Gatinarie

Bibliothecæ
M. Hyacinthi Theodori Baron,
Antiqui Facultatis Medicinæ
Parisiensis Decani, nec non
Castrorum Regis et Exercituum
Protomedici.

flor: Tornaci - 1644

GR ~~2697~~

2696. / B

anv.

A. XXVIII. Gat

C / 7

41882

Marci Gatinarie de curis egritudinū particularium noni Almanſoris Practica vberrima.

Blaſij Aſtarij. de curis Febrium libellus vtilis.

Ceſaris Landulphi de curis earundem opuſculum.

Sebaſtiani Aquilani Tractatus de morbo Gallico celeberrimus.

Eiuſdem queſtio de febre ſanguinis.

Cum gratia ⁊ priuilegio.

1506. 29. oct.

¶ Marci Satinarie tẽpeſtate noſtra Do
ctoris integerrimi. Medicicꝫ probatiſſi
mi ⁊ publice in Ticinẽſi acbadẽia omni
ſtudio ac diligentia Tullij velutieloquẽ
tia ꝙ preclare Nonum Almanſoris ex⸗
ponentis curandi morbos eiuſdeꝫ opus
domino fauente feliciter incipit.

Cura ſode ſanguinee ex
dictis Raſis ⁊ Aui. ſex
principalibꝰ perficiẽ in⸗
tentionibus. Quarum
ꝑma ẽ debita regiminiſ
adminiſtratio. Secũda
abſciſſio cauſe cum flo⸗
botomia quam laudauit Raſis cum di
xit ex cephalica. Tertia capitis confor⸗
tatio ne recipiat ſan. ad ipſum fluentem.
Quarta ſangui. rectificatio. Quinta re
ſolutio reſidui remanentis poſt euacua⸗
tiones: ⁊ hoc inſinuauit Raſis quando
dixit vt adminiſtrenẽ ſemina altee. Sex
ta intẽtio ⁊ vltima eſt remotio male qua
litatis derelicte.

¶ Prima intentio completur in debita
adminiſtratione ſex rerum non natura⸗
lium. Incipiendo ergo ab aere debet aer
eligi ad frigidum declinans maxime tẽ⸗
pore eſtatis. Debet ergo eger ſituari in
camera frigida: ⁊ probibeatur ingreſſus
radiorum ſolariũ in dicta camera ⁊ alia
quecunꝗ habent aerem calefacere etiam
frequentia hominum. Et vbi aer non re⸗
periretur naturaliter; artificialiter fiat
irrorando cameram cum aqua frigi. ro.
⁊ viola. ſternendo etiam ramos arboruꝫ
⁊ herbarum infrigidantium: ⁊ vtiliter in
geniari vt aer infrigidetur. In cibo au⸗
tem et potu debet vitare vinum ⁊ bibere
aquam coctam cum ordeo: ⁊ vbi nõ poſ⸗
ſit vinum dimittere bibat tale quod ſit
debile ⁊ clarum ⁊ ſit bene limphatum.
vtatur etiam cibarijs fri. vt herbis frix.
puta endiuia curcubita: alterentur etiaꝫ
cibaria cum frig. vt ſucco vue acerbe arã
ciorum limonum aceto. ⁊c. ⁊ dimittant
aromata calida. Quieſcat etiam ⁊ non
moueatur fortibus motibus nec etiã ni⸗
mium vigilet ſed dormiat. dimittat etiã
reliqua q̃ babẽt calefacere ex ſex rebꝰ nõ
naturalibus. dimittat coitum licet ſuper
fluus infrigidet. caueat ab ira ⁊ furore ⁊
reliquis calefacere potentibus. letetur.
⁊c. Et bec de regimine ſufficiant.

¶ Secunda intentio completur cũ flobo
tomia ſi fuerit nimia plenitudo a baſili⸗
ca vel nigra lateris contrarij. vbi non tã
ta lateris eiuſdem vel a cephalica oppo
ſita vel eiuſdem lateris ſecundum tuum
iudicium reſpectũ babito ad plenitudi⸗
nem. ⁊ de huiuſmodi ordine vide Auicẽ.
prima tertij capitulo aureo. Cum mate⸗
riam euacuare volumus ⁊c. non preter⸗
mittendo canon. poſitos quarta primi.
capitulo de flobotomia materie cano. de
lenitione ven. precedente flobotomia.

¶ Tertia intentio completur confortan⸗
do caput cum ſtipticis infrigi. ⁊ conſtrin
gentibus ne membra capitis recipiant
ſangui. fluentem. Pro qua intentione
laudatur oleum roſa. ⁊ acetum conquaſ
ſata ⁊ applicata in forma embroce vel
ephitimatis intingẽdo pannum lineum
in dicto oleo vel aceto ⁊ applicando ca⸗
piti. quod ſi ex capite calido calefiat re⸗
noueatur. competit etiam aqua roſa. ſi
mul cum aceto ⁊ oleo. ⁊ debent iſta ap⸗
plicari cum ſua actuali frigiditate ⁊ vbi
oportet etiam debent infrigidari. De p⸗
portione vero olei aceti ⁊ aque ad inuicẽ
dubitat Senti. communis tamen doſis
eſt vt ſit duplum olei: aque: ſubduplũ
vero aceti verbigratia. ℞. olei. ro. aque
ro. ana. ʒ. iij. aceti. ʒ. j. ß. miſce. Uel. ℞.
olei roſa. ʒ. ſ. aque roſa. ʒ. iij. aceti. ʒ. ij. ſe
cundum ꝙ vis maiorem vel minorem pe
netrationem. Ad idem conueniunt aque
plantagi. ſemperuiue lactuce ſolatri ⁊c
vel eorum ſucci. Sed in adminiſtratione
talium epitbimatum vel embrocationũ
ſunt aliqui canon. obſeruandi. Primus
ꝙ debent radi capilli ne probibeãt ope
rationem medicinarum. Secundus ꝙ
talia ponantur in anteriori parte capi⸗
tis quia eſt rarior poſteriori: ⁊ ex conſe⸗

quenti facilius penetrant medicamina.
Tertius ꝙ caput debet circundari coto
vel lana vel panno lineo circuncirca ad
modum corone: ne liquores decurrant ꝑ
faciem infirmi ex quo infirmus faſtidiat

¶ Notandum ꝙ ſunt aliqui caſus in q̇-
bus adminiſtratio iſtorum repercuſſiuo
rum non eſt tuta regulariter operando.
In feb. enim non competunt iuxta cañ.
Aui. qui dicit ꝙ ſodaꝫ cal. multiplicant
vſus epithimatum ⁊c. ⁊ hoc vapores re-
tinendo: tamen aliquãdo coacte hoc nõ
obſtante faceremus vbi dolor eſſet vehe
mens ꝓſternens virtutem. Secundus ca
ſus eſt vbi materia ſit totaliter fluxa: qꝛ
compingunt ⁊ conſtipant materiã. Ter-
tius vbi a capite deſcenderet reumatiſm⁹
cal. qꝛ talia conſtringendo exprimũt ma
terias ⁊ ſunt cauſa maioris fluxus

¶ Quarta intentio cõplet primo aliquã
do ſolutione ven. Sed dubitaret aliquis
cum non peccet niſi ſan. qui nõ educitur
ſolutione quare ergo adminiſtrat in hac
intentione ven. ſolo. Dicendum ꝙ ſtan-
te ſang. abundantia inflammatur ſang.
⁊ huiuſmodi ſubtile conuertitur in cole-
ram ⁊ ſpiſſum in melancoliam etiam in-
flammatur colera naturalis exiſtens in
corpore ⁊ merito iſtius debet dari colere
ſolutiuum. et ad hanc intentionem admi
niſtrabat Raſis mirabolanos citri. nam
ipſi euacuant coleram ⁊ ſunt fri. ⁊ ſicci.
adminiſtrat etiam pruna ⁊ tamarindos
ſic ordinando. ℞. prunorum ⁊ tamarin
dorum ana. ℥. ſ. decoquantur in ſufficien
ti quantitate aque cui addatur mirabo.
citri. s. p. ʒ. ſ. ß. ⁊ hoc dando mirabola. in
ſubſtantia. in infuſio. do mirabo. ʒ. ij. vel
ij. ß.

¶ Nota tamen ꝙ regulariter operando
prius dꝫ precedere digeſtio vt quarta
primi de regulis cõmunibus ſolu. ven. ⁊
vomitui ⁊ prima quarti capitulo de cura
pu. in generali. ⁊ Hippo. prima affori. di
geſtiua medicari ⁊c. Et licet Raſis non
explicauerit nihilominus fieri debet: ipſe
enim vt breuiloquus pretermiſit notum
ex libris principiorum. Et vſualia dige-
ſtiua quibus practici communiter vtun-
tur ſunt ſiru. aceto. s. vio. de endi. ro. de
ſucco aceto. de agreſta Si fortius volu-
mus eſt ſirupus de granatis. Si fortius
de limonibus. adhuc fortius de acetoſi-
tate citri. Quod ſi non ſit multa calidi-
tas detur ſirupus aceto. s. cũ ſiru. de en-
di. cum aquis proportionalibus haben-
tibus virtutem colere digeſtiuã vt aqua
endiuie. lactuce acetoſis. planta. cico. lu
pulorum. buglo. etiam aqua conuenit li
cet non ſit fri. ſed temperata ad cor con-
fortandum.

¶ Nota pro omnibus ſiru. digeſtiuis ꝙ
apud communiter practicantes commu
nis doſis ſiru. eſt. ℥. ſ. ß. ⁊ aque commu-
nis doſis debet eſſe dupla ad ſiru. puta.
℥. iij. eſt ergo totum aggregatum. ℥. iiij. ß
licet poſſit dari plus ⁊ minus; immo po
teſt dari vſq; ad. ℥. vj. puta. ℥. ij. ſiru. ⁊. ℥.
iiij. aquarum vt in iuuene fortis comple
xionis vbi peccet multa materia. compo
neremus ergo in propoſito ſirupuꝫ dige
ſtiuum ſic. ℞. ſirup. aceto. s. ℥. j. ſiru. de
endi. ℥. ß. aquarum aceto. endi. ⁊ bug. añ
℥. ſ. miſce pro ſiru. In principio ergo ſo-
de ſanguinee dabo ſirupos infrigidan-
tes ⁊ ſtipticantes ſimul verbigratia ſiru-
pum acetoſum roſ. de ſucco aceto. de gra
natis quia habent virtutem ſtip. ⁊ infri.
ingroſſant eniꝫ hec ſan. ⁊ immobilitant
⁊ ideo competunt a principio. Ubi vero
materia ſit fluxa dabo ſirupuꝫ acetoſuꝫ
de endi. qꝛ non habet multã ſtipticitatẽ.

¶ Nota etiam quod communiter da-
tur ſirupus. per quattuor vel quinque
dies ſecundum reſiſtentiam materie ſue
digeſtioni. Nota etiam ꝙ ſirupus aceto
ſus non eſt tante ſtipticitatis ſicut ſiru-
pus de ſucco acetoſe: quia in acetoſo mi
ſcetur multa quantitas aque que nõ mi
ſcetur in illo de ſucco acetoſe que etiam
de ſe eſt herba multum ſtiptica. Dige-
ſta materia eam euacuamus cuꝫ euacua
tiuis appropriatis colere. Et vſualia ſũt
electuarium roſa. Meſ. electuarium de
ſucco roſato Nicolai. diaprunis ſolu-
tiuum etiam Nicolai. ⁊ hec tenent cõfe-
cta ⁊ in q̃buſdã locis tenet confectuꝫ ele

ctuarium de pſillio ſcilicet ianue. ¶ Medicine in forma ſolida pillulari ſunt vſualia iſta ſcilicet pillule auree ⁊ aggregatiue. Doſis electuarioꝝ ē a.ʒ.iij. vſq₃ ad iiij. ⁊ raro pertranſitur hec doſi niſis in corporibus expertis ⁊ maxime robuſtis vbi iam compertū eſt ꝙ ab hac doſi nō ſoluūtur in quibus aliquādo audemus vſq₃ ad.℥.j.aſcēdere: vt ego qui dedi vxori magnifici Petri comitis bonōini cui dedi.ʒ.ix. ⁊ parum operabātur. etiam in hoſpitali in aliquibus ruſticis maxime de valle tellina quia ſunt robuſtiſſime complexionis. Doſis vero pillularū eſt a.ʒ.j. vſq₃ ad.℈.iiij. faciendo pillulas q̄n ꝙ. Et hec digeſtiua ⁊ ſolutiua ſunt vſualia ⁊ per hec cōpletur hec intētio que eſt rectificatio ſan. q̄r ſanguine ſubtili exiſtente proportionabilr colerā purgamꝰ.

¶ Quinta intentio que eſt reſolutio reſidui remanentis quod non potuit eradicari cōpletur adminiſtrando aliqua reſolutiua calefacientia. Et in hac intentione valēt primo ſemine altee q̄ parum declinant ad caliditatē decoquendo in ſufficienti quantitate aque: poſtea applicando more emplaſtri capiti addēdo flores camomille mellilotí ⁊ fenugreci: vnguendo etiā caput cū oleo camomilino.

¶ Sexta ⁊ vltima intentio que eſt remotio male cōplexionis remanētis completur cum infrigidantibus cuz ſit cali. Ad hanc intentionē laudatur mucilago pſillij quod in exteriori parte eſt intenſe frigiditatis: in interiori vero eſt calidiſſimū veſificatiuum ⁊ cauterizatiuum: ⁊ ideo mucilago debet fieri ex ſemine pſilij integri non excorticati. ⁊ hoc eſt ſatis vulgare remedium ⁊ notū. debet ergo hec mucilago capiti applicari. ⁊ ad idem valet aqua ro. ⁊ acetum aqua plan. ſolatri acetoſe infundendo pannos in huiuſmodi aquis. valerent etiam ſucci ponendo ſupra caput. conuenit etiam optime inunctio ex oleo ro. ⁊ reliqua huiuſmodi. Et cum his ſex intentionibus completur cura ſode ſanguinee quare ⁊c.

¶ Cura ſode colerice.

In hac etiam cura ſex colliguntur intentiones. prima debitum regimen. ſecūda digeſtio. tertia euacuatio. q̄rta repercuſſio. quinta diuerſio maxime humore fluente ad caput. ſexta remotio male complexionis calide ⁊ ſicce derelicte in capite.

¶ Prima intentio completur per infri. ⁊ humectantia. ⁊ in hac non eſt ſermo prolongandus quia iam ſatis patet ex cura predicta: hoc vno addito ꝙ in hac debēt remedia infri. eſſe fortia cū colera ſit calidior ſang. debent etiam eſſe humida, cuz colera ſit ſicca. ſang. vero humidus.

¶ Secunda intentio que eſt digeſtio perficitur per digerētia de quibus habitus eſt ſermo capitulo predicto in qua intentione. §. digeſtionis. eſt aduertendum an humor digerendus ſit in fluxu: quia tūc ſimul digerendo debet fieri ſtipticatio vt prohibeatur fluxus cū aquis ⁊ ſirupis ad hoc valentibus vt aqua acetoſa roſa. ⁊c.

¶ Nota ꝙ vt habetur ex canonibus generalibus hec intētio digeſtionis eſt ponenda in actu practico dummodo nō ſit materia furioſa nec dolor intenſiſſimus merito cuius dubitetur de proſtratione virtutis nec materia incipiat facere apoſtema: quia vbi hec fierent ⁊ eſſent non eſſet prolongandū in digeſtione: ſed eſſet cito ſuccurrendū materie euacuatione.

¶ Tertia intētio q̄ eſt eūo cōplet̄ ꝑ ſolutiua. Vſualia ⁊ domeſtica ſolutiua in materia colerica ſunt hec. Primo. ℞. mirabo. citri.℥.ß. infundant̄ in decoctiōe quā nominabimus: deinde ſcā infuſi. ſufficienti tp̄e fiat eoꝝ expreſſio cui addatur zuc. paruz ne ſit guſtui horribilis. ⁊ hoc vbi non addeſſet feb.

¶ Decoctio. ℞. tamarindoꝝ.℥.j. fiat decoctio in ſufficienti quantitate aque. tamarindi ſunt dactili indi. tamar idez eſt ꝙ dactilus. vſuale etiam eſt reubarba. vel in ſubſtantia vel in infuſio. In ſubſtantia doſis eſt a.ʒ.j. vſq₃ ad.ʒ.j.ß. in infuſio. vſq₃ ad.ʒ.iiij. In ſubſtātia. ℞. reubar. electi. s.p.ʒ.j.ß. diſſoluatur in aqua endi. q.s. cui addatur.℥.j. ſiru. violati ⁊

fiat potio. In infuſſo. ſicut ſumitur ex Meſ. capitulo de reubar. ſic preparatur ℞. reubar. electi minutum inciſi. ʒ. iij. infundantur in aqua endi. q. s. cui addatur ſpice parum ꝛ vini albi odoriferi parum dimittatur in infuſio. per ho. x. poſtea fortis fiat expreſſio cui addatur dia pru. non s. ʒ. ij. miſce ꝛ fiat potio. poſſes etiam admiſcere de aliquo alio electuario ſolutiuo minuēdo tamen doſim reubarbari.

¶ Solutiua vſualia in forma pillulari ſunt ſicut pillule auree: pillule aggregatiue ſoluunt enim colerā licet aggregatiue educant etiam humorem flegmaticū groſſum vt colligitur ex Meſue in antidotario.

¶ Nota etiā ex cañ. generalibus ꝙ vbi colera etiam ſanguini mixta competeret flobotomea. ꝛ añ farmaci exhibitionē. ꝛ hoc voluit Auicēna in iſto capitulo cū dixit. Incipe a flobotomia. nec debꝫ eſſe copioſa ſicut in ſanguinea.

¶ Quarta intētio cōpletur per ea que repercutiunt et a principio dꝫ poni in opere quando materia eſt in fluxu. Et hic recordare cañ. ſupra poſitorum in cura ſode ſanguinee. ꝛ vſuale remedium eſt poſitum hic a Raſi ſcilicet aqua roſata. ꝛ acetum conquaſſata ſimul ꝛ oleum roſatum.

¶ Quinta intētio completur per ea que diuertunt vt parua flobcto. oppoſiti lateris fricationes extremitatum ꝛ balnea ꝛ laudat. Auicē. de mēte Arthesagri appoſitionem ventoſarum ſuper ſpatulas. ꝛ hoc in omni materia cum ſcarificatione loci illius ponendo ſal ꝛ oleum poſt ſcarificationem ne conſolidetur ſed apertus maneat.

¶ Sexta intentio ꝛ vltima completur ꝑ remouentia malam complexionem qualia ſunt alterantia vt embroce fri. ꝛ odora. frigi. que magis placent Sen. ꝙ localia quoniam localia prohibent exitum vaporū ex cerebro ꝛ capite toto. Et vſuale eſt aqua cum aceto embrocata ꝛ odorata: etiam aqua roſata. trahēdo per nares.

¶ Nota tamen ꝙ quandoꝗ̄ iſta omnia non ſufficiunt: ꝛ tunc coacti ex vehementia doloris oportet nos venire ad narcotica: tamen vſus iſtorum eſt maxime ſuſpectus: ꝛ non debet ad ea audere niſi cū cautela ꝛ in caſu deſperationis maxime in paſſionibus iſtis cerebralibꝰ propter duas cauſas. Prima membri principalis cuius influxus eſt neceſſarius ſuper toto. Secunda quia cerebrum fri. eſt cōplexionis. Et narcotica ſunt huiuſmodi ꝛ ideo Auicē. in cura fluxus abſolute facit nos cautos dicens. Uidimus qui ſuppoſuit ſibi collirium ex opio ꝛ mortuus eſt.

¶ Nota etiam ne ſis audax in adminiſtratione narcoticorū. vidi enim in quadam nobili muliere que cum ſtetiſſet per plures dies ꝙ non dormierat medici decreuerunt vt ſibi ſupponeretur colliriuꝫ quoddam longum opiatum quod fit cū filo comuni appēſo vt extrahi poſſit ad libitum: que cum ſuppoſuiſſet ſtatim cepit dormire: medici autem preceperunt ancillis vt cum incepiſſet dormire extraherent illud collirium: que omttentes ipſum ꝛ non extrahentes taliter profundata eſt in ſomno ꝙ nunꝗ̄ euigilata eſt immo perpetuo dormit quare ꝛc.

¶ Cura ſode flegmatice.

In hac cura colliguntˀ quinꝗ̄ intentiones quarum prima eſt debita regiminis adminiſtratio. ſecunda digeſtio tertia euacuatio. quarta diuerſio. quinta reſolutio reſidui remanētis ꝛ cerebri confortatio.

¶ Prima intentio completur per adminiſtrationem ſex rerum non naturalium calefa. ꝛ exiccantium cum materia flegmatica ſit fri. ꝛ humida. Eligendus eſt ergo aer cal. ꝛ ſic. ꝛ ſi ſit tps hiemale eligatur camera cal. ꝛ accēdatˀ ignis in ea qꝛ ꝑ ipſum exiccantˀ vapores hu. fiat et

ſuffumigatio in ipſa camera ex cal. puta thure cinnamomo gario.rc. In cibo etiã potu eligantur cibaria cal. alterando ea cum pipere cinnamo. zinzibere gario fl. reliquis huiuſmodi. dimittantur fri. acetoſa vt arancij limones acetum agreſta rc. In potu bibat vinū maxime poſt euacuationem de quo dubium eſt apud Sen. Utatur forti exercitio forti exiccatione potenti etiam calore vigilijs ieiunio reliquis calefacere potentibus et exiccare.

Secūda intentio que eſt digeſtio quã licet Raſis dimiſerit vt breuiloquus tamen preſupponit complere per ea que incidunt ſubtiliant cum humor flegmaticus peccet in viſcoſitate groſſitie. Et vſualia digeſtiua flegmatis ſunt ſicut mel roſa. oximel.s.compoſitū ſquilliticum quod eſt forte inciſiuum quo vtimur vbi materia eſt multum viſcoſa. Fortiora iſtis ſunt ſiru. de duobus de quinqꝫ radici. ſirup. de ſticados.

Nota in adminiſtratione iſtorum digeſtiuorum debemus ſemper incipere a debiliori tendendo ad fortiora. hic canõ debet eſſe vniuerſalis in omni opere medici. fortia enim ſubtiliatiua a principio nocerent magis materiam extendendo iuuarent digerendo. debemus ergo in huiuſmodi digeſtione incipere a melle roſa. vel oximelle ſimp. vt. ℞. mellis roſati colati. ℥. ſ. oximellis ſimp. ℥. vſ. cum. ℥. iij. aquarum capitalium que ſunt aqua maiorane ſaluie betonice iſopi rc. dicemus ergo aquarum betonice ſaluie buglo. ad cor confortandum añ. ℥. ſ. miſce continuare ſiru. iſtos. v. vel. vſ. diebus quoniam flegma eſt difficilis digeſtionis. Facta itaqꝫ aliquali digeſtione cum leuibus huiuſmodi fiat aliqualis materie minoratio: deinde iterum digeramus: tunc vti poterimus fortioribus. dabimus ergo ſiru. de duobus radi. vel de quinqꝫ cum oximelle compoſito ſi fortius cum oximel. ſquillitico cū ſiru. de ſticados. verbigratia.

Recipe ſiru. de duobus radi. ℥. ſ. oximellis compoſiti. ℥. ß. aquarum betonice ſaluie iſopi. añ. ℥. ſ. miſce. fortius. ℞ ſiru. de ſticados oximellis ſquillitici añ. ℥. vſ. aquarū ſaluie iſopi añ. ℥. ſ. ß. miſce

Tertia intentio que eſt euacuatio duplex eſt. quedam eradicatiua, quedam minoratiua: quia materia flegmatica eſt difficilis euacuationis debemus a principio minuere poſtea eradicare. Uſualia quibus practici cōmuniter vtuntur ſunt vel in forma pillularum vel electuarij. Pillule ſunt duplices. quedam facilis ſolutionis ſine cuſtodia: quedam difficilis euacuationis cum cuſtodia.

Sine cuſtodia ſunt pillule de hiera ſim. vel de hiera magna. eleſãgine aſſaieret quas ponit Auic. in capitulo illo. Cum materiam euacuare volumus rc. pillule maſticine et alio nomine pillule Marliani dicuntur Papie Mediolani quia ipſe fuit qui poſuit eas in vſu. et iſte pillule ſine cuſtodia poſſunt dari ãte materiei digeſtionem: communiter dantur in itroitu lecti. Et ex iſtis poſſet quis iſtis indigens accipere omni hebdomada vt in cal. dolore capitis in paratis labi in egritudines cerebrales materiales dantur communiter ex ipſis. ℈. ij. vel ℈. ſ. ß. agaricus etiā tro. poteſt inter has pillulas numerari miſcendo cum predictis pillulis verbigratia. Recipe pillularum maſtici. agari. tro. añ. ℈. ſ. fiant pillule tres.

Cum cuſtodia vero ſunt pillule cochie Raſis de agari. fetide Meſ. poſſumus ipſas dare cum agari. trociſ. doſis iſtarum fortium eſt vſqꝫ ad. ℈. iiij. hanc nõ pertranſeunt communiter operantes. datur enim. ʒ. ſ. vel. ß. vel. ℈. ij. cum per ſe dantur.

Nota iſte pillule cochie Raſis alie ſimiles vt fetide non debent a principio adminiſtrari ſed in primis debemus vti leuibus vt ſine cuſtodia: licet Raſis dicat in principio intelligitur enim in principio eradicatiue euacuationis non minoratiue que vt viſum eſt primo debet fieri. doſis etiam poſita Raſis nõ eſt

cōueniens. ſunt enī ʒ.ij.ß.ꝛ adhuc plus noſtra enī metas non tantaȝ tollerat doſim fortis ſolutiui quales ſunt he pillule ¶ Solutiua in forma electuariorū vſualia ſunt diafenicon Meſ. que alio nomine confectio de dactilis nominatur electuarium indum: licet diafenicon magis competat in materia groſſa mixta ex flegmate ꝛ colera: indum vero ſolum in flegmatica. Doſis electuariorum eſt vſqꝫ ad.ʒ.ß. licet in cumanis regionibus vſqꝫ ad.ʒ.j.ꝛ hoc ex regionum diuerſitate. ¶ Nota ꝙ quandoqꝫ practici conſueuerūt dare pillulas cuȝ electuarijs in potione: verbigratia. ℞.pillularuȝ cochiarum.℈.ij.electuarij indi.ʒ.ij.miſce.ꝛ cum d.capitali.q.s.fiat potio. Decoctio capitalis. Recipe ſaluie maiorane beto. ſticados iſopi foliorum lauri añ.M.j.fiat decoctio in ſufficienti qͣtitate aque. verum tamen pillularum adminiſtratio in forma ſolida magis laudatur ab Auicen. capitulo illo. Cum materiam ꝛc. qꝛ cum materia debet trahi a longinquo eo ꝙ non poteſt fieri in breui tempore: conuenientius eſt adminiſtrare pillulas que longam trahant moram in ſtomacho qͣ potionem que cito labitur vt patet.

¶ Nota etiam ꝙ qꝛ hec intentio euacuationis non pōt per euacuationes factas ex ſolutiuis ꝛ ſi plures fiant reiterationes complete perfici quin ſemper remaneāt alique reliquie materiei: idcirco neceſſarie ſunt alique alie particulares euacuatiōes que in capite varie eſſe poſſunt vt ſternutatoria caputpurgia gargariſmata maſticatoria. Iſte tamen pticulares euacuationes ſequi debent ꝛ nō precedere vl'es qꝛ exiſtente repletione nocerent cum huiuſmodi ſint calefactiua: traherent enim magis qͣ euacuarent: ꝛ ſic agitādo ꝛ dilatādo humorem valde nocerent. Uſualia ſternutatoria ſunt vt primo modo fiat cum aliqua re pungēte in naſo ꝛ etiā piper. fortius auteȝ eſt condiſi qđ apud nos non habet: loco eius vtimur eleboro albo. Caputpurgia vſualia primo domeſticum ꝛ leue eſt aqua maiorane deinde ſuccus foliorum ſicle facta reſidētia ꝛ ſuccus radicis eius: fortiora auteȝ ſuccus arthanite. Maſticatorium vſuale eſt vt maſticetur maſtix ꝛ retineatur in ore. Gargariſmata poſſunt fieri ex ſolutiuis diſtemperando aliquod ſolutiuum in aliquo liquore vt ſiru. vel aqua etiam ſiru. ipſi cum habeant vim ſolutiui. ꝛ decoctiones diſponendo ſm debitum eſtimatiuum iudicium. ¶ Nota tamē ꝙ gargariſmata ꝛ maſticatoria ſunt verenda in paratis catarro plurimum ꝛ ad egritudines pectorales vt habetur ab Aui. c. illo. Cum materiam euacuare volumus ꝛc.

¶ Quarta intētio eſt diuerſio que a principio maxime ponitur in actu practico cum humores ab alijs membris fluant ad caput. ꝛ hec intentio completur per ea que trahunt deorſum vt cliſteria ſuppoſitoria fricationes ſpatularum ꝛ extremitatum: ꝛ retentio extremitatum in aqua calida maxime in qua decocte ſint res capitales que dicte ſunt. Cliſteria debent eſſe aliquantulum acria vt poſſint trahere materiam flegmaticam ꝛ eſſet cōueniens tale. Recipe decoctionis capitalis.ʒ.x. vel lib.ſ. bierepigre Gal.ʒ.ß. caſſie fiſtule.ʒ.ß. zuchari rubei.ʒ.ſe. olei camomille.ʒ.iij. miſce. pro cliſteri: ꝛ quia iſta non ſunt multum ſolutiua poteſt poni ſalis communis.ʒ.ij. ad ſtimulanduȝ. Decoctio capitalis ſupra iam deſcripta eſt. cliſteria acuta ꝛ fortia habebis in.c. de apoplexia epilenſia ꝛ ſubeth. Suppoſitoria etiam fiant. Leue autem ꝛ vſuale fit ex ſale communi cuȝ melle pꝰm inſpiſſato. Si fortiora velis ponantur ſolutiua iſta habebis vt videbis. Competunt etiam in hac intentione ventoſe poſite ſuper ſpatulas de quibus dicit Auicenna de mente Arthbeſagri ꝙ conueniunt in omni materia.

¶ Quinta ꝛ vltima intentio completur per ea que reſoluunt reliquias materierum que remanſerunt ꝛ cerebrum confortant. ꝛ iſta vel ſunt interius applicata vel exterius. De interius applicatis vſualia que tenentur confecta ſunt ſicut diamuſcum dul. ꝛ amarum. Doſis eſt. ʒ.ij. ꝛ eſt Meſ. Et ad idem valet pliriſarcoticon Nicolai doſis eſt eadem que ſupra. Et in hac intentione laudat Auicenna. vt ſemel in hebdomoda admini-

ſtrec tiriace vel metridati.ʒ.ſ.⁊ eſt in vſu ⁊ debet dari in aurora per ſeptem horas añ cibum vt Cōciliator tractatu de venenis. Sed ſuperius administrata pōt dari per horas duas ante prandiuʒ. Cōuenit etiā confectio diacori ⁊ acorus cōditus ⁊ eſt ſatis forte ⁊ vʒ a ꝓprietate ⁊ pōt dari duʒ iſta ſumuntur in potu aliqua ex aquis capitalibus.ſ. ſaluia maiorana ſticados beto ⁊c. De exteriꝰ applicatis ſunt vt inunctiōes vel embroce vel empl'a vel alia localia vt odoramēta ſacculi ⁊ reliqua inungimus cum oleis vt Raſis cum oleo ſambucino qđ non eſt in vſu.ſed loco eius vtimur oleo anetino ⁊ camomillino etiā Raſis ꝑ fortiori poſuit oleum de been qđ nō eſt in vſu:ſʒ loco eius vtimur oleo de coſto de lilio de ſpica de ruta. Laudat etiā Raſis euforbium ⁊ caſtoreum ſed ad iſta non audemus quia fortiora ſunt ⁊ ſupra membrū principale nō eſt apponendum aliquid de quo ſit ambigendum vt quarta primi De odoramentis laudat Raſis algaliā ⁊ eſt confectio aromatica qua tñ non vtimur:ſed loco eius vtimur aliīs aromatibus calefacientibus. Et practici cōiter vtuntur pomo ſic ordinato. R℞. maiorane ſticados gario.cinamomi ⁊c.añ.ꝑtes equales cū cera fiat pomum:pōt etiā addi aliquid de muſco. Si vis epithimata ⁊ embrocas accipe ſaluiā maiorana ſticados folia lauri cinamomi gario. ⁊ fac bullire in lixiuio ⁊ cū actuali caliditate embroca caput vel epithima vel fomenta.ſacculi etiam ex rebus capitalibus ex iam dictis faciēdo pulueres ⁊ ponendo in ſacculo facto ex ſindone carmeſino et capiti apponere.

¶ Nota tamen ꝙ hora adminiſtratiōis horum omniū debet eſſe ſtomacho vacuo ne ex calefactione fiat tractus vaporum etiam fumorum caput replentium.

¶ Nota etiā ꝙ intentio hec vltima fuit aggregata ex reſolutione ⁊ cerebri cōfortatione qđ habet veritatem in hoc caſu quia materia eſt frigida ⁊ ex ꝯñti egritudo frigida.vñ ea que reſoluunt cum ſint cali.hñt etiam confortare corrumpendo malam complexionem fri. quod non potuit fieri in colerica vt patet manifeſte intelligenti quare ⁊c.

¶ Finis cure Sode flegmatice.

¶ Cura ſode per communitatem.

In hac cura ſunt due principales intentiones. prima eſt ad membrum mandans. ſecunda ad mēbrum recipiens ſcilicet caput.

¶ Prima intentio completur ſm diuerſam diſpoſitionem ⁊ egritudinem membri cōicantis de quibus habebitur in ſequentibus. ⁊ quia ex cōmunicantibus maxime eſt ſtomachus:ideo de eo exemplificauit Raſis. ⁊ hoc in diſpoſitione qua ſtomachus eſt vacuus quia.ſ.tempore famis:poteſt enim ad ſtomachum fluere colera que effumans ad caput facit ſodam:ideo Raſis ſuccurrit cum cibo ⁊ alterantibus fri.ſtip.que omnia ſunt vſualia vt panis infuſus in vino granatoruʒ vel agreſta.

¶ Secunda intentio completur ꝑ duas particulares intentiones. Prima anteꝗ̄ cerebrum receperit mulium confortādo cuʒ ſtip.ne recipiat. Scđa vertitur ad nocumentum impreſſum vt ſi ſit mala compl'o fri.altereẛ cum cal.iam dictis.ſi.cal. cum fri.quare.⁊c.

¶ Cura ſode ex nimia mora in ſole.

In hac cura ſunt tres intentiones.

¶ Prima remotio cauſe prohibendo ipſum ſub radiīs ſolis morari.

¶ Secunda eſt regiminis rectificatio qꝛ habitet locum frigi. ⁊ prohibeaẛ ab appropinquatione ad ignem.

¶ Tertia vertitur ad malam complexionem cal.impreſſam ipſam remouendo cū infrigidantibus ſupra nominatis in cura ſode colerice adminiſtrando de aqua roſata oleo ⁊ aceto ⁊ caput liniendo quare ⁊c.

¶ Cura ſcotomie ⁊ vertiginis.

Quo queramus in hac cura vdelz an egritudo actu inſiſtet ſic ꝙ corp' ſit actu egruz ⁊ iſti debetur curatio. vel tale corpus non eſt actu vertiginoſum ſed aptum faciliter in vertiginē labi ⁊ dicitur neutrum decidentie ⁊ iſti debetur preſeruatio. In regimine curatiuo ſicut dicit Raſis primo continentis. debet primo inueſtigari cauſa qua cognita cura eſt abſciſſio eius cum iſta ſit cura morbi dependentis vt habetur a Gal. tertio tegni vbi dicit. Oportet vnamquamꝙ cauſam abſcindere prius. Debemus enim conſiderare ſi cauſa ſit ab extrinſeco occurrens vt fortis motus: circungirationis intuitio: rerum impetuoſe girataruz: ebrietas ⁊ reliqua huiuſmodi. Si cauſa ſit nimius motus quieſcat. Si intuitio rerum motarum deſinat aſpicere Si crapula ⁊ ebrietas cura ē vt euomat vel cliſterizet vt ſtomachus mundificetur fiant etiā fricationes ⁊ alia que diuertāt a capite. Si cauſa ſit intrinſeca vt nimi' motus ſpirituum debet quieſcere ⁊ ſtare in loco obſcuro ⁊ nō in lucido: quia lux agitat ⁊ commouet ſpirit'. Et in hac cura etiam competunt quecunqꝫ infrigidātia habentia immobilitare ſpiritus vt ſunt ſirupi ⁊ aque infrigi. Sirupi ſunt vt ro. de granatis de ribes de cito. etiam zucharum roſatum vt dando eius. ℨ. ß. cum aqua roſata. lactuce plan. ⁊c. In regimine preſeruatiue debemus attendere ad abſciſſionem cauſe ſi cauſa eſt ſanguinea cum flobotomia ⁊ hoc diuerſimode ſecundum diuerſitatem capitis ⁊ cordis vt habetur ex cura ſode ſan. Si cauſa ſit flegmatica vel alius humor ꝑ purgationem illius humoris cum euacuatiuis proprijs curatur vt habetur capitulis de ſoda. licet Raſis ſoluz poſuerit curam ſan. ⁊ flegmatice tanquam ſepius contingentis: quia hi humores magis in caliditate abundant. Alia intentio in hac cura eſt repcuſſio ⁊ eſt fienda a principio dum humores ſunt in fluxu deinde intendamus ad ſpiritus quietationē poſtea ad confortationem cerebri ⁊ male cōplexionis remotionem cum rebus ſupra nominatis ſm complexionis varietatē quare ⁊c.

¶ Cura freneſis.

Quo ſunt in hac cura fundamenta notanda. Primuz eſt ꝙ prohibeatur augmentum ſiue complemētuz apoſtematis: ⁊ hoc vbi occurramus a principio. Secundum quod reſoluatur quod iam fluxum eſt ⁊ in iſtis totā cura conſiſtit neqꝫ eſt tardandum in remedijs. Hec enim egritudo eſt de pacutis ⁊ eſt ſeuorum accidentiuz: ſuccurrendū eſt ergo ſtatim a prin. iubente Hippo. q̄rta affor. vbi habet. Medicari in valde acutis ⁊c. Sunt etiam remedia a prin. fortia adminiſtranda ſicut idez Hippo. prima affor. illo. Ad vltimas egritudines ⁊c. Ubi aūt hec egritudo ſit cōfirmata vana ⁊ caſſa eſt medicorum operatio.

¶ Primum fundamentū perficitur quinꝙ principalibus intentionibus. prima eſt debita regiminis adminiſtratio. ſcōa diuerſio. tertia repercuſſio. quarta eūo. quinta rectificatio ſan. ⁊ humorum.

¶ Prima intentio completur in debita adminiſtratione. 6. rerum nō naturaliū Primo in dieta. dāda enim eſt ſubtilis dieta vt in hoc cap. precipit Raſis dādo aquam ordei ſiue ptiſanam colatam vel non colatam. Hodiernis tamen temporibus non eſt in vſu ita ſubtilis dieta. ſi enim hodiernis temporibus ſolam aquā or. darem' inſames eſſemus vulgo ⁊ vbi infirmus periret nobis aſcriberetur: tamen etiam quia iſtis temporibus corpora non ſunt ita robuſta ſicut antiquitus etiam quia ſumus vſitati in maiori cibi aſſumptione q̄ eſſet conſuetudo apud veteres: vnde Aui. tertia primi cap. de regimine eius qḋ comeditur ⁊ bibitur. dicit homines debere eſſe contentos vna cibatione in die: vel vbi ſint debiles vna cibatione die vna alia die duab': ſic ꝙ in duobus diebus ter comedat. Solent tamen practici iſtis temporibus dare ex farre ſiue farina ordei coquendo in aqua ⁊ hec

quatuoꝛ pꝛimis diebus ponẽdo in ipa de ſucco granatoꝛum de agreſta ſucco limonum ⁊c. vt merito iſtoꝛũ hu. conſtipẽtur ⁊ coarctentur ne ad caput poſſint fluere. Alie etiam res nõ naturales debent ad fri. declinare. aer etiam alteret̃ ad fri. accidentaliter: tamẽ ſi poſſibile ſit eligatur naturaliter tẽperat⁹ qui alteretur cũ infrigidãtib⁹ leuis frigiditatis vt aqua ro. ⁊ aceto cameram irroꝛare.

¶ Secunda intentio eſt diuerſio que cõpletur ꝑ multa ingenia. Pꝛimũ ẽ flo. facimus enim pꝛimo flobotomiam cephalice. ⁊ hoc vbi non ſit totius magna repletio: qꝛ tunc pꝛimo facerem⁹ flo. ſaphene deinde baſilice vt in illo ca. Cum materiam euacuare ⁊c. fuit declaratum. De flo. tñ eſt communis dubitatio maxime mota a Sen. an in omni freneſi vera competat flo. tenet enim Sen. ꝙ non lʒ vt in pluribus cõpetat ⁊ adducit ad hoc duas rationes. Pꝛima qꝛ ſtat materiam fre. eẽ colericã puta ſanguini non mixtam que per ſan. euacuationẽ poſſet furere. Secũda quia non in omni heriſipilla cõpetit flo. ⁊c. Mattheus tamen gradi tenet oppoſitum: ⁊ hoc vbi virtus conſentiat nec ſecundum eum Sen. rõnes concludũt: qꝛ flo. ſit multoꝛum gratia. pꝛimo euacuationis. ſecũdo diuerſionis. tertio pꝛeſeruationis. quarto tẽtationis. Lʒ ergo flo. euacuatiua non ſit fienda niſi ſanguine peccante vel colera ſan. mixta tamẽ aliꝫs intentionib⁹ fieri poteſt nullo pꝛedictoꝝ exiſtente. Gratia pꝛeſeruationis vt a ſanitate pꝛeſeruetur. gratia tentationis vt ſi quis dubitaret de lepꝛa videre ſi ſan. ſit inſectus. vel in mẽlia ad cognoſcendũ melancoliam, videre ſi in ſan. ſit aliqua aduſtio: ⁊ ideo in oĩ caſu ſi non euacuatiua tamen alie competunt. nam ſemꝑ nõ eſt quin in freneſi pꝛopter maximum doloꝛem panniculoꝛuʒ cerebꝛi qui ſunt maxime ſenſitiui attrahat̃ ſan. ⁊ aliꝫ humores: ideo ſemper eſt bonum flobotomare ſicut in fractura cranei facim⁹ flo. diuerſiuam: qꝛ locus doloꝛoſus traheret materiam ⁊ fieret apoſtema: ⁊ ideo ſemper bonum eſt facere floboto. Ad pꝛimam ergo rationem de humoꝛum colericoꝛum ebulitione dicit ꝙ verum eſt ꝙ euacuatiua copioſa illud faceret nõ tamen diuerſiua modica ⁊ ꝑſeruatiua ⁊ licet fiat aliqua inflãmatio tamẽ magis eſt iuuamẽtum de ꝓhibitione apoſtematis q̃ ſit illud nocumentum de modica inflammatione. ¶ Nota ꝙ Auicen. laudat flo. copioſam niſi ſit aliquod foꝛte pꝛohibens ad inſinuandum tãtum eſſe flobotomie neceſſitatem ꝙ quamuis ſit aliquod pꝛohibens eſt tamẽ fienda dum tale ꝓhibẽs non ſit foꝛte. hec enim cura irregularis ẽ ⁊ coacta. habemus ex cañ. generalib⁹ q̃rta pꝛimi. ca. de flo. ꝙ ven. repleto non debet fieri flo. tamen quia hec indicatio eſt debilis non pꝛopter hoc deſiſteremus a flo. quoniam differre in talibus eſſet malum ꝓpter moꝛbi ſeuitatem. dubium eſt eſſet ꝙ ſi tanto tempoꝛe tardaremus q̃to cib⁹ ſtomachũ exiret ne materia tota flueret et fieret complementũ apoſtematis quod maxime verendum eſt ⁊ timoroſum. Fit etiam diuerſio cũ vẽtoſis in ſpatulis ⁊ cum foꝛtibus ligaturis in adiutoriꝫs bꝛachioꝛũ ⁊ in coxis ẽt cum fricationibus. Ad ideʒ etiam facit euacuatio diuerſiua cum ſolu. In colerica daremus ſolutiuuʒ declinans magis ad lenitionẽ Ubi tamen coꝛpus eſſet valde robuſtum adeoꝙ non pateretur a lenitiuo darem⁹ ſolutiuũ foꝛte. Uſualia ſolutiua colere in foꝛma electuariꝫ ſunt electuarium de ſucco ro. elm ro. diapꝛunis ſolutiuũ. Doſis eoꝝ eſt a. ʒ. iij. vſq; ad. iiij. In foꝛma pillulari ſunt pillule auree aggregatiue. Doſis eſt a. ʒ. j. vſq; ad. ℈. iiij. Competunt ẽt cliſteria lenitiua ⁊ foꝛtia ſolutiua. Lenitiuum cliſtere tale eſt. ℞. maluarum matrum vio. violarum ⁊ oꝛdei ana. M. j. fiat decoctio de qua accipiãtur ℥. x. vel li. j. cui addatur caſſie fiſtule. ℥. j. ß. zuchari ℥. j. olei violati. ℥. iij. ſal. communis. ʒ. ij. miſce. ⁊ fiat cliſtere. Acutuʒ cliſtere fieret vbi iſti loco caſſie poneretur aliquod ſolutiuuʒ: puta de electuariꝫs ſupꝛadictis ſcilicet diapꝛunis ſolutiui. ʒ. ij. vel. iij.

¶ Tertia intentio q̃ eſt reꝑcuſſio completur cũ embꝛocis ĩfr. ĩcirca caput. ⁊ ĩ hac intentiõe laudauit Raſis embꝛocationẽ factam ex oꝛodino, i. ex mixtiõe facta ex

aceto oleo ro. ⁊ aqua ro. et vꝫ ſm quoſdã vt aqua roſ. ad alia ſit proportio dupla verbigratia. ℞. aque ro. ℥. viij. olei ro. et aceti añ. ℥. ij. miſ. ſm. alios vero vt olum trium aliud ſit ſubduplum ad reliquum verbigratia. ℞. aque ro. ℥. viij. olei ro. ℥. iiij. aceti. ℥. ij. miſce. Laudant etiã in hac intentione vt ponantur panni in dicto liquore madefacti cum actuali ſui frigiditate ſuper collũ inuoluant vt ſtringãt vias per quas fluit ſan. ⁊ alij humores ad caput et ingroſſent materias fluentes Cõuenit ẽt vt dicti pãni madefiãt i aqs fri. ſtip. ſicut aque ro. plan. ſolatri. ⁊ debent iſti pãni frequenter renouari vt fortior fiat refrigeratio. Conueniunt etiam odoramenta rerũ fri. vt odorare camphoram ⁊ acetuꝫ ponere etiã ad intra nares de aqua plan. ſolatri ſemperuiue etiã ad intra aures ⁊ oleũ roſatũ.

¶ Quarta intentio eſt euacuatio per flo. vbi materia ſit ſan. ſi vero cole. poſt digeſtionem per farmaciam poſſet vbi vigeret neceſſitas añ digeſtionẽ fieri ꝑꝑ egritudinis ſeuitatem: ⁊ hoc cum his que dicta ſunt in intentione diuerſiõis in forma electuarij vel pillularũ.

¶ Quinta intentio que eſt humorum rectificatio complet ea q̃ hñt hu. coarctare vt infrigidãtia ſtip. ingroſſando reſtrigendo etiam vias. Et ad hanc intentionem faciunt cibi infrigidati ⁊ ſtip. vt facti ex granis ⁊ paſta infrigida. cum vino granatorum ⁊ cito. de agreſta limonuꝫ granciorꝫ. Etiã laudantur medicine in fri. vt aque ⁊ ſirupi. Uſualis ſiru. eſt iſte. ℞. ſir. ro. ℥. ſ. ſiru. de granatis. ℥. ß. aquarum ſolatri plan. ⁊ bug. añ. ℥. ſ. miſ. ⁊ debent adminiſtrari de mane ⁊ poſt cenaꝫ vt cum vaporibus cibi caput petant

¶ Secundum fundamentum quod erat ad hoc ꝙ factum eſt complet per duas intententiones. prima eſt reſolutio ⁊ conſumptio materie fluxe. ſecunda correctio accidentium.

¶ Prima intentio completur primo per euacuationem appropriataꝫ ad materiã apoſtemãtem faciendo euacuationem cũ mira. vel cũ ſreu. vł cũ pillul' dictis capitulo de ſolidationibus. ⁊ iſtud magis conuenit deinde ſi aliquid remanſit reſolue cum localibus poſitis ſupra caput temperate tamen cal. ⁊ ad hoc valet columbus per medium ſciſſus ⁊ euiſceratus cũ actuali caliditate ſupra caput poſitꝰ. Et catulus pulmo arietis ⁊ reliqua dicẽda in capitulo de melancolia.

¶ Secunda intentio completur per duo ſecundum ꝙ duo ſunt accidentia. ſ. inſtãtia vigiliarum ⁊ materie retẽtio. Ad primum iuuat cum ſomniferis. Et ad hanc intẽtionẽ laudant oĩa ſomnifera. Auic. tamen vituperauit opium maxime ſi virtus non ſit fortis. In forti aũt exhibet lꝫ paruꝫ: multum enim in hoc capitulo minuit opium. Et eſt locus notandus quẽ Matheus gradi adduxit cum fuiſſet vocatus ad curam cuiuſdam qui patiebat fluxum diſſntericum ⁊ propter dolorem decreuerant medici exhibere opium vel filonium vel egethaꝫ: ⁊ iam cõcluſerãt ponere opium, tamẽ ſuperueniens Mattheus gradi dixit ſe nolle conſentire qꝛ cum in patiente virtus eſt debilis ex tali opio periculum erat de totali caloris extinctione cum etiaꝫ eſſet etate ſenex ⁊ adduxit preſentem textum. Timet etiã Aui. ad extra appllicare niſi virtus ſit fortis ⁊ in iſto virtus eſt debilis etiam adminiſtratur ad intra. Adduxit etiã textũ alium in capitulo de cura fluxus abſolute decimaſexta, tertij vbi loquens Auice. de opio dixit. Et quocunqꝫ modo ſit non adminiſtretur ei cui virtus eſt debilis.

¶ Uſualia tamẽ ſomniprouocatiua ſunt ſiru. de papauere ⁊ vnguentum populeõ ⁊ ſunt ſatis domeſtica. ſiru. etiam viola. cum aqua lactuce. eſt enim viola narcotica vt Meſ. capitulo proprio

¶ Secundum accidens erat vrine retentio Ad quod opponimus cum vrinam prouocantibus vt cum inunctione olei ſcorpionium facta in pectine circa regionem veſice: ⁊ cũ fomentatione facta ex paritaria decocta ⁊ more emplaſtri ill loco applicata. Oleũ ſcorpionum valet a proprietate. conuenit etiam titillatio facta cum digitis in radice virge prope anum quare ⁊c.

¶Cura apopleſie.

NOta ꝙ hec cura eſt multum difficilis.ē eñ egritudo hec peſſima ex qua difficilime euadunt infirmi: ideo dicūt medici cū proteſtatione ſe intromittere ipſis medendo dicendo hos raro liberari:tamen ſi qua proficere poſſint ſunt illa q̄ ſunt adminiſtranda. Debet etiā primo cognoſcere an apopletic⁹ viuat an non.ſunt enim ipſi parū a mortuis differentes.ꝛ ad hoc cognoſcendū ponunt aliqua ſigna ꝛ ingenia.

¶Primum ſignū eſt ꝙ ſi appoſito coto carminato ad os ꝛ nares tale cotum videatur moueri eſt ſignum vite.aer eñ extra expulſo ꝑ anhelitū motus talis cauſatur.quare ſignū eſt vite ſi anhelitū hꝫ ſi autē nō mouetur ſignum eſt oppoſiti.

¶Secundū ſignū eſt ꝙ ſi candele accenſe ꝛ ori ꝛ narib⁹ applicate flāma videatur agitari erit ſignū ſicut de coto dictū eſt.dꝫ tñ obſeruari ne aliunde hec agitatio fiat puta ex aere nimis moto in camera patiētis ex motu hoīum multū anhelantium.

¶Tertium ſignū ꝙ ſi ciat aqua plenuꝫ pectori ſuperponatur videaturq̄ agitari ſignum eſt vite quia adeſt pectoris motus.

¶Quartū ſignū ꝙ ſi ſpeculū limpidū ꝛ terſuꝫ naribus ꝛ ori applicatū videatur maculari ꝛ defedari:ſignū eſt vite qꝛ anhelitus aer vaporoſo exeunte inficiet ſpeculum.

¶Nota vlterius ꝙ ꝛ ſi nulla vite ſigna in iſtis appareāt tñ nō ſunt talia corpora ſepelienda ſtatim immo debent morari ſpacio.lxxij.horarum ꝛ ſunt tres dies cōpleti qꝛ viſi ſunt quāplurimi qui priuſq̄ ducebant ad eccliam oſtendebant ſignum vite.de quibus caſibus habes hiſtorias multas ꝛ hoc maxīe accidit mulieribus ꝛ corde fri.

¶Nota etiā ꝙ cura huius egritudinis diuerſificatur ſm diuerſitatē cauſe.ꝛ qꝛ vt in pluribus vel huiuſmodi cā eſt ſan. vel flegma; ꝛ magis flegma q̄ ſan.ideo ſpecialiter de his duabus ponetur cura ꝛ primo de ſangui.in qua tres ſunt principales intentiones.prima diuerſio.ſecūda eradicatio.tertia remotio male qualitatis ꝛ cerebri confortatio.

¶Prima intentio que eſt diuerſio completur per flobo.ꝛ qꝛ exiſtente plenitudine ſang.in capite raro eſt quin ſit totius plenitudo:ideo nunq̄ in hoc caſu facim⁹ a principio flo.ex cephalica ſed ex ſaphena vel baſilica deinde ex cephalica.

¶Secunda intentio eſt eradicatio materie fluxe actu oppillātis ꝛ in hac intentione conuenit flobo. cephalice vel vene frontis.ꝛ de tali loquens Auic.ſupra.c. de ſoda.dixit ꝙ talis flo. extirpat egritudines oēs capitis a ſan.venientes. Et licet Raſis in pñti cura laudet flo. venarum guidem:non tñ eſt fienda neq̄ eſt in cōi vſu apud practicos qꝛ eſt multū periculoſa maxime in apopleticis ſiue paratis ſuffocationi:qꝛ qñ ſit flo.oportꝫ multum reſtringere colluꝫ etiā qꝛ ſit per eas maxima ſang.emiſſio.nec de facili conſolidari poſſunt cū non poſſint ligari ꝛ ligatura debite ſtringi.Vidi eñ in quodam ſcholari robuſtiſſimo q̄ ludens cuꝫ ſocio cū enſe fuit vulnerat⁹ in vena guidem ꝛ emiſit pluſq̄.xx.lib.ſang.intantū ꝙ nūq̄ potuit ꝯſolidari nec reperiri potuit ingeniū aliqḋ in cōſolidādo niſi vt vnus cotinue teneret digitum cōprimendo ne ſangu.egrederetur tanto tempore quo fatigaretur:deinde alius adueniebat quouſq̄ fuit facta conſolidatio poſt magnos labores.

¶Tertia intentio que eſt remotio male complexionis derelicte in cerebro completur adminiſtrando ea que infri.ſicut eſt acetum ꝛ oleum roſatum ꝛ hoc eſt in fine.eſt tamen timor ne oppilent vias cōſtringendo maxime in paratis ad oppillationes.poſſent etiam a principio adminiſtrari in intentione repercuſſionis; licet non ſit ita tutum ꝛc̄.

¶Cura apopleſie flegmatice.

Quattuor ſunt in hac cura in
tentiones. pꝛima diuerſio. ſe
cunda eradicatio. tertia par
ticularis euacuatio. quarta
reſolutio reſidui remanētis
¶ Pꝛima intentio completur per multa
ingenia. Pꝛimo enim diuertimus cum
cliſteribus acutis reſpiciētibus flegma
vt eſſet cliſtere poſitum a Raſ. ſimiliter
cliſtere ex hiera. s. ad deponēdū flegma
etiam hieralogodion q̄ eſt fortiſſimū ele
ctuarium. ⁊ ſunt talia fortia exhibenda
etiā a pꝛincipio qꝛ in iſtis virtus eſt mul
tum ſopita. Cōpeteret aūt in pꝛopoſito
tale cliſtere ⁊ ē vſuale. ℞. ſaluie maioꝛa.
foli. lauri roriſma. ſticados oꝛigani cala
menti añ. ℳ. j. decoquant̄ in ſufficienti
quantitate aq̄ ex qua decoctione ſumat̄
lib. j. cui addatur hiere. s. ℥. j. vel hierelo
godion. ℥. ß. zuchari. ℥. j. caſſiefiſtule. ℥. j.
olei camomille laurini vel rute. ℥. iij. ſal̄
cōmunis. ʒ. ij. vel ſaliſgēme. ʒ. ß. miſce. ꝓ
cliſteri. eſt em̄ cliſtere hoc multū capitale
⁊ foꝛte. Laudātur etiā ſuppoſitoꝛia lon-
ga quantitatis. vj. digitoꝛum fcā ex col-
loquintida vel agari. vel eleboꝛo cū mel
le inſpiſſato vel etiam ex ſpeciebus hiere
pigre vel hierelogodion cū ſale gemma
verbigratia. ℞. ſpecierū hierepigre. ʒ. vj
ſaliſgēme. ʒ. j. cū melle fiant ſuppoſitoꝛia
longa vt ſupꝛa cum filo appenſa: vt poſ
ſint ad placitum remoueri. Nota ꝙ iſta
debent ſepe reiterari vbi nō operent̄. Cō
ueniūt etiā in hac intentione ventoſe ſuꝑ
anchas ⁊ ſuper ſpatulas etiam ligature
doloꝛoſe in adiutoꝛijs bꝛachioꝝ ⁊ in co-
xis ⁊ vbi opoꝛtet ⁊ in teſticulis vt cauſe-
tur maximus doloꝛ ⁊ virtus expergefi-
at ⁊ materiam expellat.
¶ Secunda intentio eſt eradicatio que
debet ſtati fieri non expectata digeſtione
quia moꝛbus hic eſt de non dantibus in
ducias. ⁊ debent etiam adminiſtrari vt
pꝛius dictum eſt foꝛtia ſolutiua pꝛopter
duo: quia virtus eſt ſopita: ſecundo quia
vie ſunt anguſtate. membꝛa enim in iſtis
ſunt relaxata ⁊ frig. quia non tranſeunt
ſpiritus neq̧ ſan. ideo vnus paries mem
bꝛi cadit ſuper aliū: vnde fit conſtrictio
viarum. debent ergo iſta ſolutiua foꝛtia
eſſe ⁊ in magna doſi. Uſualia in foꝛma
pillulari ſūt pillule de eufoꝛbio ⁊ cochie
⁊ fetide diſſoluendo eas cuꝫ aqua ſaluie
vel cū ſiru. de ſticbados vt poſſint deglu
tiri: qꝛ apopletici non poſſunt in foꝛma
pillulari ſumere. Doſis iſtoꝝ eſt a. ℈. iiij.
vſq̧ ad. ʒ. j. ß. verbigratia. ℞. pillularuꝫ
de eufoꝛbio. ʒ. j. ß. ſiru. de ſticbados. q. s.
ad diſſoluendum. diſſoluantur eodē mo
do de pillulis cochijs.
¶ Tertia intentio eſt particularis eua-
cuatio: ⁊ in hac intentione cōpetunt ſter
nutatoꝛia vt eleboꝛus condiſi ⁊ hoc ſto-
macho vacuo. etiam cōpetunt caputpur
gia ⁊ maſticatoꝛia vbi poſſit ſcilicet cum
releuant ab actuali apopleſia.
¶ Quarta intentio eſt reſolutio reſidui
remanentis ⁊ cerebꝛi confoꝛtatio que cō
pletur per interius ⁊ exteriꝰ applicata.
Per exterius vt per euapoꝛationes ⁊ cū
rebus capitalibus ſupꝛa nominatis. per
embꝛocas etiam per vnctioues inungen
do ex oleo de ſpica de lilio ꝺ eufoꝛbio de
ruta de coſto quod ſingulariſſimuꝫ eſt ⁊
capitale. etiam emplaſtrum de ſinapi
Meſ. ⁊ eſt in eius antidotario ⁊ eſt mul
tum vſuale a quo generātur veſice: ⁊ at-
trahit vehementer. competunt etiam ſuf
fumigia vt ex caſtoꝛeo odoꝛamenta etiā
que dicta ſunt in ſuperioꝛibus. De inte
rius applicatis ſunt vt ꝯfectio anachar
dina que calida eſt multum ⁊ feb. pꝛouo
catiua. doſis eius eſt ciceris quantitas
que debet retineri in oꝛe. poteſt etiam de
glutiri confectio diacoꝛi ⁊ acoꝛus condi
tus etiam cum aquis vel ſine aquis qua
re ⁊c̄.

¶ Cura ſubeth.

Hec cura diuerſificatur ſcd̄m
cauſe diuerſitatē: nihilomi-
nus generalis modus cure
conſiſtit in tribus intentio-
nibus. pꝛima eſt diuerſio. ſe-
cunda cōfoꝛtatio. tertia exci
tatio a paroxiſmo. ⁊ hoc quātū ad ipſam
egritudinē merito membꝛi leſi. ¶ Nota

etiam q ſubeth vel eſt per eſſentiam vel per communitatem. Si per communitatē due ſunt principales intentiones. prima eſt ad membrum mandans. ſecunda ad membrū recipiens. Ad membrū mandans intendimus cū euacuantibus materiā ab illo membro ⁊ diſponētibus ne amplius mandet. Ad recipiens intendimus cū intentionib' dictis ſupra. ¶ No. etiam q illa que eſt per cōitatem vel eſt a cauſa intrinſeca vel primitiua. Si a primitiua vel venenoſa vel nō. ⁊ in vtraqꝫ cō petit regimen dictū veruꝫ in venenoſa vt ex potu opij vel fungorū comeſtione ⁊c. cū hoc q conuenit illorū euacuatio. competit etiā confortatio cum croco caſtoreo caſſ. lignea que cum hoc q ſunt cal. ſunt etiam bezoardica ⁊ tiriacalia repugnantia venenoſitati. ⁊ poteſt exhiberi ex iſtis vſqꝫ ad. ℈. ſ. Si autem cauſa ſit per eſſentiam vel prouenit a ſola mala complexione ſiue materia fri. ſic. ⁊ hu. que diſpoſitio plm contingit in infantibus maxime in locis fri. ⁊ hu. competet tñ vna intentio. ſ. rectificatio talis male complexionis primo per fomentationes cal. ⁊ ſic. verbigratia accipere ſpongiā infuſam in d. rerū cali. maxime capitaliū de quibus abunde ſupra dictū eſt etiā inungere caput cum oleis cali. iam dictis vt de coſto ⁊c. Conueniunt etiā interius applicata vt diamuſ. dul. ⁊ amarus confectio anacardina que maxime calefacit confectio diacori que eſt maxime vſualis quare ⁊c.

¶ Cura ſubeth a materia flegmatica.

In hac cura ſicut i primo notato dicebatur ſunt res intētiones dicte ſupra. prima diuerſio. ſecunda confortatio. tertia releuatio a paroxiſmo ¶ Prima intentio completur primo per cliſteria acuta quia in hac egritudine ex materia flegmatica maxime conueniunt ⁊ vſuale ⁊ conueniens eſſet deſcriptum in cura apoplexie ponendo de hiera. ſ. vel logodion vſqꝫ ad. ℥. ſ. Poſſumus etiam in dicto ſubeth exhibere de pillulis ad hoc valentibus diſſolutis in decoctione ⁊c. Doſis pillularum per ſe eſt. ʒ. ſ. ſe. diſſoluendo etiam cum aliqua aqua capitali. debent autem iſte pillule diſſolui ꝓpter cauſam dictam de apoplexia. Competunt etiam ſuppoſitoria acuta longa dicta ſupra.

¶ Secunda intentio eſt confortatio ⁊ repercuſſio materie maxime quando fluit ⁊ hoc cum ſtip. confortantibus participantibus aliquali cali. ne in infrigidatione adderemus: ⁊ hoc poteſt fieri per diuerſa ingenia de quibus dictuꝫ eſt ſupra infundendo acetum ſupra caput.

¶ Tertia intentio eſt euigilatio a ſomno in qua maior pars cure conſiſtit adminiſtrādo fricationes ⁊ ligaturas doloroſas etiam odoramenta vt odorare acetū eſt enim maxime euigilatiuum ſua acuitate ⁊ exiccatione. facere etiam ſternutatoria ⁊ reliqua huiuſmodi quare ⁊c.

¶ Cura congelationis.

Nota q congelatio ſumitur multis modis. Primo ꝓ humidi aquei inſpiſſatione et condenſatione vt ſumitur a pho quarto metaphiſice. Secundo modo pro ſomno graui ⁊ longo vt ſubeth vt hꝫ illo afforiſmo. Somnus ⁊ vigilia ⁊c. Tertio pro leſione ſenſus tactus vt eſt ſtupor quomodo ſumpſit Gale. 4. de accidēti ⁊ morbo. Quarto pro quadam paſ. terribili conſequente malam complexionem fri. ⁊ ſic. in cerebro per quā ingroſſant ſpūs ⁊ de tali nō vr Aui. feciſſe mentionem ſiue ſingulare caplm. reperit tñ in capitulo de ſubeth aſſari vbi Aui. facit vnum verbū ⁊ dicit Et cū aperit oculum ſuū eſt ipſius apertio ſicut apertio habentis ſubeth ⁊ cōgelationē abſqꝫ palpitatione. Et ibi Gē. dicit q ſubeth aſſari. i. dormitatio vigilatiua ita q plm euenit dicit ipſe a materia flegmatica ⁊ colerica ſimul in qua vapores colerici nō pretermittunt vapores flegmaticos facere perfectā oppilationem. ¶ Nota etiam q iſtius egritudinis ſunt plura ſigna propria huic egritudini ex quib' diſtinguimus inter reliquas egritudines ⁊ iſtam. ¶ Primum ſignum eſt

ꝙ in hac diſpoſitione infirmi ſtant ſub
eodem ſitu ⁊ habitu ſub quo erant: duȝ
incurrunt in paroxyſmū iſtius moꝛbi vt
ſi erant ſedentes etiā remanent ſedentes
ſi flexis genibus eodeȝ modo. ⁊ cauſa eſt
qꝛ membꝛa ſtant rigida ex frigiditate et
ſiccitate materie.
Secundum ſignū ꝙ huiuſmodi egro-
tātes ſtāt cū oculis apertis vt dicit Aui.
c. alſatio ꝑpter contractionē ex fri. ⁊ ſic-
ci. in muſculis oculi peruenientē: ideo re-
manent contracti. Et ſi diceretur quare
non remanent cum oꝛe aperto ita ꝙ mu
ſculi maxillarum remaneant contracti?
Dicitur ꝙ muſculi maxillares magis re
ſiſtūt ſue contractioni. Sed foꝛte melius
eſſet dicendum ꝙ ſi iſti reperirentur in
aduentu paroxyſmi congelationis cum
oꝛe aperto remanerent eodem modo. ſed
tunc non differunt hoc ſignum a pꝛimo.
Tertiū ſignū ꝙ amittunt motū ⁊ ſen-
ſuȝ ex eo ꝙ ſpūs ingroſſati ſunt ⁊ cū hoc
alterati a ſua naturali diſpoſitione ⁊ cō
plexione ad pꝛeter naturalē omnino di-
ſpoſitionē ⁊ cōplexionē omnino cōtrariā
ſcȝ frig. ⁊ ſic. iō ita indiſpoſiti nō influūt
⁊ ceſſat fluxus: ⁊ ideo nō vere doꝛmiūt qꝛ
ibi non ſit reditus ſpirituum ad pꝛinci-
pium ſuum: ⁊ hec egritudo a Sera. dici
tur atathas.
Quartū ſignū ꝙ nō ſunt vere doꝛmiē
tes qꝛ ad ſomnū requiritur reditus ſpiri
tuū. No. etiā ꝙ apoplēia ⁊ congelatio
cōueniunt ⁊ differunt. conueniūt in hoc
ꝙ in vtraqꝫ eſt pꝛiuatio ſenſus ⁊ motus
ſed differūt. pꝛimo qꝛ in ꝯgelatione ſpūs
ſunt indiſpoſiti nō potētes moꝛari ad in
ſtrumēta ſenſus ⁊ motus nec ſunt cōue-
niens vehiculū virtutū anime: in apoplēia
vero nō. nā indiſpoſitio nō eſt in ſpū ſȝ ra
tione oppilationis nō penetrant ad mē-
bꝛa. Itē cōgelatus manet in eodem ſitu:
apoplēicus vero nō. Item in apoplēia mē
bꝛa ſunt relaxata ⁊ mollificata: in cōge
latione vero cōtracta ⁊ rigida quare ⁊c.
Accedēdo ad eius curā nota ꝙ nō de-
bet in hac paſſione appꝛoximari acetum
qꝛ maxime eſt exiccatiuū ⁊ hec egritudo
indiget humectatione cū tēperata calidi
tate: ideo pꝛecedētibus diuerſionibꝰ dn̄t
adminiſtrari reſoluētia iſtam materiā ex
quibus vſualia ſunt hec pꝛimo oleū ſam
bacinum ⁊ eſt oleū de ſiſamino inungen
do caput ex eo. ⁊ hoc remedium laudat
Raſis in littera eſt em̄ huiuſmodi oleū tē
perate caliditatis cū aliquali humidita-
te: ponit aūt in vna quaqꝫ lib. iſtius olei.
ℨ. j. euſo. ⁊ fit foꝛte reſolutiuū. Aduertēdū
tamen eſt ne a pꝛinci. nimis exiccemus ne
fiat paucoꝛum ſpirituū qui ſunt in coꝛde
totalis reſolutio ⁊ ex cōſequēti extinctio.
ſed ꝓcedere debemus gradatim apponē
do pānos cal. ⁊ anodina vt ſunt mellilo
tū ⁊ camomilla faciēdo ex ipſis deco. ex
quibus fiant fomentationes et fomētan
do ex decoctione vini cuȝ ſaluia maioꝛa
na ſticados ⁊ reliquarū herbarū capita-
liū. cōuenit etiā oleū de lilio qđ habet ꝓ
pꝛietatē viuificādi caloꝛē naturalē ⁊ cuȝ
hoc habȝ virtutē tiriacal. etiā oleū de ſpi
ca de ruta de euforbio. Si magis calefa
cere volumus conuenit potus vini opti-
mi aromatici vt eſſet vinum dictum mal
uaſia. ⁊ cum tali remedio dicit Gal. ter-
tio de ſimplici medicina diſtinctione ſecū
da cap. ſecundo ſe curaſſe congelatum.
eſt enim tale vinum apud ipſum appella
tum liſtos. vinum enim huiuſmodi aro-
maticum virtutem habet viuificandi vt
dicit Auicenna ſexta quarti cap. de vene
noſitate ex medicinis fri. Curam hanc ꝑ
fectius habebis. c. de melancolia. vbi po
nentur medicina ⁊ remedia ad humoꝛeȝ
melancolicum quare ⁊c.

Cura paraleſis.

Quinque ſunt intentiones in
hac cura. pꝛima debita regi-
minis adminiſtratio. ſecun-
da digeſtio hu. flegmatici ter
tia euacuatio. quarta diuer-
ſio. quinta reſolutio materie remanētis ⁊
confoꝛtatio membꝛoꝛum egroꝛum.
Pꝛima intentio cōpletur vt. 6. res nō
naturales conuertantur ad contrarium
egritudinis. debet enim regimen eſſe cal.
⁊ ſic. cuȝ cauſa ſit flegmatica. Debet em̄
pꝛimo aer alterari ⁊ diſponi vt declinet
ad calidum ⁊ ſic. ſuffumigando came

ram cum gal.thure ⁊ aliȷ̃s calefa. obſer
uando tamen ne a prin.nimis calefacie-
mus maxime hu.exiſtentibus in fluxu ⁊
motu ne per apertionē viarū ex nimia ca
lefactione magis fluat de materia. In ci
bo vero ⁊ potu debent vitari acetoſa ci-
baria ⁊ fri.⁊ hu.⁊ debēt eligi cali.⁊ſic cō
ueniunt ergo aſſata ⁊ frixa ꝓpter eorum
ſiccitatem.carnes etiā que ex natura ſua
ſicce ſunt vt paruarū auium ⁊ ꝑdicis ⁊c.
¶ Scḋa intētio cōpletur ꝑ ea que habēt
digerere hu.flegmaticū. Aduertēdus tñ
cañ.eſt Aui.ne nimis preparemus cū for
tibus digeſtiuis nimiū calefaciētibus:et
hoc vſq₃ ad quartā diē ſed eſt gradatim
procedendū a debilioribus ad fortiora.
verbigratia a prin.debem⁹ ꝓcedere cum
melle ro.colato tm̄:poſtea aſcendere ad
ſiru.de ſticados dando de ipſo cū melle
ro.poſtea factis euacuationibus multis
deuenire ad ſiru.de ſticados ſolū. qꝛ eſt
multū calefactiuus ⁊capitalis ⁊ eſt in cō
muni vſu.faciemus ergo a prin.huiuſmo
di ſirupū. ℞.mellis ro.co.℥.ſ. ſ.aquarū
ſaluie ⁊ betonice.ana.℥.ſ.ß.miſce.⁊ iſtū
cōtinuabim⁹ per ſex dies vel circa vſque-
quo ſit facta aliqualis digeſtio.mel enim
ro.facit digeſtionē ⁊ confortationem. Fa
ctis aūt trib⁹ vel quattuor euacuationi-
bus poſſumus tranſire ad ſiru.de ſtica-
dos ſolum conuenit etiā oximel ſolū vel
cū ſiru.mellino ad retificationem aceti.
Cū enim eſt flegma viſcoſum competit
acetum.verū quātū poſſibile eſt vitari de
bent acetoſa.acetum enim nocet neruis
vt habet Aui.c.de cura vniuerſali cura-
tionis neruorum fen.ſecunda tertiȷ̃.
¶ Tertia intentio cōplet̄ per ea que eua-
cuāt materiā flegmaticā in qua intētiōe
obſeruādus eſt cañ. Auicē.ꝙ in prin. hu
ius egritudinis non eſt ꝓcedendū cū for
tibus ſolutiuis ſicut etiā dictū ē de ſiru.
digeſtiuis. Uſualia ſolutiua ī forma pil-
lulari que magis conueniūt ſunt vt a le-
nibus incipiam⁹ pillule de hiera ſim. de
hiera cōpoſita elefangine aſſaieret. Aui.
in.c.illo. Cum materiā.deſcripte pillule
maſticine deſcripte a Conciliato.in addi
tionibus Meſ.c.de indigeſtione ſtoma-
chi.elefangine euacuant a capite. ⁊ iſtis
poſſum⁹addere de agar.tro.vel per ſe da
re vel dare de ipſis mixtis adinuicem.
agar.valet mirabiliter in egritudinibus
neruorū exhibendo de iſtis.ʒ.ß.elefangi-
narū.ʒ.ß.agar.vel ana.℈.ij.ſm̄ infirmi tol
lerantiā.pillule aſſaieret in quib⁹ ingre
diuntur mirabolani ſunt in cōmuni pra
ctica ⁊ euacuant cū conſtrictione ⁊ cōfor
tatione.pillule etiā fetide quib⁹ practici
cōmuniter vtuntur ſunt multū vtiles nō
ſunt aūt deſcripte a Raſi ſed ſm̄.d.Meſ.
in antidotario ⁊ tenētur cōfecte:ſunt eñ
leuiores illis Raſis.pillule etiā cochie
deſcripte a raſi in.c.de ſoda conueniunt.
damus enim quandoq₃ pillulas fetidas
cū cochijs:q̄nq₃ alteras ipſarū de per ſe.
euacuāt eñ a capite.doſis eſt vſq₃ ad. ℈.
ij.reducendo ad formā quinq₃ vel ſeptē
pillularū ſm̄ beneplacitū.pillule etiā de
ſerapino multū iuuāt quod ē gūmi quod
dā etiā de euforbio de oppoponaco. iſte
tamen ſunt multū fortes ideo ad eas nō
ſemper aſcendimus.debēt autē ſolutiua
dari in his paſſionib⁹ in forma pillulari
qꝛ materie ſunt diſtantes a vȷ̃s ductuū
ideo oportet vt ſolutiua ſint talia ꝙ lon-
gam moram trahant in ſtomacho qua-
les ſunt pillule.longo enim tempore mo
rantur antequā diſſoluantur.
¶ Quarta intentio cōpletur per ea ꝙ ꝓ-
hibent materias fluere a cerebro ad nu-
chā trahēdo ad alias regiones.et in hac
intētiōe laudant̄ ſternutatoria cliſteria ⁊
maſticatoria ſ3 ſternutatoria ⁊ maſticato
ria non dentur a prīn.ſed poſt euacuatio
nes plurimas.fit autē ſternutatio ꝑ inie-
ctionē elebori vel condiſi ad nares.maſti
catoria cum maſtice retento in ore et ma
ſticato liquefacit enim ⁊ reſoluit flegma
et facit ipſum declinare ad viam oris.
¶ Quinta intentio que eſt reſolutio reſi
dui remanētis ⁊ confortatio completur
per interius ⁊ ꝑ exteri⁹ applicata. In ex-
terius applicatis dꝫ obſeruari cañ. Gal.
tertio interiorum vbi recitat hiſtoriā de
vno quē curauit.paraliticatus enim erat
in digitis manus ex caſu a mula vnde il
le appoſuit digitis leſis emplaſtrū cali.
tamē nō iuuabat̄ eo. Gal.aūt idē empla-
ſtrū poſuit ſuper locum ſuper quē cecide
rat ⁊ breui tēpore ſanat⁹ eſt:qꝛ ex illo lo-
co oriebatur neruus digito adueniēs ꝙ

ex dolore attracta materia oppilatus eſt
⁊ ideo ſpūs ad manum pertranſire non
poterant. debet ergo origo attendi. Se⸗
cundus cañ. Aui. ꝙ cū calefa. debent per
miſceri aliqua infri. vel temporata vt ſuc
cus liquiritie ⁊ endiuie. Tertius cañ. ꝙ i
reſolutiuis debet fieri proceſſus a debili
bus ad fortia. a prin. enim adminiſtrabi
mus reſoluēdo talia que ſunt oleū camo
mille poſtea de ſpica. poſtea factis eua⸗
cuationibus dabimus oleū de coſto oleū
etiam de terbentina quod deſcribitur a
Meſ. in antidotario. oleum etiam pbor
Meſ. oleum vulpinū quod etiam multū
commendatur ab Aui. ij. cañ. Et hic eſt
modus eius vt accipiat̄ vulpis viua ⁊ di
mittat̄ in oleo bulliēti ⁊ tandiu decoqua
tur quouſqꝫ ſeparentur oſſa a carne ⁊ tūc
exprimatur ⁊ coletur: oleū illud multum
valet in paſſionibus neruorum. Item
aqua vite eſt multū appropriata. Itē ac⸗
cipiantur vermes terreſtres ⁊ ponantur
in olla deinde ponant̄ in furno ⁊ ibi exic
centur intantū vt poſſint puluerizari po
ſtea capiatur galāge. ʒ. iij. piperis. ʒ. iij.
⁊ cuʒ tribus libris mellis diſpumati fiat
vnguētū vel emplaſtrū. vʒ enim mirabil'r
in paſſionibus neruoruʒ ⁊ eſt a me exper
tum. Item ſuccus hiereos valet multuʒ
ad reſoluendum. Item emplaſtrū de ſi⸗
napi. Meſ. etiam caſtoreum. Et eſt notā
dū in his fortibus emplaſtris ne multuʒ
dimittantur morari ſuper loco q2 cōbu⸗
rerent ⁊ apoſtemarēt. ⁊ Aui. dat moduʒ
in littera ad cognoſcendū cum ſatis mo
ram contraxerint. Cōferunt etiā ad ean
dem intentionem balnea ſulfurea nitro⸗
ſa. ſimiliter lutum balneorum iam dicto
rum eſt ſingulariſſimū: ⁊ iſta omnia ſunt
de exterius applicatis. De interius aūt
applicatis ſunt vt oleum diacori Meſ.
deſcriptum. c. de paraleſi. dando ſingu⸗
la die. ʒ. ij. Conuenit etiam acorus condi
tus quem laudat maxime Auicē. ſimili⸗
ter acorus nutritus qui a Meſ. vocatur
hueg. ⁊ de iſtis non pertranſiē. ʒ. i. cōtra
illos qui dant coclearium vnum ⁊ ſemel
in hebdomada. etiam conuenit tiriaca vt
dicit Auicē. in. c. de ſoda flegmatica. etiā
diamuſcus dul. ⁊ amarus dando. ʒ. i. ſti
cados etiam multū prodeſt calefaciendo
⁊ exiccādo cerebrum hyere auſ. i. piperis
auſ. ij. omnia enim iſta calefaciunt exic⸗
cant ⁊ reſoluunt. ¶ Nota ꝙ eſt quedam
herba que dicitur iua que ſʒ Simo. iañ.
eſt camepiteos ſpecies. multum vʒ in paſ
ſionibus neruoruʒ ⁊ ſciatica. Meſue ap
pellat eam ziniam ⁊ a Nicolo exponi⸗
tur ꝙ eſt iua etiam ab Antonio guayne
rio ⁊ ego expertus ſum in quodam iuue⸗
ne Reuerendi domi. Prothonotarij de
ſcipiono. vʒ enim multum ſm omneʒ mo
dum adminiſtrationis eius quare ⁊c.

¶ Cura torture oris ⁊ faciei.

In hac cura ſunt q̄nqꝫ prin⸗
cipales intentiones. prima
eſt debitum regimen. ſecun⸗
da digeſtio tertia euacuatio
quarta diuerſio. quinta reſo
lutio cauſe coniuncte.

¶ Prima intentio completur per ea que
ſunt cal. ⁊ ſic. debet enim regimen eſſe ca
li. ⁊ ſic. diuerſimode tamen: q2 a princi⸗
pio non debet eſſe nimis cali. ⁊ ſic. debet
etiā eger ſituari in loco obſcuro. Dieta a
principio debet eſſe ſubtilis ⁊ precipue
vſqꝫ ad quartā quintaʒ vel decimā quar
tam diem. ¶ Nota etiam ꝙ lʒ regimen
debeat eſſe cali. ⁊ ſic. tamē oportet ꝙ iſte
res nō ſint difficilis digeſtionis nec ſtip.
cum intendamus lenire ven. ⁊ ꝓpter hoc
Auicē. vituperat pullos columbarum ⁊
paſtam factam cum melle.

¶ Scōa intentio eſt digō: vn̄ debemus
ꝯſiderare materiā cū vt plm̄ ſit flegmati
ca ⁊ debemus a principio ꝓcedere cum
leuioribus. vnde ſimus cōtenti ſolū mel
le ro. Facta autem aliquali minoratione
poſſumus addere ſiru. de ſticados. fit er
go ſic. ℞. mellis ro. col. ʒ. ſ. ſ. aque beto
nice vel iſopi vel maiorane. ʒ. iij. miſce.

¶ Tertia intētio eſt euacuatio vn̄ cura re
gulari nō debemus a princi. exhibere for
tia euacuantia ſʒ cura coacta ſic q2 forte
timemus maiora nocumēta vt apopleſiā
vel epilenſiā. Si ergo materia videat̄ di
geſta a prin. dabimus pillulas maſtici⸗
nas vel elefanginas vel aſſaieret ⁊ aga.
tro. poſtea ſi paſſio nō ſit totalr̄ ablata
iterum debemus dare digeſtiua poſtea
fortiter euacuatiua ſicut pillulas feti⸗
das cochias. Si autē eſſet materia mix⸗

ta cum ſanguine debemus facere a prin
ci. flobotomiam.
Quarta intentio eſt diuerſio in qua con
ueniunt cliſteria ſuppoſitoria fricatiões
retẽtio extremitatũ in aqua cali. vbi ſint
decocte res cali. vt maiorana calamentũ
origanum pulegium. Conferunt etiam
gargariſmata ex ſinapi ⁊ ſiru. acetoſo. cõ
ferunt maſticatorio vt maſtix multũ con
fert euacuat enim materiã a capite etiã
cum liquoribus qui per nares attrahun
tur vt trahere aquam auricule muris p
nares aut loco eius aquã maiorane vel
etiam qđ maxime confert aquam blitis
iſta maxime cõferũt ⁊ hoc poſt euacuatio
nes ne humores agitent̃ ⁊ fluant.
¶Quinta intentio ⁊ vltima eſt reſolutio
cauſe coniuncte que complet̃ p interius
⁊ exterius applicata. Per interius dñt
exhiberi calefacientia maxime cõferunt
res calefacientes vt acori conditi confe
ctio diacori tiriaca diamuſc⁹ dul. ⁊ ama
rus. Doſis ℥. ȝ. ij. diacori aut acori ꝯditi
vſqȝ ad. ȝ iiij. poſſum⁹ exhibere. nux mu
ſcata retẽta in ore eſt maxime cõueniẽs ⁊
vſualis vel dimidiũ ei⁹ etiã radix acori cõ
diti. Per exterius applicata cõueniunt
inunctiones vt inunctio cũ oleo vulpino
de coſto ⁊ hec maxime conueniunt vapo
rationes ex aceto ſimul cum rebus cale
facientibus vt calefaciendo ſimul cum
aceto ſaluiam maioranam ⁊ calefacere.
ponendo etiam lapillos ignitos in tali
decoctione ⁊ facere aſcẽdere fumum ad
partes faciei ⁊ capitis ⁊ inuoluere caput
ex pannis vt totus fumus in capite reci
piatur. Etiam ad reſoluendum conferũt
carnes elixate ſilueſtres poſite ſupra ca
put vt gazellaruȝ ⁊ alie quas ponit Aui
cen. ca. proprio minutim inciſe ⁊ ſup tor
turam poſite ⁊ in illis ponatur regula
ignita ſupra locuȝ ſimiliter quod eſt ma
ximi ⁊ proficui iuuamenti ponere confe
ctionem anacardinam ſupra locum le
ſum ad modum emplaſtri. ⁊ hoc expert⁹
ſum etiam interius aſſumere. ⁊ eis adhi
bere ſpeculum ex calibe factum vt videãt
ſuam difformitatem ⁊ conentur ⁊ inge
nientur vt ad ſitum reducãtur: quare ⁊c.

¶Cura ſpaſmi.

PRo cura huius egritudinis
⁊ maxime repletionalis q̃
frequentius contingentis p
uenientis a materia flegmati
ca primo ſex intẽtiones ſunt
obſeruande. prima debita regiminis ad
miniſtratio. ſecunda digõ materie ſpaſ
mũ faciẽtis. tertia euõ. q̃rta diuerſio. q̃n
ta reſolutio. ſexta accidentiũ correctio.
¶Pro prima intẽtione debemus aduer
tere ſicut primo notatum eſt in. c. de cura
paraleſis q̄ regimẽ dȝ ẽe cali. ⁊ ſic. vtẽ et
alias res nõ naturales ad cali. ⁊ ſic. pre
parare preparando etiã cibaria ⁊ aereȝ.
¶Secunda intẽtio eſt digeſtio ⁊ dñt di
geſtiua cal. ⁊ ſic. applicari ⁊ cañ. ſupra
poſitũ. c. de paraleſi nõ omittere q̄ for
tia digeſtiua vſqȝ ad. 4. 5. vel. 14. diem
approximari non dñt. Unũ tñ nota cañ.
q̄ ſemper primo digerimus q̃ euamus
lȝ aliqñ primo euamus: q: aliqñ ſunt
in ſpaſmo ſeuiſſima accidentia quia in
tenſus dolor rõne cuius virtus maxime
proſternit̃. ideo ſi prius intẽderemus di
gõni dum digereremus materiã infirm⁹
periret: q: virtus deficeret. iõ cũ medicus
videt ſeuiſſima accidẽtia dȝ primo euã
re ⁊ nõ expectare digeſtonẽ hoc ergo qđ
eſt a prin. cũ euantibus ꝓcedere vel non
relinquitur iudicio eſtimatiuo medici ſȝ
q̄ videt virtutẽ melius vel deterius pa
ti accidẽtia. ⁊ talia digeſtiua ſunt ſupra
cõmemorata. ſ. mel ro. cũ ſiru. deſiccãdo
cũ aqua iſopi maiorane ſaluie foliorum
lauri abrotani ⁊c.
¶Tertia intẽtio eſt euacuatio ⁊ aliqñ a
prin. fienda eſt. ſȝ vbi egritudo det indu
cias ⁊ regulr̃ ꝓcedẽdo debem⁹ ꝑmo dige
rere. ⁊ euãtiua cõia ⁊ vſualia ſũt pillule
fetide ⁊ cochie. Si fortia velim⁹ ſunt pil
lule de ſerapino ⁊ de opoponaco. ſȝ iſta
nõ vſitant̃: q: virt⁹ eſt debilis ꝓpter ſeua
accidẽtia. Si patiẽs vellet accipe medicĩ
nã liq̃dã vt iſuſ. agar̃. vel diſſoluere aga.
tro. cũ aliq̃aq̃ appropriata ⁊ capitali dia
fenicõ eſm indũ diſſolue cũ. d. reſpiciẽte
caput vt ſal. maio. radicũ acori. dirigũt
eſm virtutẽ medicinaꝫ ad caput ⁊ neruos
¶Quarta intentio eſt diuerſio que com
plet̃ cũ fricationibus ad partes inferio
res ⁊ ignobiles et facere cliſteria cum. d.

rerum maxima ca ſtalium. etiam facere
maſticatoria ſternp atoria. et hoc prece-
dente digeſtione. ut
¶ Quinta intentio eſt reſolutio ⁊ exicca.
factis diuerſionibus ⁊ euacuationibus
poſtea ad localia eſt deuenieñ. habendo
reſpectū ad materiā ſub forma cauſe con
iuncte vt eā trahamꝰ a neruis in qua in-
tentione cōpetūt inūctiones ſupradicte
vt cuz oleo de lilio de quo dicit Aui. qđ
adhibeatur ſi non fuerit feb. timens ius
nimiā calefa. iđ a fortiter calefacientibꝰ
abſtinēdū eſt. conferunt etiā oleū vulpi-
num ⁊ coſtinum. ⁊ vt membrū patiens te
neatur in tali oleo confert valde. Simi
liter inunctiones cū vnguētis. ⁊ ſingul
tum eſt vnguentū de bdellio ⁊ erat ſecre
tum clariſſimi doctoris magiſtri Jo. gi-
ringelli cōfert enim maximū iuuamētuz
in ſpaſmo. Similiter pelles luporū noui
ter excorticatoꝝ maxime cū actuali ſua
caliditate inuoluēdo membrum ſpaſma
tū. Similiter ponātur catuli ad bullien
dū in oleo vel vino vel aqua ⁊ in tali de-
coctione retineat̄ mēbrū ſpaſmatū. Silr
experimētū egregiū qđ refert Nicolaus
flo. de mēte Thadei qđ facit ad reſolu-
tionē ⁊ remiſſionē doloris. Accipiat̄ an-
ſer pinguis ⁊ euiſceret̄ poſtea capiatur
gattus minutim inciſus ⁊ ponatur in vē
tre anſeris cū lardōe mirra ⁊ thure: dein
de ſuatur venter anſeris ⁊ ponatur ad co
quēdū in veru ⁊ ſupponat̄ vas aceto al-
bo mediū quādo vera pīguedo liquefiet
ab anſere ꝓpter decoctionem ⁊ non a pri
cipio: cum primus ſuccus egreditur qꝛ ta
lis parū eſt iuuatiuus: deinde capiatur
talis pinguedo ſupernatās aceto ⁊ reſer
uetur in vaſe alio poſtea capiatur anſer
⁊ bulliat in dicto aceto ⁊ maxima pīgue
do ſeparabitur ab anſere ⁊ aceto ſuper-
natabit ⁊ talis ſeparet̄ ⁊ miſceatur cum
prima ⁊ ex illa vngat̄ membrū ſpaſma-
tum: ⁊ ea vſus ſum in pluribus patienti
bus ſpaſmū ⁊ hoc i hoſpitali ⁊ maxime
fuit vnus qui habebat ſpaſmū ita fortiſ-
ſimum ꝙ vertix vſqꝫ ad anchas verteba
tur cui fuit cum iſta pinguedine ſuccur-
ſum ⁊ euaſit. Conueniūt etiā ventoſe ſuꝑ
locū ſpaſmatum poſite ſine ſcarificatio-
ne ſi ſpaſmus eſt debilis, ſed ſi eſt fortis

cum ſcarificatione: qꝛ ex eo ꝙ multa ma
teria attrahitur ſi non ſcarificaretur cau
ſaretur apoſtema. ⁊ iđ dicit Aui. cum eſt
magnus dolor ſi non ſcarificamꝰ in po-
nendo ventoſas ē mortale. Similiter cō-
ueniunt ſubmerſiones in aq̄ fri. curant
multotiens ꝑ accidens: qꝛ tracto calore
ad interiora fortificatur calor ⁊ per con
ſequens velocior fit reſolutio materie re
manentis. Similiter conuenit in hac cu
ra prouocare feb. vt precipit Aui. Et dz
talis feb. eſſe effimera ⁊ de illa intelligit
Aui. quia ſi putrida induceretur putre-
ſcerent multi mali hūores in corꝑe exiſtē
tes ⁊ cauſarent feb. peiorem. Ego autem
hoc nondū feci nec vidi aliquē feciſſe: qꝛ
eſt timoroſuz quia neſcimus ad quā feb.
deueniat: etiā quia aduenīēte forte perit
⁊ tunc incurrit medicus infamiā ab aſtā
tibus credentibꝰ medicū eum occidiſſe. ta
men qꝛ tꝑe Aui. hoīes erāt tēperatiores
in vita ⁊ mō viuendi: ideo in illorum cor
poribus non ita generabant̄ hu. cuz ꝑce
viuerent: ideo ſi feb. adueniebat in pluri-
bus erat effimera. iſto vero tempore quia
hoīes ſunt guloſi ⁊ pleni malis humori-
bus: ideo non fit. Balnea etiā multum
laudantur ⁊ naturalia vt ſulfurea ſalſa
aluminoſa ⁊ artificialia: vnde competit
facere decoctionē ex camomilla maiora-
na ſaluia beto. roſmarino abrotano aut
ex omnibus iſtis ſimul vel aliquibus eo
rum ⁊ ponere egruz ſuꝑ peluim illius de
coctionis. Et vz ponere lapides ignitos ⁊
fumus qui virtute ſua eſt exiccatiuꝰ exic-
cat materiā ⁊ cū lintheamine cooperiat̄
corpus totum ⁊ caput ne fumus egredia
tur. Et medicine ⁊ confectiones per inte
rius calefaciētes ſine electuaria reſoluē-
tia maxime iuuant. Et vſualia ſunt dia-
corus acorus conditus diamuſcus dul.
et amarus. ⁊ de iſtis omni die exhibere
ad quātitatē duarū. ʒ. vel etiā de fortibꝰ
calefacientibꝰ vt tiriaca metridatum et
exhibere ſemel in hebdomada. vz etiam
confectio anacardina ſi vellemus feb. ꝓ-
uocare oppoponacū ⁊ caſtoreū que lau-
dat Aui. eſſe ſumenda poſt cibū: ex eo qꝛ
cū non ſint fortiter reſoluentia ⁊ calefa-
ſi ante cibum acciperētur ſua actuali nō
refracta cali. epar penetrarent ⁊ eū maxi

me lederent ſed cum poſt cibum exhiben
tur obtunditur eorum fortitudo a cibo.
¶ Sexta ⁊ vltima intentio eſt acciden-
tiuʒ ⁊ remotio ⁊ eſt maxime dolor remo
uendus cum in talibus ſit aliquando in
tenſiſſimus cum maximis laboribus cō
iunctus: ⁊ tunc maxime virtus proſterni
tur ita vt fateor vidiſſe quoſdā in hoſpi
tali de quibus maxime miſerēdum erat:
ita clamabant incuruantes ſe a vertice
ad lumbos propter malum motum ſpaſ
mum. ⁊ iſti ſemper debēt ſtare in balneo
ſed non multū ne virtus laxetur ⁊ reſol-
uatur. ⁊ ita ſubito practici iſtis occurren
tes ſuccurrunt accidenti iſti. ſcʒ dolori ⁊
faciunt ei balneū ex oleo cōmuni cum de
coctione vermium terreſtriū vel ſine. ſed
primum eſt ſingulariſſimū ⁊ ſtent in illo
oleo tepido vel actu cali. ⁊ poſtmodū ac
cipere vermes terreſtres ⁊ contendere ⁊
ſupra locum emplaſtrum apponere ex ip
ſis. etiam oleum vulpinum ſit ex oleo ta
li balneū ſi diues eſt ⁊ ſi eſt pauper face-
re decoctionem ex oleo camomillino ex
ſemine lini ⁊ fenugreci maluarū matruʒ
violaꝝ ⁊c. ⁊ ita ſtent in tali balneo actu
cal. Et ita feci primum balneū ex oleo cō
muni ſimul cum vermibus ⁊ ex oleo vul
pino clariſſimo viro magiſtro Ceſari lā-
dulpho cum pateretur motum ſpaſmum
in coxis ⁊ cruribus: ⁊ cum ſibi. aduenie-
bat dolor ita faciebat ⁊ ſtabat parū. Ite
rum in lecto reponebatur ⁊ dolor ille ⁊
contractio ceſſabat. Similiter accipere
caput ⁊ inteſtina caſtratorum ⁊ ex eis fa
cere decoctionem eſt multum conueniēs
ſedatiuum doloris. Si autem talis ſpaſ
mus ſit a materia ſanguinea debem⁹ in-
cipere a flo. in qua ponit Auicen. cañ. nō
eſſe extrahendum totum ſan. qui eſt ne-
ceſſarius extrahi vt ſi vna lib. ſan. pecca
ret nō eſt tota euacuanda: qꝛ virtus de-
ſtrueretur: ideo melius eſt multiplicare
vices etiam vt virtus poſſit malo accidē
ti reſiſtere. Si autem proueniat ab hu-
mo. colerico vel melancolico fiat etiam
eodem mō ſicut ſupradictum eſt. ſ. diri-
gendo poſtea euacuādo cū ſiru. ⁊ medici
ni cōuenientibus de quibus ſupradictū
eſt. Si a ventoſitate veniat cito tranſit ⁊
vulgo vocatur ranfo: tunc calefacimus
cum pannis cali. ⁊ inunctione ⁊ fricatio
ne reſoluitur. Si ex inanitione proue-
niat curandus eſt cum rebus humectan
tib⁹ ſiue cibis ſiue medicinis. brodia pin
guia adhibeātur: cōtuſum ex carnib⁹ op
timis vinum limphatū. ⁊ hoc in fine qꝛ
in principio facit materias in neruos pe
netrare. balneum tepidum ⁊ humectati
uum ei multū conuenit ex capitibus ⁊ in
teſtinis caſtratorū ⁊ poſt exitū balnei ꝓce
pit Aui. in preſenti cura vt inungātur lo
ca balneata vt cum oleo roſa. qꝛ ſua vir-
tute ſtip. prohibet ne humiditas actua-
lis exalet ſimiliter ex oleo cucurbitino vt
dicit Auicen. facere etiaʒ balneū ex aliis
oleis ab Auicen. deſcriptis. ⁊ poſtmo-
dum etiam inūgere ex oleo roſ. quia ſua
virtute ſtip. retinet confortat ⁊ cōſeruat
actualem humiditatem aliorum oleorū
Si autem ſit a punctura aliquoruʒ aīa
lium venenoſorum extrahatur humidi-
tas venenoſa a loco puncture: per hoc
experimentuʒ. capiatur. gallus vel galli
na ⁊ ano eius depilato bene loco pūctu
re ſuperponatur: ⁊ quia continue anus
eius ſugit: ſuget totum venenum in tali
loco exiſtent. Secundum remedium qd
quidam pro maximo habebat ſecreto.
Capiatur ſcabioſa ⁊ contundatur ⁊ cuʒ
vitello oui reducatur ad modum empla
ſtri ⁊ attrahi totum venenum in loco pū
cture exiſtens. Ideo quidam tempore pe
ſtis pro maximo ſecreto habebat ſcabio
ſam ſuprapoſitam bubonibus tempore
peſtis apparentibus. Et in tali punctu-
ra optimum emplaſtrum attractiuuʒ eſt
factuʒ ex cepe cocto vel non cocto ſupra
poſito ⁊ etiam eius ſuccus attrahit eſſi
omnem humiditatem. Etiā ponere ven-
toſas ſupra locum puncture vel morſus
⁊ applicant cum ſcarificatione. ⁊ iſtis vē
toſis maxime cirurgici vtuntur quando
infirmo decurrunt venenato. Quidā di
cunt tiriacam ſupra locum emplaſtratā
maxime cōferre: ſed de iſto dubitat Gen.
qꝛ videt ꝙ ſit peſſima qꝛ de natura tiria
ce ē venenū expellere ergo venenū magis
ꝓfundabit ꝑ ei⁹ appoſitiōem ꝙ̄ extrahe
tur. tamen quinto cañ. vbi diſputat hāc
materiam tenet ꝙ ſic quia cōuenit ⁊ ibi
reſpondet ad hoc argumentum. Si aūt

accidat propter puncturam ex ferro acu
to ſuper quo vide qõnem. G.quam facit
⁊ de cauſis ſpaſmi an ſit mortaľ in qua
nos debemus primo intendere vt locus
vulneratus ſit apertus vt poſſit materia
tranſpirare. Et ſi eſſet ſtrictus cum ferro
aperiatur ne materia ſiue hũiditas pro-
pter ſtricturã retineať ⁊ ibi putreſiat ⁊
ponitur ibi vnguentũ exiccatiuum ⁊ cor
roſiuũ vt vnguentũ apoſtolorꝝ ⁊ fortius
vnguentũ baſilicon. Sed quia aliqñ in
tenſiſſimus eſt dolor ideo ꝓ mitigatio-
ne doloris nota tria. Primũ eſt glutinũ
albotin.i.terbentina: eſt eñ ſingularis
ad ſedañ. dolorez mixta cũ oleo ro. ⁊ ad
neruoſorũ membrorum dolorem auferẽ
dum: eſt multũ bona quã expertus ſum
in filio comitis Guidonis torelli qui ce-
ciderat a loco alto ⁊ ſtetit ꝑ tres horas
ſine operatione ſenſuum; poſtea ex illo
caſu facta eſt in capite contuſio ⁊ leſus
fuit neruus auris vnde intẽſiſſimum do
lorem auris patiebatur: tandem appli-
caui de iſta terbentina cum oleo ro. ⁊ ceſ
ſauit dolor. Secũdum quo practici ma-
xime vtũtur eſt capere vermes terreſtres
ponere ad bulliendum in oleo poſtea ex
dicto oleo facere balneum ſupra locũ do
loroſum ⁊ ex vermibus facere emplaſtrũ
⁊ mitigat dolorem. Tertium eſt maxime
vſuale ſcilicet panis infuſus in lacte po-
ſtea ſuper locũ doloris in forma empla-
ſtri ſuperponatur. Quartum in caſu de-
ſperationis venimus ad ſtupefacientia
vbi alia non valent. ⁊ ponimus panem
cũ.d. papaueris albi vľ. ʒ.ij. opij miſcere
cũ pane ⁊ apponere loco dolenti q̃re ⁊c.

¶ Cura epilenſie.

IN cura hm̃oi egritudinis
duplici regimine procedimꝰ
ſ. preſeruatiuo ⁊ curatiuo.
Primum regimen debetur
corporibus que non incur-
runt epilenſiam ſed parata ſunt ad hoc
qualia ſunt puerorum corpora qui facili
ter cadunt in hãc egritudinem: vnde ma
ter puerorum dicta eſt hec egritudo. Se
cundum regimen debetur corporibus iã
egrotantibus hac egritudine ⁊ tale regi
men eſt duplex. quoddam eſt quod con-
uenit tempore quietis, aliud quod con-
uenit tempore paroxyſmi.

¶ In regimine ꝑſeruatiuo vt dicit Nico
laus de monte galuanij debet puer no
uiter natus anteq̃ꝫ ſugat lac iſto regimi
ne regi vt detur infanti hoc elꝫm. Re. zu.
albi puriſſimi. ʒ.iij. olei ſiſamini. q.s. ad
diſſoluendum zuccarum vel olei amig.
dul. ⁊ adminiſtretnr ad modum electua
rij quando a ſomno ſurrexerit. abſtergit
enim malas humiditates in ſtõ ⁊ in inte
ſtinis puerorum exiſtentes a quibus ele
uantur mali vapores qui ad cerebrũ per
ueniens faciunt epilẽſiam. ⁊ obſtetrices
conſueuerunt ponere loco olei butiri re
centis. q.s. ⁊ hoc eſt ſatis rationi confor
me. poſtea coclearium vnum ſiru. de cico
rea adibeať omni die ſine aliqua aqua.
deinde quando incipiunt ambulare ad
hibeatur ſiru. de cycorea cum vrina pro
pria. ⁊ recitat Nicolaus ꝙ ipſe curauit
filios nobilis viri cuiuſdam qui omnes
moriebantur ex epilenſia. Quedã a pro
prietate remouent epilenſiam vel eã pro
hibent ſcilicet peonia ſcd̃m omnem mo-
dum adminiſtrationis eius etiam ſuſpẽ
ſa collo ⁊ debet iſto modo parari. Acci-
piantur radices peonie ⁊ incidantur ſe-
cundũ latuꝫ ⁊ fiat corona ⁊ collo ſuſpen
datur etiam lapis ſmeraldus ⁊ coralus
ſuſpenſus ſicut etiam nũc moris eſt ⁊ op
timum eſt. Dñt etiam infantes cuſtodiri
ab occurſu excellentiũ ſenſibilium ⁊ ma
xime ſubito vt eſſent ſonitꝰ fortes ⁊ ſtre
pitus ⁊ timor. vnde Mattheus gradi re
citat hyſtoriam de filio ſuo lactanti qui
cecidit in epilenſiam ex forti ſonitu tuba
rum vide loco ſuo. debet etiam nutrix ſe
abſtinere a coitu quia alterat lac ⁊ debꝫ
vti cibis bonis vt bonum generent lac.
etiam vitet crapulam ⁊ omnia que ha
bent malum lac generale cuius oppoſi
tum hodiernis tꝑibus fit.

¶ Regimen curatiuũ quod debetur tem
pore quietis reſpiciens cauſam epilen-
ſie completur quinque principalibus in
tentionibus q̃ ponunť in cura epilenſie
prouenictis a materia flegmatica tanq̃ꝫ
ſepius cõtingente. prima eſt debita regi
minis adminiſtratio, ſcd̃a digeſtio. ter-
tia euacuatio. quarta diuerſio. quinta
⁊ vltima reſolutio ⁊ cerebri cõfortatio ⁊

remotio male complexionis in cerebro de
relicte.
¶ In prima intentione laudat Aui. ae-
rem debere alterari ad cali. ꝛ ſic. vt ſit p̄
ſentia bonorum odorum: ſed non debēt
eis ſepe vti ſed moderate q2 aliquando
ꝑpter nimiam euaporationem agitant
humores: ꝛ camera non ſit frigi. ꝛ vbi eſ
ſet ſuffumigari debet cum gar. corticibꝰ
citri ponere etiã in camera de ſaluia ma
iorana roremarino ſticados ꝛc. In regi
mine cibi ꝛ potus. cibus nimis quantita
tis eſt malꝰ q2 nimis euaporat ad caput
vnde declinare ad ſubtilitatem eſt meliꝰ
vitent etiam omnia cibaria euaporabi-
lia. oibus enim caput habentibus fri. ꝛ
hu. ꝓcipitur ne multum comedãt in cena
q2 multi vapores eleuantur ꝛ inde infri
gidati faciunt cattarũ. apium a ꝓprieta
te facit epilenſiã ideo dz vitari: vitentur
etiã carnes caprine propter idem quoni
am ſm quoſdã inducunt epilenſiã. ꝛ licz
Auicen. laudet intelligit de caprina car
ne iuueni. vituperatur aũt antiqua iuue
nis enim ꝑpter ꝓpinquitatem genera-
tionis eſt facilis digeſtionis ẽt ſunt ſicce
complexionis lz vlr ꝛ abſolute ſint diffi
cilis digeſtionis. vituperantur oẽs her-
be fri. vt lactuca portulaca cũ aceto lau
dantur autem herbe cali. vt ſaluia ma-
iorana et inter alia iſopꝰ ideo dicit. Se
ra. teſtor multos curaſſe exhibẽdo iſopũ
vt in decoctiõe ꝛ in cibarijs. caueat vinũ
q2 inducit epilenſiã: ſi tamen ſit tempera
tum ꝛ in modica quantitate cõceditur ſi
ſit. cal. aromaticum. etiã omnes alie res
non naturales ad cali. declinent.
¶ Secunda intentio eſt digeſtio. cum er
go materia ſit flegmatica digeſtiua dn̄t
appropriari flegmati qualia ſunt mel ro
ſa. oximel. s. cõpoſitũ ſquiliticũ. vt. Rx.
mell. ro. ℥. j. oximell. ſquilitici. ℥. ß. aqua
rum ſaluie ꝛ beto. an̄. ℥. j. ß. miſce. poſtea
ſiru. de ſticados cum aquis dictis de qui
bus ſingulariſſima ꝛ vſualis ẽ aqua iſo
pi vt dictũ eſt. ꝛ dz digeri per continua
tionem ſiruporum. 6. 8. vel. 10. diebus.
¶ Tertia intentio eſt euacuatio que cõ-
plet cum his que ſupradicta ſunt in ca-
pitulo apoplie ꝛ ſubetb. ſingulariſſima
tñ ꝛ vſualia ſunt hiera. s. cum agari: cla
mãt. n. omnes in virtute agari. in euacu
ando flegma in capite exiſtẽs vt. Rx. hie
re. s. ʒ. vi. agari. troci. ʒ. j. diſſoluãtur in
aqua ſaluie beto. vel iſopi. q. s. Conueni
unt etiam pi lule elefangine ꝛ maſticine
ſemper addendo agari. pillule etiam de
hiera magna ſunt multũ vſuales. pillule
etiam cochie ꝛ fetide que ſunt multum
fortes. vt. Rx. pillularum cochiarum ꝛ fe
tidarũ ana. ℈. i. doſis enim iſtarum ma
xima vt dictum eſt ℈. iiij. vel. ʒ. i. ß. Ubi
vero eſſet multum ſopita ſed hoc non eſt
tempore quietis ſed in actuali paroxyſ-
mo poſſet eſſe in forma potabili. Compe
tunt electuaria diſſoluta cum aquis ap
propriatis vt electuarium diaſ. electua-
rium indum. doſis eſt. ʒ. i. s. vt. Rx. diaſ.
ʒ. i. ß. d. ſaluie betoni. iſopi maiorane ſti-
cados diſſoluatur et fiat potio.
¶ Quarta intentio eſt diuerſio que com
pletur per ea que trahũt ad inferiora vt
cliſteria fricationes ſuppoſitoria factis
aliquibus euacuationibus caput purgia
maſticatoria ſtrenutatoria vt ſupra am-
ple in cura paraleſis ꝛ apopleſie d ictũ ẽ
¶ Quinta intentio eſt reſolutio reſidui
remanentis ꝛ cerebri confortatio: q2 ma
nente mala cõplexione fri. adhuc reag-
gregat noua materia: iõ opz ſoluere qđ
remãſit ꝛ exiccare ipſum cerebrũ ꝛ com-
plet h intẽtio ꝑ interiꝰ ꝛ exteriꝰ applica
ta. De interiꝰ applicatis eſt primo diaco
rus acorus conditus diamuſcus dul. ꝛ
amarꝰ cõfectio pliriſarcoticon. Nicolaſ
medicamen de ſquilla qđ eſt ſingulariſ
ſimum ad preſeruandum ab epilenſia.
Accipiat ſquilla ꝛ incidatur tpe eſtatis
in fruſtra et ponatur in olla vitrea: ꝛ ſi
in olla fuerit de melle rectificabit acui-
tatem ſquille: ꝛ tunc bene claudatur et
ponatur in ſole omni hora vertendo vt
ſol tãgat ipſam ex qualibet parte ꝛ poſt
40. dies inuenimus liquorem ſegrega-
tum virtute ſolis: et ex tali liquore cum
melle cõponat electuariũ ꝛ hoc electua
rium ponitur a Raſi primo cõtinẽtis et
ab Aui. in pſti cura cõfert ẽt electuariũ
poſitũ in littera ꝛ omnes practici tenent
pro ſingulari remedio et multi teſtan-
tur ſe multos curaſſe cum hoc electuario

Conueniunt etiam omnia ſimplicia hic poſita a Raſi primo continentis. et ab Aui. etiā Nicolaus floren. ponit vnum electuarium in hac cura cum dicit ſe curaſſe epilenticā. 40. que ab infantia vſq; ad illa etatem fuerat epilētica cuius doſis eſt hec. R. herbe ſancti petri vel ſancti pauli ſiue herbe paraleſis et eſt coſtus ſiue pipella quantitatem aliquam ſubtiliter incidatur deinde accipiantur gar. peonie et piretri ana partes equales miſce et cum melle ſufficientis quantitatis fiat electuariū: de quo oī die cocleariuz exhibeatur. Conuenit etiam in eadē intentione tiriaca et metridatum de quibus tantū ſemel in hebdomada adminiſtramus. Conueniunt etiā ea que valent a proprietate de quibus primo eſt ruta que ſingulariter commendatur ab Aui. ter vel quater: nō ſolum interius adminiſtrata ſed etiā exterius odorādo ipſaz etiam peonia vt dictum eſt collo ſuſpenſa et per interius puluerē adminiſtrata. Laudatur etiam veſica apri plena vrina accipiendo apri veſicam et cum vrina ſua ponatur in furno ad deſiccandum et exiccata et puluerizata de puluere quotidie exhibeatur coclearū vnū. Laudatur etiā ab auctoribus cornu cerui. lapis etiam ſmeraldus collo ſuſpenſus. corium etiā fronti aſini a paroxyſmo epilēſie liberat caſtoreum etiam: et aſſa fetida euaporata etiam per interius ſumpta. Laudat etiā lapis hirundinum qui reperitur in ſtomacho pullorum hirundinū maxime ille qui eſt diuerſorum colorum: capiatur dictus lapis et inuoluatur in corio vituli et ponatur in capſa argentea et collo ſuſpendat; eſt enim maxime iuuamēti. Craneum etiam humanum competit a proprietate. Serar. enim habuit ſecretū hoc a fidedigno et dabat ipſe epilenſiam patientibus et liberabantur: et ſic craneum maſculi maſculo: femie vero femine. Sa. etiam. xi. de ſim. medicina. c. xi. dixit quidam dabant oſſa humana ignorātibus ſumentibus: et hoc ad bibendū et liberabant eos ab epilēſia et artbetica. Si aūt epilenſia ſit confirmata in adultis maxime difficile curatur. Inquit enim Gordo ego multos habui in manibus diuites et pauperes iuuenes et ſenes maſculos et feminas: ſed illi qui ſunt adulti et epilenſia eſt per eſſentiā non curantur: cauſam neſcio deus ſcit. Curatur autez in infantibus et in illis qui propter inordinationem regiminis et in illis quibus fit per cōitatem ab aliquo membro. In adultis autem vt dictū eſt nō curatur. Si autem cauſa ſit materia ſang. fiat flo. ſaphenarum a prin. deinde cum flo. cephalicarū poſtea vene frontis etc. Si a melancolia fiat eodem modo ſicut in flegmatica cuz reſpicientibus melancoliam que dicent in cura melancolie. Si a cōmunitate alicuius membri a quo eleuatur malus vapor venenoſus tēpore inuaſionis debet fieri ſtricta ligatura in via tranſitus ſi eſt poſſibilis ne malus vapor trāſeat ad caput poſt inuaſionem vero debemus intendere ad curam illius membri remouēdo malam diſpoſitionem in eo exiſtentem. Si fiat cōmunitate ſtomachi poteſt curari ſicut dictum eſt in cura flegmatice. Si autem ab aliqua materia retenta in aliquo membro ſanioſa vel virulenta puta in membris exterioribus vt coxa brachio pede vel digito debet fieri talis mēbri excoriatio et apertio vt materia exeat vt mihi contigit de quodam cui ſepe adueniebat paroxyſmus epilenſie quem interrogaui an aliquid ſibi accidiſſet vt puta caſus vel percuſſio. qui reſpondit q nō. feci eum exuere et inueni coxā vnam tumidam ſed nullum perceperat dolorē interrogaui qd illorum prius euenit an tumor an epilenſia. ille neſciuit rūdere: vnde videns nullū regimen preceſſiſſe in ſex rebus non naturalibus qd eſſet melācolie generatiuū arbitratus ſuz et merito cauſam epilenſie eſſe tumorem illum: feci aperire locū cum cauterio et inuēta eſt in loco humiditas multa putrefacta intantum q vſq; ad os erat putrefactum: et ita dimiſſo loco aperto proceſſi exiccādo humiditatem illam malam et cōtinue paroxyſmi tardauerunt et intantum proceſſi donec extractum eſt de oſſe putrefacto et excerto nonduz rediit paroxyſmus epilenſie.

Regimen vero curatiuum quod debetur epilentico tempore paroxyſmi conſi-

ſtit in vnica intentione. ſcꝫ releuatiõis a
paroxyſmo: ⁊ in hac cõuenit diuertere
vapores vel quecunq̧ cauſa ſit a cerebro
⁊ hoc per ingenia ſuperius dicta. ſ. cũ fri
cationibus ventoſis ſuppoſitorijs ſi eſt
in etate forti ⁊ cliſterijs dictis. c. de apo-
pleſia. etiã ſternutatoria ibi dicta. etiam
ſuffimigatio rerũ facientiũ ad reſo. mate
rierũ vt ponendo caſtoreũ ſupra carbo-
nes ignitos ⁊ recepiat fumum etiã radi-
cẽ peonie ⁊ ſemen eius. ſimiliter aſſa feti-
da ſupra carbones ignitos. Cõuenit etiã
ſuccus rute ex contuſione foliorũ eius ⁊
fiat cũ coto licinium ⁊ naribus immitta
tur: vel etiam folia rute p̱ ſe contuſa. odo
rare etiã eam ſicut eſt etiam caſtoreum in
licinio ſimul cũ ruta vel ſucco eius etiã
aſſa fetida ita ꝙ accipiatur caſtoreum ⁊
aſſa ⁊ ſimul in ſucco rute infundatur ⁊
fiat liciniũ ⁊ narib⁹ immittaẗ quare ⁊c.

¶ Cura incubi.

Incubus dicitur ab incubo
incubas qđ idẽ eſt ꝙ ſupra
ſtare vel iacere q: putant ali
quã rem ſuper eos eſſe. cura
hui⁹ egritudis clara ẽ q̃re ⁊c.

¶ Cura melancolie.

Nota primo ꝙ medicus non
dꝫ ire ſolus ad huiuſmodi
m̃licos vſitãdos q: iſti ex cor
ruptione virtutũ interioꝝ qñ
q̧ poſſent medico nocere etiã
tales ſint ligati ſi opꝫ. vnde aduerte ad
caſum qui accidit Mattheo gradi qui
cum viſitaret vnũ melancolicũ p̱ camerã
ambulantẽ ⁊ cum ipſe eſſet in pontili ex i
uit ſibi obuiã ⁊ oſtendẽs eũ amplecti am
plexus eſt ⁊ voluit eũ proijcere extra pon
tile. Nota etiã ꝙ iſti melancolici ſepe ſꝫ
varietatẽ fantaſiarũ requirũt varias me
dici induſtrias in curãdo eos: qñq̧ enim
oportet eos verberare ⁊ eis minari. qñq̧
eos applaudere ⁊ confirmare opiniones
eorũ ⁊ ea dicere q̃ dicunt ſicut cõtigit ma
giſtro Jo: marliano qui cũ eſſet Medio
lani m̃licus quidã qui eſtimabat ſe habe
re ranas in corpore ⁊ medici dicebãt nõ
eſſe verũ: vnde ipſe nondũ voluit libera-
ri neq̧ volebat eis obedire. vnde vocat⁹
Marlianus cum interrogaſſet eũ quid
haberet r̃ndit ſe habere ranas in corpo-
re. ⁊ ipſe dixit veruꝫ dicis ⁊ ſcio multas
habere in corp̱e. ſed ſi mihi obedies eas
extrahã. ille multum cõgaudens aſſen-
ſit curari. Marlianus cũ purgare eũ vel
let precepit aſtãtibus vt cum oſtenderẽt
egeſtiones imponerẽt ranas viuas in va
ſe vt videret ⁊ ipſe. qđ factũ fuit ⁊ ſic cuꝫ
bono regimine liberatus eſt. Multa ẽt
alia poſſent narrari que breuitatis gr̃a
omittimus. iſta tñ ſufficiant p̱ medici in
duſtria. Cura eius perficitur quinq̧ p̃n-
cipalibus intentionibus. prima eſt debi
ta regiminis adminiſtratio. ſcđa dige-
ſtio. tertia euacuatio. quarta diuerſio a
cerebro ⁊ corde ad membra ignobilia q̃n
ta ⁊ vltima reſo. reſidui remanẽtis ⁊ cere
bri ⁊ cordis cõfortatio. ¶ Notandus eſt
cañ. Aui. ꝙ in hac egritudine a princi. de-
bemus preuenire: q: hec egritudo cõfir-
mata eſt difficilis cure.

¶ Prima intẽtio perficitur p̱ adminiſtra
tionem debitã regiminis ſex rerũ nõ na-
turaliũ. dꝫ enim regimen ad cal. ⁊ hu. de
clinare magis tñ humectare q̧ calefac-
re q: humiditas eſt minus actiua q̧ cali
ditas: ⁊ quia minus poteſt per eã leſio
cauſari. Aer ergo fiat artificial̃r hu. cum
vaſe aque pleno cal. facte ex. d. maluarũ
matrũ violarũ ⁊ altee ⁊ ponere in came
ra. habeatur etiã res boni odoris ⁊ gra-
ti. dimittanẗ ex parte cibi olera preter hu
mectatiua. dimittãtur legumina carnea
aſſate ⁊ ſalite. vtanẗ carnib⁹ hedi caſtra
ti brodio ẽt gallinarũ caponũ faſianoꝝ
vtatur ſomno vitet vigilias p̱cureẗ ſom-
nus cũ fricationibus leuibus. ſi non põt
cũ hoc fiat balneũ hoc mõ. ℞. lactucarũ
foliorũ ſalicũ ſeminis papauperis albi ſe
minis lactucarũ: decoquantur predicta
in aqua in qua retineãtur extrema ⁊ bal
neetur aliqualiter caput cũ dicta aqua.
fit etiã ſomni prouocatio inungendo tẽ-
pora cũ oleo violato nenufarino vnguẽ
to populeonis: vel facere cliſteria vel dan
do ſiru. de papauere dando poſt cenam.
Si non põt dormire cũ iſtis deueniendũ

eſt ad opiata. ⁊ cōſidera in exhibendo ea quia eſt timor puta qñ virtus eſt debilis ipſa tamen adminiſtrādo incipe a leuioribus.

¶ Scḋa intētio q̄ eſt digeſtio complet̄ ꝑ adminiſtrationē ſiruporū appropriatoꝝ mſie. Et vſuales ſirupi ſunt iſti ſiru. de thimo de epithimo de pomis. s. ⁊ cōpoſitus vt. ℞. ſiru. de pomis. s. ℥. ſ. ſirup. de epithimo. ℥. ß. aquarum bug. ⁊ end. añ. ℥. ſ. ß. miſce. aque appropriate ſunt aqua boraginis bug. ſcolopē. endi. fumiterre lupuloꝝ. Si vero volum⁹ ſirupos magis fri. dabimus ſirup. de fumoterre cū ſiru. vio. vt. ℞. ſiru. de fumoterre. ℥. ſ. ſiru. vio. ℥. ß. aquarum bug. ⁊ lupulorum añ. ℥. ſ. ß. miſce.

¶ Tertia intentio que eſt eūo cōpletur cū medicinis appropriatis educētib⁹ mſiam de quibus ſunt quedam leuia ⁊ q̄dā fortia. Leuia vſualia ſunt vt aqua lactis maxime caprini epithimū ⁊ eſt optimū. poſſumus enim dare epithimum per ſe vel cū aqua lactis maxime dicta ⁊ eſt bonū ⁊ optimū epithimū damus in infuſ. ⁊ doſis eſt. ʒ. ij. in ſubſtantia. ʒ. ſ. habemus et mirab. indos. Fortia ſunt ſicut foliculi ſene lapis lazuli ⁊ lapis armenus. verum iſta melius eſt adminiſtrare rectificata q̄lia ſunt in cōfectionibus. ⁊ de iſtis cōfectis ⁊ cōpoſitis ſunt ſicut cōfectio amech pillule inde pillule de lapide lazuli. Doſis iſtorū cōpoſitorum eſt vſq; ad. ℈. iiij. ⁊ ſemꝑ cū iſtis damus aliq̄d humectatiuū ſicut eſt ſirupus violatus.

¶ Quarta intentio fit cū cliſteri. vſuale aūt eſt hoc. ℞. decoctionis epithimi ſene polipodij lupulorū thimi fumiterre. ʒ. vj. vel. vij. caſſiefiſtule. ℥. ſ. zuc. rub. ℥. ſ. olei violati. ℥. ſ. ß. ſalis cōmunis. ʒ. ſ. miſce. ⁊ fiat cliſtere. precipit̄ etiā tenere extrema in aqua cali. facim⁹ etiā fieri fricationes in extremitatibus. aliquo mō etiā facim⁹ applicare ventoſas ſine ſcarificatione vt in ſanguinea. In eūone etiā iā dicta cōuenit flo. baſilice ſiniſtre ſi ſan. exiēs videatur niger tūc debemus extrahere Si aūt ſubtilis ⁊ clarus. debemus retinere. pro hoc vide Aui.

¶ Quinta ⁊ vltima intētio que eſt reſolutio ⁊c. cōpletur ꝑ ea que ꝑ interius applicantur ⁊ que per exterius. De exterioribus eſt epithima cordiale capiēdo florū m bug. ⁊ boraginis añ. M. ſ. been albi ⁊ rub. añ. ʒ. ij. gaf. ʒ. ſ. miſce. De interius aūt exhibitis ſūt diabugloſatū diaboraginatum fortiora diamuſcus dul. ⁊ amarus. elm de gemis Meſ. elm letificans Raſis elm Cōciliatoris ſemꝑ cum iſtis ponēdo de zucharo vio. In intentione etiā humectatiōis cōfert balneū hoc ⁊ eſt vſuale. ℞. maluarū matrū violarū ⁊ altee capita ⁊ inteſtina caſtratorum decoquant̄ in aqua ⁊ fiat balneū. Iſtud autē balneū eſt humectatiuū multū pro hoc vide Ioan. matheū gradi. Et nota ꝙ non debēt nimiū iſti ſtare in balneo: q2 nimis reſolueret. pōt etiā fieri balneū particulare capiti cum decoctionibus predictis: quare ⁊c.

¶ Cura catarri

NOta ꝑ cura catarri opꝫ vnū cōſiderare vtrū. ſ. cauſa catarri ⁊ catarrus ipſe cōueniant aut differāt: q2 aliq̄ſ cū differūt intendentes cāe nocemus catarro ⁊ econtra: vt ſi cā ſit frigiditas ⁊ materia fluens ſit cal. que ꝑ fri. expreſſionē fluat: tūc ſi cū cal. intēdamus cāe nocem⁹ catarro: q2 materie cal. fluēti. Si aūt materias fluētes rectificare volum⁹ cū fri. cāe nocumētū ingerimus. quare hoc maxime aduertendū eſt ⁊ in talibus vbi indicationes cōtrarie cōplicant̄ obſeruare opꝫ. Aui. cañ. iiij. ſ. c. vltimo ꝙ in talibus ſuccurrendū eſt rei timoroſe magis altera nō neglecta. His habitis cura catarri cōſiſtit in ſex intentionibus ꝑncipalibus prima eſt debita regiminis adminiſtratio. ſcḋa materiei catarri digeſtio. tertia eūo. q̄rta diuerſio. q̄nta retētio nocumētorū a catarro eueniētiū reſo. remanētis ⁊ cerebri confortatio.

¶ Prima intentio diuerſimode completur ſecūdum diuerſitatē catarri. In cal. enim catarro vitentur cal. omnia ⁊ venti de quibus eſt ventus auſtralis ⁊ ſeptemtrionalis adueniens maxime poſt

auſtralem: quia poros conſtringit ⁊ com primendo fluere facit. cibi et calidi vitentur in catarro cal. ⁊ in fri. exbibeantur. Somnus vero fac. vt nō ſit longus in catarro fri. maxime immediate ſumpto cibo vitēt ſupine dormire ⁊ dormiant ſup vētrem ſuum vt materie ad nares deriuētur accidētia aīe q̄ hēnt inflāmare vitent in calli. ⁊ q̄cūq; habēt et cerebrum debilitare vitent maxime in cā frigida.

¶ Scda intentio eſt digeſtio in qua etiā diuerſimode ꝓcedit. aliter enim in cal. ⁊ alr̄ in fri. In cal. enim vt puta ſalſo amaro acuto mordicatiuo: q: vt plurimū et iſti humores ſunt ſubtiles ꝓcedimus cū ingroſſantibus ī infrigidantibus. ⁊ ſirupi vſuales in hac intentione ſunt ſicut ſiru. vio. de iuiubis de papauere. Ubi aūt materia in pectore eſſet recepta ⁊ propter eius groſſitiem non poſſet per ſputū eijci conuenit iulep violarū. alij vero ſirupi ſicut acetoſus ro. de endi. de ſucco aceto. licʒ ſint frigi. ingroſſatiui tn̄ vſuales nō ſunt in hoc morbo q: ſm plurimū pectori ⁊ pulmoni cōicat materia catarralis. ideo adminiſtrandi ſunt ſirupi ꝑticipantes lenitione non aūt ſtipticitate q̄ pectori nociua eſt. illi autem ſirupi. ſtip. ſunt. conueniūt ergo ſupra memorati cū ſint pectori iuuatiui. Aque etiā vſuales quibus vtimur cōiter ſunt aque endi. cico. ordei zuchari. decoctio etiam pectoralis cum ſeminibus fri. ⁊ cū iuiubis. q̄dam vtunt aqua ordei poſt cenā quādo vadūt dormitū. ⁊ aliquando aqua fri. in catarro ſubtili acuto cal. ⁊ iuuat remitē do acuitatē. in fri. vero multū obeſt: ideo vulgares multū errāt in omni catarro exbibēdo aquā fri. In catarro fri. ſiue materia groſſa ⁊ fri. digeſtiuū ſingulare eſt mel ro. ⁊ licʒ Aui. laudet mel ro. in catarro. cal. tn̄ hoc non obſtat cum non laudet mel ro. quo cōiter vtimur. ſed illud ē zucharū ro. ē enim duplex mel. ſ. mel apū ⁊ eſt cal. ⁊ ex illo fit mel ro. quo communiter vtimur. eſt aliud mel qd̄ dicit mel cāne ⁊ iſtud eſt zucharū ex quo fit zucharū ro. ⁊ iſtud bene depuratū eſt quaſi tēperatū in actiuis ⁊ cum melle ro. ſemper permiſcemus aliquid ſputum facilitans et vſuale eſt ſiru. de liquiritia vt dando ℞. mellis. ro. colati. ℥. ſ. ſirupi. de liquiritia. ℥. ß. aquarum ſaluie ⁊ iſopi an̄. ℥ ſ. ß. miſce. vel cum. d. pectorali cal. in qua ponit liquiritia ſuccus citrine paſſule iuiube ſebeſten ⁊c. iſte ſiru. eſt ſatis domeſticus ⁊ eo vtimur a principio. In proceſſu vero poſſumus vti fortioribus ⁊ magis inciſiuis ⁊ ſubtiliatiuis: ⁊ ſirupi vſuales quibus cōiter practici vtuntur ſunt ſiru. de duob' radi. de iſopo de praſſio. ⁊ in iſtis debemus gradatim procedere ſʒ ꝙ materia eſt magis ⁊ magis digeſta. ⁊ fctā aliquali minoratione tendere poſſumus ad fortiora tandem deueniendo ad ſirup. de ſticados qui ſinguiariſſimus ē Aque autem vſuales in hoc caſu ſunt ſicut aqua ſaluie iſopi beto. ⁊c. Et ſi volumus ſputum facilitare conuenientius eſt vti decoctione pectorali in qua ponitur liquiri. capillusueneris ficus ſicce paſſu. ⁊c. Ubi autem materia ſit viſcoſa conuenit oximel. s. ⁊ compoſitum ⁊ ſunt vſualia cū aquis proportionalibus.

¶ Tertia intētio eſt euacuatio que completur per ſolutionem ven. ⁊ flo. Solutiua autem ven. vſualia ſunt ea que dicta ſunt in cura ſode. de quibus ſunt pillule et electuaria De pillulis vt pillule auree aggregatiue. de electuarijs electuarium de ſucco. ro. electuariū roſa. diapru. s doſis electuariorū eſt ā. ʒ. ſ. vſq; ad. iiij. de pillulis a. ʒ. ſ. vſq; ad. ℈. iiij. ⁊ hec conuenientia ſunt in cal. materia. De flo. vero notandum eſt ꝙ quantum eſt poſſibile debet vitari vt habetur ex doctrina diui Meſ. capi. proprio. ⁊ id̄ ſecundū ipm tantū in tribus caſibus competit. Primus caſus in corpore cal. multum ſan. abundanti ⁊ robuſto ⁊ catarro exiſtente cal. competit flo. Secundus caſus in intentione preſeruationis a futuro nocumento vt ſquinantia et pleureſis vt materia diuertatur et non fluat ad locum in quo eſt parata fluere facimus flo. Tertius caſus quando cum catarro complicatur feb. conuenit flo. quia feb. eſt cauſa ſuper calefactionis humorum: in alijs autem nequaq̄ fienda eſt quia cerebrum eſt exangue quod ex natura ſua eſt fri. ideo ille paucus ſang. qui eſt in cerebro euacuaret. Solutiua vero conuenientia in

materia fri. vſualia ſũt i forma pillũlari
ſicut pillule cochie de agari. que valẽt
multum in materia in pectore cõtẽta ex
bibendo iſto mõ. ℞. pillularũ cochiarũ
pillularũ de aga. ℈. ij. miſce. et fiãt pillu
le quinq;: ⁊ iſte valẽt ad euacuandũ ma-
teriã groſſam. In forma vero electuarij
habemus diaſinicon electuariũ indum
que etiã laudata ſunt in materia cali. va
lent ẽt in ⁊ tracq;. doſis eſt illa ſupra poſi
ta. a. ʒ. ſ. vſq; ad. ℈. iiij.

¶ Quarta intentio que eſt diuerſio com
pletur ꝑ fricationes ventoſas in ſpatu-
lis ⁊ in natib⁹ per caputpurgia que fiũt
per liquores attractos ꝑ nares. Et vſua
les in cal. ſunt aqua violarũ vel ordei q̃
dilatãdo vias naſi faciunt ad diuerſio-
nem materierum ex cerebro. In materia
vero frig. vſualia ſunt aqua maiorane.
Fortiora ſunt aqua ſiue ſuccus radicis
blitis vel foliorum eius: decoctio etiã ni
gelle fortior adhuc ſicut ſucc⁹ ireos: etiã
decoctio ciclaminis. i. panis porcini. eſt
aũt in his gradatim procedendũ a debi
lioribus ad fortia. diuertimus ẽt ꝑ ſter-
nutatoria quia materie per ea ad nares
conuertũtur. Sed nota ꝙ iſta caputpur
gia ⁊ ſtrenutatoria non debent a princi
pio fieri ſed factis euacuatiõib⁹ q: ꝑ iſta
fit motus ⁊ agitatio. materia aũt catar-
ri ad hoc vt digeri poſſit indiget quiete
et quietantibus eã. alie autẽ diuerſiões
poſſunt viriliter in quocũq; tpe fieri. con
fert ẽt in eadẽ intẽtione cauterium in cõ-
miſſura coronali: q: multas materias ꝑ
ptes illas exalare facit ⁊ ad illas cõuer
tit. ⁊ Jo. arcu. teſtat̃ ſe nihil tãti iuuamẽ
ti inueniſſe quãti ẽ huiuſmodi cauteriũ
in paſſione hac. conuenit ẽt aptio facta
poſt aures iuuat. n. maxime.

¶ Quita intẽtio eſt catarri retẽtio. Sed
nota ꝙ catarr⁹ quãtũ poſſibile eſt nõ dz
ſiſti: q: fit retẽtio in membro principali:
verum quandoq; neceſſitas vrget vt re-
tineat̃. ⁊ hoc in aliquib⁹ caſib⁹. Primus
eſſet nimius fluxus ſuffocatiuus ⁊ time
remus de ſuffocatione tunc ẽ retinend⁹.
Secũdus vbi iſte catarrus eſſet cal. acu
tus et excoriatiuus: tunc debemus ſiſte-
re. Tertius vbi cum catarro coniunga-
tur tuſſis aſpera cum inſtantia vigi-
liarum: tunc etiã ſiſtendus eſt. Et de his
que ſiſtũt quedã ſunt que hoc faciũt ſtip
ticitate ſua ſicut bolus ar. ſpica olibanũ
ſandaraca. ⁊ cũ hoc nõ nocet pectori ma
xime ſpica. etiã hic appropriate hoc fa-
ciunt q: ingroſſant materias ⁊ de iſtis
ſunt ſicut ſuccus liquiritie ſiru. de liqui
ritia. ſiru. vio. iulep. vio. zucharũ vio. pe-
nidie diadragantũ loch de papauere ſi-
ru. de papauere electuarium etiã diaco-
dion pillule bichechie. i. contra tuſſim te
nendo vnã in ore ad quantitatẽ lupini.
Et de iſtis quedã gargarizantur quedã
in ore tenentur quedaz deglutiunt̃ ſicut
ſandaraca ⁊ olibanũ. etiã cõferunt ſtip.
gargarizata vt ex aqua ro. ⁊ aceto. ꝑ cõ
plemẽto iſtoꝝ vide Meſue. ⁊ vbi eſſet in
ſtantia vigiliarũ cum tuſſi aſpera exhibe
re oportet vt alia non iuuant pillulas al
chaiber. i. de cinogloſa que deſcribun-
tur a Meſ. in p̃ſenti. c. ⁊ in antidotario
diſtin. x. de pillulis. ⁊ appelat eas pillu
las ad omnes morbos catarri ⁊ i eis in
greditur opiũ. ⁊ doſis eſt. ʒ. ſ. vſq; ad me-
diam. ⁊ ad iſta opiata deueniendũ eſt in
caſu deſperato.

¶ Sexta ⁊ vltima intentio eſt prohibi-
tio nocumentorum a catarro euenientiũ
ſicut eſt oppilatio in cayſim ideſt partis
anterioris naſi ita vt ex naſo ad palatũ
nihil tranſit nec econtra: ⁊ curam huius
habes capitulo proprio fen quinta ter-
tij tractatu ſecundo. Competunt etiam
in hac diſpoſitione ea q̃ habent aperire.
⁊ decoctio lentiũ eſſet iuuatiua. etiã vbi
accideret timor de ſquinantia. ⁊ in hoc
caſu competunt gargariſmata prohibẽ-
tia fluxum vt ex aqua roſ. ⁊ aceto facien
do diuerſiones cum ſlobo. ⁊ alijs vbi ex
pediat. etiam dãdum eſt in reliquis que
conſequi poſſunt ad catarrum. cura di-
ſpoſitionem illam ſm ꝙ meretur. Et ſi ca
tarrus ſit a materia frigida debz fieri re
motio male complexionis remanẽtis ne
iterum reaggregetur noua materia. hoc
fiet cum ſacculis ex rebus calefacientib⁹
⁊ cerebrum confortantibus vt ex ſaluia
de ſale maiorana etiam cuz thure milio
cũ lotione etiã capitis cũ lixiuio in quo
ſint cocte res capitales cal. ſepe dicte. la
uare etiam caput cũ vino aromatico vt

vernacino vel maluatico ponendo etiaꝫ
de gari. pipere zinzibere ⁊c. Ad cõfortã-
dum cerebrum etiam poſſumus dare cõ-
fectiones vt confectionem pliriſarcoticõ
diamuſ. dul. ⁊ amarum tiriacam. in ma-
teria cali. vero exiſtẽte cũ frigidis: q̃re ⁊c.

¶ Cura obtalmie non vere.

CUra hec diuerſificat̃ ſm ſuas
ſpecies. nam quedam eſt ob-
talmia vera quedam non ve-
ra. Non vera aũt eſt que cum
rubor in oculis apparet. ⁊ iſta
curatur per ſolam cauſe abſciſſionem. et
hec vt plurimum cãm habet primitiuam
vt fum⁹ ⁊ iſti ſufficit remotio a fumo. vel
cali. aeris a ſole ⁊ iſti ſufficit poni in aere
fri ⁊c. deĩde natura reſoluit vapores. qñ
ꝙ cõtingit ex ſola agitatiõe hu. facta ex
motu corporis ⁊ iſtam curat ſola quies
vbi corpus non eſſet repletũ ⁊ iſta ſpẽs
de qua dicit Aui. ꝙ ſola quietatio hu. ſa
nat aliquãdo obtalmiã. ſedatur autem
mot⁹ hu. cum fri. ſ. ⁊ ſtip. agitati aũt fluẽ
tes ad oculũ ſedantur cũ lacte mulieris
puerum lactantis. etiam cum albumine
oui ⁊ aqua ro. hec enim hu. iſtos ab ocu
lis repercutiunt. Si vero cauſa ſit caſus
⁊ percuſſio tunc vel eſt in principio flux⁹
materie: ⁊ tunc competunt ſolum reper-
cuſſiua. Si autem in augmẽto ita ꝙ par
tim fluxerit partim fluxura ſit tunc indi
get repcuſſiuis mixtis cũ reſo. vt eẽnt ro
ſe cũ ſemine fenugreci qđ ſemẽ fenugreci
ppter tẽperatã cali. quã hꝫ dicitur reſol
ui mãz fluxã. vbi ergo intendam⁹ ſolũ re
percutere exhibebim⁹ aquã ro. ⁊ ſimilia
fri. ſola. vbi autem intendamus repercu-
tere ⁊ cum hoc reſoluere exhibebim⁹ ro-
ſas ⁊ ſemẽ fenugreci. roſa. n. repercutit ⁊
ſemẽ fenugreci reſoluit decoquens ergo
ambo in aqua ⁊ ex decoctione illa facie-
mus euaporationeꝫ ad oculos. In ſtatu
vero vbi materia amplius non fluit ſolũ
adminiſtrabimus reſolutiua ⁊ in hac in-
tentione laudatur ouum induratum cuꝫ
ſua actuali cali. ponendo ſuper oculos ⁊
multum vꝫ ad remotionem frigiditatis
⁊ ad reſo. ⁊ remotionem ruboris ⁊ a vul
garibus obſeruatur: quare ⁊c.

¶ Cura obtalmie vere.

OBtalmia vera eſt apoſtema
cali. coniunctiue et hec vt plu
rimum fit a materia ſangui-
nea vel colerica vt ſatis patet
ex diffinitione: in cuius cura
ſex intentiones obſeruande ſunt prima ẽ
debitum regimen. ſecunda diuerſio hu.
ad oculum fluẽtis. tertia repercuſſio. q̃r-
ta digeſtio. q̃nta euacuatio eradicatiua.
ſexta reſolutio reſidui remanentis ĩ ocu-
lo. Et aduerte ꝙ oẽs caſt. ⁊ remedia poſſ
ta ab Auicen. reducuntur ad alterã iſta
rum intentionum.

¶ Prima intentio completur per ea que
faciunt ad prohibitionẽ apatis ſi nõ in-
cepit fieri vel ad pbationẽ complemẽti ei⁹
ſi incepit fieri. ⁊ hec intentio cõpletur po
nẽdo infirmũ in aere fri. ⁊ ſi eſt eſtas infri
gidando artificialiter cuꝫ his que ſupra
dicta ſunt ſternendo folia herbarũ fri. et
arborũ ⁊ irrorãdo camerã. Aer etiam dꝫ
eſſe obſcurus ⁊ nõ luminoſus qꝛ lumen
agitat hu. ⁊ reſoluit ſpiritus. Dieta ſit
multũ tenuis vt mẽbra ſint auara in reti
nendo hu. ⁊ ita nõ fluãt ad oculũ. dimit-
tatur vinũ pro principio augmento ⁊ ſta
tu: et ſi conceditur vt Hippo. ſexta affor.
in declinatione põt exhiberi. Laudatur
ſomnus vt oculus quieſcat. in tẽpore eñ
vigilie continue oculus agitatur ⁊ moue
tur ⁊ inde hu. agitãt. Scđo qꝛ tp̃e ſom-
ni dolor non fit qꝛ ebetatur virtus ſenſi-
tiua: ⁊ ita dolor non attrahit reuma. ſec⁹
ſit in tempore vigilie. Tertio etiam quia
quietantur hu. ita ꝙ non eodẽ mõ fluũt
Etiã de accidentibus animi vitentur ea
que faciũt ad hu. ad inflammationẽ. de-
clinandum eſt etiã ad inanimationeꝫ vñ
vitentur ea que replent ⁊ ſang. multipli-
cãt vt ſunt oua/carnes ⁊ ſimilia vinũ ⁊c.

¶ Secunda intentio eſt diuerſio humorꝫ
q̃ completur cum flo. cephalice. ⁊ hec q̃-
dem flo. eſt conneniens in qualibet ſpe-
cie obtalmie ſm Auicẽ. ⁊ de iſto dubitat
Señ. diuerſificatur vero hec flo. ſm diuer
ſitatem corporum patientium obtalmiã
vt ſi eſt maxima repletio incipienduꝫ eſt
a ſaphena. ſi autem non tanta a baſilica
vel media. ⁊ ſi non tanta a cephalica la-
teris oppoſiti. Si autem magna ſit reple-

tio incipiēdum eſt a ſaphena lateris eiuſ
dem non aūt oppoſita q2 fieret diuerſio
ſm duos diametros ⁊ materia non tam
bene diuerteretur. quo facto ⁊ quietato
corpore per octo horas poſtea fienda eſt
ſlo. a vena communi oppoſiti lateris. di
uerſificatur etiam quantitas ſan. extra
hendi ſm diuerſitatem corporum vt ver
bigratia i ſanguineo carnoſo virtute for
ti vtente bono regimine eſt magna copia
extrahēda ita vt aliquando vſq3 ad lipo
thomiam. melius tamen eſt diuidere in
plures vices vt dicit Aui. Diuertimus
etiam cum applicatione ventoſarum in
ſpatulis. ⁊ ita practici communiter vtun
tur incidendo locum ventoſarum etiam
non incidendo. ⁊ iſtis quotidie practici
vtuntur ponendo eas in adiutorijs bra
chiorum ⁊ in ſpatulis. Diuertimus etiā
cum fricationibus ante cibi aſſumptio
nem fricando a ſurſum in deorſum etiaz
ponendo pedes ⁊ manus in qua cali. vt
ſupfluitates ad partes inferiores diuer
tantur: ⁊ practici cōiter vtuntur iſto re
medio ante cibi aſſumptionem. Diuerti
mus etiaz cum cliſteribus ⁊ ſolu. ven. cū
pillulis ⁊ ita facit Raſis in exhibendo
mirabolanos.

¶ Tertia intentio eſt repercuſſio ⁊ hec p
ficitur per ea que habent claudere ⁊ con
ſtipare poroſitates oculi: vt oculus non
recipiat materias fluentes. ⁊ ad hanc in
tentionem faciunt ea que ſupra frontem
liniuntur vt cum aqua ro. plan. ſolatri
cum albumine oui oleo ro. ⁊ aceto corti
cibus granatorum balauſtijs ⁊c̄. poſſu
mus facere emplaſtrum ⁊ ſupra frontem
ponere. Et in hoc dat caň. Aui. ꝙ eſt cō
ſiderandū an materia fluēs fluat per ve
nas ⁊ arterias que ſunt extra craneū. ⁊
hoc vt plurimum euenit: q2 coniunctiua
egreditur ab illo pāniculo craneū coope
riente: ⁊ tunc maxime iuuat repercuſſiua
Si vero materia fluat per arterias ⁊ ve
nas exiſtentes intra craneum: tunc reper
cuſſiua vituperantur ex eo ꝙ materias
illas videntur conſtringere verſus duos
obticos. Et de illis que cōmuniter pra
ctici ponunt ſupra oculos eſt cotum in
fuſum in aqua roſata vel lactuce: cōmu
niter tamen vtuntur aqua ro. deinde po
nendo ſuper oculum ligando cum petia
lini ligatura ne cauſet dolorem compri
mendo oculum. repercutimus etiam cuz
his que ad intra oculum ponuntur. Do
meſtica ⁊ vſualia quibus practici cōmu
niter vtuntur ſunt ſicut aqua roſata cuz
albumin: oui conquaſſatis adinuicem
⁊ diſtillando ad intra oculum vel etiam
lac faciendo emulgere ad intra. colliria
etiam ⁊ ſunt liquiores qui ponuntur ad
intra oculum ſicut tutia coralli rubei gū
mi ara. dragantum ⁊ ceruſa. Si tamen
dolor eſt vehemens ⁊ cum dictis non re
mittatur: oportet vt cum dictis adiun
gatur aliquid quod habeat virtutez ſtu
pefactiuam vt non tantus dolor ſentia
tur vel eligatur repercuſiuum habens
vtranq3 virtutem vt repercuſſiuam ⁊ ſtu
pe. Et de iſtis repercuſſiuis ⁊ domeſticis
ſtupefacientibus quibus practici com
muniter vtūtur eſt ſumere de aqua roſa.
⁊ de ſemine papaueris albi ⁊ ponere ſi
mul ad bulliendum: poſtea accipere de
dicta aqua ſic bullita ⁊ diſtillare ad in
tra oculum. etiam poſſumus miſcere cuz
dicta aqua albumen oui. Habemus etiā
aliud remedium. ſ. capere medullam pa
nis ⁊ eam infundere in dicta aqua cum
virtute papaueris albi. iſta enim faciūt
ad remotionem doloris. Si autem iſta
non ſufficiunt ſief album eſt magis ſtu
pefactiuum. ſed ad iſtud non eſt deueniē
dum niſi in magno ⁊ intēſiſſimo dolore
etiam niſi alijs remedijs prius factis. ra
tio quia ex tali forti ſtupefactiuo ingroſ
ſantur ſpiritus ⁊ debilitatur virtus viſi
ua. capiatur enim ſief: ⁊ diſſoluatur cum
aqua roſata ⁊ de eo ſic diſſoluto diſtil
lant in oculum. vel etiam accipere de di
cto ſief. ⁊ miſcere cum albumine oui ⁊ cū
coto diſtillando in oculum. Et nota ꝙ
non eſt deueniendum ad iſtud ſief quam
uis ſit multi iuuamenti niſi prius alijs
factis: ⁊ de hoc vidi effectum bonum in
quadaz domina que longo tēpore paſſa
eſt intēſiſſimū oculorum dolorē adeo vt
dormire nō poterat: ⁊ omnibus alijs ex
pertis ⁊ non conferentibus deuenim9 ad
huiuſmodi ſief ⁊ ſtatiz ſedat9 ē dolor: ex

quo dicta domina dum incidebat in illũ
dolorem ſemper petebat de huiuſmodi
ſief. Ponit tamen Auic. cañ. in admini-
ſtratione rerum ad intra vel circa oculũ
ꝙ vſqꝫ ad tres dies non eſt aliquid admi
niſtrandum. de quo tamen dubitat Gen
tilis.

Quarta intentio eſt digeſtio et digeri
mus cũ ſirupis vſualibꝰ quales ſunt ſiru.
de granatis aceto. s. cũ aquis ace. plan.
⁊ ro. etiam cum ſiru. de ſquinanto. ⁊ ro.
⁊ debent iſta digeſtiua eſſe ſtip. quia cum
hoc ꝙ digerunt faciunt ad materie coar
ctationem.

Quinta intentio eſt euacuatio ⁊ hec
completur cum mirabo. citri. pillulis ag
gregatiuis aureis cum electuario de ſuc
co ro. ⁊ electuario. ro. ⁊ cum ſlo. euacua-
tiua ex cephalica lateris eiuſdem. Et no
ta ꝙ multi errant qui flobotomant deve
na que eſt inter pollicem ⁊ indicem di-
centes eam eſſe cephalicam ⁊ ex conſe-
quenti venaꝫ capitis ſed non eſt verũ im
mo eſt ramus vene cõis. ⁊ nulla eſt dña
inter hanc ⁊ illam niſi in magis diuertẽ
do in flobotomando dictũ ramum exiſtẽ
tem in manu cum ſit magis remotus.

Sexta intentio eſt reſolutio reſidui re
manentis in oculo: ⁊ in hac intentione
laudantur localia vt decoctio ſeminis
fenugreci cum ſpongia vel petia infuſa
⁊ ponere ſupra oculum. Laudatur etiam
decoctio mellitoti. balneum etiam lau-
datur in declinatione tantum non autẽ
in prin. liquefaciendo hu. dilatãdo vias
faciunt materias fluere. vinum etiam bi
bitum poſt cibum. ſi vero accipiatẽ aloes
⁊ diſſoluatur in aqua feniculi ⁊ diſtille-
tur in oculo mirabiliter vꝫ laudatur etiã
ſingulariter ſarcocolla ⁊ eſt gũmi quod
dam cal. ex eo ꝙ habet virtutem reſo. ⁊
maturatiuam. diſſoluitur enim cũ aqua
ro. vel cum lacte: ⁊ ita diſſoluta iniĳcitur
in oculo quia tunc non nocet. ſief etiam
citrinium ſiue puluis citrinus etiam vꝫ.
ouum etiam coctum induratum cum ſua
actuali caliditate ſupra oculum poſituꝫ
vꝫ ad idem quare ⁊c.

Cura debilitatis viſus.

Nota ꝙ Auic. ⁊ alĳ medici de
ficiunt in cura debilitatis vi
ſus: qr plures cauſas ponit
in quibus nõ ſubiungit curã
vt põt videri: de quo tñ du-
bitat Gen. Nota etiam ꝙ aliar differt a
noctilopa qr noctilopa eſt qui eam ha-
bens de nocte nõ exiſtente lumine male
videt. aliar vero male de die ⁊ bene de no
cte. hec vero paſſio qñqꝫ fit per cõitatem
quãdoqꝫ per eſſentiã. quando vero fit per
cõitatem due ſunt obſeruande intentio-
nes. vna ad membrum cõicans. alia ad
membrum recipiens. ſ. oculum.

Prima intẽtio perficitẽ cõſiderãdo ma
lã diſpoſitionẽ membri cõicantis vt eſſet
in ethicis ꝓpter exiccationẽ ⁊ in hac cu
ra eſt in bene reſtaurãdo corpus ⁊ ſang.
vt boni ſpiritus ⁊ laudabiles generentẽ.

Secũda intentio eſt ad oculũ vt ſi ocu
lus eſt exiccatus eſt intentio in humectã
do ipſum oculũ ⁊ caput imponendo lac
in ipſo oculo: etiaꝫ cũ. d. facta ex maluis
altea ⁊ ſimilibus epithimare caput. etiã
de ea ponere ad intra oculũ. Si vero fue
rit alia mala impreſſio per contraria cu-
retur: ⁊ idem de cõicatione particularis
membri. ⁊ vbi membrũ cõmunicãs eſſet
ſtomachus conueniẽs eſt vomitus. Ubi
vero hec paſſio proueniret per eſſentiam
poſſet a pluribus cõtingere vt in tunicis
oculi. ⁊ quãdo ex illis a quibꝰ dicta paſ-
ſio prouenit. fiunt ab Auicẽ. ſpecialia ca
pitula ⁊ illa aſpicienda ſunt vt ex obtal
mia vngula ⁊ alĳs. fit tamẽ aliqñ ex par
te tunicarum propter ſiccitatem corrugã
tem dictas tunicas ⁊ inde opace fiunt ⁊
non diaphane ⁊ ibi cum rebus humectã
tibus eſt procedendũ. eſt enim iſta cura
difficilis qr cũ dicte tunice ſint dure ſub-
ſtãtie ⁊ humiditas ſit minime actiuita-
tis: ideo non poteſt bene penetrare. lau-
dat Auicẽ. decoctioneꝫ humectatiuam
ſupra caput effuſam ſiue embrocatã. etiã
balneum ex decoctiõe maluarũ ⁊c. ex. d.
capitum pedũ ⁊ inteſtinorum caſtratorũ
laudat etiã aquam lactis: de quo butirũ
eſt extractũ. de quo dubitat Gentilis an
cõueniat vide eũ. Q [illegible] vero prouenit me-
rito humiditatis exiget hec egritudo in
cura qnqꝫ principales intẽtiones ꝑma eſt

debitum regimen .ſecunda digeſtio hu.
tertia euacuatio.quarta diuerſio. quita
et vltima oculi ⁊ virtutis confortatio cū
localibus abſtergentibus humiditatem
¶ In prima intentione q̄ causa eſt hu.
debent applicari ſicca.⁊ ideo aer humi⸗
dus pluuioſus ⁊ habitatio hu. vitentur
accēdendo ignem in camera⁊ ſuffumigā
do aerem cum rebus calefacientibus et
exiccātibus. Laudatur etiam pectinatio
frequens capitis ex eo ꝙ diuertit fumoſi
tates ex oculis ad cutim capitis:vt dicit
Auicē. Sed in regimine cibi vt fiat bo⸗
na digeſtio obſeruande ſunt he egregie
regule. ¶ Prima vt non ſumatur cibus
niſi prima digeſtione completa conſide⸗
rando quātum tempus apponitur in di
gerendo cibum quare cibus indigeſtus
euaporat ad caput et nocet oculo. ¶ Se
cunda ꝙ caueantur a diuerſitate ciborū
quia diuerſitatem temporis in digeſtio⸗
ne requirunt ⁊ fit multa euaporatio ⁊ di
uerſa. ¶ Tertia eſt ꝙ non debent vſꝫ ad
ſatietatē comedere et ſurgere cum aliq̄li
deſiderio in anima remanente q̄ queri⸗
mus exiccationem oculi . ¶ Quarta ꝙ
poſt cibū ſumatur aliquid qđ reprimat
aſcenſum vaporum ad caput.et ideo iu⸗
bent practici ꝙ poſt cibum comedat fru
ſtum panis torrefacti non bibendo poſt⸗
ea poſt ipſum.etiam exhibent coriādros
confectos vel non confectos:vel de con⸗
fectione cito.etiā poſſumus exhibere trif
feram in qua ingrediūtur mirabola.qui
reſtringunt.vel exhibere confortātia vi⸗
ſum vt eſt feniculus:vt dicit meſue aucto
ritate Democriti ꝙ animalia reptilia fri
cant huiuſmodi feniculo oculos ſuos vt
recuperent viſum debilitatū propter mo
ram in cauernis in tēpore hiemis vt ſer⸗
pentes buffones ⁊c. Laudantur etiā ra⸗
pe ſiue napi quia confortant viſum a p
prietate. Laudatur etiam caro viperarū
abſcindendo tamen caput ⁊caudā dein⸗
de decoqui faciendo ⁊ abijciendo frequē
ter aquam poſtea dare ad comedendum
ſicut fit in lepra. Dant etiam aliqui car
nes viperaruꝫ coctas ad comedendum
galline etiam brodium ad bibendum et
in tanta quantitate dant quouſꝫ galli⸗
na deplumetur:quia tunc eſt ſignū ꝙ vir
tus talium carnium penetrauit ⁊ eſt ini
bibita:poſtea decoquunt gallinam.⁊ de
ea dant ad comedendum infirmis . ⁊ de
vſu iſtarum carnium viperarū recordor
ꝙ cum Jo.mattheus gradi curaſſet quē
dam leproſum fama diuulgata vſꝫ ad
galliam:⁊ quidam aliꝰ acceſſit Papiam
vt curaretur a lepra ⁊ inueniens ipſum
mortuum acceſſit ad me cui exhibui mul
ta remedia:tandem deueni ad exhibitio
nem talium carniū que laudant ab om⸗
nibus medicine auctoribꝰ ⁊ dixi illi gal
lo vt eas caperet et fecit:et q̄ erat multū
auidꝰ curari accepit de eis in multa quā
titate. Cum autem in mane ipſum viſita
rem inueni ipſum cum ſeuiſſimis accidē⸗
tibus ⁊ venenoſis ita ꝙ timui ne carnes
ille ip uꝫ occiderēt.ſed q̄ virtus erat for
tis expulit per partes cutis⁊ facti fuerūt
per corpus quaſi totum bubones qui tā
dem deuenerunt ad ſaniem ⁊ curatis il⸗
lis remanſit liberatus . Et proptere hoc
medici non ſunt audaces in exhibendo
multam quantitatem rerum veneno.
¶ Quinta regula ē vt nō dormiant poſt
cibum ſed prolōgetur dormitio quātum
eſt poſſibile ⁊ qñ vadunt dormitum ſom
nus eorum ſit breuis et omni die fiat le⸗
nitio ven.vt munda ſint inteſtina ne fiat
euaporatio ⁊ non ꝑtranſeat ſomnꝰ ſpa
cium horarum ſeptem.

¶ Secunda intentio eſt digeſtio ⁊ recur
rēdū eſt ad precedentia vt cum melle ro.
oximelle.s.deinde cū ſirupo de ſticados
nō a prin.cum aquis saluie feniculi que
ſingulariſſima eſt.etiam iſopi.

¶ Tertia intentio eſt euacuatio.cum qui
bus autem perficiatur recurrendū eſt ad
ꝓcedentia vt ſupra videlicet a prin.exhi⸗
bere pillulas elefan.cum agař.tro.maſti
cinas etiam cū agar.ſimiliter đ hiera.s.
vel compoſita.etiam cum pillulis lucis
Meſ.que ſunt vſuales valentes in paſ⸗
ſione fri.oculorum etiam cum pillulis ſi
ne quibus eſſe nolo in cā cal.quas Ma
theus gradi cum haberet hanc paſſionē
a cauſa cal. tentatus quia debilis erat
appellauit eas ſine quibus eſſe nolo :q̄
apud ipſum fortes inuente ſunt : licet ex
ſe non ſint multum. Sed ſi poſtea volu
mus eradicationeꝫ facere:dabim ns pil

lulas cochias vel fetidas exhibendo. a ʒ.j. vſq̃ ad. ℈. iiij.

¶ Quarta intentio eſt diuerſio trahendo ad partes ignobiles q̃ cõplet primo cũ cliſterijs ſuppoſitorijs fricationibus poſitiõe extremitatũ in aq̃ali: in q̃ decocte ſint res capitales vt folia lauri ſaluia roſmarinus ⁊c. Diuertimus etiã cũ maſticatorijs ſpecialiter a capite ⁊ cum ruptorijs ⁊ eſt in cõmuni practica ponere ruptoria poſt aures ⁊ tenere locum apertum. facimus etiã ſectanum in collo hoc modo. Capimus carnem cũ tenaculis ⁊ tenemus eam ſtrictã per aliquod tẽpus vt illa pars priuet ſpiritibus ⁊ mortificetur poſtea eã perforamus ⁊ tenemus locum apertũ iſto modo. Si eſt pauper ponim⁹ cordã in dicto foramine ⁊ ſepe hinc inde trahimus vt locus melius aperiat ⁊ humiditas exeat. ⁊ ſi eſt diues ponim⁹ in eo anulũ aureũ rotundũ apertũ ex vna parte poſtea eũ ſtringimus ne ex illa parte aperta anulus exeat ex foramine: ⁊ ita omni die circunuoluimus dictũ anulum Diuertimus etiã cũ ruptorio in cõmiſſura coronali poſito ſiue cũ cauterio actuali ſiue potentiali. ⁊ Jo. ar. dicit ꝙ multũ vꝫ ⁊ recitat duas hiſtorias quas vide. tenendo igitur locũ apertum ⁊ abſtergendo mane ⁊ ſero ſuperfluitates que erunt in dicto loco iuuant valde.

¶ Quinta intentio eſt confortatio reſolutio ⁊ abſterſio complet per ea que per interius ⁊ exterius exhibentur. Per interius autẽ exhibemus nucẽmuſcatã de qua vide laudes a Meſ. dicit enim ꝙ ſi quis ea vtatur omni die vꝫ capiẽdo vnã in aurora viſum recuperat. etiã exhibemus mirabo: kebulos conditos in dicta confortatiõe viſus ⁊ damus cõiter duos ſemel vel bis in hebdomoda. Electuaria que valent in confortatione celebri ſunt iſta videlicet cõfectio pliriſarcoticon acorus cõditus diacorus cõfectus etiam ſingulariſſimũ eſt emplaſtrum. Meſ. etiam emplaſtrum Humain. de hoc dare. ʒ. ij. ſiue coclear vnũ mane ⁊ ſero quando vadunt dormitum. confert etiam metridatuꝫ diamuſcus dul. vel amarus. De his vero que per exterius applicãtur ad oculi confortationeꝫ nos habemus aquam feniculi ⁊ ſuccum. ⁊ eſt Democriti auctoritas etiã collyrium Meſ. ex ſucco feniculi. Cõtunditur enim feniculus ⁊ ponitur in vaſe eneo vt partes groſſe ſeparentur a ſubtilibus. deinde accipit pars ſuperior ⁊. ℥. j. ʒuc. ⁊ mellis ⁊ folia. 6. auri. deinde ponitur in ampulla vitri ⁊ ponit ad ſolem in eſtate ⁊ frequenter mutatur de vno vaſe in aliud vas proijciendo ſemper ſuperfluitatem. Aqua etiam quã cõmendat Arculanus vt accipiendo feniculum berbenã roſas celidoniam rutam ⁊ ex iſtis fit aqua diſtillata ad elambicũ ⁊ iſta a qua poſita ad intra oculos multum valet. Sen. in quodam ſuo conſilio cõmendat hoc collyrium ſi ſumatur tutia preparata cũ antimonio qđ eſt mirabile. habens virtutem exiccatiuam diſtillando in oculis cum aqua feniculi. Serar. auteꝫ de ſolo dicit ſi accipiatur pica auis ⁊ comburatur ⁊ contundatur ⁊ in puluerem reducatur vt de puluere dicto inſuffletur in oculis vel diſtilletur ad intra oculos cuꝫ aqua feniculi mirabiliter vꝫ. Serap. autem ſecũdo bre. deſcribit liquorem ſic factum. Capiatur epar vrſi ⁊ ſcindatur in fruſtra ⁊ inter vnum fruſtuꝫ ⁊ aliud ponatur piper longum ⁊ aſſetur colligaturq̃ liquor emanans ⁊ ponatur intra oculum. ſimiliter fel galline ⁊ perdicis multum laudatur ab auctoribus. Eſt tamen ſciendum ꝙ ſunt quattuor genera fellium. Primum ⁊ acutius eſt animalium de rapina. Secundum animalium quadrupedum ⁊ inter illa fel illius animalis quod eſt calidius. communiter tamen vtimur felle agni vel caſtrati. Tertium fella reptilium animalium venenoſorum habitantium in cauernis de quorum approximationis timore dicetur infra. Quartuꝫ fella piſcium que ſunt temperatiora cum refrenẽtur a complexione fri. piſcium. ⁊ iſta gradatim debẽt approximari in exiccatione talis humiditatis ⁊ ſemper in approximatione iſtorum medicns ſit preſens ⁊ ſi dolorẽ inferunt poteſt accipere aquam roſatam albumẽ oui vel parum de lacte ⁊ pannos lineos in iſtis madefactos apponere ad remouendum dolorem inductuꝫ ab huiuſmodi fellibus. Vſuale tamẽ magis fel eſt fel gal-

line. laudatur etiã fel canis leporarij fel tauri ſ3 viſuale magis eſt fel perdicis. De emplaſtris exiccatiuis recitat Mathe' gradi de quodaz emplaſtro poſito a quodam emperico in oculo cuiuſdam nobilis matrone papieñ. ⁊ in remotiõe emplaſtri ſequutus eſt oculus emplaſtrum ita ꝙ ſui fortitudine euulſit ligamenta oculi. ideo in eorum vſu eſt maxima cautela habenda: quare ⁊c.

¶ Cura catarracte ⁊ imaginationum.

Differt cura catarracte a cura imaginationũ: quia ea que valent in cura catarracte debẽt eſſe fortiora ⁊ he egritudines poſſunt eſſe per cõmunitatem ⁊ per eſſentiam. Et quando eſt per cõmunitatem primo opportet attendere membro cõmunicanti. verbigratia. ſtomacho ſi ab eo veniat ⁊ debemus cõſiderare an virtus ſtomachi ſit debilitata ⁊ ita cõfortare eam ⁊ ſi eſt materia flegmatica oportet digerere eaz deinde euacuare. ſed hoc dicitur. c. de indigeſtione ſtomachi proueniente a materia flegmatica. Alia intentio eſt circa oculum: ⁊ tunc oportet eum calefacere ⁊ exiccare vt dicetur. Si vero ſit vitio ꝑprio oculi vel cerebri: opꝫ conſiderare ſi catarracta ſit confirmata: vel nõ: quia ſi nõ recipit curã niſi per operationem manualem vt cum acu. aliquando eſt talis diſpoſitionis ꝙ etiam cũ hoc ingenio non recipit curam: ideo debent haberi ſigna ad cognoſcendum ſi eſt confirmata vel non. Primo ergo debet fieri compreſſio ipſius oculi aliquanto tẽpore poſtea aſpiciẽda eſt pupilla ipſius oculi ſi illa catarracta eſt ſubtiliata eſt ſignũ ꝙ non eſt adeo groſſa ⁊ inuiſcata cũ tunicis oculi q̃n poſſit deponi. Si vero eſſet nimis ſubtilis non obediret depreſſioni: ideo oportet ꝙ talis catarracta habeat ſubſtantiaz mediocrem. ⁊ cõmuniter hoc obſeruant practici ꝙ ſi talis catarracta nõ ſit cõfirmata recipit curam abſq; operatione manuali que perficitur vt dicetur. In hac cura quinq; intentiones ſunt obſeruande. prima eſt debitũ regimẽ. ſecunda digeſtio aquoſitatis in cerebro ⁊ oculo parate fluere. tertia euacuatio. quarta diuerſio. quinta exiccatio ⁊ conſumptio illius materie.

¶ In prima intẽtione ex quo materia eſt vaporoſa vel aquoſa regimen debet eſſe calefactiuũ ⁊ exiccatiuum. vitandus eſt ergo aer pluuioſus ⁊ hu. ⁊ eſt alterãdus aer ad cal. ⁊ ſic. etiaz dieta debet eſſe cal. ⁊ ſic. ⁊ regimen multũ facit in cura iſtius egritudinis. ex eo ꝙ materia ſiue egritudo eſt cronica vt dicit Aui. in principio capituli ꝙ debent eſſe cõtenti ieiunio ⁊ abſtinentia. comedant ſemel in die. vel ſi eſt eis difficile ſaltem alleuient cenã. non comedãt brodia nec bibant vinũ. de quo dubitat Sen. an conueniat vide eum loco ſuo. ⁊ ita alie res nõ naturales ita diſponãtur vt calefactio ⁊ exiccatio ex eis proueniat.

¶ Secũda intentio eſt digeſtio aquoſitatis. digeſtiua aũt ſunt ſicut mel roſa. ſi participaret aliquanta viſcoſitate vt. R. mellis roſa. ℥. ſ. oximellis. s. ℥. ß. aquarũ feniculi ⁊ maiorane añ. ℥. ſ. ß. miſce etiam cuz ſiru. de ſticados cum aqua feniculi ⁊ maiorane. maiorana enim eſt multum ſingularis etiam eius olfatus vt dicit Auicen. ⁊ ita practici faciunt vt patiens teneat ſaccum ſindonis plenum maiorana ſic ante oculum ⁊ nares. poſſumus enim exhibere predictos ſirupos vſq; ad. ix. dies.

¶ Tertia intẽtio eſt euacuatio de qua ponit Aui. cañ. videlicet ꝙ non debemus eſſe contenti vna euacuatione ſed ſepius eſt fienda ⁊ non ſolum bis vel ter ſed totiens donec egritudo in totum remoueatur. complemus autem hãc intẽtionẽ euacuacionis maxime cũ pillulis vt exhibẽdo pillulas lucis que ſingulares ſunt in euacuãdo aquoſaz materiã a cerebro ⁊ oculis. agari. etiã tro. vꝫ multũ. Si vero ſine cuſtodia volum' dabim' pillulas maſticinas elefanginas de hiera aſſaieret dãdo ſingula hebdomada tres q̃n vadũt dormitũ. Si aũt cõi cuſtodia volum' eũare ⁊ radicare materiã dabim' pillulas

cochias exhibẽdo a.ʒ.ſ.vſqꝫ ad.ʒ.iiij.laudãt et aliq flo.tamen raro fienda eſt vt dicit Aui. ꝛ Sen.qꝛ p flo.cerebrũ infrigidatur ꝛ multiplicat aquoſitas in eo.

¶Quarta intentio eſt diuerſio que completur cum fricationibus cliſterijs ſuppoſitorijs poſitione extremorũ in aqua cal.cum ruptorijs ꝛ ſectano vt ſupra.

¶Quinta ꝛ vltima intentio eſt exiccatio vaporũ ꝛ cataracte.ſi.n.pôt reſolui cũ his q̃ per interius applicant laudantur confectiones cale.ꝛ reſolu.aquoſitatis vt dictum eſt exhibẽdo vnaquaqꝫ die ʒ.ij.Confectio Humain maxime laudat a Meſ.c.debilitatis viſus exhibendo.ʒ.ij.poſt cibum quando vadũt dormitum vt ſimul cum vaporibus cibi caput ꝛ oculum petant.Ea vero que per exteriꝰ applicantur ſunt multa ſed in vſu eoꝝ opꝫ duos cañ.Aui.obſeruare.Primus cañ. eſt vt non deueniamus ad iſta per exteriꝰ applicata niſi corpore prius euacuato nam iſta attraherent aquoſitatem ꝛ vapores.Secundus cañ.eſt ꝙ debemus incipere a leuioribus.de quo facit dubitationem Sen.vide ipſum:ꝛ quia oculus ẽ membrũ maxime ſenſitiuum:ideo oportet paulatim eum aſſuefacere:vt primo cum aqua feniculi vel eius ſucco preparato:videlicet faciendo eum reſidere vt dictum eſt ſupra.aqua etiã melliſque fit ex melle elãbicato ẽ optima in abſtergendo Gulielmus iudeus eam multum laudat in maculis faciei abſtergit enim multum laudatur etiam dicta aqua mellis a Sen.q̃ dicit ſe habuiſſe a fidedigno oculiſta ꝙ multum valet ad albuginẽ ꝛ maculas oculorũ.valet etiam aqua rute ꝛ ſuccus eius extractus ſicut ſuccus feniculi domeſticũ etiam eſt zucharum cãdum ſiue nabit in remotione macularũ ꝛ albuginis de quo liberaui quandam dñam de butigellis que paſſa fuerat longo tempore albuginem in oculis ꝛ cui facta fuerant multa remedia ꝛ tandẽ exhibui ei puluerẽ zuchari cãdi et curata eſt.Serapinuꝫ quod eſt gummi quoddã eſt etiã ſingulariſſimum vt habetur ab Aui.ſecũdo cañ.c.proprio cũ quo curaui quendã q̃ paſſus fuerat catarractam ꝛ p ſolam applicationem ſectani per ſex menſes ꝛ ſerapini diſſoluti in vino granatoruꝫ curatus eſt.capitur etiam et diſſoluitur dictum ſerapinum in aqua roſ. vel feniculi vel mellis elãbicati ꝛ paulatine ipſum apponitur miſcendo de lacte ꝛ de albumine oui ꝛ zucharo cando vt oculus aſſuefiat.cõmendatur etiam ab Auicen.puluis capitum hirundinũ.vrina etiam infantis qui nondum deuenerit ad pollutionẽ.curat enim virtute ſua exiccatiua:ꝛ quia dicta vrina habet horribilem odorẽ neqꝫ extracta a veſica pôt longo tempore conſeruari quin putrefiat:poſſumus cum hoc ingenio eiꝰ odorẽ remouere.poſſumus enim accipere parũ feniculi ꝛ ponere ſcũ vrina ad elambicum et diſtillare ꝛ qđ exhibit nõ habebit tm̃ fetorem nec ita putrefiet.balſamus etiãꝫ eſt optimus ſi vna gutta ponatur in oculum exiccat eum ꝛ etiam conſeruat in illa diſpoſitione que erat tempore ſanitatis ipſius oculi.ſed qꝛ eſt de eo penuria non eſt ſic in vſu.Alminiſtin ideſt os ſcipie de quo vtũt r aurifices multum laudatur pulueriʒando ipſum et immittendo in oculum abſtergit enim aquoſitates.Fella etiam multum valẽt:ſed ad iſta tam fortia a principio non eſt deueniendum niſi cum timore.ſtent ergo aliquo tẽe vt non imponantur.Ubi aũt alia remedia non contulerint ꝛ neceſſe eſt applicare huiuſmodi fella incipiendum ẽ a debilibus.Debilius autem eſt fel piſciũ etiam fel agni caſtrati eſt ſatis debile.ſi etiam debilius volumus habemus fel galline ꝛ perdicis Si autem fortia volumus habemus fella animalium de rapina viuentium vt ancipitris falconis aq̃le.fel etiam vipere et aliorum animaliũ reptilium valet.

¶Nota tamen ꝙ in adminiſtratione fellis vipere ꝛ aliorum animalium venenoſorum eſt timor propter venenoſitatem. penetrant enim huiuſmodi fella et alia impoſita in oculum ad os per colatoriũ vnde poſſet ad ſpiritualia ꝛ ſtomachum per os trãſire.iõ aduertendum eſt et debemꝰ ingeniari vt nõ trãſeat ad hmõi mẽbra.ꝛ p hoc vide.Sẽ.Sed vnum ingenium ſingulare eſt vt teneant in ore pa

tientes aquam quando ponūt huiuſmo
di fella: qꝛ pertranſiens ad os permiſce
tur cum aqua ⁊ non tranſit. debet etiam
hec aqua ſepe renouari ⁊ ſi cum hoc po
neretur de aliquo tiriacali cum aqua eſ
ſet bonum maxime de his q̄ habent ſpe
cialem contrarietatem ad venenum vipe
re que habent videri ſexta quarti. pꝛepa
tionem autem carniuꝫ viperarum habes
quarta quarti capitulo de lepꝛa. lege
ibi. et modum adminiſtrandi ⁊ conditio
nes: quare ⁊c.

CReticus fixus ſm Aui. pꝛo-
uenieſ a mā. ſan. vel ab apa
tibus nō debet reſtringi cā
eſt Auicē. Sꝫ in cura fluxus
non cretici requirunt quat-
tuoꝛ intentiones. pꝛima debitū regimen
ſcda diuerſio ſan. ad nares fluentis. ter-
tia retentio eius. quarta abſciſio cauſe
fluxus.

¶ In pꝛima intentione regimē debet eſſe
ad retentionē ſan. ⁊ conſtrictionē via-
rum per quas tranſit ſan. Aer ergo di-
ſponatur ad frigiditatem cū aqua impo
nendo acetum cum aqua ro. Et frōdes et
folia rerū fri. vt folia vitis ſalicis nenuſa
ris viol. roſ. ⁊c. In regimine cibi dimit-
tantur carnes ⁊ oua foꝛ. ⁊lꝫ Aui. laudet
oua hoc tamen eſt ſm diuerſam pꝛepara
tionem alterata puta ad fri. ⁊ indurata
qꝛ nō opoꝛtet vt multū generēt ſan. oua
autem liquida tremula ſunt q̄ generant
multū ſan. ⁊ ſubtilē. indurata vero groſ
ſum et eum taliter ingroſſauitq ſan. red
ditur inept⁹ fluxui. Ubi vero ſan. fit ſub-
tilis ⁊ colericus pꝛeparabimus cibos cū
agreſta vino granatoꝛum ſuco arāncioꝛū
limonū ⁊c. Et cum aqua ferrata quia ſua
ſtipticitate reſtringit ſan. ⁊ adhibenda
ſūt cibaria viſcoſa vt pedes ⁊ capita ani
maliū vt vituli caſtrati ⁊c. etiam vtat̄ ci
bis de paſta caſeo recenti viſcoſo. vtatur
etiam quiete ⁊ non motu vt hu. nō agitē
tur ⁊ fluant.

¶ Secunda intentio eſt diuerſio in qua
maioꝛ pars cure conſiſtit in qua inten-
tione laudat Raſis ſtrictionem bꝛachio
rum et appoſitioneꝫ ventoſarum ſupꝛa
ven. ſed caue ne ponantur ſuper vmbili-
cum vt ſibi non accidat ſicut accidit cui
dam mulieri de qua recitat Sillan⁹ cui
fuit appoſita ventoſa ſupꝛa vmbilicum
⁊ repleta eſt ventoſa pinguedine ⁊ moꝛ-
tua eſt mulier illa. etiam laudatūr flo. q̄
eſt melioꝛ res ſm Aui. que poſſit fieri in
hac intentione: qꝛ diuertimus ſan. qui
eſt in via fluxus. loca autem flobotomie
per que diuertimus diuerſificantur ſecū
dum diuerſitatem coꝛpoꝛum: quia ſi eſt
coꝛpus repletum fienda eſt flobotomia
ex latere contrario. ſi vero non multum
repletuꝫ fienda eſt ex latere eodem. Aui.
aūt laudat flo. vene inter ſpatulas q̄ ē
ſublimis iuuamēti ex eo ꝙ ꝓhibet ſan.
eleuari ad partes ſuperioꝛes. Uentoſe ēt
in diuerſis locis applicate laudantur cū
ſcarifi. etiam ſine ſcarifi. ⁊ hoc ſecunduꝫ
virtutis tollerantiam. laudantur etiam
ventoſe appoſite ſupꝛa hypocūdria ⁊ ſūt
maximi iuuamenti videlicet ſi ſang. fluit
ex nare dextra: tunc ponantur ſuper hy
pocundrium dextrum. ſi vero econtra fi-
at econtra. etiam ligature doloꝛoſe etiā
fricationes valent etiam ponere manus
et pedes in aqua cali. ſimiliter inductio
magni timoꝛis valet multum quia re-
trahitur ſan. ad coꝛ. de quo vidi experiē-
tiam in Leonardo de vale. laudatur etiā
pꝛoiectio aque frigide in faciem infirmis
non aduertentibus pꝛoijciendo duos vel
tres ciatos vnum parum poſt alium etiā
per alios timoꝛes.

¶ Tertia intentio eſt retentio ſan. que fit
cum conſtringentibus vias et ingroſſan
tibus ſan. ⁊ hec intentio completur cum
diuerſis ingenijs. Pꝛimo cum infri. per
interius et exterius applicatis. per exte
rius cum embꝛocationibus ſupꝛa caput
cum inſufflatione. in naribus cum liquo
ribus licinijs poſitis ad intra nares ⁊
cum odoꝛamentis. etiam per interius ad
miniſtrando facientia ad clauſionem.
quedam per infrigidationen vt opium
lactuca iuſquiamus poꝛtulaca quia im-
mobilitant ſan. Secundo cum ſtip. ſtip-
tica etiam ſunt que faciunt vnionem in
ſubſtantia membꝛoꝛuꝫ per que fluit ſan.
et ſunt ſicut roſe balauſtie coꝛtices gra-
natoꝛum ſubmach. tela aranearū ⁊ cum
inuiſcantibus et cauterizantibus ge-

nerando cruſtam. De inuiſcatiuis ſunt ſicut flos farine molendini mucilago pſl lij iſta eni ſua inuiſcatione generant eſcaram ⁊ faciunt adherere partes vulneris per exterius applicata. calx autem ⁊ vitriolum generant eſcarã cauterizando. confert etiam adminiſtrare cauteria. Cõpletur etiam hec intentio cum his que a proprietate valent vt cum baſilicone. ſcz ſucco eius per nares attracto. etiaꝫ cum ſucco porrorum. occulta enim proprietate valent ⁊ non manifeſta: poſſumus tamen cum eis adminiſtrare res que remouent manifeſtã cali. ſicut facit Raſis miſcendo ſuccum albedarungi. idest baſliliconis cum camphora. Et licet iſte habeant manifeſtã qualitatẽ cali. plus tamẽ facit illa occulta proprietas ꝙ illa manifeſta qualitas. Stercus etiam aſininum valet inuoluendo cotum in ipſo maxime quando eſt recens ⁊ in nares imponendo. valent etiam cerebella gallinaꝝ ⁊ lapis iaſpis habet etiam proprietateꝫ reſtrictiuam. valet etian ſi fiat licinium ex folijs vrtice prius tamen in manibus aliqualiter fricatis. ¶ Nota tamẽ quod Auicena. in adminiſtratione rerum infrigidantium ponit duos canon. obſeruandos. Primus canon. ꝙ in capite non vtamur vltima infrigidatione propter congelationem ſanguinis in cerebro exiſtentis; ideo a nimia infrigidatione cauendum eſt. Secundus canon. ꝙ debemus ſemper a leuioribus incipere. In adminiſtratione autem cauterizantium ponit caſu. quia ⁊ ſi huiuſmodi reſtringat ſang. illico tamen quia poſtea cadit eſcara: tunc magis fluit ſang. qꝛ foramẽ ampliatur. Infrigidatur etiam ſang. cũ his que per interius exhibentur vt exhibere ſiru. infirig. in aurora vt ſiru. de ſucco aceto. de cito. ꝺ granatis. ⁊ h ſi ſang. eſt ſubtilis non inflãmatus. ſed ſi eſſet inflammatus poſſumus exhibere fortiores vt de agreſta de acetoſitate citri de limonibus exhibendo eos cum tro. habentibus virtuteꝫ reten. vt tro. de terra ſig. de charabe exhibẽdo a. ʒ. ij. vſqꝫ ad. ℥. ſ. vt. ℞. ſiru. ro. ℥. ſ. ſiru. ꝺ granati. ℥. ſ. aquarum plan. ⁊ acetoſe. añ. ℥. ſ. ꝯuenit etiã aqua ſolotri ⁊ oẽs ſunt vſuales cũ predictis ſirupis. Si vero iſta non ſufficiunt vltimo ⁊ in caſu deſperato ad ſtupefa. deuenimus que ingroſſant ſang. Primum ⁊ domeſticum ſtupefactiuum quo practici communiter vtũtur eſt athanaſia que exhibetur a. ʒ. ſ. vſqꝫ ad. ʒ. j. filoniuꝫ per ſicum etiam: ⁊ multũ valet in ſuperfluo fluxu ſangui. ⁊ de eo recitat Matheus gradi hyſtoriam de quodam qui non poterat dormire per. xxij. dies ⁊ cum exhibuiſſet dictuꝫ filonium ſtatim dormiuit ⁊ ceſſauit ſangui. fluxus. doſis fuit. ʒ. ſ. de quo fiet infra etiam ſermo. ¶ Retẽtio etiam ſangui. fit per ea que per exterius applicantur vt cũ epithematibus capiti appoſitis etiam collo factis cũ aqua ro. planta. ſolatri ſemperuiue lactuce capiẽdo ex vna iſtarũ vel ex pluribus ⁊ infundendo pannos lineos ⁊ ipſos infuſos ſupra caput ponere ⁊ circa collum vt conſtringantur vie ⁊ infrigidetur ſang. etiã faciẽdo trahere per nares de iſtis aquis Retinemus etiam ſanguinem cũ licinijs capiẽdo cotum infuſum in dictis aquis ⁊ in nares ponendo etiam ſan. dra. bolũar. ⁊ thus ⁊ incorporando in albumine oui: deinde dicta licinia intingendo ⁊ ponere intra nares. ſed Galenus quinto de ſim. medicina dicit ꝙ nullum eſt excellentius remediuꝫ ꝙ cõpoſitio ex aloe ⁊ thure incorporentur enim ad inuicem cum albumine oui. ⁊ excedit dicit ipſe oẽ remedium ad retentionem ſan. non autẽ eſt timendum de aloe Et ſi aperiat orificia venarum. hoc enim habet virtutem exhibitum per interius. ſed per exterius non aperit: immo habet virtutem glutinatiuam. etiam valent inſufflationes puluerum in nares. ſuccus etiam baſiliconis quia proprietate curat attrahẽdo eum per nares vel cũ licinijs appoſitus ſtercus etiam aſininũ exiccatuꝫ ⁊ in pulueremredactum ⁊ de dicto puluere inſufflando in nares. Nicolus floren. ponit ſi capiatur ſan. columbe ⁊ exiccetur ita vt in puluerem redigatur poſtea inſuffletur in nares cum cãna multum valet etiam cum albumine oui incorporetur ⁊ licinia intingantur que ad intra nares ponãtur. etiã valet limatia cum teſta aſſata ⁊ in puluerem redacta poſtea

inſufflata intra nares. vel ſi incorporetur
dictus puluis cum albumine oui ⁊ intin
gantur licinia vt ſupra valent. laudatur
etiam thus incorporatum cũ aloe vt di-
ctum eſt de mente Sal. Alique precanta
tiones ponuntur a Nicolo flo. ꝙ ſi ali-
quis accedat ad burſam paſtoris ⁊ geni
bus flexis dicat ter pater noſter ⁊ totidẽ
aue maria ⁊ concede deus cum tuo pre-
cioſo ſanguine ⁊c. ⁊ eam ſuſpendẽdo col
lo valet in retentione ſangui. dicit etiam
ꝙ ſi de ſan. fluente ex naribus/ ſcribatur
conſumatum eſt. etiã valet iſta. vide per
teipſum.

Quarta ⁊ vltima intentio eſt abſciſio
cauſe fluxus. Prima cauſa poteſt eſſe co
lericitas ⁊ acuitas ſanguinis quez opor
tet purgare etiam cum his que contenti
uam confortant. Secunda cauſa poteſt
eſſe ruptio vene que curatur cum conſoli
dantibus. Si vero cauſa fuerit venenoſi
tas vt in peſtilentialibꝰ: illa debet remo-
ueri vt dicitur in cura feb. peſtilentialis.
Si aquoſitas: illa debz euacuari. Si de
bilitas contentiue: illa debet confortari
quare ⁊c.

Cura ſquinantie.

Pro cura ſquinantie ſex intẽ
tiones ſunt obſeruande. pri-
ma eſt debitum regimen. ſe-
cunda diuerſio hu. fluentis
ad locũ apoſtematis. tertia
repercuſſio. quarta digeſtio. quinta era-
dicatiua euacuatio. ſexta reſolutio: ⁊ iſte
intentiones debentur ſquinantie per re-
ſo. terminande. Si vero terminetur per
viam collectionis ad ſaniem: alie inten-
tiones requiruntur. prima eſt maturatio
ſecunda ruptio. tertia abſterſio. quarta
conſolidatio. ⁊ in his completur tota cu
ra. Sed priuſꝙ̃ ad curam deueniamus
ſunt notandi cañ. aliqui. Primus eſt ꝙ
in huiuſmodi cura cum ſit de morbis ci-
to terminabilibus oportet apponere om
ne ſtudium ꝙ eadem die curemus eã iux
ta affo. quarte particule. Medicari in
valde acutis ⁊c. ⁊ prime particule. Ad
vltimas egritudines ⁊c. ⁊ quarta primi.
Quando egritudo eſt timoroſa ⁊c. No.
etiam ꝙ iſte ſex intentiones reducuntur
ad duo fundamenta. In preſenti ergo cu
ra duo principaliter intendimus. Pri-
mum eſt quãdo occurrimus corpori ſquĩ
nantico prohibere augmentum ſquinan
tie ſicut dictum eſt de freneſi: quia ſi ſquĩ
nantia deuenit ad completam magnitu
dinem interficit ſuffocando. prohibito er
go augmento ⁊ fluxu: poſtea intendimꝰ
remouere quod fluxum eſt. Primo ergo
prohibemus augmẽtum apoſtematis p
primam intentionem. ſcilicet cum admi-
niſtratione debiti regiminis videlicet eli
gendo aerem fri. ⁊ facere vt infirmus vta
tur dieta ſub vno vel duobus diebus ſtã
do ſine cibo ſi eſt poſſibile. vtatur etiam
cibis liquidis faciliter deglutiẽtibus vt
ptiſana or. amilo diſſoluto in aqua or.
vitentur oua ſor. etiam vinum quia facit
ad inflammationem humorũ ⁊ apertio-
nem viarum. vtatur etiam in potu ſuo iu
lep ro. aqua ordei vino granatorum.

Secunda intentio in qua maior pars
cure conſiſtit ad prohibendum augmen
tum apõatis eſt diuerſio. ⁊ hec completur
per flo. Aui. autem in capitulo generali
⁊ ſpeciali laudat eaz quia duo capitula
facit ſquinantia. debet autem ſufficiens
quantitas ſan. exhiberi de quo fuit du-
bium: quia primo laudat flo. vſꝙ ad ſin-
copim. poſtea timet ſincopim dicendo ꝙ
eſt timendum virtute exiſtente debili ma
xime quia ſunt impotentes in deglutien
do ⁊ non poſſunt cibum accipere. virtute
vero exiſtẽte forti ⁊ cum plenitudine cor-
poris tunc facimus flobo. vſꝙ ad ſinco-
pim ſecũdum diſcretionem medici viden
tis. Diuerſificatur enim vena que debet
flobotomari ſm diuerſitatem repletionũ
qr maxima exiſtente repletione primo de
bet fieri floboto. a ſaphena poſtea a baſi
lica vel nigra deinde a cephalica. ⁊ non
prio a cephalica: qr plus de materia tra
heret ad ſuperiora ꝙ̃ euacuaret. poteſt
etiam fieri magis vel minꝰ copioſa ſm di
uerſitatez corpoꝝ. ⁊ relinquit hoc diſcre
tioni medici. Diuertimꝰ etiam faciendo
ſolu. ven. vbi materia ſit alia a ſangui-
ne vel ſanguini mixta. ideo laudat Ra
ſis ſuccum fructuum. Auicena autem ti
met ſolutiua fortia quia agitant humi.

qui poſtea fluunt ad locum apoſtematis
⁊ maxime in prin. debilia vero poſſumus
exhibere vt dando. ℞. prunorū thama-
rindorum ana. ℥. j. ß. coquantur cum. ℥.
viij. aque ad conſumptionem tertie par-
tis: deinde decoctioni admiſceatur man
ne electe. ℥. ſ. ß. ⁊ fiat potio. Diuertimus
etiam cum cliſterijs que non ſunt acuta
nec multū fortia nec inflammabilia ſed
ſint leuia maxime vbi coniungatur feb.
vbi aūt non coniungatur feb. poſſumus
exhibere fortiora maxime materia exiſtē
te flegmatica. Diuertimus etiam cū ap-
plicatione ventoſarum in ſpatulis in ad
iutorijs brachiorū: ſed primo applican-
de ſunt in partibus inferioribus qꝛ ma-
gis diuertunt. Diuertimus etiam cū fri-
cationibus ligaturis cuꝫ impoſitione ex
tremitatum in aqua calida vt ſupra di-
ctum eſt. Diuertimus etiaꝫ ⁊ eſt ingeniū
vulgare cum fricatione compreſſiua fa-
cta in parte ſilueſtri brachiorum prope
iuncturam manus vbi inueniuntur que
dam parua nodorum ad modum nerui
que tandiu fricentur quouſqꝫ videantur
deleta quod fieri non poteſt abſqꝫ dolore
quare diuertūt cum dolore.

¶ Tertia intentio que fit ad prohibendū
augmentum apoſtematis eſt repercuſſio
que completur cū gargariſmatibus fri.
⁊ ſtip. in gutture vt conſtringant vie ⁊ mē
brum apoſtematum vꝫ cum aqua plan.
ſolatri lactuce ro. vel aceto. ſiue ſucciſea
rum adminiſtrando ⁊ gargarizando.
Laudat etiam Auicē. acetuꝫ aquam fon
tium ⁊ aquam roſa. cum aceto. ſingula-
ris etiam eſt aqua agreſte etiam vinum
granatorum etiam ſuccus mororuꝫ ⁊ fa
cere gargariſmū ex iſtis omnibus ⁊ hoc
per ſpatium trium dierum in quibus ma
teria fluit. etiam ſingularis eſt ſuccus nu
cum viridium accipiendo nuces virides
ſiue eius cortices exteriores ⁊ contunde-
re ⁊ extrahere ſuccum ⁊ de dicto ſucco
gargarizare. dicit Gal. in libro. vj. x. tra
ctatuum. Excedit omnia in repercuſſio-
ne. ⁊ ibidem Gal. recitat hiſtoriam de ru
ſtico. etiam poſſumus exhibere compoſi
ta ad gargarizandum vt confectionem
de ſucco nucum ⁊ ponitur a Meſ. ⁊ tene
tur confecta. Eſt aliud practicum reme-
diū ſcilicet diamoron ⁊ tenetur confectū.
Eſt etiam aliud vſuale multuꝫ vſitatū a
barbitonſoribus videlicet zucharum re
tinendo ipſum in ore vel diſſoluendo in
aquis predictis. eſt etiam diadragantuꝫ
Nicolai. debet enim teneri ſuccus in ore
eſt etiam confectio diacodion que dicta
eſt in cura catarri calidi facta ex ſucco
papaueris albi. etiam eſt ſirup. roſa. de
ſucco aceto de granatis. Sed in reper-
cuſſione duo caſ. ſunt obſeruandi. Pri-
mus eſt vt non applicentur extra ſiue cir
ca collum repercuſſiua quia intus con-
ſtringerent materiam: ideo practici non
inungunt cū oleo ro. ſed amigda. dul. et
camomillino ſed nō in principio ſed poſt
modum. Secundus ꝙ non ſint applicā-
da ca. quia plus traheremus q̃ reſolue-
remus. ſed quando factum eſt apoſtema
ſemper cum repercuſſiuis adminiſtrāda
ſunt abſterſiua: qꝛ ſemꝑ reſudat aliquid
ex loco apoſtematis. ⁊ hoc eſt cōe omniū
apatū intrinſecorū vt admiſcendo parū
zuchari qꝛ abſtergit. ⁊ hoc quando cre-
ſcit apa magis miſcemus repercuſſiua.

¶ Quarta intentio eſt digō. vnde ſi ma
teria fuerit cali. digeratur cū ſiru. fri. vt
cum ſiru. ro. de ſucco aceto. de granatis
de cito. qꝛ infrigidant ⁊ ingroſſant mate
riam cū aquis plan. ⁊ aceto. Si aūt ma-
teria eſt fri. conueniūt mel roſa. cū ſiru.
ace. oximelle. s. qꝛ incidūt ⁊ ingroſſant.
conuenit etiam aqua abſ. hꝫ enim ſimul
virtutem ſtip. ⁊ digeſtiuam.

¶ Quinta intentio eſt eūo eradicatiua
que complet cum flo. ⁊ ſol. ven. cum flo.
videlicet flobotomando venam cephali
cam ſiue venam ſub lingua propinquaꝫ
loco. errāt ergo barbitonſores q̄ a prin.
flobotomant venas ſub lingua quia vi
ſum eſt ſcholarē vnum mortuum eſſe ex
tali flo. Si tamen Aui. laudat eam eadē
die non facit hoc niſi factis alijs flobo-
tomijs ⁊ eūonibus ne eger ſuffocet. Aui.
dicit ꝙ aliqū flo. nō eſt neceſſaria: qꝛ ſtat
ꝙ aliqū nō ſit in capite nec in corpore re
pletio ⁊ materia ſit pauca. Cōſulo tū ꝙ
in omni caſu bonū ē facere flo. qꝛ in om
ni cōiungit repletio ille aūt caſus q̄ di-
cit ꝙ ſtat ꝙ nō ſit repletio ē caſus ad ima
ginationē nō aūt de facto cōuenit. Com

pletur etiã hec intentio cũ ſo.ven.vz cum
euacuantibus hu.cal.vt cũ pillulis ag-
gregatiuis pillulis aureis.elĩo de ſucco
ro.cum mirabo.in ſubſtantia vel inſuf.
⁊ ſic de alijs.

¶ Sexta intẽtio eſt reſolutio materie flu
xe remanentis que completur cũ garga-
riſmatibus empl̃is gargarizando ex de
coctione paſſularũ ficuum ſiccarũ dacti-
lorum croci.faciunt enim ad maturatio
nem ⁊ reſo.apatis.laudatur etiã lac ma
xime in augmento non aũt in prin. qr eſt
minime fri.ideo nõ bene repercuteret lau
datur etiam decoctio fenugreci ⁊ camo-
mille gargarizãdo de ea. poſſumus etiã
mel ro.in iſtis decoctionibus admiſcere.
errant ergo barbitonſores qui a prin.fa
ciunt iſta. ⁊ cã erroris eſt:qr aliquando
vident medicos facere iſta remedia vt ex
bibere diamoron ⁊c.ipſi autẽ barbiton-
ſores ignorant in quo tempore predicta
exhibenda ſunt ⁊ ꝙ hoc ſit verum pz qr
exhibent diamoron in omni tempore:qd
eſt infri.⁊ conſtrictiuũ.Complemus etiã
hanc intentionẽ reſo. cũ inunctione olei
camo.lilij cũ empl̃o facto ex farina fenu
greci ſeminis lini oleo amig.d. etiam cũ
empl̃o facto qd a proprietate vz.ſ. fcõ ex
nido hirundinum ſimul cũ aliqua.d.ap-
propriata ⁊ oleo camomillino.põt etiã
decoqui cũ vino al.etiã filũ coctum cum
cineribus ⁊ cal.circundatum coll̃o vz ⁊
hoc faciunt mulieres.errant tñ ſi a prin.
faciunt iſtud. Sunt etiã alia que a ꝓprie
tate valent.ſ.ſtercus canis albũ comedẽ
tis oſſa tenendo dictũ canẽ in camera et
dando ei oſſa ad comedendum poſtea ac
cipere de ſtercore ⁊ redigere in puluerem
⁊ inſufflare in guttur. etiã filum lane in
tinctũ in ſanguine muricis poſtea ſtran-
guletur ex eo vipera deinde inuoluatur
collo habentis ſquinantiam. ⁊ in hoc cõ
cordant omnes auctores.puluis etiã hi-
rundinũ exiccatarũ ⁊ conbuſtarũ multũ
vz.⁊ ponit Auicẽ.eius compoſitionem.
Ea etiã que a proprietate valent ponunt
ab auctoribus multa.Gal.vndecimo de
ſim.medicina vbi recitat hiſtoriã capie
bat ſtercus infantis comedẽtis lupinos
ſiue panem farine lupinorum poſtea exic
cabat ⁊ in puluerẽ redigebat deinde cũ
melle electo inſufflabat in guttur. ſter-
cus enim huiuſmodi non fetet. valent et
capita piſcium ſali toſtũ exiccata ⁊ in pul
uerem redacta que in guttur inſufflent.
iſta tamen ſtercora canis ⁊ infantis non
exhibeantur in prin.nec in augmẽto: qr
ſunt cal.⁊ ſic.cõplexionis: ideo forte at-
traherent materias.Et hec omnia fien-
da ſunt vbi apa deueniat ad hoc vt cure
tur per viam reſolutionis.Si vero ad ſa
niationem deueniat:tunc maturet cũ em
plaſtro facto ex farina fenugreci ⁊ ſemi-
nis lini.ſanie autem generata rumpatur
primo maſticãdo dura vt cruſtam panis
violenter deglutitã.erumpitur etiam ali
quando cũ digito ⁊ aliquando ſi videri
poteſt cũ inſtrumento incidendo apoſte-
ma poſtea inclinare faciẽdo caput vt ma
teria exeat ⁊ non trãſeat ad pectus. quo
erupto mundificetur cũ melle ro.⁊ aqua
or.Deinde apate mundificato ⁊ abſter-
ſo reſtat intentio conſolidatiõis ad quã
intentionem vz boluſar.ſan.dra.tbus vt
in capl̃o de ptiſi dicetur:quare ⁊c.

¶ Cura tuſſis.

Cura tuſſis diuerſificatur ſm
diuerſitatem cauſarũ. Si a
cã primitiua proueniat cura
eius eſt abſciſſio cauſe primi-
tiue ⁊ remotio impreſſionis
facte in membris in quibus impreſſit. Si
vero proueniat propter cõitatem ab ali-
quo membro cura erit in regimine illius
membri cõicantis remouendo cõitatem
illorum membrorũ:deinde remouẽdo im
preſſionem factã in membris ſpũalibus.
Si vero ab apoſtemate facto in pectore
vel pulmone recurrẽdũ eſt ad curã pleu-
reſis vel peripleumonie de quibꝰ dicet in
fra. Si a ſanie in pulmone collecta dice
tur capitulo de empimate. Si a ruptura
vene dicetur in capitulo de ſputo ſan. Si
ſit tuſſis per eſſentiã aut eſt propter ma-
lam complexionem immaterialẽ vel ma
terialem. Si per immaterialem vel cal.
vel fri.vel humi.vel ſic. Si frigida cura
eſt in remouendo eam cũ cali.ſ. cum his
que per interius ⁊ exterius exhibentur
inter que ſi frigiditas nõ eſt excessiua di-

cit Aui. ꝙ retentio aeris in anhelitu calefacit pulmonem ꝛ remouet malaꝫ complexionem. Laudat etiam vinum exhibitum cuꝫ ouo ſor. ꝛ diamuſcus dul. ꝛ amarus ꝛ alias cõfectiones cali. regimẽ etiã debet declinare ad cal. Si a mala cõplexione cal. prouenerit curabimus cũ infrigidantibus ꝛ remouentibus malam cõplexionem cal. ꝛ regimen erit declinans ad frigi. Si a mala complexioue ſicca cũ contrariis ꝛ regimen ſit humi. Et ſi ex mala complexione humi. erit econtra. ꝛ regimen ſit ſic. tamen vt plurimum ſit talis egritudo a materia pendens. Si aũt prouenerit a mala complexione materiali diuerſificatur ſm diuerſitatẽ materieꝝ ꝛ de hac tanq̃ vt plurimum contingente tractat Raſis. ideo in cura iſtius pendentis a materia tam cali. q̃ fri. ſex intentiones ſunt obſeruande. prima eſt debitum regimen. ſecunda digeſtio hu. in pul. vel in pec. cõtenti. tertia euacuatio communis cum ſolutiuo. quarta eſt diuerſio. q̄nta euacuatio appropriata per viam ſputi ſiue euacuatio materie in pectore contente. ſexta reſolutio reſidui remanentis.

¶ In prima ergo intentione in cauſa calida regimen diſponatur ad frigi. ꝛ in frigi. econtra. In his autem non eſt ſermo prolongandus quia dictum eſt ſupra capitulo de catarro.

¶ Secunda intentio eſt digeſtio in qua diuerſimode procedimus: q2 aliquando ingroſſamus aliquãdo ſubtiliamus aliquando incidimus aliquando abſtergimus. ꝛ hoc ſm varietatem materie videlicet ſi eſt cali. ꝛ ſubtilis ingroſſabimus cum infrigidantibus. ſi groſſa eam ſubtiliamus. ſi viſcoſa eam incidemꝰ. In cali. ergo procedemus cuꝫ digeſtiuis infrigi. habẽtibus virtutem lenitiuam non retinentibus materiam in pectore ſiue coarctantibus. ꝛ iſta ſunt ſicut ſirupus violatus de iuiubis qui ſunt pectorales. Si vero complicaretur cum inflammatione humi. acuitas ꝛ inſtantia vigiliarum ſicut frequenter contingit: detur ſirupus de papa. vt. ℞. ſirup. de papaue. ℥. j. ſiru. violati. ℥. ß. vel de iuiubis. ꝛ iſti ſiru. ſunt admiſcendi cum aquis videlicet violarũ zuchari vel ordei vel cũ. d. videlicet prunorũ thamarindorũ ſebeſten violarũ ſe. cõmuniũ fri. Aqua etiam ordei ſingulariſſime cõmendatur ſi de ea ſumantur. ℥. iiij. vel. v. vel. vj. in ſero in introitu lecti. ideo aliqui dãt bibere hauſtum aque fri. quãdo vadunt dormitum. ꝛ hoc in tuſſi proueniente a cauſa cali. non autẽ a quacunq;. ideo errant vulgares exhibendo aquã fri. vel aquã in qua extiinguitur carbo ignitus in omni tuſſi indifferenter a qualibet cauſa proueniente. hec autem omnia fienda ſunt quando intendimus materiam ingroſſare. ꝛ in iſto caſu eã cõmendat Auicen. Si vero a cauſa frigi. proueniat exhibemus alios ſiru. pectorales inter quos eſt ſirup. de liquiritia qui tenetur cõfectus in apothecis ꝛ eſt vſualis cum quo ponimus mel ro. ad abſtergendum eſt etiaꝫ ſirup. de iſopo quẽ ſummopere laudat Auicen. ꝛ maxime quando queritur abſterſio. vnde dicit ipſe ꝙ eſt abſterſor bonus aggregati groſſi. eſt etiaꝫ ſiru. de praſſio qui eſt fortius abſterſiuus exhibendo cum aquis ſcabioſe iſopi feniculi praſſij capillorũ uene. ꝛ huiuſmodi. omnes iſte aque valent in materia frigi. vnde poſſumus etiam exhibere infraſcriptam decoctionem pectoralem ꝑ ſe vel admiſcendo cum ſiru. que decoctio ſit ex iſopo praſſio feniculo liquiritia capillouene dactilis. ꝛ eſt decoctio dul. quã poſſumus exhibere cal. in aurora. ſed errant iſti vulgures qui exhibent iſtam decoctionem in omni tuſſi proueniente ab omni materia tam calida q̃ frigida.

¶ Tertia intentio comple͛t cum diuerſis ſolutiuis ſm diuerſitateꝫ hu. vt ſi eſt materia cali. competunt ea que leniunt pectus vt caſſia mãna. conuenit etiam electuarium ro. Meſ. electuariuꝫ de ſucco. ro. diapru. ſolu. Si vero volumus exhibere huiuſmodi ſolutiua in forma pillulari ſm plurimum exhibemus pillulas aureas aggregatiuas a. ʒ. ſ. vſq; ad. ℈. iiij Si vero materia fuerit frigi. exhibemus pillulas cochias de agari. que ſunt cum cuſtodia. poſſumus etiã exhibere pillulas ſine cuſtodia exhibendo in ſero poſt cenam vt ſunt pillule maſticine elefangine agari. tro. de hiera. s. ꝛ compoſita. Et

no. ꝙ Aui. ⁊ Raſ. non videntur vti eua-
cuatiuis in iſta cura ſi bene inſpiciantur
q: nõ ſunt cõſiſi ꝙ hmõi ſolutiua poſſint
ad pul. tranſire.

¶ Quarta intentio eſt diuerſio que etiã
cõpletur cum pillulis ſine cuſtodia poſt
cenam exhibitis cũ caputpurgijs vt ſu-
pradictum eſt.

¶ Quinta intentio eſt eũo propria eũan-
do per cãnalia ꝑ que facilius eũatur ta-
lis materia. ⁊ hec fit cum facilitantibus
ſcreatũ. ⁊ in h̃ maxima ꝑs cura cõſiſtit. ⁊
iſta mã eſt magis apta ꝑ ſputũ eũari q̃
ꝑ fluxũ ven. ⁊ iõ Aui. nõ laudat ſolutiuũ
aliquod. ⁊ h̃ q: materia ſiue loca cõtinen
tia dictã materiam ſunt multum diſtan-
tia a vijs ductuũ vt clarũ eſt. ideo ſoluti-
ua non proſunt. valent potius dicta ſolu
tiua ad cãm antecedẽtem ⁊ in capite exi-
ſtentem. totum ergo ſtudium in hoc etiã
diuerſimode ſm diuerſitatẽ cauſarũ ſiue
materierum. nam ſi materia fuerit cal. ⁊
ſubtilis imbibita in pul. oportebit eam
ingroſſare vt per aerem impellatur ⁊ nõ
ſeparet. Ea vero que hñt virtutẽ ingroſ-
ſandi ſunt quedaz electuaria dicta loch
que ꝑticipant viſcoſitate vt adhereãt gut
turi ⁊ fiat reſudatio in cãna pul. ⁊ tãdem
ad materiam deriuetur per viam breuio
rem: ideo auctores noſtri laudant huiuſ-
modi electuaria q̃ retẽta in ore ⁊ ea pau-
latine deglutiendo reſudant ad cãnam
pul. laudatur etiã zucharum vio. reten-
tum in ore ⁊ muraba. vio. ideſt iulep vel
ſiru. vio. capiẽdo vnum coclearĩũ ⁊ pau
latine deglutiendo. laudatur etiam dia-
dragagantũ ⁊ eſt gummi quoddaz infri.
non aũt dragantũ qd̃ eſt vitriolum tenẽ-
do eũ in ore hz eñi virtutẽ lenitiuã. fit etiã
cõfectio ex huiuſmodi dragaganto ⁊ di-
citur diagragantum. etiã zucharum per
ſe etiã infuſum in aqua or. paulatine de-
glutiendo. laudatur etiã loch diacodion
de q̃ audacter confidatis vt ponit Meſ.
in antidotario. ⁊ iſtud habet virtutem in
frigi. ⁊ mirabiliter operatur dando vnuz
coclearium. vz etiã loch de papauere qd̃
tenetur confectũ hec autem dicta ſunt. ⁊
ſunt ea que per interius exhibẽtur. Per
exterius autem curamus eam inungẽdo
pectus cum oleo vio. ⁊ eſt vſuale remediũ

In cauſa autem frigi. alia faciunt ad ꝓ
poſitum vt confectio penidiorum q̃ mul
tum vſualis eſt etiam confectio diairis a
Nicolao poſita ſumendo de ea ad quan
titatez ciceris. valet etiã loch de pul. vul
pis quod deſcribitur a Meſ. c. de ptiſi. ⁊
habet mirabilem proprietatem in confor
tatione pulmonis. ⁊ eſt Sale. cõfectio eſt
enim vſualis ⁊ confecta tenetur cõuenit
etiam loch ſanũ ⁊ expertum. ⁊ eſt Meſ.
cõfert etiã ſolus ſirup. de liquiritia qua
cunq̧ hora exhibitus videlicet coclearĩũ
vnum ⁊ huiuſmodi omnia loch. poſſumꝰ
exhibere etiam de decoctione dicta facta
ex paſſulis ficubus liquiritia. ⁊c. Cõple-
tur etiam hec intentio per exterius appli
cata vt cum inunctionibus ſcilicet oleo
amigdali. d. cuz quo aliqui admiſcẽt bu
tirum aliqui crocum. ⁊ eſt cõmunis vn-
ctio quã etiam faciunt vulgares accipiẽ
do crocum butirum ⁊ oleum amigda. d.
faciunt etiam medici vnguentum pecto-
rale in quo ingreditur oleum ſeminis li-
ni ⁊ mucilago eiuſdem.

¶ Sexta ⁊ vltima intẽtio ẽ reſolutio ma
terie remanẽtis. pro qua ⁊ etiã pro tuſſi
antiqua ponit Raſ. aliquos tro. ⁊ ali-
qua ſuffumigia de quibus recitat Joan
nes matheus gradi hiſtoriam: quare. ⁊c.

¶ Cura aſmatis.

NOta pro cura aſmatis pue-
nientis a materia flegmatica
groſſa nõ aũt ſangninea: q:
de eo dicetur. c. de ſputo ſan.
nec ab apoſtemate: q: dicẽ
in. c. de peri pleumonia. nec ab vlcere pul
monis q: dicẽ. c. de ptiſi. nec a diſloca-
tione ſpondilium q: dicẽ. c. de gibboſi-
tate ſed ſolum de aſmate prouenientea
materia flegmatica groſſa oppilante vi
as ſeu canales pulmonis ⁊ in qua aucto
res prolongant plurimũ ſermonẽ: q: hic
ſepe ⁊ vtplurimuz euenit in cuiꝰ cura. 6.
principales intentiones ſunt obſeruan-
de. prima eſt debitum regimen. ſecunda
digeſtio. tertia eũatio per viam ſeceſſus.

quarta diuerſio. quinta eradicatio per ꝓpriam viam ſcilicet per ſpiritū. ſexta exiccatio reſidui remanentis.

¶ In prima intentione oportet vt regimen ſit cali. ꝛ ſic. aer ergo alterādus eſt ad cal. ꝛ ſic. vitanda eſt ſimiliter habitatio in locis humidis carnes ſicce his ſūt bone: pingues vero male quia generant hu. viſcoſum. Eſt aūt cañ. Aui. vt non admiſceat potus cū cibo. ꝛ ex iſto cañ. quidam ꝓcipiunt ne eis detur potus. tamen Matheus gradi improbat iſtorum opinionem dicendo. non enim vult Aui. ex iſto cañ. in cibo non eſſe ſimul exhibendum potū: qꝛ cum naturaliter cibus ſit groſſus non poſſet penetrare niſi ſimul cum eo miſceatur aliquid fluidū ſed vult Auicen. ꝙ poſt cibum. i. poſt cenam vel prandium non bibat ex eo ꝙ iſti cōtinue ſtant cum maxima ſiti propter inflāmationem cordis. et hoc qꝛ non poſſunt aerem debite attrahere ad debitum refrigerium cordis. accepto igitur cibo et poſtmodum potu ſuperueniente maxime intumeſceret ſtomachus intantūꝙ multū comprimeret diafragma: ꝛ iō magis fieret in anhelitu difficultas. ꝛ hec eſt vera expoſitio. ſed debet iſtis potus exhiberi ſi ſitiunt poſtꝙ cibus ſtomachū ē egreſſus quia tunc non erit ita repletus. ꝛ eodem modo omnes alie res non naturales ſunt diſponende ad cali. ꝛ ſiccum.

¶ Secunda intentio eſt digeſtio materie antecedentis ꝛ ideo digerimus tam illā que eſt in pul. ꝙ illam que in cerebro vel alio membro ſub forma cauſe antecedentis: ꝛ qꝛ talis materia eſt nimis fixa ꝛ hu. ꝛ viſcoſa ideo oportet omnes has diſpoſitiones remouere cū calefa. ꝛ humectātibus: ꝛ pro iſto ponit Auice. duos cañ. Primusꝙ medicine cali. non ſint a principio fortis cali. qꝛ ſua forti cali. exicarēt ſubtile groſſum relinquēdo magis inobediens expulſioni: ꝛ tunc medicina ſolutiua non poſſet attrahere illam materiam. Secundus cañ. ꝙ in digeſtiuis applicandis varianda ſunt dicta digeſtiua qꝛ cum iſta egritudo ſit cronica, ſi cū vno remedio continuo procederemus natura illi aſſuefiet taliter ꝙ ab illo non pateretur quia ab aſſuetis non fit paſſio: ſecunda cauſa eſt qꝛ diuerſe medicine ſunt diuerſarum proprietatum occultarū licꝫ omnes habeāt vnam qualitatem manifeſtam. ꝛ ideo vna medicina habet vnam proprietatem quam nō habet alia ꝛ vna eſt apta conferre ꝙ non alia vt hic. Aui. adducit textum multum famoſum in medicina ꝙ inter medicinas ꝛ corpora currunt propietates que ſolo experimēto cognoſcuntur. ꝛ oportet cum his digerere que materiā ſubtiliant incidūt ꝛ obedientem faciūt vt faciliter expuat ꝛ in hoc conuenit ſiru. de liquiri. qui eſt communis et vſualis etiā ſiru. de iſopo de quo habes multas laudes ab Aui. caplo de tuſſi: vbi dicit ꝙ eſt abſterſor bonus aggregati groſſi. Cōuenit etiā ſiru. de praſſio. Si fortiora volumus habemus ſiru. de duobus radi. et de quinꝙ radi. ꝛ omnes tenent confecti verbigratia. ℞. ſiru. de liquiri. ℥. j. ſiru. de iſopo. ℥. ß. Si fortius digeſtiuum volumus vel inciſiuum ℞. oximellis ſimpli. ℥. j. oximellis compoſiti vel ſquilitici. ℥. ß. aquarum iſopi ꝛ feniculi añ. ℥. j. ß. Decoctiones etiam pectoralium rerum cum predictis ſiru. multum valent que fiunt ex decoctione ficuū radicis enule que ſingularis eſt paſ. dactilorum ꝛ capillorum ueneris ꝛc.

¶ Tertia intentio eſt euacuatio cum medicina ſolutiua et hoc ſi materia multa fuerit. quia ſi pauca erit materia non indigemus farmaco ſolutiuo. ſed quando dubitaremus ꝙ materia eſſet tanta ꝙ ꝑ ſputum non poſſet educi tunc exhibebimus ſolutiuum conuenit ergo in hoc caſu agari. trociſ. eſt enim ſingularis multum reſpiciens caput pectus et pulmonem. Conueniunt etiam pillule de agari. quas ponit Meſ. in ſuo antidotario dando de eis bis in menſe. Conueniunt etiam pillule cochie que etiam euacuant materias frigi. a cerebro vt verbigratia. ℞. pillularum cochiarum et de agari. ana. ℈. ij. ꝛ eam ponit Raſis in littera. Conuenit etiam electuarium indum ꝛ diafini. ſic ordinando. ℞. agaricon. ʒ. ij. ſaliſgemme. ℈. j. zinzibe. ℈. j. dimittantur in infuſ. aquarum iſopi et ſcabioſe.

q.s.per horas.x.poſtea fortis fiat expreſſio cui addātur electuarij indi.ʒ.ij.ſiru. de liquiri.℥.ſ.⁊ fiat potio.tamē q2 materie longe diſtant a vijs ductuum ideo cō muniter in forma pillulari exhibemꝰ huiuſmodi ſolutiua vt diu retineātur in ſtomacho ⁊ eorum virtus ad pectꝰ ꝑtingat dent̄ etiā pillule ſine cuſtodia.⁊ iō etiam maxime valent in catarro pillule eleſangine cū aga. ſemper enim agari. ponit̄ vel debet poni in medicinis iſtorū aſmaticorū maxime quādo aſma prouenit a materia flegmatica.Conueniūt ēt pillule dē hiera ſim.vel cōpoſita cum agari. ⁊ de iſtis poſſumus exhibere.ʒ.ij.quando vadūt dormitum ſingulis ꝗttuor vel ſex diebus.Et circa iſtud ponit Auicen. tres caū.Primus eſt vt euacuatio fiat cū facilitate.Et ſi arguatur ꝙ Auic.cōcedit eleborū ac colloquintidā quomodo ergo fit euacuatio cum facilitate.Secūdus caū.eſt qn̄ damꝰhmōi ſolutiua vitandū eſt tempus acceſſionis in ipſis q2 ſunt qui certo tēpore paroxyſmant.⁊ iō dicit Meſ.ꝙ tunc eſt nature blādiendū facilitādo ſputū ſi poſſumus in tempore dicti ꝑoxyſmi non aūt dando ſolutiuuꝫ ꝙ ſi tēpore ꝑoxyſmi daret̄ ſolutiuū agitaret̄ materia ⁊ multe materie ad pul. fluerent ⁊ fieret prefocatio.Tertiꝰ caū.eſt ꝙ debemꝰſepe reiterare eūones ⁊ hoc quia egritudo eſt cronica.

¶Quarta intentio eſt diuerſio.de hac intentione dictū eſt abūde in caplo de catarro ⁊ tuſſi vꝫ cum caputpurgijs maſticatorijs ⁊ cauterijs.

¶Quinta intentio eſt euacuatio per ſputum ⁊ ideo hec intentio cōplet̄ cū cōfortantibꝰ pectꝰ ⁊ elargantibꝰ vias pul.⁊ incidentibus materias:⁊ de iſtis quedam ſunt ſimplicia ꝗdā cōpoſita. Simplicia ſunt ſicut liquiri.que eſt maxime pectoralis capillusue.paſſ.ficus ſicce iſopus radix enule crocus ariſto.roton.ſcabioſa folia et ſemen vitice:iſta eniꝫ incidūt materiam in pectore exiſtentem viſcoſam ⁊ groſſam.Et de iſtis poſſumus facere cō poſitionem videlicet ſirupos decoctiōes ⁊ loch electuria quedam viſcoſa.valet ergo loch de pino ⁊ de pul.vulpis.omnes enim auctores conueniūt in iſtis ſi ſumātur.ʒ.ij.etiam de pul.ericij ſilueſtris a ꝓprietate.vꝫ ſimiliter loch de caulibus valent etiam quedam ſingularia magiſtralia.Et Joan.giringellus habebat pro maximo ſecreto radicem luſſ.alio nomine ſerpentaria appellata.ſi capiat̄ cōteratur ⁊ diſſoluatur cū ſiru.de liquiritia egregiam enim virtutē habet ad facilitādum ſputum.vel ſi capiatur⁊ ponat̄ ſub cineribus cali.⁊ aſſet̄ poſtea contundat̄ ⁊ diſſoluat̄ cum aliquo ſirup.ideo faciebat hanc.d.doctor antedictus cum qua ꝓfitebat̄ plurimos curaſſe ꝙ ē hꝰ ℞.loch de pino loch ꝺ pul.vulpis ana.ʒ.vſ.paſ. enucleatarū bene mundatarum ana.℥.ß.radicis ſerpentarie poſite ſub cineribꝰ vel bullite ⁊ contuſe.℥.ß.⁊ incorporent̄ cum ſirup.de liquiritia ⁊ fiat loch.Ego autem ſoleo aliter facere ad ſputuꝫ facilitādum que eſt.℞.paſſula.enucleatarū ℥.ß.ficuum numero.ij.dactilorum numero.ſ.iſopi capillorūueneris liq̄ritie loch de pul.vulpis ana.ʒ.ſ.penidiorum.℥.ij. cum ſirup.de liquiritia incorporent̄ ⁊ fiat loch:Facto etiam inūctionem cū oleo amigdali.d.cum butiro ponendo aliq̄d de croco.debet etiā fricari corpus aſmatici cū pāno lineo aſpero vt aperiantur poroſitates.

¶Sexta intentio eſt exiccatio ⁊ reſolutio remanentis vt cū arſenico facere ſuffumigiū.verumtamen remedium hoc eſt verendum quia eſt venenoſum.licet Senti.dicat ſe vidiſſe mirabilem experientiā in multis vel cum thure ⁊ alijs ſimilibꝰ poſſumus ſuffumigare.Conuenit etiam tiriaca metridatum diamuſcus dulcis ⁊ amarus:confectio pliriſarcoticon⁊ ſimilia;quare ⁊c.

¶Cura pleureſis.

Ex dictis Auicen.⁊ raſis ſex principales eliguntur intentiones.prima eſt debita regiminis adminiſtratio.ſecunda diuerſio materie fluentis.tertia digeſtio.quarta euacua

tio. quinta ſputi facilitatio. ſexta reſolutio. ꝛ hoc quando eſt vera ꝛ acta curari per reſolu. ſpuitionem vel reſudationez. Si autem ad collectionem terminetur requirunt alie intentiones. ſcilicet quattuoꝛ. pꝛima maturatio. ſecunda ruptio. tertia abſterſio materie ſanioſe. quarta conſolatio.

¶ Circa autem pꝛimam pꝛimi modi terminationis debet taliter regi infirmus habendo duas intentiones pꝛincipales ꝛ totales. Pꝛima ſicut dictum eſt in. ca. de freneſi ꝛ alioꝛum apoſtematū eſt pꝛohibere augmentū apoſtematis. Secūda reſoluere quod fluxum eſt: ꝛ in iſtis duabus ſtat tota cura pleureſis.

¶ Pꝛimo ergo debemus regere infirmū exhibendo aquam oꝛ. vel panez infuſum in aqua cum zucharo ſicut facit Raſis. ſolent tamen pꝛactici exhibere ſolam ptiſanam oꝛ. ponendo ad coquendum farinam oꝛ. cū aqua ꝛ debet tandiu decoqui vt partes ventoſe exalent: ꝛ iſtam ptiſanam exhibere vſqꝫ ad quattuoꝛ dies. poſtea exhibemꝰ panem ſubtiliter infuſum in aqua donec humectetur. deinde euacuetur dicta aq̄ pꝛima. deinde decoquatur cum alia aqua cum modico butiri ꝛ zuchari. infunditur eniz aqua vt partes fermentate remoueātur ꝛ huiuſmodi panem exhibere vſqꝫ ad ſeptem dies poſtea autem poſſumus exhibere amigdalatū vel far oꝛdei in bꝛodio pulli vel panem ſimiliter in bꝛodio pulliꝰ infuſum. detur autem loco vini aqua zuchari vel oꝛ. que communiter datur. In pꝛoceſſu aūt ſi virtus deficeret poſſumus ingroſſare dietam exhibendo contuſum factum ex carnibus. etiam contuſum carnium pullorum infundendo in bꝛodio eoꝛum. vinum autem non detur niſi in declinatione ꝛ vbi in ſplene vel epe non fuerit oppilatio vel apoſtema maxime dul. ꝛ albuz quia etiam oppilat membꝛa nutrimenti ſi autem exhibeatur ſit limphatum cum aqua zuchari. debet etiam eger declinare ad ſomnum maxime doꝛmiendo ſuper latus egrum maxime in pꝛoceſſu quia locus calefit ꝛ materia reſoluitur. pꝛocurāda eſt pꝛeterea lenitio ven. ꝛ accidentia animi remouenda ſunt ꝛ ita omnia alia ad pꝛohibitionem apoſtematis ſunt oꝛdinanda.

¶ Secunda intentio per quā pꝛohibemꝰ augmentum apoſtematis eſt diuerſio. ꝛ in hoc magna pars cure conſiſtit trahēdo materiam ad partem oppoſitaz. ꝛ in hac intentione laudat Raſis flo. ꝛ Aui. dicens ex rebus curationis eſt vt fiat flobo. ex latere oppoſito ꝛ ex ſaphena oppoſita in longitudine deinde ex baſilica poſtea ex nigra. Si vero iſte vene non reperiantur optimū eſt vt fiat in cephalica licet non tanti fiat iuuamenti: ideo lx deinde dicit oꝛdinem iuuamenti. voluit eñ inuenire ꝙ magnum eſt iuuamentum in flo. ideo nullo modo eſt dimittenda licet flo. facta ex cephalica reſpiciat magis caput ꝙ̄ latus. ꝛ ita flobo. eſt ſupꝛemum remedium in pleu. ꝛ ideo non eſt bonum reſpicere hoꝛā diei flo. fiende in iſta egritudine quia timoꝛ eſt ne apoſtema occidat egrum. etiam quia pꝛopter ſeuitatez accidentiū pꝛoſterneretur virtus naturalis. Et ego vidi multos curatos in quattuoꝛ diebꝰ facta flo. a pꝛin. exhibitis poſtea leuibus remedijs remanebāt curati ideo a pꝛin. debet fieri. de quo autem latere dubitat Sen. vide eū. Diuertimus etiam cum cliſteribus cum applicatione ventoſarum in cruribus coxis trahendo ſemper ad partes inferioꝛes etiam cū fricationibus. cliſteria autem ſint leuia: qꝛ eſt egritudo in qua ſolet aduenire fluxꝰ ventris.

¶ Tertia intētio eſt digeſtio ꝛ qꝛ vt pluribus pleu. pꝛouenit a materia ſanguinea vel ſanguini mixta vel colerica. ſir. ergo digeſtiui colere conueniūt ꝛ licz multi ꝛ varij ſint huiuſmodi ſirupi digeſtiui colere eligere tñ debes illos q̄ non nocent pectoꝛi ꝛ ideo licet ſiru. aceto. conueniat colere tamen qꝛ eſt acutus non conuenit cū pectoꝛe. etiam ſirupus de endiuia magis conuenit cū epe ꝙ̄ cū pectoꝛe. etiam ſirup. ro. vel de cito. ꝛ ideo iſtos non eligimus ſed ille qui ſputū facilitant ſimul ꝛ leniunt conueniūt in pleu. vt verbigratia. ℞. ſir. vio. ℥. ſ. ſirup. de iuiubis. ℥. ß. aque oꝛdei vel zuchari. ℥. iij. vel aq̄ endi.

Sed nota ꝙ Auic. primo laudat ſ. men
endi. Secundo vituperat aquam endi ⁊
portulacã ex eo ꝙ ſunt vehemẽtis infri.
⁊ non ſputũ facilitantia. ſed endi. nõ eſt
vehementis frigiditatis ſm veritatem ⁊
eſt abſterſiua vt inquit Señ. exponendo
illum tex. de mente Dini. vnde meli⁹ eſt
dicendum ꝙ tex. eſt corruptus ⁊ loco de
ly endi. debet eſſe lactuce. vnde Nicolus
⁊ quam plures alij acceptant hanc ex‑
poſitionem licet nonnulli practici ſuper
ficialiter videntes illum tex. vituperent
aquam endi. Decoctio etiam rerum frig.
pectoralium vt violarum iuiubarum ſe‑
beſten ordei. ſirupi ſunt ſiru. violatus de
iuiubis exhibendo vſq̃ ad tres vel quat
tuor dies quia nolumus ingroſſare ma‑
teriam ne nimium currat. poſtea vero in
proceſſu augemus ſiru. in ſputi magis
facilitationẽ ⁊ minorem ingroſſationem
ponendo. ſcilicet cum ſiru. violato. ſiru.
de liquiritia q̃ aliqualiter tendit ad cali.
vel cũ illo de iuiubis: vt. ℞. ſir. vio. ℥. j.
ſir. de liq̃ritia. ℥ ß. cũ. d. pectorali fiat ſir.
¶ Quarta intentio eſt euacuatio a loco
in quo eſt apoſtema reſpiciens materiã
exiſtẽtem in ꝑpate ⁊ iõ poſt. flo. ꝑdictã
fiat flo. ex eodẽ latere i quo ẽ pleureſis. ⁊
oꝫ conſiderare colorẽ ſan. quẽ extrahim⁹
qꝛ extrahemus donec ſan. niger qui erat
infectus exierit: deinde cũ rube⁹ ſuperue‑
nerit ſtringamus. debemus etiam conſi‑
derare virtutem quia maxime debilitat
in hoc morbo propter ſubtilitatem diete
⁊ ſeuiſſima accidentia: ⁊ iõ huiuſmodi
flo. magna vel parua ſtat in iudicio eſti
matiuo medici: ideo opꝫ medicũ conſide
rare. qñ vero vrine apparẽt groſſe ⁊ tur
bide tunc eſt fienda flo. ⁊ eſt virtus conſi
deranda. Laudatur etiã in hac intentio
ne ſo. ven. vbi materia declinat ad tales
vias ſed circa hoc ponunt cañ. Primus
ꝙ huiuſmodi medicina nõ ſit fortiter ſo‑
lutiua ſꝫ lenitiua. ideſt ſoluat leniendo.
Scõs ꝙ talis medicina non dꝫ habere
virtutẽ ſtip. vt ſunt mirabo. qꝛ lꝫ euacuẽt
materiã colericã: prohibent tñ ſputũ ſua
ſtipticitate. vitanda ſunt ſcamoneata ⁊
fortes medicine. lꝫ Sal. ſcõo. re. acu. cõ‑
mẽto. xj. prebeat hierã in q̃ ingredit ſca
monea ⁊ Hippo. filicbinũ q̃ ſm quoſdã
eſt clacteriũ. i. ſuccus cucumeris aſinini:
ſm vero magiſtrũ Ceſareꝫ eſt portulaca
agreſtis q̃ ẽ lacticinij gen⁹ ⁊ ẽ expõ Se‑
rap. Alexã. aũt exponit ꝙ ẽ polipodiũ. ⁊
hanc expõnem acceptat Simon ianueñ.
c. filicbinũ. Hypo. aũt Sal. ⁊ alij antiqui
vſi ſunt iſtis fortib⁹ qꝛ apud eos nõdũ co
gnite erãt medicine bñdicte q̃ tꝑe noſtro
bñtur cognite: ideo cũ tales medicine vt
ſcamonea eleborus ⁊ filichinum ſint ni‑
mium fortes: cõueniens ẽ vti alijs bñdi‑
ctis q̃ in vſu ſunt. dabimus ergo hãc me
dicinã. ℞. caſſie elec. ⁊ nouiter extracte.
℥. j. ß. diſſoluat cum. d. pectorali ⁊ fiat po
tio. vel alia. ℞. reubar. electi. ʒ. ij. vel. iij.
ſpice parũ minutim incidant ⁊ infundã‑
tur in aquis vio. ⁊ ſcabioſe añ. q. s. dimit
tãtur in infu. ꝑ hoꝛ. x. vel. xij. deinde for
tis fiat expreſſio in q̃ diſſoluatur caſſie fi
ſtule nouiter extracte. ʒ. v. vel. vj. ⁊ fiat po
tio vt ponit Nicolus. pro diuitib⁹ poſſet
poni loco caſſie manne electe. ℥. j. vel fiat
ſic. ℞. manne electe. ℥. ij. vel. iij. diſſolua
tur cũ decoctione pectorali ⁊ fiat potio
addẽdo ſiru. viol. ⁊ de liquiritia añ. ʒ. v.
¶ Quinta intentio eſt ſputi facilitatio.
oportet ergo vt totum ſtudium ſit in⁹ diſ
ponẽdo mãm vt faciliter per ſputuꝫ edu
catur: quia talis materia pleu. reſudat
ad pul. ⁊ cum ſputo expellitur: ⁊ ideo cõ
ueniunt pectoralia diuerſificando ſm di
uerſitatem temporum. conueniunt ergo
ſiru. dicti vſq̃ ad quartam diem: poſtea
dabimus ſiru. ſputum magis facilitan‑
tes vt violatum ⁊ de liquiritia: vt. ℞. ſi‑
rupi violati. ℥. j. ſirupi de liquiritia. ℥. ß.
aque zuchari vel ordei. ℥. iij. ⁊ quãto ma
gis verſus ſtatum deuenimus minus de
ſirup. violato exhibebimus ⁊ magis de
ſiru. de liquiritia. loch dictũ zucharum
candum retentũ in ore multũ vꝫ. etiã zu‑
charũ albũ. vꝫ etiã diadragãtũ ⁊ zucha
rum violatũ iulep. vio. cõis practica ex‑
hibet diadragantũ vel zucharum vio. in
corporatũ cum iulep vio. ⁊ addit diabu
gloſatũ ad cordis confortationem: ⁊ ita
accipit ⁊ hoc vſq̃ ad quattuor dies po‑
ſtea loch de pino ſiue ſiru. de liq̃ritia ma
gis. vbi ſit feb. dem⁹ facilitãtia ſputũ fri.
magis vel nõ tantũ. deinde ſicut in decli
natione feb. Iniungemus etiam in prin.

cum oleo violato ⁊ cera incorporato vel
cum oleo amig.d. poſtea tranſacta quar
ta die dimittemus oleum violatum et
exhibemus ſolum oleum amig.d. vel ca
momillinum.
¶ Sexta ⁊ vltima intentio eſt reſolutio
que completur cū localibus in forma vn
ctionū emplaſtrorū ⁊ fomentationum ex ca
momilla ⁊ alijs ſimilibus que ponant
ad bulliendum deinde ex tali decoctio
ne impleat veſica: ⁊ retineatur ſupra lo
cum dolentem vel accipere ſpongiam et
madefactam in illa decoctione exprime
re deinde loco dolenti apponere. ſimili
ter conuenit dicta ſpongia in cura tēpe
rata vt ſi a principio volumus ſcire an ſit
vera pleu. an nō vera que prouenit a ma
teria ventoſa. inquit Gale. ſcdo regimi
nis acu. ꝙ debemus madefacere ſpongiā
cum aqua cal. ⁊ ab ipſo dicitur calefacto
riū ⁊ appone loco dolenti ⁊ ſic remouet
dolor ⁊ vētoſitas ⁊ ſi per hoc magis au
geretur dolor ⁊ plus de materia trahere
tur: ſignū eſt ꝙ nō pendet a ventoſitate:
ſed cōuenientius eſt ſemper eſtimare ꝙ ſit
vera pleu. ꝙ̄ nō vera: qꝛ aliquādo etiam
per calefactoriū materia aliqua tranſpi
rat: ideo poſſet fieri maior dolor in omni
caſu ergo fienda eſt flo. eo ꝙ hoīes iſtius
temporis ſunt guloſi quare arguendum
eſt magis ſemper eſſe veraz pleu. ⁊ ſi fiat
flo. ⁊ nō ſit vera propter hoc non eſt com
miſſum magis peccatū. Ad hanc inten
tionē competūt inunctiones vt cum oleo
amig.d. camomillino. etiā laudat emplꝫ
factum ex farina fenugreci ſeminis lini
floribus camomille ⁊ melliloti ⁊ radi. al
tee ⁊ folijs eius. Sed ſi ad ſaniez conuer
tatur prima intentio eſt vt maturetur cū
emplaſtris mollificantibꝰ ⁊ vnctionibꝰ
ex oleo ami. dul. butiro ⁊ adipe galline.
¶ Scda intentio que eſt eruptio. in hoc
laudatur tuſſis frequens vt ex tali tuſſi
apoſtema rumpat. laudatur etiaz fortis
vociferatio qꝛ dilatat pectus ⁊ eſt cā ru
ptionis apoſtematis ſimiliter ſternuta
tio ⁊ vomitus. etiā tulacha que eſt que
dā herba. et cōquaſſatio fortis corporis.
¶ Tertia intentio eſt abſterſio cum aqua
or. ⁊ zuchari ſi fuerit feb. ſed ſi nō fuerit
feb. cum aqua mellis etiam cum aqua ſi
ue brodio cicerū rub.
¶ Quarta intentio eſt conſolidatio que
complet cū boloar. dando. ℨ.j. boliar. cū
terra ſigillata que omnia dicētur caplo
de ptiſi ad cōſolidationem. Quando ve
ro apoſtema eſt in partibus inferioribus
⁊ non eſt vera pleureſis: primo facimus
diuerſionem ponendo ventoſaz ſuper lo
cum doloroſum ⁊ emplaſtra rubificātia
vt materia trahat ad partes exteriores
poſtea ſi conuertatur ad ſaniem rumpa
tur ⁊ abſtergat ⁊ cōſolidetur: quare ⁊c.

¶ Cura peripleumonie.

Cura huius egritudinis eſt
quaſi eadem cum cura pleu
reſis: ſed que ſit differētia vi
de ab Aui. ⁊c.

¶ Cura ſputi ſanguinis.

In cura ſputi ſanguinis q̄n
ꝙ requiruntur intentiones.
prima eſt debitū regimen. ſe
cunda diuerſio ſanguinis.
tertia rectificatio: quarta re
ſtrictio ſeu conſolidatio. quinta acciden
tium correctio.
¶ In prima intentione omnes res nō na
turales ordinent vt declinent ad fri. ⁊ ſic
vt fiat ſanguinis reſtrictio ſiue infrigida
tio. Et primo alteret aer ad fri. ⁊ ſic. ⁊ ir
roretur locus cum aqua ro. ⁊ aceto ⁊ po
nantur intus roſe ſandali cāphora etiā
odorentur talia. Dieta autez ſit ſubtilis
Auic. iubet nihil eſſe dandū vſqꝫ ad ter
tium vel quartū diem ſed hodiernis tem
poribus aliqua habeatur diſcretio in hu
iuſmodi dieta ita ꝙ cibaria debent exhi
beri multum tenuiter. Cibaria autem ad
retentionem ſan. debēt eſſe viſcoſa ⁊ glu
tinoſa ſtip. ⁊ fri. vt ſunt ptiſana vel pul
tes facte ex farina frumēti amilo farina
ordei. etiam exhibeatur de paſta azima
in communi practica exhibentur piſces
viſcoſi qꝛ anguille ⁊ tenche. etiam laudā
tur extremitates animaliuz vt pedes car
nes cartilaginoſe ⁊ pingues quia ingroſ
ſant ſan. ⁊ conſtringunt labia venarum.
conuenit etiam caſeus recens ſine ſale et
non antiquus quia eſt calida ⁊ ſicca.
Conueniunt etiam cibaria ſtip. vt lente

tes lac acetoſum milium panicū riзum omnia enim iſta ſunt ſtip. Conueniunt etiā cibaria fri. vt cucurbita lactuca portulaca plā. De portulaca Auicen. facit ſingularia verba. d. cum tenetur in ore ⁊ ſuccus eius deglutitur retinet ſan. ſtatim. Dimittatur vinum quia multiplicat ſan. ⁊ hoc ſi non ſit debilitas virtutis vel magnus ſit appetitus ad vinum propter conſuetudinem: ⁊ in caſu in quo exhibetur vinum tale debet eſſe ſtip. ⁊ groſſum ⁊ poſſumus exhibere aquā ſferratā. ⁊ hoc pro potu loco vini extinguēdo ferrum vel calibem ignitum in aqua ⁊ in ea ponere de iulep roſ. ⁊ omnia cibaria decoquantur in huiuſmodi aqua. Uitetur exercitium ⁊ prohibeatur locutio: quia per eam agitatur pectus ⁊ aperit locus a quo fluit ſan. Uitētur omnia accidentia animi: adminiſtretur ſomnus vt per ſomnum retineatur fluxus.

¶ Secunda intentio eſt diuerſio ſang. a vena rupta vel aperta que cōpletur per flo. ⁊ ideo Auicen. circa princi. capituli eam laudat que eſt multotiens multiplicanda ſed euacuando paucum pro vice. ⁊ ideo dicit ꝙ debet fieri pauca maxime quando maxima copia ſan. eſt educta. Spacium autem inter vnam flo. ⁊ aliā ſunt tres hore vel iterare quotiens eſt neceſſitas vt diuertatur ⁊ in oppoſitū trahatur. Juuat etiam in mulieribus prouocatio menſtruorum. Jn hac etiam intentione diuerſionis alia conueniunt ingenia ⁊ non ſolum flo. ſed etiam alia vt ligature doloroſe vt ligando coxas ponendo ventoſas in natibus ⁊ alijs locis ponendo etiā partes extremas in aqua ca. fricatio etiam extremitatum conuenit. Sed diuerſimode in flo. procedimus vt ſupra dictū eſt. qꝛ ſi eſt repletio in corpore tunc ſit magis diuerſiua floboto mando a locis magis diſtantibus. ⁊ ſi non fuerit multa replēo fiat ex baſilica vel aliqua propinquiori vena.

¶ Tertia intentio eſt equatio ſan. ⁊ rectificatio ipſius. Si enim prouenit ex mala diſpoſitione ſan. tunc videndum eſt an proueniat ex mala quantitate. ſ. exceſſiua vel colicitate vel aquoſitate ſang. Si a multa quantitate vtat dieta ſubtili ei ꝙ prohibeantur cibaria multiplicantia ſan. Si vero ex colicitate ſan. digere oʒ dictum ſan. colericum eum retinendo cū ſiru. ro. de ſucco aceto. de agreſta de granatis cū aquis appropriatis ⁊ continue cum dictis ſirupis digeſtiuis debemus admiſcere retinentia ſan. vt aquā aceto. roſi. lactuce ſolatri ſic ordinando. ℞. ſiru. roſa. ℥. ſ. ſirupi de granatis vel de cito. vel mirtini. ℥. ß. cum aquis portulace ⁊ plan. añ. ℥. ſ. ß. poſtea vero euacuare oʒ dictum hu. colericum cū ſan. mixtū. ſed vitanda ſunt ſcamoneata: ⁊ exhibenda ſunt ea que retinent ſan. ⁊ ſint ſtip. vt mirabolani citrini de quibus poſſumus exhibere. ℥. ß. infundendo cū aquis predictis quantū. s. addendo ℥. ſ. vel. ß. caſſie. ⁊ exhibeatur. poſſumus etiam exhibere reub. in ſubſtātia vt dicit Meſ. c. de reub. exhibendo. ʒ. ſ. ß. etiam mirabo. in ſubſtātia valent exhibendo. ʒ. ſ. ß. ⁊ addendo. ℥. ß. ſiru. vio. Si vero proueniat ab aquoſitate flegmatica mixta ſanguini debemꝰ digerere ſla. ſ. cum melle roſ. ſiru. roſ. ad conſtringendū cum aquis beto. ⁊ abſin. poſtea euacuamꝰ exhibēdo mirabo. chebulos vel reubarbarū in ſubſtantia vel turbith ſine ʒinʒibere: quia cum ʒinʒibere euat materiā flegmaticam groſſam: ſine autem ʒinʒib. euacuat materiam flegmaticam ſubtilem.

¶ Quarta intentio eſt conſolidatio ſiue reſtrictio que ſtatim cum occurrimus infirmo fienda eſt: quia forſan nimia ſang. quantitas euacuaretur ⁊ natura debilitaretur nimis. iō primo exhibemus conſolidantia de quibus quedā ſunt ſimplicia quedā cōpoſita. Jnter ſimplicia primo eſt portulaca retenta in ore ⁊ maſticata de qua dictū eſt de mente Aui. multū cōferre. laudat etiam ab eodem lap. ematites quem tenēt apothecarij exhibendo de eo aur. ſ. laudat etiam corallus al. et rub. Raſis tamen quarto continētis magis al. ꝙ̄ rub. laudat. debet enim aſſari ⁊ comburi poſtea dari cornu ceruinū etiā ſi capiatur ⁊ comburat exhibendo ex eo a. ʒ. ſ. vſqꝫ ad. ſ. ß. terra etiā ſigillata multum laudat Raſis in preſenti. c. laudat etiā boluſar: in quo oēs auctores conueniūt conſolidat enim venā ꝓhibet fluxū

⁊ cōfert pectori ꝓpter catarrum ſubtilez
deſcendere ⁊ eſt in cōi practica exhibere
vſqȝ ad.ʒ.j.qñ vadunt dormitum de quo
loquitur Raſis.4.continentis.laudan-
tur etiam flores ⁊ cortices granatorū ſe-
mina mirtilorū que omnia valent ad re-
ſtringendum. Item conueniunt diadra-
gantū gummi arabi.maſtix propter inui-
ſcationem ⁊ glutinationē eoꝝ. Cōpoſita
quibus practici cōiter vtuntur dando in
pluribꝰ formis vt in forma tro. ⁊ electua
rioruz. In forma tro.exhibent tro.de ter
ra ſig.de charabe dando.ʒ.ſ. cū aliquibꝰ
aquis predictis appropriatis vel aliquo
ſiru.reſtrictiuo.valent etiā tro.de ſpodio
cū ſe.acetoſe. In forma vero electuarioꝝ
primo eſt filoniū perſicū ſingulariſſimuz
in propoſito qđ deſcribitur a Meſ.c.de
ſputo ſan.⁊ eſt cōfectio opiata opꝫ enim
diligentiam habere in reſtringēdo in pri
mis diebus:qꝛ poſtea nō pñt de facili vni
ri labia vulneris vel aperture vene:⁊ idō
cōiter practici exhibēt fortiter reſtrictiua
vſqȝ ad opiata exhibendo de iſtis paula
tim vſqȝ ad q̄ttuor dies.patiēs etiā ſem-
ꝑ habeat in domo.ℨ.iiij.filonij ꝓdicti qꝛ
eſt ſingulare remediū ⁊ expertū.cōmenda
tur etiā athanaſia Nicolai.⁊ tenetur cō
fecta.nec eſt ſic ſtupefactiua ſicut filoniū
ideo nō eſt ſic in vſu.laudat̄ etiā ab Aui.
ſan.hedi qui nō ſit congelatus:qꝛ a pro-
prietate vꝫ.laudatur etiā centaurea de q̄
Cōciliator facit drīam vtrum conferat in
ſputo ſan.⁊ eſt drīa.160.Aui.c.de cētau
rea data.ʒ.ſ.vſqȝ ad.ʒ.ij.⁊ vt dicit Dia.
eſt cal.⁊ ſic.⁊ multum ſolutiua.Et conci
liator dicit ꝙ centaurea in certa quātita
te exhibita ſoluit ⁊ in alia quantitate cō
ſolidat.vide ibidē qꝛ multa bona dicit.
laudat̄ etiā ſiru.ro.de cito.mirtinus de
ribes de granatis.iſti oēs retinēt ſan.cū
aquis ſolatri lactuce ro.⁊c. poſſumꝰ etiā
exhibere quando vadūt dormitū.ʒ.j.bo-
liar.cuz aqua ro. In mane vero poſſumꝰ
exhibere ſiru.ro.ℨ.j.ſiru.mirtini.ℨ.ß.cuz
ʒ.j.tro.de charabe alia vice exhibēdo.ʒ.
j.lapidis ematitis.alia vice cornu cerui-
nū cum predictis ſirup.⁊ ſic ſemper reme
dia debent diuerſificari quouſqȝ ſtat flu-
xus ⁊ ceſſante fluxu per aliquod tempus
reitera remedia ne redeat. laudatur etiā
loch conſolidatiuum.vt. ℞.zuchari ro.
diadraganti añ.ℨ.ſ.⁊ cum boloarme.cor
nu cerui balauſtijs gummi arabico incor
poratis cū ſirupo vio.fiat loch.cōueniūt
etiā inunctiones ⁊ epithimata in pecto-
re vt cū oleo ro.mirtino cū aquis ſolatri
portulace.

¶ Quinta intētio eſt correctio acciden-
tium.Et primū accidens cōiter eueniens
eſt coagulatio ſang.in pec.vel in canali-
bus pul.⁊ ad diſſoluendū vtimur inciſi-
uis.⁊ ita Aui.dat acetū cū aq̄: tñ Auer.
tertio colliget ꝓhibet acetum qꝛ prouoꝰ
cat tuſſim ⁊ ſic ꝓhibet cōſolidationē.rñ-
detur tñ ad Auer. ꝙ ſi cōplicatur tuſſis
in tali cāu nō eſt cōueniens.vbi autē non
complicatur tuſſis tunc cōuenit acetū ad
incidendū.⁊ ita Gal.⁊ Aui.exhibent oxi
mel.s.vel compo. vel ſquiliticū vſqȝ ad.
ℨ.ij.cū aqua acetoſe. laudat̄ etiā tiriaca
antiqua dādo.ʒ.ſ.ß.cū aqua iſopi vel ſca
bioſe.laudatur etiā diacurcuma vt in.c.
de idropiſi.dādo.ʒ.ij. conueniunt etiam
omnes auctores in exhibitione coaguli
leporini dando.ℨ.j.ꝑ ſe vel cū aliqua aq̄
dando.ʒ.ß.cum aqua iſopi vel ſcabioſe.
Secundum accidens eſt tuſſis que pro-
hibet cōſolidationem.pro cuius cura re-
curratur ad capitulū de catarro ⁊ de tuſ
ſi.Si vero ꝓueniat a catarro vel ab alijs
cauſis pro cura oportet recurrere ad ca-
pitulum catarri ⁊ ad alia particularia
cauſarum particularium:quare ⁊c.

¶ Cura ptiſis.

In hac materia vide Conci-
liatorē differentia.193.vtrū
ptiſis ſit curabilis pro cuius
cura.v.principales intentio
nes ſunt obſeruande. prima
eſt debita adminiſtratio regiminis.ſecun
da abſciſio cauſe.tertia abſterſio vlceris.
quarta cōglutinatio ⁊ cōſolidatio.quin
ta accidentium correctio.⁊ omnes alie in
tentiones que ab auctoribus ponuntur
reducuntur ad iſtas.

¶ Incipit prima intentio opoꝛtet ꝙ exhi
beantur ea que cõtrariantur cãe ptiſis.
quidam dicunt ꝙ opoꝛtet aerem eſſe fri.
⁊ hu. qꝛ cũ ptiſi complicatur ⁊ extenua-
tio: ideo ratione extenuationis conuenit
humiditas; rõne vero feb. cõuenit frigidi
tas. Alij oꝛdinant aerem ad cal. ⁊ ſic. rõ
ne vlceris dicẽtes ꝙ omne vlcus eget exic
cantibus. ſit ergo aer tempoꝛatus in ac-
tiuis decliuis tñ ad ſic. Cura ergo dꝫ in
cipere in abſciſſione cãe. cum cauſa exte-
nuationis eſt vlcus incipiendũ eſt pꝛimo
a cura vlceris que fit cũ exiccantibus. ſe
cundo a cura ipſius moꝛbi de qua etiam
exiccatione Gal. quinto de inge. ſanita-
tis dicit ꝙ multi per acceſſum ad aerem
ſic. curati ſunt. ⁊ ibi recitat oppidũ quod
dam pꝛope Romã miliaria. 30. ⁊ ab eo
dicitur ſtabium ad qđ mittebat huiuſmo
di ptiſicos ⁊ ſanabantur. ideo melius eſt
adhibere aerem ſic. vt cãe pꝛouideamus
ꝙꝫ pꝛouidere effectui per humiditatẽ ae-
ris. ſ. exiccationi coꝛpoꝛis. In regimine
vero cibi ſunt aliq̃ cõditiones obſeruãde
Pꝛima cibus iſtis cõueniens dꝫ eſſe faci
lis digeſtionis qꝛ coꝛpoꝛa ptiſica hñt na
turalem caloꝛem debilem.

¶ Secũda cõditio ꝙ cibi ſint boni ⁊ mul
ti nutrimẽti: quia iſti ſunt extenuati iõ
indigent multa reſtauratione.

¶ Tertia ꝙ cibi debẽt eſſe ſubtiles ⁊ pe-
netrabilis ſubſtantie: qꝛ vie per quas dꝫ
deferri nutrimẽtũ ſunt anguſte ꝓpter ex
tenuationem.

¶ Quarta ꝙ cibi ꝑticipent virtute infri.
quia ſemꝑ cõplicatur feb.

¶ Quinta ꝙ cibi debent habere virtutẽ
abſterſiuam: quia ab vlcere ſemper reſu-
dat ſanies que indiget abſterſione.

¶ Sexta ꝙ habeant virtutẽ conſolida-
tiuam ⁊ cõglutinatiuam: ⁊ quia omnes
iſte cõditiones reperiuntur in lacte: ideo
omnes laudant lac quia eſt facilis dige-
ſtionis boni nutrimenti ⁊ multi ratione
butiroſitatis ⁊ ſubſtãtie ſubtilis ⁊ habet
virtutem abſterſiuam virtute aquoſita-
tis ⁊ participat virtute infri. conſolidat
etiam ratione caſeitatis. tamen Conci-
liatoꝛ differentiaꝫ facit. 194. vbi querit
vt plurimũ lac competat ptiſicis ⁊ ponit
multas rationes vide eas. Si aũt inten-
dimus infri. ⁊ abſterſionẽ cõuenit lac aſi
ninum ⁊ caprinum. ſi magis ad reſtaurã
dum vt quia coꝛpus eſſet valde extenua
tum: tunc magis conuenit ouinũ vel vac
cinũ: quia plus butiroſitatis habet tamẽ
pꝛopter conuenientiam lactis humani ſi
poſſumus ipſum habere exhibeatur ⁊ di
mittantur alia. Quantitas vero exhibi
tionis lactis eſt ſm diuerſitatem virtutis
digeſtiue: ideo in pꝛimis cõmuniter exhi
bentur. ℥. iiij. lactis poſtea poſſumus aſ-
cendere vſqꝫ ad quantitatem lib. j. videli
cet ſecũda die vel vice dãdo. ℥. vj. vel. vij.
vel. viij. ⁊ ſic aſcendẽdo vſqꝫ ad lib. ⁊ non
doꝛmiat nec exercitetur poſt eius exhibi
tionem nec comedat alia cibaria: quia ꝓ
pter caloꝛẽ coꝛrumperetur vna cũ alijs ci
barijs. Si foꝛte volumus infri. animalia
lac faciẽtia depaſcantur cum diuerſis ci
barijs dando eis lactucas endiuiam ⁊c.
ſi magis abſtergere dabimus feniculum
iſopum capilliũ ue. ⁊ conuenit ſingulari-
ter ptiſana oꝛ. quã dicit Gal. ſecundo re-
gi. acu. eſſe infri. ⁊ abſterſiuam. Cõueni-
unt etiã bꝛodia pinguia ⁊ reſtauratiua
artificialiter facta cum pulpis caponum
faſianoꝛum vel perdicũ cũ amigda. liqui
ritia ſeminibus fri. boloar. ⁊c. cum ẓuc. ⁊
conficere moꝛſellos ⁊ multum valent in
reſtauratione. cicera etiam multum nu-
triunt pul. valent carnes cancroꝝ ſſlu. ⁊
conueniunt cum pul. propterea quia vi-
dentur habere coloꝛem carneũ ſicut pul-
mo. etiã generant hu. glutinoſum qui nõ
facile diſſoluitur: ideo hoc eſt bonũ ptiſi
cis. valent etiaꝫ mirabiliter carnes lima
tiarum ⁊ teſtudinum ⁊ conferunt ſimili-
ter epati. ſimiliter valet aqua diſtillatio
nis limatiarum facta ad elambicuꝫ. Po
tus ſit ſicut cibus: ideſt habeat omnes cõ
ditiones quas habet cibus: vnde ſit vi-
num album ſubtile non fumoſum qđ re-
ſoluit ptiſicos ⁊ ſit limphatum remouẽ-
do fumoſitatem. aliqui laudant lac pꝛo
potu vt Raſis quarto continentis reci-
tat cauſam de quodam qui pꝛo potu bi-
bit lac ⁊ ſanatus eſt. Alie etiam omnes
res non naturales ſunt oꝛdinande vt ab
ipſis alteratio ⁊ reſolutio pꝛoueniat. po-
teſt etiam in lacte ipſoꝛum extingui cali
bs. vel ferrum ignitum.

¶ Secunda intentio eſt abſciſio cauſe iō oportet cauſam conſiderare. Si enim cā ſit catarrus a capite deſcendens oportet abſcindere cauſam prout in cura catarri dictum eſt. Si autem propter ſputum ſanguinis oportebit conſolidare venam. Si autem propter humorem exiſtentem in pul. illum oportebit digerere poſtea euacuare ⁊ vltiſr oēm cauſam āmouere.

¶ Tertia intentio eſt abſterſio vlceris in pulue. que completur cum ſirupo. facilitantibus ſputum abſtergendo materiaꝫ videlicet cum ſiru. de liquirita de iſopo de quo dictum eſt ꝙ eſt abſterſor bonus ſimiliter de praſſio. ſumnūtur hi ſirup. cum melle roſa. aliquando cum. d. pectorali etiam cum aqua ſcabioſe capillorū veneris. iſopi feniculi ⁊ ſimilibus decoctionibus pectoralibus ſi nonfuerit feb. decoctionem ſupradictam cum ficubus dactilis ⁊c. dabimus. Si vero volumus decoctionem frigidam dabimꝰ decoctionem violarum liquiritie ſeminum cōmunium frigi. ſebeſten. etiam aqua zucha. ⁊ mellis etiam aquam cicerum rub. ⁊ lac ſupradicum ſed ſemper cum ptiſi complicatur feb. ideo licet rationem abſterſionis competant hi ſirupi calidi. tamen ratione feb. conueniunt et ideo miſcemus cum huiuſmodi ſiru. de liquiri. ſiru. vio. etiam cum lacte predicto dabimus de zucha. viola. ne noceamus febri et zucharū violatum eſt ſingulariſſimum. conuenit etiam aqua zuchari.

¶ Quarta intentio eſt conſolidatio que completur cum ſupradictis medicinis. ſed maius ſtudium ſit in abſtergendo et non pꝫ multū laborare in cōſolidādo qꝛ poſtea natura de ſeipſa incarnat ⁊ conſolidat. adhibere oportet ergo ea q̄ abſtergunt vt zucharū ro. in quo oēs cōcordāt Raſis enim dicit infiniti ſunt curati ex huiuſmodi zu. ro. ⁊ Aui. recitat hiſtoriā de quadā muliere que a fratre ſuo ꝑ zucharū ro. fuit liberata vide eā caplo de ptiſi. ⁊ hoc qꝛ in zucharo ro. multe complicanť intentiones. complicať enim virtus nutritiua qꝛ oē dulce nutrit ⁊ virtus abſterſiua rōne zu. ⁊ infri. rōne ſubſtātie roſ. etiam abſterſiua ratione ſucci roſa. non oportet adhibere de huiuſmodi zu. ro. in magna copia ⁊ oportet vt ſepe ſumat; ſed debet diuerſificari ſm diuerſas intentiones. Si magis abſterſionez querimus dictū zu. ro. debet eſſe recēs qꝛ eſt acutū ⁊ dul. Si ad conſolidationem magis q̄ꝫ abſterſionem qꝛ videmꝰ ꝙ egreditur per ſputum non materia virulenta ſꝫ ſanguinea tunc dabimꝰ antiquū cū bolo arme. Si vero materia ꝓpter virtutez ſtip. retineret in pul. tunc debemus exhibere ſiru. de iſopo velde liquiri. cū aqua d. pectoralis vel ſcabioſe vel alterīꝰ. ſanguis dra. etiam ⁊ ſimilia valēt. alia aūt valent a proprietate ſicut pulmo vulpis eſt enim ſingulare in curatiōe pul. ⁊ pulmo eritij etiam valet exccicatur enim ⁊ exhibeť de eius puluere. Auic. laudat cōfectionem ex pul. vulpis liqui. fiat loch vel vulpis retineatur in ore. Cōciliator in illa differentia vtrum ptiſis ſit curabilis. dicit ꝙ multe ſunt medicine q̄ non cognoſcuntur niſi a brutis et que curāt ptiſim. ⁊ dicit ꝙ oues que multuꝫ incurrunt in ptiſim cum eis aduenit querunt quādā herbā et comedūt eā vn̄ curanť ⁊ dicit Auēzoar ꝙ anothomizauit ouē q̄ paſſa fuerat hanc egritudinē ⁊ comederat herbā ⁊ inuenit vlcꝰ pul. cōſolidatū ⁊ adhuc erat cicatrix nō potuit tn̄ cōprehēdere q̄ herba eſſet iſta. aduenit em̄ ptiſis iſtis ouibꝰ ꝓpter catarrū qꝛ ſunt multuꝫ catarroſe ⁊ hu. ⁊ allegat Cōciliator Auēzoar de mente Hermetis ꝙ in vegetabilibus et mineralibꝰ, ſunt virtutes quas ſi homo ſciret operareť illud qō per artē magicam operatur.

¶ Quinta intentio eſt correctio accidentiū ⁊ vtplurimū eſt fluxꝰ ven. ⁊ hoc ꝓpter debilitatem virtutis nutritiue ſiue digeſtiue non potētis cibū digerere. ēt ꝓpter defectū virtutis continue. et ideo puluis poſitꝰ. a Raſi cōuenit adminiſtrādo cōfectionē epatis ⁊ ſtomachi cōfortatiuā vt cōfectionē diarodō abbatis qn̄ aliqui ꝓpter egritudinē hn̄t mēbra debilia nutritiua. ſ. ꝓcurāda eſt illoꝝ cōfortatio. Secundū accidēs eſt extenuatio ⁊ macrefactio cui ſuccuriť cū reſtaurātibꝰ velociter de q̄bꝰ ſūt brodia piguia aq̄ carnis ⁊ alia hmōi q̄ oīa ꝯueniūt ⁊ iſte q̄nq; intētiōes ſūt i ħa cura ptiſis ſꝫ qn̄ vꝛ ptiſis totalr

incurabilis tunc pcedim⁹ in ei⁹ cura cura bla ditiua exhibendo ea q̄ generant eſcaram: ideo debemus prouidere ne augeatur vlcus. dicit tamen Sen. ꝙ nunq̄ tenta it facere hanc curā: qꝛ lꝫ iſti viuāt ſunt tamen male viui vt dicit Aui. quia a qualibet cauſa leduntur. Mathe⁹ gradi recitat de quadam furnaria q̄. 28. annis vixit ptiſica ꝛ hoc propter aerem cali. ſiccum attractū a furno ex quo exiccatum fuit vlcus ꝛ facta fuit eſcara. iō in iſta cura blanditiua non ſunt applicāda illo modo humida nec lac ſed exiccātia quare. ꝛc.

¶ Cura tremoris cordis.

Nota primo circa medicinas cordiales ꝙ ſcebran ꝛ alſcebran ꝛ ſceſcebran communiter exponitur a Dioſcoride. Simo. ianuen. ꝙ eſt eſula ſꝫ tamen non eſt verum immo eſt ozimum gariofilatū: vt patet per Sen. prima tertij. c. illo. Cum materiā euacuare volum⁹ ꝛc. in fine etiam per eundem prima quarti. c. de cura ethice: lꝫ dicat ꝙ non confidat: et in ſinonimis Auic. inuenitur ſcebran eſt ſpecies ozimi. etiā Meſ. in quadam confectione cordiali quam dicit eē filij zacharie: dicit eſſe ozimum gariofilatum. etiam mihi videtur ꝙ ſit baſilicon. eſula enim eſt venenoſa: licet ad hoc poſſit dici ſicut ſcis ꝙ multis modis dicit aliquid cordiale vt habes ab Aui. in libello de viribus cordis. Nota etiam ꝙ iſtud notandum eſt male collectum quia male improbat illos auctores: nam auctoritas eorum maxima veritas ergo eſt ꝙ ſcebran eſt eſula que eſt ſpecies lacticinij ſicut dicit Simon ianuen. ſꝫ illud qḋ eſt ſpecies ozimi eſt ſceſcebran vt pꝫ in ſinonimis Aui. Et in hoc aduerte ꝙ aliquā inuenies ſcebran. vbi dꝫ eē ſceſcebrā ꝛ eō ꝛ hoc eſt vitio ſcriptoꝝ. De cura ergo tremoris cordis. Aui. tria facit capi. in primo dat cañ. generales. in ſecundo ponit curam tre. cordis cali. in tertio frigidi. ex quibus capitulis ſimul. cū dictis Raſis in hac cura eliciūtur quinꝫ principales intentiones que non ſolū deſeruiunt ad curam tremoris cordis ſed ad curam aliarum egritudinum cordialiū prima eſt debita regiminis adminiſtratio. ſecunda digeſtio vbi egritudo proueniat a materia. tertia euacuatio. quarta diuerſio. quinta cordis confortatio.

¶ In prima intentione taliter oportet ordinare regimen vt cauſe contrarietur et obſeruamus qꝛ aut huiuſmodi tremor prouenit a cauſa cal. aut fri. In proueniente a cauſa cali. aer eſt alterādus ad frigi. cū preſentia fri. odorum cū aqua ꝛ aceto etiam cum aqua ro. ꝛ aceto cum roſis camphora ꝛ ſemper cum his ponatur aliquid odoriferum ꝛ aromaticū habes bonum odorem vt ambra muſcus vinum aromaticum licet ſint cal. vt faciāt frigida penetrare. In cauſa vero fri. ſint preſentialiter odoramenta cal. vt ſaluia maiorana ambra roſmarinus origanū ꝛ ſimilia. Eſt autem maxima habenda cōſideratio i aere cum multum cito proueniat ad cor ꝛ ita cito poteſt iuuare vel nocere. et eodem modo cibaria alterētur vt in cal. cum aceto vino granatorum agreſta ſucco limonum arantiorum acetoſitate citri. Et vide Si. ianuen. de limone vbi dicit ſe nunquā vidiſſe aliquid de limone ab aliquo autore auctētico niſi ab Auic. prima quarti. c. de cura acutarum in generali. vbi laudat ſuccum limonis non ſaliti. Potus calefaciens in cauſa cal. dimittatur ſicut eſt vinū potēs fumoſum ſed exhibeatur aq̄ decoctionis coriandorum prepa. ꝛ cum his aquis admiſceatur iulep. vio. roſ. ſi tamen nō poſſet abſtinere ꝑpter conſuetudinem ſaltē dꝫ eis limphari cum aqua vel cum aliquo fri. ꝛ ita omnes res non naturales cauſe contrarientur de quibus dictum eſt ſatis ſupra.

¶ Scḋa intentio eſt digeſtio in qua opꝫ conſiderare in cām vel humorē tūc opꝫ illum digerere. In cā ergo cal. pcedendū eſt cū infri. digeſtiuis. ſꝫ in hoc obſeruandi ſunt cañ. poſiti ab Aui. Primus ponitur in. c. generali curationis egritudinis cor. vꝫ ꝙ qñ itēdim⁹ ifrigidare ſeu ca

leſacere non debemus cum exceſſiue fri. vel. cal. infrigidare ſeu calefacere: ꝛ hoc quia eſt membrum principaliſſimum ꝛ qꝛ omnia mēbra recipiunt ab eo influxū ideo opꝫ taliter agere ne ipſum diſtemperemus. Scđs caſi. eſt ꝙ qñ volumus infrigidare ſemper cū infrigidantibus miſcere debemus medicinam. cal. aromaticam ratio qꝛ medicine frigide claudunt vias ideo oportet admiſcere qđ habeat dilatare vias etiam vt naturalis calor ꝛ ſpiritus conſeruenꝫ. ꝛ ideo dicit Auice. quinto caſi. Errauerunt qui abſtulerunt crocū a trociſ. de camphora. ꝛ crediꝫ ꝙ forte dixerit propter Raſim qui in preſenti loco componit trociſ. de cāphora ꝛ non ponit crocuꝫ ſed ſolum ponit res in frigi. vnde dicit errauerunt iſti. vnde Cōciliator facit differentiam que eſt. clxvj. vtrum in diſcraſia cordis cali. cōueniant cal. ꝛ tenet ꝙ ſic. vbi tamen cor eſſet ita inflammatum tunc non debemus cū fri. admiſcere res cali. ideo Aui. facit illam exceptionem ſicut in cauſone. dicit Gen. vbi ſit fortis caliditas intellexit cauſonē ꝛ propter hoc poteſt ſaluari Raſis digeſtio ergo in cauſa cal. completur cum in frig. ꝛ ideo dādus erit ſirupus acetoſus vio. de endi. de ſucco aceto. de ribes. Si fortius intendimus infrigidare dandus erit de acetoſitate citri ꝛ de limonibus qui duo ſunt cordialiſſimi de quibus recitat Mattheus gradi ſe multos curaſſe cum huiuſmodi ſiru. dando cuꝫ aqua ro. plā. endi. ſolatri portulace. In cauſa vero. frigi. procedimus cū calefac. vt digerendo flegma dando mel. roſa. oximel ſim. compoſitū vel ſquillāticum. Si fortius intendimus dabimus ſiru. de duabus radi. ꝛ de quinꝙ ꝛ ſiru. pectorales de quibus dictum eſt ſupra vt de liquiritia de iſopo de paſſio cuꝫ aquis beto. ſcabioſe ꝛ aqua meliſſe. de qua Auice. facit ſingularia verba in libello de virib⁹ cordis ꝛ in ſecundo caſi ca. de meliſſa. ꝛ nota bñ qꝛ remouet humorem melancolicū exiſtentē in ſang. cordis. Habemus etiā ſiru. de fumo terre in materia aduſta ſiue ſit humor melancolicus aduſtus ſiue alter humor aduſtus. etiam ſirupus de thimo ꝛ epithimio. etiam ſirupus de pomis deſcriptum a Meſue capitulo de melancolia. qui multum valet in tremore cordis ꝛ confortat multum cor dando huiuſmodi ſiru. cū aquis buglo. boraginis fumiterre ſcolopendrie que multum valet contra humorem melancolicum.

¶ Tertia intētio eſt euacuatio quamuis euacuatio quandoꝙ precedat digeſtionē quia cor eſt membrū principale ideo ne aliquādo di[illegible]eramus incipimus ab euacuatione vbi eſſet res timoroſa de morte infirmi: ꝛ hoc eſſet coacte procedere Euacuamus enim ſm diuerſitateꝫ humoris cum farmacijs diuerſis. In cauſa ergo calida dabimus reubarbarū de quo ſermonem facit Auicē. in cura tremoris cordis cali. dando. ʒ. ſ. continuis diebus cū aqua frigida. ſed nō eſt huiuſmodi intelligendum ꝙ reubarbarum eſſet ſolutiuū quia non dediſſet continuis diebus. Gētilis enim dicit ꝙ eſt bonum in euacuando ꝛ eſt mirabile ꝙ ab Aui. nuſquā reperiatur reubarbarum eſſe ſolutiuum niſi ſecundo caſi. capitulo proprio in aureola decoratio. vbi dicit ꝙ confert pāno ꝛ veſtigijs remanentibus ſuper cutes quādo lenitur cum aceto ꝛ euacuatio cuꝫ eo. ſed ex iſto textu non elicitur ipſuꝫ voluiſſe reubarbarum eſſe ſolutiuum quoniā ipſe poſuiſſet in aureola membra expulſionis aliquid quod tamē non fecit. ꝛ dicit Gentilis ſecūdo caſi. capitulo allegato ꝙ temporibus Auice. non erat notū ꝙ eſſet ſolutiuū. ꝛ ideo poſt venit in vſu ꝛ experientia comprobatū eſt ꝙ eſt ſolennis medicina benedicta ꝛ confortatiua membrorum exhibendo in infuſione vel in ſubſtantia. In ſubſtātia communiter dabimus a. ʒ. ſ. vſꝙ ad. ʒ. ſ. ß. In infu. vo dabim⁹ a. ʒ. ij. vſꝙ ad. iij. infuſis in aqs endi. mirabolani etiam citrini faciūt ad colere euacuationem ꝛ procedere ſemper debemus cum non inferentibus nocumētum cordi vel rectificare cum cordialib⁹ ꝛ hoc in omnib⁹ ſolutiuis ideſt vitamus ſcamoneata. In fri. vero cauſa ꝛ maxime flegmatica cōuenit pro euacuatione electuarium diafenicon eꝛm indum. conueniunt etiam mirabo. chebuli ꝛ agar.

qui laudatur ab Auicen. in libello de vi
ribus cordis tanq̄ꝫ cordiale. Si vero vel
lemus euacuare materiā melancolicam
cōuenit ꝯfectio amech deſcripta a Meſ.
pillule de lapide lazuli pillule inde etiā
flo. baſilice. Inquit enim Auicē. floboto
mia baſilice dextre vꝫ in repletione ſan
guinea. ſiniſtre vero vꝫ ad remouendum
repletionem vaporoſam.

Quarta intentio eſt diuerſio: videlicet
trahere materias a corde ⁊ diuerteᷓ eas
ad membra ignobilia in actu accidētiū
facimus fricationes ventoſationes cliſte
ria ligaturas flo. ex ſaphena ⁊ eſt conue
niens. ⁊ ita cōiter practici obſeruāt quā
do euenit tremor faciunt fricare coxas
brachia ⁊ crura ēt cliſteria adbibeanᷓ.

Quinta intentio ⁊ vltima que ſtatim
a princi. debet poni in opus ⁊ quā etiam
in continua cura oportet ſeruare eſt con
fortare ipſum cor ⁊ remouere malam cō
pletionē derelictā. In cauſa ergo cal. cō
ueniūt fri. confortatiua ⁊ econtra. Et de
iſtis aliqua adminiſtrantur per interius
aliqua per exterius. Ea que ꝑ interius
adminiſtrantur aliqua ſunt ſimplicia ⁊
aliqua cōpoſita. Inter ſimplicia primo
eſt bugloſa que ſingulariſſima eſt: vt di
cit Aui. ſuꝑ bugloſam ſis audax. zedoa
ria herba doronica qua practici vtūtur
meliſſa. i. citronella cortices citri ſemen
citri muſcus ambra gaᷓ. maxime maſcu
li. Aui. autem. c. de medicinis cordialibꝰ
enumerat inter calidas medicinas ace
toſam cum tamen ſit frigi. ⁊ ſic. ſed Sen.
dicit auctoritate Simo. iañ. ꝙ Aui. per
acetoſam intelligit lapatium acutuꝫ ꝗ̄ð
eſt cali. ſed ego Senti. miror de Simone
qui in capitulo ſuo ð acetoſa dicit ꝙ ca
pitulum de acetoſa apud Aui. ſcðo cañ.
eſt de lapatio. cum tñ. Aui. ponat aceto
ſam fri. ⁊ ſic. ſcðo cañ. miror etiā ð Sen.
Inter cōpoſita vero ⁊ maxime q̄ per in
terius exhibentur. primo eſt diabugloſa
tum diaboraginatum elᷓm de gemmis
Meſ. diambra diamuſcus dul. ⁊ amarꝰ
que ſm̄ Sen. differunt quia dul. eſt minꝰ
cali. q̄ꝫ amarus ⁊ pro ſingulari vtuntur
medici iſtis temporibus elᷓo Conſiliato
ris quod eſt precioſiſſimum qð etiam de
ſcribitur ab eodē differentia. cxcvi. Mli
⁊ Paꝑ. tenetur confectum. etiam confe
ctio de iacinto ⁊ deſcribiᷓ ab Aui. quin
to cañ. ⁊ eſt medicina regū ⁊ principum.
Confortamus etiā per exterius applica
ta in forma epithimatū ⁊ ſaccullorū. pri
mo capiēdo aquas cordiales ⁊ in eis diſ
ſoluimus cordialia: verbigratia. Capi
mus aquam bug. meliſſe ⁊ boraginis li.
ſ. ex omnibus ſimul ⁊ ponimus. ℥. ſ. vini
aromatici poſtea accipimus de cinamo
mo gaᷓ. nucemuſcata ⁊ alijs cordialibꝰ
⁊ ponimꝰ in dictis aquis ⁊ facimus epi
thima cū pannis lini ⁊ ſit calefactū. Cō
fortamus etiam cū pulueribus ponēdo
eos in ſacculo de ſindone vel de grana.
⁊ calefaciendo dictum ſacculum ⁊ poni
mus ipſum ſupra regiones cordis. Faci
mus etiam pomum odoriferū accipiēdo
laudanum ⁊ alia odorifera vt muſcū li
gnum alᷓ. ⁊ incorporando cum cera. poni
mus etiam cū predictis been al. ⁊ rub. co
rallorum oīum etiam flores boraginis ⁊
melliſſe corticū citri fragmētorum cord.
⁊ hoc maxime in ſacculis faciēdo ex eis
pulueres. In cā vero cal. habemus con
fectiones appropriatas vt confectionem
diarodon ab. ⁊ eſt Nicolai. etiam diaro
don. d. cōi Meſ. confectio triaſan. zucha
rum vio. ⁊ roſa. troc. de camphora Meſ.
In cā vehementer cal. poſſunt dari tro.
Raſis in preſenti. c. deſcripti ſine croco.
Fortia autem frigi. ſimplicia ſunt ſicut
ſpodium camphora roſe viole acetū iſta
omnia ſunt infr. cordialia. Per exterius
vero faciendo epithima ex predictis cum
aquis roſa. plan. acetoſe etiam ex pluri
bus rerum dictarum facere pomum vel
ſacculum vt ſupra. etiam coralli rubei. ⁊
albi. ſunt huiuſmodi generis. ſimiliter
ſandali ⁊ margarite ſunt etiam frigi. ⁊
ſic. in ſcðo. ⁊ reliqua in huſmodi. vbi ꝟo
tremor proueniat a venenis vel a vermi
bus diceᷓ infra in alijs cauſis proprijs:
quare. ⁊c̄.

Cura ſincopis.

IN actu ſincopis primuz qđ
intendimus eſt prohibere re
ſolutionem ſpirituū ita ꝙ il
li pauci ſpiritus qui ſunt in
membris exterioribus nō re
ſoluantur:ideo ſuccurimus per proiectio
nez aque frigi.contemperādo:irrorando
etiā faciem cum aqua roſ. ⁊ infrigidādo
cū aqua fri.ſaluo in duobus caſibus in
quibus non conuenit hmōi infrigidatio
Unus eſt vbi proueniret ſincopis a cau
ſa fri. Alius vbi proueniret a fluxu ven.
qꝛ augeremus fluxū per hmōi infri. ma
terie enim conſtringerentur in interiori
bus ideo augeret̃ fluxus qꝛ fluxus indi
get diuertētibꝰ a partibus interioribꝰ ad
exteriores.dicit eñi Aui.ſcđa ꝓmi.c.26.
dictionis ſcđe ſumme ſcđe de his q̄ ꝓue
niunt ex vſu ſolis.Faciē vero madefacere
⁊ ſuper ipſam aquā rorare eſt virtutem
viuificare que eſt laxa ex nocumento ⁊ in
flammatione feb.⁊ cū adeſt ſincopis ⁊ ꝑ
pe cū aqua ro.⁊ aceto. In hoc autē.c.di
cit Aui.etiā irroret̃ aqua fri.ſuper faciē
eius in primis.dixit etiā paulo añ.Et in
primis ꝙ accidit ex ſincopi oz ꝙ incipia
tur et laboret̃ cum eo ꝙ nutrit ſpiritū ex
odoribus bonis niſi in prefocatione ma
tricis.in ſincopi enim fcā ex ea opꝫ vt ap
proximentur naribus earū odores fetidi
et proprie conuenientes ori ſtomachi.

¶ Scđm ꝙ intēdimus eſt regenerare ſpi
ritus.ideo exhibemus ea que ſunt boni
odoris ⁊ que cito reſtaurāt vt vinū aro
maticū de quo dicit Auer. ſeptimo colli
get de cura ſincopis. exhibendū eſt q̄ꝫq̄ꝫ
ſit prohibitū a le.ſaracenorum.oua etiā
ſorbilia carnes bone aqua carnis ⁊ alia
que faciūt ad citā reſtaurationē ſpirituū

¶ Tertium ⁊ vltimuz qđ intendimus eſt
euigilare ipſum a ſincopi cum fricatio
nibus fricando brachia ⁊ crura vt ſpiri
tus attrahantur ad exteriora ⁊ rareſiat
cutis exterior.⁊ caleſiat etiam cōſtrictio
doloroſa conſtringendo manus ⁊ pedes
etiam ſtringendo naſum vt dolorem pro
uocemus.ponendo etiam vētoſas in ſpa
tulis in natibus.attrahunt enim ſpūs
ad exteriora.ꝓuocamus etiā ſternutatio
nem qꝛ cauſat agitationem in corpore ⁊
mouent̃ ſpūs.⁊ ſi cū ſternutatione ⁊ alijs
ingenijs dictis non poſſet releuari:tunc
erit ſincopis irrecuperabilis.¶ Nota ꝙ
ſi ſcires ꝙ talis ſincopis proueniret pro
pter nimiam paucitatem ſpirituum vt in
forti euacuatione contingit:quia natura
magnam quantitatem ſpirituum amiſit
ideo alios retraxit:nō conueniret frica
tio.immo non debemus egrum mouere
qꝛ per motum ⁊ fricationem reſolueret̃ il
la q̄ᷓtitas pauca ſpūum qui remanſiſſet:
ſed vbi proueniret ab alijs cauſis hec cō
uenit ⁊ a vulgaribus obſeruat̃:quare ⁊c.

¶ Cura colerice paſſionis.

NO taꝙ q̄ſpoſſet querere qua
re Raſis imediate poſt capl'z
de tremore cordis de ſincopi
ſubiunxit capl'm de colerica
paſſione cum colerica paſſio
videat̃ eſſe ſpecies fluxus. Aui. aūt facit
oppoſituz ⁊ melius qui in.c.de fluxu om
nium modorū tractauit hanc materiam.
Dicatur ꝙ iſti auctores varias habue
runt intentiones.naz Raſis fecit hoc cō
ſiderando ꝙ in colerica paſſione multo
tiens immo ſemper coniungit̃ debilitas
virtutis ⁊ vomitus.⁊ qꝛ poſtmodum vo
lebat determinare de paſſionibus ſtoma
chi ideo ſubiunxit hanc paſſionē pro pri
ma in.c.de paſſionibus ſtomachi.cū etiā
qꝛ vt plurimum in hac egritudine ꝓpter
magnā virtutis debilitatem cōplicatur
tremor cordis ⁊ ſincopis ideo poſt harū
determinationē voluit de hac determi
nare.prima tamen ratio eſt melior.In cu
ra igitur col'ice paſſionis ſunt quattuor
intentiones obſeruande prima eſt debitū
regimen.ſcđa vertit̃ ad materiā in ſtoma
cho vel inteſtinis exiſtentē.tertia vertitur
ad materiam fluentem vel paratam flue
re. quarta vertitur ad accidentia conſe
quētia colericā paſſionē. Notādo prius
qđ notat Aui.ponendo cañ.ꝙ regimē co
lerice paſſionis eſt in triplici tēpore vide
licet in principio medio ⁊ ad accidētia ap
parētia vt eſt ſincopis ⁊ ſpaſmus.¶ In ꝓ
ma ergo intētiōe incipiēdo ab aere ſit aer
nō pl'm illuminatus nec cal.nec fri.qꝛ lu
men agitat hu.⁊ reſoluit ſpiritus ⁊ nos
intēdimus quietare humores cōmotos ⁊

ea ratione nõ ſit aer nimis cal. nõ ſit etiã
fri. nam lȝ aer fri. faciat ad ꝓhibitionez
reſo. ſpirituum facit tñ ꝙ materie verſus
ſtomachũ ⁊ inteſtina mouentur ⁊ illic cõ
centrantur. ſit etiam continue preſentia
bonoꝝ odoꝝ. ⁊ hoc qꝛ virtus in tali egri
tudine multũ ꝓſternitur ideo ſuccurri-
mus cum bonis odoribus. In regimine
vero cibi non eſt dandum aliquid qꝛ vir
tus eſt multũ oppreſſa ideo nõ eſt a cibo
impedienda niſi timeatᷣ caſus virtutis q̃
frequenter timetᷣ qꝛ in paruo tempore de
ficit virtꝰ ⁊ ex humiditate naturali ⁊ pul
ſus de perditione cibus non ſit aggraua
tiuus ſed facilis digeſtionis. Et primo ꝑ
paretur ſtomachus anteq̃ aliquid exhi-
beatᷣ. nam ſi daremus cibum ſine aliqua
preparatione expelleret illud ⁊ omne qđ
exhiberemus. ⁊ ideo Raſis dicit cogen-
dus eſt patiens comedere: qꝛ habet pro-
ſtratum appetitũ ⁊ non appetit comede-
re preparamus autẽ ſtomachũ cum his
que per exterius adminiſtrantᷣ exhiben-
do ea que confortant virtutem retenti-
uam. ⁊ hoc ſcḋm diuerſitatem cauſe, vt in
cã frigi. vngendo cum oleo maſticino de
menta de abſyn. de ſpica. Aliquando ex
hibemus vnguenta compoſita ex dictis
oleis vt accipere mentam abſyn. gario.
cinnamomũ cardamomum galangam
nucẽmuſcatam cum cera ſincorporando:
⁊ cum oleis fit vnguentũ vel etiã de pul
ueribus dictis cũ oleis predictis miſcen
do ⁊ ponẽdo ſupra ſtomachum. Et opor
tet vt nos ſimus diligentes ⁊ copioſi in
remedijs nam ſemper patiens hanc egri
tudinem expectat diuerſa remedia. Si
volumus facere fomentationẽ accipiatur
de omnibus dictis herbis vt verbigra-
tia de ſpica menta ⁊c. bulliendo cũ vino
rub. ſtip. ⁊ fomentare cũ ſpongia. Si ve-
ro caliditatẽ vini timeremus facimus bu
lire in aqua. Si autem cauſa ſit. cal. cu-
rabimus cum infrigi. videlicet cum oleo
cito. roſ. vio. Et vbi in cã frigi. poneba-
mus pulueres calidos ſtunc ponemꝰ pul
ueres infri. vt roſas ſandalos cortices
granatorũ ⁊ flores eorũ corallos ⁊c. cum
dictis oleis infrigi. poſſumus ẽt ex dictis
rebus infri. facere fomentationes vt de-
coquendo balauſtias cortices granato-
rum ⁊ facere fomentationes vt ſupra. cõ
fortamus etiam ſtomachũ vt retineat cũ
his que per interius exhibentur ⁊ primo
in cã frigi. exhibetur ſiru. de menta qui
pluries laudatur ab Aui. exhibẽdo duo
vel tria cocleria ante cibuȝ qñ volumus
poſt vomitũ confortare ſtomachũ. lauda
tur etiam miua cito. aromatica ⁊ ſiru. ci
toniorum cum ſpeciebus ⁊ deſcribit euȝ
Meſ. dando duo vel tria coclearia. lau-
datur etiam ſiru. de corticibus citri qui
eſt guſtui gratus ⁊ eſt cordialis. ideo vȝ
quando accidentia cordialia complican
tur colerice paſſiõi. Si vero cã fuerit cal.
dabimus ſiru. ro. acetoſuȝ iulep ro. de ri
bes de granatis de limonibus de aceto-
ſitate citri dando duo vel tria coclearia.
⁊ ita confortamus ſtomachum ita vt re-
tineat cibuȝ quo confortato poſtea exhi
benda ſunt cibaria que ſunt facilis dige
ſtionis. ⁊ ideo laudat Auic. aquam car-
nis vt perdicum vituli ⁊ agni ⁊ dat mo-
dum faciendi dictam aquã contuſum ẽt
oua ſor. ⁊ talia cum ſucco arãciorū gra
natorum ⁊ agreſte in cã cal. danda ſunt.
Sed in cã fri. exhibenda ſunt talia cum
cinnamomo cardamomo vel paruȝ vini
puri ⁊ ita preparantur odor etiã carniuȝ
pullorũ aſſatoꝝ iuxta nares appoſitorũ
cõuenit vt ille bonus odor incitet appeti
tũ. Eſt aũt ca[illegible]. Aui. circa cibationẽ iſtoꝝ
ꝙ cibaria abominabilia debẽt ab eis re
moueri: qꝛ ſtomachus eſt ita indignatus
ꝙ renuit ipſa ex facili; ⁊ lȝ cibaria non
ſint in ſe nimis conuenientia nec in ſe ni
mis bona dummodo ſint infirmo grata
ſunt ei danda. ⁊ ita Aui. dat vnam penſi
lem cũ ipſa ſit exiccata ab humiditate. ⁊
lȝ de ſe non ſit nimis bona tñ ſi grata eſt
infirmo poteſt concedi. Potus in cã fri.
ſit vinum bonum aromaticũ: maxime qñ
coniungitᷣ ſincopis ⁊ alia ⁊ vt dicit Ra-
ſis. 4. almã. nihil eſt ꝙ citius reficiat q̃
vinũ. ſed in cã cal. potus ſit vinuȝ grana
torũ ⁊ alia ſimilia infri. etiam oẽs res cõ
trarie. vitentur etiam accidentia animi
vt non concentrentur humores.

¶ Secũda intẽtio in qua maior pars cu
re cõſiſtit eſt circa materiã q̃ iã fluxa eſt ⁊
ꝓcedimus ſic ꝙ ſtomachus mundificetᷣ
a materia mala. ſi natura inclinetᷣ per vo

mitum adiuuemus eam ſi vero ꝑ ſeceſſuz
ſimiliter. In hac mundificatione per vo-
mituz ⁊ omnes auctores conueniunt in
adminiſtratione aque cal. vt etiam Raſ.
in pſiti. c. nam iſti per fluctuationē humo
rum ſunt in cōtinuo vomitu: quaſi ideo
illi hu. mixti cū aqua dicta eūantur. ⁊ aq̄
cal. ſola eſt melioꝛ q̄ȝ ſi aliud admiſceat
qꝛ non pōt augere materiam humoꝛum
nec illos infuriare ſed tepida aqua refre
nat ⁊ illos eūat ⁊ facit ꝙ nō tantū fit no
cumentū. ⁊ non ſolum valet in colerica
paſſione ſed etiā in anxietate ſtomachi
propter fluxum hu. colericoꝛū ad ipſum
ſtomachū deuenientiū. de qua aqua cal.
curata eſt mulier quedā Januen̄. ſumen-
do bis vel ter poſtq̄ȝ euomit parum doꝛ-
miuit ⁊ ſanata eſt. ⁊ eam maxime laudat
Jo. arcu. Ponit aūt Aui. can̄. ꝙ illa que
adminiſtrantur nō debent eſſe talis natu
re ꝙ relaxent ſto. ⁊ ideo vituperat oleum
ſciſaminū oleū de oliuis ſimul cū aq̄ cal.
intelligit enim de aqua cali. mixta ſimul
cū iſtis predictis oleis que relaxant parie
tes ſtōi ⁊ inteſtinoꝛum. ſed bene aqua de
per ſe eſt cōueniēs vt ſupꝛadictū eſt. Secū
dus can̄. eſt ꝙ talia non habeāt virtutez
glutinatiuā: qꝛ materia mala cōpꝛehen-
ſa in ſtomaco non debet cōſtringi. ſaluo
ſi non cōtingat caſus virtutis qꝛ tūc opꝫ
cōſtringere ⁊ cōfoꝛtare virtutē poſtea euo
mat. ſiru. aceto. cū p̄dicta aqua aliq̄n da
tur vt reddatur guſtui gratioꝛ non autē
ad incidendū. hu. viſcoſos qꝛ tales non
ſunt viſcoſi. ⁊ hec eſt expō Aui. cū dixit ꝙ
ꝑmiſcetur ſiru. aceto. cū aqua cali. nō ꝓ-
pter neceſſitatē. vel littera illa ſm̄ Nico-
lum eſt coꝛrupta. cōiter tn̄ practici vtun-
tur aqua cal. ſola vel zuchari vel oꝛ. ⁊ hec
in magna copia. ⁊ quia aliqua aqua eſt
tm̄ fri. ꝙ generat ventoſitates: ideo ponē
de ſunt cū dicta aqua ʒ. v. vel ℥. ß. cimini
⁊ non ledet cū eo exhibita. ⁊ ita practici
cōiter obſeruant exhibendo pul. cimini
vel decoctionē cum aqua vel etiā de hau
rach aliquātulum. Si vero natura ma-
gis ꝑ ſolu. ven. declinaret etiā nos decli-
naremus. Sed in hoc ponit Aui. can̄. di
cens ꝙ materie ſunt diſpoſite ad fluxū:
ideo ſola caſſ. vel manna vel reub. in ſub
ſtantia vel decoctio mirabo. ſunt exhibē
da. ⁊ hoc cōſtante virtute. ſi enim per hoc
ſolutiuuz dubitaremus ꝙ virtus magis
debilitaretur nō ſoluamus donec virtus
confoꝛtetur poſtmodū conſiderem⁹ natu
rā humoꝛis ⁊ illum eūemus.

¶ Tertia intentio vertitur ad materiam
fluentē a toto ad ſtomacum vel inteſtina
⁊ hoc in eūando illam cōſiderandum tn̄
eſt an materia ſit digna eūatione vt ſi ſit
bona vel mala aut coꝛrupta vt verbigra
tia ſi eſt aquoſa vel colerica tūc bonū erit
eā digerere. vbi tn̄ eſſet furioſa debemus
dictā materiā a pꝛincipio eūare nō expe-
ctata digōne. Diuertimus etiam dictam
materiam trahēdo ad partē ad cōtrariā
cū trahentibus: ideo cōpetit eis balneuz
vt materias ad ꝑtes exterioꝛes traham⁹
Diuertimus etiā cū ligaturis doloꝛoſis
⁊ fricationibus. bonū eſt etiā confoꝛtare
ſtomachū ⁊ inteſtina ne recipiāt ideo lau
dat Aui. vt coꝛpus infrigidetur ⁊ epithi
metur venter ⁊ inteſtina cū ſupꝛadictis re
percuſſiuis vt vie claudantur.

¶ Quarta ⁊ vltima intentio eſt acciden-
tiū coꝛrectio qꝛ in iſta egritudine timoꝛo
ſa fiunt ⁊ qꝛ ſitis fit ꝓ mo ideo pꝛimo da
mus aquā oꝛ. ⁊ pꝛo hoc vide. Simo. ian̄.
dicentem ꝙ facit ad extinguendū ſitim.
etiā damus illa que blandiunt̄ ſitim iu-
ep. ro. ſuccū grana. ſiru. de gra. Spaſm⁹
etiā nō pꝛopoꝛtionat⁹ accidit in hac egri
tudine: ideo debemus intendere ad dolo
rem in tēpoꝛe hiemis cū oleo de lilio vel
vio. vbi ſit cā cali. ſi ſit cā fri. cum oleo de
lilio. Si non ſufficiunt iſta infunde pan-
num lineum in oleo ⁊ circūponere mēbꝛo
ſpaſmato vel immittere membꝛū ſpaſma
tum in oleo ſiue balneo olei qd̄ ſingula-
riſſimus eſt. pꝛo quo etiā recurre ad curā
ſpaſmi. Uomitus etiam ſuperfluus acci
dit eis pꝛo quo curando occurrimus cū
magua ventoſa applicata pꝛope funduz
ſtomachi qꝛ per illam materiaz trahitur
ad partes inferioꝛes. Serar. de ſolo dicit
ꝙ accipiebat de pane cōtuſo ⁊. ʒ. ij maſti
cis cū vino aromatico ⁊ in ſacculo pone
bat ſuper ſtomachum. ſed melius capiat̄
panis inciſus in fruſtra ⁊ exiccatur po-
ſtea infunditur in vino rub. ſtip. deinde
ipſo humectato contunditur donec red-
datur in foꝛma emplaſtri: poſtea addat̄

cinnamomū abſinthium gar. mēta ⁊ facimus emplaſtrum ⁊ ponimus ſuper ſtomachuꝫ. vel ſi nō vellemus ita calefacere accipiamus ex coꝛticibus granatoꝛū vel floꝛibus eius ⁊ alijs ſtip. cum modico vini vel aceti infuſis in eo ⁊ ponimꝰ ſupꝛa ſtomachum: quare ⁊c.

Cura debilitatis ſtomachi.

CUra hec eſt cura egritudinū particulariū ſtomachi: ideo auctoꝛes nullam vel paruaꝫ fecerūt mentionem qꝛ ſi pꝛouēiat ab aꝑate cura erit aꝑatis ſtomachi. Similiter ſi a doloꝛe ſtomachi erit cura doloꝛis ſtomachi. verum qꝛ poſt lōgas egritudines ſepe remanet ſtomachꝰ laxus ⁊ debilitatus ſicut in hoīe conualeſcente poſt magnā eius egritudinem: ideo opꝫ confoꝛtare ſtomachum et eius virtutes etiam cum his que ſuis pꝛoprietatibus occultis faciūt ad ſtomachi confoꝛtationem. ⁊ ideo dicit Aui. ꝙ experimentatoꝛes curant cum calefa. ⁊ exiccātibus ⁊ errant qꝛ ſemꝑ hoc faciunt ⁊ qꝛ aliquando cauſa debilitatis eſt mala cōplexio cali. ⁊ ſic. ideo tunc potius erūt exhibēda fri. ⁊ hu. ⁊ ita Raſis optime proceſſit faciendo diſtinctionem a debilitate ſtomachi prouenīēte a cauſa cali. fri. hu. ⁊ ſic. troc. de roſis. d. in littera a Raſi nō tenentur confecti nec cōiter vſitant̄ eſm aūt diaciminuꝫ qđ deſcribit Raſis in littera tenetur confectum tamē non eſt omnino idem ſed eſt aliud ſm. d. Meſ. diaolibanum vſuale eſt ⁊ diaolibanum eſt ſtupefactiuum ſm. d. Nicolai. ſiſtit etiaꝫ catarrū ⁊ materiā ad pectus deſcendenteꝫ. in iſto eniꝫ Nicolai ponitur opiū ⁊ ideo eſt ingroſſatiuū. Electuariū de ſcoꝛia ferri non tenetur confectum ſed eſt ſingulariſſimū. Et no. ꝙ in oībus fere libꝛis auctoꝛū medicine vbi ferrum inuenitur deſcriptū ignoꝛatur in actiuis cuius cōplexionis ſit an cal. an fri. lꝫ Dilucidatoꝛ in pꝛima parti. pꝛobleumatuꝫ vbi querit vtrum inciſſo facta cū ferro ſit melioꝛ facta cū argento dicūt ipſum declinare ad cali. verumtamen qui hoc dubium excitauit non viderat Auer. auctoꝛem ſatis auctenticum qui quinto colliget capitulo de medicinis que ſumunt ex mineris ponit ipſum fri. ⁊ ſic. cōplexionis ⁊ eſt dictū nota. dignū in tāta dubietate. Curā quā facit Raſis in debilitate ſtomachi prouenientе a cauſa fri. facit Aui. in capitulo de debilitate digeſtionis. ideo dicit Aui. confert longitudo ſomni ⁊ dimiſſio exercitij vociferationis qꝛ per longitudinem ſomni caloꝛ eſt longo tempoꝛe aggregatus. ideo in cauſa bonitatis digeſtionis cibi in ſtomacho Aui. enim laudat dimiſſionem exercitij ⁊ Raſis laudat ipſum. ſed dicatur ꝙ Auicen. vituperat cibo exiſtente in ſtomacho. Raſis vero tempoꝛa vacuitatis ſtomachi. vel idem Raſis intelligit vbi ſint multe materie flegmatice ⁊ ideo ante cibum eſt conueniens reſoluēdo ſuperfluitates que generantur in ſtomacho: poſt cibum vero quia foꝛtificatur digeſtio mediante ſpiritu ⁊ caloꝛe. ideo ſi fiat exercitium ſpiritus ⁊ caloꝛ ad extra deueniens debilitat digeſtioneꝫ. ⁊ ita nō conuenit agitando etiam cibum ⁊ diuertendo ſpiritus. ⁊ ſic eſt de vociferatione. laudauit etiam vomitum cum aqua cali. pꝛopter materiam coꝛruptam que per indigeſtionem multiplicatur. Confoꝛtamꝰ ergo ſtomachum poſt longas egritudines laxum in cauſa fri. cum his que per interius ⁊ exterius adminiſtrantur. De his no. ꝙ per interius aliqua exhibētur in foꝛma ſirupoꝛum vel cōfectionū vel electuarioꝛum: ⁊ quedam in foꝛma puluerum vel pillularum. dabimus ergo ſiru. ſtomaticos ⁊ inter eos ſingulariſſimus eſt ſiru. de abſ. cuius laudes vide a Meſ. in antidotario ⁊ maxime in vigoꝛatione ſtomachi ⁊ epatis. dabimus etiam ſiru. de cito. cum aromatibus ⁊ alio nomine dicitur miua cito. aromatica etiam de menta ⁊ in hoc eſt maximum iuuamentum cum aquis abſ. mente beto. vel feni. inter quas omnes excellentioꝛes ſunt aq̄ mente ⁊ abſyn. cū confectionibus etiā cōfoꝛtamus ſtomachum. domeſticuꝫ ⁊ vſuale remedium eſt aromaticuꝫ ro. d. Sab. ⁊ eſt Meſ. in antido. ⁊ eſt ſingulare. ſingu-

laris etiā conf ctio eſt confectio de aromatibus que etiā deſcribitur a Meſ.ꝛ Siringellus habebat pro ſecreto in paſſionibus fri. diagalangam cōuenit etiā confectio de ligno aloes et eſt ſingulariſſima etiam zinzi. conditum.ꝛ illi q̄ hn̄t magnam debilitatem capiunt in mane vnam radicem. etiam poſſent tiriacam et metridatum exhibere vz. ʒ.ſ. ſingula hebdomada. In pipere aūt conueniunt oēs ꝙ eſt ſingulariſſimum vt in capitulo de debilitate digeſtiue. ſ. granapiperis integra. vi. vel. viij. deglutire per dimidiā horam ante cibum ꝛ ſint integra non pulueriȥata ne ſubtilitate ſua pſit ad epar penetrare ꝛ precipue qꝛ iſti qui hn̄t frigi. ſtoma. vt plurimū hn̄t caliditatem epatis: ꝛ ideo ea q̄ proſunt vni nocent alteri. galāga etiam eſt optima quā Sirigenlus habebat pro ſecreto ꝛ maxime in reſo. vētoſitatis. virtutes autem ipſius vide ab Auice. capitulo de inflammatione ſtoma. datur. n. in puluere vel cum aliquo ſiru. appropriato faciendo pillulas Siringel. dabat ſolum puluerem cū modico vini albi ante cibum per horam. ſ. Corallus etiam a proprietate confortat ſtoma. ꝛ maxime vz in cauſa cal. qꝛ ipſe eſt fri. vt hētur ab Aui. ſcdo can̄. valēt ēt pellicule ſtomacorum gallinarum vz ad confortandum etiam in dolore ſtomachi confortamus etiam per exteriꝰ in cauſa fri. cum vnctione ex oleis calefa. ꝛ vſualia ſunt olm de ſpica ꝛ commēdat a Raſi in littera etiam emplaſtrum oleū etiaȥ de menta abſ. eſt. n. iuuamētum maximū inungere cū oleo maſti. admixto cum huiuſmodi oleis vſualibus. Componimus etiam vnguenta capiendo ſimplicia ꝛ cū cera ꝛ oleo aliquo ex iam dictis facere vnguentū: ꝛ ita aromatarij tenent vnuȥ vnguentum magiſtrale vbi ingredit̄ ab ſyn. menta galanga maſtix nuxmuſcata ꝛc. que oīa tenēt ſtomachū calefactū ꝛ cū confortāt. Aliquādo ēt fit cerotū ex oībꝰ iſtis ꝛ ita bonum eſt diuerſificare remedia per diuerſa ingenia: ſicut dicit Aui. quarta primi. c. ſ. ꝛ. c. de aſmate. ne natura in vno medicamine aſſuefiat ꝛ ab illo in eadem egritudine bonū eſt ſemꝑ diuerſificare remedia etiā ex eiſdem rebus vt faciendo etiam fomentationes vel vaporationes ſicut rapiendo mentam ab ſyn. ſquinantū ana. M. ſ. cinamomi cipe ri calami aromatici ana. ʒ. ij maſticis nucis muſcate ana. ʒ. ſ. ꝛ aliorū cuȥ vino aromatico. ꝛ facimus etiā euaporationeȥ cū ſpongia ante prandium ꝛ an̄ cenā ꝛ fiat poſt euaporationem inunctio cum oleo vel etiam cum ceroto vſqȝ ad alterā euaporationem. teneatur etiā ſacculus ſuꝑ ſtomacho cum pulueribus predictarum rerum bonum eſt etiam dormire vt dicit Aui. primo ſuper latus dextrum qꝛ fundus ſtomachi eſt in latere dextro vt cibꝰ ad eum deſcendat. poſtea debet mouere ſe ſuper latus ſiniſtruȥ vt epar ſtomachū melius amplectatur. poſtea reuoluat ſe ſuper dextrum vt cibus egrediatur a fundo ſtomachi ad inteſtina per portanariū quod eſt in fundo ſtomachi. bonum eſt in fundo ſtomachi. bonum eſt amplexari infantem nudum quia huiuſmodi infantes habent calorem naturalem temperatum ideo fit reuerberatio ꝛ confortatio caloris. tn̄ non ſudent vel non tantum retineantur vt fiat extuatio t. Laudatur etiam catulus canis vel ga tus niger ſuper ſtomachum poſitus conuenit etiam vinum aromaticum cum abſintio pro quo vide Nicoluȥ. In cauſa vero calida alio modo eſt procedendum videlicet cū infri.. ꝛ ideo laudat Raſis pul. in fri. conueniunt etiam iſti ſiru. ꝛ ſunt vſuales vz ſiru. de cito. roſ. de ribes de ſucco aceto. ꝛ tales ſirupi. in cōfortatione ſtomachi debent habere virtutem ſtip. cum hoc qd̄ infri. ꝛ miſceatur cuȥ aquis plan. ꝛ ace. etiam confectiones infri. vt diarodon. ab. diarodon. d. cōiꝰfectio triaſan. ꝛ per tres horas dant̄ ante cibū dando bolū vnū. vz etiā zucharū ro. ſi volumus inungere cū oleis inungemus cum oleo cito. ro. aſpergēdo ēt de alijs ſimplicibꝰ ſuꝑ ſtoma. vz ro. balauſtijs corticibꝰ granatorū ſandalis ſpodio corallis ꝛ alijs facientibus ad remotionem calidi. et ſtomachi confortationem. In cauſa vero cali. notandus eſt can̄. Aui. videlicȥ ꝙ quādo infrigidamꝰ ſtoma. non opȝ multum infrigidare qꝛ de ſe ē fri. cōplexionis. Et qꝛ virtus digeſtiua nimis debilitaret̄ vbi

vero cauſa eſſet mala cōplōo ſicca eiꝰ cura
eſt ſicut cura ethice. Laudat ergo Raſis
lac ratione humiditatis ⁊ herbas alias
humectantes ⁊ balneū humidū. vinum
vero limphatum clarum non potēs. bal
nea vt ex violis lactucis matribus vio-
larum capitibus ⁊ inteſtinis caſtratorū:
quare. ⁊c.

¶ Cura doloris ſtomachi.

Diuerſificatur dolor ſtoma-
chi ſecundum diuerſitatem
cauſarum quia aliquis eſt a
cauſa materiali ⁊ aliquis a
cauſa immateriali. ſed ante
omnia obſeruetˀ cañ. Aui. ꝙ in cura do-
loris ſtomachi debemus cum diligentia
⁊ bona cura procedere ⁊ cauſam cogno-
ſcere. ratio eſt qꝛ ſtomachus eſt a natura
deputatus vt chilū generet ſiue cibū chi
lificet qui chilus eſt materia nutricatio-
nis. ideo ſi error contingeret in huiuſmo
di cura talis error toti corpori communi
caretur ideo oportet bene cauſam cogno
ſcere a qua talis dolor prouenit: et ideo
ſtante cañ. vt dictum eſt variatˀ cura. Si
eñ cauſa ſit ſola mala cōplōo in cura ſuf
ficit ſola alteratio vt dicit Auice. quarta
primi. c. Si vero a cauſa materiali proue
nit in eius cura ſunt quinqꝫ intentiones
obſeruande maxime quando talis mate
ria non eſt apoſtemōs. prima eſt debituꝫ
regimen ſecunda mitigatio doloris. ter
tia digeſtio. quarta euacuatio. quinta re
motio male complexionis derelicte ⁊ cū
iſtis curamus dolorem ſtomachi.

¶ In prima intentione ſecundum diuer-
ſitatem hu. eſt adhibendum regimen ⁊ ſe
cundum varia ſigna. cognita ergo mate
ria regimen erit contrarium vt in calidi.
fri. ⁊ in frigi. cal. Et ita Raſis in matreia
cal. exhibet ſuccum granatoruꝫ cū pane
infuſo in eo. In cauſa vero frigi. exhibet
ſpecies aromaticas. dictum eſt autem ſu
pra ſatis de his ⁊ debiti regiminis admi
niſtratione.

¶ Secunda intentio eſt mitigatio dolo-
ris que ſtatim a prin. ponenda eſt in opꝰ
practicum quia ſtomachus eſt membruꝫ
valde ſenſitiuū et neruoſū maxime in ore
ſtomachi ī quo viget magnꝰ ſenſus: idō
ſtatī remouemꝰ vel mitigamꝰ dolorē. In
huiuſmodi autem doloris remotione vt
colligitur ab Aui. ſecunda primi doc. ij.
ſumma. ij. c. de cauſis ſedādi dolorem. ⁊
quarta primi. c. de ſedatione doloris tri-
bus vijs procedimus in mitigatione do
loris. Primo abſcindendo cauſam ex ꝗ
prouenit ideo oportet cauſam cognoſce-
re. Si enim materia fuerit in ſtomacho
oportet eam abſcindere aliquando tamē
materia ē imbibita ⁊ non poteſt ita euā
ri ſtatim a principio ſed primo erit dige-
renda et interea ſtabit dolor. Ideo aliaꝫ
et ſecundam viam in ſedando dolorē dat
Auic. vt procedamus cum rebus anodi
nis temperatum habentibus calorem ⁊
ita per earum applicationem confortatˀ
locus dolens. illa enim que confortant
calorem naturalem reducunt ipſum ad
naturalem complōnem ſuam et ita eſt ſi
endū ſtatim a prin. ſi non poſſumus eua
cuare materiā debemus cū anodinis p-
cedere vt dictum eſt et diuerſificatˀ in mō
applicatˀ qꝛ aliqñ applicantur in forma
euaporationū epithimatū emplōꝝ vnguē
torum primo faciendo euaporationē cū
camomilla mellilotoſemine lini fenugre
co. ⁊ ſemꝑ miniſtrare medicinas anodi-
nas cuꝫ aliquali humiditate eſt bonum
qꝛ relaxant membrum vnde non ita ſen
titˀ dolor. videlicet etiam ſi detur in potu
ciatum vnū aque decoctiōis camomille
cū iſtis etiam poſſumus miſcere alteam
albam et facere decoctionem ex qua cuꝫ
ſpongia facimus euaporationem infun-
dendo in dicta decoctione ⁊ manibꝰ leui
ter comprimendo. poteſt etiam fieri eua-
poratio implendo veſicam alicuius ani-
malis ex dicta decoctione ⁊ eam appli-
care ſtomacho vt faciunt cōmuniter pra
ctici. Anodina in forma vnctionum ſunt
ſicut oleū c momillinum de ſemine lini
aneti ⁊ alia ſimilia. Emplā vero anodi-
na ſunt ex farina dictoꝝ ſe farine ſe. lini
fenugreci radice. altee ⁊c. cum oleis pre
dictis commixtis. Et quia quādoqꝫ iſta
via non eſt ſufficiens oportet cum alia
ſuccurrere et eſt tertia) via quam ponit
Auicen. ſcilꝫ cū ſtupe. qd ē vltimū ad qd
medicus niti dꝫ vt dicit. Meſ. in de con-

ſolatione medicinarum in proprio. cap. Si dubitamus de proſtratione virtutis quia per huiuſmodi ſtupefactiua dormiunt ⁊ ebetantur ſenſus vnde dolorem nō ſentiunt ⁊ ex hoc virtus refocillat: ideo prouocamus ſomnum ſtupefaciendo primo cū egetbea que a Meſ. deſcribitur in antidotario diſtinctione.ij. de medicinis opiatis ⁊ appellatur ab eo zazanea de qua damus vſqȝ ad.ȝ.ij. Secundū ⁊ magis ſtupefactiuū eſt athanaſia Nicolai ⁊ tenetur confecta ⁊ poſſumus dare a.ȝ.ſ.vſqȝ ad.ȝ.ſ.ß. Tertium eſt filonium roſ. quod deſcribitur ab Auice. quinto can̄. ⁊ tenetur confectū. de iſto autem quia eſt forti⁹ poſſumus dare.ȝ.ß.⁊ plus vſqȝ ad ȝ.ſ. Auicen. xvſ. tertij in cura colice ex vētoſitate laudat ipſum ⁊ ſunt vltima verba capituli. viſum eſt experimētum a me in apothecario ſaraceni in quo non potuit ſedari dolor niſi cuȝ iſto filonio. Aduertendum tamen eſt circa hmōi ſtupefactiua ⁊ maxime quando virtus eſt debilis qꝛ eſſet periculū de extinctione illius pauci caloris. virtute vero en̄te forti ſecurius poſſumus exhibere: vt dicit Aui. in eodem capitulo.

¶ Tertia intentio eſt digeſtio que diuerſificatur ſm̄ diuerſitatē cauſe. In cauſa eſñ ca. vtimur ſir. acetoſo roſ. ꝺ end. vio. Si vero talis materia colerica vel alia materia cal. flueret: tūc prohibere debemus talē fluxū exhibendo ea q̄ cū frigiditate hn̄t admixtā virtutē ſtip. ideo conuenit ſiru. ro. de ſucco aceto. ꝺ granatis de cico. cū aquis endi. cico. plan. ſolatri. Ubi ſit materia fri. ſicut. vtplm̄ cōtingit opȝ vt digeram⁹ ipſum flegma cū melle ro. vȝ. ℞. mell' roſ. ℥.ſ. oxime. s. ℥.ß. ſi forti⁹ inciſiuū volum⁹ capiem⁹ oximel cōpoſitū vl' ſq̄liticū cū aq̄s beto. maiorane ſaluie ⁊ ſimilib⁹: vituperaꝛ aūt abſ. mā exiſtente in ſtomacho ⁊ iō nō damus aquā abſ. Si vero materia fuerit melica digerimus cū ſiru. de epithimo de timo de fumoterre cū aquis fumiterre ſcclopem. ⁊ aliȷ̄s ſirupis dictis ⁊ dabimus vſqȝ ad octo dies. Si materia fuerit ſanguinea facimus flobotomiam.

¶ Quarta intentio eſt eūo. ſed circa eam eſt can̄. vȝ ꝙ quando volumus euacuare materiam exiſtentem in ſtomaco non debemus eūare cū medicina ſolutiua cu⁹ virtus pertranſeat epar nec etiā cum ea que trahat a remotis qꝛ tūc dicta medicina euacuaret pluſqȝ eſſet neceſſe maxime quia materia eſt propinqua vijs expulſionis etiam quia trahit mās ad ſtomachum qꝺ tamen nō querimus. ⁊ hūc can̄. ponit Gal. vij. terapē. c. xv. ⁊ in libello memir. i. x. tractatuū. tractatu decimo ⁊ Auer vij. colliget contra alios practicos qui dant agaſ. turbith ⁊ alias medicinas a longe euacuantes. laudat ipſe Gal. loco allegato hierā pigram in qua nullum ſimplex ſolutiuū ingreditur preter aloem quam quidā nolunt exhibere in cauſa cal. propter vnū textum Auic. in pūti cura eo ꝙ omnia ſimplicia intrātia ſunt cal. de quo dicto Auic. dubitat Gen. ⁊ ſoluitqꝫ Auicēa nō loquitur] niſi quando complexio ſtomachi eſt intenſiue calidi. etiam in capitulo de eo quem ledit ſenſus ſtomachi. laudat etiā Auic. in pluribus locis: ideo ipſa maxime laudatur. Medicine vero ſcamoneate non debent exhiberi qꝛ debilitant ſtomachū. laudaꝛ etiā caſſiafiſtula manna cum aliquantulo reub. etiā mirabo. cit. etiā vbi non ſit multū ca. vt dictū eſt vtimur hiera pigra. laudatur etiam vomitus cum aqua tepida qꝛ in hac cā ca. maxime vȝ qꝛ colera multum ſurſuȝ eleuaꝛ. ⁊ vbi talis materia nō poſſit bn̄ educi iterum ac iterum oportet reiterare euacuando cū hierapigra diafenicōe. diaphenicon eñi non pertranſit epar vt habetur a Gent. quinto can̄. tractatu tertio ſup capitulo primo prīe deſcriptionis diafenicon. dicit etiā ibi ꝙ licet in diafenicone ingrediatur ſcamonea ⁊ turbith tamen rōne carnis viſcoſe dactiloꝝ q̄ ingrediunꝛ ⁊ amigdalarū ⁊ m. d. Meſ. penidioꝝ virtus iſtoꝝ inuiſcaꝛ adeo vt epar nō ptrāſeāt. laudaꝛ etiā diacitonitē ſolutiuū hȝ enim virtutē eūandi materiā groſſam ⁊ dabim⁹ vſqȝ ad.℥.ß. ⁊ licet ſint in eo medicine cal. tamen qꝛ cum carne citonioꝝ miſcentur ideo non ita calefaciunt. laudantur etiam pillule de hiera. s. ⁊ cōpoſita pillule elefanginē ⁊ maſticine que deſcribuntur a Conciliatore in additioni

bus Meſ.capitulo de debilitate digeſti
ue ſtomachi.
¶Quinta ⁊ vltima intentio eſt remotio
male complexionis. Si fuerit mala com
plexio fri.curabimus cum fomentationi
bus confectionibus ⁊ cerotis. Si fuerit
mala complexio cal.cum triaſan. diaro
don ab.vt ſupra dictum eſt in cura debi⸗
litatis ſtomachi.Quãdo vero dolor ſto⸗
machi prouenit a ventoſitate debemus
exhibere ea que faciunt ad reſo. ventoſi⸗
tatis.ſed prius oportet cõſiderare an di
cta ventoſitas habeat materiam fouen⸗
tem aut non.ſi ſic oportet eam euacuare
ipſa digeſta antequã exhibeam⁹ fortia ca⸗
lefa.qꝛ talia maiorarent ventoſitatem:⁊
ideo conueniẽtiora ſunt temperate cale
fa.⁊ ſic debemus procedere cũ euacuan⸗
tibus ⁊ tꝑate cal.de quibus quedã ſunt
ſimplicia ⁊ quedam compoſita.De ſim
plicibus primo ſunt grana lauri que re⸗
ſoluunt ventoſitatẽ.etiã aleum qꝛ conſu
mit de quo vide hiſtoriã Gal.vij.terapẽ.
c.xv.Uinum etiam purum aromaticum
dicitur reſoluere ⁊ vulgares obſeruant
hoc quia exhibẽt ſemina aniſi poſtea bi
bunt duos ciatos vini maluatici. cimi⸗
num etiam valet ⁊ ſingulariter valet ga
langa.⁊ Aui.in.c.de inflammatione ſto
machi dicit laudes multas.Compoſita
vſualia ſunt ſicut diaciminum diagalã⸗
ga confectio dianiſi.ſi fortiora volumus
hẽmus electuarium de baccis lauri de⸗
ſcriptum ab Aui.c.de colica. quare ⁊c̃.

¶Cura apoſtematis ſtomachi

CUra vero apoſtematis ſto⸗
machi eſt ſicut cura aꝑatis
pulmonis ⁊ freneſis ⁊ alio⸗
rum mẽbroꝝ:quia a princi⸗
pio debemus vti repercuſſi⸗
uis diuertentibus ne materia ad locum
apoſtematum currat.poſtea in augmẽto
vti debemus repercuſſiuis mixtis cũ re⸗
ſoluentibus in ſtatu autem mere reſoluẽ
tibus.vide in alijs quia idem eſt modus
cure.Si apoſtema non curetur per viam
reſolutionis ſed veniat ad collectionem
ſaniei vt maturationem vtatur maturã
tib⁹.pro quib⁹ vide Raſim Aui. ⁊ alios
auctores.quare ⁊c̃.

¶Cura ſingultus.

CUra ſingultus diuerſificatur
ſm diuerſitatem cauſe.Si enĩ
proueniat a mala complexio⸗
ne immateriali inducta ab ali
qua cauſa primitiua cura eſt remouere
cauſam primitiuam vt ſi a frigiditate ae
ris ponatur in aere calido ⁊ econtra.ſi a
cal.ponatur in frigi.poſtea illa cã primi
tiua remota cito remouetur illa mala cõ
plexio impreſſa ⁊ curamus ꝑ cõtraria ⁊
cum omnibus remedijs q̃ remouent con
trariam complexionẽ. oꝫ ergo ordinare
debitũ regimen.raro enim contingit ꝙ
hmõi ſingultus a ſola mala cõplexione
proueniat. Si vero prouenit propter cor
ruptionem vel groſſitiem cibi: tunc debe
mus primo mũdificare ſtomachũ a cibo
corrupto:⁊ hoc põt fieri cũ vomitu ⁊ ſo⸗
lu.vẽ. Si enim materia inclinet ad vo⸗
mitum:vomitũ prouocemus vbi corpus
etiã ſit paratũ vomitui.⁊ ſi non ſit para
tum vomitui vel materia ſit in fundo ſto
machi:tunc curabimus cũ cliſterijs leni
entibus vel ẽt ſoluẽdo ven.cũ caſſia mã
na vel cũ pillulis elefanginis ⁊ maſtici⸗
nis dando.℈.iiij.de ipſis pillulis.etiam
cũ electuario de hiera.s.dãdo ad quan⸗
titatẽ.ʒ.ſ.cũ diafenicone dãdo.ʒ.iij.vſqꝫ
ad.iiij.poſtea vero cõfortam⁹ ſtomachũ
cũ his q̃ ꝑ interi⁹ ⁊ exterius applicant.
Per exterius inungendo cũ oleo de mẽ
ta maſticio ⁊ abſ.cõfortamus ẽt cũ cero
tis ⁊ fomẽtationib⁹ ſicut dictũ eſt in.ca.
de debilitate ſtomachi.Per interius ℞o
exhibemus aromaticũ ro. vel gariofila⸗
tum zinziber cõditum ⁊ alia ſupradicta
Si vero proueniat propter acuitatẽ ſen
ſus vel punctionem ſicut cõtingit in ha⸗
bentibus ſtomacũ maxime ſenſitiuũ vel
prouenerit a cibarijs valde acutis vt ex
comeſtione ceparũ allei piperis vel zinzi
beris: tunc debem⁹ mũdificare ſtomacũ
ab iſtis cibarijs valde acutis vel per vo⸗
mitũ vel ꝑ ſeceſſum.ꝯuenit enĩ cũ aq̃ cal.
prouocare vomitũ ⁊ hmõi aq̃ cal.pauca
exhibeat ⁊ non multa:qꝛ longiori tꝑe re
manebit in ſtomacho ⁊ non cito euome⸗
tur:⁊ ꝑ cõſequens melius poterit ſtoma

chū mundificare. valet etiaꝫ aqua ordei
⁊ zucharū ro. vel vio. confectio triaſand.
diarodon ro. ⁊ iulep vio. poſtea vero con
fortamus ſtomachū cum his que per ex-
terius ⁊ per interius exhibentur de qui-
bus ſatis dictuꝫ eſt in. c. de debilitate ſto
machi. Ubi vero proueniat a ventoſita-
te ſicut p̄l'm fit: tunc debet exhibere deco
ctionē mente mentaſtri cimini ⁊ thuris
vt facit Raſis in littera exhibendo pro
qualibet vice. ℥. iiij. de tali decoctione. ⁊
ꝑ iſta inſinuauit nobis alia remedia car
minatiua ventoſitatis ⁊ proprie conue-
nit diaciminū diagalanga confectio dia
niſi. Simplicia vero valentia ſunt ſicut
ſemina aniſi quibus vtuntur vulgares
vel integra vel contuſa bibendo cum eo
parum vini albi. etiam valet ſemen cimi
ni ⁊ grana lauri. Et quando prouenit a
materia fri. conuenit magna ventoſa vt
dicit Auic. c. de dolore ſtomachi. laudat
etiam Auic. ſingulariter caſtoreū aſſum
ptum cum modico vini albi. in remotio-
ne ventoſitatis facientis ſingultum vel
cum decoctione ſeminis aniſi. electuariū
etiam de baccis lauri eſt ſingulariſſimū
vt dicit Auicē. c. de cura colice ventoſe:
dicens ꝙ huic electuario nihil equipara
tur in reſolutione ventoſitatis. precepit
etiam Auicē. ⁊ Raſis vt dormiat quia ca
lor fortificatur in interioribus. ſomnus
longus multum confert quando eſt ma-
teria ventoſa. dicit etiam Raſ. ꝙ vaporā
dus eſt venter. ⁊ per hoc omnia alia re-
media dedit intelligere. exhibet etiā Ra
ſis decoctionē carminatiuā vt non intel-
ligamus decoctionē factā cum anodinis
ſolū habentibus caliditatē: ſed etiam fa
ctam ex rebus carminatiuis intenſioreꝫ
habentibus caliditatem: ⁊ ideo facimus
decoctionem cum camomilla melliloto
aneto pulegio calamento origano abro
tano ſemine lauri ameos quod eſt ſingu
lariſſimum ſemine feniculi. hanc enim de
coctionem facimus in aqua cui quando
qꝫ permiſcemus parum vini albi odorife
ri vel cum ſolo vino. Si fortius reſolu-
tiuum volumus ⁊ cum veſica ſemiplena
huiuſmodi decoctione ſuperponimus ſto
macho. ſuccurrimus etiam cum vnctio-
nibus ſacculis emplaſtris cerotis ⁊ vn-
ctionibus videlicet inungendo cum oleo
de lilio ſpica camomillino aliqui ſolent
capere filum decoctum cum cineribus
ac ſi vellent dictum filuꝫ dealbare. ⁊ ita
cal. cum dictis cineribus inuoluūt in pā
nis ⁊ ſupponunt. ⁊ iſto remedio cōmuni-
ter practici vtuntur. Accipiunt etiam ali
qui cineres cali. aliqualiter madefactos
in lixiuio vel eos irrorant aqua vite qḋ
eſt melius vel aliquo vino maluatico bo
no ⁊ eos in ſcutella exiſtentes inuoluunt
in pannis lineis ⁊ ponunt ſuper ſtoma-
chum. iſto enim remedio vſus fui cum eſ-
ſem Mſ'i in cura cuiuſdam nobilis do-
mini Aloiſij boſſij cui prius applicata
fuerunt multa alia remedia ⁊ ei bene ſuc
ceſſit per dictam ſcutellam cinerum. ⁊ ra
tio eſt quia illi vapores exeuntes a cine-
ribus cal. ſic irroratis cum lixiuio vel vi
no aromatico vel aqua vite ſunt cal. ⁊
ſic. ⁊ maxime exiccantes ⁊ reſol. ventoſi
tatem ideo curant ſingultum. laudatur
etiam ab Auic. ventoſa applicata ſuper
ſtomachum. poſtea dicit Raſ. ꝙ ei eſt ie-
iunandum vel eſt ponenduꝫ infirmus in
balneo tempore vacuitatis. tamen debet
eſſe de remedijs vltimo applicandis: et
ideo cum cautela debet applicari: quia
balneum multum debilitat. Notaꝙ hec
egritudo licet videatur parua. aliquan-
do tamen eſt peſſima: ideo varijs reme-
dijs vtendum eſt. Quidam enim iure
doctor papien. xij. diebus ſtetit cum ſin-
gultu. Nota tamen ꝙ tro. deſcripti a Ra
ſi non tenentur confecti ſed vtuntur cōi-
ter practici iam dictis ſupra. Retētio au
tem anhelitus quod etiam vulgares ob
ſeruant claudendo os ⁊ nares vbi ſit vē-
toſitas reſoluitur enim ex caliditate ſto-
macho cōicata: quia cor inflammatur ⁊
talis inflammatio ⁊ calefactio cōmuni
catur ſtomacho ⁊ reſoluit ventoſitatem.
Si vero proueniat a materia in ſtoma-
cho contenta in eius cura ſunt quinqꝫ
intētiones obſeruande. prima eſt debi-
tum regimen. ſecunda digeſtio hu. tertia
euacuatio. quarta excuſſio hu adheren-
tis partibus ſtomachi. quinta conforta-
tio ſtomachi.

¶ Pro prima intentiōe conſiderare oꝫ ſi
ſit materia cal. vel fri. qꝛ cōtrariādū ē ipſi

cauſe in cibus rebus non naturalibus.

¶ Scḋa intentio eſt digõ. hic etiã diuerſificaẗ ẜm diuerſitatem cauſe. Nã ſi materia fuerit colerica conueniẽs erit ſiru. acetoſus de endi. vio. cum aquis appropriatis. Si vero proueniat a materia flatica conuenit mel ro. ſiru. de duobus radi. cum aquis appropriatis ſupradictis multotiens. Si materia fuerit melancolica cõuenit ſiru. de pomis de thimo de epithimo cum aquis appropriatis. ſ. fumiterre ſcolopen. ⁊ aliis reſpicientibus hu. melancolicum.

¶ Tertia intentio eſt eũo. ſed prius notare debemus cañ. ſupradictũ videlicet ꝙ tale ſolutiuum exhibitum non trahat a longinquis partibus: immo eius virtus non pertranſeat epar ꝓpter cauſaʒ ſupradictã. In fri. vero cauſa exhibemus diacitonitem ſolutiuũ ⁊ alia ſolutiua appropriata ipſis hu. tam cal. ꝙ̃ fri. de quibus ſatis dictum eſt ſupra.

¶ Quarta intentio eſt excuſſio materie exiſtentis in ſtomacho. ⁊ in hoc laudatur primo vomitus: quia per talem fortem motum ſtomachi contingit vbi materia ſit fixa ⁊ adherens cum tali vomitu eradicetur. laudatur etiam fortis concuſſio infirmi agitando eum. fortis etiam clamor ⁊ ſaltatio. fortis equitatio equi qui bene ſuccuſſet. etiaʒ ſternutatio fortis dicit Hippo. 6. affo. particula. A ſingultu habito ſternutatio ſuperueniens ſoluit egritudineʒ. ⁊ Ariſto. in proble. voluit ꝙ ſternutatio non conferat eructuationi ſicut ſingultui. dicit enim ꝙ ſingultus eſt paſſio pulmonis ⁊ non ſtomachi vide ipſum. ideo Matheus gradi dicit ꝙ multum miratur de ipſo Ariſt. in hoc ⁊ magis de dilucidatore qui nõ ſoluerit has contradictiões. Irrorare etiam faciẽ cũ aqua conuenit: qꝛ facit ꝙ calor retrahitur ad intra. Ultimo medici debilitant ſenſum ſtomachi vt huiuſmodi nocumẽtum nõ percipiatur exhibendo aquã fri. in multa quantitate quo ſenſu obtuſo remouetur ſingultus ⁊ iſtud cõiter faciunt vulgares bibentes ciatum aque. non tamen eſt vera cura: qꝛ poſtmodũ redit ſaluo quod poſſet eſſe ꝙ per antiperiſtaſim calor ille fortificareẗ ⁊ reſolueret materiã illam. laudaẗ etiam in hac intentione ſiru. de papauere. dando coclear vnũ vel duo: qꝛ facit ad ſtupefactionẽ. ⁊ iſtud laudant practici. etiã vulgares accipiũt lac papa. albi ſimul cum aqua lactuce contundendo ſemina dicti papa. albi ⁊ faciẽdo lac poſtea exhibere vel facere decoctionem ex ſemine papa. albi ſemine lactuce iuſquiami albi ⁊ eã decoctionẽ exhibere Si vero iſta leuia non ſunt ſufficientia erit ſingulare filoniũ ro. qḋ laudat Aui. quia cũ eo coniungiẗ ſtupefactio ⁊ reſolutio ꝓpter ſimplicia ingredietia que ſunt cal. etiã vigoratur virtus expulſiua.

¶ Quinta ⁊ vltima intentio eſt remotio male complexionis in qua opꝫ conſiderare quis fuerit humor qui impreſſerit. ſ. vel cali. vel fri. remouendo malã complexionẽ derelictã ſemper per cõtraria. Si vero a ſiccitate ꝓueniat opꝫ deuenire ab humectãtia. laudat ergo Raſ. aquam cali. brodia pinguia carnes cõtuſas pro cibo. inunctio fcã cũ oleo vio. valet. etiam laudat oleum amig. d. inungendo ſpondiles. etiam omnia que ſunt humida et reſtauratiua: quare ⁊c.

¶ Cura appetitus canini.

Pro cura iſta nota ꝙ ſi talis appetitus corruptus proueniat propter membroꝝ inanitionẽ. ſ. propter recedentes egritudines ſtat intentio in bono regimine ita ꝙ patiẽs vtatur bono ⁊ temperato regimine ſuadendo patienti ꝙ ſtomachus non patiaẗ magnã quãtitatem ciborũ: immo ꝙ non põt bene illa cibaria digerere ⁊ inde generant ſupfluitates multe ⁊ per conſequens multe egritudines: ſed debet patiẽs in ſufficiẽti quantitate accipere ⁊ multotiens ſed in pauca quãtitate pro qualibet vice. ⁊ talia cibaria non ſint difficilis digeſtionis ⁊ eis exhibeamꝰ cibaria vnctuoſa ⁊ pinguia vt brodia pinguia carnes pingues ⁊c. que habẽt relaxare tunicas ſtomachi ⁊ potius hñt ꝓmouere nauſeã ꝙ̃ appetitum: ⁊ ideo tunc proſtrabitur appetitus ⁊ hec cura erit quando propter inanitionem membroꝛuʒ talis appetitus proue-

niret. Si vero propter debilitatem dige-
ſtiue dictū eſt ſupra capitulo de debilita
te ſtomachi. Si ꝓpter debilitatē epatis
dicetur capitulo de egritudinibus epa-
ti. Similiter ſi ꝓpter ſplenē vt q꞉ trāſmit
tat magnaȝ copiā hu. melancolici vt cor
rugādo os ſtomachi cauſet appetitū di-
cet in caplo de egritudinibus ſplenis.
ſaltē oportebit ꝙ materia q̄ eſt fluxa di
geratᷓ ꝛ euacuetᷓ. Si vero propter vermes
videbitur cura infra loco ſuo. Si a mate
ria frigi. flegmatica exiſtēte in ſtomacho
ꝛ in ore eius ſunt quinqꝫ intentiones ob
ſeruande. prima eſt debitum regimen. ſe-
cunda digeſtio. tertia euacuatio. quarta
remotio male complexionis ꝛ reſolutio
remanentis. quinta appetitus proſtra-
tio.

¶ In prima ergo intētione regimē debet
declinare in oibus rebus nō naturalibꝰ
ad cal ꝛ ſic. quia egritudo eſt fri. ꝛ hu. ꝛ
ita cibaria ſint cali. ꝛ ſic. preter hoc ꝙ in
cibarijs eſt cañ. obſeruandus vꝫ ꝙ nō ad
bibeantur acria acetoſa vel ſtip. Et licet
talia cōpeterent propter cauſam. ſ. in di-
gerendo incidendo materiam flegmati-
cam augerent tamen egritudinem: ſcili-
cet appetitum.

¶ Secunda intētio eſt digeſtio in q̄ di-
ctum eſt ſatis ſupra. Si materia eſt fri. di
geratᷓ cū melle ro. ꝛ digeſtiuis ſupra no-
minatis in materia frigi. cū aquis etiā iā
dictis conuenientibus.

¶ Tertia intentio eſt euacuatio: ſed obſer
uandus eſt cañ. ꝙ tale ſolutiuū nō mul
tum trahat a remotis ſicut ſupra dictum
eſt quia materia continetur in vijs duc-
tuū verbigratia cum diafenicone ꝛ cum
pillulis elefanginis.

¶ Quarta intētio eſt reſolutio reſidui re
manentis ꝛ hec cōpletᷓ cū his que per in
terius ꝛ exterius calefaciunt ſtomachuȝ
de quibus ſatis diffuſe dictū eſt ſupra ca
pitulo de debilitate ſtomachi. ꝛ in hac in
tentione laudatur vinuȝ qđ laudat Hip
po. ſecunda affor. Potus indigentiā ſol
uit. Sed videtᷓ eſſe cōtradictio inter Aui.
in preſenti cura ꝛ Sal. in cōmento affor.
allegati. vult enim dare vinū poſt ciba-
ria vnctuoſa ꝛ ita poſt cibum. Aui. vero
ante cibum. Dicitᷓ vt rñdet Sen. ꝙ Aui.
habuit intentionē quā nō hūit Sal. Aui.
etiā dedit ante cibum vt calefaceret ſto-
machuȝ ꝛ digereret materiā flegmaticā
vel aliā. Sal. vero dedit poſt cibū vt vo-
mitum prouocaret: vt ſtōm laxum redde
ret. vide Señ. Etiā videtur cōtradictio de
hoc qđ dicit Aui. ꝙ vinū nō debet exhi-
beri ſtante fluxu cū ergo vt in pluribus
cōiungatur fluxus cum appetitu canino
ꝓpter nimiā quātitatē ciboꝝ videtᷓ ergo
vinū nullo modo eſſe exhibendū. Ad hoc
rñdet Sen. ꝛ vide eum.

¶ Quinta ꝛ vltima intentio eſt proſtra-
tio appetitꝰ ꝛ iſta cōpletur cū oibus cor
rugationē prohibentibus. ꝛ ideo Raſis
laudauit rizuȝ alteratū cū pinguibus ci
barijs ꝛ ita oia oleaginea ꝛ vnctuoſa cō
ueniunt que relaxant tunicam ſtomachi
ideo prohibetᷓ corrugatio. laudatur vinū
in multa quātitate poſt cibū: q꞉ facit flue
re cibū p ſtomachū ꝛ ita diſponit ad nau
ſeam. Si vero prouenerit a cā cali. reſol-
uendo ſuccurrendū eſt cū regimine ciba-
riorū groſſorū vt verbi gratia caſtaneis
carne bouina vel vaccina: q꞉ ſtomachus
nō ita pōt ꝯſumere huiuſmodi cibaria vt
ita Raſis facit in pñti capitulo: q̄re ꝛc.

¶ Cura doloris epatis.

PRo cura huius egritudinis
vide Raſim Auicen. ꝛ alios
auctores in capitulo pro-
prio ꝛc.

¶ Cura apoſtematis epatis.

RAſis in cura apātum epatis
remittit nos ad curā apatis
ſtomachi: ſed licet cōueniāt
in repercuſſione ꝛ reſolutio-
ne tñ q꞉ aliqui cañ. cōueniūt
in cura apatis epatis qui nō cōueniunt
in cura apatis ſtomachi ideo facimus di
ſtincta capl'a. Pro primo ergo obſeruā-
dus eſt cañ. ꝙ nō debemus eſſe negligen
tes in eius cura q꞉ apa eſt in mēbro nobi
li ꝛ principali. ideo Aui. quarta primi
dicit ꝙ cū diuerſis ingenijs debemꝰ ſuc-
currere ꝛ cito q꞉ nocumētū poſtea ſit toti
cōe ꝛ q꞉ cōiter tale apa epatis eſt cal. ac
cito ad duritiem venit ideo ſunt intētio-
nes in eius cura obſeruāde. prima eſt de
bitū regimē. ſcđa diuerſio hu. tertia rep-

cuſſio. quarta digeſtio . quinta eũatio. ſe
xta reſolutio. ſeptima remotio male com
plexionis in epe derelicte.

In prima intẽtione opꝫ diſponere regi-
men qd̃ prohibeat augmentũ ſiue cõple-
mentũ apatis adminiſtrando regimẽ fri.
⁊ ſi nõ ſit naturaliter fiat artificialiter in-
frigidando ⁊ immobilitando hu. ne mo-
ueant̃ ad locũ apatis. In cibo aũt ſit cõ-
tentus ptiſana or. vel pane infuſo in bro-
dio dimittant̃ carnes oua ⁊ alia ſan. ge-
nerantia. Et lꝫ plurima alia apata poſ-
ſint fieri in epate tamẽ vt plurimũ eſt apa
cal. Et ſicut de aere ⁊ dieta dictuꝫ eſt ita
de alijs ſex rebus nõ naturalibus ordi-
nandũ eſt. de hoc multotiẽs habitum eſt
in ſuperioribus: ideo prolongare ſermo-
nem non oportet.

Scda intẽtio eſt diuerſio que multũ fa-
cit ad prohibendum augmentuꝫ apatis
ſubtrahendo materiã que eſt parata reci-
pi ⁊ iſta cõpletur flo. de qua loquit̃ Aui.
in principio iſtius capituli ⁊ dicit ꝙ pri-
mum opꝫ egrotantis diſpõnem cõſidera-
re ⁊ alia. ſ. virtute q2 ſi cõſenſerit faciem⁹
flo. vel in vena media. i. nigra vel in ce-
phalica vel in baſilica. ⁊ ſm maioreꝫ vel
minorẽ repletionẽ ⁊ virtutis tenorẽ extra-
hemus magnã vel paucã quãtitatẽ ſan.
ſed flo. vene nigre ⁊ cephalice non ita fa-
cit ad ꝓpoſitũ apoſtematis epatis ſicut
facit flo. vene baſilice ꝓpter directũ aſpe-
ctũ: ſed vt nobis oſtenderet Aui . neceſſi-
tatẽ flo. dixit vt fiat flo. ex omnib⁹ dictis
venis. ⁊ etiã ita facit in capitulo de cura
pleureſis. ⁊ ideo ſi non inueniremus baſi-
licã nõ propter hoc deſiſtas in floboto-
mando aliã venam. ſ. cõem vel nigram. ⁊
hoc maxime ſi nõ apparet ꝓpter pingue-
dinem fiat de cephalica lꝫ magis capiti
deſeruiat. Utrũ aũt talis flo. debeat fieri
in latere dextro vel ſiniſtro facit concilia-
tor differentiã. 198 vide eam. ⁊ Gen. te-
net hanc opinionẽ Conciliato. fit etiam
diuerſio cũ fricationib⁹ ligaturis ⁊ alijs
que faciunt ad diuerſionẽ ſan. ⁊ hu. cur-
rentium. etiam cum ventoſis in extremi-
tatibus.

Tertia intentio eſt repercuſſio q̃ facit
ad ꝓhibendũ augmentũ apatis ⁊ hoc fit
cõſtringendo poroſitates epatis ne reci-
piat materiam: ⁊ in hac intentione ponit
Aui. cañ. obſeruandos ⁊ alios timores
quos debemus timere ⁊ cauere. Primus
eſt ꝙ aduertimus in vſu iſtorum fri. reper-
cuſſiuorum quia epar habet venas ſtri-
ctas ⁊ eſt membrũ paruũ cadere in oppi-
lationes. ⁊ ideo aduertendũ eſt q2 fri. con-
ſtringẽdo vias ſunt cã oppilationis. Se-
cundus eſt ꝙ nos debemus aduertere q2
apa epis facillime indurat̃ q2 partes ſub-
tiles apatis reſoluũtur ⁊ remanent par-
tes groſſe. ideo dicit Auicen. ꝙ non eua-
dit aliquis ex apate indurato. etiã dicit
Auicen. o quam velociter reſpondet du-
ritiei ideo non debemus nimis infrigi-
dare. Tertius eſt ꝙ aduertam⁹ in vſu ſti.
fri. ne ſui frigiditate ꝓhibeamus reſuda-
tioneꝫ. ideo etiam in pleureſi eſt vitañ. in
prima parte augmenti. ſemꝑ enim ex tali
apoſtemate reſudat aliquid de materia:
ideo fit ſputũ ſubrubeũ vel ſubcitrinũ: ⁊
ita etiam reſudat aliquid ex apoſtemate
epis ⁊ illa virulentia indiget abſterſione
Quartus eſt ꝙ iſta repercuſſiua fri. ſunt
aliqñ cauſa retẽtiõis colere in epe ⁊ ideo
ſunt cã maioris inflammationis ⁊ prohi-
bet ne materia colerica mittat̃ ad chiſ-
ſtim fellis. Ideo dico ſtantibus iſtis caſi.
ꝙ repercuſſiua nõ debẽt eſſe fortia ⁊ ſem-
per debemus aliquid immiſcere qd̃ ha-
beat virtutẽ aperitiuã ⁊ abſterſiuã exhi-
bendo aliquãdo ea que ꝑ interius ⁊ ali-
quando ea q̃ ꝑ exterius applicant̃. Per
interius dam⁹ ſiru. vꝫ roſa. de ſucco ace.
de cito. cũ aquis appropriatis ſcꝫ aceto.
plan. q̃ ſingulariſſima eſt q2 nõ eſt cõſtri-
ctiua ſed aperitiua: lꝫ quidã dicant ꝙ eſt
cõſtrictiua ſꝫ male. Et nota tex. ꝙ in cu-
ra oppilationis epis laudat Aui. aquã
plã. factã ex folijs ⁊ ra. ſuis ⁊ cũ hoc po-
nem⁹ aquã en. q̃ cõuenit cũ epe. miſcem⁹
etiã cũ ſupradictis aq̃s aliquã ex iſtis. ſ.
ci. capillorũ uene. q2 abſtergũt ⁊ aperiũt
⁊ hoc vbi materia ſit cali. quia ſi eſſet fri-
gi. conueniret mel ro. cum ſiru. ro. ⁊ tunc
cum aqua abſyn. que non ita infrigidat
Per exterius autem conueniunt epi-
thimata ⁊ inunctiones: vt ex oleo roſa-
to ⁊ de cito. ⁊ epithima ex aqua planta-
ginis. ſolatri ⁊ roſatum cum panno infu

ſo applicetur epati faciendo etiam ſaccu-
culos ex pulueribus vt ex ſandalis al-
bis rubeis ⁊ citri. roſis corticibus ⁊ flo-
rib⁹ granatorum ⁊ puluerizare ⁊ ſuper
epar applicare cū ſacculo. Si etiam for-
tius indigemus apponemus tam in epi
thimate q̄ in ſacculo q̄ttuor vel ſex gra-
na camphore. aut ex eis poſſum⁹ facere
emplaſtra. Si vero materia eſſet frigida
non faciemus epithimata ex reb⁹ fri. tn̄
ſȝ cū eis poneremus de calefactiuis vt
abſin. ſquināto maſtice cū oleo ro. ⁊ ma
ſticino etiā ex decoctione abſin. ⁊ ſquinā
ti ponendo ſuper epar.

¶ Quarta intentio eſt digeſtio. ſi eñ ſit
alius hu. a ſanguine diuerſificabiť dige
ſtio ſm̄ diuer. hu. q: ſi erit coleric⁹ digerē
dus erit cū digerētib⁹ colerā ⁊ ſic de aliȷ̄s
Eſt tn̄ obſeruādus cañ. in hac intentio-
ne ꝙ illa que exhibemus ſm̄ diuerſitatē
humorū debēt habere virtutē ſtip. conue
nit ergo ſiru. ro. de ribes de ſucco aceto.
oȝ enim ſimul ſtipticare ⁊ digerere ⁊ ma
xime q: ſumus in prin. ⁊ iō non conuenit
ſiru. vio. q: nihil hȝ ſtip. Ubi vero nec eſ
ſemus in prin. nec in augmēto ita ꝙ iam
fluxa eſſet materia q̄ debebat fluere: tūc
poſſumus vti aliȷ̄s nō ſtipticis: ⁊ tūc da-
remus ſiru. acetoſum vio. ⁊ alios ſepe di
ctos ⁊ iſti cōueniunt ꝓ digeſtione mate-
rie colerice. Jn flegmatica vero conue-
nit mel. ro. oximel ſim. ſirupus de duab⁹
radici. Jn Melācolica vero etiaȝ ꝓpria
cōueniūt digeſtiua vt ſiru. de pomis ſim
plex: ſiru. de fumoterre.

¶ Quinta intētio ē euacuatio et ē obſer
uandus canon. predictus ab Auicenna
pluries ꝙ quando volumus euacuare
oportet conſiderare locum apoſtema-
tis quia ſi eſt in concauo oportet euacua
re per venas meſeraicas ⁊ inteſtina. ſi au
tem in gibbo per venas emulgentes ⁊ vi
as vrine: facere autem aliter eſt magnus
error ⁊ diuerſificatur huiuſmodi inten-
tio ſecundum diuerſitatem humoruȝ. nā
ſi ſit colera euacuabimus cum reubar.
caſſio. ⁊ manna ⁊ non oportet ꝙ ſint for
tia attrahētia q: eſſent cā augmēti apo
ſtematis agitando hu. cōuenit ergo reu
bar. in infuſione. ⁊ laudauit Aui. vt exbi
beatur hmōdi medicine cū pane vel alio
cibo. d. quo dubitať Gen. nihil determi-
nando. ꝑcipit enim Aui. vt exhibeať tur
bith ellebor⁹ oppoſitū hui⁹ habeť. iiij. ſ.
c. de regulis cōibus ſolonis ven. ⁊ vomi
tus. vbi dicit ꝙ medicina adhuc exiſten-
te i ſtomacho nō oȝ cib⁹ exhiberi. Mat-
the⁹ gradi ſoluit dicēs ꝙ regula eſt in cu
ra apoſtematis ꝙ non ſoluamus ven. cū
medicinis trahentibus a remotis mate
rias ad ipſum epar: q: tunc eſt timor de
augmēto ⁊ additiōe apatis: ⁊ debemus
euacuare qḋ in epe contineť: ⁊ q: aliquā
do materia eſt groſſa ⁊ rebellis: iō indi-
get forti ſolutiuo vt turbith vel elleboro
verum q: iſte materie habēt annexā aliā
virtutē. ſ. ꝙ attrahūt a longinquis ideo
ingeniatus eſt Aui. vnū modū quo eūa-
ret ab epate ⁊ nō ab aliȷ̄s membris vȝ dā
do paucam quantitatem ſoluiui ⁊ ſecū
admiſcendo cibum ⁊ ita cibus alteratus
cum virtute huiuſmodi ſolutiui facit ſo-
lu. ⁊ non attrahit a remotis q: illud pau
cum ſolutiuū qḋ non fuiſſet ſufficiens ad
attrahendū materiā admixtā tn̄ cū cibo
⁊ alterato ipſo cibo cōplet ſolutionem ⁊
non attrahit a remotis q: eius virtus re
frangiť a cibo. Sed poſſet quis dicere q̄
re eſt ꝙ dictū ſolutiuū cū eſt in epe nō at
trahit a remotis: dicatur ꝙ virtus ſolu
tiui eſt ita confracta ꝙ non poteſt a lon-
giori loco attrahere: ⁊ ideo dicit Auice.
aliquid ex iſtis ſolutiuis quaſi velit in-
nuere ꝙ illud ſolutiuū ſit pax. Euacua
tiua colere flegmatis ⁊ melancolie ſatis
dicta ſunt ſupra: ideo diuerſimode proce
dim⁹ euacuādo ſm̄ diuerſitatē humoris

¶ Sexta intentio eſt reſolutio: in hac in
tentiōe ponit Auicen. cañ. vnū ꝙ in iſta
via non debemus abſoluere ſolutiua a
ſtip. cōfortatiuis vt ſpicā ſquinantuȝ q:
epar eſt membrū ſicut ſanguis congela
tus ſiue coagulatus et eſt membrum ſa
tis laxum ⁊ diſſolubile. eſſet ergo timor
ne tale membrum eliquaretur ⁊ diſſolue
retur ſicut cum digeſtiuis ſemꝑ miſcem⁹
quod habeat virtutē aperitiuam. ſi ergo
volumus facere decoctionē pro fomenta
tione. verbi gratia mellilodi camomille
altee addemus aliq̄d ſtip. vt ſpicā ⁊ ſqui

nãtum:conueniunt ergo in hac intentio ne reſo. inunctiones emplaſtra epitima ta fomentationes circa regionez epatis cum aneto melliloto altea ⁊ camomilla ponendo aliquid de roſis de abſynthio vel maſticis. inunctiones vt cum oleo liliorũ camomilino anetino ⁊ ſimul miſcere ponendo ſemp̱ de oleo abſyn. ad ſtipticandũ ⁊ confoꝛtandũ.

¶ Septia ⁊ vltia intẽtio ẽ remotio male complexionis: ⁊ iſta pꝛopoꝛtionaẽ cauſe qꝛ ſi eſt calida, debemus remouere cum frigidis. ⁊ econtra. Completur autẽ hec intentio cum his que per interius applicãtur. Per interius cum infri. ſcd̃m diuerſitatem cauſe modo dicto. ⁊ hoc quãdo tale apoſtema terminaẽ per reſo. Aliquando tamen deuenit ad ſaniationem et cognoſcimus per hoc ꝙ non diminuiẽ feb. nec doloꝛ: immo foꝛte augeẽ qꝛ circa generationẽ ſaniei accidũt doloꝛes ⁊c. Et ita arguendũ eſt ꝙ saniaẽ ⁊ ſi eſt ſanguineum apoſtema maxime ad dubleti. i. ſaniem conuertitur ⁊ ideo debemus adiuuare naturam ad collectionem saniei vt citius apoſtema matureẽ. laudaẽ ad hoc decoctio paſ. ficuum ſiccarum altee maluaruz ſeminis lini ⁊ fenugreci. ⁊ ita ex eis facim⁹ emplaſtruz cum butiro vel oleo amig. d. cum aſſungia pinguedine galline ⁊ anatis. Maturato autem apͣte rumpimus ipſuz cum tuſſi motu foꝛti p̱uocando vomitum vel ſternutationẽ vel ſaltando ⁊ ſic de ſimilibus motibus. poſtea abſtergimus ſecundum diuerſa latera: vt ſi eſt in gibbo dabimus abſterſiua que ſunt vꝛine p̱uocatiua vt aquam mellis zuchari vel oꝛdei vel ciceruz rub. Si autem in cõcauo dabimus ea que faciũt ad p̱uocationem ſeceſſus: vt caſſiã mãnam tamarindos ſerũ capꝛinũ: poſtmodum conſolidamus cum boloar. terra ſigillata vt ſupꝛa dictum eſt. Si autez ad duritiem deueniat raro curaẽ ſed poſtea ad hidropiſim deueniũt. Eſt ergo intentio ad molliſicandum cum radice altee maluis farina. ſ. lini ⁊ butiro. Sz vnũ ſingulare remedium eſt empl̃m melliloti qd̃ deſcribitur a Meſ. in antidotario in duritie ſplenis epatis ⁊ duritie quaſi oĩm mẽbꝛoꝝ et poniẽ cũ coꝛio ſup̱ loco.

etiam iſopi cerotuz. d. filagri. Et nota ꝙ ipſopus humida. ſ. ſoꝛdities lane ouium incoꝛpoꝛata cũ oleo ami. d. vel butiro in apoſtematibus auriũ pueroꝛũ vel in grãdulis mirabil̃r mollificat ⁊ reſoluit. Et ego conſequutus ſum maximũ honoꝛez ⁊ ſi poſſibile eſt fiat remotio duritiei apoſtematis: tamen quando eſt confirmata durities non curaẽ vt dicit Aui. q̃re ⁊c.

¶ Cura debilitatis epatis.

PRo cura debilitatis epatis ponit Aui. in pꝛin. ca. caſi. ꝙ medicine que adhibẽtur ad debilitatem epatis debent eẽ aperitiue cum leui caliditate ⁊ ſubtili. leui. qꝛ nõ multũ eleuate in caliditate qꝛ ſi cõtingeret ꝙ eſſet diſcraſiatum ad calidum adderent in cauſam cali. ⁊ p̱pter hoc vt caloꝛ ep̃is cõfoꝛteẽ tali leui caliditate. Et ꝙ habeant virtutẽ aperitiuã qꝛ cum debilitate ep̃is cõiter oppilationes coniunguẽ p̱pter venarũ ſtricturam qꝛ ex debilitate multe in ipſo generãtur ſuperfluitates q̃ aggregate cauſant oppilationẽ. Alia virtus q̃ dz eẽ in hmõi medicinis eſt virt⁹ lẽitiua ⁊ abſterſiua: leniter qꝛ ſup̱fluitates q̃ gñanẽ indigent abſterſiõe. ⁊ dicit Nicol⁹ ꝙ multum conuenit terbẽtina qꝛ eſt abſterſiua ⁊ lenitiua. ideo ponit vnũ el̃m de terbentina. Aui. in hac cura ẽt medicine q̃ ep̃i exhibenẽ ſint ſtip. qꝛ epar eſt mẽbꝛũ laxũ ⁊ dñt humoꝛes p̃ſeruari a putrefactione qꝛ multi humoꝛes nõ hñt diſpoſiti gñantur: ĩõ oz illa exhibere que oẽs has virtutes cõpleãt vt cinamomum qd̃ hz oẽs has virtutes. Stãte ergo iſto caſu oz cõſiderare cãm ⁊ qꝛ vt plurimũ cã debilitatis epatis eſt frig⁹ ⁊ ſi eſt cal. tãdẽ deduciẽ epar ad infrigidationẽ p̱pter multaz reſo. ſan. ⁊ ſpirituũ: ⁊ ĩõ ad cõfoꝛtationẽ quidã ſunt ſimplicia vt abſyntiũ in quo oẽs doctoꝛes cõueniunt qꝛ eſt epatis calefactiuũ: temperate. aperit enim rõnem partium ſubtiliũ ⁊ habet virtutem ſtip. ⁊ ſolutiuã. ſquinnantum ⁊ ſpica ſimiliter ſunt ſingulariſſima in ꝯfoꝛtatiõe epatis. piſtachi vel fiſtici paſſule etiã dul. q̃a laudat multũ Aui. ⁊ etiam in cura ma

le complexionis cali. q2 a tota ſubſtantia reſpiciūt epar vt in capitulo de mala complexione frigi. epatis: quia vult ꝙ magis faciant ad confortationē epatis ſui proprietate ꝙ̃ per eius caliditatē noceant: ꝛ debent eſſe potius aliqualr acetoſe ꝙ̃ dul. in cā cali. in preſenti etiā cap. eas bis laudat ꝛ etiam in fine capituli dicit ꝙ fluxū curant lotiuū ꝛ in cōmuni practica multū confert exhibere vnū coclear paſſu. in fluxo lotiuo. Etiā carnes limatiarū in cura male cōplexionis cal. ꝛ fri. laudant ab Auicen. ꝛ connumerat eas in rebus cōuenientib' epati. de quo facit dubitationē Sen. differentia. lxviij Et Joā. matthe' de gradi tenet ꝯ Sent. ꝛ cōtra eū arguit. vide eū. Endiuia ēt vꝫ in egritudinibus tam cali. ꝙ̃ frig. epatis quia hec agit a proprietate occulta. etiā limatie licet ſint viſcoſe ꝛ oppilent: tamē rōne proprietatis occulte cōueniūt ꝛ magis iuuant ꝙ̃ noceant: eo maxime quia artificio illa viſcoſitas pōt remoueri. ꝑ qua preparatione vide modū preparādi quē habes in fine Jacobi forli. ſuper tegni in vltima charta. primo capiendo cineres ꝛ ponere dictas limatias in eis cū aqua ꝛ multotiēs fricare abijcēdo aquā vel cū arena ꝛ aqua ꝛ ita ſepius fricare vel cū aqua tepida ꝛ ſale ita ꝙ nunꝙ̃ tāgant aquā fri. ſed cal. q2 in aqua frigida indureſcūt. Aqua etiā diſtillationis earum multū valet extenuatis ꝛ ptiſicis ꝛ eſt multū fortis ad reſtaurādū. etiam ad debilitatem epatis. doſſis eius eſt. ʒ. vj. in aurora ꝛ tenetur cōfecta. etiam abſynthiū eſt ſingulariſſimum in ſolo vſu eius ꝛ nō eſt timor in eo. liberaui enim hidropicam ex ſolo vſu eius. valet etiam aqua ordei in debilitate prouenićte a malitia complexionis cali. derelicte poſt feb. tertianas. ꝛ hoc expert' eſt Mattheus gradi. Epar etiam adip. conuenit a proprietate quod aliqui eſtimant etiam epar lupi. Aui. autē ſexta quarti ponit differentiam inter ea. facit enim de eis capitula diſtincta. conuenit etiā confectio dialace dando de ea coclear vnum valet etiā dia curcuma. dicit enim Auicena infra ꝙ in ea eſt ſpes ad omnes ſpecies hidropiſis dando. ʒ. ij. in mane cū aliquo liquore vt aqua abſy. electuarium etiā de vino qđ ponitur ab Auice. licet non ſic ab eo nominetur ſed ponitur in capitulo de debilitate epatis qđ eſt ex ſublimibus Sale. qđ forte vt dicit Senti. ponitur a Sale. in libro experimentorum vel in libro particularium egritudinū qui liber memir appellatur vel decem tractatuum quē librum Sen. nō viderat ꝛ ponitur electuarium hoc in octauo libro decem tractatuū capitulo decimoquarto. ꝛ Auicena accepit eum de verbo ad verbum ſicut ēt facit Senti. loco allegato: lꝫ ab eo Aui. raro inueniatur ꝙ verificet ſimplicia ingredientia cōpoſitionem. multi vſi ſunt hoc electuario ꝛ maxime quidam medicus Mediola. ꝑ illuſtriſſimo duce Bari pro fluxu epatico a quo ſanatus fuit. poſtea vero alia egritudine obijt. Nota etiā ꝙ in iſto electuario ingredit̃ quoddam ſimplex qđ dicitur darſilachan de quo eſt dubitatio quid ſit. quidam enim dicunt eſſe aſpaltum quidam flores granati ſilueſtris: ſed loco eius vtimur xilocarata vel char' vel ſquila charoba vulgariter dicitur vel garoua vl̃ faba vltra marina. Jn libro autem Ariſtotelis qui dicitur ad Alex. multum commendatur reubarba. ꝛ dicit ꝙ eſt vita epatis. ꝛ ab Auer. quinto colliget comendatur ꝙ eſt frenum aliarum medicinarum. quidam practici dant bis vel ter de eo in hebdomoda. ꝛ pro qualibet vice dant. ʒ. ſ. ꝛ curant fluxū epaticum. ꝛ hoc erat Siringelli ſecretum. Troc. etiam de reubarba. multum valent. videlicet dando. ʒ. j. vel. ij. bis in hebdomoda. valent etiā trociſci de roſis ꝛ eupatorio. ꝛ non debemus ſtare contenti in vno remedio: quia egritudo eſt longa dādo ſupraſcriptos trociſ. cum ſiru. vel aquis confortantibus epar vt ſiru. de abſy. vel de eupatorio. Et vbi timeretur caliditas infrigidātes res damus remittentes eam ſicut endi. taraſacon vl̃ cico. dicit Nicolus de mēte Sēt. ꝙ taraſacon eſt planta leonis que facit florem citrinum. eſt etiā vna alia ſpecies que cicerbita appellatur ꝛ vt quidā dicunt morſum porcinum. Et de rebus cōferentibus epi ponit Auicena vnū aliud declinans ad frig. ſ. ſpodium ꝛ eſt ſimile

oſſibus combuſtis vel eſt radix canne cō
buſte. Sed dicit Simon ianu. ꝙ non eſt
verum: licet ponatur ab Auicena. valet
etiam diarodon abbatis.⁊.d. communi
ſimiliter co fectio triaſan. poſita a Ni-
colao in antidotario. ⁊ eſt in communi
practica ⁊ eſt fri. Et ſi ſuperfluitates ſint
fri. laudat Auicē. eſſe exhibēdum agar.
tamen omnes auctores cōueniunt in reu
barbaro. ideo eſt in cōmuni practica in
egritudinibus epatis. ſed aliqui dicunt
ꝙ agari. facit ſeua accidentia in ſtoma-
cho ⁊ epate quod non videtur de mente
Auicen. Sed nota in confortatione ⁊ vi
goratione naturalium virtutum epatis
medicine conueniunt ſm complexionem
virtutum ita ꝙ ſm diſtemperamentum
virtutum cōueniunt medicine vt ſi ſit de
bilitata ſola digeſtiua conueniūt calefa.
⁊ humectantia. Si vero retentiua conue
niunt fri. Et licet auctores inueſtigaue
rint quamlibet cauſam que poſſet quaſli
bet ꝟtutes epatis ledere ⁊ vna poſſet di
ſtemperari alio modo ꝙ̄ alia ⁊ ita ſm ea
rum diſtēperiē varie requirantur medici
ne: tamen vt plurimum diſtēperata vna
omnes diſtēperantur: ideo dāde ſunt me
dicine confortatiue omnium virtutū vel
vna medicina compoſitis ex diuerſis me
dicinis ꝯfortatiuis diuerſarū virtutū ⁊c̄

Cura icteritie citrine ⁊ nigre.

CUra iſta diuerſificatur ſm
diuerſitatez icteritie: qꝛ alia
debeꝫ citrine alia nigre alia
illi que prouenit ex multitu
dine coľe alia illi que proue
nit ex oppillatione. diuerſificatur etiam
ſm diuerſitatem materie. In cura ergo
icteritie citrine prouenientis ex multitu-
dine coľe ⁊ a mala cōplexiōe cal. epatis
quattuor intentiones ſunt obſeruande.
prima eſt debitum regimē. ſcđa digeſtio
hu. facientis icteritiam. tertia euacuatio
quarta remotio male complexionis re-
manentis.

In prima ergo intentione oꝫ vt. vſ. res
non naturales declinent ad frig. ⁊ hu. ⁊
in hoc non opꝫ ſermonē prolongare: qꝛ
ſatis dictum eſt ſupra.

Secunda intentio eſt digeſtio hu. cole
rici peccantis ⁊ hec completur cum ſiru.
acet. s. de endi. vio. đ cico. đ ſucco aceto.
de agreſta de limonibus de acetoſitate
citri ⁊ alijs valentibus in digerēdo hu.
colericum cum aqua endi. cico. ſolatri la
ctuce plan. acetoſe. ⁊ poſſumus admiſce
re cum predictis aquis iulep vel etiā per
ſe ⁊ ſic completur digeſtio.

Tertia intentio eſt euacuatio ſꝫ prius
fienda eſt flobotomia ſi fuerit neceſſaria
poſtea debemus euacuare coleram cum
caſſia manna admiſcendo de electuario
de ſucco roſ. de electuario roſ. cum dia-
pruni ſolutiuo dando vſqꝫ ad. ʒ. iiij. etiā
reubarbarū in infuſ. ſi timemus oppila
tiones ſi nō dabimus ipſum in ſubſtan-
tia. Si aūt ſit mala cōplexio in toto: tūc
opꝫ flobotomare ipſum vt faciamus ſub
tractionem coľe etiam quia per flo. epar
infrigidatur ſeruato tñ cañ. Aui. quar-
ta primi. c. de flo. Caue ne egrum ad alte
ram duarū rerum perducas ⁊c̄. cuꝫ ſan-
guis ſit aliorum humorum frenum.

Quarta intentio eſt remotio male cō-
plexionis derelicte qꝛ remanente tali ma
la complexione de nouo adhuc regene-
ratur icteritia. remouetur autē cum his
que per interius ⁊ his que ꝑ exterius ap
plicantur vt in cōplexione cal. exhibere
ea que infrigidāt epar ⁊ corpus vt ſunt
epithimata fri. vt capiēdo pānū lini in-
fuſum in liquore fri. ⁊ ep̄i applicando. ⁊
ſemper huiuſmodi epithimata debēt ap
plicari ante aſſumptionem cibi ⁊ non ſtā
te repletione coľe in ep̄e ne retineat ma-
teria ⁊ propter infrigidationem prohi-
beatur conuerſio ſan. applicentur ergo
predicta epithimata per duas horas an
te prandium ⁊ vnā ante cenam. ⁊ non de
bent fieri vt dictū eſt ſtāte repletione ma
terie colerice in ep̄e: qꝛ talis materia re-
tinetur ⁊ retenta putrefit. ⁊ iđ in febrib⁹
qui adminiſtrāt epithimata añ cōpletā
euacuationē errāt. poſtea ꝟo fctā eūone
pñt approximari: ⁊ ad hoc ꝓpoſitū ſin-
gulariſſ. eſt aqua endi.. fiat ergo epithi-
ma ſub hac forma. ℞. aq̄ end. li. ſ. aq̄ ro.
qꝛ habet virtutē ſtip. ſiue conſtrictiuā. ʒ

ij.vel.iij.ſandalorum ⁊ ſpodij añ.ʒ.ſ. ace
ti.℥.ſ. cã penetrationis.ſpice. ℈.ſ. ꝑpter
virtutẽ calefactiuam aut croci gra.iiij.⁊
fiat epithima qđ etiam eſt ſingulare pro
mala cõplexione cordis cal. ſi ſuperpo-
naẽ regioni cordis.⁊ circa hoc.ſ.cor non
tanta eſt habenda conſideratio in appli
catione huiuſmodi frigidorũ quia ſtante
repl'one poſſumus etiã approximare eo
ꝙ nõ eſt timor de prohibitione digeſtio-
nis: q̃ꝛ cor non repleẽ cibo nec eſt timor
de oppilatione ſicut in epate. In corde
autẽ cuz huiuſmodi fri. debet poni de cõ
fortantibꝰ cal. fiat ergo epithima ſic. ℞.
aque roſ.lib.ſ.aque buglo.℥.iij. aceti.℥.
ſ.ſandalorum omnium roſ.ſpodij añ.ʒ.ſ.
croci been albi ⁊ rub.aͣ.℈.j.cãphore.℈.
ß.ligni al.℈.ſ.poteſt etiã huic epithimati
addi de gariofilis. Et nota ꝙ poniẽ cro-
cus ratione appropriationis medicina-
rum ad cor laudat etiã Aui.adminiſtra-
tionẽ balnei qđ debet eſſe cal. actualiter
⁊ fri. virtualiter faciendo decoctionẽ ex
lactuca endi.⁊ ſimilibus. etiam per inte
rius adminiſtranẽ ſiru.infri.⁊ aque ⁊ cõ
fectiones infri.vt zucharum ro.vio. dia-
rodon ab.⁊.d. cõi cõfectio triaſan.iulep
vio.⁊ roſ.⁊ acetoſitas citri maxime quã
do venit a multitudine coleͤ. ⁊ ſic quat-
tuor intẽtiones compleẽ. Si vero pue-
nerit ꝑpter aliam cãm.ſ. propter oppila
tiones ſunt etiã quattuor intentiones ob
ſeruande.prima eſt debitum regimen. ſe-
cũda digeſtio hu. tertia euacuatio.quar
ta carnalium ⁊ viarum apertio.

¶ Prima ergo intẽtio compleẽ per regi-
men qđ cauſe contrariaẽ.cuz ergo cauſa
oppilationis ſit materia colerica groſſa
vel fl'a.oportet vt regimen ſit cal. aperi-
tiuũ ⁊ ſubtiliatiuũ:lz cõiuncta ſit mate-
ria cal.tñ nos intendimꝰ ad apertionẽ vt
ſupradictũ eſt:⁊ ideo ſit cal. aliqualiter.

¶ Secunda intentio eſt digeſtio que fit
cum ſiru.inciſiuis ſubtiliatiuis ⁊ aperti
uis exhibẽdo primo ſiru. de biſantijs cũ
aceto. deinde ſiru. de duabus radi. po-
ſtea illum de quinqꝫ exhibendo etiam de
mel.roſ.etiã ſiru. de eupatorio in inten-
tione digeſtionis cũ aquis cico.lupulorũ
fenicu.apij cuſcute eupatorij.iſta enim di
gerunt hu.groſſos verbigratia. ℞.ſiru.
de biſan.℥.ſ.mel.roſ.℥.ß. aquarum feni-
culi ⁊ cico.añ.℥.j.ß.⁊ quia iſti ſiru. ſunt
aperitiui ideo opꝫ vt non inueniãt in ſto
macho hu.multos q̃ꝛ facerẽt eos ad epar
penetrare ⁊ ſic augereẽ oppilatio.⁊ ideo
practici cõmuniter primo mundificãt ſto
machũ exhibendo caſ.electe.ʒ.x.vel dia-
fi.ʒ.ij.vel.℈.iiij.pillurarum cleſangina-
rum ⁊ ſic poſtea digerere ⁊ aperire vel ſi
eſt diues cum.℥.ij.manne electe.

¶ Tertia intentio eſt euacuatio in qua
oportet ſolutiua adminiſtrare que reſpi-
ciant coleram groſſam mixtã cũ flegma-
te ⁊ primo in hac intentiõe laudaẽ aga.
quia curat egritudines quarũ mater eſt
oppilatio.conuenit etiã reuba. in infuſi.
dando.ʒ.ij.vel.iij.conuenit etiã reuba. et
agari.ſimul mixta verbigatia. ℞.reuba.
eli ⁊ bene mundi.ʒ.iij.ſpice parum minu
tim incidantur ⁊ infundantur in aquis
cico.vel endi.q.s.cui addatur vini albi.
odoriferi parum dimittantur in infuſ. ꝑ
horas.x.vel.xij.deinde fortis fiat expreſ
ſio cui addatur agari.trociſ.ʒ.j.iulep vio
la.℥.ſ.pro remotione mali ſaporis ⁊ fiat
potio cum iſtis enim euacuamus mate-
riam oppilantem. Euacuamus etiã cum
diafenicone cum el'o indo cum hiera. s.
dando.℥.ſ.cum.ʒ.ſ.aga.trociſ. Cliſteria
autem multum laudantur:quia pertin-
git virtus eorum ad inteſtina ſuperiora:
⁊ quia in hac egritudine vt plurimum
fit ſtipticitas ven.ideo oportet tenere ven.
lubricum.confert etiam flo. baſilice vel
ſaluatelle maxime quando materia illa
eſt admixta ſan. que ſaluatella eſt inter
digitum paruum ⁊ anularem:quia per
flo. agitantur humores ⁊ ſunt cauſa ꝙ
vbi prius ille humor qui erat firmus po
ſtea agitatur ⁊ exoppilatur illa via que
prius erat oppilata.

¶ Quarta intentio eſt apertio viarũ.con
ueniũt ergo primo ſiru.aperitiui ⁊ aque
aperitiue vt ſiru.de biſan.de duabus de
quinqꝫ radi.cum aquis aperitiuis vt lu
pulorum cuſcute feni.⁊ aqua ſparagi et
vꝫ cum predictis ſiru.vꝫ etiam famoſa
decoctio quinqꝫ radicum.ſ. apij fenicu-
li ſparagi petroſilij bruſci que ſunt opti
me laudande deinde decoquende quo-
uſqꝫ medietas ſit conſumpta ⁊ ita ma

ne exhibere. Nicolus flo. laudat aquam
raſani ab Auic. cõmendatam ⁊ habetur
ſecundo can. capitulo de raſano ꝙ curat
icteritiam ⁊ aqua decoctionis foliorum
raſani ea contundẽdo ⁊ ex eis per quat
tuor dies exhibendo. ʒ. iiij. de dicta deco
ctione vel etiam aqua diſtillationis ipſo
rum foliorum: quia erit guſtui gratior.
Secundum remediũ poſitum a Nicolo
ſunt lũbrici terreſtres exiccati quos Aui
cen. laudat remouendo icteritiaꝫ citrinã
⁊ Nicolus recitat ꝙ iſtud remediũ habe
bat ꝓ ſingulari magiſter Sugutius de
ſcarparia ⁊ magiſter Petrus de latrini-
tate Papie tenebat hoc remediuꝫ pro ſe
creto maximo exhibendo cum vino albo
ſed non eſt opus dicere infirmo ne recu-
ſet aſſumere. erit etiã bonum eis aliquid
admiſcere de zucharo optimo vt malus
ſapor ⁊ abominabilis remoueatur. ⁊ eo-
dem modo fiat in omnibus caſibus in
quibus exhibentur abominabilia ſicut
ſepe fit in ſquinantia in qua exhibentur
ſtercora. Ego autem de dicto puluere lũ-
bricorum cuꝫ ſiru. de biſan. facio compo
nere pillulas ⁊ eas deaurare poſtea ex-
hibere ⁊ die ſequenti do ſerum caprinũ.
laudatur etiã ab Aui. in preſenti capitu-
lo ſtercus canis album comedentis oſſa
Tertiũ remedium eſt capere decoctioneꝫ
praſſij vel marubij ⁊ ponant̃ iſta ad bul
liendum cum vino albo ſubtili deinde
dantur. ʒ. iiij. in mane. dicit̃ enim ꝙ om-
nem curat icteritiaꝫ. Quartum remediũ
eſt decoctio cicerũ rub. ⁊ radicum ſpara
gorũ bene eos bulliendo in aqua donec
diſſoluantur: de qua decoctione dantur.
ʒ. iiij. vt ſupra. vꝫ etiam multũ aqua la-
ctis quam laudat Auicẽ. dicit enim ſi ca
piatur lac acetoſum ponendo de ſemine
cartami ꝙ tunc coagulabit̃ poſtea debe-
mus remouere caſeitatem: ⁊ tunc rema-
nebit illa aquoſitas que multum aperit
oppilationes vt verbigratia accipiantur
lactis caprini lib. iij. que capra ſit per ali
quot dies nutrita herbis appropriatis
aperitiuis vt feniculo apio petroſilio bru
ſco lupulo eupatorio ſparago ⁊c. deinde
ponat̃ in ipſo lacte. M. j. cartami ⁊ di-
mittat̃ ſic per noctem ⁊ in mane extraha
tur aquoſitas derelicta de qua detur pa
tienti. Ultimũ remediũ complet̃ cum con
fectionibus primo exhibendo vt dialacã
diacurcumã diacalmentũ que confectio
nes ſunt aperitiue ⁊ vſuales dando a. ʒ.
ij. vſq; ad. iiij. ſecundo cũ troci. vt de reu-
ba. de eupatorio de roſ. qui omnes tro.
ſunt aperitiui ⁊ dabimꝰ. ʒ. j. Et quia hec
egritudo eſt cronica oportet dare diuer-
ſas res ſiue diuerſificare remedia vt in
vna hebdomada dat̃ ſupra ſcriptos tro.
cum ſiru. digeſtiuis poſtea cũ aquis ape
ritiuis poſtea vti electuarijs aperitiuis
ſicut ponit Raſis in littera. ⁊ hoc fit imi
tãdo can. Auicen. quarta primi ꝙ in cro
nicis egritudinibus procedendum eſt cũ
diuerſis ⁊ varijs remedijs: qꝛ vna medi-
cina operabitur ſic in vno tempore ꝙ nõ
in alio. etiam ne natura aſſueſcat vni me
dicamini. Citrinitas autem ⁊ cutis deſe
datio remouetur cum decoctionibꝰ ape-
ritiuis ⁊ prouocatione vrine cum ablu-
tionibus balneis ſiccis etiam humidis
faciendo balnea reſolutiua ſicca ſicut in
ſtufa prouocando ſudorem vt illa mate-
ria que eſt in cuti reſoluatur. etiam fiunt
balnea reſolutiua humi. vt ex decoctio-
ne camomille melliloti ⁊c. etiam balnea
aluminoſa ⁊ nitroſa: quia dilatant po-
ros. Conferunt etiam ſternutationes: qꝛ
fit excuſſio ⁊ agitatio qua de re materia
colerica exalat. Acetum etiam confert ol
faciendo ipſum actualiter calidum: quia
ille partes ſubtiles aſcendunt ad caput
poſtea reuerberando deſcendunt ad ocu
los ⁊ rarefaciunt poros oculorum dein-
de materia exalat. Et nota ꝙ aqua roſa.
ſolum in principio cõuenit ⁊ non quan-
do facta eſt citrinitas. nulla enim frigi.
cõpetunt: quia magis magiſq; conſtipa
rent materiam ad intra oculos. Si vero
eſt icteritia nigra cum eiſdem curabitur
intentionibus videlicet. primo cũ regimi
ne contrario colere nigre. ſecundo cũ di
geſtiuis ipſius hu. tertio cum euacuatio
ne ⁊ remotione male complexionis ⁊ iſta
cura habita eſt in cura melancolie qua
re ⁊c.

¶ Cura oppilationũ epatis.

IN cura oppilationũ epatis
babẽde ſunt quattuoꝛ inten
tiões loquẽdo de oppilatio-
ne ꝑueniente a materia q̃ vt
plurimũ eſt groſſa viſcoſa.
pꝛima eſt debita regiminis adminiſtra-
tio. ſcõa digeſtio. tertia euacuatio. quar
ta viarũ epatis apertio.

¶ Pꝛima intẽtio cõpletur euitando oĩa
cibaria groſſa ꝛ viſcoſa vt de paſta azi
ma etiã aſſata vinũ groſſum ꝛ dul. com-
petit ergo vinũ ſubtile albũ cappares ra
dices cico. apium feniculus petroſilium-
ꝛc. nõ cõpetit ſomnus poſt cibũ maxime
diurnꝰ ꝛ diuturnus ꝛ ꝯſimiliter de alijs
rebus non naturalibus.

¶ Secũda intẽtio que eſt digeſtio cõple-
tur cũ incidentibus ꝛ ſubtilitantibus cõ
petit ergo oximel ſim. mel roſa. ꝛ nõ pro
cedimus a pꝛincipio cũ foꝛtiter aperien-
tibus niſi purgato ſtomacho ne faciamꝰ
materias illas deriuare ad epar. exbibẽ
do ergo ante exbibitionẽ digeſtiui caſſi-
amfiſtu. bieram ſim. vel pillulas elefan-
ginas. pꝛocedimus poſtea cũ foꝛtiter di-
geſtiuis vt cũ melle roſa. exbibẽdo ſiru.
de biſan. de duabꝰ radi. vel de quinq̨ cuꝫ
aqua feniculi cuſcute ſparagoꝛum. babe
mus etiam ſirup. de eupatoꝛio ꝛ alios ſi
rupos.

¶ Tertia intentio eſt eũo que cõpletur cũ
eũantibus vt cũ flo. vbi materia eſſet ſan
guinea vel. ſan. coniuncta ſm Sen. fiat
bec flo. a baſilica que eũat ab epate. ideo
Mattheus gradi tenet contra Sen. ꝙ
in omni materia oppilationis epis con-
uenit flo. ꝛ legit litteram Aui. copulati-
ue ꝛ nõ diſiunctiue ſicut facit Sen. dicit
ꝙ ideo competit flo. quia per bãc eũan-
do ſan. ab epe agitantur alie materie in
ipſo contente ꝛ oppilantes que agitate
redduntur faciliores ad eũandũ ꝛ tu vi-
de. Si vero materia eſt flegmatica con-
uenit diafenicon electuariũ indũ exbibẽ
do vſq̨ ad. ʒ. iiij. cum. d. radicũ ſparagi fe
niculi bruſci petroſilij apij ꝛ ſimiliũ. cõ-
petit etiã agar. tro. a. ʒ. ſ. ꝶ. ꝛ hoc in ſub-
ſtantia. ſed in hoc caſu melius eſt dare in
infuſione dimittendo per hoꝛas. x. ponẽ
do ſecũ parũ ſaliſgẽme qꝛ vigoꝛat virtu-
tem agarici infundẽdo in aquis feniculi
ꝛ ſimilium cõpetit etiã reubar. in infuſio
ne dando. ʒ. ij. vel. iij. infundẽdo in aqua
apij vel feniculi. q. s. cui addat vini albi
odoꝛiferi parũ dimittat in infuſione cui
addimus. ʒ. ſ. diafeniconis vel agari. ꝛ
fiat potio. valent etiã pillule de reubar. ꝛ
ſi timeremus eius calefactionem in mate
ria cali. admiſcemus confectionem dia-
rodon ad remittendũ caliditatẽ quibus
pillulis vtebatur dux Fran. qui paſſus
eſt debilitatẽ epis poſtea deuenit ad bi-
dropiſim tñ liberatus eſt. iſta competunt
etiam in materia mixta ex flegmate ꝛ co
lera que quidem ſit facta groſſa.

¶ Quarta intẽtio que eſt apertio viaruꝫ
pꝛius tamen facta eũatione cõpletur cuꝫ
aperientibus ꝛ ſi materie declinãt ad fri
gi. vel ad cal. diuerſimode ꝑcedimus in
declinatione ad cal. cõpetit endi. tã boꝛ-
tulana q̃ campeſtris. etiam cicoꝛea ſiue
taraſacon quã multi pꝛo eodem capiunt
Nicolus tamen in aliquibus receptis
ambo ponit. ideo videt differentia ꝛ cre
ditur illaꝫ eſſe verã cicoꝛeã que babet flo
rem celeſtinũ illã vero taraſacon que bꝫ
floꝛem croceũ ꝛ a vulgo dens leonis di-
citur. Et no. ꝙ Nicolus in boc. c. deſcri
bit ſirup. de cicoꝛea proficui iuuamenti
ſed ſolum eſt pꝛo diuitibus qꝛ in eo ingre
ditur multũ reubarbari. Commendatur
etiam ab Aui. aqua plan. facta ex folijs
ꝛ radicibus ſuis licet aliqui vituperent
folia dicendo ꝙ ſint ſtip. vꝫ cum aqua oꝛ
dei. ſimiliter quinq̨ ſemina cõmunia fri-
gida vel eoꝛũ decoctio. vbi feb. coniungi
tur poſſunt iſta adminiſtrari. cõpetit etiã
reubar. quia eſt multũ epis confoꝛtatiuũ
ꝛ dicit Ariſto. in libꝛo ad Alex ꝙ eſt vita
epis ſeu anima Quãdo vero cõplicatur
vtraq̨ materia. ſ. cal. ꝛ frigi. ꝛ cõpetunt
res temperate aperitiue ſicut ſunt lupuli
capilluſuene. liquiritia paſſule ꝛc. res ca
lide ſunt feniculus apium bruſcus ſpara
gus cappares. competit etiaꝫ ſirupus de
biſan. de duabus ꝛ de quinq̨ radi. de eu
patoꝛio. vꝫ etiã decoc. rad. exbibẽdo quã
titatẽ. ʒ. vj. cõuenit etiã dec. de praſſio cũ
vino dialacca diacurcuma dãdo. ʒ. ſ. cum
aqua feniculi vel ſparagi in mane. valẽt
etiam tro. de reub. ꝛ multum laudantur
ꝛ vbi complicaretur maxima caliditas

exhiberemus cum iſtis aliquãtulum de ſpeciebus diarodon ſimul. competunt etiam tro. de ro. ⁊ eupatorio in materia mixta. ⁊ iſti tro. deſcribuntur a Meſ. Si vero oppilatio puẽiat ab anguſtia vel tortuoſitate venarum epatis vtimur regimine preſeruatiuo dando ſubtiliatiua ⁊ aperitiua. Si a debilitate epis dicetur capitulo ſuo quare ⁊c.

Cura hidropiſis aſclitis.

Cura hidropiſis aſclitis completur duplici regimine ſcilicet ſex rerum non naturaliũ ⁊ regimine medicinalium. Et primo in regimine ſex rerum non naturalium omnes conueniunt auctores ꝙ debet declinare ad cal. ⁊ ſic cum: quia cauſa aſclitis eſt frigida ⁊ humida: quia aquoſitas in ventre contenta. ⁊ ſic oportet vt regimen ſit ſiccum ad remouendum talem humiditatez. ⁊ licet aliquando ſit ex mala complexione cal. tamen tandez illa ducit epar ad infrigidationẽ priuatiue propter magnã reſolutionẽ ſpirituũ ⁊ debilitatẽ. cauſa tamẽ coniuncta ſemꝑ eſt fri. ⁊ hu. quia aquoſitas. poteſt tamẽ cauſa remota eſſe cali. ⁊ ſicca ſm diuerſitatem cauſarum procedimus qꝛ ſi illa cauſa inducat frigiditatez poſitiuã ita ꝙ talis cauſa ſit frigi. tunc magis calefaciemus. ſi autem a frigiditate ꝑuatiua nõ ita frigidis vtemur. Ab aere ergo incipiendo ꝓhibeamus infirmũ habitare in locis frigidis terrenis ⁊ humi. vel cauernoſis: ſed eligatur aer calidus ⁊ ſic. ⁊ ſi naturaliter nõ habeat prepararemus ipſum ad illam cõplexionẽ cum odoribus bonis ⁊ aromatibus ſuffumigationibus ⁊ alijs ⁊ reſpectu cibi ⁊ potus ſi virtus tolleret debet vti ſubtili dieta vt calor conuertatur ad reſoluendũ materiam aquoſam. Cibaria etiam preparẽtur cum pipere gal. ⁊ alijs rebus calefacientibus. aqua eſt dimittenda. dicit enim Auicen. ꝙ non ſolum prohibeatur aque potus ſed etiam eius aſpectus ſm ſuam opinionem. ⁊ hoc eſt quia non abſoluuntur a ſiti clamoſa ⁊ videndo aquã incitantur ad potum. Vinũ etiã ſm Aui. non debet exhiberi in cauſa cali. Intelligit tamen de vino vinoſo ⁊ potenti. dabimus ergo vinũ album ſubtile ⁊ ſit pauce quãtitatis declinandum eſt etiam ad exercitiũ magis ꝙ̃ ad quietẽ etiã magis vigilare ꝙ̃ dormire ⁊ ita in alijs ad res calefacientes declinare.

¶ Secundũ regimẽ principale qđ eſt circa medicinalia ↄſiſtit in duabus generalibus intentionibus. vna vertitur ad cauſam coniunctã eam remouendo. alia vertitur ad malam diſpoſitionem epis que fuit cã hidropiſis ⁊ aquoſitatis qꝛ fruſtra laboraremus niſi remoueremus malam complexionem epatis quia cito rediret aquoſitas.

¶ In prima intentione procedimus cuz diuerſis ingenijs primo cum euacuatiuis. ſecundo cum diureticis tertio cũ his que inſenſibiliter euaporare faciũt reſoluendo aquaſitatẽ ⁊ iſta applicantur aliquando in forma ſacculorum balneoruz fomentationũ vnctionũ emplaſtrorum ⁊ vltimo ſi iſta non ſufficiunt ad inciſionẽ deuenire oportet. Solutiua autẽ multa ab auctoribus ponunẽ ſed ſolum hic ponentur vſualiora conuenientiora ⁊ excellentiora. Euacuatiua ergo aquoſitatis maxime leuia ⁊ debilia ſunt ſicut ſerum caprinũ ſiue aqua lactis aperit enim oppilationẽ ⁊ educit aquoſitatem. Reubarbarum etiã educit aquoſitatem ⁊ cũ hoc cõfortat epar. Agaricus etiã ↄmendatur ab auctoribus ſi detur. ʒ. j. vel. ʒ. j. ß. ⁊ nõ nocet epati ſicut dicit Auicen. in capitulo debilitatiſ epatis. Aqua chachile etiã valet vbi Sen. nihil dicit de littera Aui. in hoc loco licet ſit corrupta vbi eũatiua cõmemorãdo ponit cardamomũ ⁊ aquã eius tñ nõ inuenitur ab aliquo auctore qđ ſit ſolutiuũ: ſed Sen. in vno ſuo cõſilio de cura hidropiſis aſclitis a cauſa calida dicit ꝙ predicta littera Aui. eſt corrupta ⁊ cauſa eſt qꝛ apud arabes habentur hec nomina chachile chachole: ⁊ ideo propter eorum conformitatem errauit Gerar. cremonenſis qui tranſduxit. nam chachole ſignificat cardamomum.

chachile vero ē ſoldanella vel ſaldanel-
la que habet mirabilem ꝓprietatem edu
cendi aquoſitatem de qua etiam mulie-
res faciunt aquā ad delendas maculas
faciei de qua chachile facit Serapio ca
pitulū in littera. C. ⁊ laudat eā maxime
ſuccum eius educit enim aquoſitatem ci
trinā ſine diffultate. Alia ꝓprietas quā
habet eſt ꝙ confortat epar a tota ſpecie:
⁊ tota cura in his duobus conſiſtit. Ra
ſis etiā ſeptimo continentis: ⁊ Nicolus
flo. laudant maxime eam ⁊ exhibet de ea
ſeu ſucco eius vſqꝫ ad. ʒ. iij. vel. iiij. ß.
¶ Nota tamen ꝙ in vno Nicolo impreſ
ſo deeſt de hac herba. vbi eſt iſtud dictuꝫ
ſcilicet eſt herba quedā que naſcit̄ apud
cornetum quā incole appellant ſoldanā
que mirabiliter educit aquoſitateꝫ ⁊ ſol
uit ſine moleſtia Ponit autem Aui. caſſ.
in adminiſtratione horum ſolutiuorum
ꝙ nos nō debemꝰ euacuare cum his que
nocent epati. ſed ſi non poſſumus aliter
facere ſaltem debemus confortare ipſuꝫ
epar poſt ſolutionem. Item mirabolani
citrini dicit Aui. in hidropiſi cali. ſimili
ter ſerapinum quod eſt gūmi quoddā in
frigidatiuū videlicet. de quo Meſue fa-
cit capitulum et eſt fortiꝰ ꝗꝫ chachile vel
agaricus ⁊ quandoqꝫ tamen oportet trā
ſire vſqꝫ ad ſerapinum quod eſt fortius.
Meſue dat moduꝫ conficiendi pillulas
de ſerapino ⁊ poſſumus dare vſqꝫ ad. ʒ.
ſ. ⁊ ſunt vſuales ⁊ tenentur confecte. va-
let etiam ad ſoluendum ſuccus radicis
hireos qđ oritur in locis ſiccis ⁊ ſilueſtri
bus ⁊ idebet capi agreſte quia eſt fortio-
ris reſolutionis hireos vero hortulanuꝫ
viliter operatur. lauantur enim radices
⁊ conteruntur. ⁊ oportet ꝙ ſuccus talis
faciat reſidentiam: poſtea aqua ſuperna
tans facit ad ſolutionē. ⁊ de eo dicit Gor
donius ꝙ ſanat eos qui ſunt poſſibiles
ſanari. Et Nicolus floren. recitat de hoc
multas hiſtorias dādo ſingūlis quattu
or vel ſex diebus de ſucco hireos ⁊ in in
termediis diebus dando de ſucco praſſij
vel aque eius ad confortandum epar et
ita exhibere aquaꝫ cuſcute vel abſynthij
Gordonius dat quantum in media te-
ſta oui poteſt contineri. poteſt etiam da-
ri et ita eſt in communi practica vſqꝫ ad
ʒ. ſ. incipiendo primo a minori doſi vt a
ʒ. ij. vel. iij. vſqꝫ ad conuenientem doſim.
Eſt alius caſ. ꝙ euacuationes fiant ſe-
pe ⁊ non copioſe vt natura poſſit refici ⁊
reſtaurari: qꝛ in vna euacuatione nō poſ
ſet tolerare. Si indigemus fortioribꝰ ſo-
lutiuis habemus mezereon que laureola
dicitur velles terre vel faciens viduas ⁊
fiunt pillule ex eo electuarium quod fa-
cit Meſue ⁊ fuerunt date de hoc. ʒ. ij. du
ci Franciſco ſfortie ⁊ fecerunt ei maximā
anguſtiam: ideo ſi poſſumus iſta vitare
melius eſt qꝛ nocent epati Aliud forte ē
electuarium de quo poſſumus dare co-
clear vnum ꝙ elcetuariū eſt ſuccus cucu
meris aſinini exiccatꝰ: de quo dicit. Pli
nius ꝙ conſeruatur centum annis ⁊ ꝙ
nullum eſt ſolutiuū qđ tanto tempore cō
ſeruetur poſſumus etiam dare de eufor-
bio vſqꝫ ad grana. 8. valent etiam pillu
le de euforbio. ⁊ aromatarius de la ſere-
nella. Papie dat vnam paruā pillulam
in cura quartane ⁊ doloris iuncturaruꝫ
a cauſa frigi. ⁊ mirabiliter ſoluit et nimi
rum verum exhibere mediocria ſolutiua
⁊ frequenter melius eſt. ſtemus ergo in
minoribus exhibendo de agar. reubar-
baro ſoldanella hireos ſepius intermiſ-
cendo confortantia epar interiectis die-
bus vt ſupradictum eſt. Flobo. vero ē ma
xime cauenda naꝫ in capitulo de cacesia
dicit Aui. ꝙ non dꝫ ſanguis euacuari ⁊
dicit ⁊ vitet eā oīs hydropicꝰ: ergo in hi
dropiſi nō eſt fiēda qꝛ eſt prior diſpoſitio
qꝛ epar ifrigidat̄ ⁊ tāto magis aquoſita
tem generat. Duo tamen ſunt caſus in
quibꝰ licitum eſt flobotomare. Primus
eſt ſi ꝓueniat hidropiſis propter retētio
nem menſtruorum. Secūdus ſi propter
retentionem emoroidarum ita ꝙ natura
non ſit potens has ſuꝑfluitates euacua
re. regurgitāt enim ad epar: ⁊ ita eum in
ficiunt vnde pro euacuatione illarum cō
uenit flo. ⁊ in cura timpanitis. dicit Aui
cen. debet cauere quiſqꝫ ne decipiatur ſi
cut medicus qui videns vrinam rub. ⁊
credit talem rubedinem prouenire ex cā
calida ⁊ erat ex debilitate ſequeſtratiue
epatis. vbi vero hidropiſis fiat propter
apoſtema epatis. pro eius cura recur-
ratur ad curam apoſtematis epatis.

Remouetur etiam hec diſpoſitio proce-dendo cũ diureticis aperitiuis inter vnã euacuationem ⁊ aliam dando ſirupos aperitiuos videlicet ſirup. de biſan. de duabus et de quinqꝫ radi. cum aquis ab ſynthij praſſij cuſcute feniculi. Et Nicolus laudat vnã decoctionẽ praſſij qꝛ prouocat vrinã. Curamus etiã cũ his que inſenſibiliter reſoluãt vt ponẽdo infirmuꝫ ſub ſole ⁊ cooperiẽdo omnia mẽbra preter ventrẽ ita ꝙ radij ſolis ſolum ven. tã gant etiam cum arena cali. ven. in ipſa ſepeliendo. etiaꝫ capiatur tabula in qua ſit foramen amplum ita vt totus venter ingredi poſſit. ventre vero exiſtente in dicto foramine capiatur aqua ⁊ res calide exiccantes vt ſaluia maiorana roſmari-nus pulegium camomilla anetum origanum ſticados folia lauri cuꝫ ſale alumine ⁊ ſulfure ⁊ capiatur media ſitula vini ⁊ media lixiuij ⁊ omnia ſimul decoquantur deinde ponatur lintheamen circa tabulam ⁊ corpus ne vapor ille egrediatur et ex iſta decoctione vaporetur. rarefa-ciet enim poros ⁊ ſubtiliabit materiam et eam reſoluet. ⁊ cum incipit infrigida-ri dicta decoctio imponant᷑ lapides igniti ad intra vt iterum calefiat ⁊ euaporet poſſumus etiam applicare ſacculos ventri plenos arena ſulfure ⁊ ſale ⁊ alumi-ne. Cõmune etiam remediũ eſt balneare ven. ex vrina infantis colerici ⁊ ſupra vẽtrem ſpargere pulueres exiccatiuos: vt de ſemine aniſi ⁊ de ſtercore caprino. in-ungendo etiam cum oleis vt aneti ⁊ lilij cõueniunt etiam emplaſtra vt de ſtercore vaccino actualiter cal. ſingulare etiã eſt emplaſtrum de granis lauri qđ ponitur a Meſue ⁊ eſt in forma ceroti vt .ſ. ponatur ſupra ventreꝫ. valet etiam vnguen-tum agrippa Nicolai. etiã limatie cum teſta conterantur ⁊ reducantur in forma emplaſtri ⁊ applicentur ſupra ventrem: ⁊ dimittantur quouſqꝫ cadant per ſe. Ultimo loco aliquando eſt deueniendũ ad inciſionem. de qua tamen inciſione teſtãtur omnes auctores paucos euadere. ⁊ de qua Conciliator differentiã facit. et Genti. tangit eandem difficultatem ſub hoc titulo. Dubitatur ꝑpter preſump-tuoſos. ⁊ ponit tres conditiones requiſitas que obſeruande ſũnt ad hoc vt debita fiat inciſio. Prima ꝙ corpus ſit robuſtum. Secunda ꝙ ſit eger iuuenis quia ſi in ĩfantia vel ſenectute eſſet non conueniret. Tertia ꝙ cura ſit tẽperata ꝑ alias vias ⁊ eſt fienda eleuãdo mirach in parte ſuperiori ⁊ ſub vmbilico declinãs ad dextrum. ſi ſit propter epar ⁊ ad ſiniſtrũ ſi ſit ꝑpter ſpleneꝫ ⁊ immittatur canula ⁊ paulatine dimittatur exire aqua. In diebus vero intermedijs in quibus ſit extractio dicte aque vel ſi in die ter vel quater extrahatur de dicta aqua interea in ſpacijs intermedijs oportebit cuꝫ bonis cibis confortare ⁊ bonis confectionibꝰ. poſtea extracta dicta aqua dimittat᷑ pellis ⁊ ligetur cum faſcia. Cõfectiones vero q̃s damꝰ diebꝰ intermedijs ſunt vt dialacca dãdo. ʒ. ij. ĩ mane diacurcuma quã laudat Auicen. in ꝑ̃ſenti capitulo dicẽs ꝙ eſt ſpecies ad omnes ſpecies hidropi-ſis cum aqua endi. cuſcute abſyn. Ubi vero proueniat a mala complexiõe cali. re-frangimus cum confectionibꝰ triaſan-dalorum diarodon abba. reubarbarum in confortando maxime valet etiã tro. de reubar. deſcripti a Meſ. quos etiam laudat Joan. mattheus gradi mirabiliter valent dando ſingula hebdomada bis. ʒ. ij. ſic factum fuit duci Frãciſco ſfortie. vꝫ etiã epar adip. ⁊ alia que a proprietate reſpiciunt epar etiã electuarium de vino. ⁊ in cã cal. vꝫ ſiru. de biſan. in cauſa vero frig. ſiru. de abſynthio cuꝫ aqua cuſcute praſſij ⁊ euaporatorij: quare ⁊c.

Cura hidropiſis hipoſarce.

In iſta cura duplici indige-mus regimine .ſ. 6. rerũ non naturalium ⁊ regimine me-dicinalium. regimẽ. 6. reruꝫ non naturaliũ ſicut dictum eſt ſupra dꝫ eſſe cal. ⁊ ſic. ex quo cauſa eſt fri. ⁊ hu. ſ. ſan. flegmaticus q̃ nõ potuit conuerti a membris. Aer non ſit fri. pluuioſus nec nebuloſus. habitatio non ſit hu. dieta ſit ſubtilis ſi virtus tolleret. et ideo dicebat Aui. ꝙ ſufficit ſemel come-dere: ⁊ hoc in cura hidropiſis aſclitis. et Raſis in preſenti cap. Cibaria ſint talia

ꝙ ex eis nõ generet materia flegmatica. ⁊ ideo non debent eſſe fri. ⁊ hu. ⁊ ſint ea que generent ſan. bonum ⁊ ſubtilẽ. ⁊ ſint etiam facilis digeſtionis vt vinũ carnes bone oua ſorbilia. ⁊ Nicolus recitat de vno qui comedebat aludas quod non credo impletas cum petroſilio cũ pane biſcocto ⁊ modico vini ſubtilis ⁊ in ſero cum pane puro infuſo in vino ⁊ aſperſo cum puluere quẽ deſcribit ſic. ℞. cinnamomi electi. ʒ. ß. gario. galãge macis aniſi amomi lacce lote an̄. ʒ. v. in nocte ſtabat ſine potu ⁊ ſic curatus eſt. ⁊ tu vide Nicolum. Utatur exercitio ſi fuerit fortis ⁊ ſi debilis faciat ſe ſupinuz portare ⁊ ſi fuerit virtus fortis bonum eſt ꝙ deambulet per loca arenoſa ⁊ ſit continue qui abſtergat ſudorem: quia per exercitium partes ille ſubtiliantur. ⁊ ita talis materia aquoſa reſoluitur. cõuenit etiã magis vigilia ꝙ̃ ſomnus: conueniunt et accidentia exicantia.

¶ Secundum regimen ſcilicet medicinaliũ duas habet intentiones. Prima vertitur ad materiã que eſt cã coniuncta vt illa remoueatur. Secũda vertit ad malam diſpoſitionem epatis: qꝛ oportet ipſum bene diſponere: qꝛ iterum aggregaretur materia. Prima intentio que eſt remotio cauſe coniuncte completur cũ diuerſis ingenijs. primo cum medicinis ſolutiuis ſed prius digerendo materiã illã tamen digeſtio in aſclite non ſic requiritur: quia a materia aquoſa labili ⁊ fluxibili prouenit. digerimus enim cum ſirupis de quibus dictũ eſt ſupra. ſcilicet cum melle roſ. oximelle. s. cũ ſiru. de duabus ⁊ de quinqꝫ radici. cũ aqua abſyn. cuſcute feniculi continuando quinqꝫ vel ſex diebus. Circa euacuationem autem quidam can̄. ſunt obſeruandi. ⁊ Auicẽ. remittit ſe ad curaz hidropiſis aſclitis. Primus can̄. eſt ꝙ nõ debemus euacuare cum his que nocent epati: quia epar tunc eſt multum debilitatum. ⁊ ideo elleborus coloquintida ⁊ ſimilia ſunt vitanda ſi poſſumus habere alia. Secundus can̄. eſt ꝙ in intermedijs dieb⁹ debem⁹ adminiſtrare ea que confortant ⁊ remouent nocumentum impreſſum in epate per medicinas ſolutiuas. Tertius can̄. eſt ꝙ non debemus eſſe contẽti vna ſola euacuatione eo ꝙ hec egritudo eſt cronica. ⁊ ideo Aui. in cura caceſie dicit. Nõ dimittas materiam figi nec retineri. ideo frequenter euacuamus. idem etiam dicit in preſenti cura. Euacuamus ergo cũ ſolutiuis. ⁊ primo cum hiera. s. Gal. cuius hiere laudes habemus in capi. de egritudinibus ſtomachi. ⁊ in cura caceſie dicit Ipſa enim euacuat ſuperfluitates dimittendo humiditates innatas de qua dabimus circa quantitatem. ʒ. ſ. etiam poſſumus admiſcere cuz hiera. s. de agari. vt capiendo hiere. ʒ. ß. agari. trociſca. ʒ. ſ ⁊ agaricus eſt cõmendatus in capitulo debilitatis epatis. ⁊ pillule de reubar. ⁊ iſte ſunt vltime. laudantur enim in capitulo de cura hidropiſis hipoſarce ⁊ euacuant humorem flegmaticum cõfortando epar. Et dicit Nicolus de mente Guil. ꝙ multos curauit exhibendo. ʒ. ij. dictarum pillularũ de quattuor in quattuor diebus ⁊ quia aliquando iſte materie putrefiunt ⁊ in coleram conuertunt: ideo reubarba. conuenit. conuenit etiam electuariũ diafenicon ⁊ electuariũ indũ verum vt in pluribus practici dimittunt ſcamoneata: qꝛ epati nocent. vel ſaltẽ poſtea confortamus epar vbi ſit neceſſariũ exhibere huiuſmodi ſcamoneata. Si vo volum⁹ exhibere reubar. et agari. ſimul ſic cõponemus. ℞. reubar. ⁊ agari. troci. an̄. ℈. ij. ⁊ fiant ex eis pillule quinqꝫ quas ſumat. ⁊ ita ſingula hebdomoda capiat dictas quinqꝫ pillulas. ⁊ ſic vtor ego in practica ⁊ ſic nõ debemus dimittere materiã figi ſed ſingula hebdomoda euacuare. Alius can̄. Auic. eſt ꝙ quãdo euacuamus debemus cauere ne euacuemus coleraz: quia aquoſitati reſiſtit vt in hipoſarca: quia materia eſt flegmatica ⁊ colera eſt frenum flegmatis ſaluo ſi cũ dicta hidropiſi complicaretur feb. colerica vel pleureſis: quia tunc ratione illius poſſemus euacuare colerã. ⁊ quando cum hidropiſi complicatur feb. in digeſtiuis ⁊ alijs debemus admiſcere frig. cum cali. quia natura dirigit vnũquodqꝫ applicando egritudini cui contraria

tur ſicut dicit Hippo. in libro epidimia-
rum. ⁊ Aui. prima quarti. c. de emitriteo
de flo. dicit Auicē. ꝙ eſt minus timoroſa
in hac ſpecie ⁊ in timpanite q̄ꝫ in aſcli-
te: licꝫ in omnibus ſpeciebus ſit vitāda.
ratio eſt duplex. Prima quia virtus eſt
fortior in hipoſarca vt dictū eſt eo qr de-
terior eſt aſclites. deinde timpanites. po
ſtea hipoſarca. Secunda eſt quia mate-
ria hipoſarcā faciens in venis magis cō
tinetur ⁊ illa que facit timpanitē ⁊ aſcli
tem continetur in ventre ⁊ in eius conca
uitatibus: ⁊ ſic quia hipoſarce materia
eſt in venis ſi faceremus flo. euacuarem⁹
de materia faciente hipoſarcam vt dicit
Aui. Quod ſi materia proueniat ex retē
tione ſang. menſtrui vel emoroidaruꝫ ꝙ
tunc audacius poſſumus flobotomare.
vtimur etiam diureticis. ſcilicet ſiru. de
coctionibus ⁊ aliis vt ſirupo de biſan. d̄
duabus ⁊ de quinqꝫ radicibus. etiam ex
decoctione radicum ſparagi bruſci ⁊ pe
troſilii. Item cum ſucco vel decoctione
praſſii ſicut dictum eſt de mente Nicoli
pro pauperibus. Aqua etiam andacho
che q̄ eſt ſpecies trifolii etiā aqua lactis.
⁊ aliqui laudauerūt cantarides ſed Aui
cēne nō placent: quia ſunt ventoſe. Per
exterius applicata. Primo eſt ſtare ſub
ſole tempore cali. ⁊ ſtare capite cooperto
ab Auice. laudatur qr reſoluit materiā
illam circa partes cutaneas exiſtentem.
vꝫ etiam ſepultura in arena vt dicit Ni
colus. cinis etiam cal. eſt ſingulariſſim⁹
applicatus circa partes inflatas. etiā in
troitus balnei ſicci tempore vacuitatis
ſtomachi eſt enim cauſa: ꝙ talis materia
exiccatur. ⁊ ſi non habeatur ſtufa arti-
ficialiter fiat vel fiat balneum cum reb⁹
exiccantibus vt cū aneto origano abro-
tano/ſaluia roremarino foliis lauri ⁊ a-
liis ponendo infirmum ſuper aſſerem ex
tenſum ⁊ cooperiatur cum lintheamine
ſicut ſupra dictum eſt. Conueniunt etiā
balnea naturalia vel artificialia ſalſa
aluminoſa ſulfurea ⁊ nitroſa. laudat ēt
Aui. ꝙ huiuſmodi infirmi ponantur in
clibano quando panis eſt extractus et
ponantur ſuper tabulam intra clibanū
capite tamen ad extra exiſtenti ne ſuffo-
cetur aere clibani calido.

¶ Secunda intentio rerū medicinalium
eſt ad remouendum cauſam que fuit cā
huius materie. i. oportet vt eradicemus
malam diſpoſitionem epatis circa quā
oportet conſiderare que ſit cauſa huius
male diſpoſitionis an oppilatio an apo
ſtema an mala cōplexio. Et ſi fuerit apo
ſtema cura eius erit cura apoſtematis.
Similiter ſi oppillatio. Et ſi fuerit mala
complexio ſeu debilitas epatis remoue-
mus diuerſimode ſm diuerſitateꝫ cauſe
videlicet ſi fuerit cauſa frigi. conforta-
bimus epar ad cali. dādo de electuario
diacurcume. ꝫ. ii. cū aqua abſyn. ⁊ cuſcu
te. dabimus etiam confectionem dialac
ce vel reubar. vel epar adip. abſyn. vel
eupatorium. Si vero fuerit cauſa cali.
conueniunt vt ſiru. de biſan. de endi. de
cico. cōfectio diarodon ab. ⁊ triaſan. cō
fectio diarodon. d. cōi. Et ſi timeremus
elīa cali. contēperabim⁹ cū alio elīo fri.
vt ſpeciebus diarodon abb. ⁊ ſimilibus
confortando. etiā dialacca ⁊ diacurcu-
ma cū dictis ſpēbus valent. Auctor aūt
libri qui roſa anglica appellatur ponit
vnum elīm quod appellatur elīm de cu-
cube. laudes eius ab eo vide. ponitur ēt
hoc idē electuariū a Jo. mattheo gradi
de mente Theſauri pauperum qui liber
quaſi idē eſt cū roſa anglica. dicit Mat-
theus gradi ꝙ nullum fuit excellentius
remedium q̄ꝫ tro. de reubarba. admiſcē-
do ſecum de ſpeciebus diarodon abba.
⁊ hoc ſi timeremus caliditatem reubar.
⁊ hoc factum fuit in principe ſfortia qui
ab huiuſmodi egritudine curatus fuit:
quare ⁊c̄.

¶ Cura hidropiſis timpanitis.

HAbens hanc egritudinem
pro cura eius dꝫ vitare gene
rantia ventoſitatem ⁊ debet
vti eis que eam reſoluunt: id̄
eedeꝫ intentiones ſunt obſer
uande ſicut in predictis. prima eſt admi-
niſtratio regiminis ꝙ debet eſſe caliduꝫ
⁊ ſic. ſecunda ad materiam coniunctam

conuertitur. ⁊ primo ad reſoluendū eam
ſcdo ad remouendum malam diſpoſitio
nem epatis.
¶ In prima intentione exhibent ſoluti-
ua nō ſolū que euacuāt ventoſitatē ſed et
aquoſitatem: qr ventoſitati cōiungitur
aquoſitas que fouet dictā ventoſitatem.
Solutiua ſatis dicta ſunt ad reſoluēdū
ventoſitatē. etiā fiat ſicut dicit Raſis ſac
culus ex milio panico ſulfure ſale ⁊ cine
re cal. ⁊ ponere ſupra ventrē vt dicit Ni
colus. Item decoctio ex lixiuio vino al-
bo camomilla origano calamēto ⁊ aliis
dictis reſoluentibus ⁊ faciendo decoctio
nem cum ſpongia vel veſica vel pāno ap
ponendo ſepe ⁊ ſepius. ventoſe etiā ſicce
poſite ſupra ventrem valent multum et
laudantur a Raſi. Itez diagalanga dia
ciminuz diamuſcus elm de baccis lauri
galanga ciminum de quibus ſupra di-
ctum eſt. Jo. arcu. dicit eſſe ſingulariſſi-
mum remedium elm de baccis lauri po-
nendo in cliſteribus. ʒ. iij. qr ſit propin-
quū loco in quo continetur materia ⁊ ſic
ſit reſolutio ventoſitatis. commendatur
etiā ad eandem intentionē exercitiū tem-
pore inanitionis ſilr ſuſtinere famē ⁊ ſi-
tim. Item collyria reſolutiua ⁊ cliſteria
carminatiua ſunt multū vtilia vt verbi-
gratia. Rx. camomille melliloti aneti an̄.
M. j. ſeminis aniſi cimini an̄. ʒ. ij. bulliāt
in ſufficienti quātitate aque ⁊ fiat deco-
ctio de qua capiatur lib. j. elij de baccis
lauri. ʒ. ij. hiere. s. ℥. ß. olei camomille vel
aneti. ℥. iij. miſ. ⁊ fiat cliſtere. Fiant etiam
ſuppoſitoria reſolutiua ventoſitatis vt
Rx. foliorum rute mediocriter exiccatoꝝ
cimini aniſi feni. an̄. ʒ. j. ſubtiliter pulue-
rizentur ⁊ incorporentur in ſufficienti
quātitate mellis cocti. ⁊ fiāt ſuppoſitoria
conuenit etiā ſm Raſim fortis fricatio
ven. cū pāno cal. vt poroſitates bene ape
riantur ⁊ ventoſitas reſoluatur.
¶ Scda intentio eſt remouere malā di-
ſpoſitionē epis ⁊ cōfortare ipſum cōſide
rando cām eius de quibus ſepe ſupra di
ctū eſt. Et no. ꝙ ſpēs hidropiſis plerūqꝫ
abinuicem non abſoluuntur ſed ſepenu-
mero complicātur ⁊c.

¶ Cura doloris ſplenetici.

Cura huius egritudinis diuer
ſificatur ſm cauſe diuerſita-
tez incipiendo a cā cali. opor
tet conſiderare naturā dolo-
ris ſplenetici. Si. n. fuerit ma
la complexio cal. ſufficit alteratio ⁊ regi
men cōtrariū ⁊ abſciſio cauſe: ideo opor
tet alterare cām calefacientē ⁊ ordinare
regimen contrariū tā cum interius ap-
plicatis ꝙ̄ exterius. ⁊ ita de qualibet ma
la complexione dicendū ſemper ordinan
do regimen cōtrariū. Si vero fuerit ma-
la cōplexio dependēs a materia humora
li ſicut plurimum contingit tres intētio-
nes ſunt obſeruande ſuppoſito debito re
gimine de quo abunde multotiens dictū
eſt. prima eſt digeſtio. ſecūda euacuatio.
tertia reſolutio ⁊ remotio male comple-
xionis.
¶ Prima intentio completur cum ſiru-
po acetoſo vio. de endi. cuz aquis appro
priatis ſin. cico. endi. violarū acetoſe ⁊c.
¶ Secunda intentio completur cum reu
bar. pillulis aureis aggregatiuis dia-
pruni. s. electuario ſucci roſa. ⁊c.
¶ Tertia intentio completur cum debili
bus reſolutiuis quia matera eſt cali. ⁊ ſi
tota eſt eradicata remouebimus malam
complexionem ⁊ confortabimus cuz pre
dictis ſiru. etiam cum aquis zucharo ro
ſa. violato triaſan. diarodon abba. ⁊ d.
communi. Per exterius vero inungen-
do cum oleo roſ. violato: etiam epithime
tur ſplen. cum aqua ro. plan. ⁊ aliis in-
frigidantibus permiſcendo puluerem ro
ſa. Si vero ſit humor flegmaticus opor
tet primo digerere ipſum flegma cuz his
que ſepius dicta ſunt. Sed oportee nota
re can̄. ꝙ medicine digeſtiue debēt eſſe vi
goratiores ⁊ fortiores ꝙ̄ in egritudini-
bus epatis: quia materie cōtente in ſple
ne multum diſtant a viis ductuum: ideo
medicine non poſſunt ita ad ſplenem pe
netrare propter earum groſſitiem. ideo
oportet ſemper in eiſdem medicinis ad-
miſcere acetum. ⁊ in cauſa cal. ſiru. ace.
eſt conueniens. ⁊ in cauſa fri. oximel. s.
vel compoſitum vel ſquiliticum cū melle
ro. etiā cū ſiru. de duabꝰ ⁊ de quinqꝫ radi
ci. Euōnis vero intētio cōplet cū aga. q̄ ē

ſingulariſſimus ⁊ habet cū eē ꝓprieta
tem etiā cum ſplene etiā cum hiera. Sal.
diafenicone ⁊ aliis. Remotio vero male
cōplexionis fri. complet̄ cū interius ap-
plicatis vt dando diamuſ. dul. vel ama-
rū electuariū de baccis lauri aromaticū
roſa. tiriacā ⁊c. Per exterius vero inun
gendo cū oleo de ſpica de ruta de cappa
ribus: ⁊ iſta ſunt vſualia quibus practi-
ci cōiter vtunt̄. Si vero ſit materia vento
ſa opꝫ cōſiderare ſi habeat cām fouentē
ſicut plurimū contingit q2 tunc neceſſe
eſt illā digerere ⁊ euacuare poſtea vento
ſitatem reſoluere. Per interius cōuenit
diaciminū electuariū de baccis lauri dia
muſcus dul. de quibus dicet̄ infra. Per
exterius conueniunt fomentationes ex re
bus reſoluētibus vt aneto ruta pulegio
calamēto ſemine aniſi cimini ⁊c. ⁊ facta
decoctione cuꝫ ſpongiis vel veſica appli
camus poſtea inungimus locū cum oleo
de capparibus de ruta de aneto. ſed di-
cit Auic. in. c. de inflatione ſplenis. ꝙ me
dicine egritudinuꝫ ſplenis debent habe-
re virtutē reſolutiuā aperitiuā ⁊ abſterſi
uā poſtea dicit ꝙ in apātibus cōpetunt
magis roſo. ꝗ̄ ſtip. ⁊ in reſolutione vento
ſitatis magis ſtip. ꝗ̄ reſo. qui tex. videtur
dubius q2 ad reſol. ventoſitatis magis
conueniunt carminatiua ventoſitatis.
Senti. dat duas expoſitiones vide eum.
Si vero cā ſit apā ⁊ ſit cal. qđ raro con
tingit vel fit a materia colerica vel fleg-
matica vel melancolica vel ſanguinea
in princi. diuertimus ⁊ euacuamus. ſi ſit
a materia ſanguinea vel ſanguini mixta
debet fieri flo. baſilice dextre. ſi ꝓpter re-
tentionē menſtruorum debet fieri flo. de
ſaphena. poſtea debemus repercutere cū
oleis ⁊ aquis fri. ſupradictis vt inunge-
re cū oleo ro. vio. ⁊c. ⁊ epithimamus cuꝫ
aqua ro. plan. ⁊c. Et quādo nō amplius
fluit de materia facimus flo. de ſaluatel
la de qua fecit mentionē Raſis que eſt in
ter digitum annularē ⁊ auricularem et
eſt ramus baſilice. Jn augmento permi-
ſcere reſolutiua cum ſtip. ⁊ etiam ſemper
debent admiſceri aliqua que prohibeāt
duritieꝫ ſplenis q2 facillime indurat. Jn
ſtatu vero reſoluimus cum camomilla
radice altee farine ſeminis lini ⁊ fenugre
ci. ſed cauendū eſt ne induremus vt predi
ximus ⁊ cum iſtis facimus empl'a admi
ſcendo de oleo amig. dul. de capparibus
⁊c. Ultimo in declinatione conſumpta
materia confortamus locum cum oleo
maſticino ro. ⁊c. Si vero ſit apā durum
⁊ hoc eſt quaſi ſemper in egritudinibus
ſplenis q2 hec durities prouenit propter
materiam melancolicam induratam vel
apā induratum. Jn cura eius ſunt tres
intentiones. prima eſt digeſtio melanco-
lici hu. ſecunda euacuatio. tertia mollifi
catio ⁊ reſolutio.

¶ Jn prima intentione digerimus cuꝫ ſi
ru. de thimo de epithimo de fumoterre
de pomis permiſcendo ſemper aliquid
inciſiuum vt ſiru. acetoſum vel oximel
ſimp. compoſitum vel ſquiliticuꝫ vt. Rx.
ſiru. de epithimo. ℥. ʃ. ſiru. aceto. ſimp. ℥.
ß. cū aquis appropriatis inter quas eſt
aqua ſcolopendrie maxime ſpleni appro
priata vt dicit Auic. ſecundo cañ. dicit
etiā in capl'o de cura ſplenis ꝙ ſi detur
quattuor diebus de decoctione oximel-
lis in qua ſit decocta ſcolopendria delet
ſplenē. valet etiā aqua fumiterre ⁊ aqua
thamariſci q̊ thamariſcus reſpicit ſple-
nē a ꝓprietate. quidā vtunt̄ vino infuſio
nis thamariſci vel tenēdo thamariſcū in
vino quādo bibunt vel imponunt in va-
ſibus vbi ſit vinum. cortices etiā radicū
capparorum laudātur ab Auic. etiā lau
datur ab eo portulaca a proprietate.

¶ Secunda intentio eſt euacuatio que
completur cū confectione amech Meſ.
cum mirabolanis indis cum epithimo
vt ſumendo de epithimo. ʒ. ii. cum. ʒ. ʃ. oxi
mel. multum valet vt dicit Auicen. Jtem
valent pillule inde pillule de fumoterre
de lapide lazuli dando a. ʒ. ʃ. vſqꝫ ad. ℈.
iiii. ⁊ debent iterari iſte euacuationes q2
iſte humor eſt durus ⁊ non poteſt facili-
ter in vna euacuatione euacuari.

¶ Tertia intentio que eſt mollificatio ⁊
reſolutio complet̄ cū his que habēt mol
lificare ⁊ reſoluere de quibus ſunt que-
dam que laudat Gordonius vt eſt vnguē
tum factum ex medulla cruriuꝫ cerui vel
vitulorum cum adipe galline. aſſungia
oleo amigda. dul. valet etiam vnguentū
de melliloto etiam iſopi cerotum ⁊ cum

iſtis poſſumus miſcere ea que a ꝓprieta-
te valent. Eſt etiam vnū ſingulare quod
cōmendat Aui. ⁊ eſt in cōmuni practica
ſcilicet gummi armoniacū diſſoluendo
in aceto ſquillitico miſcendo cū oleo de
capparibus aut amigda. dul. ⁊ vt confi-
das in eo fuit ſecretū Ioā. giringelli. Eſt
etiam vnū ſingulare in reſoluendo ⁊ mol
lificando materias ſplenis videlicet ac-
cipiendo radicem ciclaminis ſiue panis
porcini qḋ idem eſt diſſoluendo cum ali-
quo oleo appropriato ⁊ eſt multū vſuale
in partibus romanis ⁊ neapolitanis: ⁊
hāc egritudinē lōgo tēpore paſſus eſt ꝑn
ceps Robertus ſeuerinꝰ quē empericus
quidā cum hac radice ſanauit fiat itaqꝫ
ex radice iſta vnguentum cum oleo ⁊ ſu
per ſplenē ponatur ⁊ ordinatur ſic hoc
vnguentuꝫ. ℞. ſucci panis porcini vel ra
dicis eius ſucci ſenationis olei cōmunis
an̄. lib. j. olei amigda. dul. ℥. j. vel olei ſpi
ce ⁊ ſeminum portulace an̄. q. s. cere pa-
rum ⁊ fiat vnguentū. Giringellus habe-
bat hoc remedium pro ſecreto. s. ℞. flo-
rum geneſtre ſcolopendrie foliorū ſalicis
thamariſci radicum capparorū an̄. M.
bulliant in ſufficienti quātitate aque de
inde capiatur veſica in qua poſitum ſit
butirum liquefactum: deinde ponat̄ hec
veſica in vaſe in quo ſit illa aqua calida
⁊ ingenietur vt ſtet ſubmerſa in aqua do
nec butirum liquefiat: deinde accipiatur
de butiro illo quod participat virtute il
lorū ſimplicium ⁊ ex illo vngatur regio
ſplenis. accipiatur etiam veſica alia illa
decoctione plena ⁊ ponatur ſuper ſple-
nem quare ⁊c.

¶ Cura colice.

IN cura doloris colici ſerua
bitur ordo Aui. primo ponē
do quoſdam can̄. generales
poſtea ponendo diſtinctam
curam ſm̄ cauſas.

¶ Quātū aūt ad curā generalē ꝑmo opꝫ
aduertere vt nō differat̄ cura colice qꝛ co
lica eſt dolor inteſiſſimus cito virtutis ꝓ
ſtratiuus: ideo cito a principio eſt cū va-
rijs remedijs ⁊ ingenijs ſuccurrēdū. Se
cundus can̄. eſt ꝙ in eis in quibus dant̄
inducie primo exhibeamus cliſteria dein
de ſolutiua per ſuperius: nō ergo primo
exhibeamus medicinas ſolutiuas ꝑ os:
qꝛ talis medicina attraheret multas ma-
terias ad inteſtina: ⁊ tunc humores per-
partem inferiorē nō poterūt egredi: ⁊ nō
potētes egredi regurgitabūt ad mēbra
ꝓncipalia. Tertiꝰ can̄. ē ꝙ nō adminiſtrē
tur medicine ſolutiue que attrahāt a re-
motis quia talis materia faciēs colicam
eſt in inteſtinis: ⁊ ideo illa que veniunt a
remotis ad inteſtina non poſſunt tranſi-
re propter oppilationē ⁊ ita faciunt ſeua
accidentia. ſed hoc intelligendū eſt quan
do materia colice ſolum eſt in inteſtinis
collecta ⁊ nō aliunde fluit qꝛ vbi flueret
oporteret illam euacuare vt ſi eſſet colera
fluens ab epate que eſſet colice cauſa vel
a cerebro vel ab alio mēbro quāuis alia
materia fluat. Si vero ab inteſtinis ſolū
eſt quartus can̄. ꝙ ſi in inteſtinis cauſet̄
excoriatio nō debemus adminiſtrare for
tia ⁊ acuta cliſteria: ſed exhibeantur ano
dina lauatiua ⁊ ſedatiua dolorem qꝛ ta
lia bene conueniunt. ⁊ in caſu hm̄oi can̄.
bene euacuabimus per ſuperius ſicut di
cit Aui. intelligēdo ꝑ ſuperiꝰ. i. ꝑ vomitū
ne materia trāſeuntes per loca excoriata
magis lederent. ⁊ hoc modo exponit Ni
colus. Nota ꝙ ⁊ ſi videatur cōtradictio
inter dicta Aui. qꝛ prius dicit ꝙ non de-
bent dari ſolutiua niſi prius ſit deoppi-
lata via. deinde dicit ꝙ ſi nō poſſumus
aperire viā inferiorem debemus dare ſo-
lutiua. ibi. n. intelligit de debilibus ſolu
tiuis ⁊ nō fortibus. in primo aūt can̄. in-
telligit de ſolutiuis fortibus que multū
agitant. No. etiā ꝙ Aui. in iſto capitulo
etiā in. c. de apate epatis docet admiſce-
re ſolutiua cū cibis ſicut ibi notatum eſt.
ideo aliqui cōponūt nebulas ſolutiuas
cū ſcamonea turbith ⁊ eſula. Quiutus
can̄. eſt ꝙ qn̄ venit colica a cā fri. nō de-
bemus vti fortibꝰ calefactiuis qꝛ iſta mul
totiens augēt dolorē qꝛ inueniūt mate-
rias groſſas fri. aliqn̄ eas ſubtiliāt ⁊ in
vētoſitatē cōuertunt ⁊ ita augent dolorē
⁊ ideo licet Gal. 7. terapē. c. 15. recitat hi
ſtoriam de alleo in cura colice cum vino
albo vbi etiam dicit ꝙ ipſum eſt tiriaca
ruſticorum non tamen conuenit vbi ſtet

replstep materierum neqꝫ alia fortia re-
ſoluentia ſicut electuariũ de baccis lau-
ri. Sextus cañ. in vſu cliſteriorum eſt ꝙ
eger debet ſe taliter ſituare vt cliſteria de
clinent ad locũ doloris itaqꝫ poſt aſſum
ptionẽ cliſteris reuoluat ſe eger ſuper lo
cum dolentez. Septimus cañ. ꝙ ſi talia
cliſteria nõ pñt ingredi ꝓpter vẽtoſitatẽ
debemꝰ iterũ ac iterum reiterare qꝛ fortaſ
ſe ventoſitas erit egreſſa vel mutata. Et
Aui. deſcribit vnã optimã formam cliſte
ris per cuius immiſſionẽ pōt ⁊ enema in
gredi ⁊ ventoſitas egredi: cuius deſcri-
ptionem ⁊ formã ponemꝰ infra. Octauꝰ
cañ. eſt in ſuppoſitorijs ⁊ ipſa debent eſſe
longa ad menſurã ſeptem digitorũ vt vir
tus eorum poſſit ad longinqua cõmuni
cari. Nonus cañ. in ſtupefacientibus eſt
ꝙ non debemus cito a principio narcoti
ca approximare: ſed quando alia nõ ſuf-
ficiunt qꝛ in paruo tempore redit poſtea
dolor ⁊ materia infrigidatur ⁊ ingroſſa
tur ſi fuerit frigi. ſi oppilatio magis op-
pilabitur ſi ventoſitas magis ingroſſa-
bitur. Decimus cañ. eſt ꝙ extra debemꝰ
iſta narcotica approximare in forma em
plaſtrorum. Si vero per ſuperiora vel in
feriora adminiſtramus ad intra oportet
ꝙ iſta ſtupefactiua ſint bene conſolata ſi
cut egethea filonium ⁊c. Cañ. aũt ſpecia
les ſunt iſti. Primꝰ ſedatio doloris que
cum talibus ingenijs cõpletur. Primuz
eſt in cauſe abſciſione ⁊ hoc ingenio vere
curatur dolor qꝛ remota cã remouetꝛ effe
ctus. ſ. dolor. Sed in abſciſiõe cauſe quã
doqꝫ indigemus digeſtione diuerſione re
ſolutione ⁊ tandez euacuatione ⁊ iſta nõ
poſſunt fieri niſi per tempus ⁊ interim ꝓ
pter dolorem virtus proſternitur: ideo in
digemus alio ingenio ⁊ ſecundo in ordi
ne ⁊ eſt adminiſtratio rerum anodinarũ
ſupra locum dolentem que habeant cali
ditatem temperatam non excedentez pri
mum gradũ: ⁊ aliqualem humiditatem
que confortant calorem naturalem. con
ferunt etiam quia ſi mala complexio fue
rit cal. confortando calorem naturalem
redditur vicina naturalitati. etiam pro-
pter humiditatem iſta anodina faciunt
laxare locum dolentem ⁊ remolliunt ip-
ſum. ideo quando fit extenſio a ventoſi-
tate pōt membrum magis dilatari. Ter-
tium ingenium eſt adminiſtratio narco-
ticorũ auferendo ſenſum loci. ⁊ ita natu
ra recipit aliquantulum iuuamentum ꝓ
pter ſtupefactiua quando alia non ſuffi-
ciunt vt habetur quarta primi capitulo
penultimo de ſedatiõe doloris. Cũ ergo
occurrimus alicui patienti intenſiſſimuz
dolorẽ oportet ipſum a prin. remouere cũ
ſecundo ingenio qꝛ ſepe cauſa non poteſt
ita cito remoueri: ideo procedimꝰ cũ ano-
dinis mitigãtibus dolorem per exterius
⁊ per interius applicata. Per exterius
autez applicamus in forma embrocatio
num fomentationum vnctionum empla
ſtrorum ⁊ balneorum. Per interius vero
in forma cliſteriorum. facimus autem a
principio embrocationem ex rebus ano-
dinis faciendo cadere ab alto aquã de-
coctiõis camomille melliloti aneti ſemi
nis lini ⁊ fenugreci ⁊ ex malua altea ⁊ ſi
milibus ponendo iſtam decoctionem in
vaſe facto ſicut clepſedra qḋ eſt perfora-
tum multis foraminibus in fundo quo
vtuntur mulieres ad irrigãdas herbas
ſuas: ſʒ hoc infirmis faſtidioſum eſt: ideo
practici procedunt potius cum fomenta
tionibus euaporationibus accipiendo
magnam ſpongiam ⁊ eam infundere in
decoctione predicta ⁊ exprimendo vel ac
cipiendo veſicã ⁊ eaz implendo illa deco
ctione ⁊ applicando loco dolenti. Inun
ctiões fiant ex oleis anodinis vt ex oleo
de camomilla anetino de ſemine lini: ma
xime quando eſt ventoſitas vel replere
veſicam oleo communi ⁊ apponere loco
dolenti. Quidam habent pro ſingulari
ſecreto accipere de fimo iuuencorũ ⁊ leda
mine in quo mingunt boues equi ⁊ aſini
⁊ putrefacto incorporẽdo cũ dictis oleis
⁊ in forma empl'i applicant loco. Qui-
dam accipiunt ſilum coctum in ciueribꝰ
cũ lixiuio ⁊ ſic cali. apponunt loco. Sed
ſi iſta nõ ſufficiunt opʒ deuenire ad bal-
neuz quod fit ex decoctione dictarũ rerũ
in vaſe ad ſedendũ in illa decoctione ita
ꝙ aqua ſuperaſcẽdat locũ dolentẽ ⁊ ibi
ſtet ꝑ mediã horã vel ꝑ quartã partẽ ho
re. Sed eſt notorũ cañ. in impoſitiõe bal
nei qꝛ virtus maxime proſternitꝛ ꝓpter do
lorẽ parũ cibũ ⁊ ꝓpter vigilias. Videmꝰ

ergo ſi virtus eſt fortis potens tollera-
re balneū ⁊ tūc adhibeat ⁊ pro toto tp̄e
balnei ſint odores boni ⁊ aromatici. la-
uent pedes ⁊ manus ex aqua roſ. ⁊ vino
aromatico vt virtus confortet. Per inte-
rius autē poſſumus dupl'r exhibere: ꝑ ſu-
periꝰ. ſ. et ꝑ inferiꝰ ꝑ inferiꝰ exhibemꝰ cli-
ſteria ex anodinis ⁊ decoctione ꝑdicta ⁊
ponat in librā. j. hūōi decoctionis. ℥. j.
caſſie. ⁊ ℥. j. zuchari ⁊ erit lenitiuū ven. Et
cliſtere ex brodijs pinguibus ⁊ ponere
duo vitella oui. etiā cliſtere ex ſolo oleo
camomillino vt exhibendo de ipſo lib. i.
etiam oleum de ſemine lini eſt ſingulariſ-
ſimum per cliſtere impoſitum q2 hume-
ctat ⁊ lenit ven. ⁊ q̄dam habent hoc pro
ſecrecto. Per ſuperiꝰ vero exhibent ea q̄
hn̄t talem virtutem inter que ſingulariſ-
ſima eſt aq̄ decoctionis camomille vel
aqua ſublimationis eius in ſecūdo cañ.
c. proprio. Brodiū ēt galline vel carnis
pinguis cū croco multum vꝫ. Et ius gal-
li. Aliqñ vero dolor eſt ita vehemēs ꝙ nō
ſufficiunt anodina ⁊ timemus ne virtus
deficiat ⁊ in h̄ caſu oꝫ ad narcotica deue-
nire ꝑ ſupiꝰ vel ꝑ inferiꝰ. Eſt tñ. cañ. ꝙ nō
debemꝰ hmōi narcotica a prin. exhibere
q2 vt dicit Aui. in c. de colica a materia
fri. cōponūt rem maximi timoris ꝑcipue
qñ materia eſt fri. q2 addūt in cā. ⁊ ſi eſt
vētoſitas illa ingroſſat ⁊ dolor reddit for-
tior q̄ꝫ priꝰ ꝑ exhibitionem narcoticorꝫ
⁊ ideo ſolꝫ in caſu deſperato opꝫ iſta ex-
hibere. ſi. n. videmus ꝙ infra duos dies
infirmus poſſet deficere adminiſtremus
iſta ſtupefactiua ⁊ apponamꝰ iſta magis
per inferius q̄ꝫ per ſupius vt faciendo cli-
ſtere ex brodio galline admiſcēdo filonij
romani. ℥. j. qđ deſcribit q̄nto cañ. ſꝫ ē ali-
ud filonium pſicum qđ ab Aui. deſcribi-
tur tertio cañ. de cura ſputi ſan. ⁊ habet
virtutem conſtrictiuaꝫ. ſed primo practi-
ci communiter vtuntur. Fit etiam in for-
ma ſuppoſitorij accipiendo lanam vel co-
tū ⁊ ponere circa de filonio ro. ⁊ torque-
re in forma ſuppoſitorij. Aliud quo pra-
ctici communiter vtunt eſt ſuppoſitoriuꝫ
de litio in quo ingreditur opium. ⁊ de-
ſcribitur ab Auicēna in. capitulo de flu-
xu. ven. excoriatiuo. ſed oportet alligare
cum filo vt poſſit ad libitum remoueri
quia aliquādo accideret ꝙ propter nimi-
am dimiſſionem poſſet eger mori extin-
cto calore. ſicut contingit Papie in qua-
dam muliere in qua ſuperuenit ſubito et
appoplia ⁊ mortua eſt: laudat etiā Aui.
cliſtere ex aqua carnis. ⁊. ʒ. j. caſtorei ca-
ſtoreum. n. corrigit opiū ⁊ eſt ſicut bezo-
ar ad ipſum. ⁊ dicit. Aui. ꝙ aliqñ opor-
tet ſolum opium ponere. q2 dolor eſt ita
intenſus ꝙ cum debilibus non poteſt re-
moueri. ſed conſulo vobis vt ſemper ſint
correcta. Nicolus autem floren. facit cli-
ſtere ex vino aromatico cū ſit cal. ⁊ hu. nō
tale tamen vinum debet eſſe multum an-
tiquum. Aliquando aūt iſta non ſuffici-
unt per partem inferiorem. ſed opꝰ eſt trā-
ſire ad fortiora que per os ſumunt. Et de
iſtis ſunt tria vſualia. domeſticū eſt ege-
thea ſtupefacit. n. ⁊ reſoluit propter ca-
ſtoreum qđ ingreditur. Si fortius volu-
mus eſt athanaſia Ni. dādo. ʒ. j. vel. ʒ. ſ. Et
fortius aūt adhuc eſt filoniuꝫ de quo da-
mus vſq3 ad. ʒ. ſ. Sunt etiam aliqua q̄
a proprietate valent vt ſtercus lupi vt di-
cit Gal. x. de ſim. medicina recitās hiſto-
riā de q̄daꝫ diciteꝙ os qđ inuenit in inte-
ſtinis lupi qñ cōedit aliqđ aīal ⁊ nō potu-
it bñ maſticare oſſa poſtea iuenit i ipſiꝰ in-
teſtinis ſi poſtea accipiat ⁊ ſuſpēdat collo
vꝫ dicit Aui. ꝙ debemꝰ colligere illud ſter-
cus lupi qđ inuenitur ſuꝑ ſpinas. etiā in-
teſtinum lupi ſi ſuſpendatur collo valet
Si etiam in lana arietis qui euaſit a lu-
po iuoluatur huiuſmodi inteſtinuꝫ ⁊ col-
lo ſuſpendatur valet. Caſtoreum etiam
eſt ſingulare et laudatur ab Auicena ra-
tione proprietatis ⁊ manifeſte qualita-
tis. eſt enim calidum ⁊ ſiccum etiam lum-
brici terreſtres dando. ʒ. j. cum vino albo
etiam cornu ceruinum dando. ʒ. j. cum vi-
no albo. in quocūq3 tempore poſſunt iſta
exhiberi. Scorpiones aſſati valent mul-
tum vbi talis colica nō prouenit ab apo-
ſtemate. et dicit. Auicena ꝙ per ſe valēt
in dolore renali et per accidens in colica
ſecundum ſcriptum Antonij vacce qui
ſcripſit ſuper. 16. tertij ratio ꝙ per ſe va-
leant in dolore renali eſt q2 frāgūt lapi-
dem per ſe. ſed q2 dolor colicus pōt per
communitatem renalis fieri ideo remo-
uēdo dolorē renalē ꝑ ſe dicūt remouere

doloreȝ colicũ per accidens. Uel dicitur
aliter ꝑ accidens q̄ꝛ ſolum a proprietate
valent ⁊ non remouent cauſam in coli-
ca. in renali vero dolore abſcindunt cau
ſam. Joan. arcula. dicit ꝙ ꝓuocāt vrinā
Ideo dicunt̄ per accidēs eo ꝙ ꝓuocatio
vrine facit ad diuerſionem materierum
ad inteſtina fluentium. ſed iſta ratio pa-
rum vr̄ valere. Quidam medicus Mi
hꝫ pro ſecreto puluerē oſſium vel ſeminū
neſpilorum ⁊ potes exhibere cū ſemine
aniſi coclearīū vnum. Quantuȝ vero ad
abſciſionem cauſe ſi materia fuerit fleg-
matica dimiſſo regimine conſiderāde ſūt
quattuor intentiones. prima eſt lenitio
ven. ſecūda digeſtio. tertia euacuatio. q̄r
ta reſolutio reſidui remanentis ⁊ con-
fortatio.

¶ In prima intentione conueniunt ea q̄
leniūt ven. qualia ſunt cliſteria ſicut di-
ctum eſt facta cū caſ. puluere zuchari ad
dendo. ʒ. ß. hiere. s. vel hierelogodion vel
diafeniconis vel el'ij indi. ⁊ qn̄ ſunt mol-
lificate feces poſſumus dare per ſuꝑius
℥. j. hierepigre diafi. ʒ. ij. vel electuarij in
di. Et cum caſ. ⁊ non debēt iſta ſolutiua eē
fortia a principio.

¶ Secunda intentio q̄ eſt dige. fit cum ſi
ru. de duabus radi. vel de quinq; radici
bus cum oximel. s. ſi materia eſt viſcoſa
cū melle ro. ⁊ de iſtis ſatis ſupradictum
eſt et cum aqua fe. ⁊c.

¶ Tertia intentio eſt euacuatio ſed debe
mus commemorare cañ. in principio cu-
re dictos. euacuam⁹ poſtea cū hiera gal.
q̄ multum commēdat̄ dando. ℥. j. ⁊. ʒ. ij.
diaſini. vel electuarij indi vel de algalia.
Item cum pillulis deſcriptis in littera
a Raſi materia et que eſt in vijs ductuū
poteſt euacuari ſine digeſtione q̄ꝛ et ē ma
ximus ⁊ intenſus dolor vt pꝫ in carmini
bus poſitis a Jacobo forliuienſi. ⁊ Ugo
ne ſenenſi videlicet Sinocha cum colica
freneſis ſquinantes ⁊ antrax materias
crudas euacuare iubent.

¶ Quarta intentio eſt reſolutio que fit
cum oleo rute aneti lilij camomille addē
do carminatiua vt ciminum feniculi lau
rum abrotanū pulegium aniſum cum. d.
predicta. conueniunt etiā confectiones
cal. vt aromaticum roſ. electuarium de
baccis lauri diaciminum diamaſcū dia
galāga. Si prouenia t huiuſmodi colica
a materia melancolica vel a colera pro-
cedimus cum eiuſdē quattuor intentio-
nib⁹. Primo dando ſirupos appropria
tos. Si autē a fecibus mollificam⁹ eas
cum camomilla altea matribus violarū
ſemine lini fenugreci faciendo emplaſtra
cum butiro oleo amigda. d. etiam facien
do fomentatiōes ⁊ cliſteria ex predictis
vt cliſtere ex ſolo oleo violarum. Per ſu
perius vero mollificamus cum caſ. fiſtu.
manna ⁊ terbētina dando. ℥. j. vꝫ etiam
ius galli. ⁊ Auicen. dat modū quomo-
do dꝫ preparari. dicit enim capiat̄ gall⁹
antiquus ⁊ verberet̄ adeo ꝙ multum de
bilitet̄ deinde euiſceret̄ deplumetur ab-
luaturq; cū vino albo imponēdo int⁹ po-
lipodiū aniſuȝ feniculum agari. turbith
ſm̄ diuerſas intentiones ⁊ cōſumet̄ vſq;
ad oſſa ⁊ damus de brodio eius vſq; ad
℥. viij. vel. x. hꝫ enim virtutē ſolutiuam ⁊
non euacuat a remotis. Dubium autem
eſt de iure galli vtrū ſit cal. cōplonis. nā
Aui. in. c. de cura colice in gn̄ali dicit ꝙ
eſt cal. ⁊ tamen in cura colice ex fece cō-
numerat inter lubricātia fri. Dicit Sen.
ꝙ ius galli eſt fri. reſpectu aliarū rerum
magis calefacientiū. Anto. vacca dicit ꝙ
Aui. deficit in lr̄a. inquit. n. dꝫ dicer . Et
lubrificātia in fri. ſ. colica ſunt ſicut iura
pinguia ⁊ proprie ius galli ⁊c. Uel dicit
ꝙ dꝫ poni cal. vt dicat ſic. Et lubrifican
tia fri. ⁊ cal. ſunt ſicut iura pinguia ⁊c.
q̄ꝛ Aui. paululū an̄ dicit. ⁊ lubrificantia
fri. ⁊ cal. Quidam alij dicunt ꝙ in deco
ctione galli ponunt̄ primo thamarindi
ſebeſten. ita vt multū cōſumet̄ aqua ⁊ il-
la ſuꝑant virtutē galli ⁊ ius erit fri. Si
vero ꝓueniat colica ab ap̄ate ꝓcedimus
cura ap̄atis. ⁊ de iſtis ſatis dictū eſt ſu-
pra. Si vero a vermib⁹ dicet̄ in. c. de cura
vermiū. Si a malo ſitu inteſtinorū debe
mus reducere ad ſitum ſuū leuiter ⁊ ele-
uent̄ crura ad ſuꝑiora ⁊ ꝑ motū reducan
tur ſi ꝓpter rupturā oꝫ facilr̄ reducere inte
ſtina ſi a mala cōplone qđ raro ē cōſide-
rem⁹ q̄lis ſit ⁊ illa remoueam⁹ ſi a vētoſi
tate reſoluam⁹ illā vt cum electuario de
baccis lauri qđ ponitur a Raſi. ⁊ ꝟ ꝓce-
dentib⁹ ↄ̄onib⁹. Si pēdet a materia ipū

cipio vero cũ leuiori incipe oz vtputa cuz
puluere aniſi cũ vino albo. eſt etiam dia
ciminũ diagalanga. Jtem cliſteria ano-
dina ꝛ carminatiua vt cum camomilla
aneto pulegio calamento ſemine aniſi ci
mini aneti cũ. ℥. iij. olei aneti ꝛ. ℥. ſ. hiere
pigre ꝛ euaporationẽ cũ decoctione pre-
dictorum facere. Jtem vẽtoſa magna po
ſita ſupra locum ꝛ iterata laudatur hic
a Raſi ꝛ. viij. continentis ꝛ ab Auicẽ. ꝛ
alijs ꝛ cliſtere: ꝛ inunctio ex oleo ruta-
ceo ꝛ cũ oibus carminãtibus. Eum aũt
cañ. aduertẽdus ꝙ in principio nõ ſunt
fortia exhibenda qñ materia eſt fouens.
ꝛ ideo opꝫ facilia prius adhibere. Nota
cañ. ſingularem in hac cura colice in ex
hibitione medicinarum quẽ ponit Ra-
ſis ꝛ eſt optimus modus practicandi. ſci
licet dare ſolutiua mixta cum ſtupefacti
uis ꝛ iſto modo practicãdi vtebatur qui
dam ſingularis doctor. ſ. Jo. arcu. etiaꝫ
nunc quidã medicus mediolaneñ. in hac
cura cõſequutus eſt magnum honorem
qꝛ illa ſtupefactiua remouent caliditatẽ
farmaci ſolutiui: ꝛ econtra farmacũ ſtu-
pefactionem ꝛ frigiditatem nimiã quaꝫ
poſſet inducere ſtupefactiuum ꝛ ſimul re
mouet dolorẽ ꝛ euacuat ꝛ ideo iſta mix-
tio eſt conuenientiſſima ꝛ põt ſic ordina
ri. ℞. hiere. s. que eſt optima. ʒ. vj. diafe.
ʒ. ij. ex ij indi maioris. ʒ. ſ. filonij roſ. ʒ. ß.
vel ſi dolor eſt fortis. ʒ. ſ. miſ. Si dolor ẽt
ſit magnus ꝛ virtus fortis egethee. ʒ. ſ.
vel athanaſie Nicolai vſqꝫ ad. ℈. iiij. ꝛ
hoc bene nota. Electuariũ de baccis lau
ri eſt ſingulariſſimum in reſolutione vẽ-
toſitatis ſiue in colica ventoſa quod de
ſcribit Raſis in littera ꝛ dat a. ʒ. ſ. vſqꝫ
ad. ʒ. ſ. ß. ꝛ eſt multum vſuale. Joã. arcu-
lanus ponit ꝺ dicto electuario in cliſte-
rijs quia virtus ipſius prouenit ad locũ
ꝛ ipſe inuenit proficui iuuamenti qꝛ ma
iorem retinet virtutem. dat etiam Raſis
filonium ro. deſcriptionem illius qui cõ
muniter habetur in vſu: habes ab Aui.
quinto cañ. vbi loquens in perſona filo
nij dicit. Ego ſum filoniũ qui ſeparo in-
ter mortem ꝛ vitam.

¶ Forma enematis.

Hec eſt forma cliſteris quã nõ
intelligunt multi ꝛ quam de
ſcribit Aui. ſ. ꝙ ꝑs ſuperior
ſcilicet canna eius ſit dupla
ad partẽ inferiorem ꝛ mediet
inter has partes mediũ vnum ſicut pa-
ries diuidẽs ꝑtes illas ſicut eſt in duabꝰ
fiſtulis coniunctis ꝛ habeat pars minor
vnũ foramen in ꝑte que eſt prope coniun
ctionem burſe cliſteris: ꝛ aliud in oppo-
ſito directe ſm longitudinẽ ꝙ ſit apud
foramen partis groſſioris ꝑ quã partem
maioreꝫ cui contiguatur maxime burſa
tranſeat aquoſitas enematis impoſita
per vtrem. per inferioreꝫ vero cannam ſi
ue minorem pulſa ab enemate ventoſita
te per vtricis compreſſionem ipſa vento
ſitas egrediatur. ꝛ hoc patet in figura ꝛ
reddẽt dicta cum cauſa litteram Auic.
obſcuram claram ꝛc.

¶ Cura fluxus cerebralis.

Nota primo ꝙ in cura flu-
xuũ talis ſeruabiẗ ordo ꝙ
in particularibus ſpeciebꝰ
fluxus particulares ponen
tur cure qꝛ iſta materia flu-
xuũ eſt mare magnũ ꝛ non põt vna cura
tota euacuari iõ ſicut dictũ eſt ſuccinte ꝛ
ordinate ponenẗ cure ſingulariũ ſpecie-
rum. ꝛ primo fluxus cerebralis qui pro-
uenit vicio cerebri ꝛ ẽ ex eo ꝙ aliqua ma
teria ſalſa acuta vel pungitiua deſcen-
dens a cerebro ꝛ hoc per catarros pluri
mos ſtimulat ꝛ irritat virtutem expulſi
uam ſtomachi ꝛ ita ante digeſtionem cõ
pletam cibi virtus conatur illum expel-
lere vel etiam multi catarri humidi hu-
mectantes ſuperficiem intrinſecam ſto-
machi ratione cuius prouenit quedã lu
bricitas ꝛ ita debilitat contentiuã qua-

re cibus non poteſt in ſtomacho contineri debito tẽpore ſicut ſi manus eſſent inuncte oleo ⁊ lubrice facte non poſſent debite continere. Signa iſtius fluxus ſunt catarri precedentes vel actualiter exiſtẽtes vel etiam qꝛ euenit fluxus iſte tempore pluuioſo vel etiam poſt ſomnum longum ex eo ꝙ in ſomno longo retinentur vel multiplicantur ſiue ingroſſantur vapores multi: ⁊ ita facientes catarrũ ſunt cauſa corruptionis cibi in ſtomacho. ⁊ ideo ſigna ſunt corruptionis cibi etiam mala complexio fri. cerebri. Cura iſtius fluxus eſt in duabus principalibus intentionibus. prima eſt ad membrum cõicans. ſcḋa ad mẽbrum cui communicat.

¶ Prima intentio complerur quattuor intentionibus particularibus ſupra cõmemoratis. prima debitum regimen catarri prohibitiuum. ſecunda catarri digeſtio. tertia hu. diuerſio. quarta euacuatio ⁊ remotio male complexionis. ⁊ hec cura ſufficienter dicta eſt in capitulo de catarro ⁊ cum quibus debet cõpleri qꝛ ſi cal. fri. ⁊ econtra.

¶ Secunda principalis intentio eſt ad membrum recipiens ſcꝫ ſtomachum pro cuius cura recurrendum eſt ad capi. de debilitate ſtomachi. Si enim illa materia catarralis indiget digeſtione digeratur ⁊ euacuetur poſtea reſoluatur ⁊ mala complexio remoueatur: ⁊ hoc cum fomentationibus ſacculis vaporationibꝰ vnctionibus emplaſtris confectionibus ⁊ ſingulariſſima in euacuatiõe eſt hiera ſm Gal. qꝛ non euacuat a longinquis. ſimiliter electuariũ diafenicon ⁊ eſm indum. facere etiam fomentationes cum vino ĩ quo decocte ſunt herbe ſtomachales vt abſy. roſa mẽta ſpica roſmarinus pulegium calamentum gar. cinamomũ galanga maxime quando ventoſitas cõplicatur ⁊ cũ oĩbus iſtis facere vaporationem ſeu fomẽtationem ſimul cũ vino aromatico vel ex pulueribus iſtorum ſimul cũ aliquo oleo appropriato incorporatis facere vnguentum vel ex oleis predictarũ rerũ inungere: vel ex iam dictis facere ſacculũ. Et inungimus cũ oleo maſticino de mẽta de abſyn. de ſpica ⁊c. etiã cerotum pro ſtomacho emẽdãs vitia ſtomachi ⁊ vnguentũ ſtomachale. hec enim oĩa tenentur confecta. etiã confectiones per interius aſſumpte valent vt diagalãga zinziber conditũ aromaticũ roſ. aromaticũ gariofilatũ ⁊ cetere confectiones que ſingulares ſunt ad remouẽdum malam complexionem fri. ſtomachi ⁊c̃.

¶ Cura lienterie.

Fluxus ſtomachus prouenit ex eo ꝙ ſuperfluitates remanẽt in ſtomacho qꝛ eiꝰ digeſtiua eſt diminuta ablata vl̃ corrupta ⁊ ita cibus aliqñ complete aliquãdo diminute digeritur: ⁊ iſte ſuperfluitates aggregantur aliqñ propter difformitatẽ cibi. prouenit ex eo ꝙ vna pars eius eſt digeſta alia vero indigeſta. differunt dicere non totus digeſtus ⁊ totaliter digeſtius. totaliter. n. reſpicit qualitatẽ. totus vero reſpicit quantitatẽ. aliqñ egredit̃ cibus in eadẽ quantitate ⁊ qualitate qua ſumitur hoc dr̃ totalr̃ ablata digeſtio. ſi cibus corruptꝰ dr̃ corrupta digeſtio. ſi diminute digeſtiꝰ dicitur diminuta digeſtio. Prima cauſa lienterie dicitur debilitas contẽtiue ſiue retentiue que non gradat miſſionem cibi ⁊ hoc clare exponit Genti. Scḋa cauſa eſt remanentia ſolutiui in rugoſitatibus ſtomachi que ſtimulat virtutem expulſiuam ⁊ ita ꝙ̃primũ cibus eſt in ſtomacho expellit̃. Tertia cauſa eſt de qua dictũ eſt propter debilitatẽ digeſtiue vel propter materias flegmaticas adherentes parietibus ſtomachi ⁊ ita parietes fiunt lubrici. Quarta cauſa eſt vlcus ſtomachi quare cibus tangens vlcus mordicationẽ cauſat ⁊ ita virtus expulſiua cibũ expellit. Quinta cã eſt ab humiditatibus q̃ profluunt ad ſtomachũ tamẽ hec proprie non eſt ſtomaticha ſed ſm diuerſa membra a quibus ꝓfluit materia. Sexta cã eſt propter ventoſitatem ſubleuantẽ cibum quare prohibet bonã fieri digeſtionem. Alia cauſa eſt ſeptima propter dolorem ſtomachi reſolutis ſpiritibus. Octaua cauſa eſt ex parte ciborum licet hic proprie nõ ſit fluxus ſto

maticħus qꝛ iſte non ſit vitio ſtomachi. Sed pro complemento doctrine adducūtur omnes cauſe vt ſi quis propter nimiam ciborum quātitatem lienteriam incurreret vel etiam ſumere cibaria acetoſa vel corruptibilia vt ceraſa melones ⁊c. ¶De ſignis. iſte fluxus non debet ordinem ſed fit ſm cibi aſſumptionem quia ſi tu ſumis cibum ⁊ non digeratur fit fluxus. Secundum ſignū ꝙ apparent egeſtiões cibales ſi nullo modo ſtomachus agit in eodem colore ⁊ apparebit ſi corrupte ledatur cibus corruptus ſi aliquis ſumat cibum aliquo tempore cito egredietur propter vitium retentiue quia nō poteſt gradare digeſtionem ⁊ expulſionem cibi. Si propter vlcera eſt dolor fortiſſimus cum aſſumptione cibi. etiam cognoſcetur ex eructuatione corrupta ⁊ qꝛ illa materia ſanioſa egreditur Si eſt propter ſolutiuum ſentitur odor medicine ⁊ punctio in ſtomacho ⁊ qꝛ ante non erat fluxus. Si propter nimiam quantitatē cibi ſentitur grauitas. Si ab alijs humoribus proueniat per vomitum ⁊ seceſſum cognoſcemus. Si propter ventoſitatem erit extenſio ⁊ eructuatio ⁊ nō grauitas. ¶Pro cura fluxus ſtomachi Auicen. remittit ſe ad. 13. fen. c. de lubricitate ſtomachi. tamen ſuccinte determinat de eo. Si proueniat a cibo cura variatur ſꝫ varietatē cauſarū qꝛ cibus poteſt eē maioris quātitatis vel minoris ꝙ debeat vel groſſus vel corruptibilis. iſte tñ nō ē fluxus ſtomaticħus ſed ex parte aliorū ſe tenet. Cura ergo eſt ex pte cibi qꝛ ſi eſt corruptus vomitu vel ſeceſſu eſt educendus vt cum caſſia manna vel cum aqua tepida per vomitum. Si vero eſt in inteſtinis cum cliſteri ⁊ ita pro debita cura inueſtiganda eſt cauſa. Si ex nimia quantitate prouenerit paucus exhibeatur. Et ſi eſt nimis groſſus vel ſubtilis fri. vel cali. vel nimis vnctuoſus corrigatur deinde remoueatur mala complexio ſtomachi ſi fuerit derelicta. Si vero prouenerit propter preſentiā nimie humiditatis in ſtomacho contente ſicut plurimum cōtingit: quattuor intentiones ſunt obſeruande. prima eſt debitum regimen. ſecunda hu. digeſtio. tertia euacuatio. quarta ſtomachi confortatio.

¶Primam intentionem .ſ. debiti regiminis docuit Raſis in littera cum iuſſit vt patiens comedat inciſiua calefactiua ſubtiliatiua ſalſa ⁊ acuta. ⁊ de hoc dictū eſt ſupra in .c. debilitatis ſtomachi.

¶Secunda intentio eſt digeſtio humo. flegmatice que fit cū cōuenietibus digeſtiuis flegmatis .ſ. cū melle ro. ſiru. de. duab' radi. de abſyn. ſi non timem' retētionē materie in ſtomacho cum oximelle ſim. etiam cum his que dicta ſunt in .c. de debilitate ſtomachi cum aquis beto. feniculi ⁊ abſyn.

¶Tertia intentio eſt euacuatio in qua laudat Raſis vomitū ⁊ ſolu. ven. de quo vomitu videtur dubium quia Aui. in cura fluxus ſtomachi vituperat ipſum vomitum cum etiam dictus Auicen. 13. tertij. c. de lubricitate ven. etiam laudat ipſum vomitum. Reſpondetur ꝙ ſi materia eſt in fundo magis apta deſcendere tunc non conuenit ſed per partem inferiorem euacuari debet. ⁊ ad iſtum intellectum Aui. vituperat vomitum. Si autem materia fuerit in parte ſuperiori ſtomachi ⁊ corpus diſpoſitum ad vomitū laudatur. etiam vt Raſis ꝙ ſi vomitus non ſit ſufficiens ſoluamus. Et debet cōmemorari caſt. ſepe ſuperius dictus ꝙ ſolutiua a longinquo non attrahant. Et de iſtis ſunt ſicut pillule elefangine maſticine de hiera ſim. dando. ℥. ß. ⁊ ſi corpus eſſet robuſtum ⁊ non poſſet ſoluē per ſolam hieram de qua dicit Auicen. ꝙ cum ſtat ambiguitas de materiebus in ſtomacho nulla eſt conuenientior medicina: addimus tunc diafeniconis. ʒ. ij. ⁊ licet vt alias dictum eſt in diafenicone ingrediantur ſolutiua a remotis trahentia: tamen virtus eius non pertrāſit epar vt dicit Sen. quinto cañ. eo ꝙ dactili inuiſcant huiuſmodi medicinas. conuenit etiam diacitonitem ſolutiuum quod ratione citoniorum nō attrahit a remotis.

¶Quarta intētio ē cōfortatio ſtomachi ⁊ remotio male cōplonis cū his que ꝑ interius ⁊ exteri' adminiſtrant. De exteri' adminiſtratis ſunt inūctōēs facte ex cale.

⁊ humectantibus habentibus virtutem
ſtip. vt cū oleo de ſpica de abſyn. de thi-
mo maſtice menta de citonijs. Itē capi-
mus mentā abſyn. ſquinātum ſpicā ro-
ſas balauſtias cortices granatorum cuꝫ
cinnamomo cipero gaſ. calamo aroma-
tico ⁊ ex iſtis facimus cerota ⁊ vnguen-
ta. Item fomentare ſtomachum ex deco
ctiōe facta in vino nigro ſtip. cū galāga
cipero cinnamomo ⁊ alijs antedictis et
ſtomacho applicare cū ſpongia vel veſi-
ca: etiā ex pulueribus iſtarū rerum face-
re ſacculos. De interius autē applicatis
eſt aromaticū ro. diaciminuꝫ diagalāga
zinziber conditū ⁊ mirabolani chebuli
conditi dando duos in hebdomoda mul
tum valent ante cibum. diacitoniten etiā
de zucharo cum ſpeciebus in cauſa fri. ⁊
ſine ſpeciebus in cauſa cali. etiam miua
citoniorum aromatica confortat virtu-
tem digeſtiuam ⁊ facit ad debitam reten
tionem dando duo coclearia ante ci-
buꝫ. Sirupus etiā de menta ⁊ de abſyn.
ſi eſt a debilitate digeſtiue ⁊ retentiue de
bemus eas confortare per interius ⁊ per
exterius adminiſtrata ſicut ſupradictuꝫ
eſt. Coriandrum etiā conuenit de quo di
cit Auicen. qđ retinet cibuꝫ in ſtomacho
⁊ eſt fortis impreſſionis. Si autem cā ſit
materia calida que faciat fluxum cū ſimi
les ſunt habende intentiones ⁊ quatuor
prima eſt debitum regimen qđ debet eſſe
frigi. ſecunda digeſtio hu. tertia euacua-
tio. quarta confortatio ⁊ remotio male
cōplexionis cal. ⁊ in his procedamus cū
digeſtiuis appropriatis contrarijs cauſe
ſcilꝫ frigide vt euacuare cum mirabola-
nis citrinis in ſubſtantia vel in infuſ. Ul
terius remouemus malam complexionē
cali. ⁊ confortamus cum infrigi. vt cum
ſulep roſ. zucharo roſ. diarodon abba. ⁊
decoc. cōmuni ſiru. ro. de granatis de ci-
tonijs cōfectione triaſandalorū Si vero
proueniat propter vlcera primo oportet
abſtergere ſcđo cōſolidare vt in. c. de pti
ſi dictum eſt. Si proueniat a ventoſitate
⁊ materia ſit fauens digeratur ⁊ euacue
tur: deinde reſoluatur ventoſitas cuꝫ ele
ctuario de baccis lauri ⁊ alijs de qui-
bus dictum eſt in capitulo de colica. Si
vero proueniat a dolore ſtomachi recur-
ratur ad capitulum de cura doloris ſto-
machi: quare ⁊c.

¶ Cura diſſenterie.

In cura diſſenterie quattuor
intentiones ſunt obſeruāde.
prima eſt debitū regimen. ſe-
cunda vertiſ ad cām diſſen-
terie. tertia ad excoriationeꝫ
quarta intentio eſt reſtrictio fluxus.
¶ In prima ergo intentione qr excoria-
tio ſit propter humoreꝫ cali. debet eſſe de
clinans ad fri. Aer ergo eſt ad frigi. alte
randus. In cibo vero oportet aliquos
cañ. obſeruare. Primus cañ. ꝙ cibaria
non ſint valde acuta nec ſalſa nec aceto-
ſa vt allea porri cepe zinziber cinnamo-
mum. acetoſa etiam cum multo aceto.
ſalſa cum multo ſale. dicit Auicen. ꝙ ci-
baria nō debent habere nimiam ſalſedi
nem nec nimiam acetoſitatem volens in
nuere ꝙ ſint aliqualiter acetoſa quia no
cumentum cōmunicatur ſtomacho: ideo
opꝫ ꝙ aliqualiter incitetur appetitus qr
virtus appetitiua eſt proſtrata. Secun-
dus cañ. ꝙ cibaria ſint pauce quantita
tis vt membra ſint auara ⁊ ita retinebūt
humores ⁊ non poterunt fluere. ⁊ licet di
cat Aui. ſtent per duos dies non tamen
eſt hoc tempore ſic faciendum ſed cū ſub
tili dieta debent ſtare. Tertius cañ. ꝙ ci-
baria ſint actualiter frigi. quia frigiduꝫ
facit ad conſtrictionem: ideo vitentur ca
li. cibaria etiā actualiter. Quartus cañ.
eſt ꝙ non ſint illa cibaria diuerſe nature
ſeu ſpeciei: immo dimittatur diuerſitas
cibariorum. Quintus cañ. eſt ꝙ cibaria
ſint facilis digeſtionis ⁊ ſint boni nutri
menti. cauſa clara eſt: ⁊ velocis digeſtio
nis quia ſtomachus eſt debilitatus. etiā
quia non poteſt longo tempore permane
re cibus in ſtomacho. ⁊ propterea Aui-
cen. laudat epar gallinarum teſticulos
gallorum oua ſorbilia que tamen non
ſint dura ſiue nimis aſſata nec nimis mol
lia ſiue elixa qr mollia ven. leniunt dura
vero ſunt difficilis digeſtiōis. Itē aqua
carnis ⁊ cōtuſum carniū. Et de milio far-
re panico rizo qđ aliqualr̄ torrefiat hoc

modo. Habeat tegula ⁊ rizum ſuperpo-
natur qua poſita ſuper ignem rizum cir
cunuoluatur ſuper tegulam. lentes etiã
excorticate laudantur. etiaꝫ lac acetoſuꝫ
quod ſic preparatur. Dimittatur ꝑ no-
ctem in aere ſereno poſtea in mane butro
ſitas extrahatur ⁊ capiatur acetoſitas.
Et ſi volumus ꝙ ſit magis conſtrictiuũ
extinguamus in eo lapides ignitos vel
calibem ignitum ter vel quater. Uinum
autem non conuenit niſi ſit virtus debi-
lis: ⁊ ſi exhibeatur ſit ſtipticum vel ſit be
ne temperatum cum aqua extinctionis
ferri vel calibis. aqua enim ferrata vel ca
libeata reſtringit ⁊ confortat mẽbra na-
turalia etiã retinet fluxum. vel etiam cuꝫ
aqua decoctionis ſeminum coriandrorũ
cõuenit etiã ponere aliquantulum de iu-
lep roſa. vel zucharo roſato vel aqua de
coctionis ſumach vel aqua berberorum
In aliĳs etiã regimen debet eſſe fri. ⁊ ſti-
pticum qꝛ talis excoriatio vt plurimum
a materia cal. prouenit.

¶ Secunda intentio principalis reſpicit
cauſam excoriationis ⁊ ideo dicit Aui.
ſi eſt fluens talis cauſa ſtude in abſciſio-
ne ita ꝙ oportet oẽs cauſas ſeruare. Si
ergo materia eſt colerica ⁊ fluxit primo ⁊
eduxit muſcoſitates poſtea cortices ⁊ ita
ſanguinem videmus ⁊ cum hoc cõtinuat
fluere colera ⁊ ideo nõ precedẽte digeſtio
ne euacuare debemus qꝛ cõtinue fluenti
augeret excoriationem practici ꝙ̃ primũ
vidẽt fluxum excoriatiuũ ſtatim abſcin-
dunt cauſam fluxus non expectando di-
geſtionem: ⁊ ita cito exhibent ſolutiua:
tamen aduertendum eſt ne exhibeantur
ſolutiua que noceant loco vlcerato ſicut
ſcamonea ⁊ omnia ſcamoneata ſicut dia
prunis ſolutiuũ electuarium ro. propter
quod Auicen. ⁊ aliĳ auctores laudãt mi-
rabolanos citrinos propter ſtipticitatẽ
ſed pro remotione eorũ aſperitatis admi
ſcent dragagantum vel vt cõmuniter fa-
ciunt practici admiſcent iulep roſatum:
habet enim virtutem infrigidatiuam ⁊ le
nitiuam. verbigratia ſic ordinando. ℞.
mirabolanorum citrinorũ ſubtiliter pul
uerizatorum. ʒ. ſ. ß. iulep. roſa. vel violati
℥. ſ. cuꝫ aquis buglo. planta. ⁊ ſimilibus
⁊ fiat potio. ponunt etiã aliqui aliquid
de reubarbaro licet nõnulli vituperent:
poſſumus etiam dare dictos mirabola-
nos in infuſ. verbigratia ſic ordinando.
℞. mirabolanorum citrinorum. ℥. ß. con
tundantur ⁊ infundantur in aqua cali-
da quantuꝫ ſufficit deinde bulliant dua
bus vel tribus bullitionibus poſtea for-
tis fiat expreſſio: cui addatur reubar. ele
cti. s. p. ʒ. ſ. vel. ℈. iiĳ. ſirupi roſa. ℥. ſ. miſce
⁊ fiat potio. Solutiuum aliud magiſtri
Galaſĳ aſtarĳ doctoris celeberri. ℞.
corticum mirabolanorum chebulorum.
ʒ. iiĳ. mirabolanorum citrinorũ. ʒ. ĳ. paſſu
larum enucleatarum. ʒ. ſ. ſpice parum in
cidantur vel conterantur minutim ⁊ in-
fundantur in aquis planta. abſyn. bug.
añ. q. ſufficit: ⁊ ponantur ad bulliendum
duodecim bullitionibus vel circa: dein-
de facta infrigidatiõe bene manibus fri-
centur ⁊ fiat ipſoruꝫ debita expreſſio cui
addatur diacatolicõ. ʒ. iiĳ. reubar. ſubti-
liter pulueriʒati. ʒ. ß. miſce ⁊ fiat potio.
Nota ꝙ aliquando practici torrefaciũt
reubarbarum ſuper tegulam calefactam
reuoluendo ipſum vt partes acute reſol-
uantur ⁊ remaneant ſolum partes ſtipti.
ſed iſta torrefactio a principio non eſſet
conueniens: qꝛ adhuc eſt magna quanti
tas materie in corpore. In proceſſu vero
quando maiori indigemus confortatiõe
ꝙ̃ euacuatione qꝛ euacuata iam eſt ma-
teria: tunc talis torrefactio multum con
uenit. Et nota ꝙ licet Auicen. hic multũ
laudet reubarbarum non tamen laudat
ipſum in intentione euacuãdi ſed ſtipti-
cãdi ⁊ reſtringendi: quia addit poſt de
glandibus ⁊ roſis: nec inuenitur aliquis
textus Auice. qui dicat ꝙ ſoluat. habes
tamen ipſuꝫ eſſe ſolutiuũ ab Auer. quin
to colliget ⁊ Meſue. Facta autẽ aliqua
li euacuatione a principio poſtea digeri-
mus materiã facientem fluxum. ⁊ ita ſe-
cunda die practici cõmuniter dant ſiru-
pos videlicet. ℞. ſirup. roſa. ℥. ſ. ſirup. de
endi. ℥. ß. aquarum roſ. plantagi. ⁊ endi.
añ. ℥. ſ. miſce. Iſte eniꝫ ſirupus ingroſſat
digerit infrigidat ⁊ ſtipticat. Nota ta-
men ꝙ iſti ſirupi non debent eſſe a princi
pio nimis ſtiptici: tum quia febris mala
coniungitur: tum etiam quia non inten-
dimus talem materiam retinere. In pro-

ceſſu vero exhibentur iſti ſirupi ſcilicet ſirupus roſa. de citonijs cum aquis aceto ſis roſa. ⁊ plantagi. Facta autez digeſtione materie eradicatiue euacuamus ⁊ relinquimus veſtigium ſtipticitatis dando mirabolanos in ſubſtantia ⁊ reubarbarum: ⁊ tūc bonum eſt torrefacere reubarbarum ſicut ſupradictum eſt. Poſtea vero facta eūone debet epar epithimari cū ſandalis roſis aqua roſa. endiuie ſpodio ⁊ alijs ⁊ hoc ieiuno ſtomacho deinde ſtipticare oportet.

¶ Tertia intentio principalis eſt curatio excoriationis inteſtinorum ⁊ hoc diuerſimode procedendo ſm ꝙ huiuſmodi excoriatio diuerſificatur. Nam aliqua eſt excoriatio cum vlcere aliqua ſine vlcere. Illa autem que eſt cum vlcere cognoſcimus quando egreditur materia ſanioſa: quod etiam aliquando fit a principio: ideo aliquando oportet nos lauare ⁊ aliquando cōglutinare. Si enim videmus a principio egeſtiōes ſanguinolentas debemus lauare inteſtina ne materia figatur in ipſis: ⁊ hoc completur cum cliſteribus lauatiuis que ſic fiunt. ℞. aque or. lib. ſ. vitellos ouorum numero. ij. zuchari rubei. ℥. ſ. hoc effi cliſtere abſtergit materiam illam que figeretur in inteſtinis. ⁊ hoc quia non poterit longam moram trahere in inteſtinis ⁊ etiam quia cliſtere remouet acuitatem humoris excoriantis fit enim vnum aggregatum ratione cuiꝰ non poterit excoriatio induci in inteſtinis. ſingulariſſima enim ſunt cliſteria in hac cura. ⁊ oportet vt a principio iſta adminiſtrentur: quia ſi profundaretur poſtea non euacuaretur. Ego enim fateor me multos curaſſe ſolum cum adminiſtratione horum cliſteriorum. Aliquando autem mucoſitates ſole ſunt euulſe ⁊ non profundata eſt excoriatio immo nec inchoata ⁊ tunc oportet procedere cum cliſteribus glutinatiuis ⁊ viſcoſis quia adherent inteſtinis ⁊ faciunt veſtem ſupra tunicas inteſtinorum: ⁊ ita practici communiter faciunt ordinando tale cliſtere. ℞. albuminis ouorum gummi arabici adipis renuz caprarum vel ſepi aña ʒ. ij. olei roſa. ℥. ſ. ne adeps ita cito congeletur. boliarmeni dragaganti aā. ℥. ſ. cuz aqua ordei ſi querimus cum hoc abſterſionem ⁊ lauare. vel cum brodio pingui ſi volumus conglutinare magis. ℥. x. mi. pro cliſteri. ponere etiam cum iſtis butirum iuuaret. Aliquando tamen materia retinetur propter iſtorum viſcoſitatem. ideo oportet poſt ꝙ modico tempore ſtetit cliſtere hoc conglutinatiuum quod factum fuerat poſt debitam inteſtinorum lotionem iterum adminiſtrare cliſtere lauatiuum. deinde iterum conglutinatiuū vt deficiat excoriatio ⁊ prohibeatur per iſtum modum. ponitur etiam aliquando ſuccus plan. in his cliſteribus qui laudantur ab Auice. Cognito deinde ꝙ ſit abſciſa cauſa quia puta non plus fluit de materia colerica neꝗ mordicatiua ſed ſolus ſanguis vel mucoſitas: tunc conſolidamus ⁊ primo videmus ſi oportet abſtergere ⁊ lauare quod facimus cum cliſteri lauatiuo poſtea facimꝰ cliſtere incarnatiuum faciendo decoctionem ex roſa. balauſtijs corticibus granatorū ſumach ⁊ ſemine coriandri ſemine berberorum ⁊ gallis ex qua decoctione accipiatur lib. ſ. cui addatur boliarmeni ſang. dra. terre ſigillate thuris aā. ʒ. ſ. vel tro. de terra ſigillata. ʒ. ij. addendo vitellos ouoruz numero duos vt adhereat inteſtinis. ⁊ hec omnia fiunt vbi ſit excoriatio ſola ⁊ pura. Si vero ſit excoriatio cum vlcere in cura ſunt due intentiones obſeruande. prima eſt abſterſio ⁊ mundificatio. ſecunda eſt conſolidatio.

¶ In prima intentione cum videmus ꝙ egreditur pus vel ſanies ab vlcere procedimus in cura faciendo cliſtere abſterſiuum ⁊ mundificatiuuz ex aqua decoctionis furfurum frumenti vel ex aqua mellis vel ex brodio cicerum ru. vel ex aqua lactis caprini vel ex vrina vel ex lixiuio quia fortius eſt. aliquando etiam ex vino rubeo quia abſtergit ⁊ cōfortat et cuz iſtis poſſumus miſcere mellis roſa. ℥. ij. Si autem hec non ſufficiunt accipimus aquā decoctionis piſciū ſalitorū ⁊ aquā oliuarum ſalitarū. Si iſta non ſufficiūt

venimus ad fortia.ſ.accipiendo tro.de arſenico ⁊ ita cum iſtis abſtergimus ⁊ mūdificamus locum vlceratum.⁊ ſemper tibi maior ſit cura ad abſtergendū ⁊ mundificādum ꝙ̄ ad conſolidandū:qꝛ ⁊ ſi nō adminiſtras conſolidātia dummodo bene abſtergas ⁊ mundifices natura ex ſe poſtea incarnabit.

¶ Secunda intentio eſt cōſolidatio qua facta optima mundificatione ⁊ non fluēte amplius tali materia poſſumus ponere eā in actu practico adminiſtrādo cliſteria cōſolidatiua ⁊ cōglutinatiua cū rebus ſtipticis vt cū decoctione lentiū roſ. balauſtiarū imponēdo boliarme. de terra ſigillata ⁊ de alijs de quib' dictum ē ſupra tamen nunꝙ̄ recedas ab abſterſione ⁊ mundificatione:quia vt dictum eſt natura de ſe incarnabit.

¶ Quarta ⁊ vltima intētio principalis eſt reſtrictio fluxus.aliquādo.n. propter ſuperfluum fluxum timeē caſus virtutis ⁊ ideo oportet iſtum fluxum retinere. et etiam quia aliquādo non fit ex materia mala:quia iam euacuata eſt ſed fit eo ꝙ vie ſunt laxe ⁊ debilitate. retinemus aūt fluxum cum bis que per interius ⁊ ꝑ exterius adminiſtrantur. Per interi' conuenit ſiru.roſ.mirtin' de citonijs de granatis ⁊ bis ſimiles.conueniunt etiā tro. de ſpodio cum ſemine acetoſe dando.ʒ.ſ. ante cibum.etiam confectiones vt zucharum roſ.imponendo corallos rubeos vel ſpodium vel accipiendo codognatam ſine ſpeciebus vel de ſirupo de citonijs. ſi vero bec non ſufficiant ad narcotica deueniendum eſt.ipſa.n. dolorē remittunt inducunt ſomnum immobilitant bumores:ſed bene conſideranda eſt virtus in adminiſtratione iſtorum narcoticorum. non.n.dentur illi cuius virtus eſt debilis.extingueret.n.illum paucū calorem. ⁊ buiuſmodi Quandoꝙ̄ adminiſtratur per ſuperius quandoꝙ̄ per inferius Per inferius aūt eſt ſuppoſitorium de litio deſcriptum in littera a Raſi. ⁊ tenetur confectum in apothecis. ⁊ debemus ſemper appendere cū filo vt poſſimus ad placitum remouere. ⁊ dicit Aui. nos teſtificamur ⁊c. Per ſuperius conuenit athanaſia dando a.ʒ.j.vſꝙ̄ ad.ʒ.iiij. ⁊ aliquando ponimus in cliſteri diſſoluendo eam in ipſo per exterius.cōueniunt inunctiones facte ex oleo citoniorum maſticino ⁊ mirtino aſpergendo ſupra de puluere corallorū roſ.maſticis boliar.ſan.dra.ſingulariſſimū eſt emplaſtrum diafinicō deſcriptum a Meſ.ſꝫ deſcribit duo. vnum in intentione cal.aliud in intentione fri. ⁊ iſtud teneē confectum ⁊ capiē pannus groſſus ⁊ ponitur ſupra ventrem ⁊ iterato renouamus. Aliqui faciunt ſuffumigia cum vino ru.ſtiptico ſupra ferrū ignitum fumuꝫ recipiendo:vel igniunt ſcoriam ferri ⁊ ſimiliter faciunt:vel vt communiter fit ponere manus ⁊ pedes in decoctione ſtiptica talis enim virtus ſtiptica communicaē ſtomacho ⁊ inteſtinis ſi autem fuerit ſolus fluxus inteſtinalis lubricatiuus cura eſt eadem cum cura ſtomachi et nō eſt diuerſitas niſi in boc ꝙ in fluxu ſtomachi medicine magis ꝑ ſuperius adminiſtrantur.ſed in fluxu inteſtinali ſine excoriatione ⁊ debilitate digeſtiue magis per inferius vt per cliſteria procedimus.et ſi eſt materia ſſatica euacuatio vt ſupra in cura fluxus ſtomachi.quare ⁊c.

¶ Cura fluxus ſplenetici.

SI fluxus proueniat propter debilitatem virtutis attractiue ſplenis vel propter opilationem curetur ſicut dictum eſt in capitulo de dolore ſplenis:⁊ ibi ampla ē cura ad ſolutionē.multū vꝫ.oleū caparoꝝ de lilio de geneſtra agreſtri ⁊ alie res appropꝛate ſpleni.aqua ſcolopen.multum appropiatur ſpleni etiam thamaſci.euacuatio fit cum mirabolanis indis vide ibi quare ⁊c.

¶ Cura fluxus inteſtinalis qui dicitē tenaſmon.

Enaſmon eſt appetitus vehe
mēs egerēdi abſq; egeſtione
t notabili reſpcū illius appe
titus quē hʒ. No. ꝙ cū diſſen
teria q̄ſi ſemꝑ complicat te-
naſmon ex eo ꝙ loc⁹ excoꝛiatus ſtimula
tur ad egerendum. lʒ non ſit materia vel
pauca egerēda. ⁊ etiam qꝛ multotiens
materia virulenta egredit a tali vlcere et
figit in extremitate inteſtini recti ⁊ cau-
ſat talem appetituʒ ⁊ h̄ no. Si cauſa iſti
us fluxus fuerit colerica vel flegmatica
ſalſa curat cū cliſterib⁹ lauatiuis vt cum
aqua oꝛdei zucharo ⁊ duob⁹ vitellis ouo
rū in cali. in fri. cū melle. ro. aqua lactis
bꝛodio ciceruʒ ⁊c. Si cā fuerit apoſtema
dēmus curare ſm modū apatis .ſ. cū cli-
ſterib⁹ mollificantibus. Vel etiā ſi cā ſit
fex ſicca curet cū mollificātib⁹ ꝑ ſupius
⁊ ꝑ inferius. vt ſupꝛa dictum eſt in cura
colerice. vulgares accipiunt tabulā par-
uam lignifoꝛtis vt puta nucis ⁊ calefaci
unt/⁊ cum illa actuali caliditate appo-
nūt ano ⁊ aliquādo inungūt ipſum ſe-
po hircino: qꝛ per calefactionē illam ſi ē
ꝑpter fri. vel ventoſitatē remouetur. Si
vero ſit ventoſitas pꝛactici faciunt ſaccu
los ex camomilla vel ex floꝛib⁹ taſſi bar
baſſi. mirabilē. n. habet pꝛopꝛietatem in
tenaſmone vel faciunt iſta bullire cum vi
no ⁊ expꝛimunt ⁊ poſtea cum actuali ca
li. ponūt ſupꝛa ventrē. Quando aūt ſuꝑ
fluit fluxus ⁊ timemus defectionem vir-
tutis debemus ipſum reſtringere ⁊ vti-
mur emplaſtro diafeniconis qđ deſcri-
bit Meſue ſicut ſupꝛadictum eſt. Sup-
poſitioꝛiū etiam de litio multum cōfert.
hoc tamē eſt in intentione ſtupefactiōis
⁊ deſcribit a Raſi ⁊ ſicut ſupꝛa dictū eſt
adminiſtratur cū filo appenſo poſſimus
ad placitū remouere: ne ꝑpter nimiā mo
ram eius ſomnus nimis pꝛofundaretur
⁊ ſic eſſet periculum de moꝛte infirmi. et
ideo hoc ſit vltimum remedium. Per ſu
perius adminiſtrantur tro. de opio cōfe-
ctio de ſtoꝛace vt dictū eſt ſupꝛa. vſualis
eſt athanaſia Nicolai. a. ʒ. j. vſq; ad. ℈.
iiij. Si aūt ꝑueniat a repl'one: tūc eſt bo
nus et non dʒ reſtringi. Si a debilitate
contentiue eſt tūc confoꝛtanda cum pul-
veribus ſupꝛaſcriptis. Si vero a liquefa
ctione tunc debet illa caliditas remoue-
ri quare ⁊c

❡ Cura fluxus epatici.

Cura fluxus epatici diuerſifi
catur ſm diuerſitatem cau-
ſarū: ⁊ ideo opoꝛtet bene con
ſiderare cām illi⁹: ⁊ qꝛ talis
fluxus epaticus dependet ex
ſpecialibus cauſis epatis ideo auctoꝛes
bꝛeuiter tractant. ⁊ iſta cā aſſignatur a
Nicolo alia cā a Cōciliatoꝛe differētia
22. aſſignatur qꝛ ipſi paruʒ vel nihil ſpe
rant de cura: ⁊ ibi allegat Gal. quinto
de interioꝛibus qui dicit ꝙ multi moꝛtui
ſunt propter defectū curatiuū: ⁊ ꝙ aliq̄n
materia pꝛofluit ad inteſtina ⁊ vlcerat ⁊
ipſi habebāt oculum ad ſolā vlceratio-
nem ⁊ non attendebant ad epar ⁊ retine
bant materias. opʒ ergo cōſiderare cām
⁊ abſcindere ꝑpterea dicit Aui. opoꝛtet
ergo vt redeas ⁊ cures apa ⁊ oppilatio
nes ⁊ alias cās. cū. n. feceris hoc iam cu
raſti. Pꝛima ergo ſpēs fluxus epaptici
eſt chiloſus fluxus qui pōt ꝑuenire ex de
bilitate attractiue a fri. eā vel ꝑpter op-
pilationem epatis. ⁊ in cura iſtius tres
intentiones ſunt obſeruāde pꝛima eſt di
geſtio. ſecunda euacuatio. tertia remotio
male cōplexionis ⁊ epatis confoꝛtatio.
❡ Pꝛo pꝛima intentione ꝯueniunt ſiru.
de duabus radi. de quinq; radi. cū aquis
appꝛopꝛiatis vt feni. abſyn. cuſcute apij
pꝛaſſij que oēs ſunt aperitiue ⁊ ēt digera
mus humoꝛem flegmaticū. optimus eſt
ſiru. de cicoꝛea: qui a Nicolo deſcribit p
d iuitibus. in cā aūt cali. poſſumus refrā
gere dictos ſiru. cū ſiru. de endi. cum ſi
ru. roſ. cum aquis endiuie cicoꝛee ⁊ alijs
❡ Secūda intētio eſt eūatio in qua opoꝛ
tet cauere ne euacuemus cum rebus no
centibus epati. ideo vti debem⁹ reubar.
in infuſione. Item cuʒ agarico qui vʒ ad
oppillationes ſaltem cum reubarbaro
fiat.
❡ Tertia intentio eſt remotio male com-
plexionis epatis que completur. cum
troci. confectionibus ⁊ electaurijs vt cuʒ

tro. de lacca cum tro. de reubar. electuarium etiam diacalamentũ conuenit dando ad. ʒ. j. vſqʒ ad. ʒ. ij. cõuenit etiam diacurcuma dialacca ⁊ noli ſemper procedere cum vno remedio iuxta ſententiam Aui. quarta primi capi. primo. In cronicis egritudinibus ⁊c̃. ſed in vña hebdomoda cũ. ʒ. j. vl̃. . ß. vel. ij. ð dialacca alia cum ſirupis alia cum tro. ⁊ caue ne conſtringas fluxum ſaltẽ a principio: ⁊ hec eſt cura fluxus chiloſi. Nota etiam ꝙ dicit Aui. Multotiens linit inſipiẽs epar in hac aſcellatione cũ inſpiſſantib' ſanguinẽ ⁊ extinguentibus epar per hoc ꝙ ſunt frigi. ⁊ in hoc eſt mors. Si vero fuerit cauſa debilitas epatis recurre ad curam debilitatis epatis. oportet enim vt vigoretur epar maxime in fluxu lotiuo. ⁊ caue ne perducas epar ad augmentũ cauſe: ideo oportet cõſiderare cam: quia ſi debilitas epatis ſit a cã frig. cum cali. procedimus ⁊ econtra. quia ergo vt ſolũ eſt frigiditas: ideo procedimus cum cal. ⁊ laudat Aui. piſtachia. i. fiſticos. Roſa anglica cauat ⁊ ponit vnũ electuarium quod ipſe appellat de cucube qð eſt ſingulariſſimum cuius laudes ab eo vide ⁊ cum eo poſſumus adminiſtrare aliquid de reubar. Inter alia autem q̃ epati conferunt eſt epar adipſiue lupi dãdo in mane coclearium vnum. optime etiam ſunt paſſule multum enim commendãtur ab Aui. vt in capitulo de rebus conuenientibus epati. ⁊ in capitulo de cura male complexionis cali. ⁊ frigi. epatis. ⁊ in capitulo de debilitate epatis. ⁊ in capi. preſenti dicit. Et iaʒ laudate ſunt paſſe pingues in hoc capitulo ita vt quidam eſtimauerunt ꝙ ipſe ſanant fluxum lotiuũ difficilem: ⁊ nos quidem iam experti ſumus illud ⁊ debẽt paſſe in frigi. eſſe dulces ⁊ pingues. in cal. vero acetoſe. comẽdatur etiam ſpodium ſm̃ commune dictũ. gaudet epar ſpodio. ⁊ ſi vis ſtipticare da paſſas cum armillis ⁊ granis ad intra contentis. ⁊ ſi nõ vis ſtipticare da ſine illis ⁊ dentur coclearia duo ante cibum accipiãtur etiam paſſe bene piſtate ⁊ cribellate cum ſedacio deinde conficiã tur cuʒ zucharo ⁊ ſi vis potes ponere de ſpodio vel de alijs epati appropriatis ⁊ fac confectionem vel electuarium: valet enim multũ propter hoc ꝙ penetrat melius ad epar ⁊ hoc. no. ſingulariſſimum etiam eſt electuarium hoc quod ſic a me deſcribitur. ℞. diacurcume paſſularum añ. ℥. j. reubarba. epatis adip. añ. ʒ. j. ⁊ ſi vis contemperare cal. addas ſpodij. ʒ. ß. cum ſiru. de biſan. ⁊ fiat electuariũ. vʒ ẽt epatica herba que naſcitur in puteis ⁊ locis aquoſis. optimum etiã eſt reubar. nam bonũ eſt exhibere in qualibet hebdomoda. ʒ. j. ⁊ Siringellus dabat omni die. ℈. j. de quo loquitur Nicolus dẽ mente Gerardi. abſynthium ſimiliter optimum eſt vt ex adminiſtratione eius in cibo ⁊ potu multũ rectificatur epar. ſingulariſſimum eſt etiam electuarium de vino deſcriptum ab Auicẽ. ſupra de mente Sal. ⁊ cũ iſto illuſtriſſim' dux Barri qui paſſus eſt hunc fluxum per dimidiũ annum curatus fuit ⁊ maxime valet in cauſa frig. in cauſa vero cali. admiſcem' cum eo ſpodium ſpecies diarodon abbatis tro. de ſpodio ſpecies triaſandalorũ ⁊ ſimilia. etiã ſiru. de abſynthio in cauſa frigida. multum valet. ſirupus vero de cicorea Nicoli vel Gulielmi placentini in cã cali. eſt bonus vbi ſit fluxus aquoſus. ſimiliter valent predicta ⁊ ſtat intentio confortandi cum cali. Si vero ſit fluxus colericus detur ſirup. de endiuia de biſantijs cum aqua endiuie cicoree tro. de ſpodio cũ ſemine aceto. diarodon ab. vel deſcriptione communi ⁊ triaſandali Si fuerit ſanguineus dimittatur. vbi ſit fluxus virulentus remittatur cali. ep̃is cum fri. immediate dictis ⁊ epithimatibus vbi ſit diuerſorum colorum vigora omnes virtutes epatis cũ his que dicta ſunt in capitulo debilitatis epatis cum cinamomo ⁊c̃. Si cauſa ſit frigi. cũ melle roſa. vbi autem ſit ſanioſus abſtergere cũ aq̃ lactis cũ aqua ordei cũ zucharo cum aqua cicerum ru. ⁊ alijs de quibus dictum eſt ſupra poſtea conſolida cum rebus ſupradictis ⁊c̃.

¶ De cura fluxus cibalis.

IN cura fluxus cibalis tres intentiones ſunt obſeruāde prima eſt abſciſio cauſe.ſecūda eſt mūdificatio inteſtinorum ꝛ ſtomachi.tertia eſt remotio male complexionis ꝛ ſtomachi cōfortatio.

¶ In prima intētione procedim⁹ a principio abſcindere cauſam. Si cauſa ſit nimia quantitas cibi ſumant paucaꝫ quātitateꝫ. Si vero cauſa ſit ciborum corruptibilitas quia ſcilicet comederit cibos malos ꝛ facile putreſcibiles illos dimittat ꝛ bonos capiat. Si vero cā ſit oleaginea ꝛ vnctuoſa ſumat ſtiptica.

¶ Secunda intentio eſt mūdificatio ſtomachi ꝛ inteſtinorum. Si enim illud qđ corruptum eſt in inteſtiuis cōtinetur leniemus ventrem cū cliſteribus lenitiuis vt cū lib.ſ.decoctionis communis cum. ℥.ſ.caſſie ꝛ.℥.ß.pulueris zuchari. Si vera materia in ſtomacho contineatꝛ dabimus caſſie electe.℥.ſ. vel.ʒ.x.vel manne electe.℥.ij.vel pillularuꝫ elefanginarū. ℈.iiij.vel biere ſm.Gal.℥.ſ.

¶ Tertia intētio eſt remotio male impreſſionis facte a corruptione ciborum ꝛ cōfortatio ſtomachi vt verbigratia. Si qs comederit cucumeres cum aceto ꝛ agreſta preparatos ex quorū comeſtione impreſſa fuerit mala complexio fri.illā eſſ remouebimus cū inunctione olei de abſynthio de ſpica cū vnguento ſtomacho etiam fomentando cum abſyn. galanga ſquinanto ꝛ capiēdo alias res ſtipticas ꝛ bulliendo cū vino rubeo ſtiptico ꝛ euaporare cū ſpōgea poſtea dare ſirupos ō menta de abſynthio aromaticū roſ.diagalanga diacīminū ꝛ alia confortatiua ſtomachum que ſupra ſepius numerata ſunt.ibi ergo recurras ſi iſtorum copiam vis ſm diuerſa ingenia ꝛc.

¶ De cura fluxus ex diſpoſitione aeris.

SImiliter in iſta cura tres intentiones obſeruantur. prima eſt abſciſio cauſe.ſcđa eſt euacuatio. tertia cōfortatio membrorum laxorum.

¶ In prima intentione q̄ eſt abſciſio cāe ſi proueniat fluxus ex forti fri. aeris opꝫ ponere infirmum in loco cal. ꝛc̄. de alijs rebus non naturalibus ſemper contrariando cauſe vt etiam ſi ex cali. vel bu. fiat contrarium.

¶ Secunda intentio eſt euacuatio ſi aliquid de materia in ſtomacho cōtinetur que iam ſit fluxa oportet ipſam euacuare:ꝛ de hoc dictum ē ſupra puta de his que conueniunt ad hanc intentionem ſicut eſt biera ſm.Gal.

¶ Tertia intētio eſt membrorū que ſunt laxa confortatio vt cōfortare cū ſtip. ſm diuerſitatem male complexionis videlicet cum vnctionibus vt cum oleo de abſynthio de menta de maſtice ꝛ cum confectionibus ſicut in fluxu cibali dictum eſt:quare ꝛc.

EX dictis Raſis ꝛ Auicena cura difficultatis vrine reducitur ad duas generales intentiones ſeruato tñ pri⁹ debito regimine ſm varietatem cauſe. Prima intētio eſt abſciſio cāe diuerſitatis.ſecūda ē prouocatio vrine.

¶ Prima intentio ſic cōplebitur qꝛ primo ꝯriabimus cām ꝛ in eius abciſione ſtudebim⁹ vt ſi fuerit mala cōplexio fri. veſice tūc oportebit eā calefacere ꝛ ſic regimē ꝑmo erit calefactiuū.et facere cliſteria calefacientia ꝛ inunctiones calefaciētes ſicut poſtea dicetur. ſi ab oppillatione colli veſice oꝫ cauſam cōſiderare. Si enim fuerit apoſtema curabimus ipſum apoſtema cura apoſtematū ſicut dicetꝛ. Si cauſa fuerit materia lapidea hec dicetur in cura lapidis quia oportet comminuere lapidem ꝛ frangere ponit tamē in hoc caſu vnum remedium Raſis ꝙ ſi non poſſumus cōminuere tūc debemus facere vt infirmus ſupinus iaceat ꝛ eum conquaſſare ꝛ diuerſis modis pedes infirmi lauare in altum donec lapis a via vrine remoueatur. Si autem lapis ſit in collo veſice ꝛ nullo modo poſſit remoueri ; tunc debemus facere vt infir

mus capiat ſtringam auream vel ar⸗
genteam ⁊ intromittat in veſicam ad ex
pellendum lapidem. vel accipiat cande⸗
lam cereãm oleo intinctaꝫ vt melius per
viam flectatur ⁊ faciat ſimiliter vt ſupra
⁊ hoc eſt ſingulare remediũ. Si vero cau
ſa fuerit oppilatio facta a materia ſanio
ſa vel flegmatica vel ſanguinis coagula
tione tunc ſtat intentio in ſubtiliando ta
lem materiam: ⁊ in hoc conueniunt ſiru
pi aperitiui ⁊ ſubtiliatiui ſicut eſt ſiru⸗
pus de duabus radicibus ⁊ de quinqꝫ
radicibus de eupatorio cum aquis ap⸗
propriatis vt feniculi apij. etiam confe⸗
ctiones valent vt diacurcuma dialacca
iuſtiñ. ⁊ etiam tiriaca mitridatum cum
modico vini. Si vero cauſa eſt ex parte
renum remoueatur mala diſpoſitio renũ
Si propter apoſtema curetur cura apo⸗
ſtematis diuerſificando remedia ſm ip⸗
ſorum diuerſitatem. Si vero cauſa ſit ex
parte epatis cureť mala diſpoſitio epis.
¶ Secunda intentio vertitur ad eductio
nem vrine; nam dato ꝙ cauſa ſit abſciſa
oportet tamen vrinam prouocare primo
incipiendo a leuioribus vt leuiter com⸗
primendo veſicam: ⁊ ſi hoc non ſufficit
fiat ſuppoſitorium cum ſale thabarzei
vel ſalgemma in ano. ⁊ hoc quia lacerti
animalium communicant cum lacertis
colli veſice. capiatur etiam pediculus et
ponatur in extremitate virge: motu eniꝫ
ſuo irritabit virtutem expulſiuam. etiam
fruſtum cepi ⁊ allei irritant enim valde.
fiat etiam leuis fricatio cuꝫ vngue in col
lo veſice prope anum. ſed ſi hec non ſuffi
ciant tandem deuenire oportet ad diure
tica. Et horum quedam adminiſtrantur
per ſuperius quedã ꝑ inferius. Per infe
rius vero quedã ab intra ꝗdã ab extra.
Ab extra vt iunctio pectinis cũ oleo ſcor
pionum cum oleo de lilio. calefaciunt
enim ⁊ diſſoluunt ⁊ relaxant. etiam fo⸗
mentatiões facte ex paritaria ſola quia
talem virtutem habet. vel ponere ſena⸗
tionis id eſt creſonis cum dictis oleis fri
xando in ſartagine deinde per ſe vel ad
intra petiam pectini apponere. calefacia
mus etiam tegulam vel ferream laminã
⁊ ſpargamus ſupra vinum calefactum
ſuperponendo herbas humidas ⁊ pona

mus ſupra femur zirbus etiaꝫ adipinus
cum ſua actuali caliditate poſitus ſupra
ventrem multum valet. Nicolus floren⸗
tinus recitat ſe habuiſſe a fidedigno. fit
etiam fomentatio ex rebus magis cali⸗
dis videlicet cum abrotano calamento
mentaſtro ſauina fomentando cum ſpon
gia. Sed ſi iſta non ſufficiant oportet de
uenire ad balneum faciendo decoctioneꝫ
ex rebus ſupradictis ⁊ poneudo egrum
ad ſedendum addẽdo etiam de prouoca
tiuis vrine. Ad intra vero per interius cõ
ueniunt cliſteria ⁊ inunctiones impoſi⸗
tiones per ſiringam. facimus enim cliſte
ria ex decoctione ex qua facimus fomen
tationem vt accipiendo hierampigram
vel benedictam ſimplicem caſſiam pul⸗
uerem zuchari cum oleo ſcorpiouum vel
de lilio ⁊ facimus enema vel per ꝑ ſirin⸗
gam oleum ſcorpionum vel de lilio diſtil
lando: vel etiam oleum de ruta vel de ſpi
ca. Per ſuperius vero conueniũt vt ſiru
pus de duabus radicibus vel de quinqꝫ
radicibus: etiam de eupatorio cuꝫ aquis
feniculi ſparagi. decoctio etiam quinqꝫ
radicum ſcilicet feniculi bruſchi ſparagi
apij petroſilij ⁊c. decoctio etiam ſenatio
num: vt dicit Nico. multum vꝫ. ⁊ etiã de
ipſis decoctis comedere de quo ipſe hi⸗
ſtoriam recitat quam tu vide. deeoctio
etiam iuniperi ſingulariſſime laudatur
que tantum prouocat quod facit ſangui
nem mingere ſm Dioſcoridem decoctio
etiam ſauine vꝫ ſuper omnia. etiam Ni⸗
co. ſingulariſſime commendat corticem
oui a quo pullus eſt egreſſus exhibendo
ʒ. j. corticis bene depurate a pellicula ſua
Et ego dedi domine Marie de taconibꝰ
⁊ emiſit. xij. vitrea vrina plena. eſt enim
hoc ſingulariſſimum remediũ. etiam ru⸗
bea tinctorũ vꝫ. ſimiliter cantarides am
motis capitibus ⁊ alijs ſed ſunt timoro
ſe: participant enim venenoſitate de qui
bus quidam ſcholaris illudens accepit
⁊ mortuus eſt. Gerardus multuꝫ laudat
hmõi cantarides ⁊ cõponit hoc modo re
ceptam in qua ingrediuntur. ℞. ſpice. ʒ.
ß. cantaridarum. ℈. iiij. cõterantur ⁊ de⸗
coquantur cum decoctione apij vel feni⸗
culi vel cum aqua cicerum ru. aqua etiã
raſani multum ab Auic. laudať. De cõ⸗

poſitis ſunt cõfectiones vt dialacca dia
curcuma iuſtinianũ. confectio de cineri-
bus ſcorpionum dando vſq₃ ad.ʒ.j.ß.cu₃
aquis appropriatis. iſta enim ſunt vſua
lia. Si proueniat a coagulatiõe ſangui-
nis v₃ exbibendo in forma ſirupi oximel
s. oximel compoſitũ oximel ſquilliticum
q̃ð eſt fortius vel coagulum leporis ⁊c.

❡ Cura lapidis renum.

Cura lapidis diſtinguit̃ ſm̃ di
uerſitatem loci. Alia enim eſt
cura lapidis renum alia veſi-
ce. Primo igitur dicetur cura
lapidis renum que duplici indiget regi-
mine. ſ. preſeruatiuo ⁊ curatiuo. Preſer-
uatiuum regimen debet̃ corporibus que
ſunt parata cadere in hãc egritudinem.
Curatiuũ vero debetur corporibꝰ actua-
liter egrotãtibus. Regimen preſeruatiuũ
conſiſtit in quattuor fundamentis. Pri-
mum eſt probibitio multiplicationis hu
moris flegmatici. ⁊ hoc q̃r materia fleg-
matica eſt cauſa lapidis ſeu materia ip-
ſius. Secundum vero eſt ꝙ ſi generetur
talis materia diuertamus ne fluat ad re
nes: ſed verſus inteſtina. Tertium eſt ꝙ
ſi aliquid ad renes trãſierit ꝓbibere ne
in renibus figatur ⁊ retineatur ne poſſit
lapideari. Quartum eſt remouere ſeu re-
mittere cali. renũ. que eſt cauſa effectiua
lapidis.

❡ Quantum ad primum fundamentum
oportet ꝙ infirmus in regimine cibi tali
ter ſe regat vt vitet omnia cibaria groſſe
ſubſtantie fri. ⁊ viſcoſa. vnde vitet̃ caſeus
maxime recens ⁊ lacticinea omnia ⁊ ci-
baria de paſta azima ꝑtes pingues ani-
malium ⁊ extremitates ipſorum ⁊ inteſti
na. carnes etiam auiũ aquaticarum: ni-
mia etiã comeſtio ⁊ abundans ſed dimit
tat comeſtionem cum reliquijs famis et
comedat cibaria optimum ſanguine₃ ge
nerantia.

❡ Quãtum ad ſecundum fundamentum
ſi multiplicetur materia flegmatica de-
bemus eam diuertere ad vias inteſtinoꝝ
⁊ in hoc caſu iubent practici alternis die
bus vel bis in hebdomoda fieri cliſteria
lenitiua vt natura aſſueſcat has mate-
rias ad inteſtina tranſmittere. etiã ſemel
in hebdomoda eſt bonum ſumere bolum
caſſie: v₃. ℥. j. Quidã habent pro ſingula
ri remedio caſſ. fiſtulatum quod vocatur
diacaſſia. accipiunt eni₃ caſſiã cũ zucha.
⁊ cum decoctione liquiritie ⁊ ſeminis al
chechengi exbibẽdo ſemel vel bis in heb
domoda. tenet enim ven. lubricum. Qui
dã etiam habent pro ſingulari remedio
terbentinã dando ab. ℥. ß. vſq₃ ad. ℥. j. qui
dã eni₃ ſoluuntur a tali doſi ⁊ quidã nõ.
Iuuamentum autem eius eſt maximum
lenit enim ven. mundificat renes ⁊ veſicã
eſt quidem ſingulariſſimum ⁊ expertum
remedium. capit̃ enim nebula ⁊ infundi-
tur in vino deinde in illa inuoluitur ter-
bentina ⁊ ſic ſumitur quia eſt res viſcoſa
vel accipitur cum brodio galline: in illo
enim liquefiat ⁊ ſumatur. Quidã vtunt̃
pillulis quibuſda₃ vt ſunt pillule elefan
gine dando pillulam vnam ſingula die
vel alternis diebus: ⁊ ita natura aſſuefit
tranſmittere materias illas ad inteſtina
⁊ hec ſunt quibus practici cõiter vtunt̃.

❡ Tertium fundamentum eſt vt ſi contin
gat ꝙ aliquid de materia flegmatica ad
renes trãſmittatur debemus probibere
ne in lapidem conuertatur: debemus er-
go dictã materiam a renibus expellere:
⁊ in hoc conueniunt diuretica vt brodiũ
cicerorum rubeorum vt ſi hodie damus
lenitiuum die ſequenti exbibeamus bro
dium cicerorũ ru. v₃. ℥. vj. vel. vij. vel. viij.
multum enim abſtergit renes ⁊ veſicam.
Aliqui addunt de radice liquiritie q̃r mi
rabiliter mundificat renes ⁊ veſicam vt
dicit Auic. in capitulo de oppilatione re
num: ⁊ ſi ponitur de zucharo magis con
uenit. ius etiã galli decrepiti. ius etiam
carnium cum zucharo multum v₃. etiam
aqua lactis caprini exbibendo. ℥. vj. poſt
lenitionem. eſt enim multum abſterſiua.
etiam decoctio paritarie multu₃ facit in
ꝓuocatione vrine ⁊ ſuccus eius vel aqua
decoctionis ſiue ſublimationis eius.

❡ Quartum fundamentu₃ eſt remouere
vel remittere calorem renum vt non fiat
induratio materie vel exiccatio practici
ergo communiter ſingulo die faciunt in
unctiones renum cum oleo violato cum
oleo cucurbitino ⁊ nenufarino. Vnguen

aũt ⁊ ſi ſint fri. vt vnguentũ ſandalinum
vnguentũ galeni ⁊ vnguentũ comitiſſe.
practici tamẽ cõmuniter vitant qr vltra
fri. habent virtutẽ ſtipticam etiam illa
claudendo faciunt ad materie retentionẽ
¶ Regimen curatiuũ debetur corporibꝰ
actualiter habẽtibus dolorẽ. nam lapis
per poros vritides tranſit ⁊ extẽdit ⁊ do
lorem cauſat deſcẽdendo. oportet ergo vt
adminiſtremus ea que vrinam prouocãt
⁊ lapides expellunt atqꝫ frangunt ⁊ que
ſunt aperitiua venarũ qr facilius lapis
deſcendit. Aui. oĩa hec notat. Sz eſt cañ.
aduertẽdus ꝙ cũ illa que adminiſtrant̃
ad frangendũ lapidẽ ſint vt plm̃ cal. ⁊ in
ſtomacho inuenientia materias liquefa
ciendo illas. faciunt ad renes ꝑcipitare.
debemus ergo ante horũ adminiſtratio-
nem exhibere boluz vnũ caſſie cum oleo
amigdalaruz dul. vt vie lubrificent̃: ⁊ po
ſtea exhibere ea que frangũt lapidẽ. Ho-
rũ aũt que frangunt lapidem quedam
ſunt que a proprietate frangũt ipſuz que
dam vero que a manifeſta qualitate. In
ter ea aũt que valent a manifeſta qualita
te eſt pulegium: habet enim virtutẽ diure
ticam ⁊ aperitiuam ⁊ diſſoluit lapidem.
eſt etiam calamentum origanuz milium
ſolis ſaxifragia etiã multũ vz. radix etiã
graminis: ⁊ quidã habẽt ꝓ magno ſecre
to facere decoctionẽ ex radice graminis.
etiã amig. amare maſticent̃ ⁊ cũ vino al.
deglutiant̃. etiã nuclei cereſorum ⁊ perſi
corum . radicis petroſi . ſparagi bruſchi
feniculi apij cicerũ ru. decoctio etiã mul
tum vz. etiam aqua corticũ fabarũ. Item
brodiũ multe decoctionis radicũ malua
rum. De his aũt que a proprietate occul
ta valent primo laudat̃ lapis iudaicus
⁊ magis in lapide renum q̃z veſice: ⁊ po-
teſt ſecure dari: qr bonum ſaporez habet
⁊ nõ horridum. cinis etiã leporis multũ
valet. capiat̃ em̃ lepus ⁊ ponat̃ in furno
⁊ ita exiccet̃ vt puluerizari poſſit de quo
puluere exhibeatur. valet etiam vitrum
combuſtum ponendo ipſum ad ignem ⁊
extinguendo eum in aqua ſaxifragie ⁊ ſe
ptez vicibus ignire ⁊ ſeptem extinguere.
commendatur etiam puluis oſſis calca-
nei leporis. puluis etiam lapidum qui re
periuntur in cancris. vz puluis etiã lapi
dum limatiarum . etiam puluis oſſium
mandibularum lutij vz. ⁊ quidam medi
cus venetꝰ habet hoc pro ſecreto nec ab
alio auctore reperitur poſitum. iſti enim
pulueres ſunt in vſu ⁊ dantur cum vino
albo vel aq̃ appropriata vel brodio . vz
etiam aqua apij rafani ⁊ melliloti. vz etiã
cinis ſcorpionum ⁊ eſt multum fortis in
frangendo lapidem. doſis eius eſt ſexta
pars. ʒ. j. ideſt. ℈. ſ. vz etiam lapis ſpon-
gie etiaz lapis qui exiuit ab homine pul
uerizatus multum frangit. ſ. renalis re-
nalem veſicalis veſicalez: licet Gal. x. de
ſimplici medicina dicat hoc eſſe menda-
cium. puluis etiam vermium terreſtrium
multum laudatur. os hominis humati
puluerizatum ⁊ cum vino albo exhibitũ
audiui mirabiliter conferre dolori rena-
li: ſeu lapidis: ⁊ hoc vtebatur quidam re
ligioſus in ſeipſo: habebat enim os vnũ
⁊ cum lima limabat ⁊ de illa limatura
cum vino albo ſumebat ⁊ ſtatim dolor
quietabat. laudatur etiam ab Auicen.
cortex lauri ſi bibatur. frangit enim ſan
guis hircinus: multum etiam laudatur
capiatur enim hircus quattuor annorũ
⁊ cibetur pluribus diebus cum herbis
ſupradictis prouocantibus vrinam fran
gentibus lapidem ⁊ bibat etiã vinũ mal
uaticum aromaticum ⁊ tempore Augu
ſti decoletur ⁊ colligatur ſanguis nõ pri
mus in ingreſſu neqꝫ vltimus. ſed mediꝰ
⁊ hoc fit cum ſcutellis multis colligen-
do ⁊ primus ⁊ vltimus abijciatur ⁊ me-
dius colligatur: ⁊ dimittatur coagulari
⁊ in fruſtra incidatur ⁊ ſub diuo paſtora
li. i. in domo paſtorali ſub tecto vt dicit
Aui. exponit̃ ⁊ ita exiccatur ⁊ ponitur
in alto ne a pulueribus tangatur . ⁊ pro
hoc videas Auicen. ⁊ cõiter datur de eo
vſqꝫ ad quantitatẽ. ʒ. ſ. laudatur etiaz ſu
per omnia ab Aui. quedam auis que di-
citur cauda tremula que exiccatur in fur
no ⁊ in puluerem redigatur. Compoſita
autem quibus practici communiter vtun
tur ſunt vt dãdo Juſtinianum deſcriptũ
a Nicolao dictũ a Juſtiniano impera-
tore patiente calculum ⁊ datur vſqꝫ ad.
ʒ. j. vel. ij. in mane cum vino albo cal . vz
etiam limptuntripon etiam dialaca. ele-
ctuarium deſcriptum a Nicolao effica-

cius eſt. ⁊ omnia iſta ſumat ieiuno ſtomacho cū vino vel aquis appropriatis. electuarium etiam de cineribus ſcorpionuz eſt ſingulariſſimum ⁊ tenetur cōfectum Papie ⁊ fuit poſitum in practica a me. electuarium etiā ab Auicen. deſcriptum quod dicitur manus dei non tenetur confectum vz. ⁊ de iſtis damus a. ℥. ſ. vſq; ad ℥. ſ. ß. Per inferius vero conueniunt cliſteria qꝛ recepta in inteſtinis appropinquant renibus ⁊ illa cliſteria debemus facere cū rebus anodinis. fit enim decoctio maluarum paritarie camomille melliloti fenugreci capil. veneris cum notabili quātitate butiri vel pinguedinis galline vel olei amigdalarum dul. vel amararum. decoctione p̄dictarum herbaruz accipit̄ li. ſ. bn̄dicte ſimplicis deſcripte a Nicolao. ℥. ß. q̄ valet in paſſionibꝰ renuz cuz. ℥. ſ. caſ. ⁊ ēt. ℥. ſ. zuchari ⁊ cū. ℥. ß. olei ſcorpionū ⁊ fiat enema. ⁊ etiam quia coniungitur aliquando magna ventoſitas poteſt addi de oleo anetino. poteſt etiam fieri cliſtere ex ſolo oleo oliuarum ⁊ ſemine aniſi. poteſt etiam fieri cum alijs carminatiuis ventoſitatis. aduertat̄ tamen cau̅. vt nō pertranſeamus lib. ſ. ne nimis comprimantur renes ⁊ dolor augeatur ⁊ fiant ſepius huiuſmodi cliſteria. Per exterius etiam conuenit facere inunctiones vt. ℞. olei amigdalarū dul. pinguedinis galline olei de amigdalis amaris ⁊ olei ſcorpionū an̄. ℥. ß. valet etiā inūctio ex ſolo butiro. etiam de iſopo humida. emplaſtrum etiaz ex decoctione predicta vel ex radice altee paritarie ⁊c. cum farina ſeminis lini fenugreci cum butiro ⁊ oleo ſcorpionum vel amigdalarum dul. multum valet etiam facere fomentationes cum camomilla altea melliloto paritaria malua ⁊ alijs predictis ⁊ cū ſpongia vel veſica apponere loco dolenti ſed veſica eſt excellentior. Per ſuperius exhibeātur ea que habent huiuſmodi intētiones vt brodia pinguia. laudat etiam Auicen. vnam decoctionem vz. ℞. decoctionis malue cāpeſtris vel altee. ℥. viij. butiri. ℥. ſ. mellis colati. ℥. ſ. ß miſce. ⁊ de iſtis detur frequenter ⁊ abundāter. ⁊ de iſtis poſſumꝰ exbibere vſq; ad. ℥. xx. ⁊ eſt ſingulariſſima ⁊ experta. valet etiam ad frangendum lapidem iſte puluis. ℞. ariſtologie longe alchechengi radicis ſaxifragie an̄. ℈. ſ. ⁊ detur. ℥. ſ. cū vino albo. Pro ſtomacho autem ſi eſt debilitata digeſtiua vt aliquando accidit in iſta egritudine. ℞. olei ſpice abſyn. ⁊ mente an̄. ℥. ß. gar. macis cinamomi cardamomi roſa. corallorum galliemuſcate an̄. ℈. ſ. cuz modico cere fiat vnguentum ⁊ ſtomacho apponatur. In primis etiam quando occurrimus infirmo poſt lenitionem cū caſſia conueniunt ſirupi vt. ℞. oximellis. s. ℥. ſ. ſirup. aceto. compoſiti. ℥. ß. cum aq̄ betonice vel ſaxifragie decoctionis etiā ſaxifragie liquiritie granorum iuniperi ⁊ milij ſolis fiat ſirup. etiaz ſirupus compoſitus de radicibus de eupatorio admiſcendo aliquid de ſiru. vio. vel de liquiritia ad remouendum eorum virtualem ſiccitatem etiam ſiru. de biſantijs cum aceto ⁊ aquis appropriatis vt ſaxifragie.

Cura lapidis veſice.

Cura lapidis veſice eſt eadem cuz cura lapidis renum niſi ꝙ fortiora conueniunt in lapide veſice q̄ʒ in lapide renū. tum quia via eſt longior ⁊ lapis durior ſed quando lapis eſt induratus nihil eſt melius q̄ʒ inciſio que non debet fieri in commiſſura ſed aliter in collo veſice ⁊ nō in corpore veſice. poſtea extrahatur lapis ⁊ non permittatur ꝙ materia egrediatur per illud foramen. poſtea debemus incarnare cum incarnantibus ⁊ conſolidantibus. Pro cura autez apoſtematis renum ⁊ veſice vide Raſim ⁊ Auicen. ⁊c.

De cura ardoris vrine.

Pro cura ardoris vrine due generales intētiones ſunt obſeruāde. Prima vertit̄ ad cauſam ardoris. Scd̄a ad ipſuz ardorē auferendum. ⁊ hoc cū his que remittunt ardorem ipſius vrine

ꝛ remitttunt ſenſuz loci. ideo oportet pri
mo conſiderare cauſam. Si.n.ſit ex par
te materie colerice admixte ipſi vrine p
cura eius ſunt quattuor intentiones ob
ſeruande. prima eſt debitum regimen. ſe
cunda digeſtio. tertia euacuatio. quarta
diuerſio.

¶ Prima intentio que eſt debiti regimi
nis adminiſtratio complexꝫ infrig. quia
materia vt ptz eſt cali. opz ergo vt patiēs
abſtineat ſe a cibarijs calidis amaris et
acutis ſafregedi rapheos. i. cibaria cum
rebus fri. adminiſtrentur. laudant ergo
herbe infrigi. vt lactuca portulaca cico
rea endiuia ꝛ alie herbe infrigi. laudant
etiam malue ꝛ ſpinachia. q2 ſunt leniti
ue ꝛ lubrificatiue. plures etiam ex ordeo
et ſunt quidam qui ex ſolo vſu malue li
berati ſunt. bleta etiam conuenit. aqua
etiaz zuchari cū iulepꝫ.

¶ Secunda intentio eſt digeſtio materie
colerice que fit cū ſirupo violato endiuia
ꝛc. Et nota ꝙ ſirupus acetoſus eſt vitan
dus. quia vlcerat.

¶ Tertia intentio eſt euacuatio que non
debet fieri cum medicina ſcamoneata ſꝫ
cum manna caſſia vel mirabolanis citri
nis vel in infu ſione.

¶ Quarta iutentio eſt diuerſio humoris
colerici a vijs vrine ꝛ ideo ſingulis quat
tuor vel quinqꝫ diebus debem9 dare caſ
ſiam vel elm̄ ex caſſia ꝛ cum zucharo ex
bibendo partes equales ꝛ diſſoluēdo cū
decoctione appropriata vt quattuor ſe
minū cōium etiam ſebeſten alchechēgi ꝛ
eſt ſingulare: q2 complectit duas inten
tiones. ſ. diuertendi a vijs vrine ꝛ infrig.
dando ſingulo die vel alternis dieb9 duo
coclearia vt natura aſſuefiat tranſmitte
re ad vias inteſtinorū aqua etiam lactis
caprini eſt ſingulariſſima vt natura di
uertat ꝛ trāſmittat ſuperfluitatez coleri
cam ad inteſtina: de qua detur ſemel vel
bis in hebdomada. ꝛ lac caprinum eua
cuat materias barauchias vel nitroſas
ꝛ ēt q2 lac ē multiplicatiuū vrine ꝛ ita p
pter multā quātitatē vrine colera ꝑmix
ta nō tn̄ pūgit vt dic̄. Aui. ꝛ qn̄ nō ſunt
vlcera meli9 ē ꝓuocatio vrine ꝓcui9 varia
expōne. vide Conciliatorē vtrū diuretica
ꝯferāt ardori vrine. ꝛ magiſter Jo. mat
theus gradi de mente Nicoli non vult
ꝙ conferant diuretica. laudant etiā cli
ſteria que participant duplici virtute. ſ.
lenitiua et remiſſiua acuitatis vrine. ꝛ ta
lia fiunt ex decoctione maluarum viola
rum matrum violarū nenufaris foliorū
ſalicis añ. M. ſ. caſſie. ℥. ſ. zu. ℥. ſ. olei vio
lati. ℥. ij. Si autem fuerit materia fleg
matica ſalſa debet euacuari cum rebus
ſibi appropriatis vt cum terbentina que
indiſtanter diuertit a vijs vrine ꝛ remit
tit acuitatem cum qua mulierem quan
dam que longo tempore paſſa fuit hanc
egritudinē cum ſolo hoc remedio mira
biliter curata fuit lauando dictam ter
bentinam cuz aqua oliuarū ꝛ endiuie vt
acuitas remittatur et eſt ſingulariſſima
in hac egritudine ſicut abſynthium ē ſin
gulariſſimum in mala diſpoſitione fri.
epatis vel praſſium. etiaz faciendo aquā
ꝛ cum hoc curaui quandam mulierē que
per multos annos paſſa fuerat hidropi
ſim. ſ. cum ſola comeſtione abſynthij di
uerſis modis exhibiti. opz ergo ꝙ primū
poſſumus diuertam9 dictam materiam
a vijs vrine ne antiquetur iſta egritudo
et ne natura aſſuefiat tranſmittere has
materias ad renes ꝛ veſicam ꝛ ideo illa
terbentina facit ad diuertendum per ſe
ceſſum et etiaz remittit acuitate vrine qn̄
tranſit per viam illam. Si vero ſit ab ex
coriatione exiſtente in membris vrine vꝫ
in veſica vel in poris vritidib9 cura eius
eſt conſolidatio ꝛ in hoc caſu cōuenit da
re boliar. ʒ. ſ. vel dare tro. de terra figil
lata de carabe cū aqua ſolatri vel plan.
Si vero cauſa ſit vlcus due requiruntur
intentiones. Prima eſt abſterſio vt cum
aqua zuchari aqua decoctionis ſeminū
fri. ꝛ aqua lactis aſinini vel caprini. Se
cunda intentio eſt conſolidatio. cum eſt
amplius non egreditur ſanies ſed ſan
guis indigemus conſolidatione vt cum
tro. de carabe ꝛ alijs ſupradictis. Si v̄o
ardor proueniat ob effectū humiditatis
tegentis veſicam: tunc oportet admini
ſtrare cibaria viſcoſa ꝛ cibaria de paſta
vt lagana ꝛ ſiſia vt tegāt veſicā ꝛc. Se
cunda intētio principalis eſt remiſſio ar
doris vrine q̄ multotiens debet a princi
pio poni in opus practicum. aliqn̄. n. eſt

ita intenſus dolor vt patiens nunq̃ poſ-
ſit quieſcere: remouetur autem cum his
que infri. ⁊ remittunt actiuitatem vrine
⁊ cum his que hebetãt ⁊ remittunt ſen-
ſum veſice ⁊ aliarum viaruȝ ne talis ar-
dor ſentiat̃. Iſtorũ aũt quedã ꝑ ſuperius
quedã per inferius adminiſtrant̃. Per ſu
perius conueniũt ſiru. infri. ⁊ humecta-
tiui vt ſiru. vio. cũ aqua lactuce portula
ce ſolatri ⁊ endiuie. Si fortius volumus
exhibemus ſirupũ de papauere ſimul cũ
vio. ⁊ cũ decoctione ſeminũ cõiuȝ fri. ver
bi gratia. ℞. ſiru. vio. ℥. ſ. ſirupi de papa
uere. ℥ ß. cũ decoctiõe prunorũ tamarin
dorũ ſebeſten ſimul miſcẽdo cum ſirupo
quantũ ſufficit puta. ℥. iij. ⁊ ẽt confectio-
nes. ſ. vt zucharum vio. roſa. ⁊ de p̃dictis
ſiru. demus vnum in mane ⁊ vnuȝ in ſe-
ro. Puluis ſingulariſſime deſcriptꝰ in li
tera a Raſi vȝ. ſclȝ ſeminis iuſquiami ⁊
papaueris. al. ʒ. ſ cũ aq̃s lactu. ⁊ portula
ce in mane exhibeat̃. Si fortiora volumꝰ
ſunt tro. de alchathẽgi deſcripti a Me-
ſue ⁊ eſt ſingulare remediũ dando de eis
ʒ. ſ. hñt. n. virtutẽ ſtupefactiuã ⁊ diureti-
cam ⁊ multum valent in remiſſione acui
tatis vrine. Per inferius valent cliſteria
ex decoctione maluaꝝ vio. matrũ vio. ⁊c
cũ caſſia ⁊ zucharo ⁊ oleo vio. exhiben-
do omni die duo coclearia vnum in ma-
ne ⁊ vnum in ſero. Valẽt etiam ea que ꝑ
ſiringã immittunt̃ de quibꝰ ſingulariſſi-
ma ſunt vt lac humanum caprinũ ⁊ oui
nũ: qȝ tale lac miſcet̃ cũ vrina ⁊ ſua hu-
miditate obtũdit vrine acuitatem. ſingu
lare aũt eſt albumen oui conquaſſatum
donec tota viſcoſitas ſit remota ⁊ de ta-
li mittimus in virgã vel miſcemus cũ de
coctione papaueris vel cuȝ lacte. mucila
go ẽt pſilij ẽ ſingulariſſima infundendo
in aqua fri. ꝑ ſex horas de ſemine pſilij
poſtea ex tali pſilio emanat q̃dam hũidi
tas viſcoſa q̃ mucilago appellatur. eſt
n. ſingularis in ſedatiõe omnis doloris
acuti. vȝ ẽt mirabiliter in maximo dolo
re hemoroidarum de qua maximam ex-
perientiam fateor habuiſſe etiam in do-
lore podagrico multum valet a cauſa ca
li. vt expertus ſum. Si ergo talis humi-
ditas ſiue muicilago in virgam per ſrin
gaȝ immittatur prodeſt multum. Si for
tius volumus poſſumus immittere tria
vel q̃ttuor grana camphore. ⁊ ſi adhuc
fortius vnum granum opij vel. ℈. ſ. alche
chengi diſſoluti in aqua papaueris acci
piatur. ⁊ imponatur. tenere etiam virgã
in lacte vel decoctione papaueris albi.
vȝ inungere etiam ſumen cum oleo de ſa
licibus violato de nenufare ponendo in
iſtis aliquantulum camphore. balnea ẽt
ex decoctione foliorum ſalicis vitis mal
uarum violarum matrum violarum or-
dei ⁊ cum veſicis hac decoctione pleniꝰ
vaporare ſumen vel balneare multũ va-
let. quare ⁊c.

¶ Cura mictus ſanguinis vel ſaniei.

Aliquando mictus ſanguinis
fit propter nimiam repletio-
nem ſan. ⁊ ex defectu ſuperio
rum cum natura querit ſe ex
onerare. aliquando propter
ꝑquoſitatem ipſius ſangui-
nis. aliquando propter colericitatẽ. ali-
quando propter putrefactiõem ipſiꝰ ſan.
vt in ſinocha. aliq̃n propter malam diſ-
poſitionem epatis ꝑpter defectum dige
ſtiue ⁊ ſequeſtratiue eius. aliquando ac-
cidit ex defectu membrorum vrinalium.
Mictus etiam ſaniei põt contingere ex
parte ſuperiorum ⁊ inferioruȝ aut ꝑpter
rupturam vene. Si a ſuperfluitate ꝑue-
niat non eſt reſtringendus niſi ſuperflu
at. et ſi per viam criſis etiã non eſt rerſtin
gendus niſi ſuperfluat. Si vero a mala
diſpoſitione ep̃is vt debilitate ſequeſtra
tiue ꝑueniat tũc rectificãdũ eſt epar. Si
vero a debilitate ſequeſtratiue renũ tunc
opȝ curare renes ⁊ reſtringere ſan. cũ in
unctionibus ſtip. vȝ cũ oleo martino ro.
de citonijs. Itẽ cũ ſtipticis faciendo deco
ctiões cum aqua roſ. plan. aqua calibea
ta ſeu ferrata. ẽt cum. d. balauſtiaruȝ gal
larũ hipoquiſtidos. Vnguenta etiam cõ
ueniunt vt vnguentũ de anthera ideſt de
ſemine roſarũ vnguentũ. Gal. ſan. co-
mitiſſe. Per interiꝰ ſimiliter exhibẽdo ea
que habent virtutem ſtipticaȝ vt eſt ſiru.
roſa. martinus de cito. cum aqua ſolatri
plan. lactuce ⁊ roſ. etiaȝ confert dare bo
liar. ʒ. ſ. cum p̃dictis ſiru. trociſci etiã de
charabe de terra ſig. de ſpodio cũ ſe. ace.

deſcripti a Raſi multū valent ⁊ inter cetera cōfortando renes Aui. ponit vnum ſingulare remediū. ſcilicꝫ lac ouinum. ⁊ dicit ꝙ non habet ſibi ſimile in confortādo renes. ⁊ ita practici dant de iſto lacte ouino ad quātitatē. ℥. iiij. vel. vj. ſtomacho vacuo ⁊ miſcent. ʒ j. boliarmeni. ⁊ hoc expertus ſum. Eſt tamen precipiendum ne poſt aſſumptionem lactis dormiat nec exercitet̄. Si vero fiat ab excoriatione propter inceſſum lapillorum a natura conſolidatur ⁊ rectificatur ⁊ de iſto non multū curamus. Si tamen videremus ꝙ ſanguinis mictus continuaret tunc ſtat intentio ſolius conſoldationis: ⁊ in hoc caſu damus trociſcos de charabe cum aqua plan. ⁊ boliarmeni. Si fiat a percuſſione vel a caſu prima intētio eſt diuerſio: ⁊ in hac competit flo. baſilice q̄ primo reſpicit epar ⁊ ita diuertimꝰ. Secunda intentio eſt cōſtrictio vt dādo troci. de charabe de terra ſigillata de ſpodio cum ſemine acetoſo dando de omnibus ad quantitatē. ʒ. ſ. cū aquis ſolatri plan. itē cum boloarmeno facimus etiā inunctiones ſupra locum dolentem: cuꝫ oleo ro. mirtino vnguento Gal. vel cum alijs pulueribꝰ ſtipticis. Si ſanies egrediatur prima intentio eſt abſterſio quaꝫ etiam nobis inſinuat Raſis ſi ſit caliditas ⁊ inflammatio cōuenit aqua lactis zuchari or. vel cicerum rub. Secunda intentio eſt conſolatio ⁊ in hac ꝑ ſuperius conueniunt tro. ſupradicti. per inferius collyrium quod ponit Raſis multū valet. predicti etiam tro. diſſoluti cū aliqua aqua appropriata iniecti cuꝫ ſiringa in virgā multum valent: quare ⁊c̄.

¶ Cura inuoluntarij exitus vrine.

Circa hoc capitulū nota ꝙ Raſis ſub hoc capitulo cōprehēdit quattuor capitu. ab Auic. in quattuor locis poſita. ſ. capitulꝫ de inuoluntario exitu vrine. de his qui mingūt in lecto. de diabete. de multitudine vrine Nota ſecūdo ꝙ diabetes eſt multitudo vrine non tamen quelibet immo requiruntur alique cōditiones. Prima ꝙ ſit cum ſiti intenſiſſima: ita ꝙ non poſſit cū potu extingui. Secunda ꝙ aqua que ſumitur ita egredit̄ ſicut ſumitur eo modo quo in lienteria: cibꝰ in qualitatibꝰ cum quibus ſumitur egredit̄. Tertia ꝙ ſit frequentiſſimus exitus vrine adeo vt quaſi continue egrediatur vrina. Multitudo vero vrine eſt q̄ñ eſt magna vrine exuberantia ꝙ ſi cū ea coniūgitur ſitis: tamē eſt remiſſa ⁊ extinguibilis. Jſta tamen paſſio dibetica raro accidit adeo ꝙ Gal. dicit ſe tantū bis vidiſſe. No. ꝙ magiſter Frā. de buſti mediolañ. i dicta ciuitate Mediolani anno. Mccccl xxxj. habuit in cura quandā puellam annorum. xviij. que paſſa eſt ſuperfluum fluxū vrine adeo ꝙ ſingula die mingebat bocalia. xvj vrine ⁊ continuauit per. lx. dies. ⁊ illud quod ſumebat inter cibum ⁊ potum non aſcendebat ad quantitatē bocaliū. iij. ⁊ pꝫ manifeſte ꝙ ſi totū corpus diſſolutum fuiſſet non aſcēdiſſet ad quātitatem tantam: qua de re medici mediolañ. querentes inter ſe cām. Joā. marlianus reddit illā dicens ꝙ aer qui erat in poroſitatibus corporis iſtius ⁊ alie humiditates corporis ⁊ in mēbris ex diſpoſitione corporis eius conuertebantur in aquoſitatē vrinalē: ⁊ tandē puella liberata fuit nec erat multum extenuata. Jō dicendū eſt cum Auer. quinto colliget ꝙ in medicina fiūt mōſtra ſicut in materia. Jn cura fluxus vrine prima intentio eſt abſciſſio cauſe. ſcđa mēbroꝝ vrine confortatio. Prima intentio diuerſificat̄ ſm diuerſitatē cauſarū. Si proueniat propter cibū ⁊ potū opꝫ abſcindere cām. Si propter frigus extrinſecū idem eſt faciendū. Si propter debilitatē epatis ⁊ maxime hidropiſis aſclitis dictum eſt ſupra in cura debilitatis epatis: oportet enim rectificare epar. Si cauſa fuerit relaxatio lacertorum colli veſice ſtat intentio curandi cum his que dicta ſunt in cura paraliſis. Si vero cauſa ſit caliditas renū ſtat infrigidatio renum per interius ⁊ per exterius vt cum ſucco granatorū limonū.

Et cum virtus contentiua debilitaꝛ ſtat
intentio confoꝛtandi per interius cū fri-
gidis ſtip. ⁊ Raſis laudat puluerem cu-
iuſdā ſim. vt olibani. ℈. j. vł. ʒ. ß. cū aqua
abſyn. vel vino coꝛiandri pꝛeparati ſpo-
dium glandis aſſate ⁊ puluis carū. Cō-
poſita ſunt ſicut tro. de ſpodio cū ſe. ace-
toſe tro. de terra ſigillata tro. de balau-
ſtijs. Doſis eſt. ʒ. j. cum vino vel aqua ab
ſyn. Aui. ponit in. c. de diabetica paſſio-
ne. Et ſepe iſtis vſus fui. ⁊ i. c. de diſtilla
tione vrine laudat electuariū quoddā in
quo ingrediūtur omnes ſpecies mirabo
lanoꝛum. Si pꝛopter relaxationē lacer-
toꝝ datur acoꝛus conditus ⁊ diacoꝛus.
Si pꝛopter cām calidā debemus infri-
gidare ⁊ ſtipticare cū ſiru. de agreſta de
limonibus de acetoſitate citri cuꝫ aqua
poꝛtulace lactuce. etiā cū ſpodio coꝛalis
etiā poſſumus infrigidare cū vnguento
vt/de anthera ſandalino Sal. ⁊ poſſumꝰ
dare ſuccum plan. ⁊ aliaꝝ herbarum vel
acoꝛum cū aqua plan. ⁊ ponere res frig.
ſtip. vt roſas balauſtias ſpodiū. Aliquā
do ſtat maioꝛ intentio infrigidādi vnde
ponitur eger in balneo rerum frigidarū
quare ⁊c.

Cura vermium.

Duplex regimen in cura ver-
mium obſeruatur. ſ. pꝛeſer-
uatiuū ⁊ curatiuū. Pꝛimuꝫ
regimen debetur coꝛpoꝛibꝰ
aptis in hāc egritudinē ca-
dere: ⁊ in hoc regimine pꝛio debemꝰ pꝛe-
cipere vt vitent omnia cibaria viſcoſa ⁊
mām flegmaticā multiplicantia: ⁊ hunc
cañ. in pri. poſuit Aui. oꝫ eññ vt flegma
extrahatur a coꝛpoꝛe ⁊ mundificētur in
teſtina: ⁊ iō Raſis laudauit vt detur pa
nis cum ſinapi ⁊ hoc qꝛ ſinapis ſui cali
ditate facit ad conſumptionē materierū
flegmaticaꝝ. tñ ſi iſtud non ſufficit opꝫ
digerere flegma ⁊ euacuare. ⁊ ꝑ hoc re-
curre ad capitulum de colica ⁊ de debili
tate ſtomachi.

In regimine aūt curatiuo quinqꝫ req̄
runtur intentiones pꝛima eſt debitū regi
men. ſcōa necatio vermium. tertia eoꝝ ex
pulſio quarta pꝛohibitio aſcenſus ad ſu
perioꝛa. quinta diuerſio ad inferioꝛa ⁊
diuerſio a pꝛincipalibus.

In pꝛima intētione nō poſſumꝰ dare
regulā gñalem qꝛ nūc vnū intendimus
nunc aliud. Aliqñ enim intendimus in-
terficere vermes ⁊ tūc pꝛecipimus vt coꝛ
pus ſtet famelicū poſtea exhibeatur me-
dicina eoꝛum interfectiua vt vermes po
ſtea ad eā perueniant. Aliqñ pꝛincipaľr
intendimus remouere eoꝝ ſeua acciden-
tia: ⁊ tunc opꝫ eis dare cibū gratum ver
mibus ⁊ conuenientem: qꝛ ipſi cum ſint
famelici moꝛdicant ventrem ⁊ aſcendūt
aliquādo. Si tñ volumꝰ pꝛohibere aug
mentum flegmatis debemus cibaria ca
lida ⁊ ſicca adminiſtrare. Si vero volu-
mus diuertere ad inferioꝛa dabimꝰ ace-
toſa acuta ⁊ amara.

Scōa intentio q̄ eſt vermiū occiſio cō-
pletur cū his que contrariaꝛ cōplexio-
ni ⁊ materiei ipſoꝛum. ſ. cum cal. ſiccis ⁊
amaris. ideo opꝫ vt illa que interficiunt
vermes ſint calida ⁊ ſicca in tertio. etiaꝫ
cū his que a pꝛopꝛietate contrariantur.
Domeſticū autē ⁊ vſuale eſt coꝛnu cerui
vſtum qō ponunt auctoꝛes maxime Al-
bertus magnus in libꝛo de animalibus
cap. de ceruo. ⁊ per aduſtionē non acqui
rit neqꝫ amittit virtutē ſuaꝫ. ſed hoc faci
unt apothecarij vt melius in puluerē re
digāt ⁊ exhibēt ad quātitatē. ʒ. j. ⁊ iſtud
eſt gratū guſtui abſynthiū etiā in hac in
tentione multū cōmendaꝛ: quia ſua cali
ditate ⁊ amaritudine vermes interficit.
folia etiam perſicoꝛum ſunt multū vſua
lia contundendo ea ⁊ de eoꝝ ſucco dare
ad bibendū vel ponere ſupꝛa ſtomachū
lupini etiā multuꝫ valent exhibendo de
aqua decoctionis eoꝝ. quia ſunt multū
amari faciendo etiā empľm de eoꝝ fari-
na. mētaſtrū etiā ab oībus laudaꝛ quia
hꝫ virtutē vermiū interfectiuā. ſemen &
caulium contundendo ⁊ exhibendo. ʒ.
ß. ſemē etiā apij alleū a Raſi ⁊ ab Auic.
laudatur ſimiľr vinum ſimplex qō dicit
ferax de quo loquitur Raſis decimo cō
tinentis. ⁊ eſt filix maſculus ⁊ cognoſci-
tur a femina qꝛ habet certas maculas
in inuerſa parte folioꝝ ⁊ eiꝰ radix ē groſ

ſa ad modum brachij ꝛ habet ſm̄ longi-
tudinem innumerabilia capita radi cum
eius enim decoctio necat vermes ſiue
ſint magni ſiue parui. Radix etiam gra-
minis ſingulariter valet: vnde mulieres
communiter exhibent decoctionem gra-
minis. nullus tamen auctoꝛ auctenticus
ponit de radice graminis: niſi Raſ. xx.
continentis dicēs ꝙ decoctio graminis
vꝫ contra toꝛſionem a vermibus proue-
nientem. commendatur etiaꝫ ſcea ſando
nicū vel cētonicū ſemen ſanctū ſemen ale
xādrinū herba granella ſemēcina gemi-
na marina. hec enī octo nomina ſunt ſino
nima ꝛ eſt ſpecies abſynthij. mulieres cōi
ter exhibent de iſto ſemine contrito. ꝛ Ni
colus eum laudat ꝛ appellat eum ſemen
alexandrinū vel ſemen ſanctum. Aliqui
dicunt ꝙ non eſt idem ſed differunt.

¶ Tertia intentio eſt vermium expulſio.
interfectis enim vermibus oꝫ eos a coꝛ-
poꝛe expellere. Si enim retinerētur moꝛ
tui in inteſtinis: vt dicit Aui. eſſent cauſa
ſeuoꝛum accidentium qꝛ ab eis eleuan-
tur fumi putridi ꝛ venenoſi. Euacuamꝰ
autem cum his que expellunt vermes et
inimicantur eis vt aloe ꝛ abſynthio pil-
lule compoſite quas laudat Auicē. ſunt
ſingulares in educendo ꝛ interficiendo
vermes. Item reubarbarum dando. ℈. ſ.
vel. ij. multum enim confert qꝛ necat ver-
mes etiā expellit licet a nullo inueniatur
ꝙ necet vermes. ſed poteſt ratio perſua-
deri qꝛ omne amarum vꝫ in cura vermiū
ꝛ reubarbarum eſt amarum. ꝛ quia vt in
pluribus complicatur lubꝛicitas ven. ꝛ
qꝛ reubarbarū eſt ſtipticum etiā vꝫ lubꝛi
citati ven. ꝛ in confoꝛtatione ſtomachi.
etiā qꝛ vt plm̄ complicat̄ fe. ꝛ reubarba-
rū euacuat hu. coꝛruptos: ꝛ vt dicit Aui
cen. ſecundo cañ. confert fe. antiquis et
habentibus periodos. confert etiā moꝛ-
ſui venenoſoꝛum animalium ꝛ ſerpentis
Et quantitas potus eius eſt ſicut quan-
titas potus agar̄. ideo his rationibus cō
cluditur ꝙ confert vermibus ꝛ eſt medi-
cina benedicta que poteſt dari infantibꝰ
ꝛ pꝛegnantibus. agar̄. etiā vꝫ pꝛopter ſui
amaritudinem ſed non ſic vꝫ vt reubar-
barum nec ita omnibus datur. oleū etiā
olfacinum quod fit ex oliuis immaturis
vꝫ ad necandum vermes in magna quā
titate exhibitum ꝛ multis vicibus. facit
etiā ad eductionem ſua lubꝛicitate ꝛ ſua
amaritudine eos necat. Si vero timere-
mus aſcenſum vermiuꝫ non ponas illud
oleum olfacinum in cliſteribus qꝛ magis
aſcenderent qꝛ fugiunt ab eo. Compoſi-
ta ſunt aloes cum abſynthio vel cum di-
ptamo. ſ. cum radice eius hiera. s. Sal.
pillule etiam communes ſunt ſingula-
res ſcilicet compoſite ex aloe myrra ꝛ cro
co. etiam pill̄. de hiera. s. ꝛ vniuerſaliter
quecunqꝫ participant amaritudine ꝛ le-
ui ſtipticitate conueniunt.

¶ Quarta intentio eſt ꝓhibitio aſcenſus
vermiū ad partes ſuperioꝛes. hec aūt cō-
pletur cōfoꝛtando ſtomachū cum ſtip. vt
inungere ſtomachum cū oleo de cito. de
abſynthio de ſumach de ſemine poꝛtula
ce de coꝛticibus granatoꝛum ſtipticādo
ven. damus ēt amara per ſuperius qꝛ ver
mes fugiunt amaritudinem. conueniunt
ēt omnia acetoſa. ēt acetū foꝛte eſt ſingu-
lariſſimum cōtra vermes. Facimus ēt em
plaſtra ꝛ vnguenta ſupꝛa ſtomachū vt fa
cere vnguētū ex ſucco abſynthij ꝛ abꝛo-
tani cū felle vaccino. Empl̄m fiat iſto mō
Accipe bucellā panis ꝛ bene aſſet̄ dein-
de infundat̄ in aceto foꝛtiſſimo: poſtea ex
pꝛimatur leui expꝛeſſione donec veniat
ad foꝛmā vnguēti. vel alr̄ admiſce de coꝛ
ticibus granatoꝛū de ſucco abſynthij ꝛ
alijs appꝛopꝛiatis ꝛ fiat emplaſtruꝫ. iſto
enim ſepius vtoꝛ.

¶ Quinta intētio eſt attractio vermiū a
partibꝰ ſuperioꝛibꝰ ad inferioꝛes ꝛ iſta ꝑ
ficit̄ faciēdo ſuppoſitoꝛia grata vermibꝰ
Quidā hn̄t ꝓ ſingulari cliſtere ex lacte
calefacto qꝛ vermes delectant̄ lacte ꝛ de-
ſcendunt ad inteſtina. Alij aūt vituperāt
lac qꝛ facile coagulat̄ ꝛ coꝛrumpit̄ ꝓpter
fe. ideo magis vꝫ ſcm̄ ex bꝛodio carniū et
melle ponēdo. ℈. ſ. mellis ſi non eſt fe. ꝛ ſi
eſſet fe. ponēdo. ℥. ſ. zuchari. delectant̄ eſm̄
vnctuoſis ꝛ ꝓpter dulcedinē trahunt̄ ad
iferioꝛa mēbꝛa. Si aūt ſint vermes ī ano
cōfert ſuppoſitoꝛiuꝫ de coto inuoluto ex
oleo olfacio vel oleo ſimul cū aloe vel cū
felle vaccino. Eſt ēt vnū īgeniū expꝛtū ca-
piat̄ caro pīguis poꝛci ſalita ꝛ filo appē
dat̄ ꝛ ponat̄ ī āo, oēs. n. vermes ad illā car

nem conuertuntur ⁊ adherebunt: qua ex
tracta extrahentur: ⁊ eodem modo valẽt
omnia cliſteria vermes interficiẽtia qua
re ⁊c.

❡ De cura ſuperflui fluxus hemo roidarum.

PRo cura hemoꝛoidarũ nota
ꝙ alia cura debetur hemo-
roidibus fluentibus alia nõ
fluen. alia doloꝛoſis alia nõ
doloꝛoſis. Pꝛo cura fluẽtiũ
duo cañ. ſunt obſeruandi. Pꝛimus ꝙ nõ
debent a pꝛin. reſtringi niſi quouſ nĩ-
mium fluat: q̃m coꝛpus cum huiuſmodi
fluxu pꝛeſeruatur a multis egritudinibꝰ
Si vero videaẽ pꝛopinquitas ſincopis ⁊
coloꝛ ſan. varieẽ de malo ad bonum ⁊ vi
deaẽ debilitas ⁊ mollities tũc debemus
reſtringere. Secundus cañ. eſt ꝙ ſemper
debemus intendere ad ven. lubꝛicitatem
dando bꝛodiũ carnium in cliſteribus vel
caſẽ. vel bꝛodiũ cauliũ ⁊ hoc qꝛ feces in
durate magnum cauſant doloꝛẽ in egreſ
ſu ſuo. Quibus obſeruatis quattuoꝛ in
tentiones ſunt obſeruande. pꝛima debi-
tum regimen. ſcõa diuerſio. tertia reſtri-
ctio. quarta cõfoꝛtatio ⁊ ſan. rectiſicatio
❡ Pꝛima intentio cõpletur per ſtiptica
⁊ eam docet Raſis quando dixit eſſe al-
terantia cibaria cũ ſumach: ſint frigi-
da ⁊ ſtiptica.
❡ Scõa intentio compleẽ per floboto-
miam vene baſilice ⁊ eſt vena epatis qꝛ
epar eſt fons ſan. ⁊ talis extractio debet
eſſe copioſa ⁊ ſit ad oppoſitũ: ideo lauda
tur illa baſilice. Item flomotomia ſalua
telle in manu. Item appoſitio ventoſa-
rum in hypocundrijs ⁊ in regione epa-
tis ⁊ in ſpatulis ⁊ in adiutoꝛijs bꝛachio
rum. etiã balnea extremitatũ ⁊ fricatio-
nes doloꝛoſe. etiam ligature extremita-
tum ſuperioꝛum.
❡ Tertia intẽtio compleẽ per ea q̃ reſtrin
gunt vias ⁊ ingroſſant ſan. ⁊ immobili-
tãt cũ interius ⁊ exteriꝰ applicatis. Per
interius cũ ſiru. vt ſirupi fri. ⁊ ſtip. vt ſunt
ro. mirtinus de ſucco acetoſe de granatis
de citonijs cum aqua plan. acetoſe ro. ſo
latri. cõfectio ex zucharo ro. cũ boloar
vz dando in mane per duas hoꝛas ante
cibum vel ponẽdo de lapide ematitis de
coꝛallis ru. ⁊ cum ſirupo de granatis mi
ſcemus in modum electuarij ⁊ ea exhibe
mus. etiã trifera ex arte fenonis. eẽm de
ſcoꝛia ferri qõ laudat Raſis in pñti cap.
⁊ eſt multũ vſuale. Et nota ꝙ ſcoꝛia ferri
eſt ſpuricies ferri. ſquama vero que ſepa
ratur a ferro cum ſuper incude ferrũ mal
leo percutitur. limatura vero que cum li
ma diuiditur. Simplicia ſunt vt coꝛrali
rubei lapis ematitis bolus armenus. dã-
do vſ ad. ʒ. j. Nicolus ponit vnum ſin-
gulare quod eſt expertum ⁊ vſuale ſuma
tur ſquama ferri ⁊ ſubtiliſſime puluerize
tur ⁊ bulliatur in aceto poſtea exiccetur.
⁊ hoc fiat quater poſtea exhibeatur. Et
doſis eius ſit a. ℈ j. vſ ad. ij. vel. iij. dan
do bis vel ter in hebdomoda de dicto
puluere. valent enim in confoꝛtatione ſto
machi epatis ⁊ rectificatione humoꝛum
Et quando iſta non ſufficiunt debẽt alia
vſualia dari vt tro. de charabe de terra
ſigillata de ſpodio cũ ſe. acetoſe. magis
tamen vſuales ſunt tro. de charabe ⁊ de
terra ſigillata. Aliq̃n autem nos opꝫ ad
ſtupefactiua deuenire: ⁊ vſualia ſunt ſi-
cut athanaſia Nicolai filoniũ perſicum
doſis atanaſie ẽ a. ʒ. j. vſ ad. ℈. iiij. Per
exterius vero cõueniunt balnea ſtiptica
cum rebus foꝛtiter ſtip. vt cum coꝛticibꝰ
⁊ floꝛibus granatoꝛum ſumach. ⁊ alijs
ſtipticis extinguendo aliq̃n ferrum igni-
tum. Et pulueres ⁊ emplaſtra. Et vnũ ſin
gulare eſt empl̃m de citonijs qõ fit deco-
quendo citoniũ ſub cineribus ponendo
de boloar. ⁊ de alijs ſtip. vſualibus vt de
ſang. dꝛa. dꝛagagãto balauſtijs gallis.
Et cõuenit empl̃m Nicoli floꝛ. in hac cu
ra ⁊ eſt tale. ℞. aloes thuris boliar. ſan.
dꝛa. piloꝛum lepoꝛis ſubtiliter inciſoꝛũ
⁊ cum albumine oui ⁊ tela aranea miſce
Item Nicolus laudat cinerẽ ſotulariũ
combuſtoꝛũ. Sal. etiã quinto de inge. ſa
nitatis ponit empl̃m quo melius credit
non poſſe in reſtrictione ſang. excogitari
qõ fit ex aloe olibano ⁊ albumine oui.
Eſt etiam quoddã ſecretum Siringelli ⁊
eſt puluis de ſubere. i. coꝛtice quodã groſ
ſo poꝛoſo leui ex quo fiunt pantofole. cõ
buritur enim dictus coꝛtex ⁊ pulueriza-

tur:deinde cũ aliqua re appꝛopꝛiata fiat
ano empl'm. Item Nicolus ponit vnum
empl'm ⁊ ẽ de cinere buffonis qȯ poſitũ
ſupꝛa hemoꝛoidas retinet ſa. ⁊ remouet
doloꝛẽ ⁊ delet eas. ⁊ dicit ꝙ venenoſitas
deletur per aduſtionem ſicut etiam in ci
nere ſcoꝛpionum: ⁊ eſt in eo ſecuritas.
¶ Quarta intentio eſt rectificatio ſan. ⁊
debet conſiderari ſi ſit pꝛopter nimiam
quantitatem ſan. fiat minutio ⁊ dieta ſit
tenuis dimittẽdo carnes oua ⁊c. Si pꝛo
pter nimiam aquoſitatem ſan. vtatur die
ta exiccatiua ⁊ calefactiua. Si pꝛopter
nimiam quantitatem colere vel flegma-
tis humoꝛ digeratur ⁊ eũetur cum ap-
pꝛopꝛiatis vt dictũ eſt in capitulo de flu-
xu ſan. narium Nota etiã ꝙ valet vnuz
ſingulariſſimum empl'm. ſ. comitiſſe ap-
plicatum ſupꝛa anum quod tenetur con
fectum ⁊ iſtud deſcribit Bartholomeus
de varignana; quare ⁊c.

¶ Cura tumoꝛis hemoꝛoidarum ſiue ce
carum hemoꝛoidarum.

In cura tumoꝛis hemoꝛoida
rum diuerſimode pꝛocedimꝰ
ſm diuerſitatem intentionũ.
aliqñ enim doloꝛi intẽdimus
ſi enim nihil de materia egre
diatur: tunc vehemẽs contingit doloꝛ qꝛ
a vena chilis quinq₃ oꝛiuntur vene que
ad anum terminantur ⁊ inteſtinuz rectũ
⁊ ſunt ibi quedam pellicule cooperiẽtes
oꝛificia pꝛedictarum venarũ que ſunt ma
xime ſenſibilitatis: ⁊ ad quarũ extenſio-
nem intẽſiſſimus doloꝛ cauſatur. Remit
timus aũt doloꝛẽ cũ localibus que ſi nõ
ſufficiunt. opꝫ pꝛocedere cũ his que ſan.
fluere faciunt. aliqñ vero intendimꝰ eas
exiccare ⁊ ita diuerſimode pꝛocedimus.
pꝛimo ergo intendimus doloꝛem mitiga
re. ſecundo vero eas exiccare. Sunt tamẽ
pꝛimo aliqui cañ. obſeruandi. Pꝛimus
cañ. ꝙ ſi nou fuerit doloꝛ nec apoſtema:
nõ eſt neceſſitas curationis. ⁊ hoc quia
ꝓpter remedia foꝛtia qñq₃ deuenitur ad
pꝛauas egritudines. ſ. cancrum vel fiſtu-
lam. Secũdus cañ. eſt ꝙ in cura huius
egritudiuis ſit ſtudium in lenitione ven.
quia cum feces indurare egrediũtur ma
ximum cauſant doloꝛem in egreſſu ſuo
ſua aſperitate. ⁊ ſic fit humoꝛum attra-
ctio ad locum. lenitio autem fiat cũ bꝛo-
dio carnium vel cum caſſ. fiſtula vel cum
decoctionibus/ leuibus vel cum bꝛodio
caulium. Teriius cañ. eſt opꝫ vt rectifice-
tur coꝛpus vt magnus ſang: euacuetur.
Iſtis ſtantibus opoꝛtet pꝛimo diuertere
humoꝛem fluentem. Et in hac intentione
laudatur flobotomia baſilice ⁊ floboto-
mia ſaluatelle que eſt inter anularem ⁊
auricularem. etiam adminiſtratio vento
ſarum in ſpatulis ⁊ ligature doloꝛoſe in
adiutoꝛijs bꝛachioꝛũ ⁊ alie diuerſiones
vt poſitiones extremitatum ſuperioꝛum
in aqua calida. Ad doloꝛis etiam remiſ-
ſionem valent anodina ſupꝛa locum ap
plicata in foꝛma vnctionum emplaſtroꝝ
⁊ vnguentoꝛum. De vſuallbus pꝛimo eſt
oleum vio. quando ſentitur caloꝛ ⁊ ardoꝛ
ſicut euenit in actu pꝛactico. oleum etiaꝫ
ro. vitellum oui cum oleo vio. incoꝛpoꝛa
tum ita vt reducatur ad foꝛmam empla-
ſtri ⁊ extenſum ſuper panno lini ano ap-
plicetur. vꝫ. etiã multum medulla panis
infuſa in lacte cum vitello oui que ſimul
ponatur ad bulliendum poſtea ad mi-
ſceatur albumen oui. valet etiam oleum
de ſemine lini oleum criſomilarum ⁊ etiã
ponatur cum criſomila oleum decoctio-
nis lumbꝛicoꝛum terreſtrium. oleum etiã
pꝛocelionum. i. panaroles. ſingularem
enim habent pꝛopꝛietatem in mitigatio-
ne doloꝛis ſi cum adipe galline contun-
dantur ⁊ cum butiro incoꝛpoꝛentur ⁊ in
foꝛma empl'i redigantur ⁊ ponantur ſu-
pꝛa locum ſedant enim doloꝛem illico
vt dicit Nicolus. vꝫ etiam oleum deco-
ctionis ſcarabeoꝛum ſi contundantur ⁊
cum oleo fiat emplaſtrum ⁊ ſint olea pꝛe
dicta vel amigdalarum dul. Raſis xj. cõ
tinentis dicit capiatur mellilotum ⁊ in
aqua ponatur ⁊ bulliat donec diſſoluat
⁊ miſceatur cum farina fenugreci ⁊ cum
aliqua pinguedine vt anatis vel galline
⁊ in foꝛma emplaſtri redigatur. Siringel
lus vtebatur hoc remedio videlicet capia
tur ſuber qȯ ponitur in ſolis pianelaruꝫ
de quo ſupꝛadictum eſt cõburatur ⁊ pul
uerizetur ⁊ cum aliquo oleo appꝛopꝛia-
to vt de ſemine lini vel vitello oui empla

ſtretur hoc enim maxime iuuat in miti-
gatione doloꝛis. Joan. mattheus gradi
vtebatur limatijs que ſunt naturaliter
ſine teſta decoquantur in oleo violato ⁊
contundantur: deinde cum farina ſe. li-
ni vel fenugreci fiat emplaſtrum bene in
coꝛpoꝛando. Et etiam vnum ſingulare ⁊
expertum remedium a me. ſ. facere vt in-
firmus ſedeat in balneo anodino quod
remittat acuitatem: videlicet faciēdo de
coctionē maluarum vio. matrum viola-
rum melliloti fenugreci camomille folio
rum altee floꝛum taſſi barbaſſi ſeminis
lini in q̄ decoctiōe ſedeat infirmus. ⁊ vbi
ſedere nō poſſet fiat epithima cū pannis
lineis madefactis in dicta decoctione ⁊
loco dolenti applicatis ⁊ miſceātur etiā
floꝛes nenufaris ſtipita papaueris al. ſe
men eius ⁊ coꝛtices ſemen iuſquiami. cō
fidens in virtute diſcretiua conſequitur
intentionem mitigationis doloꝛis. Qn̄
autem iſta non ſufficiunt ad ſtupe. deue-
nieudum eſt quoꝛum vſualia ſunt pꝛimo
ſuppoſitoꝛium ex filonio ro. cū coto vel
ponendo moꝛe emplaſtri ſupꝛa locum. vꝫ
etiam athanaſia Nicolai. vꝫ etiam hoc
emplaſtrum. ℞. vnguenti populeonis.
ʒ. j. vitellum oui vnum opij. ʒ. ſ. vel vſqꝫ
ad. ʒ. ij. croci parum ſimul miſceantur ⁊
in foꝛma emplaſtri redigantur. mitigat
n. doloꝛem ſed non fiat niſi in intenſiſſi-
mo doloꝛe. Si aūt iſta nō ſufficiunt opꝫ
hemoꝛoidas aperire faciendo fluere ſan-
guinem: quia euacuatio ſanguine ceſſa-
bit doloꝛ. Aperimus aūt cum diuerſis in
genijs. Pꝛimo cum fricatione cum re aſ-
pera poꝛos dilatante vt cum folijs ficus
etiam cuꝫ paritaria ⁊ ſi eſt tp̄s hiemis ita
ꝙ folia non inueniantur pannus aſper
accipiatur fricando cū hoc donec locus
aperiatur. Et opoꝛtet nōnunq̄ ad foꝛtio
ra deuenire vt ſi ſumatur pulpa coloquin
tide ⁊ infundatur in oleo amigdalarum
amararum ⁊ applicetur. aperit enim in
quinqꝫ hoꝛarum ſpatio. Ad hanc etiam
intentionē laudat Aui. ſtercus columbi
num cum ſaxifragia. ſuccus cepe etiā ſin
gulariter vꝫ vt. ſ. ſuccus extrahatur ⁊ lo
co applicet: facit. n. ad aperitionē eſt eniꝫ
ſua acredine vlceratiuū. vꝫ. etiam fel vac
cinum. radix etiā ciclaminis vel ſuccus
eius. pꝛactici etiā qn̄qꝫ applicant ſangui
ſugas nō venenoſas. ⁊ pꝛimo inungunt
locum cum ſanguine galline vel colum-
be vt ſanguiſuge loco adhereāt. q2 q̄ pꝛi
mum ſanguiſuge deguſtant figuntur et
ſugunt ipſum vſq̄ replentur ⁊ tumefiunt
⁊ ita foꝛtiter qn̄qꝫ adherēt ꝙ vix p̄nt euel
li. ⁊ vt euellantur accipiatur de cinere ⁊
ſupꝛa caput earū ſpargatur quia ſubito
cinere percepto ſeparantur. quas capi-
mus ⁊ ponimus in vaſe vt ſanguinē quē
ſuxerūt euomant. ⁊ vt euomant vtimur
hoc ingenio. ſ. ponendo ſal ſuper eas et
ſtatim euomunt totum ſanguinem. De-
inde ſi iterū indigemus ſanguinis extra
ctione iterum eas applicamus faciendo
vt ſupꝛa. Si aūt non habebimus ſangui
ſugas tūc extrahemus ſan. cum flobo. ſꝫ
hoc vitare debemus quantum poſſibile
eſt pꝛopter difficultatem cōſolidationis.
q̄d ſi ex neceſſitate fiat conſolidemus cō
ſiderata quantitate ſanguinis extracti.
Aliq̄n etiam non ſtat doloꝛ nec ſunt con
ſuete fluere nec eger eſt cōſuetus pati ta-
lem fluxum ſed ſibi diſplicet talis tumoꝛ
vnde vellet eas remouere q̄uis ſit can̄. ſu
pꝛaſcriptus ꝙ ſi non eſt doloꝛ nec ap̄a nō
debent curari. Si etiam eſſet conſuetus
pati talem fluxum non reſtringatur nec
exiccetur. ſed pur qn̄ volumꝰ exiccare eſt
quando non ſunt ſolite fluere aliter non
tamen ſm̄ Aui. ſi per interius ſumantur
de galbano. ʒ. ij. tribus vicibus exiccat
⁊ hoc expertus eſt Matthꝰ gradi in quo
dam ⁊ bene ei ſucceſſit. ⁊ ſicut dicit Aui.
valet etiam ad idem puluis antimonij
pꝛo quo vide Auicen. ſecundo can̄. ⁊ ap
plicatur per exterius. Item per exterius
vꝫ epithima factuꝫ ex decoctione ſiliqua
rum. i. charabe. Item cum aqua piſcium
ſalitoꝛum vel capita piſcium cum modi
co caſei ſalſi apponantur ſupꝛa locum.
anacardi fructus quidam a pꝛopꝛietate
valent ⁊ applicantur hoc modo incidan
tur dicti anacardi ⁊ ex eis locus fricetur
⁊ quidam ponunt eos ſupꝛa pꝛunas et
cum emboto quod eſt inſtrumētum quod
dam faciunt ne recipiatur fumus ita ꝙ
habeatur ſcutella in qua ſit cinis ⁊ pꝛu
ne ignis in q̄ ponant de anacardis de-
inde cooperiat ſcutella emboto ⁊ totus

tumns recipiatur ⁊ bene ingrediatur he
moroidas.valent etiam folia ſerpētarie
⁊ hoc a propietate vt dicit Nicolus.ra-
dix etiam ſerpentaria oleum ſerpentarie
⁊ cineres eorū ⁊ cortices multum valent
vel ſtringantur hemoroides cum capil-
lis caude equi vel ſerico paulatine a pri
cipio ſtringendo et in pceſſu magis ſtrin
hendo ⁊ tales vene ſtringantur et paula
tine exiccentur:quare ⁊c.

Cura exitus ani.

PRo cura exit⁹ ani primo oꝫ
conſiderare ſi cuꝫ humidita
te cōplicetur caliditas ſi nō
ſtat intentio calefactionis et
exiccatiōis ⁊ in hoc caſu po
nit Raſis remedium ſingulariſſimum.⁊
ita dicit Nicolus ego ſoleo hoc facere.
ex ſucco hipochiſtidos ⁊ acatie fiat pul
uis ⁊ ex puluere iſto etiam ego vtor. Mo
dus aūt applicari eſt ꝙ quando infirm⁹
vadit ad aſſellam ⁊ inteſtinū ē groſſum
videndum eſt ſi eſt inflammatuꝫ ⁊ rubeū
ſi ſic lauam⁹ ipſum cum aqua or.vel zu-
chari.ſi vero non lauamus ipſum cū vi-
no rubeo vel etiam cum decoctione ba-
lauſtiarum corticum granatorum ⁊ alia
rum rerum ſtipticarum ⁊ hoc vbi non ſit
caliditas.poſtea inungere cū oleo roſ.et
inde aſpergimus ex puluere ſtiptico de-
inde intromittat ⁊ quieſcat cum coxis
eleuatis ⁊ ſtrictis.Et hoc opꝫ facere feci
bus emiſſis.Quidam laudāt roſas con
tritas facta lotione inteſtini ⁊ inunctio-
ne ex oleo roſ.mirtilorum citoniorū. Si
militer valet puluis turis vel ſandarace
Forte aūt remedium in exiccando eſt ſco
ria ferri poſita ſupra inteſtina vel vinum
decoctionis eius eſt enim multum ſtipti
cum quando inteſtinum non eſt inflam
matum vtimur ſupraſcriptis. Sunt etiā
remedia valētia quando eſt inflāmatum
que tu deſcernas.Ubi ergo ſit inflāma-
tum inungimus ex oleis et vnguentis
frigidis.et ſic vt cum oleo citonio. roſa-
to.vnguentum etiam ſandalinū eſt ſin-
gulariſſimum et vſuale et facta prius
lotione ⁊ hoc quando eſt humiditas la
xans.Et nota.ꝙ Raſis tacuit debitum
regimen in medicinalibus ⁊ in ſex reb⁹
non naturalibus que omnia requirun-
tur ad curā vltra localia ⁊ ratio eſt quia
in cura paraliſis fuit ſufficienter dictūꝫ
in cura enim relaxationis oportet regi-
men eſſe cali.⁊ ſic.oportet etiam digere-
re materiam flegmaticam ⁊ eam euacua
re:poſtea malam complexionem remoue
re ⁊ confortare. Si vo eſt apa intentio
eſt remouere materiam apoſtematis ⁊ fa
cere decoctionem ex reb⁹ anodinis vt ex
camomilla malua altea ſemine lini ſe.fe
nugreci ⁊ applicentur ſupra inteſtinum
apoſtematum.laudatur etiam aqua ca-
lida intelligēdo de apoſtemate facto vt
ponit Raſis non autem de fiente qꝛ tunc
ſtant alie intentiōes Qꝛ ſi eſt materia ad
mixta ſanguini tunc primo diuertim⁹ a
principio cum flo. Si vero ſit a ſan. di-
uertimus cum ventoſis vel vomitu. Iteꝫ
repercutiēdo.ſ.faciēdo epithima ex aqua
roſa.plantagi.⁊c.Quādo vero eſt factū
reſoluimus cum decoctione dicta ⁊ ap-
plicentur panni vel ſpongia in dicta de-
ctione madefacti. fiat etiam inunctio cū
oleo camomillino ⁊ fiant reliqua puta
fomentationes emplaſtra balnea vnctio
nes vaporationes que omnia habeant
reſoluere materiam:⁊ hanc intentionem
tetigit Raſis.poſtea intromittatur inte
ſtinū et curetur vt dictum eſt ſupra ablu-
do inungendo ⁊ imponendo illa ſtiptica
ſtet etiam eger cum coxis eleuatis poſt re
media applicata quia erit ſitus ſatis cō
ueniens.quare ⁊c.

Cura exitus matricis.

IN cura exitus matricis etiā
conſiderare oportet vtruꝫ ſit
apoſtema vel non .et vtrum
ſit mollis vel tractabilis qꝛ
tunc eſt materia humida re-
laxans ⁊ tunc facta lotione aſpergat cū
puluere ſtip. dicto in alia cura ſcilicet de
exitu ani et intromittatur. Aliquando
enim non poteſt ingredi et Aliquando

tota ingreditur vt dicit Auicen. ⁊ putrefit. Et ego vidi mulierem habentem matricem inter coxas pẽdentẽ ⁊ putrefactã cui abſciſa fuit ⁊ adhuc illa per plures annos vixit. preterea tempore peſtis Papie mortua eſt. Practici et applicant ꝑ inferius prauos odores ⁊ ſuffumigãt vt faciendo fumigium ex pennis perdicum ⁊ facere vt fumum recipiant quãdo ſentiunt matricis deſcenſum. capiunt etiaꝫ aſſam fetidã ⁊ ponũt ſupra carbones ignitos ponendo egram in cathedra perforata: qua poſita ſupra carbones recipiant fumum. item caſtoreum quod habet terribilem odorem. contundũt etiã folia vrtice ⁊ ſuperponunt matrici. ſimiliter matricariam quam criſpulam vocant miſcẽdo cum oleo de ſemine lini ponunt etiaꝫ ouum corruptũ ſub gallina fouente oua cum quo intingunt lanam ⁊ matrix fugiens prauos odores petit partes ſuperiores. ſi etiã teneat patiẽs apõ nares bonos odores iuuat quia matrix percipiẽs eos inſequitur ⁊ conſequenter magis conatur ad aſcendendum ſed ſi iſta non ſufficiunt habeatur optima obſtetrix q̃ intromittat matricẽ poſtea coxe eleuentur ⁊ in hoc ſitu ſtet. vel ſi fiat inſtrumentuꝫ ſicut virga virilis ⁊ imponat̃ inunctum facta tamen prius lotione vini. ru. ſtipti. gallarũ hipochiſtidos cum balauſtijs et floribus granatorum ⁊ inungere cũ oleo de cito. vel mirtino. poſtea cum pulueribus aſpergendo vel accipiendo ſtupas infuſas in albumine oui cũ pulueribus ⁊ alijs predictis et cum boloarme. ſan. draconis. ante ⁊ retro ⁊ in ſitu debito ſituetur. Si ſit apoſtema conſideremus tẽpus apoſtematis. in principio ꝓcedimꝰ cum repercuſſiuis. in augmento miſcemꝰ reſolutiua cum repercuſſiuis: repercuſſiuis dominantibus in ſtatu repercuſſiua cum reſolutiuis ſed reſolutiuis dominãtibus in declinatiõe pure vtemur reſolutiuis ⁊ cõſolidatiuis poſtea intromittatur et fiat vt dictum eſt de exitu inteſtini. quare ⁊c.

¶ Cura ſuperflui fluxus menſtruorum.

IN cura huiꝰ egritudinis ſũt due oſeruande intentiones. prima eſt abſciſio cauſe. ſecũda eſt retentio ſanguinis fluentis.

¶ In prima intentione oportet conſiderare ſi proueniat ex ſang. abundantia ⁊ tunc oportet remouere cum flobo. ⁊ dieta tenui prohibendo comeſtionem rerum ſan. multiplicantium vt oua vinum carnes. ⁊c. Si vero proueniat ex ſang. ſubtilitate ⁊ colericitate: tunc oportet coleraꝫ digerere vt cum ſiru. ro. de ſucco acetoſe de ribes de granatis cuꝫ aqua plan. acetoſe portulace ⁊ ro. euacuando poſtea cũ mirabolanis citri. q̊ vltra hocq̢ euacuãt etiam infrigidant facta euacuatione opꝫ alterare malam compleẋionem cum ſupradictis vt cũ ſiru. ro. tro. de ro. cũ diarodõ cum epithimatibus vt cuꝫ aqua ro. plã. cum oleis ⁊ emplaſtris infrigidantibus. Si ſit ex nimia aquoſitate humor flegmaticus digeratur cuꝫ melle ro. et aqua abſynthij euacuando poſtea cum mirabolanis chebulis deide remoueatur mala completio cum contrarijs. Si ſit a caſu ſtat intentio cõſolidationis. Si ab vlceribus due ſunt intentiones ſcilicet abſterſio et conſolidatio pro quibus ſiẽdis vide dicta in de mictu ſaniei.

¶ Secunda intentio principalis eſt retẽtio ſan. fluentis que duobus perficit̃ ingenijs ſcilicet diuerſione ſan. per aliam viam et reſtrictione viarum per quas fluit ſanguis

¶ In primo ingenio laudatur flo. baſilĩce oportet etiam applicare ventoſas ſub mamillis quia multum diuertunt a matrice vt habet Hipp. quita ꝑticula affor. Mulieris menſtrua ſi vis retinere: ſit hĩ am maiorem mammillis appone: etiam cuꝫ ligaturis doloroſis ⁊ ipõne extremitatum in aqua cali. ſꝫ ille vẽtoſe ſunt multum vſuales mane ⁊ ſero apponãtur ante cibum. fricationes etiaꝫ ventoſe in brachijs multum valent.

¶ Secundum ingenium quod eſt conſtrictio aquarũ per quas fluit ſan. ꝑficitur cum his que exhibentur per ſuperius

⁊ inferius interius ⁊ exterius. Per inte
rius cũ ſiru. conſtrictiuis vt cũ ſiru. roſ.
mirtino de cito. de granatis cum aquis
ſolatri plan. ⁊ acetoſe. Et de aqua plan.
dicit Auic. ꝙ ipſa nõ habet ſibiſimile in
retinendo huiuſmodi fluxũ. Ualent etiã
ad hanc intentionem trociſ. de charabe
⁊ ſunt multum vſuales exhibendo. ℈. ij.
vel. ʒ. ſ. cum ſiru. predictis valẽt etiã tro.
de ſpodio cum ſe. acetoſe. troſciſ. etiã de
terra ſigillata exhibẽdo de quolibet illo
rum. ʒ. ſ. cum ſiru. vel aqua plan. item co
ralli ru. a. ℈. ij. vſq; ad. ʒ. ſ. vľ exhibere tã
tundem de lapide ematitis cũ aqua ap-
propriata. electuariũ etiam de ſcoria fer
ri eſt multum vſuale. etiam trifera ex ar
te fenonis quam laudat Auic. vꝫ etiam
multũ confectio vltimi iuuamẽti iſto mo
do appellata quam multũ laudat Auic.
Et nota ꝙ iſta intentio reſtrictionis eſt
a principio ponendo in actu practico qꝛ
ſi multum differamus natura poſtea aſ-
ſuefacta per illam viã difficulter remo-
uetur ab illa. ſcoria ferri etiam eſt ſingu
lariſſima ⁊ experta. Suppoſitoria etiaꝫ
multum conueniunt. ⁊ ſic Raſis laudat
vnum in littera ꝙ cũ lana vel coto debꝫ
imponi intinctũ in aqua vel ſucco plan.
ponendo de olibano balauſtijs antimo-
nio acatia alumine. etiam ſedeat patiẽs
in aqua de curcuma quaꝫ quidã dicunt
eſſe celidoniã quidã vero aliud. Quãdo
cauſa eſt ſan. aquoſitas opꝫ eam remo-
uere cum exiccantibus. ⁊ ideo conuenit
balneum rerũ ſtip. vt ex roſis corticibus
granatorum ponendo in dicta decoctio
ne plãtas pedis vſq; ad genua vľ in ipã
madefacere pãnos lineos ⁊ ponere ipos
in regiõib⁹ matricis ante ⁊ retro. vnctio
nes etiam conſtringentes conueniũt vt
vnguentum ſandalinum de anthera vel
cõitiſſe ⁊ ex iſtis fiat inunctio ſupra dor
ſum vbi eſt ſitus matricis ⁊ venter inũ-
gatur ex oleo mirtino de cito. poſtea aſp
gimus de pul. rerũ ſtip. vt de pul. boliar.
ſang. dra. terre ſigillate corticum grana
torum gallarum balauſtiarum roſarum
⁊c. Per inferius vero ponantur ſuppoſi
toria ex lana vel coto intincta in ſucco
plãta. ſolatri vel aquis earũ ⁊ aqua ro.
ponendo de terra ſigillata boloar. ⁊ cũ
aquis frig. ⁊ alijs pulueribus predictis
conueniunt etiam cliſteria cũ aqua plã.
boloar ſan. dra. cliſterizando matricem
Quod ſi iſta non ſufficiunt tandem de-
ueniendum eſt ad ſtupefactiua vt dando
athanaſie Nicolai. ʒ. ſ. vel filonij perſici
ʒ. ſ. cauſa conſtringendi ⁊ eſt fiendum in
caſu deſperato vt virtus confortetur: de
inde procedimus cuꝫ diuerſis remedijs.
Raſis docuit ꝙ fiat peſſarium acutum
quod cauterizat ⁊ generat eſcaram ſed
non laudatur nec eſt vſuale ſit ſolum in
caſu deſperato: quare ⁊c.

¶ Cura retentionis menſtruorum.

Quando in corpore mulie-
ris nõ eſt ſanguis ſuꝑfluus
tunc ſi per mẽſtrua nõ emit
tatur non eſt mirandũ quia
natura intendit corpus re-
ſtaurare vt multotiens accidit in mulie-
ribus cũ patiũtur egritudines vel fe. cro
nicas qꝛ tunc natura intendit illum ſan
guinem retinere pro corporis conſerua-
tione ⁊ reſtauratione: ⁊ ita tunc ſang. nõ
ſuperfluit nec ꝑ menſtrua emittitur: vn-
de tunc prouocari nõ poteſt ſicut accidit
cuidã ſcholari nouiter practicãti cũ vel
let menſtrua prouocare in quadam mu-
liere extenuata ex quartana quã longo
tempore paſſa fuerat vnde nunq̃ potuit
quare miſit ad me mulierem qui eam vi
dens dixi nũquã poſſe prouocari donec
mulier eſſet bñ reſtaurata. Nota ꝙ tro-
ciſci quos Raſis in littera deſcribit ſunt
vſuales ⁊ eis practici cõiter vtuntur ⁊ te
nentur cõfecti ⁊ multũ valent in prouo-
cationę fetus ⁊ menſtruorum etiã ad iu-
uandũ exitum ⁊ dentur cum decoctione
iuniperi de quo dicit Dioſ. ꝙ tantũ pro-
uocat ꝙ facit ſan. mingere. Cura huius
egritudinis reducitur ad duas principa
les intentiones. prima eſt abſciſſio cauſe
retentionis. ſecunda eſt facilitatio exit⁹
ſiue prouocatio.
¶ Prima intentio ſic perficitur. nam ſi
cauſa ſit ex ꝑte fortitudinis caloris ſeu

virtutis ꝙ talia menſtrua retineantur
non debent prouocari quia calor/eſt ſuf
ficiens ad conſumēdum tales ſuperflui
tates ſicut accidit in mulierib⁹ que ſunt
viragines ⁊ vtentibus fortibus exerci
tijs. Si vero ex debilitate virtutis opꝫ
bonum cibum ex bibere vt vinuꝫ oua ſor
bilia carnes ⁊ ſimilia ſan. generantia ⁊
reſtaurantia virtutem ⁊ non oportet pro
uocare. ſed vt ſupra dicebatur oportet ex
pectare diſpoſitionem in qua reducta ſit
natura ad ſuā naturalem diſpoſitioneꝫ:
qua reducta ſi remaneat ſopita: tunc oꝫ
eam adiuuare ⁊ prouocare. Si vero fue
rit propter materiam oppillantē flegma
ticam ſicut plurimum contingit opꝫ eā
digerere cum ſirupo de biſantijs de dua
bus radicibus ⁊ quinqꝫ radicibus cum
aq̄s apij feniculi cuſcute. poſtea ꝯo eua
cuamus. ⁊ de ſolemnibus euacuatiuis
eſt agar. qꝛ mundificat materiā flegmati
cam ⁊ maxime a matricibus mulierum
⁊ eſt ſingulare. In hoc caſu euacuamus
etiaꝫ cū elio indo cū diafenicone: deinde
oportet alterare ⁊ malam complexionē
remouere ne iterum reaggregetur mate
ria confortando ſtomachū ⁊ epar cū in
unctionibus ⁊ cōfectionibus in alijs lo
cis proprijs iam dictis. Si vero ex par
te organi oportet cognoſcere cauſaꝫ. Si
fuerit propter materiā flegmaticam op
pilantē ⁊ tūc digerimus deinde euacua
mus diuertendo ad inteſtina vt dādo ſe
mel in hebdomoda pillulas maſticinas
cum aga. vel de hiere. s. cuꝫ agar. vel de
hiera magna cū aga. ⁊ cum iſtis taliter
diuertimus mām ad inteſtina ne ampli⁹
reaggregetur in matrice: ⁊ tūc diſponim⁹
regimē declinās ad cal. ⁊ ſic. Si vero ab
apoſtemate proueniat curetur cura apa
tis vt ſupradictum eſt. Si autē ab vlcere
cura eſt impoſſibilis ſed ordinetur regi
men ⁊ non multum comedat ⁊ exercite
tur ⁊ eūemus ſan. per flobotomiam fre
quenter vt ſan. qui debat ꝑ inteſtina flue
re reſoluatur hoc regimine vel eūetur hac
eūone per illas vias. Si cā ſit nimia pin
guedo curetur cū forti exercitio tolleran
tia famis ⁊ cum alijs reſoluentibus.

¶ Scōa intentio principalis eſt prouo
catio menſtruorum que fit cum illis que
per ſuperius ⁊ inferius adminiſtrantur.
De his que ꝑ ſuperius ſunt oēs ſirupi ⁊
aque aperitiue vt eſt ſiru. de biſantijs de
duabus radicib⁹ ⁊ de quinqꝫ radicibus
cū aquis apij feniculi cuſcute. Decoctio
etiam cōis quinqꝫ radicū ſola conuenit
ſcilꝫ petroſilij bruſchi feni. ſparagi apij
⁊ hoc eſt expertum a mulieribus maxie
monialibus abſtinētibus a coitu. admi
ſcetur etiā de ſauina parua q̄ eſt maxime
prouocatiua. cōuenit etiā decoctio facta
ex pulegio calamento mentaſtro ⁊ orga
no. conuenit ēt decoctio cicerū ru. faſeo
lorum vel ex rubea tinctorū que eſt mul
tum prouocatiua ⁊ damus de huiuſmo
di decoctione. ℥. v. vel. vj. in mane ⁊ debꝫ
prohiberi cal. ⁊ cū ſir. de duab⁹ radi. da
mus tro. deſcriptos in littera a Raſi. ⁊
cōmuniter damus de huiuſmodi tro. ℥.
j. vel. ℈. iiij. ſed hn̄t odorē valde prauum:
ſed in forma pillulari melius capiūtur.
caſſia lignea eſt maxime prouocatiua. Et
eius cortex. cinamomum etiam ⁊ crocus
multū prouocāt ponēdo in ſcutella bro
dij maxime cicerū vel faſeolorum rub. in
aqua decoctionis ſit radix apij. poſtea
ponendo crocū. ⁊ de iſtis oībus pulueri
bus poſſum⁹ dare. ʒ. ſ. vel caſſie lignee ſo
lum. ʒ. ſ. Et Joā. mathe⁹. gradi dicit ca
piatur caſſia lig. portax gummi quoddaꝫ
quo vtuntur aurifices ad cōſolidandū au
rum. ⁊ de iſtis cū aqua apij vel decoctio
ne ſauine detur in potu. Doſis aūt iſtoruꝫ
pulueriſatoꝝ ſit. ʒ. ſ. Ualet etiā ſedere
in balneo decoctionis rerū prouocatiua
rum menſtruoꝝ. ⁊ qn̄ volumus ꝓuocare
opꝫ expectare tp̄s in quo nō ſit cōſueta
illū ſang. expellere ⁊ tūc fiat decoctio ex
rebus dictis vel applicentur alia dicta
bis in die. ſ. mane ante prādiū ⁊ an̄ cenā
prouocam⁹. Et cū fortibus fricationib⁹.
fricetur ergo venter ⁊ coxe quia attrahit ad
matricē ſang. Et cū appoſitione ventoſa
rum. ⁊ ſic practici faciūt. applicāt eñi vē
toſas in pte domeſtica coxarū vl' ſub cur
uatura poplitis. i. genu: qꝛ ibi eſt vena q̄
reſpicit matricē laudatur etiā ſflobotomia
ſaphene q̄ eſt ſingularis in hac prouoca
tione. Sed aliqñ ſang. eſt fluxus ad ma

tricem τ vene matricis ſunt clauſe: vnde
opus eſt tunc ponere in matrice aliquid
quod aperiat orificia venarum cum ve-
ne ſint clauſe vt ſan. nõ poſſit egredi ideo
eſt herba que appellaꝰ mercurialis que
ſi capiatur τ contundatur vel ſubtiliter
incidatur τ ligetur in petia lini τ pona-
tur ad intra matricē in nocte aperit ori
ficia venarum. τ debet hec petia poni cū
filo appenſa vt poſſit libere extrahi. Ali
ud etiā ſingulare qđ laudat Jo. mat. eſt
farina git quod apud vulgares appella
tur giton τ eſt granū nigrum τ rotundū
quod naſcitur in frumento contundaꝰ ſi
ue teratur τ ligetur in panno lini ſubtili
τ ponaꝰ vt ſupra τ mirabiliter operatur
Metridatum etiā vʒ cū maſtice vt cape
re metridati. ʒ. ſ. maſticis. ℈. ſ. τ ſuperpo-
natur. Et lʒ maſtix ſit ſtipticus tñ eſt at-
tractiuus: vñ ſi retineatur in ore mirabi
liter attrahit flegma a capite. Si fortio-
ra volumus habemus quaſdam gummi
ſpẽs vt galbanum ſerapinū opponacum
euforbiū de quo dicit Aui. in. c. de prefo-
catione: ꝙ ꝓuocat in illa hora qua ſumi
tur. Et coloquintida eleborus ſcamonea
ciclamen ſi mulier trãſeat ſuper ea ꝓuo-
cat mẽſtrua mirabiliter. fiant ergo ex eis
ſuppoſitoria alligata filo. τ aliqñ trahi
tur ad matricē tanta materia ꝙ vir ꝑ mē
ſem non põt coire. Et ſi iſta ſuppoſitoria
faciunt ardorem maximū ſicut ſepe con-
tingit ita vt mulieres blaſphemant me-
dicū madefaciãt pãnos lini in aqua ro.
τ albumine oui oleo violato ro. τ lacte τ
ſupponatur. τ ſi opus fuerit remouebi-
tur ardor cum predictis etiam cum litar
girio: quare τc.

¶ Cura prefocationis matricis.

IN cura prefocationis matri
cis prima intentio eſt cõuer-
tere vapores que eleuantur
ad ſuperiora ad partes infe-
riores τ prohibere ne alij va
pores aſcendant. τ hoc pluribus modis
Primus vt dicit Raſis fricentur extre-
ma inferiora. Scđs eſt vt ēt dicit ꝙ fiant
ligature fortes τ ſic faciunt practici ligã
tes crura τ coxas τ dimittunt ligata ali
quanto tempore. Tertio fit cum ventoſis
ponēdo circa partes inferiores. ſ. partes
domeſticas coxarū τ in carnoſitate tibia
rum vel ſupra ſumen. Et ſi illa non ſuffi-
ciunt fiat flobotomia in ſaphena pedis
quia attrahitur ſan. τ materie ad inferio
ra. laudatur etiam flobotomia ſub popli
te id eſt genu. ſed oportet primo cauſam
diuertere ſi eſt ex retentione menſtruorū
τ non ex ſpermate corrupto per retentio-
nem: quia ſi ex ſpermate corrupto: tunc
traheremus illud ſperma corruptum ad
intra venas per talem flobotomiā quia
non eſſet fienda. diuertimus etiam vapo
res cum rebus odoriferis applicatis in-
tra. Et ita Aui. laudauit galliam. ſcili-
cet muſcatam in qua ingreditur gallia
τ muſcus etiam elefanginam quoniam
vapores ad iſta conuertuntur. accipiatur
etiam muſcus ambra gari. cinnamomū
incorporando cum ſtorace liquida τ fi-
ant pillule ad modum lupinorum qua-
rum vna ponatur ſupra ignem vt effu-
met: deinde egra ponatur ad ſedendū in
cathedra perforata τ recipiat huiuſmo-
di fumum. accipiunt etiā practici de oleo
de lilio hirino laurino τ de muſco diſſol
uendo in eis de gallia τ iniiciunt in ma
tricem τ faciunt vt obſtetrix experta in-
tingat digitum medium in hoc liquore
deinde imponat in matricem τ circunuo
luendo ducat hincinde cauſando quan
dam titillationem: vnde matrix commo
uetur ad appetitum coeundi τ percipit
delectationem. τ per hoc quandoꝗ; poſt
tur quod egredittur ſperma corruptum.
Etiã ad idem valet quoddam ſimplex
quod dicitur vulgari ſermone zibet vel
zebet quod applicatur eodē modo ſicut
ſupradictum eſt: de quo ſemel vſus fui in
muliere quadam patiente prefocationē
cui cauſauit tantum appetitū coeundi ꝙ
quaſi continue volebat marito ſuo copu
lari deinde rogauit me ſibi velle talē ap
petitum remouere. dixi ꝙ ex ſe remoue-
bitur poſt aliquot dies. Et nota ꝙ ſi vir
quando vult vti cum muliere ponat in
ſummitate virge de dicto zibet τ ſubito
vtatur cãbit in eo maximã delectationē.
Per ſuperius vero cõueniunt ea que ma
lum habent odorē: q2 in ſurſum cõuertũ-
tur fumi vel mãẽ: iđ oꝫ eos reprimere: in

ter que eſt aſſa fetida que ponat̃ ſub naribus etiã caſtoreum eſt ſingulare. ſimiliter ſerapinum ⁊ galbanũ ſi ponantur ſupra carbones ignitos vel ponantur ad nares. tenere etiam in ore radicem zedoarie confert. mulieres capiunt ſotulares ⁊ comburunt in igne ⁊ ponũt in oleo de ſemine lini ⁊ recipiunt fumum. ⁊ iſtud eſt corij combuſti. fumus enim iſte fugat ſerpentes viuos vt vidi in vno exiſtente in hoſpitali Papie qui habebat viperam in ſtomacho cui fecerunt multa remedia vt eam expellerent. ſcꝫ ponẽdo lac ad os ⁊ multa alia: veniebat enim ad os ⁊ nolebat egredi. tandem factis fiendis eger fuit ſuffumigatus ex tali fumo ⁊ ſtatim vipera viſa eſt egredi per anum. fumus etiam pennarum precipue perdicis combuſtarum conuenit ⁊ ſic releuamus egrã a peroxyſmo prefocationis: ⁊ qꝛ tunc oꝫ in abſciſione cauſe inſiſtere euforbiuꝫ eſt multum prouocatiuum vt ſupradictum eſt hoc etiã medicamen poteſt exhiberi. ℞. ſeminis agni caſti ſeminis dauci cinnamomi croci añ. ℈. ß. fiat puluis ſubtilis ⁊ ſumatur cuꝫ aqua infraſcripta. ℞. aquarum nepite arthemiſie ⁊ bugl. añ. ℥. j. miſce. Si vero ex ſpermate retẽto fiat ⁊ ſit puella vel non conſueta viro vel vidua: tunc debemus dare maritum ſi eſt poſſibile. Si vero non vellet nubi vel eſſet monialis flobotomemus ſepe eam et faciamus eam ieiunare ⁊ fortiter exerceri. dimittat etiam carnes oua ⁊ vinum vtatur ſemine ⁊ folijs agni caſti ruta cimino dauco. Secretum Jo. marliani qđ exiccat ſperma. ℞. dauci ℥. ſ. diſſoluatur cum aqua arthemiſie ⁊ bibatur. Auicẽ. etiã laudat vinum ſimplex quod dicitur alſoſor. ⁊ dicit cum ſumitur eſt ſanitas in eo quare ⁊c.

¶ Cura ragadiarum vulue ⁊ eius apoſtematis.

NOta ꝙ peſſarium dicitur cliſtere matricis: naſcale vero dicitur ſuppoſitoriũ eius. ſꝫ aliqñ cõfundunt̃. iſopi cerotũ eſt iſopus humida ⁊ eſt ſordities quaſi ſudor accepta a pellibꝰ ouiũ qđ cerotum eſt ſublime in mollificando: ⁊ ideo applicatum ſuper illas ſciſſuras que maximum cauſant dolorẽ ſoluendo continuum eſt ſingulariſſimũ. ¶ Quãtũ vero ad curã apãtis. iſtud apã aliquãdo terminat̃ per reſolutionem: aliquãdo cõuertitur ad dubleti. i. collectionem ⁊ ſaniem: etiã qꝛ multotiẽs generãtur in matrice apãta melãcolica cãceroſa: ideo cõmuniter practici vtunt̃ vnguento de plũbo ad extrahendum aduſtionem. capiuntur enim liquores diuerſi maxime illi deſcripti a Raſi in littera vꝫ cãphora ſandali ⁊ alia frigida bene piſtent̃ in mortario plumbeo cũ piſtello plumbeo. ⁊ iſtud applicatur apãti cãceroſo. Empl̃m etiã de melliloto vꝫ in omnibus apãtibus interioribus: ⁊ diſſoluatur hoc emplaſtrum cũ aliquo oleo vt cum oleo de ſemine lini: ſedat enim dolorem ⁊ mundificat. Et no. ꝙ in cancro confirmato non oportet vti acutis ſed blanditiuis: qꝛ ſi cum acutis procederemus: tunc materia magis adureret. procedendum eſt ergo cũ aqua vel ſucco ſolatri ⁊ plan. oleo vio. ro. mucilagine pſilij vnguento de ceruſa de plũbo. ¶ Pro cura etiã ragadiarum conueniunt roſe oleum camomillinum de ſemine lini violatum roſ. vt dictũ eſt ſupra emplaſtrum de plumbo diſſoluto cum oleo de ſemine lini linitum vel cliſterizatum vꝫ ad omnia apãta iteriora. vꝫ ẽt balneũ anodinum in quo ſedeat. vꝫ etiã ſupporatio vel ſuffumigatio. debent ergo iſte ragadie primo abſtergi deinde cõſolidari: niſi ſint canceroſe quare ⁊c.

¶ Cura mole matricis.

CUra mole matricis eſt cura retentionis menſtruoruꝫ ita ꝙ procedere debemus cum hiſque prouocant menſtrua vt cum decoctione calamenti radicum pulegij corticum caſſiefiſtu. ⁊ ſimilibus prouocantibus menſtrua. Si ergo ꝓuenerit a ventoſitate ⁊ non ab aliquo ſan. retento nec carne generata fiat decoctio de ſeminibus ⁊ ea que diximus in. c. de colica ventoſa. vꝫ enim reſoluendo ventoſitatem diaciminum dianiſum

diagalanga electuarium de baccis lau
ri. fiant etiam peſaria ex mercuriali git.
vel ſi fortia volumus faciemus ex car
damomo oppoponaco euforbio. ſed ad
iſta fortia deueniendum eſt in vltimo
alijs iam probatis. Item inungendo ſun
dendo balneando cum his que habent
virtutem reſolutiuam inungendo vz cuz
oleo de balſamo. Item faciendo etiã peſ
ſarium de ruta mentaſtro de quibus di
ctum eſt in. c. de retentione menſtruorum
ꝛ cum mitridato maſtice ꝛc. ſemper a le
uioribus inchoando. Cõfert etiam ſepe
mundificare corpus patientis cum pillu
lis fetidis. ſed quando iſta non proſunt.
relinquatur nature: qꝛ ipſa ex ſe reſoluet
ſuperfluitates. Nota ꝙ ſicut generatur
hec mola in matrice ita etiam generant
alie res preter naturam vt teſtor me vidiſ
ſe in quadam muliere Papienſe que pu
tans eſſe pregnantẽ poſt. xij. menſes emi
ſit fruſtum vnum carnis ſatis magnum
ꝛ multa alia parua ꝛ ſimul cum illis pe
perit animal ad ſimilitudinem vnius
tenconis piſcis ꝛ erat coloris viridis ob
ſcuri ſupra tergum ꝛ infra erat rubei co
loris ꝛ habebat corium ita durum quod
vix cum gladio ſcindi poterat. habebat
enim motum ꝛ plicabat ſe ſicut ericius
quare ꝛc.

Cura hernie ſiue crepature.

Pro hac cura due ſunt inten
tiones notãde. Prima eſt re
ductio inteſtinorum ad ſituz
ſuum. Scõa eſt inteſtinorum
retentio in ſitu ſuo cõuenien
ti ꝛ conſolidatio rupti ſiue diſlocati.
¶ In prima intẽtione regimen debet eſſe
prohibitiuum vẽtoſitatis ꝛ nõ gñatiuũ
qꝛ ſi inteſtina deſcẽdunt tunc tumefiunt
ꝛ non pñt bene reingredi. reductio autez
inteſtinorum fit hoc mõ. iubent. n. practi
ci vt reſuppinet infirmus cũ coxis ſurſuz
eleuatis ꝛ ſi ex ipſis nõ ingrediant: tunc
opz cũ leui com[...]ſſione illa ad intra ſi
phac reducere. [...] non poſſumus pp̄ter
ventoſitatẽ reſiſtentẽ que eſt in inteſtinis
prohibẽs eorꝫ ingreſſum reſoluemus illã
ventoſitatem poſtea intromittamus. re
ſoluemus aũt cũ decoctiõe mellilotí ane
ti ſeminis lini fenugre. aniſi cimi. ſe. etiaz
carui cum ſpongia vaporando vel cũ ve
ſicis illa decoctione plenis ꝛ inungendo
cum oleo amigdalarum dul. camomilli
no ꝛ anetino vt mollificatis inteſtinis ꝛ
ſiphac melius ingrediantur ꝛ leuiter tre
ctando introducantur. eleuamus etiam
coxas infirmorꝫ ꝛ caput tenemus depreſ
ſum ſepius agitando cum cruribus ele
uatis vt melius ad ſitum ſuuz reducant.
¶ Scõa intentio eſt retẽtio inteſtinorum
in loco ſuo. retinemus aũt cũ ligatura de
bita cum bragerijs que comprimẽdo lo
cum cõprimant ne in inteſtina deſcendãt
aliqñ autem ad retinendum ꝛ conſolidã
dum ſola ligatura ſufficit maxime in in
fantibus qui habent virtutem reſtaurati
uam bonam. ꝛ in eis fit talis conſolida
tio. aliqñ indigemus medicaminibus. ꝛ
de eis ſunt quedã cerota vt eſt cerotum
Raſ. in littera etiam cerotum aliqđ vſua
le qđ dicit cerotũ de pelle arietis. ꝛ iſtud
tamen confectum aromatari de la ferene
la Papie in quo ingreditur ſan. huma
nus: Cuius deſcriptionem habes a Jo.
mat. gradi in quodam conſilio qđ facit
de ruptura ſiphac ꝛ eſt hoc. ℞. picis na
ualis. ℥. ij. litargirij. ℥. ſ. cere citrine ꝛ ru
bee colofonie añ. ℥. ij. aromatici oppopo
naci bdellij galbani añ. ℥. ſ. viſci querci
ni. ℥. iij. aloes. ℥. ſ. ß. maſticis corticũ thu
ris myrrhe terbentine nucis cupreſſi glu
tinis piſcium ſarcocolle añ. ℥. ſ. ß. boli ar
me. gipſi añ. ℥. iij. ariſtol. long. ꝛ rotun.
mumie ſangui. dra. añ. ℥. ij. radicum con
ſolide maioris ꝛ minoris añ. ℥. ſ. ſan. hu
mani. lib. ſ. cipiri ſanſuci acatie gallarũ
añ. ℥. ß. ſauine capitum granatarũ añ. ℥.
ß. Itẽ. ℞. pellem arietinam vnã ꝛ deco
que diu in aqua dulci pluuiali quouſqꝫ
pellis diſcoagulata ſit tũc mollifica vi
ſcum ꝛ gummas in dctã aqua pluuiali
ꝛ pone ad ignez quouſqꝫ oĩa bene diſcoa
gulata ſint deinde cola poſtea adde deſu
p pulverẽ oĩum aliarũ rerũ ꝛ iterũ reduc
ad ignẽ ꝛ coque quouſqꝫ ſit ad modum
empl̄i: poſtea ipſo vtere. ¶ Nota tñ pro
regula ꝙ ipſo appoſito nõ remoueat cir
ca. ix. dies patiente ſemp̄ quantũ poſſi
bile eſt quieto manente. nam vt refert

Auēzoar.lib.24.theſir. quidā iuuenis
qui hoc moꝛbo laboꝛabat ſtetit duobus
menſibus ſuper doꝛſo ſuo ⁊ cum bono re
gimine ſine medicinarum applicatione
liberatus eſt. vide pꝛedictum conſilium
qꝛ ibi ponit multa alia ⁊ ſingulariſſima
Alia ſunt ingenia retinendi inteſtina ne
deſcendāt. Quidam enim cauterizant lo
cum per quem deſcendunt inteſtina vt in
inguine dextro ſi per locuz illum deſcen
dunt: quia per hoc generatur caro callo
ſa pꝛohibēs deſcenſuz. Alij faciunt foꝛa
men in loco dicto ⁊ imponunt filum au-
reum ⁊ ita continue pꝛocedunt conſtrin-
gendo. ⁊ faciunt iſtud foꝛamen per cōſtri
ctionem ita ſtrictum ꝙ inteſtina non poſ
ſunt deſcendere. Alij vero faciunt per ca-
ſtraturam ita ꝙ ſcindunt illum teſticulū
⁊ vaſa ſpermatica ⁊ ita didimum poſtea
cauterizant ⁊ generatˀ eſcara. in pingui-
bus in muſculis faciunt faſciaz ab ipſis
incipientez ⁊ deſcēdentem vſqꝫ ad ingui-
na: ⁊ ita ad alium muſculuz ⁊ eſt optima
ligatura quā ego fieri feci pluribus. Pa
pie. eſt vnus ferrarius in ſancto Joanne
in burgo qui facit bragerios ferreos ⁊
ſunt optimi ⁊ multum iuuantes. Si vero
pꝛoueniat a ventoſitate cognoſcimus: qꝛ
ibi non eſt grauitas ⁊ eſt magna tranſlu
centia. cognoſcimus etiam ex tactu bur-
ſe teſticuloꝛum ꝙ ſit ventoſitas ⁊ iſta ma
xime appꝫ in hidropiſi aſclite ⁊ maxime
in timpanite: ⁊ tunc in cura eſt pꝛoceden
dum cum reſoluentibus vt cum oleo de
cherua cum oleo ſambacino qđ fit ex fo
lijs ſambacis de lilio camomillino de ru
ta de aneto. Remediuz ſingulare qđ lau
dat Aui. eſt emplaſtrum facum ex fabis
deco. eo modo ac ſi vellemus eas come-
dere ſunt. n. calefa ctiue ⁊ exiccatiue: ideo
valent emplaſtrate cum oleo camomilli-
no rutaceo de lilio ſm ꝙ volumus ma-
gis vel minus calefacere. poſſumus etiā
ponere de alijs ſeminibus vt aniſi aneti
carui cimini. Si vero pꝛoueniat ab aquo
ſitate pꝛocedamus cuz calefactiuis ⁊ ex
iccatiuis vt cū emplaſtro de ſtercoꝛe vac
cino ⁊ capꝛino. Sed ſi iſta ⁊ alia calefa-
cientia non valeant fiat foꝛamen in bur
ſa teſticuloꝛum vt aqua egrediatur: po-
ſtea cōſolidetur. Et aduertamus ſemper
⁊ attendamus cauſe ſeu radici que gene
rauit aquoſitatem vt puta epati ſi ſit cau
ſa. Si vero ſit canceroſa ⁊ pꝛoueniat pꝛo
pter ſang. abundantiam fiat pꝛimo flo-
botomia poſtea humectamus deinde re
ſoluimus. Si vero ſit varicoſa ⁊ pꝛoue-
niat a ſanguine varicoſo pꝛimo fiat flo-
botomia deinde digeratˀ humoꝛ melan-
colicus poſtea euacuetur: deinde hume-
ctentur veruce deinde reſoluantur. Sed
ſi iſta parum faciunt ſcindantur leuiter
cum cauterio cum igne vſqꝫ ad didimum
incidendo poſtea venas compꝛimendo
que ſunt circa teſticulum redibit ad pꝛi-
ſtinum ſtatum.

¶ Nota de muliere quadam quam vidi
que cum in partu laboꝛaret fuit crepta ⁊
egreſſa fuerunt inteſtina ⁊ fecerūt magnā
tumoꝛem in vmbilico.

¶ Nota etiam ꝙ maltotiens quando in
teſtinum ingreditur burſam teſticuloꝛuz
inteſtinum voluitur ⁊ toꝛquetur ⁊ cauſat
magnum doloꝛem. repletur etiam quan
doqꝫ fecibus ⁊ ventoſitate ⁊ non poteſt
redire ad locum ſuum. etiam ratione in-
uolutionis alie feces non poſſunt de-
ſcendere ad partes inferioꝛes: quare re-
gurgitant ad partes ſuperioꝛes / qua-
re et cetera.

¶ Cura doloꝛis iuncturarum a cauſa
calida.

PRo cura doloꝛis iuncturarū
quinqꝫ intentiones ſunt ob-
ſeruande. pꝛima eſt diuerſio
vel minoꝛatio materie. ſecun
da digeſtio. tertia euacuatio
quarta mitigatio doloꝛis ⁊ repercuſſio.
quinta ⁊ vltima remanentis reſolutio.

¶ Pꝛo pꝛima intētione facimus flo. lau
datam a Raſi. ⁊ hoc quādo talis doloꝛ
pꝛouenit a ſan. vel a materia ſan. mixta:
in diuerſis tamen venis hanc facimus
Si. n. eſt in manu dextra fiat flobotomia
in pede dextro tantum per vnam diame-
trum ⁊ econtra. Si tamen pedes ſint de
biles a natura non debemus hanc face
re ne materie attrahantur ad pedes ſed
tunc fiat a baſilica. Si autez fiat ab alia
materia a ſanguine: fiat digeſtio deinde

euacuatio. De flobotomia videtur cõtro uerſia. Nam Serapio non concedit flobotomiam eſſe fiendam materia non digeſta. Aui. vero vult ꝙ fiat in principio. Reſpondetur ꝙ Aui. habuit intentionẽ ad dolorem qui eſt fortis ⁊ multum attrabit: ideo ad diuertendum concedit flobotomiam in principio poſtea dicit incipe a re forti q̃uis debilior ſit incolumior Iſte autem ſermo videtur cõtradictori⁹ ſed dicatur ꝙ nulla eſt cõtradictio: quia quando dicit incipe a re forti intelligit. i. incipe ab euacuatiuo electiue euacuãte quia materia eſt in locis longinquis: iõ indiget euacuatiuo electiue euacuãte q̃uis inter electiue euacuantia debilior ſit incolumior: quia fortia euacuatiua euacuant ſubtile relinquendo groſſum. etiã faciunt maximam agitationẽ in corpore ideo gradatim in huiuſmodi euacuationibus procedendum eſt diuertimus ergo cum ſolutiuo electiue euacuãte in materia calida ⁊ vſuales ſunt pillule de hermodactilis minores ⁊ tenentur confecte pillule autem de hermodactilis maiores valent in cã frigida ⁊ deſcribit eas. M. vbi dicit pillule de hermodactilis ex inuentione noſtra ⁊ damus. ʒ. ſ. pillularuʒ de hermodactilis minorum vel. ℈. ij. in cã cali. ponẽdo aliquãtulũ de reubarbaro.

¶ Secunda intentio eſt digeſtio humorum: ⁊ licet multa habeamus in propoſito tamen ſiru. de endiuia ⁊ ſiru. acetoſus non ſunt boni: opʒ ergo vt ſiru. in ppoſito ſint frigidi ⁊ ſtipti. vt verbigratia ℞. ſiru. ro. ℥. ſ. ſirup. de grana. ℥. ß. aqua rũ plan. ⁊ ro. an. ℥. ß. ſolatri acetoſeañ. ℥. ſ. miſce cõtinua p quattuor vel q̃nq dies

¶ Tertia intentio eſt eradicatiua euacuatio in qua laudantur pillule dicte ſup̃ videlʒ dando. ʒ. ſ. pillularũ de hermodactilis mino. vel. ℈. iiij. ⁊ ſic pcedendo vſq̃ quo tota mateteria euacuetur ⁊ ad reperculſionem materierum ad locuʒ oportet attendere continue ⁊ inungere cum oleo ro. practici enim incipiunt epithimare⁊ ita ponunt ſtatim a prin. in opꝫe intentionem repercuſſionis.

¶ Quarta itẽtio ẽ phibitio doloris q̃ſtatim ẽ ponẽda i op⁹ pcticũ a prin. ⁊ iõ Raſis laudauit multa ſingularia remedia doloꝛẽ mitigãtia ſil̃. ⁊ repcutiẽtia vt. ca. ſiſtu. diſſoluta cum oleo ro. vel aqua roſa. vel ſolatri linita ſupra locum. Etiam vt ponit Auice. ſecundo cañ. c. de caß. ſiſtu. Item farina or. incorporata cũ oleo roſ. vel aqua roſa. linita mitigat et reſoluit. Medulla etiam panis infuſa in lacte ⁊ panis ſiligineus. i. de ſigala eſt melior: quia eſt frigidioris complexionis addẽdo vitellum vnum oui et incorporando cum medulla panis et lacte ac in forma emplaſtri applicare. Si vo dolor ſit intenſus addat. ʒ. ſ. opij incorporando cũ modico croci vt det penetrationẽ. Si autem percipiatur vehemens dolor ⁊ inflãmatio ſingulare eſt facere mucilaginem de pſilio in aqua ro. vel aqua ſolatri ponendo etiam aliquid de aceto quia dat penetrationem extendendo illam mucilaginem ſupra pannum poſtea ponere ſupra locum dolentem renouando ſepe cũ incipit caleſieri: ⁊ hoc expertus ſum. ⁊ doʒ eſſe pſilium ex quo ſit mucilago integrũ quia partes eius exteriores ſunt frigide interiores vero calide. ſi etiam accipiat oleum roſa. in quo bullierint vermes terreſtres et ſit infrigidatũ actualiter ⁊ ponatur ſupra locum dolentem mirabiliter operatur ad eandem intentionem. Quãdo materia totaliter fluxerit vʒ applicatio rerum anodinarũ vt camomilla mellilotum fenugrecuʒ: bulliant hec omnia cum vino ru. ſtip. ponendo etiam de iua que eſt ſingulariſſima in confortatione neruorum ⁊ eis facere balneum. valet etiam emplaſtruʒ ex rebus anodinis miſcendo aliquid ex frigidis vel oleo ro. ⁊c

¶ Quinta intẽtio ẽ reſolutio illi⁹ qð fluxũ eſt q̃ cõplet cũ approximatiõe reſolutiũ ⁊ mollificãtiũ vʒ cũ oleo ro. ⁊ camomille ⁊ in proceſſu cuʒ camomillino ſolo valet etiam ſtercus vaccinum cum ſua actuali caliditate ad hanc eandem intentionem Pro preſeruatione vero valet balneum ex vino nigro in quo bullierint aqua ſtiptica. vel galle balauſtie ⁊c. miſcendo aliquid de vino. conueniunt etiam omnes auctores ꝙ patientes hanc egritudineʒ habent ſe abſtinere a vino vt dicit Raſis in littera. dicit etiam in alio loco dimittẽt vinũ toto tpe vite ſue ⁊ curabuntur e⁊

Aui. 22. tertiꝭ probibet exhibitionẽ vini
idem aſſerit Cornelius celſus ⁊ ita hoc
in memet feci cum incepiſſem pati pode-
gram vſus enim fui tali regimine. ſcili-
cet dimiſi vinum per duos annos ita ꝙ
parum vel nihil bibebaꝫ. faciebamqꝫ ſin
gulis menſibus euacuationes ⁊ accipie
bam aliquam pillulam diuerſiuã ⁊ mi-
noratiuam bis in hebdomoda vt natu-
ra diuerteretur in tranſmittendo materi
as ad iuncturas ⁊ potius tranſmitteret
per viam seceſſus: qꝛ in principio facile
eſt materiam diuertere: ſed quãdo eſt cõ-
ſueta nullo mõ vel cum magna difficul-
tate poſſumus illam conſuetudinem re-
mouere. Similiter quando facta eſt no-
doſa vt Ouidius Tollere nodoſam ne-
ſcit medicina podagrã. ⁊ cum tali regi-
mine curatus fui: ⁊ pro certo nũnquam
paſſus ſum tales dolores. non etiam hu
iuſmodi patientes laborẽt in coitu: qua
re ⁊c.

¶ Cura doloris iuncturarũ a cã frigida

PRimo in cura huius egritu-
dinis ſunt obſeruandi hi. ca
non. Aui. Primus ꝙ nõ ab
ſoluamꝰ ab euacuatiuis ma
terie flegmatice quando cuꝫ
eis ſint permixta euacuatiua colere: qꝛ
flegma ex ſe non flueret niſi ſecũ eſſet mi
xta colera. Secundus cañ. eſt ꝙ cũ eua-
cuatiuis ſimul ꝑmiſceamus ſtiptica: qꝛ
conſtringendo vias faciũt ne materia ad
locum fluat. ideo ad hanc intẽtionem va
lent pillule de hermodactilis ⁊ valent tã
in cauſa frigi. qꝫ cali. tamen quando vo-
lumꝰ euacuare mãm calidã admiſcemus
aliq̃ reſpiciẽtia a ꝓprietate illã ſi vero fri
gidam admiſcimꝰ ea q̃ fri. euacuãt. Ter
tius canon. eſt ꝙ a principio non eſt eua
cuandum cum fortibus euacuatiuis: qꝛ
euacuarent ſubtile relinquendo groſſuꝫ
⁊ ideo dicit Auicena. Oportet vt blande
tractetur. innuit enim ꝙ ſi a principio
aliqua conueniunt non tamen ſint for-
tia ſed debilia vt aliqualiter minoretur
materia pillule deſcripte a Raſi in litte
ra non ſunt in vſu ſed. d. Meſue quas de
ſcribit in antidotario ⁊ ſunt dande vſqꝫ
ad. ʒ. j. in principio pro minoratione. No
ta etiam ꝙ non debemus euacuare cum
fortibus niſi permiſſa digeſtione que nõ
debet fieri cum valde aperitiuis ne mate
rie fluant ad iũcturas ideo pro digeſtio-
ne conuenit mel roſa. vt ſic dicendo. ℞.
mellis roſ. ℥. j. ß. aquarum betonice ⁊ ab
ſynthiȷ̃ ana. ℥. j. miſce pro ſirupo. facta er
go vna vel pluribus euacuationibꝰ trãſi
mus ad fortiora valet addẽdo in proceſ-
ſu ſirupi de ſticados. ℥. ß. cum. ℥. j. mellis
roſa. colati cum aquis dictis. facta autẽ
eucuatiõe attendimꝰ ad materiaꝫ fluxã
epithimando cuꝫ epithimate Raſis Itẽ
cum aqua decoctionis camomille fenu-
greci maluarum altee. ſemper etiã in em
plaſtris oportet exhibere aliquid qd hu
mectet ne induretur materia ⁊ lapidetur
ſeu giſpetur. diuretica etiam non debẽt
dari niſi corpore debite mũdificato vinũ
quantum poteſt debet vitari: licꝫ hic Ra
ſis ponat potius cauſa reſolutionis ab
extra. dicit enim ego plures vidi qui re-
liquerũt vinũ ⁊ oino curati ſunt. In hac
ergo cura ex dictis Raſis ⁊ Aui. quinqꝫ
intentiones ſunt attendẽde. prima eſt di
uerſio ⁊ minoratio. ſecunda digeſtio. ter
tia eradicatiua euacuatio: quarta miti-
gatio doloris. q̃nta reſolutio remanẽtis
¶ In prima ergo intentione notandus
eſt cañ. ſupradictus. ſ. ꝙ non debemus a
principio ꝓcedere cum fortibus euacua-
tiuis ſed cũ debilibꝰ. cõueniunt ergo pil
lule de hermodactilis minores. d. Meſ.
cum aliquãtulo reubarbari vt verbigra
tia ſic dicendo. ℞. pillularum de hermo
dactilis minorum. ℈. ij. reubar. electi. ℈.
ſ. miſce. Si autẽ talis materia fuerit ſan.
mixta dẽmus diuertere cum flo. vomitus
etiam multum valet vt dicit Aui. ad di-
uertendũ ex eo ꝙ per vomitum fit vomi-
tus contrarius dummodo corpus ſit be
ne diſpoſitum ad ipſum.
¶ Secunda intentio eſt digeſtio de hac
dictum eſt ꝙ digeſtiua nõ debẽt eſſe ape
ritiua nec que noceant neruis ⁊ iunctu-
ris vt ſunt ſirupi de radicibus oximel
ſimplex et compoſitum nocent enim ner

nis ſtandum eſt ergo in melle roſ. per ali quos dies poſtea veniẽdum eſt ad ſirup. de ſtichados.

¶ Tertia intentio eſt euacuatio que fit cum fortibus euacuatiuis vt cum pillulis de hermodactilis maioribus ⁊ pro eradicãdo damus. ʒ. iiij. ſine reubarba.

¶ Quarta intẽtio eſt mitigatio doloris que ſtatim a principio debꝫ poni in actu practico maxime in non conſuetis dolori. mitigamus enim cuꝫ anodinis in forma vnctionũ. poſſumus etiam in forma epithimatum applicare vt accipere oleũ cammomillinum cum vermibus ſicut in calida. accipimus oleum roſ. cum dictis vermibus ⁊ dictum emplaſtrum ponimꝰ ſupra locum. oleum etiam vlpinum ſcilicet ex decoctione vulpis ſupra dolores iuncturarum a cauſa frigida multuꝫ valet ⁊ eſt expertum emplaſtrum etiam factum ex farina fenugreci mellilotꝫ ⁊ pauco aceti vꝫ. caſſafiſtula eſt etiam ſingulariſſima ſcilicet tam in cauſa calida ꝙ frigida ſed in calida diſſoluimus cũ modico olei ro. vel aq̃ ro. vel ſolatri. In frigida vero non ponimus oleum roſatum ſed mel ſufficientis quãtitatis cum oleo camomillino. Eſt etiam vnum aliud autenticum remedium ⁊ ſingulare quod ponit Auic. capitulo de ſedantibus dolorem quo vſus fuit frequenter ⁊ eſt tale. bulliatur fenumgrecuꝫ in aqua ⁊ aceto ⁊ ponatur de melle ſufficientis quantitatis ⁊ cõmiſceatur ad modum emplaſtri ⁊ ponatur ſupra locum dolentem ⁊ dimittatꝫ tribus diebus. valet enim multum. ⁊ ſic tale emplaſtrum exiccaretur ſupra locum ⁊ conſtringeretur membrũ ponatur pãnus lineus ſupra emplaſtrũ ⁊ inũgatꝫ talis pannus lineus cũ petia ex oleo ro. intincta vt melius tale emplaſtrum ſeparetur: mitigatiuum ⁊ aliqualiter reſolutiuum eſt ſtercus vaccinũ cuꝫ illa actuali caliditate cum qua egreditur. ⁊ ſi taliter non põt haberi ponatur in eo de oleo camomillino vel vlpino ⁊ ſimul bulliant in vaſe: poſtea calidum ad modum emplaſtri loco apponatur.

¶ Quinta ⁊ vltima intẽtio eſt reſolutio reſidui remanentis ⁊ iſta perficitur cum emplaſtris ⁊ vnctionibus calidis ⁊ ſiccis non tamen vehementer ne materiam lapideam efficiant. conueniunt etiam in hoc caſu balnea ⁊ quecunqꝫ tẽperate reſoluunt vt oleũ camomillinum. vulpinũ de lilio. conueniunt etiam emplaſtra ex farina fenugreci altee ſeminis lini floribus camomille radice altee. emplm̃ etiã poſitũ a Raſi in littera vel balneum factum ex omnibus anodinis vt ex altea camomilla fenugreco ſaluia roremarino ſemine lini abſynthio ⁊ alijs ſimilibus bulliant etiaꝫ predicta in vino vt ſaluia maiorana roſmarinum iua: ⁊ in tali balneo infirmus commoretur quare ⁊c̃.

¶ Cura doloris ſciatici.

In cura doloris ſciatici nõ fit repercuſſio a principio debent tñ remedia eſſe magis fortia: ideo emplaſtra ⁊ alie vnctiones ſint fortiores: ex eo ꝙ materia eſt profunda ⁊ virtus medicaminum non põt niſi cũ difficultate ad locum peruenire. Aui. laudat flobotomiam brachij diuerſiuã: qua facta ad uertatꝫ ſi ſit rubedo in vrina. ⁊ ſi ſic fiat flo. vene ſciatice que eſt prope clauiculã pedis in pte ſilueſtri. Si ſit materia flegmatica fiat vomitus dummõ corpus ſit ad ipſum paratũ. Inungamus etiã cum oleis appropriatis. Fiant etiã ſuppoſitoria ⁊ cliſteria acuta ⁊ fortia vt ꝓpter dolorem materia diuertatꝫ ⁊ attrahatur a partibus ſuperioribꝰ ad partes inferiores ⁊ ſic diuertatur a ſuo curſu ad iũcturas caueantur tñ huiuſmodi in corpore delicato timẽtes excoriationem. Emplaſtrũ quod deſcribit Raſis eſt veſicatiuũ ⁊ cauterizatiuũ. attrahit enim materiaꝫ ab inferiori parte ad ſuperficiem. Item ſtercus columbinum conteratur ⁊ cum decoctione farine ſuperponatur pro cauterio. Et in omnibus alijs cura eſt eadẽ cum cura podagre de qua dictũ eſt quare ibi recurre quare ⁊c̃.

¶ Cura gibboſitatis.

Quando gibboſitas prouenit a materia flegmatica deſcendente a cerebro tūc eius cura eſt cura ſpaſmi ꝛ cura paraliſis. ꝛ ideo factis euacuationibus ꝛ digeſtionibus debet poſtea talis materia reſolui. Et optima reſolutiua ſunt ſicut acorus conditus confectio diacori: confectio pliriſarcoticon oleum de euforbio ꝑ vnctione quod deſcribit Auicena in capitulo de gibboſitate. ꝛ remittit nos ad capitulum de paraliſi. Et debemus a principio in hac cura eſſe ſolliciti: quia quanto magis cōfirmaꝛ difficilior efficitur cura. ſed quando eſt cōfirmata vt infirmis complaceamus aliqua tentamus ſine ſpe curationis. Si autem ab apoſtemate proueniat curetur cura apoſtematis. ſaltem talia emplaſtra ſint fortioris impreſſionis qꝛ materia eſt profunda quare ꝛc̄.

Cura varicum.

Cura huiuſmodi egritudinis eſt cura ſicut melancolie oportet digerere ꝛ eam euacuare cum his que ſunt appropriata humori melancolico ꝛ remoueatur cauſa añs cum flobotomia baſilice que ſit cum foramine lato: ꝛ corpus ſit exercitatum vt permiſceatur ſangui. ſubtilis cum groſſo ꝛ cū digeſtiuis appropriatis predicto humori: valet cum ſirupo de thimo de epithimo de fumoterre de pomis: euacuando poſtea cum pillulis indis ſicut dictum eſt in capitu. de melancolia. etiam cum pillulis de fumoterre. ꝛ hoc frequenter faciendum eſt vt bene talis humor euacuetur qui eſt cauſa antecedens varicū. In regimine autem cibi ꝛ potus abſtinere debet a leguminibus carnibus ſalſis caulibus ꝛ alijs generantibus melancoliam ſicut eſt vinum groſſum ſpiſſum ꝛ nigrum. ꝛ hoc regimen cōtinuetur pluribus diebus. deinde euacuetur cauſa coniuncta flobotomando venam ꝛ permittatur totaſan. exire pluribus vicibus vt bis vel ter ꝛ non vna vice tantum in die vſquequo vena inaniatur. poſtea ſemper attendamus ne iterum fiat aggregatio euacuando a baſilica. Modus autem quo chirurgici vtuntur in extrahendo ſanguinem eſt quia primo excoriant pellem ꝛ excarnant bene venam ꝛ ligant eam cum filo vſqꝫ ad locum tumidum ꝛ ſic incidunt vt ſanguinem extrahāt paulatim qui eſt in parte inferiori: ꝛ ſanguis a parte ſuperiori non poteſt amplius deſcendere. poſtea cauterizant vt fiat eſcara vt amplius non fluat ſanguis. Et ſi diceretur illa tibia non nutriretur quia ſanguis per eum non poteſt trāſire. Reſponde ꝙ ſunt aliqui rami per quos trāſit ſanguis quare nutriꝛ. Recordor ego de quodam ſcholare alamano adoleſcēti pulcherrimo qui patiebatur hāc egritudinem ꝛ non precedentibus euacuationibus ꝛ alijs ſe commiſit in manibus vnius emperici qui extraxit ſang. ꝛ clauſit venas: ꝛ quia corpus non erat mundificatum paſſus eſt illinc ad paucos dies fe. quartanam peſtilentialem ꝛ mortuus eſt. ꝛ hoc fuit quia natura erat conſueta per illa loca tranſmittere ſuperfluitates quibus retentis ꝛ putrefactis ſequutus eſt effectus dictus: ideo cauere debemus a tali niſi ſeruato prius ordine debito iuxta Hip. ſententiam ſexta affo. afforiſmo. Hemoroydes ſanari antiquas ſi non vna dimiſſa fuerit multum periculum eſt hidropiſim aut ptiſim aut maniam fieri ꝛc̄.

Cura elephantie.

Lepantia eſt eadem egritudo que varices. ideſt vtraqꝫ ſit ab eadē materia niſi ꝙ hanc faciens eſt ſubtilior ꝛ ſpargitur ꝑ multas venas cauſans tumorē in tibijs. ideo precedentibus predictis digeſtiuis

euacua cū pillulis de hermodactilis ꝛ
pluribus vicibꝰ euacuãdo prohibeant a
generantibus ſan. groſſum. Item vtan-
tur vomitu in prin. vtemur repercuſſiuis
cum aloe acatia aceto hipocriſtidos.
Item valz flobo. extrahendo a contrario
ſi materia fuerit ſan. Et ſi aſſueſcat por-
tare calceos de pelle canis erit bonū vt
pes ſtet ſtrictus. Item valet decoctio cau
lium ꝛ aliarum rerum predi. ꝛ fiat bal-
neum vt fiat reſolutio illius materie. Et
mirabile remedium ad elephantiam. id
eſt tumorem in tibijs vel in manibus vel
ad quemlibet alium tumorem eſt tale.
Accipiatur lixiuium ex cineribus quer-
cus ꝛ ſi acetum forte imponatur erit me-
lius ꝛ cum eo miſceatur boccale vnum vi
ni albi aromatici ꝛ ex his fomentetur lo
cus cum ſpongia. poſtea cum eiſdez ſpon
gijs ſic madefactis fricetur locus ab in-
ferius ad ſuperius ſi eſt in tibijs: deinde
accipiantur folia ebuli ꝛ cum eis locus
cooperiatur ꝛ emplaſtretur cuz eis quia
maxime valent. exiccant enim illam ma-
teriam groſſam facientem tumorem vel
aliud ꝛ eſt mirabile. Accipiat lapis mar
moreus vel ſilex vel ſaxum viuuz ꝛ ignea
tur poſtea irroretur aceto fortiſſimo: po-
ſtea teneat tibiam ſiue locum tumefactū
ſupra fumum illius lapidis ſupra poſito
panno loco vt melius fumus accipiatur
ꝛ videbitur ꝙ ſudabit quia illa materia
diſſoluetur ꝛ hoc expertum eſt quare ꝛc.

¶ Cura vlcerationis cutis.

Pro cura vide Raſim ꝛ nota
ꝙ litargirium aureū eſt ſin
gulariſſimum ad omnia vl-
cera ꝛ ad maculas delendas
cuius compoſitionem ponit
Seruitor. mirabiliter etiam valet ad pu
ſtulas faciei ꝛ ad coleras facta prius de
bita euacuatione cauſe antecedentis cuz
flobotomia ꝛ alijs requiſitis. Et ego cū
iſtis liberaui quendam fratrez ſancti Do
minici de obſeruantia qui habebat has
coleras adeo ꝙ videbatur leproſus: qua
de re alij fratres volebant eū ſeparare ab
eis. ꝛ poteſt hoc modo fieri deſcriptio.
¶ Recipe litargirij aurei. ℥. vna contera
tur ꝛ infundatur in aceto forti ꝛ dimitta
tur per diem ꝛ noctem vel per dies duos
remouendo primum acetum ꝛ ponatur
aliud ꝛ ita abijciendo ſingulis quattuor
vel ſex diebus niſi ſit albificatum: quod
gratius redditur: ꝛ tunc non oportet ꝙ
maneat in infuſione in aceto cuius albi-
ficatio fit duobus modis. vno modo fit
cum ſale in quadraginta diebus vt po-
nitur a Seruitore poſtea diſſoluatur in
mortario cum aceto quantum ſufficit in
ſpiſſabitur ꝛ ſꝫ ꝙ inſpiſſabitur addatur
de oleo violato ad ſufficientiam. et iterū
diſſoluatur cum ipſo oleo et ducatur in
mortario cum piſtello inſpiſſabitur ad-
huc et iterato ponatur de aceto et fiat vt
prius vna vice ponendo acetum alia vi-
ce oleum violatum continuando per ſpa
tium duarum vel trium horarum. et ſi fi
at hoc ſub ſole conuenientius erit vlte-
rius addatur camphore ſubtiliſſime pul
uerizate. ʒ. ſ. poſtea vſui reſeruetur. laue
tur locus cum decoctione maluarum fu
miterre lapatij violarum matrum viola
rum aduertendo ꝙ balneum infectum
abijciatur: et cum dicto litargirio libera
ui quandam mulierem habentem inten
ſiſſimum ardorem in vulua per tres vel
quattuor dies et per applicationē iſtius
bis vel ter fuit liberata quare ꝛc.

¶ Cura dolorū in membris manifeſtis.

¶Cura dolorū in membris manifeſtis.

Nota ꝙ dolor qui fit in membris exterioribus poteſt cauſari vel a cauſa interiori vel exteriori ſicut a caſu ⁊ ꝑcuſſione vel ſimilibus vel a mala complexione ſine materia vel cū materia vt calida frigida cum ap̄ate vel ſiue ap̄ate: vel a ſolutione continuitatis. Ad propoſitum Raſis ponit curā quādo dolor fit a materia calida vel frigida.

¶Secundo nota ꝙ doloris prouenientis a materia calida ſigna ſunt rubedo calor pruritus ⁊c. Et ſi ſit cuʒ duritie vel tumore loci ap̄a calidum futurū ſignificat. ſed quando fit cauſa frigida ſunt priuatio rubedinis ⁊ caliditatis ⁊ eſt ſtupor ⁊ fuſcedo grauitas ⁊ formicatio. hec autem cum affuerint paraliſim vel mortificationem ſignificāt caloris oportet ergo egrum interrogare vbi dolor accidat ſcilicet vel in pede vel in manu. ſi ſit ex ꝑcuſſione vel ſi aliquid acciderit ſupra mēbrum vel diu ſupra eum iacuerit ſiue ab alia cauſa extrinſeca. Si vero non ſit a cauſa extrinſeca debet cōſiderari locus coloris an ſit rubicundior reliqua parte corporis: q̃ ſi ſic debet curari ex medicamine ap̄atis calidi ſcʒ cuʒ oleis frigidis vt violato ro. ⁊ ſimilibus. ⁊ in tali caſu conuenit flobotomia. Si enim ſit in pedibus fiat in manibus ⁊ ecōtra. Si fiat ex exiccatione ⁊ membruʒ non fuerit rubeū nec calidum ſed continue offuſcat ⁊ exiccatur debet diſtillari aqua calida ab alto. ratio q̃ humectat. deinde inungatur ex oleo ⁊ cera ⁊c. Quando autem dolor fit a materia frigida ⁊ ſi locus apparet groſſior ⁊ ad tactum frigidus fricandus ſepe erit vt fiat rarefactio pororum. deinde debet fieri embrocatio ex aqua decoctiōis camomille ſanſuci ⁊ ſticados arabici. ratio q̃ reſoluit materiā frigidā poſtea inungatur cum oleo de cheiri citrino vel cum oleo coſtino vel de lilio ⁊ ſimilibus. ratio pʒ. Regimē ⁊ dieta debet ſubtiliari quo ad quantitatē vt calor naturalis reddatur potentior ad reſoluendum ⁊ debet vti multo exercitio: q̃ calefacit ⁊ reſoluit. debet etiam ſudare in balneo. ⁊ ſi predicta non ſufficiunt debet fieri euacuatio cum medicinis euacuantibus materiam flegmaticam. vt cum pillulis de hermodactilis vel cum pillulis fetidis vel cum medicina de turbith. ⁊ ſi membrum ſentitur frigidum debet fricari deinde inunge ex oleo coſtio ſambacino de ben ⁊ ſimilibus. ⁊ ſi adhuc iſta non ſufficiunt debet inungi cum vnguētis de quibus dictum eſt in. c. de paraliſi: donec ſequatur ſanitas ratio quia ſunt fortis virtutis quare ⁊c.

¶Decoctio communis.

¶℞. prunorum thamarindorū ſebeſten violarum ⁊ ordei an̄. partes equales cuʒ aqua fontiū quantū ſufficit fiat decoctio

¶Decoctio pectoralis.

¶℞. ficuum ſiccarum iuiubarum liquiritie capillorum vene. violarum an̄. partes equales cum aqua vt ſupra fiat decoctio. Et ego addo paſſularū enucleatarū ⁊ bene pinguium ad pondus omnium.

Decoctio carminatiua.

¶℞. ſeminis aniſi ſeminis feniculi ſeminis dauci ſeminis ſiſeleos an̄. ptes equales. Et ego addo ſeminis cimini ad pondus aliorum.

F I N I S

❡ Blaſij aſtarij Papienſis omnium di
ſcipliuarum artium Doctoris eximij ꝛ
medici adeo expertiſſimi ita vt ꝛ benigni
tate ingenio memoriaq; ſua excellēti to-
tus fere orbis ad ipſum confflueret: opu-
ſculum breue ꝛ vtile de curandis febri-
bus Ab Aben Hali ſuper primam quar
ti traditus ad laudem ſummi Condito-
ris qui omne humanum genus dirigat
ꝛ protegat per infinita. feliciter incipit.

❡ Capitulum primum de cura tertiane pure ꝛ continue.

PRo cura tertiane pure in
terpolate ꝛ continue cum
iſta non differant niſi ſm
magis ꝛ minus ſeptē ſunt
habende intētiones. qua-
rum prima eſt debita ad-
miniſtratio regiminis in.
vſ. rebus non naturalibus. ſcd̄a ven. leni
tio. tertia materie digeſtio. quarta ipſi⁹
materie digeſte eūo. quinta prouocatio
vrine aut ſudoris. ſexta alteratio caloris
febrilis remanētis poſt eūonem materie.
ſimiliter cōfortatio membroruꝫ. ſeptima
ꝛ vltima correctio accidentiū vt plurimū
cum tali febre euenientium.
❡ Quantū ad primā intentionē incipien
do primo ab aere debet vitari aer. cal. ꝛ p̄
cipue in tempore eſtatis: vn̄ pro tunc nō
cōpeiit accendere ignē in camera: immo
multotiens expedit aerem ipſum artifi-
cialiter alterare ad fri. ꝛ humi. vn̄ conue
nit aſpergere in camera de aqua roſa. cū
ſandalis ꝛ aceto aut cum aqua commu-
ni ꝛ aceto ſi patiens eſſet pauper. Itē in
camera ſternantur folia vitium ſalicum
ꝛ ſimilium rerū infrigi. ꝛ humectantium
ante cubile ꝛ circa cubile. nam predicta
competūt ratione alterationis aeris ad
fri. ꝛ hu. etiā ratione odoris ꝛ confortant
cor cpar ꝛ cerebrum. color etiā multū de
lectat rōne viriditatis ꝛ ꝑpter humidita
tem ſuā. Et hec de aere ſufficiant dicta.
Circa cibum ꝛ potum cibi qui cōceduntˀ
ſunt ptiſana or. panis tritus cum brodio
pulli aut butiro recenti prout magis in-
firmis libet vt Hippo. teſtatˀ prima affo.
illo. Parum deterior cibus ꝛ potus ꝛc.
Item panatella ſimiliter cuꝫ brodio pul
li aut butiro vt ſupra. ſed prius conuenit
lauare panem cuꝫ aqua cali. bis aut ter.
ꝛ hoc vt remoueatur virtus fermenti que
cali. eſt. vn̄ panis inde remanet fri. ꝛ iſte
eſt modus poſitus ab Aui. ſcd̄o can̄. ca-
pitulo proprio de pane. Itē conceditˀ far
ordei colatum aut nō colatū. conceditur
etiā amilum niſi timeatur oppilatio: qꝛ
ipſuꝫ ē oppilatiuū teſtāte Aui. ꝓ ma tertij
capl̄o de cura manie canine. Olera etiā
cōueniunt q̄ ſint fri. ꝛ humida vt cucur-
bita dūmodo nō timeatˀ de colica: quia
maxime a proprietate generat colicam.
vt idem Aui. teſtatur. 16. tertij tra. quar-
to capitulo de colica. ſimiliter lactuca
portulaca endi. malua blites ſpinachia
ꝛ ſimilia que ſunt fri. ꝛ hu. Carnes que
conceduntur ſunt ſicut carnes auium mi
nutarum degentium in pratis ꝛ in arbo
ribus non in aquis nec ſint habētes col
la ꝛ roſtra longa. conceduntur etiam car
nes pullorū precipue extremitates ꝛ pul
le magis laudantur apud arabes vt ha
betur ab Aui. prima quarti capitulo de
ciba. febricitantium in generali. compe-
tunt etiam carnes vituli ꝛ precipue hedi
cum ſit frigidior ꝛ humidior. competunt
etiam extremitates aīalium quadrupe-
dum ꝛ precipue in declinatione qm̄ ver-
ſus ſtatum dieta debet procedere ſubti-
liando. Piſces etiā qui cōceduntur ſunt
piſces petroſi ꝛ parui. conceduntur etiā
lucij ꝛ perſici ꝛ ſimiliter piſces qui ſunt
de bonis aquis ꝛ currentibus. cōueniēs
etiam eſt dare dictos piſces potius elixa
tos q̄ꝫ aſſatos: quia humide diete omni-
bus febrientibus cōferunt vt Hippo. pri
ma affo. cōceduntur etiam oua recentia
precipue vitelli cū ſint maxime digeſtibi
les. Si volunt inſalatucium detur lactu
ca cum aceto vel agreſta ſiue cū oleo cuꝫ
pauco ſale. ſimiliter etiā portulaca. Si
volunt gelatiuam qꝛ aliqn̄ appetitus eſt
proſtratus poſſumus facere cum carnib⁹
pullorū vel hedi ꝛ pedibus vitulorū cum
vino nō vinoſo ꝛ ſine ſpēbus cum modi-
co aceti ꝛ zuchari fini. Fructus ſint ſicut
pruna: ꝛ hoc ꝑpter cauſam iam dictam.
ſimiliter melones indi citruli granata
dul. acetoſa ꝛ mu. illa tn̄ dulcia vbi eſſet

feb. valde acuta credo eſſe vitanda: licet
Aui. cõcedat in hoc capitulo de cura ter
tiane pure. cauſa eſt quia multotiẽs no-
cet acuitas habentibus febres vt Auicẽ.
ſcđo can̄. caplo proprio. Gal. etiã in tera
pentica ad clau. ⁊ Nicolus ſermone ſe-
cundo cura pn̄ti vr̃ cõcedere poma maxi
me acetoſa aut muza. ſȝ dicit Nicolus ꝙ
melius eſſet differre vſq; ad apperitionẽ
digeſtionis. Gen. ſuper caplo de cura pu
tri. in generali ſup illo can̄. Et oĩs virtus
⁊c. dicit ꝙ cõceditur ad laſciuiã febrici-
tantium ⁊ adminiſtrantᷣ decocta aut eli
xando aut aſſando ſm̄ varias medici in-
tentiones. ſi enim vis plus humectare eli
xa. ſi plus a putrefactione prohibere aſ-
ſa. conceduntur etiam arantij limones
non ſalſi. vitentur fructus qui ſunt faci-
liter corruptibiles ſicut cereſa etima qui
ſunt ſtiptici ſicut pira ⁊ citonia. Circa po
tum detur aqua or. iulep vio. vinũ grana
torũ permixtũ cũ aq̄ or. prohibetᷣ etiã vi
nũ niſi in declinatione: ⁊ ideo digeſta ma
teria põt exhiberi ⁊ tale dȝ eſſe album et
pauci coloris ⁊ limphatũ ſm̄ proportio-
nem que tibi vr̃. Circa motum ⁊ quietem
debẽt vti tranquillitate corporis ⁊ quie-
te: q2 motus de ſe inflammat ⁊ eſt cã calo
ris: ideo ab ipſo caueatur. Somnus ⁊ vi
gilia potius declinẽt ad ſomnũ q̄ȝ ad vi-
giliam. quia ſomnus atteſtatur quieti ⁊
vigilia motui ⁊ ſit ſomnus de nocte po-
tiuſq̄ȝ de die niſi adueniret de nocte paro
xyſmus in cuius principio caueat a ſom
no quantum poſſibile eſt niſi ꝓpter ali-
quam neceſſitatis cauſam vtputa ſi abſti
nendo violenter a dormitione multum
inflãmaretur ⁊ eſſet dubiũ de ethica aut
de ſarefactione in quo cãu in omni tempo
re ⁊ in prin. ſinas dormire vt Aui. in ca-
pitulo de cura putri. in generali. in decli
natione tñ talis ſomn⁹ multũ iuuat ina-
nitio ⁊ repletio. Dieta dȝ eſſe ſubtilis re
ſpectu eius qđ conceditᷣ tẽpore ſanitatis
⁊ dȝ procedere gradatim ſubtiliando vſ-
q; ad ſtatum prout ſupra dictum eſt. Et
quãuis Aui. dicat ꝙ in tẽpore ſtatus ſuf
ficiat cibus vt aqua ordei ⁊ ſuccus gra-
natorum dul. ⁊ muzo. vel ſiru. acetoſus
verũtamẽ nunc nõ competit: ita ſubtilis
dieta cũ iſto tp̄e corpora non ſint ita ro-
buſta ſicut tp̄e antiq̄. etiã ꝓpᷣ ꝯſuetudinẽ
comedẽdi magis nunc q̄ȝ tũc. etiã ꝓpᷣ ea
vitare infamiã vulgi ⁊ medicorũ ne ſi pe
rirent dicerẽt ꝙ ſunt ex fame cõſumpti.
Quãtitas ⁊ tempus cibationis nõ deter
minate poſſunt mẽſurari ſed ſtant in eſti
matiua medici vt habetᷣ a Nicolo ſermo
ne ſcđo ſumma ſcđa caplo. 12. ⁊. 13. Ac-
cidentia aĩe procurent tranquillitatem.
vitent quantum poſſunt iram ⁊ furorem
quia inflammant. Et hec quantũ ad pri
mam ſufficiant intentionem.

¶ Secunda intentio que eſt lenitio ven.
que multũ neceſſaria eſt in qualibet febre
putri. iſta ſic completur aut cliſteria leni
tiua que ſunt magis dilecta ⁊ ſecura aut
per ea que per os ſumuntur. cliſtere com
muuiter fit ſic. ℞. ca. electe nouiter extra
cte. ℥. j. pul. zu. ℥. ß. olei vio. ℥. iij. ſalis cõ-
munis triti. ʒ. j. cum. d. maluarũ matrum
vio. ⁊ blitis lib. j. in dicta deco. diſſoluan
tur predicta ⁊ fiat cliſtere. Sed ſi quis nõ
poſſet facere expẽſas de caß. electa capiat
de illa que eſt in vaſe. Lenitiuum per os.
℞. caß. electe nouiter extracte. ℥. j. tapel-
letur ⁊ cum zu. fiat bolus vel diſſoluatur
cum aqua endi. aut. d. cõmuni addendo
ſirupi vio. ℥. ß. vel. ℥. j. ⁊ fiat potio. ⁊ mul
tis infirmis magis placet vt detur actu
fri. q̄ȝ cali. ſed ſi quis abhorret caß. detur
de diapruni non. s. in eadem doſi. ſi pa-
tiens eſſet diues detur diamãne. ℥. ij. vel
℥. j. ß.

¶ Tertia intẽtio q̄ eſt digeſtio ꝑficitᷣ dan
do ſiru. ace. s. lȝ Nicolus videatᷣ ipm̄ ꝓ
hibere in materia multũ ſubtili ⁊ hoc di
cit caplo iſto ex opinione aliorũ. ⁊ in ca-
pitulo de cauſone ex ꝓpria opinione niſi
ſit ꝑmixtus cũ ſiru. vio. Ego aũt non ha
beo hũc reſpectũ in dãdo iſtũ ſiru. mate-
ria exiſtẽte ſubtili: q2 ſiru. exhibentᷣ ma-
xime cũ aquis appropriatis vt end. cico.
bug. ⁊ credo ꝙ tp̄e Nicoli exhiberentᷣ ſi
ne aq̄s q̄ duplici intentione exhibentᷣ. pri
ma vt ſirup⁹ ſit gratior pulchrior ac pe-
netrabilior: quia vt plurimũ ſunt viſcoſi
cũ fiant ex melle ⁊ zuc. vñ Meſue diſt. 6.
vbi loquitᷣ de oximel. s. qđ dr̄ ab eo purũ
ſechenIabin dicit ꝙ ponitur aqua ꝓpte-
rea q2 iuuat ad penetrationem: confert
etiã ſiru. vio. ⁊ de endi. fiat ergo ſic. ℞. ſi

rup.vio.℥.ſ.bru.ace.s.℥.ß.aquarum en
℥.ij.cico.vel.bu.℥.ſ.miſ.
¶Quinta intentio eſt euacuatio ſi mate
ria fuerit mixta cum ſanguine ſtatim fiat
flobo.⁊ non differatur.ſed ſi materia in
prin.non ſit permixta ſed in proceſſu po
ſtea permiſceatur quod cognoſces ex vri
na ⁊c.dimittatur in prin.⁊ fiat in proceſ
ſu premiſſa ven.lenitione ſaltem cum cli
ſteri.Quantitas ſangui.extrahendi ſtat
in eſtimatiua medici conſiderantis etatē
virtutem ⁊c.vena que flobotomatur ſit
communis aut baſilica ſꝫ communis po
tius laudatur euacuatio cum medicina
ſolutiua quando materia eſt ſeparata a
ſan.aut nō ſit mul.ūꝑ mixta aut vbi nō ſit
mixta ⁊ nō potuiſſet tota ꝑ flo .educi cō
plet cum reubar vel alijs ſolutiuis faciē
do ſic.℞.reubar.electi ⁊ mundi.ʒ.ij.aut
ʒ.iij.ſpecie parum incidantur minutim ⁊
infundantur in aquis endiuie cicoree ⁊
bugloſe añ.q.s.ponendo vini albi odo
riferi ⁊ ſubtilis parum videlicet. ʒ.ij.vel
ʒ.iij.finant in infuſione per horas decē
deinde fortis fiat expreſſio cui addat dia
pru.non ſim.℥.ß.diapru.ſim.aut electua
rium ro.M.ʒ.ij.aut.iij.ſꝫ corporū diuer
ſitatem.ſiru.vio.℥.ß. ⁊ fiat potio poſtea
hora debita fiat lauatiuuꝫ ⁊ hec euacua
tio cum medicina ſolutiua:licet conue
niat digeſta materia verum etiā materia
non exiſtēte digeſta vbi timeremus de fu
rioſitate materie aut multitudine mino
ratiue conueniret ⁊ ſi non eradicatiue. ⁊
vbi eger ſit pauper loco reubarbari au
geat doſis aliorū ſolutiuoruꝫ ſcōm doc.
M.in antidotario dando.ʒ.iij.vel.iij.ß
vel.iiij.vel.iiij.ß.
¶Quinta intētio ē ꝓuocatio vrine aut
ſudoris ⁊ iſta itētio ↄplet exhibēdo in po
tu ſiru.aceto.ſim.cū emulſione ſe.cōiuꝫ
fri.añ.℥.ſ.ß.aq̄ endi.℥.iij.vel.iiij.⁊ det in
potu in aurora.aut loco ei⁹ pōt exhiberi
ſiru.aceto.de rad.⁊ iſte ē in cōi vſu pōt ēt
exhiberi aq̄ or.ſubtilis cū modico zucha
ri.⁊ ſi volum⁹ ſudorem ꝓuocare talis aq̄
exhibeat ca.⁊ īfirm⁹ ſtet pānis coopt⁹ po
ſtea dormiat ſi poſſibile ē i declinatōe tm̄
paroxyſmi ⁊ ſic meli⁹ ꝓuocabitur ſudor.
¶Sexta itētio q̄ ē alteratio cali.febrilis
⁊ cōfortatio mēbroꝝ laxoꝝ tū ꝑꝑ debili

tatē acquiſitatē ex reſo.ſpirituum ex calo
re febrili;tum propter euacuationes pre
cedentes naturaliter aut artificialiter fa
ctas.In hoc.n.caſu Nicolus in.c.iſtius
cure videtur concedere aquam fri.que tm̄
exhibēda eſt in multa quantitate ſtanti
bus cōditiōib⁹ req̄ſitis de quib⁹ dictū eſt
in.c.de cura putri.in gene.Ad hāc ē intē
tionē laudant tro.de cāphora.verū q̄
dictum fuit in.ca.proximo alle.Auicen.
dum erat ſermo de tro.hodierno tempo
re cecidit eorum vſus ⁊ hoc propter ab
hominationem:⁊ ideo vt tunc dictū fuit
adminiſtrātur in forma pillulari.poſſet
ↄfieri ſic.℞.pul.troci.de camphora.ʒ.ſ.
cū ſiru.ro.vel de endi.q.s.fiāt pillule
tres deinde poſt dictas pillulas dentur
aquarum endiuie.⁊ cico.añ.℥.ij.ß.Item
ad hanc intentionem valet ſirup.ro.qui
vt ſolet adminiſtratur in die ſequēti poſt
medicinam ſolu.⁊ cum aquis appropria
tis de quibus dictuꝫ eſt et iſte ſiru.debet
eſſe factus ex roſis ſiccis non recentibus
ſicut communiter ſolet teneri ab aroma
tarijs quia eſt magis confortatiuus vel
loco ſiru.ro.det zucharum ro.antiquuꝫ
ad quantitatem.℥.ß.vel de diacitoniten
cū zucharo ſine ſpēbus vel de cōfectione
triaſandalorū.⁊ iſte eſt in cōi vſu ⁊ exhi
bent practici.ʒ.ij.vel circiter in mane:do
nec egritudo ſit remota.aliq̄n ēt loco ei⁹
dat cōfectio diarodō abba vel decoc.cōi
de qua decoc.habet in antidotario.ſed
iſta eſt magis in vſu:⁊ iſta cōfectio diaro
don exhibet coiter magis a practicis q̄n
timemus de oppilatione.Ab extra poſ
ſunt alterari membra et confortari ſicut
epar ⁊ cor ſic faciēdo.Primo ad cor epi
thima.℞.aquarū ro.℥.vj.vel.vij.buglo
ſe.℥.ij.ſandalorū oiuꝫ:dico notāter oiuꝫ
ꝑpter diuerſitatem medicorū coralloruꝫ
alborum ⁊ru.oſſis de corde cerui añ.℈.
ſ.croci.℈.ſ.cāphore gra.v.vel.vj.dūmo
do nō ſit vigilia aceti al.ʒ.ſ.ſ.vel.ij.fiat
epithima cum panno de ſcarlata vel ſin
done vel lino ⁊ cordi applicet.Pro epa
te fiat ſic.℞.aquarū endi.℥.vj.vel.viij.
ro.℥.ij.ſandalorū omniuꝫ.ʒ.ſ.pul.ſpice
nar.℈.v.vt cōſeruet virt⁹ epis cāpho.gra.
vj.niſi teneat vigilia aceti.al.ʒ.ij.miſce p
epe.⁊ no.q̄ iſta epithimata dn̄t admini

ſtrari ſtomacho ieiuno ⁊ non exiſtente re
pletione in ſtomacho vt habetur a Raſi.
10. continentis. c. de cura ethice. poſtea
tempore cibi remoueantur ⁊ poſſunt ad-
miniſtrari bis in die videlicet ante pran
dium ⁊ ante cenam. Et modus admini-
ſtrandi eſt hic. capiantur illi liquores et
in eis infundatur pannus lineus vel ali-
ter vt dixi: poſtea exprimatur ⁊ teneatur
intra palmas manum deinde fricet ma-
nibus vt actualis frigiditas remouea-
tur. ⁊ ſic fiat de corde ⁊ reiteretur tribus
vel quattuor vicibus. ⁊ hec de hac inten
tione.

¶ Septima ⁊ vltima intentio que eſt cu-
ra accidentium paucis expediendo quia
accidentia que maxime cōiunguntur in
hac febre ſunt aſperitas lingue. ſitis in-
ſtantia vigiliaruz ⁊ dolor capitis. Idcir
co incipiēdo primo a ſiccitate lingue ⁊ ſi
multa poſſint adduci remedia inter cete
ra ⁊ precipue q̄ ſunt in vſu ſunt ſicut pru
na ſicca madefacta in aqua et in ore retē
ta ſimiliter ceraſa acetoſa ſicca. Item ſe-
pe lauare os cum aqua ordei aut aqua
cocta ſimplici aut aqua recenti ſimplici
vel non cocta quando ſcis ꝙ non diglu
tiret. Item confert tenere de mucillagine
pſilij in ore in ſacculo paruo reiterando
ſ. vt ſepe madefacias in aqua or. aut co-
cta. iſta multum conferunt vt dicit Aui.
in principio. cure putri. in generali. Si-
tis autem remouetur etiam per predicta
medicamina. etiam capiendo de grana-
tis ⁊ de ſucco arantij. Et quando iſta nō
ſufficiūt exhibenda eſt aqua ſicut eſt aq̄
ordei ſm varias intentiones vt habetur
capitulo de cura putri. in generali. ⁊ de
bet dari in multa quantitate prouice. ali
qui etiam concedunt amarenatam. Do-
lor capitis remouetur cum fricatione ex
tremitatum ⁊ earum ligatura etiam cuz
earum infuſione in aqua calida: ⁊ hoc
eſt in vſu apud practicantes. Et quando
iſta non conferunt adminiſtrētur vento
ſe ſicce in ſpatulis. Inſtantia vigiliarū
remouet faciēdo inūctionē ad tpa et ad
plātas pedū cū vnguento populeone et
eſt vſuale ⁊ facimus ad ſomnum pūocā
dum et ſit actu frigidum. Item apud me
ſolet fieri īunctio ad intra nares cum
oleo violato et nenufarino ana. partes
equales pura ana. ℥. ß. ⁊ oleum lactuce
magis laudatur ab auctoribus ⁊ preci
pue ab Auicena. Item valet lotio tibia
rum ⁊ brachiorum cum aqua decoctio-
nis infraſcripte videlicet. ℞. maluarum
lactucarū folioꝝ violarū vitium ⁊ ſalicū
ana. M. j. Decoquantur in vna ſitula
aque vel circa duodecim bullitionibus
vel circa ⁊ cum iſta decoctione ſimul cuz
corpulentia dictorum fiat lotio accipien
do fumum per nares. ⁊ hoc fiat quando
intendimus prouocare ſomnum. Et quā
do iſta non ſufficerent et vellemus face-
re magis ſomniferuz addatur in dicta
decoctione de corticibus capitum papa
ueris. M. j. vel circa aneti. M. ß. quia fa
cit ad pūocandum ſomnum vt ſecundo
canon. capitulo proprio. ⁊ cum hoc etiaz
corrigit nocumentuz narcoticitatis cor-
ticum predictorum. Et ſi iſta non ſuffici-
unt detur ſirupus de papauere cū aqua
frigida ſecundum modum Senti. in ca-
pitulo de cura febrium acutarum cuius
doſis eſt. ℥. j. ß. Sed iſta narcotica cuz ad
miniſtrantur debent adminiſtrari cum
cautela. ⁊ quando alia non ſufficiunt ſe
cūdū doctrinā Me. in ſuo tractatu de cō
ſolatione medicinaruz intentione tertia
ca. 3. ⁊ cañ. 6. ⁊ debent adminiſtrari cor
pore exiſtente mundificato ⁊ non impuro
⁊ non immediate poſt cibū ſed poſt duas
horas vel circa: ſed conditiones que ha
bent obſeruari conſiderentur in dicto ca
pitulo ad qđ me offero. Caueatur etiam
ne corpuscul adhibetur fuerit cerebri ni
mis debilis ⁊ fri. ne per tale ſomniferum
dormiret dormitione perpetua. Item ꝙ
non patiatur catarruz cuius materia ſit
contenta in pectore: q² tunc prohibetur
ſecundum ſentētiam Aui. ca. de catarro
Et hec de cura iſta quare ⁊c.

¶ Cura tertiane non pure.

De cura tertiane non pure.
hec enim cura diuerſificatur
a cura tertiane pure in diffe
rētijs nouē poſitis ab Aui.
ad quasquidem recurrendū
ē diuerſificat ēt talis cura ſʒ maiorē aut
minorē elōgationē a tertiana pura putri

ctum fuit circa declarationem tex. Aui.
verumtñ vt modus ſpãliter habeatur ⁊
clarior magis ordinabitur cura hoc mõ
vz diſcurrendo ꝑ ſeptem intentiones ha
bendas quarũ prima erit adminiſtratio
regiminis in ſex rebus nõ nãlibus. ſcõa
ven. lenitio. tertia digeſtio. quarta eũo.
quinta ꝓuocatio vrine aut ſudoris. ſex-
ta mẽbroꝝ cõfortatio. ſeptima correctio
quorundã accidentiũ. ⁊ vltimo narra-
bũtur multa que cũ proprietate occulta
videntur magis iuuare ꝙ̃ cũ manifeſta.
¶ Quantũ ad primã intentionẽ incipiẽ-
do prio ab aere breuiter expediẽdo: aer
debet eẽ minus fri. ⁊ minus hu. ꝙ̃ in cu-
ra predicta ⁊ in tpe hyemali ſit decliuis
ad aliquã caliditatẽ ẜm Nicolum: ⁊ iõ
tunc tpis non eſſet incõueniens aliqñ ac
cẽdere ignẽ in camera pro aliquo tempo
ris ſpacio in aliqua parte diei. Cibi ſint
ſicut ptiſana ordeacea cũ zucharo pana
tella cũ butiro recẽti aut cũ brodio pulli
aut aliarũ carniũ laudabiliũ. Item far.
ordei nõ aũt frumenti qr tale far eſt opil
latiuũ vt Sen. ſuper prima tertij capitu.
de mania canina. Itẽ põt concedi amig-
dalatũ dummodo non eſſet profunditas
ſomni qr amigdale ſunt multũ vaporoſe
⁊ ſomnum inducunt. Item poſſent fieri
fercula ex bliti boragine petroſilio ⁊ ſi-
milibus qd̃ quidem petroſiliũ multũ cõ
fert in his ferculis cũ ſit multum aperi
tiuum ⁊ ſubtiliatiuũ materieruz groſſa
rum: ſed prius tñ materia digeſta ⁊ ali-
qualiter euacuata. Piſces ſint petroſi
boni ſicut dictũ fuit in cura tertiane pu-
re. Item conceduntur oua ſorbilia ⁊ re-
centia precipue in declinatione. etiaz in
aliijs temporibus intentione habita cõ-
ſeruationi virtutis: vt Sali. in terapeu-
tica ad glauco. ⁊ vt recitat Conciliator
in differentia. cx. in adiuncto ſcõo ita ẽt
ꝙ in cauſone conceduntur. ⁊ iſta oua de
bent eſſe recẽtia. vnde meſue capitulo de
cura tuſſis dicit ꝙ oua debent eſſe illius
diei. Conceduntur carnes perdicũ pullo
rum faſianoꝝ ⁊ aliarũ carniũ de quibꝰ
ſupra facta mẽtio in cura tertiane pure.
Itẽ poſſent concedi carnes leporis iuue
nis. Laudanẽ ẽt cappares ⁊ ſparagi cõ-
diti cũ aceto: ſed priꝰ digeſta ⁊ eũa tama

teria paſſule etiã ſine granis ſunt lauda
te. Potus ſit aqua ordei cũ zucharo vel
ſine prout magis libet infirmis in q̃ ſint
decocte radices feniculi ⁊ petroſilij qui
ſint lauati in aqua aut vino albo. In de
clinatione vero conceditur vinũ album
ſubtile medium inter antiquũ ⁊ nouum
⁊ ſit leue ⁊ bene limphatũ plus ⁊ minꝰ
ẜm potentiã vini ⁊ ẜm naturã infirmi ⁊
eius conſuetudinẽ. In declinatione etiã
conuenit brodiũ cicerum rubeoꝝ. In tẽ-
poribus aũt ante declinationẽ etiã cõce-
di poſſet tale vinũ habendo cõſideratio
nem ad conſuetudinẽ ipſius infirmi aut
ad naturã ſtomachi: videlicet ſi eſſet de-
bilis propter cõplexionẽ frigidã. Motꝰ
⁊ quies. aliquis motus leuis eſt cõueni-
ens in die quietis: non aũt tẽpore paro-
xiſmi ⁊ corpore potente tollerare eũ. Et
vbi non poſſet tollerare loco talis exerci
tij fiãt fricationes ⁊ precipue extremita-
tum videlicet tibiarũ ⁊ brachioꝝ: poſtea
leuiter pectineẽ caput. Et hec fiant ante
cibũ ſtomacho ieiunio ⁊ priꝰ habito vẽ.
beneficio naturalr̃ aut artificialiter in-
anitio ⁊ repletio. Cibatio vniuerſalis in
quantitate cõtinua ſit maior ꝙ̃ in tertia
na pura. Cibatio tñ particularis ⁊ ẜm
quantitatẽ diſcretã ſit minor. Exemplũ
primi damus cibũ groſſiorem ⁊ in maio
ri quantitate: ⁊ in toto tpe morbi in ter-
tiana non pura: puta carnes pullorum
quas exbibemus a principio vſq; ad ſta
tum excluſiue: vbi in tertiana pura loco
eius daremus ptiſanã or. Exemplũ ſecũ
di in tertiana pura cibamꝰ omni die: in
nõ pura vna die ſic alia die non ẜm ſen-
tentiam Salie. in terrapen. ad glauco. ⁊
Auicen. in capitulo proprio. Dico etiaz
ꝙ conſideranda eſt virtus conſuetudo
etas regio forma ⁊ reliq̃. accidentia aie
vitet irã triſtitiã ſuſpitionẽ cogitationes
malas ⁊ horribiles ſed in ſumma tpate
gaudeat ⁊ bene ſperet de ſalute ſua. Et
hec de prima intentione.
¶ Secunda intentio que eſt ven. lenitio.
Iſta q̃dẽ ꝑficitur cũ cliſteribꝰ aut cũ me-
dicinis q̃ ſumuntur ꝑ os. cliſtere ſit vt in
fra. ℞. caſſie electe nouiter extracte. ℥. v
hiere. s. g. ℥. ß. olei violati ⁊ camomilli-
ni añ. ℥. i. ß. mellis roſati colati. ℥. i. vel

ſ.ß.ſalis triti.℥.j.cum deco. maluarum mercurialis foliorum blitis fiat cliſtere. hoc eñi cliſtere dicit̃ eſſe acutuʒ reſpectu cliſteris qđ competit in tertiana pura. ⁊ que quidem cliſteria ſunt acuta conuenientia in tertiana nõ pura vt ptʒ ex ſententia Aui. Si volumus lenire p̱ os fiat ſic. ℞.caſſie electe nouiter extracte.ʒ.vj. diafeniconis.ʒ.ij.vel.iij.miſce ⁊ cũ ʒuca. fiat bolus. Si in forma potabili diſſoluatur cũ deco.cõi.hec enim medicina vltra hoc ꝙ ſit lenitiua eſt etiã eũatiua materie proprie: q̃ quidẽ euacuatio minoratiua cõfert in tali febre conſiderata multitudine materie ſicut dictum fuit in declaratione exitus.

¶ Tertia intentio q̃ eſt digeſtio. Iſta quidem perficitur exhibẽdo talẽ ſirupũ. vʒ. ℞.ſiru.aceto.s.℥.j.mellis roſ.colati.℥.ß.aquarũ endiuie.℥.ij.bug.℥.j.miſce. In proceſſu poſt digeſtionẽ mẽ ⁊ aliq̃lẽ eũonem cõpetit ſir. fortior p̄dicto ſir.vʒ ſir. de biſã.cũ aceto ſi mã ſit viſcoſa aut multum mixta cũ colera aut ſir. acetoſus cõpoſitus cuius quãtitas ſit.℥.j.mellis roſati colati.℥.ß. Et vbi materia non eſſet multũ viſcoſa poſſit exhiberi ſiru.de biſantijs ſine aceto permiſcendo ſecũ mel roſatum quod quidem conceditur vt puta quia abſtergit flegma cui⁹ minera eſt in ſtomacho. Ubi ramen feb. eſſet valde intenſa vtputa nõ eſſet multum elongata a tertiana pura poſſet dimitti mel ro. ⁊ exhibere ſirupos predictos maxime ſirupum acetoſum.s.cũ habeat oẽs intẽtiones quas querimus vt virtutẽ inciſiuam ſubtiliatiuã ⁊ digeſtiuã p̱ut ſupra in cap. vniuerſali de cura fe. putridarũ.

¶ Quarta intentio eſt eũo que cõpletur ſic: vʒ faciendo floboto.ſi expedit: vt puta ſi vrine eſſent groſſe ⁊ ſubrubee ſicut dictũ fuit circa declarationem tex. Auic. prius tamen fiat lenitio ven.ſalteʒ cum cliſteri quod p̱ro tũc non ſit acutum ſed tantummodo lenitum. poſtea vero fiat euacuatio cum medicina ſolutiua prius exiſtente materia perfecte digeſta: q̃ eũo ſit eridicatiua vbi per. flo. tota materia non eſſet euacuata aut vbi eſſet materia ſeparata a ſang.qꝛ p̱ flo.nõ eſſet educenda cũ iſta eſſet inepta euacuationi. Medicina autem cõueniens in dicto caſu vʒ. ad eradicandũ materiã antecedentẽ tertiane non pure. Et ſi plures poſſent deſcribi medicine ad hoc p̱poſitũ inter ceteras videtur eſſe conueniens iſta ⁊ eſt. ℞.reubar.electi ⁊ mũdi.ʒ.ij. ſpice parũ incidant̃ minutim ⁊ infundant̃ in aquis endi.buglo.⁊ abſy.añ.q. s.addẽdo vini al.odoriferi parũ puta.ʒ.ij.vel.iij. dimittantur in infuſione p̱ horas duas deinde infundantur agari.electi.ʒ.ij.ʒinʒib.℈.ij.dimittantur in infuſ. p̱ horas octo, deinde foris fiat exp̄ſſio cui addat̃ diacatoliconis vel caſſ.nouiter extracte.℥.ß. diafinico.ʒ.ij.vel.ij.ß.plus tñ ⁊ min⁹ habendo cõſiderationẽ ad etatem ⁊ alia.⁊ fiat potio addẽdo ſiru.vio.℥.j.vt ſi etiam tempus eſtiuũ. Nota ꝙ licet cõiter fiat infuſio reubarba.⁊ agarici diuiſim. ego tamen ſimul facio propter maiorẽ cõmixtionẽ.⁊ qꝛ agari.eſt mollior prepono reubarbarũ poſt addo agaricũ vt in exẽplo dicto. Aliqñ ad euitandũ expenſas infirmorum aut ad cõplacentiã eoꝝ dimittimus reubar.⁊ agari.⁊ ſolũ damus electuarium diafi.ſed tũc damus maiorem doſim ⁊ de eo gratia exẽpli a.ʒ.iiij.vſqȝ ad.v. Aliqui ſunt qui p̱trãſeunt vſqȝ ad.vij.vñ Meſue dicit doſis eius eſt a.ʒ.v. vſqȝ ad.vij.ego autẽ non pertranſeo.ʒ.v. poſtea vero det̃ lauatiuũ cõpleta op̱atione medicine qđ fit ex aqua or. Et ibi febris nõ ſit multũ intẽſa ⁊ nõ fuerit elongata multũ a tertiana pura cũ ordeo in dicta aq̃ facio addere parũ aniſoꝝ cõfectoꝝ vt ponit Nicolus ſermone ſcđo.c. de cañ.gñalibus. Die vero ſequenti põt exhiberi ſiru.ro.vel ʒucha.ro.cũ aq̃ abſyn.aut vbi.feb.fuerit elongata a puritate precipue tp̱e hyemali põt exhiberi.ʒ.j. mitridati cum.ʒ.ij.ʒuchari ro.

¶ Quinta intẽtio que eſt prouocatio vrine aut ſudoris ad hanc intẽtionem paucis expediendo confert aq̃ ordei: in qua ſint decocte radices apij aut petroſilij.⁊ iſta aqua cũ fuerit actu cal.det̃ ad quantitatẽ.℥.vj.vel circa. Et vbi nõ magis inclinaret ad ſudorẽ q̃ȝ ad eũonẽ p̱ vias vrine ꝯueniẽs eſſet poſt decentẽ coopertur[ã]

pannorū vt inclinaret ad dormitionē: q
tūc melius operaret ⁊ debet exhiberi tē-
porib⁹ debitis nõ existente ſtomacho re-
pleto ex cibo ſ ſtomacho exiſtēte vacuo.
¶ Sexta intentio que eſt cõfortatio mē-
brorum que laxa ſunt precipue poſt euacua
tiones naturales aut artificiales omit-
tendo multas medicinas que poſſent de
ſcribi narrabunt ſuccinte ⁊ breuiter ali-
qua que ſunt magis vſualia ⁊ precipue
apud me: quorū quedā ſunt que exhiben
tur per interius ⁊ quedam per exterius.
Per interius conueniūt tro. de roſ. ⁊ eu-
patorio precipue quādo timemus caſum
in hidropiſim propter oppilationem que
plurimum coniungit in huiuſmodi febre
⁊ doſis eius ſit. ℥. j. in aurora ſtomacho
ieiuno precedentibus euacuationib⁹. Et
q tro. ſunt abominabiles reducant in for
ma pillulari cū aliquo conuenienti ſirupo vt
cū ſiru. de biſan. aut de eupatorio ſumen
do poſt aſſumptionē earū de aquis endi.
⁊ abſyn. ana. ℥. ij. ß. vel detur ſiru. conſue
tus loco predictarū aquarū ſm quod magis
placet infirmis. Itē ad hanc intentionem
confert adminiſtratio aromatici roſ. de
coc. cõi. ⁊ Gabrie. ad quantitatē. ℥. ij. in hora
ſcz ſuprāſcripta. ⁊ ſimiliter ſumendo aut
ſiru. ſuum conſuetū aut aquas predictas
Et ſi timeremus de caliditate epatis poſ
ſemus ordinare medicinam vt infra. ℞.
ſpecierū aromatici roſ. decoc. cõi aut Ga
brie. ſpecierū diarodon ab. an. ℥. ß. pellicu
larū ſtomachorū gallinarū preparatarum.
℥. j. pul. epatis adib. i. lupi. ℈. ij. zuchari
albi qd ſufficit diſſoluti in aquis endi. ⁊
abſyn. an. q. s. fiat cõfectio in morſellis ⁊
de iſta confectione ſumat tempore debi-
to iam dicto ad quātitatem. ℥. ij. Ab ex-
tra vero fiat vnctio cum oleo de maſtice
aut de ſpica aut vtriſq ſimul vngēdo ſto
machum ⁊ alias partes ven. vſq ad hi-
pocundrium dextrum ⁊ ſit oleū actu cal.
Poſſunt etiā fieri fomētationes ex aqua
decoctionis florū camomille ſummitatū
abſyn. cum modico ſpicenardi ⁊ cinnamo
mi electi groſſo modo contuſi addēdo et
modicum vini albi ſubtilis ⁊ odoriferi:
que decoctio bulliat donec cõſumpta ſit
quinta pars vel circa. in iſta decoctione
madefiant ſpongie fortiter expreſſe inter
duo inciſoria poſtea inuoluta petia li-
nea ſuperponatur ſtomacho reiterando
ter vel quater ſtomacho ieiuno ⁊ aliis cõ
ditionibus. poſtea exiccet leuiter cū pan
no lineo calido. deinde fiant vnctiones
cū dictis oleis. ⁊ vbi cõiungeret ventoſi-
tas dolorē cauſans in predicta decoctio-
ne addant ſemina aniſi feniculi ⁊ ſimiliū
ventoſitatem reſoluentium.
¶ Septima intentio eſt correctio accidē
tiū quorundā: quorū quedā ſunt que cõ-
muniter ſolent magis accidere: vt puta
proſtratio appetitus ⁊ profunditas ſom
ni. Ad hanc enim intentionem ⁊ primo
quātum ad incitandum appetitū valent
cappares condite cū aceto de quibus di
ctum eſt in intentione prima. Item oliue
condite ſed bene maſticate ppter earū vi
ſcoſitatem ⁊ difficultatem in digerendo.
Itē aliquādo poſſet adminiſtrari de dia
citoniten cū zucharo ſiue ſpecieb⁹ dando
℥. ij. vel circa ſingulis vicibus ⁊ ante aſ-
ſumptionē cibi ſaltē per horā. Item põt
fieri inunctio cū oleis ſupraſcriptis addē
do de oleo mēte ⁊ citoniorū partes equa
les. Quātū vero ad profunditatem ſom
ni omiſſis multis remediis ab aliis au-
ctoribus precipue ab Aui. c. de cura ſu-
beth poſitis confert odorare acetum cal.
fiat ergo ſic. accipiatur ſpongia ⁊ infun
dat in aceto cal. ⁊ teneatur ad nares ad
odorandū. Item ſi lauetur facies ex di-
cto aceto multū cõfert aut accipiēdo pen
nam galline ⁊ intingendo in aceto ⁊ tan
gendo angulos lacrimales domeſticos.
Ultimo reſtat vt narrentur aliqua ab au
ctoribus medicine poſita que magis vi-
dentur a proprietate iuuare quam a qualita
te manifeſta: quorum aliqua ſunt que ab
intra aliqua que ab extra approximan-
tur. De his enim que per interius ſumun
tur ſunt ſicut radices plantagi. ſi ſuman
tur tres numero ⁊ exhibeātur ſtomacho
ieiuno ante horā acceſſionis. hoc enim nar
rat Nicolus ſermone ſcdo diſtinctione
tertia ſumme ſecunde caplo octauo au-
ctoritate fidelis experimentatoris. Item
laudatur ſingulariter ſuccus plan. quū
ſit depuratus ⁊ colatus ad quantitatem
ℨ. iij. ⁊ tribus vicibus ante acceſſionem.
⁊ dicit Fran. de pedemontium auctoris

rate Alex. ꝙ ſtatim liberat ⁊ ꝙ eſt exper
tus. Ego aūt nunꝙ̄ expertus ſum. Item
laudatur camomilla a Sal. in tertio de
ſimplici medicīua: ⁊ a Serapione in ſuo
de ſimplicibus caplo proprio de camo-
milla. ⁊ dicit Nicolus in predictis locis
capitulo tn̄ nono circa finem capituli ꝙ
debet exhiberi ſuccus florum camomille
ab. ℥. j. vſqꝫ ad. ij. ⁊ ſit depuratus clarifi-
catus ⁊ permixtus cū zu. ⁊ pul. liquiri. ⁊
vbi flores eſſent ſicci ⁊ non poſſet haberi
ſuccus infundant in brodio aut in aqua
lactis vel endi. Et ego dedi multos flo-
res intinctos in aqua ſimplicir faciendo
decoctionem de eis precipue qn̄ feb. erat
coniuncta cū dolore: qꝛ Serapio loco al
legato dicit ꝙ eſt de fortibus ſedatiuis
dolorūr precipue etiā debet cōuenire qn̄
feb. non fuerit multū intenſa. Per exte-
rius narrat etiā Nicolus loco allegato
ſcilꝫ caplo. viij. auctoritate aliorum ꝙ ſi
capiatur vrtica maior trita cuꝫ multo ſa
le ⁊ ligetur ſuper tempora ⁊ pulſus bra-
chiorū ſtatim curat tertianā. Eſt aliud re
medium ab extra vt narrat auctor pan-
dectarū: etiam ponitur ab Aui. ſcdo can̄.
⁊ auctor pandectarum dicit auctoritate
Dioſco. ꝙ ſi capiatur tela aranea cū ali
quo vnguēto aut vt dicit Auicen. cū ali-
quibus emplaſtris ⁊ ſuper tēpora ⁊ pul-
ſus brachiorum ponatur ꝙ curat. Et hec
de hac cura: quare ⁊c.

¶ Cura cauſonidis.

IN cura cauſonidis pauca di
cenda ſunt: cū eius cura ſit p
xima cure tertiane de qua ſu
pra dictum eſt. Differt tn̄ cu
ratio qꝫtum ad aliqua vꝫ qꝫ-
tum ad alterantia que debent eſſe fortio
ra in hac febre. Item quantum ad leni-
tionē ven. que debet eſſe maior ꝑpter ma
iorem ſiccitatem ven. ⁊ cū rebus magis
infri. Item quātum ad ſubtiliationē re-
giminis que debet eſſe maior ꝑpter ma-
iorem febrem. Item quantū ad euacua-
tionē materiei. ſ. minoratiuam proprie a
qua frequentius inchoandū eſt propter
cauſam dictam in declaratione cure ſm
Aui. vꝫ ꝑpter furioſitatem materie. Ve-
rumtamen vt clarius habeat modus cu
rādi cōdeſcēdēdo ad ſpālia ⁊ primo quā
tum ad ſex res nō materiales aer dꝫ eſſe
decliuis ad maiorē fri. alterādo ipm mō
dicto in cura tertiane pure: ⁊ frequētius
renouent iſta alterātia ⁊ que ſint ex reb⁹
magis frigi. Cibi ſint ſicut caplo preha
bito dictū fuit ⁊ ſpāliter cōuenit ptiſana
or. ⁊ panis lot⁹ in aqua pluries ⁊ cū mul
ta quantitate aque exhibit⁹ vt facilius
deglutiri poſſit qꝫ ea q̄ ſunt maſticabilia
vt facilr ab infirmis accipiant. Itē con-
fert panis lotus vt dictū eſt: deinde cōpo
nendo cū eo de vino granatorū talis. n. ci
bus eſt multū cōueniens qꝛ eſt multū mi
tigatiuus ⁊ extinctiuus caloris feb. Ole
ra vero ſunt ea que ſupra caplo de tertia
na dicta ſunt. ⁊ inter ea multum confert
portulaca ſiue fuerit preparata cū aceto
ſiue nō ſm infirmorū cōplacentiā. Car-
nes ēt cōcedunt ꝑpter timorē caſus vir-
tutis vt carnes pullorū alterate cū rebus
fri. vt ſucco arantij limonū agreſta ſucco
granatorū muzorū aut acetoſoꝝ non aūt
dul. ꝑpter cām caplo prehabito dictaꝫ.
Et no. ꝙ cibi debēt exhiberi actualr fri.
Itē poſſent alterari ſm modū meū cōſue
tū ponēdo in vētre dictarū pullarū lacru
cam portulacā ⁊c. Fruct⁹ cōceſſi ſunt qui
dicti ſunt caplo prehabito vt poma arā-
tia granata muza aut acetoſa. Itē dicit
Nicolus ꝙ poſſunt exhiberi vue q̄ non
ſunt dul. ⁊ ſunt ille que maturant in fine
autumni ⁊ in hyeme. Pot⁹ ſit ſicut aqua
or. vinū granatorū acetoſorū vel muzorū
ſingulr vel cōmixtim cū aqua or. Itē iu-
lep cū dicta aqua ſiue vio. ſiue roſ. vinuꝫ
tamen aliqn̄ concedit. ſ. in declinatione
aut in alijs temporib⁹ hn̄do reſpectū ad
virtutē ⁊ ſit al. debile ⁊ bene limphatum
Motus ⁊c. abſtineat ſe ab omni motu ⁊
fricatione precipue fortibus ſꝫ vtat quie
te. Somnus ⁊c. procuret dormitionē ſa-
tis longaꝫ ⁊ vitet vigilias niſi in caſu in
quo accidit profunditas ſomni ſicut di-
ctū eſt in expoſitione capli. Inanitio ⁊c.
dieta debet eſſe ſubtilis et ſubtilior qꝫ in
tertiana ſiue interpollata ſiue continua
Accidentia anime bene ſperet de ſalute
ſua et gaudeat quantū poſſibile eſt.
¶ Quantuꝫ ad medicinalia ſummatim

expediendo primum qđ habet medicus facere cum occurrit infirmo ordinato debito regimine dʒ lenire ven. ſaltem cum cliſteri qđ dʒ eſſe magis fri. ꝙ in cura tertiane predicte. vñ in. d. cliſteris de qua ſupra addantur ſicut pruna viole tamarindi ꝛ ſimilia infri. magis. Si fiat lenitio ven. per medicinas que ſumantur per os cōiter datur decoctio ex tamarindis violis prunis ꝛ ſimilibus rebus in quibus diſſoluat᷑ caſ. aut fiat ſic ſm modū meuʒ conſuetum etiā in alijs feb. inflāmatiuis Si fiat lenitio per os ordinatur iſto mō. ℞. caſ. electe nouiter extracte. ℥. ſ. diſſoluatur in aqua endi. ꝛ fiat potio addendo ſiru. vio. ℥. j. ꝛ ſi expedit vt fiat flo. fiat ex cōi vena aut baſilica prius tñ ven. lenito Sed vbi materia ſit ſeparata a ſan. poſt lenitionem predictā eūetur materia illa a pri. differēdo ſaltē ꝑ diē poſt lenitionē Et hec minoratio materie ꝑ prie dʒ fieri nō expectata digeſtione ꝑpter cām dictam in declaratione tex. Iſta aūt eūo fit cū medicinis de ꝗbus facta fuit mentio ſupra. ſ. cum elio roſ. Meſ. cum elio ſucci roſa. ꝛ cū reubar. ꝛ hoc in cauſone noto. ſ. a flegmate ſalſo ꝛ addat᷑ cuʒ reuba. infuſio aga. poſtea minorata materia debemus digerere reſiduū vt illa poſſit eradicatiue eūari ꝗuis raro eūetur qꝛ plurimum per criſim eūatur. Digeſtiua vero ſint paucis expediendo ſiru. acetoſus cū ſirup. vio. vel oxizacchara que in paucis differt a ſiru. acetoſo ꝛ eſt res grata infirmis ꝑpter granata acetoſa que ingrediuntur in eo. Si expedit digeſta materia eūare artificialiter eūetur cuʒ medicinis ſepe narratis ꝛ natura inclinante ad vomituʒ adiuuet᷑ beneficio medici. Poſtea ſit intentio nr̄a ad ꝯfortādum membra ꝛ hoc cum cōfectionibus triaſan. ꝛ cum aꝗ fri. in multa quātitate exhibita prius obſeruatis ſupraſcriptis conditionibus Item etiā alterando cum epithimatibus fri. ſm modum datū in capl'o de cura tertiane. Deinde ſuccurramus accidentibꝰ videlicet inſtātia vigiliarū aſperitati lingue ſiti vehemēti dolori capitis ꝛ hmōi quibus prouidendū eſt ſm modū in alijs capitulis declaratū. Et qꝛ qñqꝫ ſolet aduenire fluxus ven. cui Aui. docet ſuccurre cum tro. de ſpodio cui addat᷑ ſiru. roſ de roſis ſiccis prout alias dictum eſt. aut loco eius detur ſiru. de citonijs vel de ſucco ace. vel de granatis aut de ribes. ꝛ in hoc caſu tunc dimittat᷑ iulep ꝛ zucharū quantū poſſibile eſt: qꝛ faciliter conuertitur in colerā ꝛ cum eſt ſolutiuū vt Aui. ſcđo cañ. ca. de zucharo. Et hec de cura cauſonidis dicta ſufficiant: quare. ꝛc.

¶ Cura febris ſanguinis.

In cura febris ſanguinis in qua medicū opʒ eſſe ſollicitū cum ſit egritudo acuta ꝛ in qua magna eſt ſollicitudo hñda ſm ſnīam Hipp. ſcđo regi. acu. volens medicū eſſe ſollicitū circa egritudines acutas. vñ Ra. x. cōtinentis dicit febricitantes ꝛ ꝑcipue acute nō ſolum opʒ eos viſitare ſed cōtinue eis aſſiſtere. Specialiter ergo ad ipſam condeſcendendo primo ordinabitur debita regiminis adminiſtratio que dʒ eſſe tendēs ad fri. ꝛ aliqualiter ad ſic. ſcđo videbitur qualis debet eſſe cura quantum ad medicinalia.

¶ Quantū ad primū incipiēdo primo ab aere aer dʒ eſſe ad fri. ꝛ ſic. declinās. vñ Gal. ix. terapē. docet alterare camerā terreſtrē in qua forte feneſtre ſunt ſeptētrioni expoſite ꝛ dʒ locus alterari cū rebus frigidis odoriferis vt cū ro. folijs ſalicū ꝛ vitiū ꝛ in ſumma fiat ſm modū dictum in. c. de cura tertiane pure. Cibi ſint ſicut priſana ordei ꝛ panatella condita vt ſupra. conceditur etiā amigdalatū ſʒ prius dʒ expumari eius vnctuoſum: ꝛ dūmodo nō fuerit profunditas ſomni ꝛ hoc ꝑpter cauſam in alijs ca. dictā vʒ in. c. de cura tertiane. pōt etiā concedi far ordei colatū aut nō colatū. Olera ꝗ cōueniunt ſunt vt lactuce ꝗ ſʒ Sen. appellant᷑ ab Aui. olus bñdictū. cōuenit acetoſa ſpinachia endi. ꝛ cucurbite alterate cū aceto aut agreſta ꝯcedunt᷑ etiā lentes cū aceto. ſʒ dicit Nicolus ꝙ debēt eſſe excorticate aut cocte in duabus aquis primā aquā abijciēdo. Carnes etiā pñt cōcedi ſicut dicit Nicolus auctoritate Serap. ꝛ maxime in declinatione. etiā in quocūqꝫ alio tpe ſtan

Q

te debilitate virtutis. ſed debēt eſſe alte-
rate ſm modū dictū in cura cauſonidis.
Fructus ſunt ſicut melones indi ⁊ cucu-
meres vt ponit Aui. Itē cōcedunt pruna
matura in modica quātitate natura exi
ſtente ſicca. natura vero exiſtēte nō ſic. fru
ctus q̇ cōcedunt ſunt ſicut granata ace-
toſa aut muza cōcedunt etiā pira de ſeni
ideſt de illa cōtrata. ⁊ iſta concedunt ab
Aui. apud quē etiā cōcedunt pira de ſen.
ſimiliter granata aut acetoſa aut odori-
fera ſm ꝙ auctores diuerſimode expo-
nunt. cōceduntur etiā iuiube apud Aui.
Nota in iuiubis q̈ oritur dubitatio: q̈
Aui. ī p̄ſenti cura laudat iuiubas. ⁊ ſcda
cañ. c. proprio dicit ꝙ in nulla cōueniunt
egritudine. ſolue ſi vis. Potus ſit ſicut
aqua ordei vel vinū granatoꝝ vel aqua
ſimplex cocta permixta cum dicto vino
aut cū iulep ro. vel vio. vinum vero cōce-
ditur in declinatione ⁊ Serap. etiam in
quolibet tēpore in quo videamus ꝙ opꝫ
ſubuenire virtuti ⁊ ſit vinū pauciferum ⁊
bene limphatū. Motus ⁊c. abſtineāt ab
omni motu q̄ itū poſſibile eſt ita ꝙ vitent
multā loquutionē ⁊ crebram reuolutio-
nem de latere ad latus. nam dicit Raſis
16. cōtinentis. Motus reſuſcitat febreꝫ
⁊ incēdit eā ſicut folix ignē. Somnus ⁊c.
vitent ſomnū ⁊ vigiliā ſuꝑfluas. naꝫ ſom
nus laxat caput ⁊ totū corpus grauat.
vigilie vero impediunt digōneꝫ cibi. ⁊ po
tus vt habet ab Hippo. ſcdo regi. acu.
Mēſura aūt ſomni ⁊ vigilie ſtat in eſti-
matiua medici cōſiderātis etatē cōſuetu
dinē virtutē ⁊ reliqua cōſiderāda. ⁊ ſit le
ctus de coto ſiue corio inflato more tur
chorum. aut ſm quendā ſolet fieri ſic vꝫ
accipiant pelles ⁊ teneant ſub dorſo vel
accipiēdo coopertoriū pellis cuius char
ta ſit inter lintheamē ⁊ dorſum ⁊ ſint lin
theamina munda ⁊ ſepe remoueantur vt
dicit Nicolus ſermone. ij. ſumma. iij. tit.
ij. ſiue. iij. ſ. de dieta febriū acutarū. Culci
tra ſit leuis ⁊ ſtet cū capite eleuato ⁊ fa-
cie oīno diſcooperta ⁊ ſtet magis ſuꝑ la
tus dextrū q̄ ſiniſtrū. Inanitio ⁊ reple-
tio. dieta dꝫ eſſe ſubtilis ⁊ ſubtilior q̄ in
alijs tꝑibus. dꝫ eſſe in ſtatu ⁊ verſus ſta-
tū habēdo tñ reſpectū ad virtutē ⁊ cōſue
tudinē. vñ lꝫ antiq̄tus ſubtilius dietarēt

q̄ nūc: hoc accidit plerūq̄ q̈ hodierno
die hoīes ſunt debiti magis luxui ⁊ gule
etiā fortaſſe hoc eſt q̈ a parētibus ꝓdu-
cti ſunt debiliores ꝓpter q̄s cauſas etiā
ꝓpter vitare infamiā groſſius nūc dieta
mus vt Nicolus ponit ſumma prima ſer
mone. ij. tit. ſ. c. ix. de dieta in vlī. In decli
natione vero. ſ. reſpectu alioꝝ tēporū vbe
rius eſt reficiē. ſm doctrinā Sera. ⁊ hoc
ſm quātitatē cibi in dicto tꝑe debent eſſe
minus fri. q̄ in alijs tēporibus preceden
tibus: tū ꝓpter ſlo. magnā plurimū neceſ
ſariā: tum ꝓpter regimē precedēs multuꝫ
fri. timet ne materia conuertat ad natu-
rā flegmaticā. Accidētia aīe vitent furo
rē iram triſtitiā: ſed incliner ad gaudiuꝫ
⁊ letitiam moderate. ⁊ bene ſperet de ſa-
lute ſua.

¶ Cura quantū ad medicinalia conſiſtit
in intentionibus infraſcriptis. naꝫ ſi feb.
ſan. nō putrefacto duplex tñ ſufficit in-
tentio. Quarū prima eſt eūo ꝑ flo. vſq̄ ad
ſincopim vt fere oēs auctores aſſentiunt
quāuis tamē partitio in ea ſit melior vt
ſtatim dicetur. Alia intētio eſt alteratio
que ſit per potū aque fri. in multa quan
titate exhibite ſtantibus cōditionibus re
quiſitis de q̇bus ſepe dictū eſt. nam hec
duo. ſ. flobo. de qua dictū eſt ſupra ⁊ ſimi
liter potus aque fri. excuſant q̄ſq̄ a cu-
ra. alia vt vult Aui. Si vero fuerit feb.
ſanguinea de ſanguine putrefacto vltra
p̄dictas intentiones ſunt multe alie hñ-
de. quarū prima eſt ven. lenitio ſcda dige
ſtio ipſius hu. vꝫ ingroſſatio eius ſi fue-
rit ſubtilis aut eius ſubtiliatio ſi fuerit
groſſus. tertia ē eūo hu. derelicti poſt flo.
aut hu. ſanguinē ipſum reddētis immun
dū. q̄rta eſt rectificatio putrefactiōis. q̇n
ta pororū apertio ⁊ reſo. vaporū. ſexta al
teratio cali. febrilis. ſeptima ⁊ vltima cor
rectio quorundā accidentium.

¶ Prima intētio. ſ. lenitio ven. cōplet ꝑ
cliſteria aut ꝑ adminiſtrationē lenitiuoꝝ
ſcꝫ caſſia tamarin. ⁊ ſimiliū de q̇bus di-
ctū fuit in curis antecedētibus. ⁊ que le-
nitio regulr̄ oꝑando dꝫ p̄cedere flo. coa-
cte tñ. aliq̄ū p̄ponēda eſt ⁊ incipiendū eſt
ſtatim a flo. q̄ñ ꝓpter multaꝫ ſanguinis
repletionem timeretur de ſubita infirmi
ſuffocatione.

¶ Secunda intentio que eſt digeſtio cõ-
pletur per medicinas iſtas videlicet per
adminiſtrationem ſirupi acetoſi ſim. cũ
aqua endiuie ſanguine exiſtente groſſo.
Sanguinevero exiſtente ſubtili det̃ ſicut
ſirupi de iuiubis cũ aqua acetoſe vel por
tulace aut detur rob. i. decoctio de lenti-
bus quam Aui. deſcribit. vel dentur len
tes decocte cum aceto prout etiam po-
nit Auicen.

¶ Tertia intentio eſt euacuatio humoris
permixti cuz ſanguine non euacuati per
flobo. Iſta quidem intentio complet̃ per
adminiſtrationẽ medicinarũ appropria
tarũ tali humori: licet vt plurimũ ſit co-
lericus ꝛ ꝓpterea Aui. concedit mirabo
lanos citri. ꝛ in quo caſu poſſet concedi
reubar. in infuſione verumtamẽ qꝛ etiaz
põt reddi immundus ꝑ preſentiã aliorũ
humo. vt puta flegmatis aut melancoli
ce ideo põt euacuari ꝑdicti humores cũ
medicinis appropriatis vt in flegmate
cum mirabolanis chebulis. ꝛ in melan-
colia cum indis aut cum epithimo vt alij
cõtẽdunt. ꝑ prius tamen habeat̃ mẽti vt
fiat euacuatio per flobotomiam ſtantibꝰ
conditionibus conſentientibus maxime
de virtute et etate. vbi aũt nõ poſſet fieri
flobotomia loco eius apponãtur vento-
ſe cũ ſcarificatione. ꝛ licz flobotomia de
beat fieri vſqꝫ ad ſincopim taz in ſangui
ne nõ putrido qꝫ putrido vt fere oẽs au
ctores volunt verum tamẽ partitio in ea
eſt melior vt dicit Nicolus in capitulo
proprio de cura feb. ſang. ꝛ in ſumma ſe
cunda tractatu primi capituli. viij. dicit
ꝙ moderni plus contentantur de tali flo
botomia partita in plures vices qꝛ cor-
pora fortaſſe nunc ſunt debiliora non po
tentia ſuſtinere talem flobotomiam vſqꝫ
ad ſincopim. ꝛ ita moderno tempore in
practica hoc obſeruãtur. Quantitas aũt
ſang. extrahendi conſiſtit in eſtimatiua
medici qui habet menſurare ſan. quanti
tatem cum ſua bona coniectura ſicut di
cit Nicolus in predicta cura.

¶ Quarta intentio q̃ eſt rectificatio putre
factionis ſang. ꝛ iſta vt vult Aui. fit ꝑ ad
miniſtrationem ſucci granatorũ. ſ. aceto
ſorum vel muzorꝫ aut vt credo loco eius
poſſet adminiſtrari ſuccꝰ arãtij vel agre
ſte ꝛ ſimilia.

¶ Quĩta intẽtio q̃ eſt apertio pororuz ꝛ re
ſolutio vaporũ ꝑficit̃ ꝑ fricationes debi
tas ꝛ per adminiſtrationem ſiru. acetoſi
cum aqua endi. vel capillorũ vene. vel cũ
aqua radicũ feni. vel petroſilij. dicit Gen
ſi expedit hoc eſt ſi fe. fuerit remiſſa quia
ꝓhibent̃ ab Aui. aperitiua que dũcũt ad
ebullitionem ſanguinis.

¶ Sexta intentio eſt alteratio calidita-
tis febrilis ꝛ iſta complet̃ per adminiſtra
tionem medicinarum de quibus dictum
fuit in capitulis precedentibus precipue
in capitu. de cura cauſonidis.

¶ Septima intentio eſt correctio accidẽ
tiuz cõiũctorũ cũ ipſa feb. ſan. q̃ ſunt iſta
vz dolor capitis ꝓfunditas ſomni vt plu
rimũ: et q̃nqꝫ inſtãtia vigiliarũ. itẽ fluxꝰ
ſan. ſuꝑfluus ex naribus. pro quorꝫ cura
reccurrat̃ ad ꝓprias fen. ꝛ ꝓpria capl'a
poſita ab Aui. in li. iiij. de quibus acce-
dentibus aliqualiter Aui. in fen. prima
q̃rti mentionẽ facit. c. de cura feb. ſan. ad
quod habeatur recurſus ſi placet q̃re ꝛc

¶ Cura febris flegmatice.

Cura febſ. egmatice ꝛ primo
interpollate. ſecũdo cõtinue.
Cura iterpollate primo quã
tum ad debitum regimen in
ſex rebus non naturalibꝰ in
cipiẽdo primo ab aere. Aer dz eẽ ſubtilis
et clarus et propterea feneſtre debent eẽ
aperte. puideat̃ tamẽ ne aer fri. occurẽs
corpori oppilet poroſitates. Cauſa huiꝰ
eſt qꝛ vt plurimũ in feb. flegmatica preci
pue in prin. ſiue vl'i ſiue particulari calor
prefocat̃ ſub materia q̃ eſt groſſa ꝛ fri. et
iõ ꝓpter pñtiã aeris lucidi ꝛ clari cũ ſpũs
ſint de materia lucis ſpiritus ꝛ calor na
turalis mouẽtur ad exteriora ꝛ ſic ſurgit
calor naturalis a ſuffocatione materie.
dz ẽt eſſe decliuis ad caliditatẽ ꝛ ſiccita-
tẽ cũ materia ſit fri. ꝛ hu. ꝛ iõ confert tpe
hyemali accẽdere ignẽ in camera ꝛ cũ li-
gnis odoriferis vt videlz iuniperi roſma
rini ꝛc. Cibi ſint ſicut panatella cum
brodio pulli aut pultes cum frurfure.
Item brodium cicerum in declinatione
vl'i ꝛ ſimiliter cicera rub. concedunt̃ etiã
caules ꝛ porri materia exiſtẽte fri. multũ

vt puta in flegmate vitreo aut acetoſo. Itē blites ⁊ ſpiachia cū gar. aut cinamomo aut pipere condita in materia multū frigida iam dicta. Item feniculus petroſilium ⁊ ſimilia. Qui quidem cibi ⁊ ſimiliter totum regimen diuerſificādū eſt ſecundum diuerſitatē ſpecierum flegmatis: q2 calidiores cibi conueniunt in flegmate vitreo aut acetoſo ꝙ ſalſo aut dulci. ſecūdum etiam diuerſitatem temporū ſicut cibi calidiores in princi. ꝙ in augmento aut ſtatu. Conceduntur etiam piſces ſaliti ⁊ oua mollia. Item ēt carnes pullorū gallinarum ⁊ ſimilium de quibꝰ ſatis dictum eſt in cura tertiane non pure. ⁊ hoc precipue habendo cōſiderationem ad virtutē conſuetudinem et alia ſepe dicta. Fructus ſint ſicut paſſule amigdale cappares condite oliue condite ⁊ rape. Potus ſit vinum album ſubtile debile ⁊ limphatū cum aqua cocta. ⁊ vbi timeatur de debilitate capitis ⁊ cōſequēter de vaporatione vini loco eius detur aqua zuchari cocta aut aqua ordei cum radice feniculi aut petroſilij. Motus ⁊c. exertitium conuenit et vbi non poſſit fieri loco eius fiant fricationes incipiendo ab inferioribus ⁊ tenendo ad ſuperiora. Somnus ⁊c. Somnus dicit Aui dꝫ eſſe equalis vigilijs hoc dꝫ intelligi quo ad effectum videlicet vt tātus ſit ſomnꝰ quo ad effectū ꝙ iuuet ad digeſtionē materie ⁊ cibi: ⁊ vigilia ſit tanta ꝙ iuuet ad reſoſolutionem. Aliquādo tamen vigilie debent ſeparare ſomnū aliquando econtra ⁊ hoc propter diuerſas neceſſitates qñqꝫ corpi occurrētes. Inanitio ⁊c. vitet omnis repletio ſuperflua ⁊ nauſeatiua ſatietas. Dieta tamen debet eſſe groſſior ꝙ in tertiana pura. ⁊ hoc propter longitudinem morbi. minus tamen groſſa competit ꝙ in cura quartane: cū quartana de ſe ſit ꝑlixior ⁊ dieta dꝫ ꝓcedere ſubtiliādo a pncipio vſqꝫ ad ſtatum. ⁊ ꝙ in principio ſit groſſior. ⁊ procedendo verſus ſtatū ſit ſubtilior babendo tamen ſemper reſpectum ad virtutē precipue ⁊ alia ſepe narrata que a medico ſunt cōſideranda. Accidentia anime. gaudeat ⁊ letetur ac bene ſperet de ſalute ſua. Aliquando tamē conuenit patientem prouocare ad irā q2 ſuſcitat calor naturalis faciens ad reſolutionez materie. Et hec ſufficiāt quantum ad debitum regimen in ſex rebꝰ non naturalibus.

¶ Cura ꝑ medicinalia perficitur ſex intētionibus prima eſt lenitio ven. ſecūda digeſtio. tertia euacuatio. quarta membrorum confortatio. quinta correctio accidētium. ſexta medicinarum a proprietate valentia narratio.

¶ Prima intentio perficitur cliſteri lenitiuo de quo in alijs capitulis precipue capitulo de tertiana non pura dictuz eſt addendo vt illic dicebatur de biera. s. aut benedicta. s. ſcili. ʒ. iij. vel circa. Item ꝑ os cum. caſ. ⁊c. vt in alijs capitulis dictū fuit. Et fac ſi poſſibile eſt vt oī die aſſellet bis. ſ. mane ⁊ ſero ſponte aut cum cliſteri vel ſuppoſitorio vt dicit Nicolus.

¶ Secunda intentio eſt digeſtio. hec efficōplet cū ſirupis digeſtiuis q̄ dñt eſſe diuerſi ſm diuerſitatē ſpecierū flegmatis: nā in flegmate vitreo aut acetoſo cōuenit dare oximel. s. tñ dico non eſſe continuādum omni die ſolum q2 ducit ad hidropiſiz vt vidi ⁊ mortui ſunt vt dicit Auer. ⁊ iō ꝑmiſceat cū melle ro. Et vbi timeremus de cali. febrili ꝑcipue in hoīe calide cōplexionis ⁊ tēpꝰ eēt eſtiuū loco oximellis det ſiru. acetoſus aut oxizachara ⁊ ꝑcipue in flegmate ſalſo in quo ꝑꝑ ꝑmixtionē colere vult Aui. ꝙ ſi euacuet ꝑmiſceat cū medicina ſolutiua ſiru. vio. mel. viole cōdite q̄ ēt ſunt digeſtiua colere. et ſimiliter pōt dici quo ad intentionē digeſtionis. Sed talis ſiru. nō mibi placet q2 ad nauſeā ꝑparat ꝑpter violā q̄ eſt nauſeatiua vt teſtat Auic. decimatertia tertij caplo cura apatū cali ſtoma. mō in febre flegmatica plurimū accidit nauſea- immo quādoqꝫ vomitus ſuperfluus: cui auctores precipue Serapio docet ſuccurrere vt patebit in intentione quinta. ideo non eſt bene tutum eum adminiſtrare: ſed poſſumus ad alios ſirupos frigidos tranſcēdere de qbꝰ ſtatim dictum fuit. nec tradat obliuioni adminiſtratio ſiru. fri. in caſibꝰ ſtatim narratis ⁊ omittere adminiſtrationē ſirup. cali. quia ꝑparant ad febres lꝫ reſpiciāt multū cāz q̄ a predominio ē fri. cū omne flegma ſit fri.

ſiue.dul.ſiue ſalſuꝫ.ꝛ remouere cauſam ꝛ augere multũ febrẽ forte feb.ꝛ febricitans pibunt:vt dicit Nicolus auctoritate Sal.puto primo ad glau.Debent igiꝭ digeſtiua diuerſificari ẜm multa a medico conſideranda maxime conſideratione habita ad materiam:qꝛ alia ſunt digeſtiua flegmatis vitrei: alia mucilaginoſi ꝛ acetoſi:alia ſalſi aut dulcis.vtputa exiſtente flegmate mucilaginoſo exhiberetur oximel.s.ꝛ ſemꝑ ꝑcediꝭ a debiliori aut a doſi minori tendendo in proceſſu ad fortia.in ſalſo ſir. acetoſus. Itẽ diuerſificari debẽt ſiru.ẜm diuerſitatem tẽpoꝝ morbi vſium.exẽpli grã ſi in principio damus oximel.s.in proceſſu detur oximel de radicibus ſiue compoſitũ. In flegmate vero dul.aut ſalſo ſi in principio damꝰ ſiru.acetoſum.s.in ꝑceſſu dabimus ſiru.de biſan.cũ aceto aut cũ ſir. acetoſo.s.ꝛ cum aquis conuenientibus vt endi.abſy.aut fenicu. ꝛ ſimilium.

¶Tertia intentio eſt eũo ꝛ iſta cõpletur per euacuãtia materiã propriã que mã ſi fuerit ſanguini cõmixta vel ẽt eſſet ſeparata ꝛ cũ ea cõiungereꝭ ſan.repl̃o in corpore:tũc in iſto caſu cõueniẽs eſſet ſlo. materia vero ſepata a ſang.ꝛ non exiſtẽte repletione ſang.ipſa exiſtẽte aliqualr̃ digeſta aut ẽt ipſa exiſtẽte oĩo cruda ſed multum ſupflua:ita ꝙ timereꝭ de ſuffocatione caloris naturalis:tunc cõpetit eũo cũ medicinis appropriatis ſolutiuis:q̃ eũo dꝫ eſſe minoratiua. Ipſa ꝟo exiſtẽte perfecte digeſta cõueniens eſt eũo eradicatiua. Medicine cũ quibus fiunt dicte eũones ſunt ſicut agar.ꝛ turbith quos multum laudat Auer.ꝛ Sul.dicit ꝙ hꝫ proprietatẽ curãdi feb.flegmaticã. Cũ ğ minorare intẽdimus fiat ſic. ℞.caſſ.electe. ℥.ſ.diſſoluaꝭ in decoctione liq̃ritie paſſ. ꝛ feni.addẽdo in dicta decoctiõe agari. electi ꝛ mũdi.ʒ.ſ zinzi.℈.ſ.aut loco aga. exhibeatur turbith in ſiſi doſi ꝛ cum eodem correctiuo. Item dicit Nicolus ꝙ de conuenientibus ſolutiuis ſepe ſumendis ſunt pillule ſtomatice cũ turbith poſite a Meſ.in antidotario ſuo. Item poſſet dari de diafi.ʒ.iij.vel.iiij. ꝛ hoc maxime vbi ẽt flegma ſalſum.qꝛ reſpicit tale flegma ꝛ colerã ꝛ notũ ẽ.ꝛ loco eius poſſet exhiberi.℥.ſ.caſ.fiſt.ꝛ cũ reub.ꝛ aga. ãn.ʒ.ß. ita ꝙ materia paulatine euacuetur ꝛ in multis vicibus ꝛ ꝑ interualla ꝛ nõ ſubito procedaꝭ.ꝛ a doſi ſiſi incipiendo minori intẽdẽdo ad maiorẽ.ꝛ hec fuit ſnia Iſaac.Cõuenit ẽt eũo ꝑ vomitũ precipue natura inclinãte ad eũ. nam dicit Aui.ꝙ eſt vehemẽtis iuuamẽti ꝛ vltimi huic egritudini ꝛ dꝫ eſſe añ ꝑoxyſmum per aliqđ tpis ſpatiũ cũ in principio ꝑoxyſmi raro accidat ꝙ poſſit vomitꝰ prouocari qꝛ eger grauaꝭ frigore ẜm plurimuꝫ ꝛ ſomno ac corporis grauitate.Ea vero q̃ conueniũt ad vomitũ prouocãdũ ſunt ſicut aq̃ decocttonis rafani aut ſir. acetoſus in quo rafanꝰ ſit infuſus cuiꝰ doſis ſit.℥.iij.tepidus aut deꝭ aqua tepida in multa q̃titate cũ.℥.ſ.oximel.s.ꝛ hoc eſt multũ vſuale.ꝛ in dicta aqua poſſet poni ad decoquendũ de ſemine aneti qđ quidẽ iuuaret ad vomitũ cũ ſit vomitus prouocatiuũ vt hꝫ Aui.ij.cañ.c. proprio.vult tñ ꝙ vomitꝰ nõ fiat vſqꝫ ad.vij diẽ.ita ꝙ mã recepit aliquã digõnẽ alr̃ poſſet nocere agitando materiã crudã ꝛ illã educendo.ꝛ vbi talis vomitus laborioſe fieret poſſꝫ eſſe cã debilitatis ſtõi ꝛ attractionis mãe ad ſtomachuꝫ ꝛ ꝯñter apatis in eo.Ubi vero vomitus fieret in principio ꝑoxyſmi natura inclinãte ad eũ nõ retineaꝭ niſi fatiget ꝛ debilitet:vt dicit Auicẽ.ꝛ vt vult Sal.in terapẽ.ad glau.vomitus eñ iuuãtior eſt poſt adminiſtrationẽ ciboꝝ ꝛ poſt repl̃onem eoꝝ q̃ cibi ſint iuuãtes ad vomitũ inciſiui ꝛ ſubtiliatiui.nã pl̃s ꝑ talẽ vomituꝫ ſemel factũ ſunt liberati. Cũ vero eſt cõueniẽs eũo per vrinã aut ſudorẽ incipiẽdo a medicinis debilioribꝰ ad fortiores poſt tendendo ita ꝙ qñ egritudo peruenerit ad ſtatũ poſſumꝰ dare ſibi troci.de eupatorio:vt voluit Raſ.in diuiſionibꝰ ꝛ Aui. in prouocatione vrine laudat tro.de abſyn. Ad prouocationẽ vero ſudoris competit euaporatio facta cum aqua cal.ſcilicet tã actualiter ꝙ̃ virtualiter vt facta cũ cammomilla.ꝛ ſimilibus.ꝛ đ modis prouocationibus ſudoris ꝛ vrine ſatis dictum eſt ſupra.

¶Quarta intentio cõpleꝭ per ea que cõfortant ſtomachũ ꝛ alia mẽbra de quibꝰ

quedam ſunt que per interius:quedam
que per exterius adminiſtrātur. Per in
teri⁹ ſunt ſicut ꝯfectio de xiloaloes aro
maticū gariofilatū aromaticū ro.⁊ iſtud
eſt in cōi vſu. Itē tiraca antiqua ⁊ mitri
datū qd̓ ſecurius adminiſtrat̄ diatrion
pipereon.ſed iſta non cōueniunt in tem
pore eſtiuo in complexione cal.⁊ in etate
iuuētutis:vt dicit Nicolus de mēte Ha
lya. Itē laudat̄ mel.ro.aut zucharū ro.
aut dent̄ tro.de roſ.permixti cū mel.roſ.
aut zucharo ro. Ab extra vero fiat inun
ctio circa regionē ſtomachi ex oleo nar
dino aut maſticino ⁊ ſunt in vſu.

¶ Quinta intentio que eſt accidentium
correctio ⁊ q̄ ſunt vt dolor capitis:vomi
tus ſupfluus:proſtratio appetit⁹:caceſia
fluxus vētris ſupfluus.debilitas virtu
tis q̄ plurimū ſuccedit fluxui:frig⁹ val
de intenſum in principio paroxiſmi pre
cipue in flegmate vitreo vel acetoſo: cō
pletur ſi fuerit dolor capitis ponēdo ex
trema in aqua calida quātū ſufferri po
teſt in qua ſit decocta camomilla ⁊ ſimi
lia Itē fiant fricationes extremoꝝ dolo
roſe ⁊ ligature doloroſe eorūdē. Itē ap
plicentur ventoſe ſicce ſpatulis. Si vͦ
accidens fuerit vomitus ſupfluus exhi
beat̄ ſiru.de citonijs aut de mēta aut de
miua cito.cū ſpecieb⁹. ⁊ iſta multū eſt in
vſu vt aliqñ dat̄ ſine ſpēb⁹ quādo time
tur de calore feb. Appetitus vero pro
ſtratio:vt dicit Aui.remouetur ꝑ exhibi
tionē decoctionis vini abſyn.dactiloꝝ ⁊
melliloti.qd̓ quidē medicamen pōt exhi
beri ꝑ interius ⁊ ꝑ exterius.ſed iſtud nō
eſt in vſu.ſed illud qd̓ apud me eſt in vſu
eſt adminiſtratio oliuaꝝ conditaruꝫ ſed
bene maſticentur qꝛ difficilis ſunt dige
ſtionis. Itē credo nō eſſe inutile ſi exhi
berent̄ vna vl̓ due anclude abijciēdo bñ
ab eis ſal ꝑ abſolutionem earū in aceto
vel vino. Fluxus ven.qui prouenit pro
pter debilitatē epatis in iſto caſu. Auic.
concedit ſemen cuſcute. Ego vero laudo
paſſulas cū arillis ſed bñ maſticentur.
Si vero fluxus fuerit propter debilitatē
ſtomachi cōfert maſtix ⁊ aniſum. Si ꝓ
pter debilitatē ſplenis cōuenit ſcolopen
dria. Si vero fuerit debilitas virtutis q̄
ſequatur fluxū ven.exhibeantur pulli aſ
ſati pro cibis ſuis ⁊ adminiſtrētur boni
odores qꝛ multū viuificant virtutem. Si
fuerit caceſia q̄ plurimū accidit propter
debilitatē ſtomachi ⁊ oppilationem epa
tis:vñ non fit bona digeſtio:in iſto caſu
cōueniūt ſicut trociſ.de lacca diacurcu
ma etiā multū eſt in vſu. Modus admi
niſtrationis ē madefacias in aliqua aq̄
conuenienti aliquā nebulā ⁊ in ea inuol
ue diacurcuma ⁊ ſumat eger in modum
pillularū. Si vero fuerit frigus intēſum
vitetur cū exhibitione decoctionis ſemi
nis apij aut det̄ ozimū gariofilatuꝫ aut
tiriaca antiqua vl̓ mitiridatū. Ab extra
vero fiat iniunctio toti corpori precipue
circa ſpinam dorſi cum oleo de coſto aut
ſimilibus oleis calidis.

¶ Sexta intentio cōpletur exhibēdo ſi
cut ozimū gariofilatū a pentafilon ſiue
millefoliū ⁊ proprie folia eius. Itē dr̄ ꝙ
ſang.aſini acceptus ex auricula eius dā
do tres gutas vel quattuor cū.ʒ.ij.aque
ante paroxiſmū ꝑ horā vnā ꝙ deficit fe
bris vt dicit Raſ.xviij.continentis. Itē
dicit Gordonius ꝙ gentiana bibita an
te paroxiſmum cū vino cali.multū ope
ratur ꝯ hanc febrē. Gen.aūt ſuper.ca.de
cura flegmatice continue dicit ꝙ vſus
ſucci apij ſirupizati cū zu.confert. ita ꝙ
vidit quēdā liberatū a feb.flegmatica in
terpollata que durauerat ꝑ ſpacium ſex
menſiū ⁊ ꝙ ille adoleſcens erat flegma
ticus ⁊ doſis.ei⁹ eſt.ʒ.j.ß. Cura vero fleg
matice ꝯtinue eſt ſicut cura interpollate
quātū ad regimē ⁊ res naturales:ſꝫ diſ
ferunt in hoc qꝛ oīa debent eſſe minoris
frigiditatis propter calorem feb. eſſe re
miſſiorem quare ⁊c̄.

¶ Cura ſincopalis humoroſe.

PRo cura ſincopalis humo
roſe breuiter ſunt tres hñde
intētiones quaꝝ prima ē re
gimen in ſex reb⁹ nō natura
libus.ſcd̓a ven. lenitio. ter
tia eūo materie cōis ⁊ proprie q̄ ſꝫm quoſ
dam medicine auctores ꝑficit̄ ꝑ ſolas fri
cationes ⁊ ſꝫm alios completur per far
macum ſolutiuum euacuans materiam

ꝓpriam prius tn̄ precedente digeſtione.
¶ Quantū ad primā intentionē ⁊ primo
quantū ad aerem diuerſificatur ſm diuerſi
tatē temporū anni. nam in eſtate debet eē
decliuis ad fri. in hyeme ad cal. in alijs
autē temporibus ad tēperamentū vt Ni
colus auctoritate Sal. xij. terapen. ⁊ ſit
luminoſior ⁊ clarior cuius cā de ſe nota
eſt. Cibi a princi. vſq; ad ſeptimā diē ſint
ſicut mellicratū cū iſopo virtute cōſentiē
te: non cōſentiente vero virtute dāda eſt
ptiſana ordei ⁊ aqua deco. pulle vt dicit
Nicolus ⁊ ita moderno tempore hoc ob
ſeruatur ⁊ ideo deuenimus vſq; ad pullam
contuſam vel saltē vſq; ad far ordei. Et
ita credo ꝙ vitelli ouorum poſſint conce
di vt patebit in caplo feb. ſincopalis mi-
nute q̄ prouenit a colera in corporibus
colericis in quibus eſt timor ꝙ dicti vi
telli ouorum corrumpantur. qui quidem
timor nō ſic eſt in feb. ſincopali humoro-
ſa. Et ipſos ego aliquando exhibui infu
ſos ⁊ conquaſſatos in vino permixtos
cum aqua bug. ex quo cibo conſecutus
ſum magnū honorē ⁊ iuuamentū. Pro
potu licet Sera. omnino ꝓhibeat vinū
⁊ loco eius concedat aquam mellis cum
iſopo verū ſm ſententiam pluriū auctorū
⁊ precipue Aui. in cap. proprio cōceditur
vinum a prin. ⁊ precipue in ſenibus non
ſtante timore de agitatiōe materie ⁊ hoc
propter ſincopim moleſtam trahens ad
ſe curā. ſit tn̄ vinum debile aut limpha-
tum cū aqua cocta. Ubi tamen feb. eſſet
valde intēſa vt Aui. loco preallegato et
Raſ. x. cōti. vinū tunc debet ꝓhiberi ⁊ lo
co eius cōcedi Nicolus aquā bug. cū zuc.
poſſet etiā adminiſtrari aqua or. cū radi
ce apij feni. petroſilij ſm modū dictū in
caplo de cura tertiane nō pure. Circa mo
tum vitent omnes motus ne propter ma
terie agitatione fortior fiat ſincopis. fri-
cationes tn̄ cōueniunt vt patebit. Circa
ſomnum. vitetur ſomnus ſuperfluus q̄
ꝓhibet materiā a reſolutione. vitentur quo
q; vigilie ſuperflue q̄ virtutē ꝓſternunt.
Nocet etiā ſomnus in hora ſincopis. ꝑci
pitur vigilare vt vult Aui. xi. tertij capi-
tulo de ſincopi. ⁊ ideo ſit ſomnus minor
vigilia. Circa inanitionem ⁊c. vitet pa-
tiēs oēm repletionē ſilr nauſeatiuā ſatie
tatē. Circa accidētia anime. adhereat gau
dio ⁊ letitie. vitet triſtitiam timorem ſol-
licitudinem ⁊ ſuſpitionem.
¶ Scd̄a intētio complet per cliſteria que
ſunt iuuatiua valde in hac egritudine. q̄
⁊ qualia debeāt eſſe ⁊ quibus ⁊ quomō
ꝓficiant ſatis pz ex prehabitis capitulis
¶ Tertia intentio eſt euacuatio materie
ꝓprie. in hac ēt diuerſificant auctores me
dicine. nā Sal. xij. terapē. ⁊ Auicē. caplo
iſto volunt ꝙ euacuatio fiat per fricatio
nes q̄ dn̄t eſſe gradate incipiēdo a debi-
lioribꝰ tendēdo ad fortiores ⁊ dn̄t fieri cū
mātili aſpero abradēte cutē vt dicit Aui.
⁊ incipiendo a cruribus ⁊ coxis tenden-
do ad ſuperiora ⁊ ſilr fricādo crura inci
piēdo ab humeris tendēdo verſus pedes
Et de modo fricationis recurrēdū eſt ad
Aui. ⁊ Auer. in ſeptimo colliget. ⁊ in ca.
de cura feb. flegmatice. Quidā vero ali-
ter voluere de quorū numero fuit Alex.
⁊ Raſ. 16. cōti. volentes euacuationē fiē
dā eſſe cū farmaco ſolutiuo a quo dicit
Nicolus honorabilius ⁊ tutius eſt deſi
ſtere. tn̄ vt ipſe magis aſſerit ſupra cōſi-
deranda ſunt climata in hoc ita ꝙ in re-
gionibus cali. humore flegmatico exiſtē
te ⁊ etiā mucilaginoſo purgatio fieri poſ
ſet cū farmaco ſolutiuo ⁊ maxime vt qui
dā dicunt in duobus caſibus quorū pri-
mus eſt virtute exiſtēte forti tolerāte hāc
euacuationē. ſecūdus caſus vbi materia
eſſet in vijs ductuū aut in vijs ſatis ꝓpin
quis euacuationi: in quibꝰ caſibus dz eē
medicina ſolutiua fortis ⁊ debilis. fortis
in virtute. debilis in doſi. ⁊ ſit partita in
plures vices. prius tn̄ precedere dz dige-
ſtiuū qd̄ vt dicit Nicolus dz eſſe oximel
ſim. in prin. poſtea oximel cōpoſitū ⁊ hu
iuſmodi. Cura vero ſincopalis ꝓuenien
tis a materia colerica vitellina cōueniēs
eſt eūo per vomitū ⁊ ven. ſo. ⁊ fricatiōes
dn̄t eſſe leuiores q̄ in ea q̄ ꝓuenit a mate
ria flegmatica. Et lz auctores vt dicūt re
linquāt eā tāq; notā: ego tn̄ credo ꝙ eūo
cū farmaco ſtantibꝰ caſibꝰ ſupra narra-
tis multo magis poſſet cōcedi ꝑcedēte tn̄
digeſtiōe cū ſirupo appropriato ⁊ cōue-
niēti vt ſiru. acetoſo ſim. exhibito cū aq̄
lupulor: q̄ tale eſt digeſtiuū bonū in hac
materia vt dicit Nic. Et hec de cura iſta.

¶ Cura ſincopalis minute.

Pro cura ſincopalis minute colerice quinqꝫ ſunt habende intentiones. quarū prima eſt debita regiminis adminiſtratio. ſcđa vē. lenitio. tertia cauſe abſciſio. quarta ꝓhibitio fluxus materie colerice ad ſtomachū ex qua frequenter homo incurrit ſincopim. quinta eſt adminiſtratio medicinarum confortātium membra principalia ⁊ reſiſtentium prauitati materie ⁊ febri.

¶ Quantū ad primā intentionem ⁊ primo quātum ad aerem: aer debet eſſe fri. ⁊ hu. ⁊ hoc vt cutis inſpiſſetur ⁊ prohibeantur ſpiritus a reſolutione ⁊ vt reſiſtatur calori febrili. ⁊ qualiter hoc fiat. pꝫ ex cauſis ꝓbbatis ꝑcipue capl̃o de tertiana pura. Cibi vero ſint ſicut panis de ſimila infuſus in ſucco granatorū ⁊ ptiſana ordei cū ſucco granatorū. concedunt etiam carnes vt pullorū. Item carnes hedorum faſianorum ⁊ perdicum precipue qꝛ cordiales ſunt ad frigi. declinātes vt apparet ab Aui. II. tertij. c. de tremo. cordis cali. concedunt etiā a Sal. I2. terapen. vitelli ouorum qui ſunt facilis digeſtionis ⁊ vt credo melius eſſet infundere in aqua roſ. aut ſimplici ante eorum decoctionem ⁊ poſtea cum fuerint decocti preparentur cū aliquibus alterantibus ad fri. vt cum ſucco arantij granatorum acetoſorum vel muzorum ⁊ ſimilium cū quibus carnes decem preparant. Conceduntur etiā piſces carnes duras habentes. Olera etiā concedunt ſicut lactuca ⁊ huiuſmodi. Fructus qui conceduntur ſunt ſicut predicta al. pruna modice tamen quantitatis exhibeantur ne virtus grauetur. Potus ſit vinum aquoſuꝫ nō vetuſtum: nec eſt timendū de exhibitione vini propter calorē febrilem: quia vt vult Aui. I I. tertij. c. de ſincopi. Quādo aggregantur feb. ⁊ ſincopis tunc ſincopis eſt dignioris cure. Circa motum ⁊c. vtendum eſt quiete ⁊ euitandus eſt motus precipue fortis: immo etiā vitari debent fricationes ⁊ precipue fortes que tamen cōceduntur in ſincopali humoroſa. nam in tali febre nocent qꝛ attrahūt ſpiritus ad exteriora ⁊ aperiūt poroſitates vnde ſpiritus exalant. ⁊ ideo Sal. in loco allegato vult ꝙ patientes fricandi non ſint. verumtamen vt voluit Nicolus in actu ſincopis conceduntur: cuius cauſam puto eſſe vt ſpiritus qui ſunt ſepulti in corde in tali tempore ad exteriora trahantur ⁊ non remaneant ſuffocati. Somnus ⁊ vigilia omnino vitentur ſi ſint ſuperflua: ⁊ precipue vitandus eſt ſomnus in actu ſincopis ſicut dictum eſt in febre ſincopali humoroſa. In alijs autem temporibus concedi debet ⁊ amplior ꝙ̃ in feb. ſincopali humoroſa propter cauſam ſatis dictam. Inanitio ⁊ repletio ſuperflua nocent etiam repletio tam cibi ꝙ̃ potus. cibus enim debet eſſe: modice quantitatis ⁊ facilis digeſtionis ⁊ partiendus eſt pluribus vicibus ⁊ in actu ſincopis propter accidens moleſtum remouendū conceditur cibus. vnde Sal. loco allegato voluit ꝙ detur parum panis in quo ſit parum vini: quia dicit ꝙ citā facit redditionem ſiue releuationem. Accidētia anime. vitet iraꝫ ⁊ moderate gaudeat. ⁊ hec de regimine.

¶ Secunda intentio que eſt ven. lenitio ſiue materierum fecalium eductio perficitur maxime per cliſteria que in iſto caſu ſunt valde iuuatiua. que qualiter fieri debeāt ſatis patuit in alijs curis. Sed vbi cliſteria fieri non poſſint precipue virtute exiſtente debili loco cliſterioruꝫ fiāt ſuppoſitoria ſed cōia: quia minus debilitant vt Sal. tertio regiminis acu. commento vltimo.

¶ Tertia intentio completur per medicinas leues fri. ⁊ ſtip. membra confortantes que ſunt vt voluit Franciſ. de pedemontium in additionibus Meſue vt ſuccus ro. ſuccus granatorum expreſſorum cum pulpis ſuis tamarindi ⁊ reub. quod numeratur ab eo in numero medicinarū frig. quod puto eſſe pauce caliditatis. et apud me mirabolani citrini eſſent meliores in cauſu iſto. ⁊ credo ꝙ melius eſſet exhibere aliquod digeſtiuū prius ſi egritudo traheret inducias ad ſe. Et ſi auctores non fecerint mentioneꝫ de digeſtiuis hoc contingit ꝓpter venenoſitatem ⁊ furioſitatem materie que non expectat di-

geſtionē:⁊ ita credo ꝙ minorata materia ⁊ cōſequenter expectāte digeſtionem ꝙ ſi in reliquū volumus digeſtinū exhibere illud eſſet vt ſirup. acetoſitatis citri oxizachara ſirupus acetoſus ſim. vel de ſucco acetoſe ⁊ cum aquis appropriatis ⁊ cico. ⁊ endi. ⁊c.

¶ Quarta intentio complet̄ dando panem infuſum in vino granatorū acetoſorum aut muzorū vel in ſucco arātij. ⁊ talis panis debet eſſe aſſus in principio paroxyſmi vel ante paroxyſmum.

¶ Quinta intētio cōpletur ꝑ medicinas quarū q̄dā ꝑ interius q̄dā ꝑ exterius administrantur. Per interius eſt vt cōfectio triaſan. ⁊ zucharū ro. ⁊ huiuſmodi q̄ ſunt in cōi vſu apud modernos. Per exterius vero vt dicit Aui. opꝫ vt epithimet̄ pectꝰ ſcꝫ. circa partes cordis ex aqua ro. ⁊ ſandalis. ⁊ de modo faciendi ſatis habitum eſt in capitulo de cura cauſoni dis quare ⁊c.

¶ Cura quartane pure.

PRo cura quartane pure ſiue vere ſeptē erunt intentiones habende. quarū prima eſt debita regiminis adminiſtratio. ſcđa ven. lenitio. tertia digeſtio. quarta digeſti eūo. quinta membrorum cōfortatio. ſexta accidentiū correctio. ſeptima enumerabuntur quedam medicine ab auctoribus poſite a proprietate conferentes.

¶ Quantū vero ad primā incipiēdo primo ab aere. aer dꝫ eſſe cal. ⁊ hu. ideo nō debent igni appropinquari ſed ſint ſufficienter cooperti pānis. Cibi ſint ſicut ptiſana or. ius galli ⁊ ius cicerum in declinatione tū ꝓcedentibus digeſtione ⁊ eūatione in materia. Itē carnes pullorū pullarū caponū edi agnorū. vnde caro mōtonis dicit̄ habere mirabilē ꝓprietatē contra melancoliā: vt dicit Nicolus auctoritate Albucaſis li. de cibis. Et dicte carnes potius debēt eſſe elixate q̄ꝫ aſſate. Cōcedunt̄ etiā piſces petroſi ⁊ oua mollia. Olera etiā q̄ cōcedunt̄ ſunt ſicut borago bu. ſpinachia blites ⁊ huiuſmodi. Fructus ſunt ſicut amigdale paſſule cappares condite ⁊ huiuſmodi. Potus ſit vinum. al. debile aut limphatū cū aqua cocta nō acerbum nec dulce nec nouuꝫ nec vetuſtuꝫ. ⁊ in fine factis euacuationibus cōcedit̄ purum ⁊ vetus: vt habet̄ a Raſ. Io. Almā. Motus ⁊ quies cōpetit deambulando tp̄e quietis precipue ꝑ loca delectabilia ⁊ ante cibum ⁊ emiſſis ſuperfluitatibus prime ⁊ ſecunde digeſtionis In die vero paroxyſmi abſtineant a motu vt quieſcant humores. Somnus ⁊ vigilia. adhereant ſomno magis q̄ꝫ vigilie ſed in principio paroxyſmi abſtineant a ſomno. in declinatione vero ſomnus eſt iuuatiuus valde. Inanitio ⁊ repletio. vitent quoq̄ꝫ omnem repletioneꝫ ſuperfluā ⁊ nauſeatiuam ſatietatem. ſed in die paroxyſmi abſtineant a cibo ſi poſſibile eſt conſtante virtute. regimen tamen ſit groſſius reſpectu aliorū feb. putri. ⁊ hoc propter longitudinem eius niſi ſit in regimīne tentatiuo vſq̄ꝫ ad tres hebdomodas. ⁊ Auicen. dicit vel ꝑ aliquod huiuſmodi tempus poſſumus exhibere huiuſmodi regimen ſubtile. ⁊ vbi videremus non obſtante tali regimine egritudinem non remoueri nec diminui ſiue eradicari: tunc vtenduꝫ eſt regimine ingroſſatiuo ꝓpter cauſam dictam. Accidentia anime. gaudeat ⁊ letetur. vnde Auicen. laudat multum patientem adherere delitijs. Raſis tamen. 18. continentis voluit ꝙ timor ſubito inductꝰ poſſit a quartana liberare puta egrum ſubito cum enſe inuadēdo.

¶ Scđa intentio eſt lenitio ventris que qualiter ⁊ cum quibus perficiatur ſatis patet ex his que dicta ſunt in alijs curis inter cetera tamen lenitiua laudatur a Nicolo caſſiafiſtu. diſſoluta in aqua decoc. florum boraginis bugloſe ſticados ⁊ huiuſmodi.

¶ Tertia intētio completur dando ſirupum acetoſum ſim. quo q̄dē ſunt cōtenti practicantes a principio egritudinis vt dicit Nicolus in quo ſit mixtū mel ro. ⁊ credo ꝙ cōueniat ſirup. de epithimo. In proceſſu vero cōpetit ſirupus de biſantijs quia cuꝫ apertione ſua etiā iuuat ſua humiditate: que humiditas multum neceſſaria eſt in feb. iſta: qꝛ oēs indigent humectatione. ⁊ vbi calor febrilis eſſet intēſus

valde precipue in tēpoꝛe paroxyſmi non
incōueniēs eſſet adminiſtrare ſecū. ſiru.
vio. qm̄ iuuaret ſua frigiditate extinguē
do caloꝛem febꝛilem ⁊ iuuaret ſua humi
ditate extinguendo ſiccitatē humoꝛis ⁊
remouendo eam.

¶ Quarta intētio perficit̄ ꝑ adminiſtra-
tionez flo. de baſilica ſiniſtra. ⁊ dū extra
hitur ſan. cōſideretur quis ſit caloꝛ eius.
⁊ ſi ſit niger permittat̄ exire vſq̄ ad quan
titatem opoꝛtunā hn̄do tamen reſpectuz
ad virtutē. ſi aūt rubeus claudatur vena
vt nō vlterius exeat. ⁊ talis flo. nō ſolum
fit a pꝛin. ſed etiā ab auctoꝛibus cōcedit̄
in pꝛoceſſu. ⁊ ab Aui. cōceditur in pꝛin.
vt qn̄ ꝓpter vſum medicinarū calidaruz
ſupercalefactus eſſet ſan. aut ex caloꝛe fe
bꝛili intēſo aut peccaret ꝓpter retentio-
nem hemoꝛoydarū aut menſtruoꝝ fluere
ſolitoꝛū. vn̄ in tali caſu cōueniret flo. ꝑua
tm̄ ⁊ facta in ſaluatella ſiniſtra: qꝛ talis
minus debilitaret virtutē ꝗ flo. bꝛachij
vt apparet ex dictis Gen. vndecima ter-
tij ſup ca. dꝫ cura vlī tre. coꝛdis. etiā ex di
ctis ab Aui. tertia quarti ca. de cura le-
pꝛe. In ſcd̄o aūt caſu. ſ. ſi fuerit retētio he
moꝛoydarū aut menſtruoꝛum cōueniēs
eſt flo. in ſaphenis ambabus aut ſaltem
in vna ⁊ que etiā flo. ſit parua ne nimis
debilitetur virtus cōſiderata pꝛolixitate
egritudinis. In eūone vero ꝑ farmacum
ſolutiuū vbi intendamus minoꝛare ma-
teriam conuenit dare. ℥. ſ. diacatoliconis
aut. ℥. ſ. aque lactis cū zucharo in qua in
fundatur. ʒ. j. foliculoꝛum ſene. ⁊ hoc qui
dez eſt multū vſuale apud modernos pꝛa
cticantes. Et vbi timeremus multum de
cal. intenſa pꝛecipue tēpoꝛe eſtiuo conue-
niret dare aquā lactis ſolā aut decoctio
nem mirabolanoꝝ chebuloꝝ ⁊ indoꝝ. ⁊
hec eūo dꝫ eſſe in pluribꝰ vicibus: vt ait
Serapio ⁊ Ra. decimo Almā. ne eūetur
ſubtile ⁊ remaneat groſſum. Cū tm̄ mate
ria fuerit digeſta poſſumꝰ eūare eradica-
tiua eūando in pluribꝰ vicibus ⁊ non in
vna die ſolū laudat̄ etiā ab Aui. eūo ꝓvo
mitū. Inquit em̄ Aui. vomitus quidē in
pꝛin. paroxyſmi aut alleuiat paroxyſmū
aut eradicat eū. ⁊ hoc ſi talis vomitꝰ fiet
ad educendū materiā cōem exiſtētē in ſto
macho pōt etiā fieri quocūq̄ tpe. Si ve-
ro fiat ad educendū materiā ꝓpꝛiā ſecu-
rus eſt ipſum facere poſt digeſtionē ſicut
facto ſolutiuo per ven. Concedit̄ etiā in
pꝛoceſſu egritudinis eūo per vꝛinam ⁊ ſu
doꝛem.

¶ Quinta intētio bꝛeuiter concludendo
recurrendū eſt ad ꝓpꝛias fen. pꝛo coꝛde
ad vndecimam. pꝛo ſtomacho ad decimā
tertiam. pꝛo epate ad decimamquartam
pꝛo ſplene ad decimamquintam. ⁊ ſic de
alijs.

¶ Sexta intētio que eſt accidentiū coꝛre-
ctio. quoꝛū accidentium magis moleſtū
eſt frigus ſiue rigoꝛ validus. Ad cuius
accidētis remotionē ⁊ ſi plura medicamē
na ab auctoꝛibus medicine ſint poſita in
ter cetera dicit Nicolus fiat inunctio ad
ſpinā doꝛſi apud ignē magnū ex tyriaca
ſex annoꝛū vel circa cū qua ſit permixta
parū ſpice nardi ⁊ gar. ⁊ cal. apud ignez
cū vino vel oleo inungat̄ locus dictꝰ Et
aliq̄ faciūt dicto loco inunctionē cū oleo
rutaceo aut coſtino. per interiꝰ vero exhi
beat̄ tyriaca antiq̄ aut mitridatū aut cō
fectio diatrion pipereon aut cōfectio de
aſſa ſed nō eſt in vſu. Et iſta quidē medi-
camina nō debent adminiſtrari niſi dige
ſta materia alr̄ eſſet timoꝛ ne cōponeret̄
quartana cū quartana vt dicit Auicē. ⁊
Gal. in libꝛo de pꝛonoſticatione: narrat
hiſtoꝛiā de Ennio romano ad hoc pꝛo-
poſitum vide eum.

¶ Septima intētio cōplet̄ ꝑ medicinas
q̄ a ꝓpꝛietate cōferūt ⁊ ſunt ſicut radices
plan. quattuoꝛ date in potu cū. ℥. iiij. vi-
ni ⁊ tantūdē aque vt dicit Serap. lauda
tur etiā pentaphilon ⁊ ſimiliter millefo-
lium. Dio. etiā dicit ꝙ ſi ſumant̄ ſeptem
cimices in faba in potu cū vino ꝙ curāt
quartanā. Dicit etiā Nicolus ꝙ fiat in
unctio ex ſan. aſini circa ſpinam doꝛſi ꝙ
curat quartanā. Dicit etiā ꝙ habuit a fi
dedigno ꝙ ſi capiatur es nouū nunq̄ tm̄
elaboꝛatū ⁊ nouē diebus igneat̄ ⁊ totidē
extinguat̄ in ſucco celidonie: deinde ex
eo fiat anulus q̄ in digito anulari manꝰ
ſiniſtre teneat̄ ꝙ curat quartanā. Mul
ta alia ⁊ infinita ponūtur ab autoꝛibus
pꝛecipue a Nicolo que gratia bꝛeuitatis
omitto ⁊c.

¶ Cura quartane non pure.

PRo cura quartane nõ pure.
ꝓprio videbitˀ qualis dꝫ eẽ cu-
ra quãtũ ad regimen in ſex
rebus nõ naturalibus. ſecũ-
do ad medicinalia deuenie-
mus. ¶ Quãtũ ad dietã in cura quarta-
ne nõ pure facte ꝑ aduſtionẽ humoꝝ qua
liſcũꝗ fuerit dieta debet declinare plus
ad hu. ꝛ minꝰ ad cali. Et vbi fuerit a ſan.
aduſto vel colera aduſta eſſet maioꝛ indi
gentia in infrigidatione. incipiendo er-
go ab aere aer dꝫ eſſe humidioꝛ. Et ſi fue
rit a ſan. aduſto vel colera aduſta aer de
bet eſſe frigidioꝛ ꝙ̃ in quartana ꝓueni
ente a flegmate aduſto aut mſ̃ia natura
li aduſta. Cibi ſint ſicut ptiſana oꝛ. far.
oꝛdei amigdalatũ. Olera ſint ſicut bli-
tes boꝛago lactuca ĩ colera aduſta. Car
nes ſint ſicut pulloꝛum gallinarum ca-
ponum faſianoꝛũ perdicũ turturũ ꝛ qua
learũ hec oĩa a Mico. conceduntˀ. Itẽ ale
anſeꝝ ꝛ anatũ. Itẽ carnes hedi ꝛ agni an
nualis caſtrati iuuẽcis Itẽ epata gallina
rum teſticuli gal. nondũ coeuntiũ. Item
laudantˀ piſces petroſi. Et pꝫ facere epu
lum gratũ infirmis qđ in coloꝛe eſt albũ
capiãtˀ pulpe dictarũ carniũ. ſ. pulloꝛum
vel piſciũ ꝛ contũdantur: deinde cũ lacte
amig. dul. ꝛ cũ zucharo ſimul cum bꝛo-
dio leuiter decoquendo fiat deinde epu
lũ. Et ſi pꝫ cõdere cuꝫ ſpeciebꝰ ꝑcipue in
illa que eſt flegmatica in qua habẽda ẽ
conſideratio de cõfoꝛtatione ſtomachi
ꝛ ꝑcipue de eiꝰ digeſtiua. Spẽs ſũt ſicut
cinamomũ in modica quantitate. Fructꝰ
qui pñt exhiberi ſũt ſicut paſ. cappares
condite amigdale mũde melões ꝛ pſica
in colera aduſta pſica quidẽ ſunt conceſ
ſa ab Aui. niſi timeatˀ putrefactio. melo
nes niſi timetˀ ꝓuocatio vrine. Potus ſit
vinum album leue ꝛ cuꝫ aqua cocta lim
phatũ conſiderata virtute ꝛ cõſuetudi
ne motus ꝛ quies. motus dꝫ eſſe paruus
reſpectu quartane non vere. Somnꝰ ꝛc.
ſomnus dꝫ eſſe plixioꝛ vigilia. Inanitio
ꝛc. dieta debet eſſe minus groſſa ꝑcipue
in flegmatica vel colerica que vt pluri-
mum ſunt minoꝛis durationis reſpectu
aliarum. Accidẽtia anime. gaudiũ ꝛ mo
derata letitia conueniunt.

¶ Circa medicinalia condeſcẽdẽdo bre-
uiter ſi fuerit a flegmate aduſto pꝛimo ꝓ
cedat ven. lenitio que ꝛ qualr fieri dꝫ ſa
tis dictũ eſt. poſt deueniẽdũ eſt ad dige-
ſtionẽ materie dãdo oximel. s. ꝑmixtum
cum melle ro. colato: vel loco eius detˀ ſi-
ru. aceto. de zucharo vbi timeretˀ de calo
re febꝛilis. In pꝛoceſſu vero ſirupum ace
toſum cumpoſitum cũ aquis appꝛopꝛia
tis: puta ſcolopendrie apij fenĩ. ꝛ ſimiliũ
Digeſta vero materia fiat eũo cum deco
ctione polipodij epithimi ꝛ turbith aut
agarico in qua diſſoluatˀ caſſie. fiſtu. vel
diacatolicon. Et doſis eoꝛum ſtat in eſti
matiua medici habendo cõſiderationẽ
ad etatem ꝛc. Item loco dicte medicine
poſſet adminiſtrari electuarium indum
quod quidem eſt in vſu. ꝛ cum decoctiõe
paſ. ſcolopen. ſticados ꝛ ſimilium. aut lo
co eius aliqui dãt de diaſene ſꝫ nõ eſt in
vſu in Papia. conceditˀ etiã eũo ꝑ vomi-
tum ꝛ eſt vtilis in hoc caſu. ꝛ que fit cuꝫ
oximelle. s. diſſoluto in aq̃ decoctionis
ſeis aneti. Cõfoꝛtatio ſtomachi fit tã ꝑ in
teriꝰ ꝙ̃ ꝑ exterius adminiſtrata. Per in-
teriꝰ cũ aromatico ro. d. cõi aut Gab. ꝛ ẽ
multũ in vſu cũ zucharo ro. aut melle ro
ſa. aut cũ aromatico gariofilato ſed ẽ pa
rum in vſu. Ab extra vero fiat inunctio
cum oleo maſticino aut nardino. Si ve-
ro fuerit ex colera aduſta ꝓſuppoſita vẽ.
lenitione que fit ex decoctione pꝛunoꝛuꝫ
violarum in qua diſſoluatˀ caſſ. fiſtu. vel
mãne vel diacatoliconis. ℥ j. ſiru. viola.
℥. ß vel circa. Digeſtio aũt fit cũ ſiru. ace
to. s. aut oxizachara addẽdo de ſirupo
vio. ꝓpter humectationẽ ſuã ſicut ſupiꝰ
dictum eſt. Omnes euiꝫ iſte quartane in
digẽt humectatione vt dicit Mico. c. de
cura quartane cõtinue auctoꝛitate Gil
li. voluit ꝙ oĩo negligẽda ſit humectatio
quia caloꝛem quartane obtundit ꝛ ſicci-
tatem materie melancolice deſtruit. Eua
cuatio fit poſtea cuꝫ infuſione mirabola
noꝛũ citrinoꝛũ ꝛ indoꝝ in aquis endi. fu-
miterre ꝛ bug. aut in aqua lactis que di
citˀ mater infuſionũ a me. c. ꝓpꝛio. Et vt
vult. Aui. vbi caliditas eẽt violẽta poſ-
ſet ſola aqua lactis adminiſtrari niſi in
eo in quo ſtomachꝰ eſſet remollitus aut
in eo dominaretur humoꝛ frigidus ꝛ hu
midus: tunc enim non datur aqua la-

ctis vt vult Aui. Et vbi eſſet opꝰ floboto
mia: puta qꝛ materia eſſet ſanguini ma-
xta: tunc poſſet fieri de baſilica manus ſi
niſtre ſm ꝙ dictum eſt in cura quartane
de ſanguine aduſto. Si vero fuerit ex ſan
guine aduſto prius facta lenitione ven-
tris fiat flobotomia ex baſilica manus
ſiniſtre. deinde pro reſiduo materie dere-
licte illam digeres cum ſiru. conuenienti
dicto in cura quartane prouenientis a co
lera poſtea detur ſolutiuū tale. ℞. caſſi.
fiſt. diaca. ana. ℥. ß. vel ana. ʒ. v. cum deco
ctione paſſu. liquiri. capi. vene. ſcolopen
drie fumiterre florū buglo. ⁊ borag. in
qua quidē decoctione diſſoluāt predicte
medicine. ſcilicet caſ. ⁊ diaca. ⁊ hec quidē
medicina ſatis eſt conueniens ⁊ ſufficiēs
in caſu illo in quo vult Auice. ꝙ euacua
tio ſit leuis ſubtilis ⁊ debilis. Si mſia
fuerit naturalis aduſta quamuis illa nū
ꝙ̄ aut raro reperiaſ ſi tñ reperiatur cura
eius eſt ſicut cura quartane vere adden-
do humectātia ⁊ remiſſiora calefacientia
¶ Cura quartane continue eſt ſicut cura
interpollate: verum differt in tribus.
Quorum primum eſt quantum ad infri
gidationem que debꝫ eſſe maior propter
aſſiduitatem caloris febrilis. Secundū
eſt ꝙ flobotomia plus ⁊ audacius conce
ditur ꝙ̄ in interpollata ⁊ eſt magis neceſ
ſaria. ſcilicet vbiqꝫ vt dicit Nicolus. Ter
tium eſt circa adminiſtrationem regimi
nis quod debet eſſe ſubtilius: qꝛ eſt bre-
uioris terminationis. Item vtiliter debꝫ
eſſe minus cali. propter cauſam dictam
ſcilicet propter aſſiduitatē fe. ⁊ ſic ē finis

¶ De cura febris ethice.

Cura ethice conſiſtit in duabꝰ
intentionibus generalibus.
quarum prima eſt debita ad
miniſtratio rerum non natu
ralium. ſecunda eſt admini-
ſtratio medicinarum conferentiuꝫ ethice
¶ Quantum ad primam incipiendo ab
aere. aer in eſtate debet eſſe decliuis ad
frigidum vt valt Raſis. x. Almā. ⁊ qua-
liter fiat ſatis pꝫ ex alijs capitulis. Cibi
ſint ſicut panis infuſus in aqua frigida
aut ſit lotus in ea bis vel ter ⁊ poſtea in
fuſus in vino albo delectabili ⁊ bene lim
phato. Item confert ptiſana ordei ⁊ car
nes ſint ſicut hedi faſianorum perdicum
paruarum auium ⁊ pullorū ⁊ precipue
ale predictarum auium ⁊ teſticuli gallo
rum nondum coeuntium in lacte nutrito
rum ⁊ ſine lacte. Item carnes caponum
nutritorum ex amilo ⁊ frumento. Piſces
petroſi ⁊ nati in bonis aquis dul. Item
cancri fluuiales teſtudines limacie ⁊ ra
ne Itē oua ſorbilia precipue in aqua de
cocta. Item caſeus recens non ſalitus.
Item non exiſtente feb. putrida coniun-
cta vt dicit Serapio de quo lacte infra
magis dicetur. Olera ſint ſicut lactuca
portulaca blitis curcurbita malua ⁊ ſpi
nachia ⁊ ſimilia. Fructus ſint ſicut cera
ſa pruna more perſica granata precipue
muza melones indi cucumeres citrulli
poma arātia ficus humide vua bene ma
tura ſed in parua tamen quantitate. Po
tus ſit aqua ordei aut vinū albū debile
ſubtile clarum aromaticū ⁊ cū aqua lim
phatū: ⁊ tā cibi ꝙ̄ potꝰ debēt eſſe actua-
liter frigidi. ⁊ plus declinātes ad hūidū
ꝙ̄ ad frigidū qꝛ in feb. iſta plus indige-
mus humectatione ꝙ̄ infrigidatione vt
vult Auer. ij. colliget. Motus ⁊ quies vi
tetur motus vtatur quiete. aliquis tamē
motꝰ paruꝰ ⁊ mitis ante cibum conueni-
ens eſt. ⁊ ſimiliter leuis fricatio precipue
cum intēdimꝰ ſomnū ꝓuocare: qꝛ iuuat
vt Raſis dicit loco preallegato. Somnꝰ
⁊ vigilia. ſomnꝰ dꝫ eſſe prolixus. vnde Aui
ce. dicit ꝙ oportet vt ethicus declinet ad
quietē tranquilitatē. ſ. animi ⁊ ſomnū ⁊
vitet quantū pōt inſtātiā vigiliarū. Ina-
nitio ⁊ repletio. vitet replōnē ſupfluā ⁊
ieiuniū: ⁊ ideo vt vult. Aui. non debēt tol
lerare famen aut ſitim. Dieta tñ dꝫ ma-
gis declinare ad groſſum ꝙ̄ ad ſubtile ꝓ
pter prolixitatē morbi. ſꝫ qꝛ virtus eſt de-
bilis nō pōt regulare multā quantitatē
cibi in vna vice: iō dꝫ partire in multis vi
cibus: vt puta ter in die naturali: ⁊ cena
dꝫ eē āplior prādio ⁊ dñt cibi eē facilis
digeſtionis boni nutrimēti nō tñ facilr
diſſolubilis in corpore. Accidētia anime
gaudeat ⁊ letetur moderate.
¶ Secunda intentio principalis que eſt
circa medicinalia conuenientia quattu-
or habet intētiōes. quarū prima ē ad cāꝫ

feb.ethice non neglecta tamen feb.ſecū-
da eſt ad ethicā feb.prout ethica eſt.ter-
tia eſt ad diſpōnes complicatas cū ipſa
feb.ethica.quarta eſt ad accidentia con
iuncta cum cauſa.

¶ Prima intentio completur per ea que
contrariantur ipſi cauſe vt ſi fuerit vl-
cus in pulmone aut in pectore ſicut cō-
tingit in ptiſi debent remoueri ipſa vlce
ra non negligēdo tamen curationē feb.
ethice.Et ſimiliter ſi fuerit triſtitia ꝙ ad
miniſtretur cōtrariū.ſ.letitia. Si fuerit
ira remoueatur cū patiētia:vt dicit Iſaac
ꝛ ſic intelligendo de alijs cauſis de qui
bus eſſet prolixum narrare.

¶ Secunda intentio completur per me-
dicinas frigidas ꝛ humidas. ꝛ quāuis
Auicē.concedat trociſcos de camphora
qui ſunt ſicci intelligi debet ꝙ non ad-
mittantur ſoli ſed mixti cū aliqua re hu
mectāte vt cū ſiru.vio. aut ſimili vt vult
Nicolus ad hūc etiā intentionē confert
aqua ordei cocta cū cancris fluuialibus
ꝛ modus faciendi eaꝫ eſt vt accipiantur
cancri fluuiales recentes ꝛ euellantur cor
tices ꝛ extrema ab eis ꝛ abluantur cū aq̄
frigida,cinere ꝛ ſale tribus vicibꝰ ꝛ plus
donec remoueatur ab eis ille ordo gra-
uis.deinde lauentur iterū cū aqua frigi.
ſola poſtea conterantur ꝛ coquantur cū
aqua ordei excorticati.doſis iſtius aque
eſt lib. ſ. Ad hanc intentionē vꝫ ſicut iu-
lep violatū ſiru.vio.ſirup.de papauere.
ꝛ iſta poſſunt adminiſtrari permiſcendo
cū aqua frigida aut cū aqua endi. Item
laudatur ſiru. de iuiubis. Item electua-
rium reſtauratiuū deſcriptū a Gordonio
ꝛ multa alia reſtauratiua. Electuaria
ſunt deſcripta a practicis precipue a mo
dernis de quibus eſſet longū dicere: ſed
inter cetera apud practicos modernos ꝛ
excellentes viros laudatur vnū electuariū
deſcriptum a Franciſco de pedemontiū
quod dicit eſſe expertū:ꝛ confert tam in
ethica febrili ꝗ̄ in ethica ſenectutis. hec
enim electuaria reſtauratiua iuuant pro
pterea vltra hoc ꝙ humectant etiam re
ſtaurant.vnde Auicē.vult ꝙ omnes me
dicine que conueniūt in tali febre ethica
ſint frigide ꝛ humide ꝛ cū hoc nutritiue
Item in hac intentione multum confert
lac humanū quod ſugitur ab vbere:aut
lac aſininū quod apud aliquos magis
commendatur propter humiditatē ſuaꝫ
ꝛ eius ſubtilitatē vnde faciliter trāſit in
nutrimentuꝫ ꝛ debet eligi aſina iuuenis
que ſit in colore flaua propinqua partui
per duos vel tres mēſes ꝛ eius lac ſit bo
ne ſubſtantie qḋ cognoſcitur cū diſtillatur
ſuper vnguē aut ſpeculū qꝛ non extendit
verſus latera: ꝛ dꝫ nutriri aſina ex her-
bis frigidis ꝛ humidis ſicut endiuia la-
ctuca ꝛ ſimilibus.doſis eius ſit incipien
do primo a pauca doſi vt Aui. dicit.ʒ.x.
poſtea deueniēdo vſqꝫ ad.xxx.Franciſcꝰ
de pedemontiū incipit a quātitate.ʒ.iij.
ꝛ poſtea aſcendit vſqꝫ ad.ʒ.iiij. aliqui a
principio incipiunt a quantitate.ʒ.ij. ꝛ
poſtea aſcendunt vſqꝫ ad lib.ſ.ꝛ ego do.
ʒ.iij.vſqꝫ ad.iiij.ꝛ dꝫ dari ſtomacho ieiu
no.ꝛ cauſa propter quā experitur in mo
dica quātitate eſt qꝛ ne ſequatur leſio cor-
poris ꝛ ſequatur feb.putrida. Signa aūt
leſſionis ſunt:augmentum ſitis anguſtia
anhelitus ꝛ caloris recepti apparent. q̄
quidē accidentia quādo ſciūtur tunc ab
ſtinendū eſt a lacte.ꝛ etiā eſt abſtinendū
ab eo vbi feb.putrida coniuncta fuerit ſi
cut ſupra dictum fuit niſi lac eſſet factuꝫ
acetoſum ꝛ eſſet prius extractū butiruꝫ.
Modus auteꝫ faciendi lac acetoſum eſt
poſitus ab Auicen.capitulo de cura pti
ſis ꝛ debet ſumi ſtomacho ieiuno ꝛ debꝫ
eſſe nouiter mulctū ab vbere ne corrum-
peretur. Ab extra vꝫ inunctio facta ad
dorſum cum oleo violato ꝛ iſtud cōmu-
niter eſt in vſu apud me. Itē laudat Frā-
ciſ.de pedemontiū quoddā cerotū qḋ di
cit eſſe expertū cuius deſcriptio videatur
ab eo. Item confert epithima ad pectus
frigi.virtualiter non tñ actualiter vt di
cit Nicolus ꝛ debet adminiſtrari ante
cibum vt Raſ dicit loco ſuperius alle-
gato.laudatur ab auctore balneū ex aq̄
frigi.ſed vt dictū eſt de mente Genti. in
capitulo de cura putridarū in generali
aqud modernos non eſt in vſu.

¶ Tertia intentio eſt ad diſpōnes com-
plicitas cum ipſa feb. quarum inter ce-
teras plurimum reperitur febris putri-
da.vnde in caſu iſto interdū oportet ad-
miniſtrare ſolutiua que non conueniūt

in cura ethice vt ethica eſt cum ſit inmaterialis ſed ratione putride q̄ pl'm cauſatur propter indigeſtionem ex qua aggregātur ſupfluitates multe que ſunt a corpore euacuande ſed nō cū farmaco ſolutiuo forti propter timorē exiccationis ⁊ debilitatis virtutis: ſed cū farmaco ſolutiuo debili ⁊ leui euacuandum eſt qualia ſunt caſſia māna mirabolani q̄ licet ſint ſicci tn̄ laudantur ab Iſaac: ſed puto ꝙ debent eſſe permixti cū medicinis lenitiuis dictis aut cum ſiru. violato.

¶ Quarta intentio eſt correctio accidētium coniunctoꝝ cū ipſa feb. ethica que vtpl'm ſunt ſicut ſincopis fluxus ventris ⁊ tuſſis. vnde ſi fuerit ſincopis curatur dando aqua carnium hedi aut aliarum car. laudabiliuz ſupraſcriptarū ⁊ permiſcendo ſuccū de ſucco pomoꝝ macianoꝝ ⁊ ſimiliū vtputa de ſucco granatoꝝ ⁊ cū decima parte vini odoriferi. aut vt dicit Sera. detur vitellus oui ſorbilis ⁊ roretur facies ſepe cum aqua ro. Fluxus ventris curatur exhibendo in potu lac acetoſum a quo extractū eſt butirū. ⁊ ſilr exhibendo in potu trociſcos de ſpodio cō ſtricituos vt dicit Raſis loco ſepe allegato. Et vbi modo eſſz ventris ſtipticitas leniatur venter cum manna aut caſ. aut cū deco. prunorum ⁊ ſimilium: aut fiat cliſtere ex brodio pulli aut vitell' ouorum cum zu. rub. ⁊ oleo vio. ⁊ tale cliſtere eſt ſingulariſſimum ⁊ ego frequenter vtor habita intentione ad reſtauranduz leniendum infrigidandum ⁊ humectandum. Tuſſis curatur ſi fuerit ſm ꝙ plurimum contingit cōplicita cum fluxu vētris tunc detur ſirupus mirtinus ⁊ teneat ſepe in ore diadragantum lambendo.

¶ De cura ethice ſenectutis.

Cura huius conſiſtit in duabus intentionibus generalibus quarum prima eſt circa debitum regimen. ſecunda eſt circa adminiſtrationē medicinarum.

¶ Prima intentio aer debet eſſe calidus ⁊ humidus. ⁊ quomodo fiat ſatis dictū eſt in capitu. de cura quartane. Cibi ſint cal. ⁊ humidi facilis digeſtionis velocis deſcenſionis a ſtomacho ⁊ facilis penetrationis ad membra non habentes ſuperfluam viſcoſitatem oppillantē ⁊ ſint multi nutrimenti ⁊ iſti ſint ſicut carnes pulloꝝ ⁊ vitelli ouorum lac humanum quod ab vbere ſugitur aut lac aſininuz lac enim multū ab auctoribus cōmendatur quod qđ tn̄ debet eſſe decoctū cuz lapidibus fluuialibus ignitis. tale eni dicit Auicē. eſſe vltimi nutrimēti. ⁊ carnes ſupraſcripte poſſunt preparari cum aliquibꝰ ſpeciebꝰ puta cū cinamomo/ gar. ⁊ ſimilibus vt iuuetur digeſtiua membrorum naturaliū vt ſtomachi ⁊ epatis. vnde cibaria taliter preparata meliꝰ digeruntur ⁊ tales ſpecies laudātur a Nicolo auctoritate Conſtantini. Potus ſit vinum debile ſubtile odoriferum non nimis antiquū ne corpꝰ deſiccet ⁊ ſit pauce quantitatis ne nimis grauetur ſtomachus. Motus ⁊ quies. modicus motus ⁊ facilis ⁊ paulatine factus in loco ameno eſt conueniēs. Somnus ⁊ vigilia. vitet vigiliā precipue ſuperfluam quantū poteſt ⁊ adhereat ſomno quoniā iuuat humectando: non tamen ſit nimis ſuperfluus. Inanitio ⁊ repletio. abſtineat a fame ⁊ ſiti ⁊ ieiunio. ſit tamen cibus modice quantitatis ita ꝙ nō ſumatur multa quantitas cibi in vna vice ſed partiatur in multis vicibꝰ ⁊ abſtineat a coitu. Accidentia animi. gaudeat ⁊ letetur ⁊ forte aliqua ira conuenit vt dicit Nicolus

¶ Secunda intentio que eſt debita adminiſtratio medicinarū in ea conueniūt medicine que calefaciunt incipiēdo ſemper a debilioribus ⁊ aſcendendo ad fortiores. medicine leues ſunt ſicut mel aut mel roſa. fortiores ſunt ſicut zinziber cōditum. ⁊ ad hoc fortiores ſunt ſicut diamuſcus tiriaca ⁊ mitridatum. Ab extra vero fiat inunctio ad ventrem cum oleo maſticino aut nardino. De his etiam q̄ per interius ſumuntur laudantur cliſteria fctā ex decoctiōe capitū ⁊ pedū agni ꝑmiſcēdo ſecū đ cāomilla aneto ⁊ ſilibꝰ ⁊ decoquendo in dicta decoctiōe: poſtea

ponēdo de oleo ſiſamino aut de amigda
lis dul. qn̄ dictū oleum non poteſt babe-
ri. nam talia cliſteria que ſunt calida et
bumida ⁊ reſtauratiua laudanẗ a Se-
rap. ⁊ etiā ab Auicen. ⁊ ſimilibus cliſte-
ribus ego vſus ſum in Auguſtino de bi-
ſcoſſis Papie ⁊ liberatus eſt. Laudātur
etiā balnea facta cū camomilla ⁊ ſimili
bus a Serapione poſitis ⁊ ego feci ad-
dere in dicto balneo de capitibus ⁊ inte
ſtinis agni ⁊ inueni multū iuuare ⁊ mul
tum impinguare, ⁊ ſic eſt finis ethice ſe-
nectutis.

De cura febris peſtilentialis.

Cura febris peſtilentialis in
duabus conſiſtit intentioni-
bus generalibus. Quarum
prima eſt circa debitā admi-
niſtrationē in. vj. rebus non
naturalibus. Scđa eſt circa adminiſtra
tionem medicinarū conferentiū in cura-
tione eius quāuis parum reſpiciat illam
iuxta doctrinā Aui. in prin. capl'i ſigno
rum feb. huius dicens. Hec feb. eſt quie-
ta exterius conturbans interius ſecun-
dum plurimum perdominans.

Prima intētio aer debet eſſe decliuis
ad frigi. ⁊ potius ad ſiccum ꝙ̄ ad bumi-
dū vt reſiſtatur putrefactioni aeris ⁊ ei⁹
malignitati. fiat ergo ſic. roretur camera
aut locus habitationis ex aceto ⁊ aqua
⁊ precipue ro. ⁊ cū ſandalis ⁊ cū campbo
ra niſi vebemens eſſet inſtātia vigiliarū
aut multū timeretur de proſtratione ap-
petitus: que diſpoſitio ſepe contingit in
patientibus feb. peſtilentialē in quo ca-
ſu vitāda tunc eſſet camphora iuxta poſ
ſibile qꝛ deicit appetitū. conuenit etiā po
nere in camera de folijs ſalicū ⁊ vitium
iuxta modū poſitum cū alijs capl'is ma-
xime in capitulo de cura tertiane pure. ⁊
vt dicit Nicolus bonū eſt qꝛ infirmus
trāſportetẗ de vna camera ad aliam odo-
riferā ⁊ poſtea camera rectificetẗ ſm mo-
dum dictū. Cibi debent eſſe facilis dige-
ſtionis ꝑpter debilitatē virtutis que cō-
muniter coniungitẗ ꝑpter venenoſitatem
materie: ⁊ ideo debent eſſe tales vt poſ-
ſint bene digeri. vnde cibi qui cōceduntẗ
in bac egritudine primo incipiendo a pa
ne cū ſit in cōmuni vſu magis ꝙ̄ alij cibi
⁊ fere in omni egritudine debet eſſe pa-
nis de bona farina ⁊ bene fermentatus ⁊
in quo tēpore fermentationis ponatẗ pa-
rum aceti. Fercula ſint ſicut ptiſana or-
dei ⁊ panatella prius bene lauando pa-
nem ter aut bis ſcđm modū dictū alias
precipue in cura tertiane pure. Item lau
datur fere ab omnibus auctoribus medi
cine lac acetoſum a quo eſt extractū bu
tirum. Carnes que conceduntẗ ſunt ſicut
carnes bedi aut vituli aut vitule lactan
tis. Item carnes pullorum faſſianorū per
dicū auium paruarū ⁊ minutarū: ⁊ debēt
eſſe dicte carnes preparate aſſando ⁊ nō
elixando: nec debent eſſe multū pingues
⁊ vnctuoſe. nam elixa ⁊ vnctuoſa vitari
debent quātum poſſibile eſt vt dicit Ni
colus ⁊ debent eſſe preparate cum aceto
ſeu cum alijs rebus acetoſis vt cum agre
ſta ſicut arantij aut limonū ⁊ ſimilium ⁊
debent comedi actu frigide. oēs enim ci
bi ⁊ etiā potus vt dicit Nicolus debent
eſſe actu frigidi. Olera que conueniunt
ſunt ſicut blites endiuia lactuca portula
ca cicorea ⁊ acetoſa precipue. ⁊ iſta etiā
cōueniret preparare cū rebus dictis ace
toſis. conceduntẗ etiā vitelli ouorum ſimẗ
liter preparati cum aceto ⁊ alijs rebus
acetoſis dictis vt vult Raſis in diuiſio
nibus. Fructus qui conceduntẗ ſunt ſicut
limones pruna arantia ſuccus citri gra
nata muza aut acetoſa pruna mediocri
ter matura. Iſta tamē debēt ſumi in mo
dica quātitate ⁊ ſepe niſi aliquod accidēs
impedierit vt dicit Franciſcus de pede
montium. Potus ſit aqua ordei actu fri
gida ⁊ cū ſuccis predictis vt granatorū
⁊ ſimiliū vt dicit Frāciſcus de pedemon
tiū: et vt dicit ſint in quātitate multa ne
eorū paucitate inflāment et ſitim augeāt
niſi fuerit qđ probibeat. Itē vt dicit Aui.
conuenit acetum mixtū cū aqua frigida.
Item aqua frigida multa ⁊ ſubito bibi
ta in vna vice aut in pluribus vicibus: il
la eñi vt dicit eſt iuuatiua valde. pauca
aūt frequēter bibita fortaſſe nocet ⁊ eſt qꝛ
excitat caliditatē et non extinguit ſicut
facit aqua plurima: tamen vt puto boc
debet intelligi ꝙ datur aqua in multa
quātitate ratione medicine non autē ra

ſione potus permixti cum cibo quoniaꝫ talis aqua in multa quãtitate exhibita ſua grauitate faceret deſcendere cibum indigeſtum. Conceditur etiã vinum granatorum cum aqua veri frigoris a Gulielmo in practica ſua. conceditur etiam a Raſi vinum album odoriferum cui ſit admixtum quintupluꝫ aque frigide dulcis. ⁊ hoc in diuiſionibus. Franciſcus de pedemontium dicit ꝙ vinum debet eſſe album acerbum permixtuꝫ ſm̄ ꝙ exigit diſpoſitio feb. ⁊ tollerat diſpoſitio ſtomachi. ⁊ vbi non reperiretur vinum albũ dicit Nicolus ꝙ loco eius poſſet dari vinum rubeum ponticũ ⁊ odoriferum. Motus ⁊ quies quieſcat eger ⁊ nõ moueatur quantũ poſſibile eſt ne neceſſitas attrahendi aerem malũ peſtilentialẽ augeatur. Somnus ⁊ vigilia. dicit Nicolus ꝙ debent vitare vigilias ⁊ pro poſſe dormiãt in loco odorificato niſi accidẽs ꝓfunditatis ſomni dormitioni cõtradixerit. Franciſcus autem de pedemontiuꝫ in hoc aliqualiter vr̃ aduerſari Nicolo q2 dicit ꝙ parum dormiant ⁊ magis vigilent vt caliditas interior ad extrema trahaẽ. Sed pro concordia puto eſſe dicendũ ꝙ quilibet ꝓceſſit cum eſtimatiua ſua habendo cõſiderationẽ ad virtutem etatem ⁊c. Inanitio ⁊ repletio. vitari debet repletio ſuperflua. vnde Auicẽ. dicit ꝙ cibi multi ſunt mali: q2 ex eis fit additio materie morbi. debet tñ ſe abſtinere a fame vt vult Gulielmus qui etiã vult ꝙ omni die eger habeat lenitionẽ ventris. ſint ergo cibi pauce quãtitatis in vna vice ⁊ cibetur pluribus vicibus in die naturali vt fiat malorum ſpirituũ regeneratio que eſt neceſſaria propter corruptionem feſtinã quam recipiunt. vñ ſpiritus non ſufficiũt pro ſuſtentatione virtutis. ⁊ ideo vt fiat eorum regeneratio neceſſarius eſt cibus in parua quãtitate vt dictũ eſt ⁊ facilis digeſtionis. ⁊ cogendus eſt patiens ⁊ inuitandus ad ſumẽdum cibum. nam dicit Aui. ⁊ reſtaurẽtur ad comedendũ. i. inuitentur ⁊ cogantur. ⁊ poſtea ſubiungit. ⁊ plurimi eorum qui viriliter comedunt ⁊ violenter ⁊ ſi nõ appetunt abſoluunẽ ⁊ viuũt. Accidentia animi. caueat a malis ⁊ ſuſpectuoſis paſſionibus animi ⁊ teneatur in ſpe bona cum gaudio ⁊ letitia ⁊ annunciatione rerum delectabilium ⁊ preſentia dilectorum ⁊ etiã illorũ qui liberati ſunt a peſtilentia.

¶ Cura quantũ ad medicinalia cõſiſtit in ſex intentionibus. quarum prima eſt alteratio caloris febrilis. ſcđa eſt cõfortatio membrorũ principaliũ maxime cordis ⁊ ſpiritus ⁊ eoruꝫ depuratio. tertia eſt euacuatio materie peccantis. quarta eſt digeſtio ipſius. quinta eſt diuerſio vaporũ a corde ⁊ pororum apertio. ſexta eſt accidentium correctio.

¶ Prime due intentiones complenẽ dãdo in potu trociſcos de camphora cũ acetoſitate citri vt dicit Raſ. decimo Alman. ⁊ quos trociſcos etiã laudat Aui. ⁊ vbi non haberes acetoſitatẽ citri loco eius capiantur aliqui ſucci frigidi vt puta granatorum aceto. ⁊ ſimilium. aut vt vult Auicẽ. detur cum aqua ro. Item ad hanc intentionem conuenit zucharũ ro. confectio triaſanda. ⁊ iſta debent dari a principio vſqꝫ ad finem. nam lꝫ nõ conueniant ſtiptica a principio feb. putride vt vult Auicẽ. in. c. putridarum in generali in feb. tamen peſtilentiali gratia exiccationis humiditatis ſuperflue putrefacte aut apte putrefieri ⁊ gratia etiam putrefactionis membrorũ principaliũ ⁊ ſpirituum cõueniunt dicta ſtiptica. Idem dicit Nicolus ꝙ iſte due prime intentiones nõ ſunt poſtponẽde immo a principio vſqꝫ ad finem impleri debẽt quãtuꝫ eſt poſſibile. Ab extra vero cõuenit epithima factum ex aqua roſata ⁊ aqua bugloſe cũ ſandalis ⁊ in ſumma fiat ſicut dictuꝫ eſt in aliĳs capitulis ⁊ precipue in cura cauſonidis.

¶ Tertia intentio que eſt euacuatio materie cõpletur cũ euacuatione que debet eẽ eradicatiua niſi debilitas virtutis diſſentiret: que vt plurimũ accidit in feb. peſtilentiali ꝑpter venenoſitatẽ materie ex qua virtus debilitatur. ſed vbi virtus permitteret eſſe fiendã eradicatiua ſicut eẽt in materia furioſa fiat. ſufficiat igitur cõſiderata virtutis debilitate euõ minoratiua nõ quidẽ parua ſed ſufficiẽs aut ſaltem quo ad bonam partẽ materie eradicet ſiue talis euacuatio fiat cũ ſlo. ſeu cũ

farmacia:⁊ talis eũo debet fieri cũ medi-
cina reſpiciẽte materiã propriã:⁊ nõ ſolũ
cum medicina leniente qđ ſatis Aui. de-
dit intelligere cũ dixit.opȝ vt incipiatur
in eo ad euacuandum. non dixit lenien-
dum nec digerẽduȝ. cõueniens eſt igitur
euacuatio materie ꝓprie a prin.⁊ non ex
pectata digeſtione. Unde ſi materia fue-
rit ſanguinea aut ſanguini cõmixta fiat
flob. ⁊ primo de baſilica dextra deinde
de ſiniſtra iuxta doctrinam Auicen. vn-
decima tertij cap. de curatione egritudi-
num cordis in generali. nam flobotomia
facta primo ex baſilica dextra euacuat
repletionem exiſtentẽ circa cor. facta vero
ex ſiniſtra euacuat vapores exiſtẽtes cir-
ca cor. debet tamẽ ante flobotomiam pre
mitti cliſtere lenitiuũ ex regula generali
habita ab auctoribus medicine ⁊ preci-
pue ab Auicen. qui vult ꝙ ſtante neceſſi-
tate flobo. ⁊ farmacie ſ. lenitiue premitti
debet farmacia. ſcilicet lenitiua. ⁊ quia
intentione habita ad leniendum cliſteria
ſunt magis dilecta vt Aui. dicit cap. de
cura putridarũ in generali. ideo cliſte-
re lenitiuum primo premittendum eſt.
Si vero materia fuerit alia a ſanguine
aut a ſanguine ſeparata tũc fiat euacua
tio cũ medicinis reſpicientibus materiã
propriam que medicine tamen ſint bene-
dicte vt dicit Nicolus auctoritate Auẽ-
zoar. Unde in materia colerica fiat eua-
cuatio cũ reubarbaro ⁊ mãna. Si vero
fuerit materia flegmatica eũes cũ agari-
co precipue qr attrahit materiam a mem
bris ſpiritualibus. vnde Auicen. in de vi
ribus cordis: cõnumerat agaricum inter
medicinas cordiales. Si vero materia
fuerit melancolica euacuetur cũ ſene po-
lipodio epithimo aut mirabolanis indis
Et ſi materia fuerit aduſta euacuetur cũ
reubarbaro ⁊ fumoterre ⁊ aqua caſei. Et
ſi materia fuerit mixta euacuetur cũ ſen-
ſitiuis medicinis ꝓmiſcendo eas adinui-
cem ſm diuerſitatem materierũ mixtarũ
poſtea minorata materia deueniendũ eſt
ad aliam intentionem vt infra.
Quarta intẽtio eſt digeſtio materie que
remanſit poſt euacuationem minoratiuã
⁊ completur digerẽdo digeſtiua diuerſa
ſm diuerſitatẽ materie taliter tñ ꝙ quod
libet digeſtiuum recipiat acetum vt dicit
Nicolus ⁊ etiã de alijs medicinis reſiſtẽ
tibus putrefactioni de quibus dictũ eſt
ſupra. De digeſtiuis autem conuenienti
bus ſunt ſicut ſirupꝰ de acetoſitate citri
⁊ ſirupus acetoſus ſcilicet quem Fran-
ciſcus de pedemontium ponit pro digeſti
uo ⁊ quem ego facio adminiſtrare fere
in omni materia digerendo. poſtmodum
digeſta materia reſtat euacuare reſiduȝ
eius in totum vel ſm partem vt virtus ꝑ
mittit ⁊ neceſſitas exigit.

¶ Quinta intentio eſt diuerſio materie
ad exteriora que precipue videtur eſſe cõ
ueniens vt vult Auicen. quãdo patiens
deuenit ad hoc vt hipocũdria eius tẽdan
tur ⁊ extrema infrigidentur ⁊ prolongã
tur vigilie ⁊ ſit permixtio mentis ⁊ vide-
mus pectus ⁊ quod eſt ſupra ipſum ele-
uari: tunc aũt dicit neceſſe eſt adminiſtra
re regimen trahens caliditatem ad exte-
riora cum fricationibꝰ ⁊ calefactionibus
⁊ ſimilibus vt diuertantur vapores qui
retinẽtur in mẽbris ſpiritualibus ⁊ alijs
mẽbris interioribus cauſantibus predi-
cta accidentia.

¶ Sexta intẽtio eſt correctio accidentiũ
que ꝓ ſm cõiunguntur cũ febre peſtilen-
tiali. ⁊ iſta ſunt ſicut vermes propter fu-
gam eorum a materia venenoſa ⁊ ꝓpter
eorum generationem ex materia putrefa
cta ⁊ corrupta. Item proſtratio appeti-
tus ꝓpter malas materias ⁊ corruptas
in ſtomacho exiſtentes. Item ſincopis ꝓ
pter deſtructionez ⁊ corruptionẽ ſpirituũ
a materia venenoſa. Si igitur fuerint ver
mes fiat cliſtere ex decoctione ſebeſten.
Itẽ detur decoctio de cornu cerui aduſto
qđ eſt multũ vſuale precipue apud me.
Item conuenit ſorbire aliqđ aceti tẽpore
ſomni ex ſententia Aui. caplo de ſignis
vermium. Si fuerit proſtratio appetitus
fiat ſicut dictuȝ eſt in cura febris flegma
tice. Si fuerit ſincopis fiat ſicut dictum
eſt in ca. de cura febris ſincopalis. ⁊ ſic
eſt finis.

¶ De cura variolarum
⁊ morbillorum.

Cura variolarum ⁊ morbillo
rum qui morbilli apud Aui.
dicuntur variole colerice cō
ſiſtit in duabus intentioni-
bus generalibus. quarū pri
ma eſt circa debitam adminiſtrationem
in ſex rebus non naturalibus. ſecūda eſt
circa medicinalia.

¶ Prima intentio in principio ⁊ ante ap
paritionem earum aer debet eſſe tempe-
ratus aut ad frigiditatem decliuis vbi
inquietudo aut inflammatio eſſet vehe-
mens. cum autem apparere inceperint ⁊
ſimiliter in proceſſu eorū cuſtodiendꝰ eſt
patiens ab aere frigido ⁊ ingeniandum
eſt vt ſtet coopertus cum pānis precipue
coloris rubei maxime de ſcarlata. naꝫ in
eis eſt proprietas extēdendi materias ca
lidas ad exteriora cuꝫ frequenter aſpiciū
tur. non ſit tamē coopertura talis ꝙ gra
uet infirmū aut ipſum debilitet. ſed illud
quod de aere calido dicit̄ cōuenire poſt
apparitioneꝫ earū debet intelligi niſi pa
tienti acciderit tremor ⁊ ſincopis ⁊ cum
magna inflammatione caloris febrilis:
quia tunc ponendus eſſet patiens in aere
frigido vt cor eius temperetur. Cibi ſunt
diuerſificandi ſm diuerſitatem temporū
morbi. nam in principio ante apparitio-
nem earum cōueniunt ſicut lentes excor-
ticate ⁊ decocte cum aceto ptiſana ordei
amilum lactuce cum aceto aut cum agre
ſta portulace cucurbite. ⁊ in dicto tempo
re vitentur carnes ⁊ vitelli ouorum ſorbi
lium donec feb. omnino mitiget̄ vt vult
Raſis vigeſimo continentis: niſi vt dicit
Nicolus caſus virtutis exigeret; quo ca
ſu tunc conceduntur ſed preparentur cuꝫ
agreſta aut ſimilibus acetoſis. Potus
in dicto tempore ſcilicet principij ante ea
rum apparitionē ſit ſicut aqua ordei aut
iulep violatum aut roſa. ⁊ in ſumma con
ueniunt cibi ⁊ potus dicti in cura feb. pe
ſtilentialis. tamē ante cibos dictos con-
uenit preponere aliquos cibos lenientes
vt ſpinachia ⁊ ſimilia vt exhibendo ſicut
caſ. ⁊ mannam ⁊ ſimilia vt puta infuſio-
nem prunorum. nam vt dicit Aui. oportet
vt in principio natura ſit lenis. eſt enim
eius lenitio iuuatiua valde ſicut conſtri-
ctio eſt nociua valde ad hanc intentionē
ſcilicet lenitionem ventris. Ultra predi-
ctas medicinas ſingulariſſime valent ta
marindi qui multū ab auct. commēdati
ſunt in hac cura in intentione euacuatio
nis ⁊ lenitiouis vētris. ⁊ ꝑcipue ab Aui.
quia cum hoc ꝙ ſunt lenitiui ſunt etiam
extinctiui caloris ⁊ ebullitiōis materie
ſedatiui. poſt etiam earū apparitionem ⁊
in tempore declinationis feb. conueniūt
cibi temperati aut ad aliquam calidita-
tem declinantes: vnde tunc conueniunt
carnes auium laudabilium vt pullorum
⁊ pullarum ⁊ ſimilium. laudantur etiaꝫ
tunc vitelli ouorum ſorbilium. Et potus
conueniens per tunc ſit vinum album po
tius ꝗ̃ rubeum vt vult Nicolus quāuis
Frā. de pedemontiū videatur laudare ru
beum. ego autem vtor albo ⁊ adhereo in
hoc opinioni Nicoli quoniaꝫ eſt magis
aperitiuū ⁊ ceteris paribus minus cali-
dum: ⁊ ſit permixtum cum aqua calida
cocta. vinum tamen ante earum appari-
tionem non debet dari ſi patiens poteſt
ab eo excuſari ꝙ ſi non in dicto tempore
ſcꝫ principij ante earum apparitionē ſit
rubeum ⁊ ſtipticuꝫ vt dicit Nicolus. poſt
etiā apparitionem dictorum morbilloruꝫ
⁊ variolarum vitandi ſunt cibi ⁊ potus
leniti. nam vt voluit Raſis. xx. cōtinētis
poſt eorum exitum nullo modo exhiben
dum eſt aliquid mollitiuum: quia ſepe in
fine morbi accidit fluxus ventris vt teſtā
tur aucto. medicine precipue Raſis loco
allegato ⁊ frequenter apud me viſum eſt
in experientia. Motus ⁊ quies. motus tē
peratus ⁊ in aere temperato factus ⁊ vbi
non flant venti in principio morbi ⁊ ſimi
liter in declinatione conuenit. ⁊ ſimiliter
fricatio ſub coopertura pannorum facta
quia poros aperit ⁊ vapores excludit ⁊
materiam ad exituꝫ preparat vt dicit Ni
colus. Somnus ⁊ vigilia. ſomnus ſit tē-
peratus ante apparitionē earū. ſed quan
do incipiunt apparere minuat̄ ſomnus
propter cauſam notam ⁊ augeatur vigi
lia. Inanitio et repletio. vitetur repletio
ſuperflua tam cibi ꝗ̃ potus et vitet̄ coi-
tus. Accidentia animi. vitetur ſollicitu-
do triſtitia ira furor: licet forte aliqualis
ira parua poſt earum apparitionem non
eſſet illaudabilis: ſtudeat tamē pro poſ-

ſe gaudere.
¶Quantum ad medicinalia cura conſiſtit in quattuor intentionibus generalibus quarũ prima eſt ad cãz ſiue materiã morbi. ſecunda eſt ad morbum. tertia eſt ad accidentia applicata. quarta eſt cuſtodia quorundam membrorum a nocumẽto eorum.
¶Prima intentio que eſt ad cauſaz ſiue materiam ſtat in tribus intentionib⁹ quarum prima eſt ad equationem ſiue ad digeſtionẽ materie. ſecunda eſt ad euacuationem eius. tertia eſt ad diuerſionẽ materie ad exteriora.
¶Prima intentio prime intentionis generalis que eſt digeſtio materie diuerſificari debet ſm diuerſitatem temporũ morbi quãtum. ſ. ad principium eius. ſ. ante apparitionem variolarum vel morbilloruz: ꝛ quantum ad temporis proceſſuz ꝛ apparitionẽ earũ. nam ante apparitionẽ earuz ſiru. digeſtiuus qui conuenit debꝫ eſſe ingroſſatiuus materie facientis morbũ ꝛ prohibitiuus ebullitionis materie vnde in caſu iſto ſanguine exiſtente ſubtili ꝛ colerico vel in quo dominat᷑ colera ꝛ proprie in morbillis ꝛ non exiſtente materia furoſa que poſſit expectare digeſtionẽ fiat digeſtio cũ infrigidãtib⁹ et inſpiſſantibus ſanguinem. in quo caſu concedit Auicenna. ſirupum de dactilis imaturis qui ſiru. apꝺ nos nõ reperitur. et iꝺ vt puto loco eius poteſt exhiberi ſirup. de iuiubis aut de ſucco aceto. aut de acetoſitate citri. et iſti duo ſunt multũ vſuales apud modernos practicos. poteſt ẽt dari ſicut ſirupus de ribes aut ſirupus roſa. aut ſirupus de granatis acetoſis ꝛ cuz aquis conuenientib⁹ vt portulace lactuce et ſimilium. Si vero ſanguis fuerit groſſus et etiam precipue ante tempus apparitionis eorũ. in quo caſu Franciſc⁹ de pedemontium cõcedit decoctionẽ feniculi et aniſi. credo ꝙ loco iſtius decoctionis conueniret ſirupus de biſantijs quo ego cõmuniter vtor in caſu iſto ꝛ ſine aceto propter timorem fluxus ventris et excoriationis inteſtinorum. Aque que poſſunt permiſceri cũ dicto ſirupo ſunt ſicut aqua endiuie feniculi et ſimilium.

diuerſificando eas in caliditate maiori aut minori ſm diuerſitatem corporis in cõplexione eorũ. ꝛ ſcꝺm diuerſitatem materie in minori groſſitie: ꝛ ſcꝺm diuerſuz gradum caloris febrilis. ꝛ in caſu iſto. ſ. poſt apparitionem earum ꝛ eorum ꝛc ſimiliter in principio apparitionis eorum ꝛ earum laudatur ab Auicenna inter ceteras medicinas vna decoctio ꝗ eſt multum in vſu apud practicos modernos ꝛ precipue apud me ꝛ que eſt ſecũda ab eo poſita ꝛ que vt dicit expellit caliditatez a partibus cordis ꝛ prohibet pulſuz cordis ꝛ hoc facit expellendo materias ad exteriora. hec tamen exhibitio prouocantium ꝛ aperientiuz debet fieri poſt flobotomiam ſi flobotomia expedit ideſt conſentiat particularia de flobotomia ſiẽda vt virtus etas ꝛc. opꝫ etiam preceſſiſſe lenitionem ventris vt dicit Raſis loco allegato. debent etiam hec prouocatiua diuerſificari ſm intenſionez ꝛ remiſſionem feb. vt ſatis dictũ eſt. ꝛ ſcꝺꝫ diuerſam diſpõnem pororũ corporis in apparitione ꝛ conſtrictione eorum ꝛ ſꝫ diuerſitatez materie in ſubtilitate ꝛ groſſitie eius vt dicit Nicolus.
¶Secunda intentio eſt eũo que quãtũ ad opus ꝛ intentionem medici debet eſſe prima: qꝛ cum materia ſit ſanguinea aut ſanguini cõmixta ꝛ vt preſupponit᷑ apta ꝑ flobotomiã euacuari: ideo ab ea incipiẽendũ eſt niſi natura per ſe euacuet per nares aut hemoroidas aut menſtrua ꝛ ſtãtibus conditionibus requiſitis ꝛ conſentien. ad eam vt virtus etas ꝛc. ꝛ vbi non poſſet fieri flobotomia ponant᷑ ſanguiſuge ꝑprie in natibus ſpatulis ꝛ dorſo vel ponant᷑ vẽtoſe ſuꝑ ſpatulas cum ſcarificatione. ꝛ hoc eſt magis vſuale ꝛ ſecuri⁹. Spatiũ vo tẽporis adqꝺ poſſum⁹ ꝓuẽire ad faciendũ flobotomiã nõ põt punctualiter aſſignari. nã Aui. dicit ꝙ ſpatiũ flobotomie eſt vſqꝫ ad quartũ diem tñ aliquando fit in ſcꝺo die aut tertio aut primo: iꝺ medic⁹ dꝫ eſſe ſollicit⁹ ad flobotomandũ añ eoꝝ appitionẽ qꝛ poſt eoꝝ apparitionẽ nõ ẽ flo. neceſſaria. Et eã Aui. ꝛ raſis ꝑ tũc prohibent niſi vehemẽs furit repletio et dominium materie ſuper

fluentis.dicit Aui. tunc eniȝ flobotoma
tur q̄titate q̄ ericcet.i. educat illud ſuper
fluum ita ꝙ quare videtur velle ꝙ nō ſi
at flobotomia magna ⁊ que flobotomia
videtur conuenire reſpectu cauſe antece
dentis ſolum ⁊ non reſpectu cauſe con
iuncte qui traberetur ad interioꝛa: ⁊ il
lud dicitur de flobotomia.ſcilꝫ.ꝙ ſtante
repletione conuenit flobotomia non ob
ſtante tempoꝛe apparitionis earum ⁊ re
ſpectu materie antecedētis. ideȝ puto eē
dicendum de euacuatione cum farmaco
ſolutiuo reſpiciente materiam pꝛopꝛiam
ſ.colericam ꝑmixtā cum ſan.⁊ que ꝑ flo.
ꝑfecte euacuari non poterit.talis eñ eua
cuatio debet fieri cū facilitate puta cum
manna tamarindis ⁊ ſimilibus pꝛout cō
cedunt auctoꝛes medicine. ⁊ ego multo
tiēs deuenio ad exhibitionē.reu.in infu.
⁊ hoc fuit in magiſtro Carolo de caruis
ſſe phiſici ducis oꝛliēſis ⁊ a paucis dieb⁹
citra dedi in ſubſtantia filie parue Joan
nis de biſcoſſis ⁊ ſic aliter operatus ſuȝ
in alijs. iter ceteras tñ medicinas laudā
tur tamarindi ꝑdicti quia cum ſolutione
ſua ſunt ſedatiui acuitatis materie coleri
ce deſtructiui. ⁊ licet Raſis. x. al. di
cat ꝙ ſummopere cauendum eſt poſt ap
paritionem variolarum ⁊ moꝛbilloꝛum
non detur aliud quod ventrem ſoluat.
hoc vt alia dixi debet intelligi niſi mate
ria ſit ſuperflua ſicut de flo. dictum eſt.⁊
ſic etiam dicit Nicolus. vel alr̄ vt puto
poſſet reſpōderi ꝙ Raſis loquitur de ſo
lutiuo foꝛti euacuando materiam exol
uendo ⁊ hoc ꝑpter timoꝛem fluxus qui
communiter accidit in iſta egritudine vt
dictū eſt ſȝ cū medicinis leuibus non cō
uenit facere eūationē ſiue moꝛbus fuerit
in pꝛincipio ſiue in ꝓceſſu poſt apparitio
nem variolarū ⁊ moꝛbilloꝛuȝ ⁊ pꝛecipue
cū tamarindis.nam in pꝛi. cōpetit talis
eūo cum medicinis leuib⁹ ⁊ lenitiuis ad
educenduȝ mās feculentas inteſtinales
⁊ ad mollificādū venas pꝛimas.i.meſerai
cas. ⁊ in ꝓceſſu ad educēdū mās que re
manſerunt ⁊ non potuerūt ꝑfecte eūari ꝑ
flo. vt ſtatim dictū eſt.nō exiſtēte vero ma
teria ſuꝑflua nullo mō cōpetit eūo cū me
dicinis foꝛtib⁹ nec ēt leuib⁹ in ꝓceſſu poſt
earū apparitionem ita ꝙ ēt pꝛotūc ceſſā
dū eſt ab oī euacuatione.ita ꝙ ēt a cliſte
rijs vt dicit Nicolus qꝛ talia eūantia di
uertūt materiā ad cōtrariū. ⁊ hoc puto
eſſe intelligendū niſi ventri ſtipticitas cō
iungeret̄ qđ rariſſime accidit: immo vt
plurimū cōiungit̄ fluxus ven. quapꝛop
ter in dicto tēpoꝛe.ſ.apparitionis earum
abſtinēdū eſt ab inunctionibus ⁊ empla
ſtris vt dicit Aui. Et ſimiliter intelligē
dū eſt de oppillationib⁹ vt volūt auc. me
dicine ⁊ ꝓcipue Auic. ⁊ hic modus cura
tionis obſeruatur pꝛecipue apud pꝛacti
cos modernos.

¶ Tertia intētio ſiue vltima pꝛime inten
tiōis generalis que eſt diuerſio materie
ad exterioꝛa completur per adminiſtra
tionem rerum calidarū.ſ.aeris cali. aut
ſaltem ad cal. decliuis ⁊ cum inſpectio
ne rerū ru.⁊ cum medicinis ꝓuocantib⁹
de quibus ſupꝛa dictum eſt maxime cum
d.facta ab Auicen.que eſt deſcriptio ſe
cunda de qua facta eſt mētio in digeſtio
ne materie. Ad hāc intentionē valent
ventoſe cum ſcarificatione quas vidi ali
qñ ꝯferre multū maxime in domino An
tonio de barachijs.⁊ Aui. laudat odoꝛa
re crocum ſȝ hoc nō eſt in vſu.⁊ in hoc tē
poꝛe appitionis variolarū ⁊ moꝛbilloꝛū
ꝓhibendus eſt patiēs ab oī re repellente
materiam ad interioꝛa ⁊ oppillāte: ⁊ iō
Aui. ꝓtūc ꝓhibet dictoꝛū adminiſtratio
neȝ que qñqȝ fit in feb. maxime acuta vt
puta ad doꝛſū cū oleo vio. maxie ī pueris
vt dictū fuit de mēte Gen. ſuper capl̄o de
cura putridaꝝ in generali: ꝓpter quam
cām in tꝑe appitionis eoꝝ ꝓhibeo ſemꝑ
adminiſtrationē epitimatum ſuꝑ mēbꝛa
pꝛincipalia que communiter in febꝛibus
adminiſtrari ſolent.nō in adminiſtratio
ne ꝑdictarū medicinaꝝ eſt timoꝛ de ſubi
ta cōſtrictione anhelit⁹ ⁊ de malo fluxu
vētris ⁊ de mictu ſanguinis vt vult Aui.
⁊ ſimiliter Raſis.xviij.continētis.

¶ Secūda intentio pꝛincipalis q̄ eſt ad
moꝛbū.ſ.ad variolas poſt complemētuȝ
apparitionis earum in caſu iſto quinqȝ
ſunt habēde intentiones quibus parum
aut nihil fere eget moꝛbilli. Quaꝝ ꝓma
ē maturatio earum. Secūda poſt earum
maturationē apertio earuȝ. Tertia poſt
aperitionem earum exiccatio ſi fuerint
magne: quia ſi fuerint parue neceſſaria
non eſt talis exiccatio. Quarta eſt vt ſub

ueniatur vlceri ſuccedenti. Quinta ⁊ vltima eſt curatio veſtigioꝛum earum ⁊ cōcauitatis earum.

¶ Pꝛima intentio que eſt maturatio cū pertranſeunt ſeptimā diem vt vult Aui. ⁊ in nona die non complete maturantur opꝫ ꝙ artificialiter pꝛouideat᷑ qđ fit faciendo decoctionem caricarū paſſularū enucleatarum dactiloꝝ pinguiū ⁊ cum dicta decoctione fomentando eas. eſt ēt alia decoctio ſcꝫ maluarū altee fenugreci ſeminis lini ⁊ ſimilium: aut vt voluit Raſ. xviij. conti. ſuffumigetur facies in locis variolarū cum aqua cal. in qua decocta ſit camomilla. ⁊ ego alias feci fieri iſtam. d. in qua infundebantur petie lini ⁊ ſuperponebantur locis variolarum nam vltra iuuamentum maturationis ſequebatur iuuamentum ſedationis doloꝛis earum.

¶ Secunda intentio que eſt eruptio earum poſt maturationē vbi a natura non rumpātur tūc vult Aui. ꝙ hoc fiat artificialiter vt cū acubus aureis pungēdo in duobus aut tribus locis ⁊ auferatur ab eis humiditas fluens cuꝫ coto ⁊ leuiter ipſum applicādo ſine violentia ⁊ cōpꝛeſſione. aut loco puncture dictarum acuum incidantur foꝛpicibus vt quidā faciunt remouendo modicum de pelle earum ne remaneat in eis materia putrida ſed tota ab eis effluat abſq; expꝛeſſione: ⁊ hoc frequēter vidi facere ⁊ talis eruptio ſolum habet fieri in magnis qꝛ parue ſolum indigent exiccatione materierū poſt earum apertionem cuꝫ remanentia multe humiditates ⁊ ſoꝛditiei etiam exiccatione indigent.

¶ Tertia intentio que eſt exiccatio earū fieri pōt multis modis pꝛimo cum aqua ſalis in qua eſt virtus croci vt dicit Auicen. Itē cū aq̄. d. tamariſci lentiū ⁊ roſ. in qua aqua infunditur cotū ponat᷑ ſup eas. hoc enim maturat ⁊ exiccat vt dicit Auic. ⁊ eas cadere facit cū velocitate. talis enim exiccatio vbi fuerit variole magne non dꝫ fieri ante maturationē ſup. ⁊ apertionē qꝛ tunc vehementer augeret doloꝛem vt vult Raſ. loco allegato. ſcꝫ. xviij. conti. Itē ad hāc intentionem exiccatiōis ſuffumigatio facta ex tamariſco eſt iuuatiua valde vt dicit Aui. Item ſi fiat cū oliuarum folijs deſiccat eas vt dicit Raſis loco pꝛeallegato. Ali⁹ modus exiccationis vt vult Auic. fit ꝑ doꝛmitionem patientis ſuꝑ farinam croci milijſabe ⁊ oꝛdei. ⁊ melius vt iſta ponantur implendo culcitrā que ſit rara ex pꝛedictis rebus vt penetret eoꝝ virtus. ⁊ qn̄ querimus exiccationē ꝓtūc vitādū eſt oleū qꝛ eſt malū vt dicit Aui. qꝛ pꝛohibet exiccationē. verūtn̄ facta cōuenient̄i exiccatione vbi coꝛtex variolarū eſſet fedus q̄ remanſiſſet deſuꝑ in modū eſcare inunctio multotiens facta cum oleo communi tepido cū modico croci videtur eſſe cōueniēs. ⁊ hoc remediū ponit᷑ a Raſ. x. Alman. ⁊ ego pluries feci hoc adminiſtrare ⁊ vidi conferre ⁊ ſedare doloꝛē: ⁊ debent pꝛohiberi patientes ne ſcalpent ſe ne remaneant veſtigia rupta ⁊ concauitates vt dicit Nicolus que ſi remāſerint remoueātur ſm modum ſtatim dicendum.

¶ Quarta intentio. ſ. vlceris curatio fit cū vnguento facto ex ceruſa ⁊ albumine oui ⁊ oleo roſ. aut cum vnguento de ceruſa ⁊ litargirio vt dicit Aui.

¶ Quinta intentio. ſ. veſtigioꝝ ⁊ cōcauitatū curatio. ad veſtigia remouenda conuenit aqua ſublimationis pedū vituloꝝ radicū ſerpentarie ⁊ floꝛum fabarū cum aqua roſata aut aqua limonū aut citrāguloꝝ: etiā cōuenit vt dicit Nicolus ⁊ multa alia ſunt ab auctoꝛibus medicine poſita pꝛecipue ab Auicē. ⁊ a Franc. de pedemontiū tā ſimplicia ꝙ̄ cōpoſita de quibus eſſet pꝛolixū narrare. Ad cōcauitates eoꝝ remouendas dicit Fran. de pedemontiū ꝙ ſi remāſerint nō replebuntur qꝛ vlcerauerunt interioꝛa. ſ. cutē ⁊ mirach: que cū ſint de radicantib⁹ mēbꝛis. ſ. ſpermaticis non reſtaurant᷑. Nicolus tn̄ ponit regimen dicens ꝙ adiuuat regimen impinguantium ⁊ inūctio facta ex carne teſtudinū marinarum adustarum ⁊ ſubtiliter tritarum ⁊ mixtarū cum oleo.

¶ Tertia intētio gn̄alis q̄ eſt circa coꝛrectionē accidētiū ꝯiunctoꝝ cū variolis ⁊ moꝛbillis ⁊ lꝫ plures ſint q̄ pn̄t coniūgi de quib⁹ eſſet pꝛolixū narrare tn̄ tangentur ſolū iſta q̄ vt pl̄m euenire ſolent ⁊ de

quibus cura magis eſt adhibenda. que
accidentia ſunt ſicut inflammatio calo-
ris febrilis. ſincopis fluxus ventris pũ-
ctio in plantis pedu3 aut in palmis ma
nuum. Si igiẗ fuerit inflammatio ita·ꝙ
non obſtante dimiſſione rerum calefaciẽ
tium ta3 intus q̄ extra tẽpore apperitio
nis earum ⁊ iſta inflammatio non mino
ratur immo potius augetur poſtq̄ feb.
ceſſauit ſed iterũ redit ſicut prius in quo
caſu tunc redeũdum eſt ad fl'o. ſcilicet ba
ſilice aut vene cõis aut ſaphenaru3. Si
fuerit retentio hemoroidarum aut men-
ſtruoꝝ ⁊ ad adminiſtrationem infrigidã
tium ſunt ſicut dictũ eſt ſupra ⁊ inter ce-
tera ſiru. vio. eſt vtilis in caſu iſto. Si fue
rit fluxus ventris dentur trociſci de ſpo
dio cum ſeminibus acetoſe ⁊ de ſimilibꝰ
vt dicit Raſis in diuiſionibus. Si fuerit
ſincopis curetur ſicut dictum fuit in cu-
ra febris ſincopal'. Si fuerit punctio plã
te pedum aut palme manuum ponãtur
dicta membra aſſidue in aqua calida, vt
dicit Nicolus ⁊ ego vidi multum con-
ferre.

¶ Quarta intentio generalis eſt quorũ
dam membrorum cuſtodia ne ledantur
aut ſi aliqua ex eis fuerint leſa eorum le
ſio remoueatur que ſunt ſicut oculi ſicut
ſepe accidit ne ſc3 incurrant obtalmiam
aut aliquod veſtigium malum in oculis
propter quod frequenter viſum fuit ali-
quos amiſiſſe viſum. Eſt etiam cuſtodiẽ-
dus eger ne incurrat ſquinantiã aut vl-
cus in meri aut aliquam aliã malã egri
tudinem in dictis membris. etiam nares
quandoq; vlcerantur. Item pulmo ⁊ mẽ
bra pectoris ne patiẽs ſuffocetur aut pti
ſim incurrat vel aliquam aliam malam
egritudinem. Si igitur timeamus de le
ſione oculoꝝ omiſſis multis alijs medi-
cinis ab auctoribꝰ medicine poſitis pre-
cipue ab Auicen. conuenit adminiſtrare
aquã ro. in qua ſit infuſum ſumach. hoc
enim remedium a multis auctori. medi-
cine eſt maxime laudatũ precipue a Ra-
ſi ⁊ ab Aui. ⁊ ego vtor aliqñ hoc medica
mine ⁊ ſepe vtor aqua ro. ſiue ſumach ⁊
facio ponere de zucharo candido nec vſ
q; nunc ſum vſus alio medicamine ad
iſtam intentione3 ⁊ facio diſtillare ad in
tra oculos cũ coto infuſo in dicto medi-
camine ⁊ poſtea ponendo liquorẽ ad in-
tra oculum aut cũ penna de plumis. Ad
guttur fiat gargariſma cu3 diamoron ⁊
aqua ro. ⁊ hoc eſt in vſu. aut cum ſucco
granatoru3: ⁊ hoc eſt etiam vſuale ⁊ me-
dicamen ſatis delectabile de quo cõiter
vtuntur principes. Et vbi in gutture eẽt
dolor aut excoriatio eger nõ gargarizet
ſed vt dicit Nicolus potiꝰ paulatine ſu-
gat de dicto medicamine. vnde Auicen.
dicit ꝙ quando patiens conqueritur de
dolore ꝙ tunc lambat de rebus eoꝝ ſci-
licet aliud poſt aliud ad nares ne vlcerẽ
tur. Auicẽ. laudat vt extra fiat epithima
ſuper naſum qð ſit factu3 ex aqua deco
ctionis roſa. ſandal. al. ⁊ rub. etiam con
uenit de dicta decoc. ad intra nares po
nere. Item odorare acetũ ſolũ ⁊ eſt multi
iuuamẽti vt dicit Aui. ⁊ vbi nares eſſent
vlcerate conuenit cerotum factũ ex oleo
vio. dradaganto ⁊ cera vt dicit Raſis.
xix. continentis. Pro pectore ⁊ pro pul
mone ne ledãtur laudatur loch factum
ex lentibus quod non eſt in vſu: ſed loco
eius conuenit diadragantũ vt ponit Ni
colus ⁊ quo ego ſepe vtor. Et ſic eſt finis
de cura febrium ad laude3 Dei ⁊ glorio
ſe virginis Marie. Amen.

F I N I S.

¶Celeberrimi tempeſtate ſua Ceſaris Landulphi: cuius doctrina in florēti Ticinenſi achademia iamdiu refulſit: de curis febrium opuſculum.

¶Cura tertiane pure.

PRo cura recte fienda in tertiana pura primo ſcʒ ponet regimen ſex rerū nō naturalium. ſecundo ponet regimen medicinaliū facientiū ad eandē curā.

¶Incipiendo primo ab aere qui debet eſſe fri. laudatur vt camera ſit locus terraneus ⁊ nō poſita ad intra duos ſolarios. Jn mane aer expellatur qui ſit tempore noctis incluſus cū flabellis ⁊ pannis. ⁊ ſi feneſtre reſpiciant verſus ſeptemtrionem vel verſus orientem aer tunc eſt purior prout eſt ſententia Auicenne ſecunda primi capitulo de cauſis aeris. camera aſpergatur ſepenumero cum aqua frigida aceto ⁊ aqua roſa. camera ſit mūdata a ſuperfluitatibus. ſternantur folia ſalicum ⁊ vitis ⁊ nenufaris ⁊ roſarum. ſed non teneatur in camera in qua manet infirmus cathedra in qua egeritur. aut ſi tenetur non remoueatur fetor cum herbis calidis. Cibi ſint frigidi ⁊ humidi vt lactuca portulaca borago endiuia bugloſa acetoſa. panis ſit īfuſus ī aqua frigida ⁊ exprimatur bis aut ter. Conuenit ptiſana ordeacea iuxta ſententiam Hipocratis laudatur ſuper omne genus ferculi. Si poteſt abſtineat a carnibus: ⁊ ſi non poteſt eligantur carnes facilis digeſtionis vt carnes pullorum aut vitulorum ponendo in ventre pullorum ſemina frigi. aut lactucam agreſtā: ligentur omnia in petia aliqua. Carnes vituli al tereni cum ſuccis frigidis. Jn declinatione conueniunt vitelli ouorum prius in aqua infuſi ⁊ decoquātur in aqua ⁊ aceto. Piſces petroſi prius eliſati ⁊ poſtea aſſentur ⁊ ſuperaſpergantur cum ſucco aranciorum vel limonum. Potus ſit vinum albū pauciferū ⁊ nō vinoſuʒ verſus declinationē miſceat cū aqua cocta ſimplici. Jn principio aut ſtatu bibāt aquā ordei ⁊ aquā zuchari que nō ſolū extinguit ſitim ſed etiā abſtergit. ſi nō vellet cōtentari ſolo potu aque detur de vino albo aut ciſolo. ⁊ ſi iſte hʒ ſtomachū forteʒ ita ꝙ non percepit acetoſationem det cū aqua ordei. Si autē acetoſetur detur cū aqua cocta ſimplici. Somnus extra paroxyſmū conuenit qꝛ infrigidat ⁊ humectat. multe vigilie cauēde ſunt. tempore paroxyſmi nō dormiāt. in declinatione cōuenit. ſed in corporibus multe ſenſibilitatis apud ſtatū cōuenit ꝑut eſt ſententia Aui. c. de cura putridarū in generali. dormiat ſuper matarario aut ſuper lecto ſub quo ſint pelles aut lintheamina duplicata. Motus laborioſus nō conuenit qꝛ inflāmat. quies magis conuenit. vtantur dieta tenui ⁊ nō ſe repleant ꝑut Hippo. ſcdo affo. Corpora nō pura ⁊c. nō tñ famē tollerare dñt. det vnus bolus lactuce vel aliquid ſile. Accñtia animi. caueāt ab ira furore ⁊ rixa. gaudiū ſit tēperatū habitet cū perſonis ſibi gratis ⁊ paucis.

¶Quantum ad medicinalia in principio inſpiciat vrina ſi fuerit ignea citrina ⁊ ſubtilis. Sed ſi fuerit ſatis groſſa cum rubedine clara ꝯſentiente virtute ⁊ aliȷs flobotometur ex vena cephalica. Sed ſi ſentiret magnam inflammationem in hipocundrio dextro conuenientior flobboto. eſſet ex baſilica lenitiuo prius precedente vt. ℞. decoctionis maluarum matrum violarum lib. ȷ. caſſie nouiter extracte. ℥. ȷ. olei viola. ℥. iij. pul. zuchari. ℥. ſe. ſalis communis. ʒ. ij. ſequenti die poſt flobotomiā detur lenitiuum per ſuperius vt. ℞. caſſie nouiter extracte. ʒ. vȷ. tamarindorum ſi infirmus non habeat ſtomachum debilem. ʒ. iij. cum zucharo fiat bolus. Si timeremus debilitatē ſtomachi damus. ʒ. x. caſſie. Si in forma potabili. ℞. caſ. ʒ. x. diſſoluatur cum decoctione communi cui addatur paruʒ ſirupi violati. Tranſeundū eſt poſtmodum ad digeſtiua nō neglectis cliſteribꝰ vt. ℞ ſirupi acetoſi. s. ℥. ȷ. ſirupi de endi. ℥. ſe. aquaꝝ lupulorū en. ⁊ bug. añ. ℥. ȷ. miſce. Endiuia hʒ ꝓprietatē cū epate. lupulus

mundificat ſanguinẽ. bug. cum corde. ⁊
ideo in omnibus ſirupis adminiſtranda
eſt bugloſa. Alij ſirupi ſunt ſirupus vio
latus ſirupus de oxizachara. Et ſi time
remus excoriationẽ inteſtinorũ cũ aceto-
ſo admiſcemus ſirupũ violatum. Et ſi in
firm⁹ habet debilitatẽ ſtomachi aut egri
tudines pectoris: daremus loco ſirupi
acetoſi ſirupum de endi. poſt ſirupũ ace-
toſuz danda eſt aqua ordei. poſt ſirupos
apparenti ſigno digeſtionis danda eſt
medicina ſolutiua vt diafenicon diapru.
ſolutiuũ. electuariũ de ſucco ro. electua-
rium roſatũ Meſue diamãna: cuius de
ſcriptionem ponit Meſue ⁊ in vſu nõ ha
betur. elẽm de pſilio qđ etiã nõ eſt in vſu.
diafe. nõ ſolũ euacuat colerã ſed flegma.
⁊ licet tertiana ſit pura dandũ eſt tñ qꝛ
non euacuat a remotis quia per indige-
ſtionẽ multiplicatur in ſtomacho ⁊ in me
ſeraicis flegma. Compoſitio. ℞. diapru.
non. s. ℥. ß. diafeni. ʒ. ij. electuarij ro. Me
ſue. ℥. j. ß. miſce. ⁊ cum decoctione cõmu-
ni fiat potio. cui addãtur ſirupi vio. ℥. j.
qꝛ iſta ſolutiua inflãmant. Sed ſi ſit di-
ues. ℞. reubarbari. ʒ. iij. ſpice pax infun
dantur in aquis endi. ⁊ bug. añ. quantũ
ſufficit. cui addaẽ manne. ℥. j. aſſumatur
in hora frigidiori diei ⁊ poſt ſex ho. aſſu
mat. ℥. ij. aque ordei cum zucharo ⁊ poſt
horã detur prandiũ leue. Sequenti die.
℞. ſirupi violati. ℥. j. ß. ex infuſione roſa-
rum ſiccarũ. Si intendimus maiorem cõ
fortationẽ ⁊ precipue quãdo euacuatio
fuiſſet multa: facta euacuatione fiat in-
tentio remotionis male cõplexionis vt.
℞. diarodon abbatis aut deſcriptione
cõmuni aut cõfectio triaſan. ʒ. j. per ho-
ras tres ante cibum cum aquis enduie
⁊ cicoree. Epithima. ℞. aque enduie. ℥.
viij. aque roſate. ℥. ij. aceti. ℥. j. triaſanda
lorũ ſpodij ſubtiliter inciſorũ añ. ʒ. ß. in-
fundantur panni aliqualiter calefacti in
manu ⁊ applicãda ſunt per horas duas
ante cibum tempore febris verſus decli-
nationem. ℞. diabugloſati diaboragi-
nati añ. ℥. j. cũ tribus folliculis auri fiat
mixtura q̃ adminiſtreẽ cũ aqua bugloſe.
¶ Pro prouocatione ſomni. ℞. foliorum
ſalicum vitis lactuce añ. M. j. flo. aneti.
M. ß. aneti flores a proprietate prauo-
cant ſomnũ. capitũ papaueris albi groſ
ſo modo combuſtorũ numero ſeptem. ⁊
poſt cibũ per horã cũ dimidia recicipiat
infirmus fumũ eleuatum. Si iſta nõ ſuf-
ficiunt detur. ℥. j. ſe. ſirupi de papauere
cũ aqua ſimplici. aut fiant vnctiones cũ
vngnento populeon aut oleo neufarino.
Pro extinctione ſitis colluatur os cum
aqua frigida aut teneat in ore de dama
ſcenis.

¶ Cura tertiane continue.

CUra hec compleẽ cũ intentio
nibus iam dictis in cura ter
tiane interpollate pure ⁊ cũ
eiſdẽ medicinalibus: ſed for-
tiores ſunt iſte intentiões in
cõtinua q̃ʒ in interpollata. Primo eſt for
tior intentio ad infrigidandũ: qꝛ in ea eſt
maior flãma ⁊ incendiũ maius: ⁊ ideo oz
aerẽ eſſe frigidiorẽ habitãdo in camera
frigidiori in qua ſternanẽ multa folia fri
gida vt ſalicis ⁊ vitis ⁊ nenufaris ⁊ aſ-
perſio aque cuz multa aqua frigida ⁊ cũ
notabili quãtitate aque roſate infunden
do etiã lintheamina in aqua frigida que
appendanẽ ad parietes camere ⁊ ſepe cũ
flabellis renoueẽ aer aperiẽdo feneſtras
⁊ hoſtium in ortu ſolis vt nouus aer fri-
gidus ingrediaẽ. Cibi ſint frigidiores ⁊
ſimiliter potus ⁊c. ideo conuenit maior
quãtitas lactuce portulace cucurbite cũ
aceto vel agreſta. Conuenientior erit ex-
bibitio magne quantitatis potus aque
frigide ⁊ magis debemus ſtudere ad ſub
tiliationẽ diete propter morbum eſſe acu
tiorẽ. ⁊ omnino dimittatur vinum: qđ ſi
concedaẽ ſit valde pauce quãtitatis tem
peratum cũ multa aqua recenti non co-
cta ſi fuerit boni fontis: quoniã aqua ꝑ
decoctionẽ remittiẽ in ſua virtuali frigi-
ditate. ſed vbi dubitamus de nimia eius
mora in ſtomacho: quia aqua frigida
plus figitur ⁊ cocta citius labitur: tunc
temperetur vinum cum aqua cocta que
actualiter ſit frigida. Carnes dimittan-
tur ſi poſſibile eſt. ⁊ ſi dentur ſint multũ
alterate ad frigidum cum agreſta ſucco
limonum non ſalſorum vel aranciorum
aut vino granatoruz faciendo gelatiuas

⁊ alia cibaria cũ rebus frigidis. Foꝛtioꝛ
eſt etiã intentio ad digerẽdũ qꝛ materia
faciens cõtinuã eſt inobedientioꝛ virtuti
cuius ſignũ eſt: qꝛ materia interpollate
expellit extra venas faciẽs continuã nõ
ideo ſi interpollate ſemel exbibet bis vel
exbibebimus ſiru. aceto. in maioꝛi doſi
aut aliũ ſirupum. Intentio pꝛouocandi
vrinã etiam eſt foꝛtioꝛ in cõtinua: qꝛ ſan-
guis vnctuoſus eſt ⁊ plus infectus ⁊ eſt
maioꝛis quãtitatis. ⁊ ideo vbi interpol-
lata ſufficiebat aqua oꝛdei ſubtilis vel
decoctio quattuoꝛ ſeminũ cõmuniũ fri-
gidoꝛũ: in cõtinua vtemur ſirupo aceto.
ſimplici cum decoctione radicis endi. mi-
ſcendo lac quattuoꝛ ſeminũ cõmuniũ fri-
gidoꝛũ vt. ℞. ſiru. acetoſi. s. ʒ. j. ß. aquaꝝ
endi. lupuloꝛum ⁊ bug. añ. ʒ. j. vel emul-
ſionis ſupꝛaſcripte. ʒ. iij. ⁊ iſta pꝛouoca-
tio cõuenit quãdo alique pꝛeceſſerũt leni-
tiones. Intentio in lenicẽdo ventrẽ eſt foꝛ-
tioꝛ: qꝛ feces ſũt magis exiccate ⁊ maioꝛ
timoꝛ de raptu colere verſus ſuden ⁊ p cõ-
ſequẽs de frene. Maioꝛ quãtitas folioꝝ
matrũ vio. cũ maioꝛe quãtitate olei vio.
ponentur in cliſteri vt. ℞. fol. mal. M. j.
matrum vio. M. ij. caſſ. nouiter extracte
ʒ. j. que diſſoluatur in decoctione ſupꝛa-
ſcripta olei vio. ʒ. iiij. Per ſuperius. ℞.
caſſ. nouiter extracte. ʒ. vj. tamarin. ʒ. ß. ſi-
mul tapellẽtur ⁊ cũ zucharo fiat bolus.
In foꝛma potabili. ℞. diapꝛu. non. s. ʒ.
ß. caſ. ʒ. vj. cum decoc. pꝛunoꝝ tamarindo-
rũ fiat potio. a medicinis ſolotiuis maxi
ſeamoneatis caueamus quantũ eſt poſſi-
bile. Et ſi neceſſe eſt euacuamus cum me-
dicina ſolutiua eo ꝙ natura nõ tenet cri-
ſim facere vt. ℞. reubar. ʒ. iij. minutim in-
ciſi infundatur in aqua endi. ⁊ lupuloꝛũ
añ. quantuꝫ ſufficit ⁊ poſt. xij. hoꝛas fiat
foꝛtis expꝛeſſio in qua diſſoluatur mãne
ʒ. j. aut diapꝛu. non ſolu. ʒ. ß. ⁊ ſi non eſſet
copia reubarbari fiat vt infra. ℞. mira-
bo. citrinoꝛum. ʒ. ß. aut. ʒ. vj. contundant
⁊ infundantur in aquis endi. ⁊ lupuloꝛũ
añ. quantum ſufficit cum modico paſſu.
aut gummi arabici ⁊ poſt. xx. aut. xxiiij.
hoꝛas fiat leuiſſima expꝛeſſio olei. adda-
tur diupꝛu. non. s ʒ. ß. ſirupi violati. ʒ. j.
⁊ fiat potio. In die ſequenti exhibeatur
iſte ſirupus. ℞. ſirupi roſa. ʒ. j. ß. aquarũ
endiuie. ʒ. ij. buglo. ʒ. j. De ſloboto. fiat vt
dictum eſt in cura pꝛecedenti. Epithima
vt infra conuenit. ℞. aque roſa. ⁊ acet.
añ. ʒ. ij. aque endi. ʒ. vj. ſandal. omnium
coꝛal. al. ⁊ rub. ſubtiliter pulueriꝫatoꝛuꝫ
añ. ʒ. j. ligni aloes ⁊ gariof. añ. ℈. j. cãpho-
re grana. iiij. croci. ℈. ß. vini albi. ʒ. j. mi-
ſce ⁊ fiat epithima pꝛo coꝛde. Epithima
pꝛo epate ⁊ vnctio pꝛo renibꝰ ⁊ decoctio-
nes ſomnifere ⁊ reliqua talia fiant ſicut
dictum eſt in cura immediate pꝛecedenti

¶ Cura tertiane non pure.

COnſequenter dicendũ eſt de
cura febꝛis tertiane nõ pure
que cauſat ex putredine cole-
ꝑmixte cũ flegmate. ⁊ dicitur
tertiana nota maioꝛis fame
vel cauſat ex admixtione melancolie cuꝫ
flegmate que raro euenit ⁊ dicit minoꝛis
fame: qꝛ fit hec feb. frequẽtius a colera ꝑ-
mixta cum flegmate ꝓpter multitudinẽ
eius ⁊ viſcoſitatẽ ꝙ ambo faciunt flegma
faciliter permiſceri cũ colera ideo de iſta
pꝛincipaliter ponet cura quẽadmodum
ponit Aui. ⁊ pꝛimo ponemus ſuccincte
regimen ſex rerũ nõ naturalium. ſecũdo
ad medicinalia deueniemus. Eligat pꝛi-
mo aer tẽperatus. ⁊ ideo bonum eſt ha-
bitare in camera ſituata inter duo ſola-
ria in qua frequenter: ⁊ maxime in mane
remoueatur aer expellendo aerem vapo-
roſum retentũ tempoꝛe noctis ⁊ nõ opoꝛ-
tet ſternere folia plantarum frigidarum
neqꝫ opꝫ multã facere irroꝛationem cum
aqua frigida ⁊ aqua roſata ſed debet te-
neri camera purgata ⁊ bene mũdificata
a ſoꝛditiebus ita vt aer ſit boni odoꝛis ⁊
non fetidi: ⁊ ideo põt ſuffumigari aliquã-
tulum cum ſandalis citrinis ⁊ modico
coꝛticum granatoꝝ vt. ℞. ſandaloꝛũ ci-
tri. ʒ. ij. coꝛticum citri pulueriꝫent ⁊ infri-
gidentur cum modico cere vel laudani ⁊
fiant foꝛmule ſimiles lupinis quarũ vna
pꝛoijciatur ſuꝑ carbones ignitos in ma-
ne et eleuabitur fumus boni odoꝛis: qui
fumus modico tꝑe in camera retineatur:
remanebit iſte aer boni odoꝛis. ⁊ erit cõ-

fortatiuus cordis. Cibi ſint tēperati qua
les ſunt carnes pullorū hedoruz vitulo-
rum caſtratorū iuuenum perdicum faſia
norū ⁊ auiū paruarū degentiū in vineis
⁊ pratis. Fercula ſint far panis tritus cū
quo poſt eius decoctionem miſceatur vi
tellus oui recētis qui prius ſit alteratus
in aqua ꝑ duas horas vel tres ante. Si-
militer panis de ſemula recenter ⁊ decen
ter coctus infuſus in brodio carnium ſu
praſcriptarū. Inter olera laudatᷣ blitis
bugloſa borago. Uitent oēs piſces. vtan
tur cappar. conditis cum aceto ⁊ modi-
co vini cocti. vtantur brodio cicerum ru.
poteſt concedi brodium caulium nō mul
tum decoctum. Uinum ſit album nō po-
tens vel viuidi coloris mixtum cuz aqua
zuc. ita vt ſit vna pars vini ⁊ due partes
aque. Et licet Aui. vituperet cibationem
fieri ea die in hac febre ideo ſm eū ſolum
in die quietis ⁊ alio die nō. ⁊ hoc ſit ſum
pta tñ indicatione a paroxyſmo qui mul
tum prolongatur in iſta febre. ſumpta tñ
indicatione a conſuetudine moderni tem
poris laudo ꝙ in die quietis bis cibetur
in die autem paroxyſmi cibetur ſemel ho
ra magis quieta vt in declinatione vel
hora quietis in eadem die ſi haberi po
terit cibetur tamen patiens magis ſo-
brie in die afflictionis ꝗ in die quietis.
Dandum eſt enim aliquid conſuetudini
vt fuit ſententia Hippocratis in iſto affo
riſmo. Et quibus ſemel aut bis aut am-
plius ⁊c. Fuit etiā ſententia eiuſdem in ſe
cundo regiminis acutorum. Et non per-
mittas venas inaniri quod dictum ſm
cōiter exponentes intelligitᷣ de morbis
cronicis. ſed qꝛ hec febris eſt cronica igitᷣ
⁊c. Canon tamē eſt obſeruādus. ſ. ꝙ quā
do intendimus cibare egruz cibemus ta
liter ꝙ inter tempus cibationis ⁊ tēpus
paroxyſmi ſit ſpaciū quinq; aut ſex hora
rū. Circa ſomnum ⁊ vigiliā breuiter dici
tur ſicut de alijs dictuz eſt ſupra ꝙ in de
clinatione paroxyſmi conuenit ſomnus
maxime apud ſtatum in corporibus deli
catis. in alijs. tempore paroxyſmi dimit
tat. in die quietis ſit ſomnus equalis vi-
gilie. Circa motū ⁊ quietem laudatur ꝙ
in die quietis deambulent leuiter per ca
meram ſi poſſunt; ⁊ fiant fricationes in
mane cum pannis tepidis incipiendo a
coxis trahendo verſus inferiora deinde
aſcendēdo ad humeros ⁊ ad brachia de
ueniendo ad partes pectoris ⁊ hypo-
cundriorum. ⁊ bene perſpice ſi habeat vē
trē ⁊ hypocūdria tractabilia. vbi ſi eſſent
tenſa fortior requireretur fricatio. de in-
de cum oleo de ſpica ⁊ de camomilla fiat
inunctio circa partes iſtas ⁊ tandē reuer
tendo cum iſtis fricationibus ad coxas
⁊ ad crura. De inanitiōe ⁊ repletione ſa-
tis cōſtat ꝙ groſſior cōpetit ei dieta ꝗ in
tertiana interpollata vel cōtinua lʒ ver-
ſus ſtatū ſit magis ſubtiliāda ꝗ in alijs
temporibus. In accidentibus animi fiat
vt dictum eſt ſupra.

¶ Deueniendo igitur ad medicinalia cū
primo occurrit infirmo inſpiciatur ſi vri-
na ſit rubea ⁊ groſſa: tunc alijs conſen-
tiētibus fiat flobotomia ex baſilica dex
tri lateris: vel ex nigra ſi baſilica haberi
nō poſſit premiſſo tñ cliſteri lenitiuo ſum
mo mane in die quietis ⁊ minime acuto.
Sequenti die exbibeatur ſirupus ad di-
geſtionem materiei vt infra. ℞. ſiru. ace.
ℨ. j. mell' roſa. colati. ℨ. ß. aqua end. lupu.
⁊ bug. aā. ℨ. j. miſ. ⁊ ſumatur duabus vel
tribus vicibus. Et poterit poſtea exhibe
ri minoratiuū ꝑpter multitudinē materi
ei que ſolet in hac feb. peccare: cuius de-
ſcriptio eſt hec. ℞. caſſ. nouiter extracte.
ʒ. vj. diaſinico ʒ. ij. miſce. ⁊ cū zucha. fiat
bolus. vel diſſoluatur cum decoctione cō
muni ⁊ fiat potio que adminiſtretᷣ in au-
rora ⁊ poſt ſex horas vel quinq; damus
lauatiuum vt. ℞. aque ordei. ℨ. viij. pul.
zuc. prime cocte ℨ. j. miſce ⁊ exbibeatᷣ an-
te prandium per horas. v. hoc lauatiuuz
non ſolum conuenit in hac feb. ſed etiam
alijs. laudatur hoc lauatiuū quando ex
hibetur medicina ſcamoneata aut agari
cus vel turbith vel alie medicine fortes:
quia vbi exbiberetur reubar. ſolum aut
mirabolani non eſſet tanta neceſſitas iſti
us lauatiui. Et die ſequēti ſumatur ſiru.
magis aperitiuus et prouocatiuus vt in
fra. ℞. ſirup. de duabus radici. cū aceto
ℨ. j. mellis ro. colati. ℨ. ß. aquaꝝ endi. apij
⁊ bug. aā. ℨ. j. miſ. Iſti ſiru. ſunt continuā
di quattuor aut quinq; diebus. ⁊ in iſtis
diebus interdū debemus vti cliſteribus

acutis aliqualiter: vt. ℞. mal. foliorum
blitis mercurialis an. M. j. furfur. farine
tritici. ℈. iij. ß. cartami groſſo mō contri
ti. ℥. ß. miſ. p deco. de qua accipit. ℥. xij.
ꝛ in ea diſſoluatur caſ. nouiter extracte
hiere Gal. an. ʒ. ij. olei cōis. ℥. iij. pul. zu.
℥. j. ſalis. ℥. ij. ꝛ fiat cliſtere. Et poſt aſſum
ptionem ſirupoꝝ poteſt exhiberi medici
na ſub hac forma. ℞. diacatolicōis qui
euacuat materias aduſtas leniendo. ℥. ß
diaſi. ʒ. ij. electuarij indi. ʒ. j. ß. miſce. ꝛ cū
d. cōi fiat potio q̄ cum debita cuſtodia re
cipiat ſicut relique medici. ſolu. Sequen
ti die fiat vt infra. ℞. ſir. ro. ℥. j. ß. aqua
rum abſynthij bugloſe ꝛ cicoree ana. ℥. j.
miſce. Et ſi feb. pſeueret ordinetur ali⁹ ſi
rupus aperitiuus vt infra. ℞. ſirupi de
biſantijs cū aceto. ℥. j. ſirupi acetoſi cōpo
ſiti facti cum radicibus ꝛ ſeminibus cu
ius deſcriptio habet a Meſue in antido
tario. ℥. ſe. aquarum bugloſe. abſin. ꝛ fe
ni. an. ℥. ſe. miſce. Quo continuato p tres
aut quattuor dies exhibeantur pillule
vt infra. ℞. pillularum aggregatiuarū
ex inuentione propria ipſius Meſue. ℈.
iiij. reformentur pillule. v. ꝛ exhibeant cū
modico aquarū ſiue ſirupis. Iſte pillule
vt teſtat ſunt expertoꝝ iuuamentoꝝ ad
feb. antiquas ꝛ ex diuerſis generatis hu
moribus et educūt ſuperfluitates colere
ꝛ flegmatis ꝛ mlta alia ſequunt iuuamē
ta poſita a Meſue q̄ in hoc caſu ſunt ne
ceſſaria. vel ſi placet poſſumus formare
has pillulas. ℞. pil. aggreg. ℥. j. reubar
bari electi. ℈. j. miſce ꝛ cum ſiru. de biſan
tijs fiant pillule. v. reuba. ponitur in hac
deſcriptione quia facit pro confirmatiōe
ſtomachi ꝛ epatis que ſunt relaxata ꝛ de
bilitata per medicinas precedentes. va
lent etiam ad hanc intentionem tam pil
lule auree Nicolai q̄ pillule auree Me
ſue: ſed mihi magis placent pillule ag
gregatiue. Et quia hec febris vt teſtatur
Auicenna ſolet prolongari ad mēſes vt
duret circa medietatem anni ex qua plō
gatione corpus perducitur ad hidro
piſim debilitato epate. Ideo poſt vſum
medicinarū ſolutiuarū ꝛ ſirupoꝝ bonū
eſt q͂ infirmus vtatur trociſcis de roſis
ꝛ eupatorio vel de reubarbaro vel de ab
ſynthio: quoꝝ omniū deſcriptionē ponit
Meſue. Magis tamē ſunt in vſu trociſ
ci de roſis ꝛ eupatorio ꝛ de reubarbaro
deſcriptio ſit vt infra. ℞. trociſ. de roſis
et eupatorio. ℈. ij. ſubtiliter pulueriꝫent
ꝛ cū ſirupo de biſantijs fiant pillule tres
quas recipiant in aurora cū duabus vel
tribus. ℥. aquarum ſupraſcriptaruꝫ. Si
milis deſcriptio poteſt fieri de trociſcis
de reubarbaro ꝛ ſunt magis calefactiui
ꝛ pūocatiui q̄ trociſci de roſis ꝛ eupa
torio qm̄ in illis de reubarbaro ingredi
tur rubea tinctoꝝ que excellenter eſt ca
lida ꝛ prouocatiua. Habēda eſt bona di
ligentia circa ſtomachum qui ſolet ex lō
gitudine feb. multum debilitari: ꝛ ideo
poteſt fieri inunctio ſm hunc modū. ℞.
olei maſticini. ℥. j. olei de ſpica nardi. ℥.
ß. pul. gario. ʒ. ij. miſce. p vnctione ſtoma
chi ante cibum. Uel poteſt fieri vt infra.
℞. vnguenti ſeu ceroti Gal. emendātis
vitia ſtomachi. ℥. j. ß. ꝛ cum eo inungat
ſtomachus. hui⁹ ceroti deſcriptio habe
tur a Meſue in antidotario. Pro cōfor
tatione omnium mēbroꝝ poteſt fieri cō
fectio vt infra. ℞. ſpecierū diarodon ab
batis. ʒ. j. ſpecieꝝ aromatici roſati deſcri
ptione. Galeni. ʒ. ij. miſce ꝛ cum zucharo
diſſoluto in aquis abſynthij ꝛ buglo. fi
at confectio in morſellis ex quibus acci
piat patiens morſellum vnum pro qualī
bet vice per duas horas vel p tres ante
prandiuꝫ. doſis morſelli eſt. ʒ. ij. Et cum
iſtis omnibus remedijs liberabitur infir
mus ſi deus voluerit.

¶ Cura febris ſanguinis.

IN hac cura ſunt due inten
tiones. prima eſt debiti regi
minis adminiſtratio. ſecun
da eſt medicinalium exhibi
tio.

¶ Quantum ad primam intentionem re
gimē i ſex rebus non naturalibus decli
net ad frigidum. aer ſit frigidus vel alte
ratus cū rebus frigidis ꝛ boni odoris ſi

cut cum ſandalis camphora roſis vio. cum folijs ſalicū cum folijs vitis nenufaris ⁊ ſimilibus vt cum aqua roſ. ⁊ aceto. Cibus ⁊ potus ſint frigidi actualiter ⁊ potentialiter quales ſunt curcurbita endi. cū aceto portulaca borago ⁊ bug. que ſan. faciunt bonū ⁊ cordialem. Ptiſana ordei ſeu lriſt ſeu ptiſana facta ex farina lētiū excorticatarū. Potus ſit aqua ordei actualiter frigida. Dimittant oua carnes ⁊ vinū niſi in caſu neceſſitatis propter magnā virtutis debilitatem ⁊ tunc alterentur carnes vt pullorū cū rebus infrigidantibus ponendo lactucas ⁊ fruſta cucurbite ⁊ pruna damaſcena in corpore pulli cum decoquit ⁊ in proceſſu ꝑmiſſis flobotomie. ⁊ alijs euacuationibꝰ de quibus dicetur. Ponant in corpore pulli quattuor ſemina frigida maiora. ſ. melonis cucurbite citrulli ⁊ cucumeris cucumeres comeduntur expulſa priꝰ aq̄ que facilis eſt putrefactiōis ⁊ oportet vt ſaliti preparentur cum aceto. In reliq̄s rebus non naturalibus fiat ſicut dictū eſt in cura tertiane continue.

¶ Quantum ad medicinalia ſex ſunt habēde intētiōes ꝑ eius cura. quarum prima eſt euacuatio. ſecūda eſt ſubſtātie ſanguinis rectificatio. tertia eſt infrigidatio quarta eſt mundificatio. quinta digeſtio ſexta ꝓuocatio ⁊ reſolutio.

¶ Prima intentio completur cū flobotomia ⁊ in hoc bene aduertatur qꝛ ſi incendium magnū perciperet in membris ſpiritualibus ⁊ in hipocūdrio dextro circa regionem epatis dꝫ aperiri vena baſilica dextri lateris. Si aūt eſſet plenitudo ſanguinis in ambitu totius ⁊ maxime ſi percipiatur inflammatio ⁊ rubedo faciei cū extēſione venarum oculorum ⁊ frontis ⁊ temporū ⁊ maxime ſi ſentiatur pulſatio in ipſis temporibus tunc fiat flobotomia ex vena nigra ſeu ex vena communi quia euacuat a ſuperioribus ⁊ inferioribus ⁊ hoc conſtante virtute in corpore robuſto naturaliter fiat vſqꝫ ad ſincopim vel vſqꝫ ad lipotomiā ⁊ hoc ſi appareat incendiū magnū cū magna multitudine ſanguinis quāuis ſit tutiꝰ hanc flobo. copioſam ducentem ad ſincopim dimittere ⁊ eā partiri in duas vices mane ⁊ ſero inungat ſtomus cum oleo cōi. ⁊ inungatur vulnus factum in vena cum oleo q̄m propter hoc tardabitur eius cōſolidatio: ⁊ ita poterit fieri alia flo. ſine alia percuſſione facta in vena ante tamē immittat cliſtere lenitiuū deſcriptum vt infra. ℞. decocti. mal ⁊ matrūvio. lib. j. caſ. nouiter extracte. ℥. j. olei vi. ℥. iij. pul. zucha. ℥. ß. ſalis. ʒ. ij. miſce pro cliſteri ⁊ in die ſequenti exhibetur lenitiuū prout infra. ℞. caſſie. bene pinguis ⁊ nouiter extracte. ʒ. vj. tamarindorum. ℥. ß. ſimul tapellent ⁊ cū zucharo fiat bolus vel ſi libet in forma potabili fiat vt infra. ℞. tamarindorū. ℥. j. incidantur ⁊ bulliant in ſufficienti quantitate aquarum aceto fumiterre: ⁊ endi. ⁊ ſemper fricentur cū ſpatula aut manibus: deinde fiat colatura de qua recipiat. ℥. iij. ⁊ in eis diſſoluātur caſſie nouiter extracte. ʒ. x. vel māne electe. ℥. j. ß. ⁊ fiat potio.

¶ Secunda intentio que eſt rectificatio ſanguinis cōpletur hoc modo ſi ſanguis eſt groſſus cum rebꝰ ipſum ſubtiliātibus cuiꝰ groſſities potiſſime cognoſcit ex ſenſu viſus ⁊ ex difficili exitu ſanguis extra venā ſtante tamen foramine mediocriter lato. ⁊ in hoc valet aqua or. ſiru. acetoſus ſim. aqua endi. lupulorum ⁊ fumiterre ſic deſcribendo. ℞. ſiru. aceto. ſim. ℥. j. ß. aquarū. endi. lupu. ⁊ fumiterre. an̄. ℥. j. miſce. ⁊ ſi ꝓpter dulcedinē ſir. lederet īfirmū recipere recipiat. ℥. vj. de aq̄s ſupraſcrip. Si ergo ſit ſubtilis ⁊ multū colericus qđ ex multa eiꝰ ſpuma ⁊ ex facili exitu faciliter cognoſcit tūc exhibeātur ingroſſantia ipſum qualia ſunt inter cetera rob vel ſirupus de iuiubis ⁊ ſirupus violatus et aqua portulace ⁊ aqua decoctio. lentiū abiecta prima decoctione vt ℞. ſiru. de iuiubis. ℥. j. ſirupi. violati. ℥. ß. aque portulace. ℥. iij. vel aque decoctionis iuiubarū aut lētiū ſi placuerit.

¶ Tertia intentio que eſt infrigidatio cōpletur cum illo de quibus dictum eſt ⁊ aere frigido et cum rebus medicinalibꝰ qualis eſt aqua ordei et potus multus aque limpidiſſime ſumpte vſqꝫ ad ſanitatem.

¶ Quarta intentio completur cū rebus
mundificantibus ſan. ab humore coleri
co in quē facil'r cōuertit̄ pars vnctuoſa
⁊ ſubtilis ſang. ⁊ mundificando partem
groſſam mel'icā in qua ſang. ſ̄m aliquas
eius ꝑtes conuertitur. fiat ergo poſt ali
quos ſiru. mundificatio cū medicina vt
infra. ℞. mirabo. citri. ʒ. vj. contundant̄
⁊ infundantur in aquis endi. lupu. ⁊ fu-
miterre. an̄. quantū ſufficit cum modico
paſſ. vel dragagā. ⁊ poſt xvj. vel. xx. ho-
ras fiat leuis expreſſio cui addat̄ vl' caſ.
nouiter extracte. ʒ. vj. vel diacato. ℥. ß. ⁊
fiat potio q̄ recipiat̄ in aurora ⁊ parum
ſuper ea dormiatur tardādo prandiū vſ
ꝙ ad. ix. vl'. vj. horas ſine aliq̄ lauatiuo.
¶ Quinta intentio que eſt digeſtio com-
pletur cum rebus que equant ſubſtantiā
ſanguinis de quibus dictū eſt in ſecūda
intentione. cōplet̄ etiā cū rebus prohibē
tibus putredinē in ſang. qualia ſunt ſi-
rupi aceto. ſim. oxizachara rob vel ſiru
pus de agreſta ſiru. de berberis ſiru. de
limonibus aut ſuccus limonū ⁊ arantio
rum: ⁊ final'r acetū ⁊ oīs res acetoſa pro
hibet fieri vel ſaltē notabiliter intēdi ip-
ſam putredinē in ſanguine: ⁊ ꝓpter hoc
in ferculis conuenienter exprimitur ſuc
cus limonū vel arantiorū vel parū agre-
ſte ad intentionē ſupraſcriptam.
¶ Sexta q̄ eſt reſolutio cōpletur cū rebꝰ
prouocātibus vrinā ⁊ ſudorē ⁊ dilatan-
tibus poros cutis ad facilē exitū vaporꝝ
⁊ iđ conueniūt multū fricationes in cāu
noſtro ⁊ ad ꝓuocationē vrine fiat vt in-
fra. ℞. ſiru. acetoſi ſimplicis. ℥. j. ß. emul
ſionis quattuor ſeminum cōmuniū frigi
dorum maiorꝝ. ℥. ij. aque decoctionis ra-
dicum endiuie. ℥. iiij. miſce. Si etiam po
nuntur emulſiones quattuor ſeminū cō-
muniū frigidorꝝ minorum ſcilicet lactu-
ce portulace endiuia ⁊ ſcariole erit etiaʒ
bonū. Pro prouocatione ſudoris accipi
antur. ℥. vj. vel. viij. aque ordei calide. ⁊
ſi vult aliqualiter eā alterare ſeu dulco-
rare imponatur parū zuchari: ſed quan
to erit maior eius quātitas tāto erit me
lius: ⁊ cooperiatur lintheaminibꝰ ⁊ pan
nis ⁊ ſtet ſub culcitra tamen cū facie di-
ſcooperta. ⁊ ponant̄ vaſa plena aqua ca
lida dulci circa coxas circa dorſuʒ ⁊ cir
ca hipocundria. quia ſudor faciliter pro
uocabitur. De correctione accidentium
hic non ſcribitur propter longitudinem
ſermonis ſed recurratur ad ſupraſcripta
inter que eſt ſitis quaʒ blandiri oportet
cum retentione rerū frigidarum ⁊ humi
darū in ore ⁊ nihil ſolet eſſe gratius aq̄
frigida: ⁊ q̄r profunditas ſomni ſolet in
hac febre cauſari propter vapores mul-
tos ⁊ groſſos qui eleuantur a ſanguine
non ſtimulantes panniculū ſed oppilla
tiones inducentes meatibus ſpiritꝰ ſenſi
tiui ⁊ motiui. inter cetera commēdatur
acetum forte: in quo infundatur ſpon-
gia ⁊ ponatur tēpore ſupfl ui ſomni ſub
naribus ⁊ proijciatur ad intra angulos
oculorum lachrymales aliquod aliqua
liter acer ⁊ acutuʒ vt ſuccus arantij ⁊ li
monis aut modicū vini. et ſit finis. Amē

¶ Cura febris flegmatice.

Pro cura feb. flegmatice pri-
mo ponet̄ regimen obſeruā
dum in ſex rebus nō natura
libus. ſcđo deueniemus ad
medicinalia. Pro primi ex-
peditione aer dʒ declinare ad calidum ⁊
ſic. ⁊ propter ea laudat̄ ꝙ infirmus ha-
bitet in camera ſituata inter duo ſola-
ria in qua fiat ignis đ lignis ⁊ folijs iu
niperi ⁊ ex lignis ⁊ folijs roriſmarini vl'
ſaltē defectu illorꝝ ex lignis quercus nō
putridis: ⁊ pōt fieri ſuffumigiū in came-
ra ſcđm nomen infraſcriptū. ℞. corticū
citri gariofilorꝝ nuciſmuſcate turis ſan-
darace an̄. ℥. j. ligni aloes macis an̄. ʒ. ß.
ſubtiliter puluerizent̄ ⁊ in modico lau-
dani fiant formule ſimiles lupis ex q̄bꝰ
vna vel due ponātur ſuꝑ carbones igni-
tos: ⁊ hec potiſſimū fiant ſi tēpus fuerit
frigidum vel hyemale. Cibi ſint tēperati
ad aliqualeʒ caliditatē declinātes ſicut
carnes caponū gallinarum iuuenū per-
dicum faſianorꝝ cuniculorum lepuſculo
rum turturū ⁊ turdorum ⁊ reliquarum
auium minutarum degentium in rubis
⁊ practicis. ⁊ vitentur carnes aquatica-
rum ſicut anſerum ⁊ anatum ⁊ ſimiliuʒ
panis ſit recens ⁊ decenter coctus factꝰ
ex farina frumenti participante cum ali

quali furfure. ¶Pro ferculis vtatur pa-
nata pane trito confecto cum vitello oui
prius aliquantulum infuſo in aqua fri.
ex fare ex rizo ꝛ ſimilibꝰ. ¶Pro oleribus
valent extremitates feniculi bugloſe bo
rago radices tenere petroſilij blites cuꝫ
modico ſaluie. Vinū ſit albū ſubtile non
potens vel ſit medij coloris claruꝫ boni
odoris ꝛ ſaporis mixtū cū aqua zucha.
plus vel minus ſcdm potentiā vini. ꝛ ſe-
cundum conſuetudinē patientis verſus
principiuꝫ egritudinis minori vtatꝛ quā
titate vini. In proceſſu autem pōt vti ali
qua dieta ampliori. Somnus ſit equa-
lis vel quaſi equalis vigilie vt reſolutio
fienda in vigilia bn̄ proportionetꝛ digōni
fiende tpe ſomni: vitetur ſomnus quan-
tum eſt poſſibile circa principiū paroxyſ
mi. loco motꝰ ꝛ exercitij fiāt fricationes
cū panno aliqualꝛ aſpo ꝛ calido mode-
rate incipiendo ad coxas aſcēdendo ad
hipocūdria ad dorſum ꝛ ad pectꝰ: ꝛ po-
ſtremo redeūdo ad coxas ꝛ ad crura. De
inanitione ꝛ repletiōe dic iuxta regulas
duas ꝛ Sal. prima affo. ꝛ iuxta ſentētiā
Auic. in capi. de cibatione febricitantiū
ꝙ debemus incipere a dieta groſſiore de
ſcendendo ad ſubtiliorem vſqꝫ ad ſtatū.
ſed verū eſt ꝙ cura tentatiua incipimus
a dieta tenui vt poſſit natura vacare ad
digeſtionē materie peccantis. Qd ſi no-
bis apparuerit ex poſtpoſitione ꝛ tarda
tione apparitionis ſignoꝝ digeſtionis
ſtatum eſſe notabiliter remotum a princi
pio debemus ingroſſare ꝛ poſtea ſubti-
liare verſus ſtatum. De accidētibus aie
patiens moderate gaudeat ꝛ letetur ha
bitando cū dilectis: etiā ſi fuerint mulie
res iuuenes abſtinendo tn̄ a coitu: neqꝫ
cadat deceptio propter vnā ſententiam
Ariſto. in primo problematū problema-
te quinquageſimo in quo queritur pro-
pter quid eſt ꝙ coitus confert in egritu-
dinibus flegmatis. quā ſententiā ponit
Auicē. in. xx. tertij in cap. de iuuamētis
coitus circa principiū. quia iſtud eſt ve-
rum vt ponit Auic. quando corpus ha-
buit caliditatem innatā multam ꝛ for-
tem ita nō debilitetur ex emiſſione ſper-
matis. ꝛ intelligitur iſta ſententia vbi in
corporibus non ſint putredines neqꝫ pre
parata vt in ſcabioſis leproſis ꝛ ſibi ſi-
milibus. ꝛ quia huiuſmodi corpora pa-
tientia talem febrem ſunt debilia ꝛ pre-
parata putredini. igitur ꝛc̄.

¶Veniēdo ad medicinalia multiplices
ſunt habende intentiones in cura talis
febris. prima eſt ventris lenitio. ſecunda
eſt digeſtio. tertia ē euacuatio. quarta eſt
prouocatio. quinta eſt membroꝝ confor-
tatio. ſexta ꝛ vltima eſt accidentium cor
rectio.

¶Pro prima expeditione dꝫ primo fie-
ri cliſtere lenitiuū vt infra. ℞. foliorum
maluarū blitis parue ꝛ mercurialis an̄.
M. j. furfuris. M. ß. decoquantꝛ in ſuf-
ficienti quantitate aque de qua accipe
lib. j. caſſie fiſtule. ℨ. j. pul. zuchari ꝛ mel
lis roſati an̄. ℨ. ß. olei communis bn̄ ma
turi. ℨ. iij. ſalꝛ. ʒ. ij. miſce pro cliſteri. Per
ſuperius ſtantibus materiebus multis
in ſtomacho fiat lenitio vt infra. ℞. pul
pe caſſie. ℨ. j. vel māne. ℨ. j. ß. ſed plus pla
cet caſſia: quia eſt potentior in educendo
materias groſſas: diſſoluantur cū deco-
ctione paſſularum iuiubarū ꝛ liquiritie
ꝛ fiat potio. Et non frequentetur lenitio
ventris per ſuperius vt nō nimis molli-
ficetur ſtomachus. In proceſſu autē poſ
ſumus vti cliſteribus lenitiuis ſed fortio
ribus vt. ℞. decoctionis ſupraſcripte. li.
j. decoquatꝛ in ea cartami groſſo modo
contuſi. ℨ. ß. deinde coletur ꝛ in colatura
addatꝛ caſſie fiſtule. ʒ. vj. hierepi. s. Sal.
ʒ. ij. miſce.

¶Pro ſecunda intētione primo incipia
tur a leuioribus vt. ℞. oximellis ſimpli
cis. ℨ. j. mellis roſati colati. ℨ. ß. aquaruꝫ
lupulloruꝫ bugl. ꝛ capil. veneris an̄. ℨ. j.
miſce. Sed in proceſſu poſſumus vti di-
geſtiuis fortioribus vt. ℞. ſirupi de dua
bus radicibus ſcilicet feniculi ꝛ petroſi-
lij. ℨ. j. mellis roſati colati. ℨ. ß. aquarum
feniculi ꝛ bug. an̄. ℨ. j. ß. miſce. Aliud for
tius digeſtiuum. ℞. ſirupi de quinqꝫ ra
dicibus vel ſirupi aceto. compoſiti. ℨ. j.
mellis roſati colati. ℨ. ß. aquarū feniculi
ꝛ maratri ſeu fenicu. ꝛ apij an̄. ℨ. j. ſemis
miſce.

¶Pro tertia intētione primo dꝛꝙ nō dꝫ

fieri euacuatio cū medicinis appropria
tis neqꝫ cum cliſteribus fortibus niſi trā
ſactis tribus diebus: id eſt niſi incipiat
apparere aliquale ſignum digeſtionis: ⁊
tunc pro euacuatione minoratiua lau-
dat Raſis in. 10. Alman. in capitulo de
cura febris flegmatice. quam ſententiam
videtur imitari Auicen. in capitulo pro-
prio medicinam de turbith omni nocte
que ſic deſcribitur. ℞. turbith gummoſi
⁊ arundinoſi zinziberis ⁊ maſt. añ. par-
tes equales zuchari ad pondus omniuꝫ
miſce ⁊ ſubtiliſſime pulueriзētur de quo
puluis accipitur qualibet nocte. ʒ. ſ. cum
modico aque feniculi. Uel fiat ſic. Reci-
pe agarici trociſcati. ʒ. ß. pillularum ele-
ſanginarum. ℈. ß. miſce ⁊ cum melle roſa
to fiant pillule tres que vt innuit Auicē
na laudantur ſumi debere qualibet no-
cte. Sed noſtris temporibus tutius vide
tur ꝙ cum interpollatione iſte medicine
minoratiue accipiantur ita ꝙ inter vnaꝫ
⁊ alteram medient duo vel tres dies in
quibus accipiantur ſiru. digeſtiui. ⁊ hoc
modo faciendo paulatine digeremus et
paulatine euacuabimus. Si tamen ap-
pareret materia notabiliter digeſta vel
quaſi notabiliter digeſta ita vt poſſumꝰ
vti medicina eradicatiua fiat ſic. ℞. aga
rici trociſcati. ʒ. ij. reubarbari electi. ʒ. ſ.
ſpice zinziberis ſaliſgemme añ. parum
minutim incidant̄ ⁊ infundant̄ in aquis
feniculi ⁊ buglo. añ. quantum ſufficit cū
oximel ſimplici ⁊ poſt duodecim horas
fiat fortis expreſſio cui addatur diaſen.
ʒ. ſ. electuarij indi. ʒ. ß. diacatoliconis. ℥.
ß. ⁊ fiat potio. Item. ℞. pul. zuchari. ℥. ſ.
pro lauatiuo. Item. ℞. diabugloſati et
diaboraginati añ. ℥. ſ. ß. zuchari roſati.
ʒ. ſ. miſce pro die ſequenti. Et ſi placeret
magis recipere in forma pillulari fiat vt
infra. ℞. pillularum aggregatiuarum
deſcriptione Meſue. ℈. ſ. miſce ⁊ cum ſi-
rupo de biſantijs vel cum oximelle ſim-
plici fiant pillule quinqꝫ vel ſeptem. Sed
circa euacuationem fiendam per flobo-
tomiam dicitur ꝙ in quocunqꝫ tempore
apparuerit vrina rubicunda ⁊ groſſa ex
qua iudicemus mixtionem eſſe factam
ſanguinis cum flegmate: tunc debet fie-
ri flobotomia extrahendo quattuor vel
quinqꝫ. ℥. ex baſilica: premiſſa tamen ven
tris lenitione. Sed debemus bene cōſide
rare ne cadat deceptio: quia poſſet iſta
rubedo apparere propter putredinem fle
gmatis magnam ⁊ non propter ſangui-
nis mixtionem propter quam facta ma-
gna ebullitione in flegmate ipſum fleg-
ma ad rubedinem tenderet. ⁊ iſtam pu-
trefactionem maxime cognoſceremus et
ex malo ⁊ fetido odore exeuntium vt fe-
cum vrine ſudoris ⁊ reliquarum talium.

¶ Circa prouocationem que eſt quarta
intentio: primo eſt procedendum cum
lenibus prouocatiuis a principio poſtea
ad fortiora tranſcendere debemus iux-
ta ordinem digeſtiuorum datum ſupra:
quia ipſa digeſtiua ſunt prouocatiua. Et
quando eſſent premiſſe multe euacuatio
nes ⁊ appareret notabilis digeſtio in ma
teria tunc iuxta ſententiaꝫ Auicen. in ca
pitulo proprio dicitur ꝙ ſemen vrtice eſt
in hoc caſu mirabile. fiat ergo ſic. ℞. ſe-
minis vrtice. ʒ. ſ. cuſcute. ʒ. ß. ſubtiliter
pulueriзētur ⁊ exhibeantur cum aliquo
de ſupraſcriptis ſirupis aut cum aqua fe
niculi vel apij. Gentilis autem in fine ca
pituli de cura flegmatice continue mul-
tum commendat ſuccum apij ſirupizatī
cum zucharo vel mel. aſſerens curaſſe iu
uenem flegmaticum qui ſex menſibus
hoc morbo laborauerat. Fiat ergo vt in
fra. Recipe ſucci apij bene depurati fa-
cta prius reſidentia quantitatem quam
volueris decoquatur ⁊ ſirupizetur cum
ſufficienti quantitate zuchari vel mel.
de hoc exhibetur. ℥. ſ. vel. ij. hora ſirupī
ipſo infirmo.

¶ Quinta intentio. Circa quintam de-
bemus eſſe ſolliciti de conſeruatione ſto
machi faciendo inunctiones cum oleis
vel vnguentis appropriatis vt. ℞. oleī
maſticini olei de ſpica olei de abſyn. añ.
℥. ß. miſ. pro vnctione ſtomachi añ cibuꝫ
Item. ℞. ceroti Gale. emendantis vitia
ſtomachi. ℥. ij. gallie elephangine. ʒ. ß.
miſ. pro vnctione ſtomachi. ſiru. de ſucco
apij non eſt dandus vbi infirmus ſit di-

ſpoſitus ad epilenſiā ⁊ poteſt vti confe-
ctione ſtomaticha vt infra. ℞. ſpecieruꝫ
aro.ro.decoc. Sabri. ſpecierum diagalā
ge aū. ʒ. ij. ſpecierum diarodon abba. ʒ.
ſ. pellicularum interiorum ſtomachoruꝫ
gallinarum bene preparatarū. ℈. ij. miſ.
⁊ cuꝫ zucharo. q. s. diſſoluto in aqua ab
ſyn. ⁊ bug. fiat confectio in morſellis. ʒ.
ij. de quibus accipiat vnum pro quali-
bet vice per duas horas ante prandium
Quia tamen in hac feb. faciliter reiterā-
tur oppilationes dabimus bis vel ter in
hebdomoda maxime quādo preceſſerūt
euacuatiōes medicinas que partim ſint
aperitiue partim ſubtiliatiue ⁊ conforta
tiue membrorūꝗ naturaliū: vt. ℞. troci.
de abſynthio precipue vel troci. de roſ. ⁊
eupatorio vel troci. de reubar. capiendo
℈. ij. de vno iſtorum trociſcorum ⁊ cum
mel. ro. vel ſiru. de biſ. faciēdo in pillulis
¶ Sexta intentio. Circa vltimam inten
tionem duo ſunt accidentia mala que ſo
lent coniungi cum iſta febre. ſ. profundi-
tas ſomni in pricipio paroxyſmi ⁊ rigor
valde intenſus. Ad prohibendum ſom-
num fiat ſicut dictum eſt de feb. ſang. Et
ad prohibitionem nimij rigoris aut fri-
goris fiat inunctio ſuper totam ſpinam
dorſi vt infra. ℞. olei rute. ℥. vj. vini mal
uatici. ℥. x. ſimul decoquantur vſqꝫ ad
conſumptionem vini. ⁊ ex iſto oleo ante
aduentum paroxyſmi per aliquātulum
temporis fiat inunctio vt dictū eſt. Vomi
tus prouocatus in principio paroxiſmi
non ſolum remittit iſtud accidens calefa
ciendo: ſed etiā eſt cā abbreuiationis pa
roxyſmi. ⁊ de vomitiuis dicatur ſicut di
ctum eſt de prouocatiuis vt incipiendo
primo a leuioribus trāſeundo poſtea ad
fortiora. Leue fiat vt infra. ℞. oximel. s.
℥ ſ. ß. aque tepide. ℥. viij. miſ. ⁊ deinde p-
uocetur vomitus cū digito vel cū penna
inuncta oleo. Si fortius fiat ſic. ℞. deco
ctionis rafani. ℥. iiij. aque tepi. ℥. vj. oxi-
mel. s. ℥. ſ. miſ. ⁊ fiat vt infra. Et fortius
fiet ſic. ℞. ſeminis rafani. ʒ. ſ. ſubtiliter
teratur ⁊ miſceatur cū. ℥. viij. aque tepi-
de ⁊. ℥. ſ. oximel. s. ⁊ ſic finis.

¶ Cura quartane.

PRo cura quartane periodice
primo ponet regimen obſer-
uandū in ſex rebus nō natu
ralibus. Scdo ad medicina
lia deueniemus. Aer in quo
habitat febricitās declinet ad humiduꝫ
principaliter ⁊ ad calidū ſm plus vel mi
nus iuxta diuerſitatē humoris melācoli
ci geniti ex aduſtiōe ſanguinis colere fle
gmatis vel mſie naturalis. ideo ſi ſit aer
frigidus fiat ignis in camera ex lignis
ſalicū vel populi ſeu albare: qꝛ iſte ignis
non multū notabilr exiccat: ſed ponant
vaſa plena aqua dulci calida ⁊ clara a
qua eleuentur vapores dul. qui modera
te calefacient ⁊ humectabūt aerē camere
⁊ p bono odore aeris fiant pulueres vel
forme ſimiles lupinis ex aromatibus ſe
pe dictis q̄ ponant ſupra carbones igni
tos quibus addātur viole ⁊ flores nenu
faris ad remittendū ſuperfluā illarū me
dicinarū odoriferarū ſiccitatē. Circa ci-
bū ⁊ potū vitent oīa cibaria multiplica-
tiuā humoris melācolici qualia ſunt car
nes groſſe ⁊ maxime ſalite. oīa genera le
guminū precipue lentes. oīa olera exce-
pta lactuca ⁊ bug. qꝛ vt eſt ſentētia Auer.
quinto colliget omnia olera generāt hu
morē melācolicū excepta lactuca ⁊ bug.
⁊ inter ea maxime vitent caules ⁊ euitet
caſeus antiquus ⁊ ſalitus ſint igit cibi
tēperati vel declinātes ad aliquā calidi
tatē vel humiditatē quales ſunt carnes
pullorū gallinarū iuuenū caponū ꝑdicū
faſianorū columbarū turdorū iuuenū ⁊
auiū minutaꝝ degētiū in pratis ⁊ arbori
bus. ⁊ ſint iſte elixate magis q̄ꝫ aſſate.
oua etiā ſorbilia recentia decenter cocta
vel decocta in aqua cū butiro recēti mul
tū conueniūt ⁊ maxime cōueniunt bro-
dia pinguia ſumpta ex laudabilibus car
nibus ⁊ maxime brodia gallinaꝝ qm̄ ve
hementer tēperant humores immo con-
fortāt epar ⁊ impinguāt de cuius debili
tate eſt ſuſpicādum ꝑpter longitudinē fe
bris cōueniunt rape abiecta prima deco
ctione ⁊ poſtea decoque cū aliqua lauda
bili carne de ſupraſcriptis. ⁊ conueniunt
carnes caſtratorū iuuenuꝫ vnius. ſ. anni
cōueniunt cappares. cōuenit ſinapis diſ
ſoluta cū vino cocto ⁊ vinum ſit paruꝫ ⁊

paruum ꝛ albū vel modici coloꝛis ſubti-
le ꝛ claruz: ſed in ſanguinea vel colerica
aliqualiter tempe: eſt cū aq̄ zuchari. Cir-
ca ſomnum ꝛ vigiliā ſomnus ſit longus
ad humectationē coꝛpoꝛis ſed ab eo ca-
ueatur in ꝑncipio paroxyſmi. De motu
ꝛ quiete dicit ꝙ caueāt a motibus coꝛpo
reis foꝛtibus ꝛ laboꝛioſis exiccantibꝰ ꝛ
potiſſimū ante vniuerſalē declinationem
totius feb. In declinatione vniuerſali cū
incipiunt paroxyſmi notabiliter fieri le-
uioꝛes ꝛ minus ſeuoꝛum accidentium ex
perientia pꝛobat ꝙ ante paroxyſmū per
aliqd tempus facto foꝛti motu equitādo
ſaliendo multotiēs pꝛouocat ſudoꝛ pꝛo-
pter quē tollitur paroxyſmus vel notabi
liter remittitur: ꝛ declinatio iſta vniuerſa
lis minoꝛat. Circa inanitionē ꝛ repletio
nē pꝛimo laudatur ieiuniuz in die parox
yſmi: niſi foꝛte in coꝛpoꝛibus colericis
que ieiuniū tollerare nō poſſunt. ꝛ regu-
lariter dieta ſit groſſioꝛ in pꝛincipio. ꝛ in
ſtatu apparentibus paroxyſmis longio-
ribus ꝛ ſenioꝛibus accidētibus dieta no
tabiliter attenuetur licet in cura tētati-
ua aliquādo a pꝛincipio per vnam ſepti-
manam. verbigratia. ſubtiliamus ꝛ po-
ſtea ingroſſamus. De accidentibus ani-
me non eſt dubium ꝙ inter cetera debēt
euitare terribilia ꝛ triſtitiam inducentia
quoniā iſta extermināt ab ea que eſt ſm
naturā conſiſtentia: tertio Tegni. ſed de-
bent moderate gaudere ꝛ letari: qꝛ ani-
mus gaudens floridā etatem facit: ſpiri-
tus vero triſtis exiccat oſſa. pꝛouerbioꝝ
xvij. ponant annulos in eoꝛum digitis ꝛ
gemmas. induantur veſtibus ſcarlati-
nis vel de ſirico intincto in grana ꝛ de re
liquis talibus. ꝛ hec ſufficiant pꝛo regi
mine.

¶ Accedēdo ad medicinalia ſex ſunt ha
bēde pꝛincipales intētiões in cura iſtius
febꝛis. quarū pꝛima eſt lenitio. ſecūda eſt
digō. tertia euō. quarta pꝛouocatio. quin
ta membꝛoꝝ cōfoꝛtatio. ſexta acciden-
tium coꝛrectio.

¶ Pꝛo pꝛima igitur intentione fiant a
pꝛincipio cliſteria lenitiua cū decoctione
maluaꝝ ꝛ mercurialis ſi fuerit flegmati
ca aut mlīca. Si aūt fuerit ſanguinea vel
colerica addātur folia matris vio. ꝛ non
ponantur a pꝛincipio alique medicine in
cliſteribus que reſpiciant humoꝛē melan
colicuz. ſed in proceſſu apparēte digeſtio
ne poſſunt apponi ita deſcribēdo. ℞. fo-
lioꝝ maluarū ꝛ mercurialis ꝛ matris
violarū ſi fuerit vt dictū eſt an̄. M. ſ. fol-
liculoꝝ ſene vel polipodij quercini boni
nō coꝛroſi. ʒ. ſ. vel. ʒ. ſ. ß. decoquant in ſuf
ficienti quātitate aque de qua recipiant.
℥ xij. in qua diſſoluat caſſiefiſtu. ℥. ſ. pul.
zuchari. ℥. ß. olei cōis. ℥. iij. ſalis. ʒ. ij. miſ.
pꝛo cliſteri qd fiat in die quietis ꝛ maxi-
me per diē poſt paroxyſmū loquendo de
iſto cliſte. electiuo reſpiciēte materiā fleg
maticā vel melancolicā qꝛ aliud cliſtere
quodcūꝫ lenitiuū pōt in quocūꝫ die q̄e-
tis adminiſtrari ꝛ ꝑ ſuperius leniat ſto-
machus ꝛ inteſtina cū caſſia vel cū man-
na ſm modos ſepe ſupraſcriptos. Circa
digeſtione incipiēdū eſt a leuioꝛibꝰ aperi
tiuis ꝛ ſubtiliatiuis vt in ſangninea vel
colerica. ℞. ſirup. ace. ℥. ſ. ſirupi vio. ℥. ß.
aquarū bug. ꝛ lupuloꝛum an̄. ℥. ſ. ß. miſ.
In flegmatica aūt vel fecali ſeu melāco-
lica. ℞. oximellis. s. ℥. ſ. ß. aquaꝝ bug. ℥.
ij. fumiterre. ℥. ſ. miſ. Et in proceſſu vero
maioꝛe apparente digeſtione in materia
vtemur digeſtiuis inciſiuis ꝛ ſubtiliati-
uis foꝛtioꝛibus: vt eſt ſirupus de epithi-
mo qui in digerendo etiam euacuat: cui-
us deſcriptionez ponit Meſue ꝛ ſiru. de
pomis cōpoſitus cuius duas ponit Me
ſue deſcriptiones. vnam in capitulo de
cura ſode mlīce. aliam ponit in capitulo
de cura melancolice. ꝛ iſtis potiſſimum
vtemur ſtante materia flegmatica vel fe
cali: vt. ℞. ſirupi de pomis cōpoſiti. ℥. ſ.
oximellis ſim. ℥. ſemis aquarū ſcolopen
drie tamariſci ꝛ fumiterre an̄. ℥. ſ. miſ. ꝛ
loco ſirupi ſupraſcripti d̄ pomis poſteriꝰ
adhuc magis apparente digeſtione vte
mur ſiru. de epithimo iuxta deſcriptionē
ſupraſcriptā. In quartana aūt ſan. vel
colerica loco ſirupi immediate ſupraſcri
pti vtemur ſirupo de biſantijs vt ℞. ſiru
pi de biſantijs. ℥. ſ. ſirupi de fumoterre.
℥. ſemis aquarū endi. fumiterre ꝛ bug. an̄
℥. ſ. miſce. Circa euacuationē debemꝰ pꝛi
mo incipere cū euantibus debilioꝛibus
ꝛ tandē trāſire ad foꝛtioꝛa. pꝛimi ſolutiui
deſcriptio. ℞. folliculoꝝ ſene ꝛ polipo-

aꝝ quercini electi an̄.℥.j.pa.paꝝ̄ infun-
danṫ in aq̄ lactis caprini vel vaccini vel
in defectu illoꝝ in aq̄ fumiterre ⁊ bu.an̄.
q.s.deinde fiat fortis expͥſſio cui addaṫ
pulpe.ca.⁊ diacatoliconis an̄.℥.ß.fiat po
tio ⁊ experta eſt a dn̄o Meſue. In pceſſu
poſſumꝰ vti fortiori ſolutiuo vt.℞.dia.
℥.ß.diaſeni.ʒ.j.cōfectionis hamech.ʒ.ij.
ß.diſſoluanṫ cū aq̄ lactis caprini vel vac
cini vel cū deco.cōi in fine deco. paꝝ ad-
daṫ folliculoꝝ̄ ſene ⁊ fiat potio addēdo
ſiru.de pomis ſim.℥.j.vel loco cōfectiōis
hamech.poſſumꝰ ponere tātundē de ele-
ctuario diaſſene cuiꝰ deſcriptionē ponit
Nico. in ſuo antidotario.Et ſi in forma
pillulari vellemus vti vtamur pillulis
indis vel pillis de fumoterre vel de lapi
de lazuli.do.eſt.℈.ij.vel.iiij. reformādo.
v.vl.vij.cū modico ſir.vio.Itē.℞.ſir.ro.
℥.j.ß.aquaꝝ̄ bu.℥.ij.lupuloꝝ̄.℥.j.miſ.p
die ſequēti.Uel fiat ſic.℞.diabu. ⁊ dia-
bo. an̄.℥.j.ß.zuc.vio.ʒ.j. miſce pro die ſe-
quēti ⁊ recipianṫ cū modico aq̄ bug. Et
ſi anteceſſerūt alique euacuatiōes de de-
bilitate ⁊ relaxatione membroꝝ̄ poſſu-
mus vti medicina infraſcripta.vt.℞.mi-
rabolanoꝝ indoꝝ̄.ʒ.iij.mirabo. chebu-
loꝝ̄ ſi peccauerit flegma vel citonioꝝ ſi
peccet colera.ʒ ij.cōtundantur ⁊ infun-
dantur in aqua lactis caprini vel vacci-
ni vel in aqua bugloſe ⁊ lupulorum an̄.
quantū ſufficit.addendo parum paſſula
rum enucleataꝝ̄ ⁊ poſt horas decem ⁊
octo fiat leuis expreſſio cui addatur dia
catoliconis.℥.ß.reubar. electi ſubtiliter
puluerizati.℈.ij.cōfectionis hamech.vel
diaſſene.ʒ.ij.⁊ fiat potio ſumēdo in die ſe
quēti mixturā ſupraſcriptā.De euacua-
tione aūt fienda per flobotomiam diciṫ
ꝙ ſi hec feb.ſit facta per aduſtionem ſan
guinis ⁊ videamus vrinā rubeam ⁊ groſ
ſam dꝫ fieri floboto. ex baſilica dextri
vel ſiniſtri lateris. dextri ſi apparuerit
ſanguinem eſſe ſuperabundantem ratio-
ne epatis.ex ſiniſtra ſi apparuerit domi-
niuꝫ ſanguinis ratione ſplenis:⁊ cū hoc
appareat dolor aut tumor circa regionē
ſplenis.⁊ aliqui doctores laudant hanc
flobotomiam debere fieri in oppilatio-
ne ſplenis quia facta maiori agitatione
in humoribus facilius educitur humor
melancolicus qđ tamen non ſit a magi
ſtro Ceſare. Si aūt fiat ex ſaluatella dex
tre vel ſiniſtre erit etiam conueniens. Cir
ca prouocationē dicitur ꝙ poteſt fieri vel
prouocando vomitum vel ſudorem vel
vrinā. Si intendimus prouocare vomitū
a principio vtamur vomitu leui: vt.℞.
oximellis ſimp.℥.j.ß.aque tepide.℥.viij.
aut.x.miſce. In proceſſu vtimur vomiti-
uo fortiori:vt deſcriptuꝫ eſt ſupra:vt.℞.
aque decoctionis raſani.℥.vj. oximellis
ſimplicis.℥.j.miſce ⁊ tepidum exhibeaṫ.
Si fortius.℞.ſeminis raſani.ʒ.j.cōtera
tur ⁊ decoquaṫ in ſufficiēti q̄ntitate aque
ordei ⁊ in potu exhibeanṫ.℥.viij. Uomi-
tus competit in omni tp̄e feb.q̄rtane.ſed
in prin.paroxyſmi aut parū diſtāter ab
eo multuꝫ cōmendaṫ q2 aut eradicat aut
alleuiat.Et ſi volumus vomitiuum aut
ſoluti.forte melius eſt vt exhibeatur per
diem poſt paroxyſmum. In die pꝫoxyſmi
non ſolū lenitiuū leue pōt exhiberi ſed ſo
lutiuum leue in eadem die per ſex horas
ante aduētū pꝫoxſmi pōt exhiberi ⁊ maxi
me in declinatione vl̄i q2 multū alleuiat
fiat ergo ſic.℞.folliculoꝝ̄ ſene ſubtiliſ-
ſime pulueriꝫatoꝝ̄.℈.ij.exhibeanṫ cum
℥.iij.vel.iiij.aq̄ lactis aut brodij alicuiꝰ
carnis laudabilis de ſupraſcriptis. Pro
uocatio aūt vrine fiat a principio cum le
uioribus vt cū digeſtiuis leuibus ſupra-
ſcriptis q̄ ſunt etiā vrine ꝓuocatiua ⁊ in
pceſſu digeſta magis materia fiat cū di-
geſtiuis fortioribus de q̄bus etiā dictum
eſt. Sudoris ꝓuocatio maxime cōuenit
in declinatione multū ſubtiliata ⁊ pauci
ficata materia exhibendo.℥ iij.vini albi
clari ſubtilis odoriferi ſed nō multū po-
tētis mixtū aq̄ zucharate tepide.℥.vj.mi.
⁊ totū ante paroxyſmū exhibeaṫ ⁊ infir-
mus bn̄ cooperiaṫ cū pānis q2 ſudor faci
lius prouocabiṫ.vel exhibeaṫ tiriace an
tiq̄ ⁊ bone.ʒ.j.diſſoluēdo ipſam cū modi-
co vini albi ⁊ ſubtilis mirabiliṫ ꝓuocat
ſudorē ⁊ materiā ſubtiliat ꝙ ꝑ tres dies
aut q̄ttuor q̄rtana deſinit ſꝫ ꝑ eā nō facia
mus quēadmodū emperici q̄ in quocūꝙ
tp̄e q̄rtane exhibēt tiriacā aut diatridon
pipereon vel diaſulfur ⁊ componunt q̄r-
tanā cū q̄rtana reſoluēdo qđ ſubtile ē cū
remanentia groſſi ⁊ inflammando corpꝰ

ita vt deueniat ad ethicã. Pro confortatione membrorũ qꝛ iſte humoꝛ ledit ſua natura omnia mẽbra principalia debemꝰ attẽdere ad confortationẽ cordis epatis ⁊ cerebri exhibendo vnum morſelluꝫ ſeu.ʒ.ij.diamuſci dulcis vel electuarij de gẽmis vel electuarij Concil.ſimul cũ eo exhibẽdo.℥.ſ.ꝫu.diabug.⁊ poſt bibat parum aque bug.electuariũ ẽt regum cuiꝰ deſcriptionẽ ponit etiã me.mirabiliter vꝫ in hoc caſu.ꝑ paupibus fiat mixtura ex diaboraginato diabuglo.zucharo vio. ⁊ ro.ponẽdo de zucharo ro.minus.Et ſi timemꝰ nimis caleſacere fiat confectio refracta vt.℞.ſpecieꝝ diamuſci dul.ſpecierum electuarij de gẽmis.ana.ʒ.ſ.ß.ſpecierum diarodon abba.ʒ.ſ.miſce ⁊ cum zucharo quantuꝫ ſufficit fiat confectio in morſellis.ʒ.ij.Et qꝛ multum in hac feb. ledit ſplen ita vt fiat in eo notabilis tumoꝛ vel durities primo a leuioribus inchoãdo faciemus iſtud medicamen. ℞. olei de capparibus ad ſubtiliandum.℥.ſ olei amigda.dul.℥.ß.aceti fortis parum verbigratia.ʒ.ſ.miſce ⁊ ſimul bene conquaſſent ⁊ ex eis cal.inungat regio ſplenis faciẽdo fortẽ fricationẽ vt virtus medicaminis faciliꝰ penetret. que durities ſi cum iſto medicamine nõ remoueret applicetur ſibi empl'm de melliloto cuiꝰ deſcriptionem ponit Me.qꝛ in iſto caſu eſt ſingulariſſimum vt. ℞. emplaſtrum de melliloto quãtum ſufficit extẽdatur ſup petia lini amplectẽte totam regionẽ ſplenis ⁊ calidum ſupponat:⁊ cũ exiccatum fuerit remoueat. Circa correctionẽ accidẽtiũ dicit ꝙ principale accidẽs magis ledẽs in tempoꝛe paroxiſmi eſt fortiſſimus rigoꝛ ideo fiat inũctio ad ſpinam dorſi cũ oleo de ruta decocto cũ dupla quantitate vini maluatici ad conſumptionẽ vini. Et ſi fortius. ℞.olei rutacei.℥.iiij.piperis ⁊ piretri cõfractoꝝ ana.ʒ.ſ.euforbij. ʒ.ß.decoquant cũ.℥.x.vini maluatici vſꝙ ad cõſumptionẽ vini ⁊ ex eo cali.apd ignẽ fiat inũctio i ſpia dorſi an̄ pn.paroxyſmi.⁊ ãplexare mulierẽ iuuenẽ ꝯfert qꝛ eſt medicina tẽpata.caueat tñ ſe a coitu licꝫ humoꝛ melancolicus excitet libidinem quia faciliter ventoſat iuxta ſniaꝫ Ari. quarta problematum:propter qđ melãcolici ſunt maxime venerei nõ quia ſint multũ fortes in coeũdo ſed qꝛ multũ ⁊c. Et vomitus factus in principio paroxyſmi multum alleuiat rigoꝛem vel prohibet cuius cã eſt fortis caliditas que imprimitur in membꝛis propter fortem agitationeꝫ.De quartana cõtinua cura nõ ſcribetur qꝛ eſt raro eueniens.

¶Ad excellentiſſimũ dñm dñm Ludouicum de gonzaga Marchionem ⁊c. Mãtue epm Sebaſtiani aquilani interpꝛetatio moꝛbi gallici ⁊ cura.

ET ſi illuſtriſſime ac reuerendiſſime Ludouice omnia quecũqꝫ ingenio ac ſtudio conſequi poſſint tibi facile ſupꝑetant:tamẽ ab admonitione Coſmici nr̃i nõ alienum arbitratus ſuꝫ ad te ſcribere ea que diebus elapſis de egritudie quam moꝛbum gallicũ vocãt apud principes noſtros diſputata ſunt non tamen vt aliquid tua celſitudine dignum adducerẽ: ſed vt illa que de illo moꝛbo ſentireꝫ:que ꝙ reliqui arbitrant exactiſſimi iudicij cẽſure apponeres examinãda. Non eñi temerariũ viſum eſt principi bonarũ oĩum diſciplinarũ ſtudioſo:aut in noticiã venire:aut eundem ſuarũ quarũcunqꝫ lucubrationum particem voluiſſe. Quando quideꝫ ſi itegerrimo Coſmici iudicio credendũ eſt:neqꝫ in quibuſlibꝫ diſciplinis diligẽtioꝛẽ:neqꝫ eruditioꝛẽ oĩuꝫ amantiorẽ iſta hec audeat etas. Quare niſi hanc nr̃am audaciã in bonã partẽ accipere dedignaris:⁊ me differentẽ ⁊ antiquoꝝ ſententias medicoꝝ afferentẽ tuo humaniſſimo ac luculentiſſimo ingenio facile feras. Quo circa ne mihi aliquando confuſa oratio haberetur in tria capita volui preſentẽ materiam diuidere. declaraturus primo quo nomine debeat appellari hec egritudo:⁊ ꝙ in Sale.operibus memoꝛia habeatur. Decreui nãqꝫ ex huius principis medicoꝝ ſententia verba facere. Quare ſat mihi erit ſi ex illius doctrina oſtendero ſub quo propinquo genere talis egritudo collicetur. Ille enim vere in medicina ſe profeciſſe

ſciat cui Ga. placebit vt Quītiliani ꝟbis de Cicerone vtar. Secundo vero an ta‑ lis morbus ſit vn⁹ vel plures. Tertio ex declarati morbi diffinitione veniā in ra‑ tionalem curaz.

De nomine huius egritudinis. Caput primum.

PRimuz itaq; ſufficienter ab ſoluam ſi per exactiſſimum modum declarandi Gal. ꝓ cedam quem ſecundo micro tegni exercuit vz ꝑ eſſentiali ter inherentia rei. ꝑ ea q̄ a ꝓprio. ⁊ tertio per ea que ſinthomata ſiue caſus appel lantur. Dicamus igitur ꝙ vbi concede‑ retur hunc morbum nunq̄ʒ apparuiſſe in noſtra regione nec aliq̄ apud antiquos memoria haberetur. non propter hoc ta men tollitur inueſtigandi modus ⁊ tan‑ dem veniendi in veram cognitionem ad minus ſubalternoꝝ generum vnde prete rea fiet aptum iter venandi appropriatā ſpeciem. quamobrē accipiamus cōez om nium medicorum confeſſionem morbum ſ. eſſe diſpoſitionem preter naturam qua corpus ſenſibiliter in operationibus le ditur vt colligitur primo de morbo ⁊ pri mo ſanatiuoꝝ. Quot igit̄ modis diſpōe tur primo ꝑternaturaliter corp⁹ vt actio ni noceat tot erunt prima morborum ge nera. hoc autem ſcietur ſi que integrant corpus ad naturalem actionez cognoue rimus. Hec aūt ſunt corporis compl'o cō poſitio ⁊ conueniens vnitas. Tria igitur erunt prima genera ſub morbo repoſita ad modum loquendi medicorū: ⁊ ne lon gior q̄ʒ conueniat procedat ſermo viden dum eſt primo an cōpoſitionalis debeat dici egritudo. Hoc autez commode fit ſi talem naturam in ſuas partes reſolue‑ rim⁹ ipſam integrātes. Hec vero ſunt q̄ cunq; exigunt̄ ad morbi ꝯpoſitionē ſi cō poſitum membrū ſuā debeat facere actio nē. illa ſub quartanario numero reduxit Gal. ꝑmo de morbo vz debita mēbri for‑ matione. conuenienti ꝑtiū numero. lau‑ dabili quātitate ⁊ bona diſpōne. q̄ q̄dez ſi ꝑternaturalr ſe habuerint quattuor fa ciēt genera morboꝝ in cōpōne q̄b⁹ habi tis videndū eſt an gallic⁹ ſub aliquo iſto rū morboꝝ quattuor generū reponatur. hoc aūt ſtati innoteſcet ſi accipiat̄ vnuz quo omnes cōueniūt. ſ. ꝑ hunc morbū le di principalr organica mēbra qđ ⁊ ſen‑ ſus ipſe declarat. Nā in hac egritudine multe ꝑtes corporis extenuantur. alique craſſeſcunt: que quidē nō ad ſimplicia ſʒ compoſita mēbra referunt̄. quo fit vt ma nifeſte cōcludere poſſim⁹ hāc egritudinez eē cōpoſitionalē. Primū q̄dē compōna‑ lis nature gen⁹ diximus plaſma ſiue for mationē. Ad hoc aūt vt mēboꝝ ſit bn̄ plaſ matū hec neceſſario ꝯcurrūt. debita mē‑ bri figura. cōueniēs porus cuz debita aſ ꝑitate ⁊ cōcedēte lenitate. Si igitur mē‑ brum ꝓpter hoc recedit vel propter ali‑ quod iſtorum a debita coequalitate ca‑ det in morbum qui fit in plaſmate. Et cū dictum ſit ex hoc morbo multa membra macrefieri aliqua ingroſſari: exaſperat̄ eciā cutis que deberet eē lenis in multis ꝑtib⁹ corꝑis. vñ debita ſiue nālis forma corrūpitur: inferri poteſt eſſe morbum in forma concluſum ita ꝙ eſt hucuſq; eē cō poſitionalem morbum in forma quem ēt morbum tetigit Gale. ſecundo de morbo Ex quibus iaz agilis ſum ad inueniēdū appropriatā ſpeciē egritudinis hui⁹ ꝑ eſ‑ ſentialia huic morbo inherētia dictū et eciā eſt formā naturalē membri ex debita figura concauitate poro aſperitate ⁊ le‑ nitate cōponi. Quecūq; igitur ſigna ſu mūtur ab iſtis aut ab aliquo iſtorū erūt ſigna ſumpta a rei ſubſtātia. Ab iſtis igi tur arguendo ſtatim deueniemus in co gnitionē proprie ſpeciei quā ſedulo que‑ rebamus reſumens verū ingroſſari mem bra ꝑ hunc morbū ⁊ puſtuloſam fieri cu tim tāte groſſitiei vt ſimilitudinē habeat ad pellē elephātis ſubtiliant̄ ⁊ multe cor poris ꝑtes ⁊ intumeſcit facies adeo vt ſa tirica corꝑa videāt̄ q̄ oīa tribuit Gal. ele phātiaſi morbo vt ſtatim ex diuerſis lo‑ cis declarabim⁹. Nā vt certior fiat pro ceſſus adducā verba Gal. ſcđm ꝓpriam ſeriē. vnde manifeſtū erit quantū ad hoc hūc q̄ ſerpit in populū morbū eē elephan tiaſim. In libro āt de cole. nigra Appa rēt aūt abſq; febriendo plurimis puſtu le ſcđm cutum facte ingroſſatam ⁊ exic catā abundantem melancolico humore

ipſum expellente foras.nam ex cuius ge
nere eſt elephantiaſis. Item Gale.in li.
de diffinitionibus. Elephas eſt paſſio
craſſa ⁊ inequalis. Item in ſecunda par
te introductorij anteq̄ loquatur de diui
ſione curationis que fit per farmacū in
capitulo de elephantiaſi. Cutis eñi hac
paſſione contentorum ⁊ craſſior eſt ⁊ du
rior:ſimilitudineq; habetur ad pellē ele
phantū. Rurſus ſecundo de morbo. Si
quidem ⁊ elephas nominatur ⁊ tabes:
manifeſte autez permutāt formam. ⁊ po
ſtea ſubdit. et vniuerſiz ſimiles ſatiricis
elephantes fiunt. Formantur ſatirici ru
bicunde:ridentes apertis labijs:dentes
oſtendentes facie quēadmodum inflata:
alia aliter:reliqua habētes ſubtilia quo
rum aliqua expreſſit Philiſtratꝰ in ima
ginibus. Inquit enim inſpectant adolo
ſcentē rubicundi ⁊ ridentes apertis la-
bijs dentes oſtendunt ⁊ ob id aliquādo
morbum appellant ſatiricum. vnde ⁊ in
libro de tumoribus qui preter naturam
Quibuſdam vero eoꝝ vltra adinueniūt
hanc paſſionem: cū incipit conſueuerūt
vocare ſatiriſſimum. ſatiris eñi facie ſi-
miles fiunt ⁊ parum infra. Fiunt ⁊ ſcōm
alias particulas carnium emineñ. Item
ſexto de morbo. Et ſilr nigram coleram
alias carnē atq; apertā elephātiaſim ab
elephāte dictā. Et qr cāue morbi reducū
tur ad ſubſtātiā morbi cuiꝰ ſunt cauſe:iō
ſigna ſumpta a cauſis huius morbi di-
cātur quoquomodo ſumpta ab eſſentia
liter inherentibus quod Galie.exercuit
ſecundo de criſi. Cognoſcitur autem cau
ſa faciens morbum ⁊ ratione exeuntium
vt docuit ſecundo de criſi:⁊ ratione co-
loris vt in libro de flobotomia. Inquit
enim albiores femine albiorem ſangui-
nem coaceruant. nigriores vero groſſio
rem ⁊ melācoliorem. Itē in decimo me
mir. Rurſus in decimoquarto terapen-
tice. Differentibus tandem aliter demū
tumoribus non in colore ſoluz ſed in dif
ferentijs que ſcōm calidum frigidū duri
tiem ⁊ mollitiem. ideo rubet quidem tu-
mor manifeſte indicat humo. exiſtere ſan
guineum. Item ⁊ figura puſtularum fa-
cit ad cauſe cognitionem vt Gal.in com
men.xvj. ſexte particule affor. ponit ibi.
Late puſtule incipientes. ergo ad exeun-
tia apparet tales puſtulas emittere ali-
quantulam saniem liuidā non bene olē-
tem. ſed his temporibus hu. quendaz al
bum qualis eſt albedo oculi. interdum
ſubrubeum cuz quadam liuiditate vide
mus que omnia oſtendunt materiam ta
lis egritudinis eſſe aut ipſum ſanguinē
melancolicum aut nigram coleram aut
craſſum flegma. De flegmate autem nō
eſt dubium. naz contingit paulopoſt dū
hec diſputata fuerant factā eſſe anotho-
miam cuiuſdā qui in vita patiebatur ta
lem egritudinem cum doloribus ⁊ alijs
que huic morbo ſunt ſolita complicari.
inuentaq; eſt mirabilis copia flegmatis
viſcoſi in iunctura genu per ſpaciū fe-
re octo digitorum ſupra iuncturam. ſe
paratiſq; preterea cannis facientibus iun
cturā exiuit maior copia adeo vt iudica
tum eſt repleuiſſe medietatez vnius ciati
Nec poterat eſſe ros futurum nutrimē-
tum quia cur in illo ⁊ nullo alio cōſimi
li. nec ros eſt illo modo coadunatus ſed
eſt aliquid irrorans mēbrum nutriendū
vt colligitur primo naturaliū virtutum
a Gal. ſimiliter oſſibꝰ ibi exiſtētibus ad
uenit nutrimentū per concauitates mu-
ſculis per propria vaſa. ſimiliter mēbra
ne. quāuis carnes ⁊ mēbrana ſeipſa regē
tia. appellauerit Gal.ij. tegni hoc tñ eo-
dem mō quo de interioribꝰ primo decla-
ratū eſt. Diceretur fortaſſe cā humectan
di loca illa qr ſicca ⁊ in nimio motu. hoc
tñ nō negat:at tñ falſum eſt ꝙ tanta hu
mectatione indigeāt. nā cur in alijs iun
cturis hoc ſub tāta quātitate non eſt in
uentū. In genu nāq; ſiniſtro inuenimus
de eode humore in ſubdupla quantitate
Nec obſtat ſi dicat ꝙ dexterū latus dz
eſſe humidius rōe epatis qr dextera ps
matricis eſt calidior ⁊ ſiccior vt in libro
de ſpermate oſtēſuz eſt. Sed reddat nūc
ſermo nr̄ vñ diſceſſit attēdentes colorem
puſtularū ſubalbidū:aliqñ ſubnigrum:
aliqñ aliquali ſubrubedine; q̄ predictos
hu. oſtēdūt. Itē figura puſtularū plana
eſt vt ad ſenſum pz q̄ frigidā oſtēdit ma-
teriā vt in cōmento affo. ſexte particule
ſupius adducto. Has oēs eaſdē cauſas
⁊ alia oia aſcripſit Gale, elephātia. nā

In libro de tumoribus qui preter naturā
Melancolica vero paſſio eſt ⁊ elephas
propriā quidē ḡnationē habēs ex ſang.
melancolico in tpe vero fit nigra. Itē in
libro de colera nigra. Ubi etiā qn̄ ſobri⁹
qualitatibus fuerit humor ſanguini cō
mixtus ſubrubeam elephantiaſim ope⸗
ratur. Simil̄r ſcđo ad glau. Rurſus in
ſcđa parte introductorij. Similitudinez
habent ad pellem elephātis. Cauſa aūt
paſſionis eſt flegma groſſum ⁊ nigra co
lera. Itē vndecimo de ſim. medicina ca.
de carne. Et veluti quedā cortex excudit
a cuti in qua detinenť maxime groſſi ⁊
viſcoſi humores delati in cutē in quibus
ſcabies ⁊ lepra ⁊ elephātes fiunt. Prete
rea in lib. de diffinitionib⁹. Cuius color
liuidus eſt ſcđm colorē albū oculorum.
Cām vero mālem ſiue ſubiectiuā primo
de differentijs febrium ex Hippo. ſnīa in
libro epidimiarū manifeſte retuli in ea q̄
ſumunť ab eſſential̄r inherentibus. Si
quis vero ſubiectiuā hui⁹ morbi cām re⸗
quirat certum eſt ꝙ cutim inuenet. Uidi
mus nanqꝫ in anothomia puſtulas iſtas
vix penetrare cuti: plurimas vero in ip⸗
ſam ſuperficiem. ſed qꝛ iſta ad ſenſum co
gnoſci pn̄t quo fit: vt probatione nō indi
geant. Conſil̄r Gal. elephātiaſim cuta⸗
neum morbū voluit in libro de colera ni
gra vbi morbū ſm cutē appellat. Simi⸗
liter in libro de tumoribus q̄ preter nām
inter melācolicas ⁊ cutaneas paſſiones
repoſuit. Scđo ad glau. dixit elephātia
ſim fieri ex humore diffuſo p cutim: ma⸗
xime ad faciē. Sil̄r. xi. de ſim. medicina.
Item in ſuo introductorio allegato cap.
Elephātia lepra ipetigo ſcabies alphos
leuce ponunť morbi cutanei cū manife⸗
ſtis aliqū cutis exulcerationib⁹. Ex qb⁹
oībus ſummatim cōcludiť quantum ad
eſſentialiter inherētia hūc morbum eſſe
elephantiaſim ſecundum Gal. quare ⁊c̄.

¶ A neceſſario conſequentibus.

¶ Expediendū eſt mō q̄ breuiorib⁹ pote
rimus quo mō concludi poſſit a neceſſa⸗
rio ꝯn̄tib⁹ propoſitū nr̄m. Hoc autē ad
duas dr̄ias reduxit gal. in de ꝯſtōne ar
tis medicatiue. ſ. ad neceſſario ꝯn̄a diſ⸗
poſitionē ⁊ neceſſario ꝯn̄tia dr̄iam ſiue
modū diſpōnis. ſed prima nunc accipiē⸗
tur a nobis. Illoꝝ vero quedā in initio
morbi appent q̄dā vero in proceſſu mor
bi vt allegatis ſupius locis colligitur a
gale. ⁊ qꝛ cōpō de q̄ nunc eſt ſermo nr̄ in
organicis ꝯſiſtit. Hec aūt aliqn̄ equalis
hn̄tur. primo mō ſanitas ſm cōpōnē iu⸗
dicabiť. alio mō diuerſimode lapſa ſm
ꝙ diuerſimode in ſenſus fit impreſſio vt
al's dictū eſt. Ad debitā aūt coequalita⸗
tem ſequiť neceſſario pulchritudo. ſz ad
indebitā difformitas. Signa igiť ſum⸗
pta a pulchritudine aut difformitate di
centur accepta ex neceſſario ꝯn̄tibus cō
pōnē. Idē erit iudiciū de quocunqꝫ alio
neceſſario ꝯn̄te quodcūqꝫ illoꝝ ꝙ eſſen⸗
tialiter concurrebat ad integrandā com
poſitionalē naturā. dicam⁹ igiť ꝙ tales
hoc genere morbi laborantes ⁊ ſi nō ſta
tim a principio ſaltē in proceſſu tēporis
fiūt vt quiſqꝫ ſenſibil̄r cognoſcere pōt. cō
ſimilē proprietatē attribuit Gal. elephā
tiaſi in locis allegatis. expreſſe tn̄ in lib.
de tumorib⁹ q̄ preter naturā. ⁊ in de ſim⸗
plici medicina. Inquit eñ quādoqꝫ hor
ribiles ſunt ad videndū. Item ipſe autē
factus deformis. Sed vt adhuc diſtin⸗
ctius iſta videamus ⁊ breuius nō recedē
tes a mō procedēdi Gal. ſuppono quod
ab ipſo notatur primo de ingenio ſani⸗
tatis vz accidens qđ conuenit humano
corpori duob⁹ modis ad ſummā eē. aut
qꝛ actioni virtutis ꝯtingit ⁊ dr̄ nocumē
tum ei⁹. aut alio mō immutāt corp⁹ ſicut
colores. prīo modo dicim⁹ propria acci⸗
dentia. ſcđo mō cōia. His acceptis dica
mus cū eodē tertio de morbo ⁊ accidēte
ꝙ actio q̄cūqꝫ nr̄i corporis trib⁹ modis le
ditur. corrupte. diminute. ablate. Conſi⸗
mil̄r eſt in genere tot modis variabūtur
accidētia. virtutis aūt differētias multi
plures faciūt. multi vero vnā vt. xij. tera
pen. tāgiť. Sed quomodocūqꝫ ſit tot mo
dis primo variabiť ꝑpriū accidēs quot
modis ⁊ ipſa virt⁹ recepta. poſtea ⁊ illa
trimembri diuiſione diſcurrentes: prete⸗
rea p nocumēta q̄ accidunt actioni vir⸗
tutis deſcripta a galie. in patiente ele⸗
phantiaſim in omnia illa inueniemus ⁊
in talibus qui hoc genere morbi labora
uerūt: quo fit vt manifeſte cōcludi poſſit

per argumēta.ſ.a pprio hunc morbū eſſe
elephātiaſim ſm Gal. quare ꝛc

⁋A caſibus ſiue accidentibus.

⁋Reſtat vltimo inquirere quantū ad ea
que caſus vocantur ꝛ proprie accidentia
que aliter contingunt corpori ꝗ̄ predicta
illa autē actioni contingunt vt dictū eſt.
caſus autē reducent̄ aut ad qualitatem
mutatā aut ad exiens mutatū aut vtrūq̄
non ſic intelligēdo ꝙ omnia que ab iſtis
ſumunt̄ dicuntur proprie accidentia:ſed
hoc ſane intelligētibus relinquat̄.ſed ad
qualitatē mutatā illa ad quattuor mo-
dos reduxit Gal.nā talia accidentia aut
comprehēdunt̄ viſu aut odoratu aut gu
ſtu aut tactu.tertio de morbo hoc.
⁋Diſcurrendo igitur per iſta inuenie-
mus Gale.vt ſupra tactum eſt elephātia
ſi tribuere colorem quēdam liuidum vt
in libro de diffinitiōibus.ſimiliter ꝛ hor
ribilitatē ad videndū ſimiliter ꝛ de his
que olfatu percipiunt̄.vnde.xi.de ſimpli
ci medicina.ipſe autē iam fetebat factus
difformis ſentitur aūt talis fetor ab iſtis
vnde multotiēs volens hoc experiri fa-
ctus prope percepi illos male olere: im-
mo ꝛ vnuſquiſq̄ qui tali morbo labora-
bat ex hoc videbatur eſſe ſibi maiori fa-
ſtidio.vbi per ꝯſimilia alia diſcurramus
hunc modū ſectātes inueniemus omnia
vniformiter corruere. Similiter etiam ꝛ
per exeuntia mutata poſſemus diſcurre-
re.ſed reliqua hec dimittamus volenti vl
terius conſiderare.ꝛ qui exactiori expe-
rientia premeretur imitando ſemper pro
ceſſum artificialē gal.iij.de morbo. Mi-
hi vero ſatis ſit ſummatim ex omnibus
iſtis ita collectis aperte oſtendiſſe propo
ſitm noſtrum ex gal.intentione fuiſſe ſuf
ficientiſſimū vt noſtre fuerat intentionis.
⁋Tamen ad propoſiti noſtri confirma-
tionē adducā Cornelij celſi auctoritatez
libro nāq̄ tertio vbi de elephantiaſi fa-
cit mentionem ſic inquit. Ignotus autez
pene in Italia frequentiſſimus in quibuſ
dam regionibus.is morbus eſt quem ele
phantiaſim greci vocāt. iſq̄ longis an-
numeratur.totum corpus inficitur ita vt
oſſa quoq̄ nitiari dicantur.ſumma pars
corporis crebras maculas creboſq̄ tumo
res habet cum his que ſequuntur. hoc
idem ſentit Plinius ſiquidem.xxvj.c.ſ.
tribuit elephātiaſi omnia que cernimus
in hoc populari morbo. Nec mirandum
eſt quia dixerat ipſam a facie ſepius inci
pientem in nare primo veluti lenticula.
nam tales cutanei morbi apud diuerſos
diuerſis modis poſſunt incipere ex di-
ſpoſitione partium ſubiecti patientis vt
nos in hoc morbo hodie videmus. Non
enim apud omnes in pudendis incipit
immo alias is morbus erat letalis etiaz
cita morte. Q.ſerenio medico referente
ex malignitate materie facientis mor-
bum.hoc tamen hodie raro accidit vt in
tertia parte dicet̄. Ex quibus iam clarū
eſt omnibus qui animo non perturbato
hanc rem trutinarent morbum dictū vul
go gallicum eſſe elephantiaſim.
⁋Et iam prime parti finem impoſuiſſem
niſi Conciliatoris dicta aliquantulum
me retenuiſſent differentia nāq̄.177.ex
plurium virorū illuſtriuz ſententia quos
longum eſſet enumerare innuit elephan
tiaſim eſſe nephandam lepre ſpeciez. Itē
ꝛ gal. ipſe viſus eſt hoc concedere vt ex
ſuis verbis elici poteſt ſecundo de mor-
bo vbi agitur de cauſis morbi in forma
ſub hac ſerie. In leproſis enim dilatatur
naſus.anhelitus groſſus efficitur.aures
ſubtiliantur ꝛ fiunt quaſi illud quod ap
pellatur elephas. Rurſus. vj.eiuſdem
vbi eſt ſermo de his que digeſtioni con-
tingunt ꝛ nutritioni ſic habet. Et inde
in huiuſmodi carne lepra generatur quā
eleni appellant leuchim quod albedo in
terpretatur. ꝛ ſimiliter carnem nigram
atq̄ aſperam elephantinam atq̄ leoni-
nam nominant. Item ſecundo ad glau-
conem circa finem videtur concedere ele
phantiaſim quaſi vniuerſalem cancrum
Adhuc ibidem ꝙ irradicatas ꝛ inuete-
ratas reprimere magis ꝗ̄ ſanare.iſti au-
tem ſanantur. Paulus nanq̄ egenita
qui dicta gal. in compendium reddidit
in principio quarti libri vbi de elephan
tiaſi agit: voluit elephantiaſim quaſi
vniuerſalem cancrum.immo ꝛ capado-
cem artium ſcio fuiſſe huiuſmodi ſenten
tie.ſed quia locus ab auctoritate debilis

eſt niſi rationibus fortificet: iuſtuȝ erit ⁊
aliquas rationes ſubnectere quarū hec
ſit prima. Si apud Sal. elephātiaſis nō
eſſet morbus a nobis dictus lepra ſeque
retur eum fuiſſe inſufficientem ⁊ inartifi
cioſum in dando nobis medicinaȝ quod
nephas eſt dicere in medicorum regem.
patet hoc. nam nullibi fecit mentionem
de cura lepre. Preterea quecunqȝ tertia
quarti dicit Auicen. de lepra dicit Pau
lus de elephantiaſi. Similiter quecunqȝ
Sal. de elephante Auicen. de lepra quo
fit vt elephantiaſis apud Paulū ⁊ Sal.
ſit lepra apud Auic. Preterea Plinius
quem dixi noſtre parti fauere aperte mi-
hi eſt contrarius. nam in allegato loco
voluit hunc morbum egipto peculiarem
exitialemqȝ egiptum habitantibus. Si
quandoqȝ tali genere morbi rex vexare-
tur vtebatur balneis ex ſanguine hirci-
no. Conſimile remedium legimus in hi-
ſtorijs conſuluiſſe medicos Conſtantino
imperatori ꝗ lepra laborabat quare ⁊c.
Alia poſſent adduci argumēta que cau
ſa breuitatis relinquentur cum inferius
ponatur vl'is ſolutio. A talibus autem
breui me expediam cum nec apparentem
habeant difficultatem ſm noſtrum Sal.
ſcdm quem erat propoſituȝ noſtrum pre
ſentem materiam declarare quare quicū
qȝ alij oppoſitum dicerent propoſitum
noſtrum nō deſtrueretur ſed forte in hoc
calumniarer. Dicerent nonnulli temera-
rium fore tantum mihi arrogare me his
melius dicta Sal. intelligere ea maxime
cum Paulus egenita dictis noſtris con
tradicat. quis inquit ille ſubtilius pene-
trauit in omnia que Sal. dixit ꝙ Pau-
lus? Sed vnum rogo vt qui hec noſtra
dicta aliquando dum ocioſi ſunt percur
rant equo adſint animo nec me repente
indefenſa cauſa condemnent. Oſtendam
proculdubio ex dictis Pauli ⁊ Sal. ele-
phantiaſim apud Paulum eſſe longe
diuerſum morbum ab eo quem Sal. ele
phantiaſim appellat. Paulus itaqȝ in
princi. quarti libri laudat auctoritatem
Aetij qui voluit elephanta curationem
attingere non poſſe ⁊ vt omnia meliori
modo procedāt ponā prius verba Pauli
ſm propriū ordinē. Inquit ille recte pu-
to capadocem Aetium dixiſſe oportere
vȝ virtutē auxilioruȝ maiorem eſſe ipſis
egritudinibus: ⁊ idcirco curari non poſ-
ſe elephanta. non enim reperi medicamē
tum ipſo validius. nam ſi cancer quaſi
elephas exiſtens in vna particula incu-
rabilis ⁊ apud ipſum Hippo. exiſtimatū
eſt quomodo nō magis ellephas quaſi
cancer quidam exiſtens in toto corpore
penitus incurabilis erit. hec ipſe ad ver-
bum. Ex quibus ſic formatur ratio ſcdȝ
Paulum nulla elephātiaſis recipit cu-
ratione. ſed elephātiaſis ſcdm Sale. reci
pit curationē igit̄ elephas ſcdm Sal. nō
eſt elephas ſcdm Pau. Sed dicet quis
maiorē aſſumpti ſyllogiſmi non eſſe ve-
ram. nam ibidem paulo inferius inquit.
Quamobrem de his qui tali morbo vin
cti ſunt deſperanduȝ eſt ſed in principio
morbo exiſtente ita vt neqȝ aliquod extre
mum exciderit neqȝ ſuperficies exulcera-
ta ſit nec etiam tumores ad plurimū ele-
uati ſint ſed turpior quodāmodo ſolum
facies. ſ. vt hec non valde dedecens appa
reat curare tentabimus ⁊c. Ex quib9 di-
cet ille ſcdm Paulum in principio mor-
bus curari poteſt in quo Sal. curauit ele
phātiaſim. ⁊ ita ſyllogiſmus nō procedit
Sed hec nobis nō obſtant primo. nam
Paulus non dicit in principio non poſ
ſe curari ſed ꝙ ipſe conabitur curare ac
ſi diceret extra principium egritudo hec
nō recipit curationem ſed ſi poſſibile ſit
aliquādo hāc egritudinē curare in prin.
conemur. Ex his potius arguitur impoſ
ſibilitas ꝙ poſſibilitas. iterum his omiſ
ſis arguatur ſic. elephas ſcdm Paulum
non recipit curam extra principiū ſȝ ſcdȝ
Sal. elephas recipit curam extra princi
pium ⁊c. minor facillime deducitur. nam
xi. de ſimplici medicina vbi de carne lo-
quitur referens cauſalem quādam expe-
rientiā de elephantioſo de quo dicit ali-
quādiu conuerſatum cū hominibus: de-
inde qr iam ferebat factus deformis con
ſtituta eſt illi humilis caſa poſtea dieruȝ
interuallo illi cibos afferebāt. canicula
ribus preterea diebus ſanatus eſt. Quis
diceret hunc eſſe in prin. ſue egritudinis
fetor nāqȝ cū deformitate oſtendit illum
exiuiſſe principiū qđ apparet ex his que

dicit in libro de tumoribus qui preter na
turã inquiẽs elephantiaſim propriã ge-
nerationem habere ex ſanguine melan-
colico: tempore vero fit nigra colera quã
do. ſ. fetidi ſunt ⁊ horribiles viſu ac ſi di-
ceretur procedente tempore quando non
ſunt in principio fit nigra colera. Cõſue-
uit nanq̃ꝫ Galenus. cum egritudo eſt in
principio dicere illam eſſe in principio
vt eodem capitudo de illo quarto loco
ponebat inquit. Js in principio. paſſio
nis erat de primo hoc non ſed ꝙ fetebat
cũ deformitate ſignificat nãq̃ꝫ confirma-
tum fuiſſe illuꝫ in egritudine. Rurſus in
illo met capitulo vbi de philoſopho illo
quem excellentis doctrine predicat. Jn-
quit ꝙ potius deſiderabat mori q̃ꝫ ſic fie
biliter viuere. Quis diceret tales lepro-
ſos in principio febriliter diſponi ſed tũc
cum aliquod extremoruꝫ excidit aut ſup
ficies exulceratꝫ aut partes corporis plu
rimum eleuantur: tunc appellantur febri
les ⁊ tunc non poteſt aliqua ſpecies ſm̃
Paulum curationis haberi. Preterea
ex argumento Pauli de facto concluda
mus hunc morbum aut penitus incura-
bilem eſſe aut cum magna difficultate.
immo hoc non affirmat ſed dicit ſe cona
turum. Arguit eniꝫ auctoritate Aetij. nã
ſi cancer quaſi quidam elephas exiſtẽs
in vna particula incurabilis ⁊c. quanto
magis elephas cũ quaſi cancer exiſtat in
toto corpore penitꝰ incurabilis erit. quẽ
arguendi modũ tetigit Aui. capitulo de
lepra. Queratur modo quot cancros ip
ſa curauere immo arguatur ſic. magis
videtꝫ ꝙ debeat curari cancer q̃ꝫ elephas
ſcd̃m Paulum ⁊ Aetium. ſed ille aut nõ
curatur aut maxima cuꝫ difficultate. igi
tur elephas penitꝰ incurabilis exiſtet ex
Pauli ſententia. at ſcd̃m Gal. talis mor
bus videtꝫ facilis cure vt pꝫ in. v. exẽplis
in allegato capitulo. Jtem mirandum
eſt de ſic dicentibus. nam ſemper appa-
rent grecos extollere q̃ vere in omni do-
crinarum genere laudandi ſunt. illi mi-
rabiliter deprimũt. Faciunt enim Aetiũ
valde puerum in medicina quem Pau.
tantopere laudat. Nam dicũt ipſum nõ
inuenire tali morbo medicinã potentiorẽ
quem Gal. ex modica exhibitione vipera

ti vini eijciebat. nonne ⁊ Paulus vide-
rat. xi. de ſimplici medicina cur tantum
laudaſſet Aetiuꝫ ni dicerẽt tẽpore Pau.
⁊ Aetij non haberi copiam viperarum:
migrauerunt fortaſſe ad fortunatas in-
ſulas. Grauor hercle iſta amplius decla
rare. ſed vt oĩa in contrarium fortius vin
cant iterum inſtabimus: naꝫ ille morbus
a quo cum curatur aliquis currit in aliũ
nõ debet denominari morbus ille in quẽ
tranſit ad bonum ſenſum. Sed Gal. ex
elephantioſo fecerat leproſum: vt patet
in libro dicto. ſ. xi. de ſim. medicina in ter
tio ⁊ quinto exemplis. igitꝫ elephãtiaſis
apud gal. non eſt lepra. loquens igitur
gal. de ph̃o qui patiebatur elephantia-
ſim inquit. Hũs vinum ſic toxicatũ effe
ctus eſt leproſus. ⁊ parum infra de alio.
Jn elephantioſo conuerſa eſt paſſio non
poſt multos dies in lepraꝫ. Diceretur for
te ꝙ ex vna ſpecie lepre fecerant tranſire
in aliam veluti ſi ex ſecunda ſpecie ethi-
ce tranſiret in primam. vnde poſtea faci-
le curaretur. Sed hec rñſio ſtare nõ põt.
nam cõcedatur gratia diſputationis di-
uerſa animalia poſſe adinuiceꝫ tranſmu
tari vt in fabulis ſcribitꝫ ⁊ accipiantꝫ ho-
mo ⁊ leo quis diceret hominem conuer-
ſum eſſe in animal ſi in leonẽ fuiſſet tranſ
mutatus ſignificaret certe hominẽ prius
nõ fuiſſe animal. a pari ſi ponamus ele-
phanta eſſe ſpeciem lepre non diceremus
elephantioſum ſed eſſe leproſum. Sed di
cet alius me recte non tenere gal. ſñiam.
nam lepra ſcd̃m gal. eſt morbus cutaneꝰ
importans quandã exquamationẽ vt vo
cabulum oſtendit. lepis enim ſquamatio
nem ſignificat. quare decipiuntꝫ qui cre-
dunt gal. per lepram intelligere morbũ
quem hodie intelligimus lepram: ⁊ ita
tex. Gal. optime conſonat. nam morbus
ille nefandus cõuerſus eſt in lepram. i. in
hmõi exquamationẽ vt verba Gal. in pri
mo exẽplo videntꝫ manifeſtiſſime impor-
tare. Cõtra quẽ ſic arguitꝫ ſcd̃m gal. vna
ſpẽs eſt lepre in qua non fit talis exqua-
matio ſolũ. igitur nõ ſemper apud gal. le
pra accipitur pro tali exquamatione. an
tecedẽs patet nã in libro diffinitionũ vt
ſupra inductũ eſt diffiniendo lepram: ſic
inquit. Lepra eſt mutatio cutis ad id qđ

preter naturam cum aſperitatibus ⁊ pruritibus ⁊ doloribus ⁊ ſquamis abijcit: interdū quidē nō ſed interdū plures partes corporis depaſcitur. Ecce manifeſte dicit Gal. ꝙ non ſemꝑ in lepra abijciuntur ſquame ⁊ ex cōſequētiꝰ ꝙ lepra nō ſemper clamitet talē exquamationē. Nā queratur ab iſtis quid intelligat Gal. ꝑ hec verba interdū quidē non ſed plures ꝑtes corporis depaſcitur. vbi vnuſquiſq; ſane mentis diceret Gal. intelligere morbum a nobis dictū vulgo lepram. Ex quibus aduertendū eſt ꝙ ex tali diffinitione declarauit nobis Gal. duas ſpecies lepre primā in qua exquamatur vel velis dicere cortices abijciuntur quedā vt accidit dum nominantur cancri que ſpēs eſt facilis curationis: q̄ quidē eſt paſſio ſolius cutis: ⁊ de hac intelligit Gal. vbicunq; dicit leprā eſſe paſſionem ſolius cutis in quā etiā ſpeciem tranſmutabat Gal. elephantioſo. ſcđam ſpēm in qua inſenſibiliter cōſumunt carnes excidūt ꝑticule q̄ prius plurimū eleuabant ⁊c. ⁊ talis eſt aut difficilis curationis aut longe difficilioris prima: immo qui hac ſpecie laborant nō niſi duriſſimā ſpeciē curationis poſſent habere: ⁊ hanc in principio ſoluȝ q꞉ poſt principiū ſolis ꝑnoſticis ſunt relinquendi: quā etiā ſpēm poſuit Aui. tertia quarti cū voluit anteq; ingroſſaretur egritudo adhiberent curationes ⁊ mundificationes. quo fit vt ſcđa rñſio ad mētē Gal. ſtare nō poſſit. Sed cū ad hoc peruenerit ſermo noſter arabes multi differentiā fecerunt inter lepram ⁊ elephanta vt pȝ ex Aui. tertio ⁊. quarto canoñ. Et credendū eſt vitio tranſlatorū eſſe trāſlatos tales terminos elephātiaſim ⁊ leprā Silr̄ bonus Meſue tractatu de medicinis ſolutiuis capl̄o de cōfectiōe hamech inq̄t. Cōfert egritudinibꝰ cutis ſicut eſt ſcabies. morphea. lepra. cancer. elephantia ⁊ impetigo. Auenzoar etiaȝ tractatu ſeptimo libri ſecundi ponit differentiam vt pȝ. xi. ⁊. xxv. capitulis. Et quā ſpecieȝ lepre ſecundā dicimus ſm gal. ſimilr̄ ⁊ ille nā leprā cancrū peſſimū in corporibꝰ hominū appellat quēadmodū ⁊ Aui. ſimiliter Raſis quinto ⁊ nono ad Almanſorē differentiā facit inter elephantiaſim ⁊ leprā. lepraq; appellat quā nos vulgo dicimus leprā De antiquioribꝰ vero noſtris Plinius. xxv. c. illo loquens de elleboro. Medetur inquit elephantie albe ⁊ lepris. Preterea de elephantiaſi dixit. xxvi. capitulo primo hunc morbum vſq; ad tempora magni Pompei nunq; fuiſſe in Italia: deinde breui reſtinctum fuiſſe vt etiā de gemurſa obliterato nomine credo quidē quā nos dicimus leprā nunq; fuiſſe reſtinctam in Italia: ſed bene de morbo gallico adeo vt hec paſſio nec etiā a noſtris proauis ⁊ alijs longe antiquioribus nunq; viſa fuerit. Hoc idem Lucretius ipſe teſtatur. nam temporibus ſuis nondum talis popularis morbus in Italia apparuerat vt pȝ libro. vi. ſub his verſibus. Eſt elephas morbus qui propter flumina nili. Naſcit̄ in egipto in media neq; preterit vnq; ⁊c. Plura alia adduci poſſent que grā cōpendioris ꝓceſſus relinquo. Et quia res hec in ſe clariſſima eſt: ſuper eſt modo ad in oppoſitum adducta reſponſione poſtpono illos qui oppoſitum tenuerunt: ⁊ quicūq; dixerint elephanta lepram niſi hoc probauerint ex gal. aut Hippo. vt noſtre fuerat intentionis a principio. Sunt tamen qui fauent nobis longe celebriores vt viſum eſt quātum ad negatiuam concluſionem videlicet lepram non eſſe elephanta. eſto ꝙ arabes plurimi per elephanta aliud intelligant q̄ gal. vt patet fen. xxii. ab Aui. licet volenti vlterius conſiderare concordia appareat inter gal. ⁊ allegatos arabes. alijs tamē hoc derelinquat̄. Aduerte pro iſtis qui dixerunt gal. nō tractaſſe hanc materiā videant ipſum tertio interiorum tertio.

¶ Ad primā Gal. auctoritatē dicit̄ litterā eſſe deprauatā: ſed dȝ ſic iacere: ſiquidem elephas nominat̄ ⁊ ptiſis manifeſte aūt permutant formā tumeſcit enim naſus ⁊ poſtea concluditur ⁊ in vniuerſum ſimiles ſatyris elephātes fiunt. nulla hic fit mētio de lepra. ſimiliter littera ſexti libri debet ſic iacere. ⁊ inde in huiuſmodi carne leuce generatur quam eleni appellant leuchin qđ albedo intepretat̄. ⁊ ſimiliter nigrā carnē atq; aſperā elephātiaſim ab elep. dictā. Itē ad glauconē ſic

debet eſſe ſeries. ꝛ quandoqꝫ ad cutē totus expellitur ſitqꝫ his morbus quē elephantē nominant nec in grecis exemplaribꝰ eſt illud inueteratas ꝛ irradicatas ꝛc. Sed quia aliquis in hoc me reprehēderet ꝙ negem illa eſſe Galieni dicta cū iam per plures annos fuerint ſic impreſſa ꝛ in manibus tam illuſtrium viroꝝ Attamen roga illum abſqꝫ aliquo graui animi affectu videat ipſe grecam litteram. ſunt nam ꝓ Gale. tex. in propria lingua in manibus multoꝝ. ꝛ deus ſit mihi teſtis: qꝛ ſi haberemus Galeni libros vt decet fideles omnes alij ſuperfluerent in medicina ſcriptores propter Hippocra. omnium magiſtruꝫ eſto ꝙ multi alij recte ſcripſerunt. At Paulum dictuꝫ eſt fuiſſe cōtrarie opinionis vt latius declaratum eſt. Ad primam inductarū rationum dicit ꝙ illa maniſeſte peccat in forma. eſt enim conditionalis falſa vt probatū eſt, elephas namqꝫ non eſt lepra nec Gale. eſt diminutus: ꝛ ad probationē negatur aſſumptū: imo in ſecunda parte introductorij in loco totiens allegato ponit ꝙ cura lepre eſt per ducentia flegma ꝛ exterius inūctiones. vnde dat preterea nobis intelligere ꝙ ſi qua ex illa melancolia ꝙ illa curatur per ducentia melancoliam ꝛ exterius inunctiones dixerat ſexto de morbo ꝛ accidente lepram generari ex multiplicatione colere nigre in toto corpore. ꝑquo aduertendū eſt ex ſententia galeni ꝙ illa ſecūda ſpecies lepre ſit ex nigra colera: prima vero vt plurimuꝫ ex flegmate. ꝛ ideo ſecūda ſpecies vel omnino incurabilis eſt vel maxima cū difficultate pōt curari. Eſto ꝙ raſis curauerit iuuenē illū vt refert quinto Ad almāſorem. prima vero difficillime curat. cuꝫ igitur ſecunda ſpecies apud gale. iudicata ſit fere impoſſibilis: cur voluit illos potius pnoſticis derelinquere. tamen ſi aliqua eſſet ſpecies quia iam dixerat ad cauſam attendendum in tali educentia melancoliam ꝛ exterius inunctiones iuuabunt. Ulterius ad manus noſtras nōdum peruenerunt galē. opera omnia in medicina ꝛ ſicut multos fecerat particulares libellos de diuerſis egritudinibꝰ: vt de cura lapidis: icteritie ꝛc. ita forte ꝛ de lepra fecit. Ad aliam rationem dicit ꝙ argumentum concludit verum: ſed nō illud qđ intendit ſic arguens. nam licet concedatur ꝙ elephantiaſis apud Paulum ſit lepra apud Auicen. non valet ꝙ ſit lepra apud alios ꝛ maxime apud gale. Si vero intelligeretur ꝙ greci omnes ſic exiſtimēt palam ꝙ hoc fatuum ꝛ falſum eſt. Nam gal. in libro de diffinitionibus poſtquā dedit diffinitionem lepre poſuit diffinitionem elephantiaſis longe diuerſam ab illa ꝙ̄ de lepra in qua dixerat ꝙ depaſcitur carnes. ſimiliter ꝛ in libro itroductorij primo ponit diffinitionem elephantis deinde lichenis preterea lepre. ergo ſi diffinitiōes ſunt diuerſe neceſſe eſt diffinita diuerſificari. Auicenna enim capitulo ꝛ fen dicta. per lepram intelligit ſecundam ſpeciē poſitam a gal. Nec mirum ſi Auicen. tribuit leproſo q̄ Gale. elephantioſo multis de cauſis primo nam ſicut ſuperius dicebam multotiens vbi galenꝰ. elephanta nominabat tranſlatū fuit lepra. qđ patet ab Auicenna capitu. allegato de lepra. vbi referēs fortuitam illam experientiam quā ponit gale. vndecimo ꝛc. inquit Sicut quidaꝫ accidentaliter ſanati ſunt ex intentione interficiendi ex eo qui in potu tribuit vt moriretur ille leproſus. vbi galienus habet elephantioſus. Secundo ꝙ incōuenicēs eſſet diuerſis egritudinibꝰ conuenienter vnicam medelam applicare quēadmodū gale. 6. interiorū de paſſione renali ꝛ colica dicit. ꝛ ſeptimo miamir de diacodion. in li. nāqꝫ de interioribꝰ dicit ꝙ lꝫ in principio ſint difficiles ad cognoſcendū: nō tñ tunc diuerſe medicine ſunt neceſſarie. ꝛ hoc idem primo interiorum ſed in hoc non oꝫ tp̄s conterere. nā boni ſciūt practici quomodo vna ſimplex medicina diuerſas ſanat egritudines ꝛ maxime prouenientes ab vna cauſa imo ꝛ a diuerſis vt de melle dicitur ad a partenēanum. ſimiliter de agarico aloe ꝛc. vt a gale. ꝛ Meſue accipitur ꝛ ita de multis alijs medicinis quas longum ſit enumerare. patet iam quantum valeat hec forma arguēdi. Quencunqꝫ laudat Galenꝰ

in elephantiaſi laudat Auicen. in lepra
Igitur elephantiaſis apud Ga. eſt lepra
apud Aui. Sed qꝛ apud iſtos habet dif
ficultas de viperis. nam extraneū videt̄
illas ꝓdeſſe huic egritudini quas tantū
laudat Gal. in elephantiaſi niſi elephā
tiaſis ſit lepra: ideo videant ⁊ attendant
ad ꝓprietates carniū viperarum ⁊ deſi-
nant admirari. vndecio nāqꝫ de ſimplici
medicina allegato capitulo excalefaciē
tem ⁊ exiccantem habent virtutē ⁊ ſum-
mopere diaforeticā preparatqꝫ ad cutim
materiā per ipſas. Preterea ſimilr̄ eua-
cuando. 14. terapentice. vbi de curatio
ne multe carnoſitatis eſt ſermo mirabili
ter ſubtiliandi proprietatez tribuit iſtis
carnibus: immo ⁊ ſali ipſaruꝫ: ⁊ ideo ar
teticis doloribus prouenientibꝰ ex groſ-
ſis humoribus ſunt conuenientiſſimum
remedium quo fit vt ſint multum deſtru
ctiue cutanearum paſſionum.

¶ Ad vltimum ⁊ hiſtoricū argumentum
dicitur primo ꝙ ipſum peccat in forma.
arguit enim ſic. ſanguis hircinus opitu
lat̄ elephantioſo ⁊ idem opitulat̄ lepro-
ſo. igit̄ vnus eſt alius. ſed ſic debet cōclu
dere. igit̄ opitulans leproſo eſt opitulās
elephantioſo. qđ conceſſimus. Et ex hoc
non ſequit̄ ꝙ vnus ſit alius: conceſſo il-
lo ꝙ in tertia figura accipiantur omnes
particule ne videamur ſophiſte. nam vt
paulo ante dicebamus vna ⁊ eadem me
dicina diuerſis prodeſt egritudinibus ⁊
ſi fit ſermo de medicinis cōpoſitis inſtā
tia eſt de tiriaca q̄ multis egritudinibus
prodeſt: vt ſit vnuſquiſqꝫ etiam parū in
medicina eruditus ſed iſtis longe melior
eſſet inquiſitio quomodo ſanguis huma
nus ⁊ tiriaca diuerſis proſint egritudi-
nibus. ſed certi reſpondebūt a ꝓprietate
occulta. ⁊ ſi mihi liceret exclamare ob
medicorum inſaniā oīa conuertentez in
occultam proprietatem facerem itaqꝫ ⁊c.

¶ Item bonum eēt ſi quereret modū pre
parationis humani ſanguinis. ⁊ tūc ma
nifeſte viderent multa etiam in fabulis
ſcripta aliqua fulciri veritate. ſed de his
alias. nā ſcđa huius tractatui ꝑs nr̄as
perſonat aures: quare primo capiti finē
impono Deo ſit laus gloria ⁊ honor.
Amen.

¶ De vnitate ⁊ pluralitate hmōi morbi Caput ſecundum.

DImittēs fere omnes illos cō
poſitiōis modos preter vnuꝫ
qđ tetigit Ga. primo de mor
bo de illa tm̄ cōpoſitione lo
quar quā cōmuniter medici
intelligūt. Nam ipſi querentes an talis
morbus ſit compoſitus querunt an plu
res morbi de facto adinuicē complicētur
omittendo ſimiliter illud qđ aliqñ con-
tingit: qꝛ nulli dubiū eſt ꝙ interdū febri
cula quedam ſuborit̄ ⁊ taliter aliqñ con
ſueuimus dicere pleureſim morbum cō-
poſitū. Similiter nec nūc ſermo ſit de cō
pōne reſpectu leſaꝝ oꝑationū. Et qꝛ plu
res actiones in vno aut pluribꝰ morbis
manifeſtiſſime impediunt̄: iđ morbi plu-
res accipiātur. Scđo differentiā eſſe in-
ter morbum ⁊ paſſionem qualē ponimꝰ
inter viam ⁊ terminū ſicut diffuſe decla
ratū eſt a Gal. tertio de morbo. ⁊ ſcđo de
ingenio ſanitatis: lꝫ aliqñ terminis abu
tamur. Item accipiat̄ ⁊ tertio ꝙ aliquid
dum eſt in via pōt ⁊ dꝫ a termino accipe
re denominationē. pꝫ hoc ēt aliquātuluꝫ
exercitato in philoſophia naturali. Ad
huc quarto ſupponat̄ ꝙ accidentia que
cōpetunt ipſi paſſioni recipiant̄ a medi
co ac ſi competerēt ipſi morbo. pꝫ de dolo
ribus multotiens accidentibus dū in fie
ri ſunt apoſtemata. Ex quibus infert̄ ele
phātiaſim eſſe vnū morbū doloreſqꝫ ibi
accedētes nō facere morbū diſtinctū vt ſi di
ceremꝰ ibi ꝯiūctā eē arteticā paſſionē: imo
tales dolores conſequūtur elephanta vt
paſſio lꝫ ꝓpter hoc nō deſtruat̄ quin ip
ſam elephantiaſim aliquādo ſequant̄ vt
morbus eſt. Et eſto ꝙ ſequerent̄ ipſum vt
paſſio nichilominus elephantiaſim ſeq̄
rēt̄. pꝫ per tertium ⁊ quartum preſuppo
ſitum. Et ꝓꝑ hoc ſoluit̄ dubitatio multo
rū vꝫ ſi elephas eſt is morbꝰ vñ eſt ꝙ mul
totiēs exiſtūt dolores ⁊ tm̄ nulla appꝫ in
cuti difformitas. Patet reſponſio ex ter
tio preſuppoſito eſt eñ in via ad termi
num acquirendum: ideo elephantiaſis
appellatur eſto ꝙ tales puſtule nun-
qꝫ exeant vel appareant in dato homine
ſtante tamen tali materia ſic expellenda
vt diximus: quēadmodū ſiquis moueret̄

ad albedinem ⁊ nunq̄ efficiatur albus ex ipedimento cõtingente: cõtingẽs aũt ex duabus principalibus cauſis inequaliter ſe habentibus fieri in propoſito impedimentum ne huiuſmodi puſtule eueniant preſentibus tñ doloribus aut effi a natura expellente per aliquam aliam viaʒ q̄ per cutim materiã puſtularũ aut bñficio artificis extrinſeci educentis materiam. Si vero quis vellet aliã viã tueri diceretq̄ hunc morbum eſſe cõpoſituʒ: non reputo eius ſententiam dignã vituperio: ſʒ alia pars me plus delectet. Nõ enim nunc is animus mihi eſt alicui contradicere: ſed potius partes noſtras defendere. Sed queret ampli⁹ eſto q̄ tales dolores nõ faciant compoſitum morbũ: vnde prouenit q̄ tales egrotantes a tã ſeuis doloribus cruciãtur. Rñdeo q̄ ex quo natura ſemper tentat mundificationem ſanguinis vt in libro de colera nigra dicit Gal. excernens q̄ prauũ eſt aliquando ad ventrẽ ⁊ inteſtina quandoq̄ ad eam que extrinſecus ſuperficiem. Et earum que expelluntur aliqua ſunt ſubtilia. aliqua ſunt craſſiora. quedam vero non ſiquidem ſubtiliora. hec per inſenſibilem tranſpirationẽ reſoluuntur aut p ſudores. Si vero craſſiora aut tãta craſſitie q̄ cutis denſitatẽ tranſire non poſſint: ⁊ ſic operantur aut carbones ſi calida fuerint aut cãcros ſi nõ calida. Si vero craſſa ſed nõ tante craſſitiei ſed medio vt ita dixerim modo poſita: licet cuʒ difficultate pertranſire cutim talia operantur elephantiaſim. Naʒ igitur vt dicebam cupida mundificationis ſanguinis ⁊ totius corporis tranſmittit in propoſito ad ſuperficiem exterioreʒ conatu quo poteſt nociuã materiam. At cũ groſſo corpori opus ſit ampliori via q̄ dum ſit neceſſe eſt cauſari cõtinuitatis ſolutionem. ⁊ tãto maiorẽ quãto corp⁹ fuerit ſtrictiorũ meatuum aut ſenſibiliora mẽbra habuerit ad q̄ grandis ſequit̃ dolor. vel q̄ʒ natura fuerit cõſueta trãſmittere humiditates ad articulos corporis humectatione indigẽtes: mittat nũc huiuſmodi ſupfluitates in abũdantiori copia: ex quibus dolor cauſatur vt tertia particula affo. ⁊. x. decẽ tractatuũ declaratur a Gal. Hec breuiter dicta ſint quãtum ad caput. ij. tanq̄ excitamenta quedã cum iam tempus ſit ad vltimum propoſitum accedere ſcilicet ad curam.

¶ De modo curationis cũ aliquali preſeruatione. Caput. iij.

Quicunq̄ animũ induxerint ad curam alicuius egritudinis neceſſariũ eſt illud preoculis ſemp habeãt qd gale. ij. ⁊. iij. de ingenio ſanitatis magnope cõmendauit: vʒ q̄ ingeniũ perfecte curationis morbi haberi nõ poſſit niſi curandi morbi diffinitio conueniẽs habeatur illa ſcʒ in qua cõmuniter conueniunt omnes.

¶ Ex locis igitur allegatis ⁊ maxime ex libris de diffinitionibus collegimus diffinitionẽ elephantis. Dicam⁹ igit̃ q̄ elephantiaſis eſt paſſio craſſa ⁊ puſtuloſa diſpargibilis precipue ſcd̃ʒ corpis extrema colorẽ hñs ſcd̃m oculorum albedinẽ emittẽs aliquantulã ſupfluitatẽ liuidaʒ ⁊ male olentẽ ex flegmate groſſo aut ex nigra colera proueniens dictaq̄ ad ſimilitudinẽ pellis elephãtis. Ex qua quidẽ notificatione primũ oĩa ſigna apparent ſiue illa ſint propria ſiue accidentalia. q̄ oĩa ſuo ordine deducta ſunt in pria particula: ⁊ iõ illa amplius nõ repetitur ſed potius ad earũ determinationẽ procedẽdum. Si ex flegmate groſſo aut nigra colera euenire hunc morbũ dixerat diffinitio cauſe ſcd̃ʒ medicos ⁊ maxime gal. in tertia differẽtia cõſiſtũt vt ad preſens attinet negociũ. quaſdã nãq̄ procatarticas dicamus. quaſdã aũt antecedentes. tertias quib⁹ magis nomẽ cauſe cõpetit coniunctas. Si vo hmõi morbi cauſas procatarticas querim⁹ q̄s ſub alio termino principiatiuas dicimus nullidubiũ q̄ multis modis cõtingit aſſignare ſcd̃ʒ q̄ hec egritudo põt diuerſimode in populũ ſerpe. nã aliqñ ex ipſa aeris infectione. aliqñ vo nõ ex infecto aere ſʒ ex ea quã medici contagionẽ dicunt: ⁊ breuiter ex oĩ eo quod ſub tali cauſa continetur. quoꝝ omniũ in diuerſis locis in-

ter antiquos inuēit Gal. infectionis. aut primo complexionū auctoritate Hippo. ij. epidimiarū. & tertia particula affo. cōmento. xij. & xxij. maxime vbi tēpora humida precesserint flantibus etiā australibus ventis: & moderato superueniente calore de facili corrumpente quē inspiramus aerē. Ex istis nanqꝫ dispositionibus summopere causat putrefactio vt prima quarti Auic. primo de differētijs febriū. & xj. terapētice, declaratū est quā pestilentialem constitutionem olim accidisse memorant in Cranonia ciuitate vexata egritudinibus memoratu horribilibus quarum qui notitiam desiderant percurrāt predicta loca cū mihi animus sit pro virib⁹ prolixitatē euitare. Si ꝟo de contagione loqui velimus sicut de eo quod in cōuersando cōtrahitur vt de elephantiasi. xj. de simplici medicina. dixit Gal. ista ad tactū principal'r reducenda sunt siue mediate siue immediate. Et isto modo coitus dormire assidue prope elephantiosum & ipsum tunc tpis tangere sumere lac a patiente elephātiasim pñt esse primitiue cause ꝑ contagionem. Et si queratur: hec que iā inualit ad qḋ horum magis reduci dꝫ. an ad ipsam aeris infectionē vel ad modū quē contagiosuꝫ diximus. Dicit ꝙ magis ad cōtagiosas dispositiones qḋ etiā modus propagationis declarat manifestissime. Nā fere omnes qui hanc egritudinem passi sunt aut illam per coitum cū elephantiasim patiente aut cum illo dormiēdo vt dictū est vel lac sugendo contraxerunt aut aliquo alio contagioso modo.

¶ Aliter accidit ex infecto iā aere. & ipse Hippo. dicit de habitantibus Cranonē vrbem ob hoc/n nō negatur hunc epidimicū morbū posse ex aeris infectiōe causari vt diximus. Et credo hac tēpestate aliqualē infectionē aeris concurrere. nā precedentia tēpora si recte meminim⁹ minus humida precessere vt pꝫ in longis & frequentibus alluuionib⁹ & caliditate sequente: licet nō immoderata extitisset q̄ si modum nimis excessisset cum tāta humiditate nō est dubitandū quin aliqua nephanda & letalis pestis sequuta fuisset. Sed questio est a qua magis causata est talis passio: quia de facto nūc Italia vexata est. Iterum queret aliquis vtrū apud antiquos extet memoria quando ꝙ incepisse egritudines aliquas a pudēdis vt nunc maiori parti egrotantiū accidit. Respondetur ꝙ quicunqꝫ Gale. & Hippo. dogmatibus diligēter studuerit nullam hac in re controuersiā habebit: siquidē in primo de cōplexionibus dum refert nephādas illas egritudines gētis Cranonie dū inquit. Et puenerūt in pudendis carbunculi in estate & morbi alij hmōi generis qui putredine nascunt. q̄ꝫ q̄ꝫ verba sint Hippo. circa principiū secūdi epidimiarū. Itē & tertia affori smoruꝫ particula. xxij. At vero genitaliū putredines nō simplici absolutaqꝫ rōne euenīunt: sed si humectior sit. Et si adhuc queratur q̄ causa est cur tales egritudines per corpus serpentes ex putredine genitas quas sudamina dixit Hippo. ilc incipiunt a pudendis. Respondet ibidem Gal. ex caliditate scilicet & humiditate illarum partium que ex parua etiam cā putredinem gignūt. Et si adhuc querat cum illa loca sint neruosa videtur deesse ibidem materia. soluit gal. propter humiditatem ad illa loca emanentē non ꝙ suapte natura humida sint. Ex quo pꝫ ꝙ cōmode hinc incipiat talis morb⁹ deinde percurrat semitaꝫ corporis. Sed si adhuc queratur q̄ causa est cū huiusmodi pustule incipiūt vt plurimū i facie aut anteriore parte capitis apparere. Rñdetur ex humiditate residēte in capite. Nā gal. dicit in epate abundat colera in corde sang. in cerebro flegma. vel si rectius quis vocare velit pituitā magis q̄ flegma vt scḋo naturalium virtutū dicitur. abundantiori igitur existente nō miruꝫ si ibi prius appareāt. Adhuc & anterior pars capitis humidiorē posteriore vt secundo complexionū & scḋo tegni scriptū est vñ ad facieꝫ & ad alias ibi apparētes ꝑticulas citi⁹ hūiditates defluūt. Rursus si quis querat/ cur ꝑ coitū ista lues facili⁹ ꝯtrahit. Rñdet ꝙ flāte in pudēdis humiditate nimia vt dictū est ex mo

tu qui fit in coitu:tunc illa loca magis calent quo fit vt maior copia humiditatis trahatur que citius putrefit. Itē etiā ⁊ propter apertionem pori membri virilis:q̄ tunc vapores corrupti citius a matrice eleuantur vt bene tangit Conciliator differentia ſuperius inducta. Quib⁹ ſic ordine declaratis facillime hui⁹ egritudinis habeatur cā antecedens pariter ⁊ coniuncta. Si quidē antecedēs cā a p catartica cōſtituitur vt in introductorio Sal. hec autē ⁊ quātitate ⁊ qualitate eſſe poteſt vt abundantia melācolici ſanguinis aut flegmatis que a multitudine nutrimenti aut his que ſm magnā ſui partem in tales humores habitudinem habeāt vt transmittantur cauſata ſunt vel prefati humores qui talem cōtraxerunt diſpoſitionem vt quāuis quantitate nō multi ſint tamen quales ſint faciliter poterunt in coniunctā tranſire vt ſcʒ malignitate ſua ad extrema corporis tranſmittantur.

¶ Coniuncta vero cauſa elephātiaſis eſt vt ſupra patuit colera nigra aut flegma groſſum actu talem egritudinem facientia:eſto ꝙ multotiens Sale. nominet melancolicum ſanguinem. vbi eſt aduertendū ꝙ merito huiuſmodi cauſe coniuncte ex intentione Sal. venari poſſumus elephātiaſis differentiam. Nam ſi ex ipſo flegmate proueniat elephantiaſis alba generatur. Et propterea apud auctores multotiens inuenitur elleborum mederi elephantiaſi albe. Ubi vero a nigra colera admixta ſanguini eueniant ſubrubee elephantiaſis ſpecies accipientur vt in de colera nigra. Sal. Inquit enim quando niger humor qualitatib⁹ ſobrius fuerit ſanguini commixtus ſubrubeam elephantiaſim operatur. Itidem dicamus ſi a nigra colera proueniant tunc ſubnigram egritudinem operatur.

¶ Iſtarum autem egritudinū ⁊ ſpecierū prima eſt ⁊ minus vt ita dixerim maligna exiſtens licʒ craſſiores ⁊ pinguiores efficiat puſtulas:que vt alias dictum eſt tunc temporis plurimū inuadit. Relique vero maligniores exiſtūt. Sʒ apud Paulū elephas ex melancolico ⁊ ferculentiori ⁊ quaſi luto ſanguinis aut flaua colera aut bile vtriſꝙ vltra modū aduſtis fit. nec mentionē facit de flegmate quo fit vt diuerſimode accipiāt elephantiaſim. Sʒ de his ſatis. nam tempus eſt iam ad curam accedere.

¶ Dicamus igitur curam tripartitum actum eſſe vt Sal. placuit. in dietam. farmaciā ⁊ chirurgiā. Per dietam autē nō ſolum intelligere debemus adminiſtrationē potus ⁊ cibi verum ⁊ debitā adminiſtrationē omnium que ſub rebus non naturalibus continētur quemadmoduʒ primo ad glauconē accipit Sal. Et propterea dicebat dietā quam viuendi regulam dicimus eſſe medicinam aut medicine partē. Inuentionē autem horum omniuʒ rei ipſius natura denunciat. Continēs nos igitur aer de quo medicus magnam debet habere ſolertiā: vt. xij. continentis. ⁊. xj. terapen. ſcriptum eſt ad calidum declinare debet. nam cauſa faciens hunc morbū frigida eſt. Et q̄ opus eſt tractione que ad exterius ne patiētes infeſtent a tam ſeuis doloribus. Et q̄ talis materia eſt groſſa ⁊ compacta ꝙ poſt ꝙ̄ venerit ad extrinſeca exiccatione indiget: ideo ad ſiccitatē aer tendere debet. Confirmat hoc experientia. nam omnes qui tali morbo laborant longe deterius ſe habēt in hyeme. ꝙ̄in eſtate licet in actu preſeruatiuo ad temperamentū aerem alterare debemus vbi inequalis fuerit ⁊ tātum quantū poſſibile eſt ⁊ tandem ad illas qualitates debet declinare ſi declinauerit que minus ſint generatiue materiei faciētis hanc egritudinē. Exercitia pariter ſiue ſint exercitia ſolum ſiue exercitia ⁊ opera meliora ſunt que vehementia dixit Sale. ſeruatis tamē conditionibus dictis ab eo in primo ⁊ ſecūdo ſanatiuorum: hoc autem eſſe dicunt cū letitia vt ſunt venationes. Nā quemadmoduʒ dicit Sal. in libro de ludo parue ſphere multi liberati ſunt ab egritudinibus gauiſi ſolum. Quare illa exercitia maxime cōmendanda ſunt in quib⁹ corpus ⁊ anima ſimul exercent cū leticia: ⁊ ꝓpterea ludus parue pile multū ibidem cōmendat. Idē dicat etiā in preſeruatiuo actu niſi ꝙ nō ita vehementia fieri debet. Somn⁹ aūt eligatur quantum nature patientis

conuenit nec ex longitudine ſomni ſuper
fluitates augmentarentur in corpore ſi-
cut dormitio in mane aut in meridie qñ
ſufficienter dormierit in nocte niſi cõſue
tudo multum inualuerit. Eſt enim con-
ſuetudo ſecunda natura vt ad glauconẽ
ſcripſit Gal. licet ex conuenienti ſomno
ſuperfluitates reſoluant̃ ⁊ natura cõfor-
tetur. Jtidẽ de vigilijs dicat̃ que in hoc
morbo eligibiliores ſunt. opus nãq̃ po-
tius eſt inanitione ⁊ extenuatione q̃ ecõ
trario. omnia tñ moderato vſu. Cibaria
vero cũ in triplici differentia conſiſtant:
quedaʒ enim groſſa ſunt quedã ſubtilia
⁊ aliqua mediocria. Euitentur aũt quecũ
q̃ flegma aut colerã nigrã generãt. ſimi
liter quecũq̃ indigeſtibiliora ſunt ⁊ bre-
uiter omnia que cachochimia a Gal. di-
cuntur vt carnes agnoꝝ anſerum preter
alas auiũ in aqua degentiũ ⁊ quorũcũq̃
animalium nouiter natorũ. Carnes bo-
uine leporine hyrcine que male ſunt qr
groſſum generãt humorẽ. Caprine autẽ
mali ſunt chimi ⁊ pinguitatẽ quandam
hñt ⁊ digeſtionẽ grauãt vt ad glau. dicit
Gal. Porcine carnes nõ laudant̃ ꝓpter
viſcoſitatẽ merito cuius faciliter cauſare
tur oppilatio maxime in epate aut reni-
bus. Et ꝓpterea bene dixit Gal. in de eu
chimia ⁊ cachochimia ꝙ audaces nimio
vſu nimiũ porcinarũ ſemper ſentiũt quã-
dã graueʒ ⁊ triſtẽ ſenſationẽ in predictis
locis. Salita aũt lʒ diaforeticã ⁊ ſubti-
liatiuã virtutem habeãt vt quinto dicit̃
alimentorũ tñ in hac egritudine fugien-
da ſunt queadmodũ ſcdo ad glauconeʒ.
Gal. ſcribit Porcorũ aũt ſalita caro po
terit aliqualr̃ concedi dũ quis ea rariſſi-
me vtatur ⁊ in modica quantitate.

¶ Laudãtur faſiani perdices galline car
nes vituline hedorum caſtratorũ iuuenũ
⁊ breuiter omnium que laudabile gene-
rãt nutrimentũ. partes aũt laudatorum
animaliũ a quibus eſt fugiendũ breuiter
ſunt inteſtina ventris: matrix: aures: ocu
li: caude ⁊ ſanguis ſm omnẽ modum ad
miniſtrationis. Et piſces quicunq̃ palu
doſis ⁊ ſtagnoſis locis capiunt̃ fugiẽdi
ſunt ⁊ hoꝝ q̃ pinguiores ſunt. anguille
aũt ſiue in bonis ſiue in malis locis cã-
piant̃ ſemper fugiende ſunt quas Gal.
ſemper vituperat ſiue ſanitatis ſiue egri
tudinis tẽpore. Qui vero piſces capiunt̃
in puro mari ⁊ ſuperagitato a ventis nõ
vituperant̃ ⁊ maxime vbi pingues non
fuerint ⁊ qui viſcoſitate carent. ſimiliter
de his qui in dulcibus capiuntur aquis
mundis atq̃ currentibus. ſaxatiles vero
vel volueris; petrinos piſces dicere ſum
mopere laudant̃. Legumina vero omnia
fugienda ſunt peſſime aũt ſunt lentes ⁊
frixe fabe. quo circa dixerat ſecundo ad
glauconẽ ꝙ habitãtes Alexandriã abũ
dant tali genere morbi qr exiſtente mul-
titudine materie in corporibus illorũ ae
re vero excellẽter calido de facili fit mo-
tus humorũ verſus cutim. Nec obſtat qr
dixerim ſupra aerem declinare ad calidũ
qr genito iam morbo materia ſubtiliabi
tur ⁊ que erat in via citius traheret̃ ad ex
tra quã pharmaca exhibita trahere non
poterant.

¶ In actu vero vere preſeruatiuo aſr or-
dinarẽ vt tactũ eſt ſupra. Caſei vſus om
nis malus eſt eſto ꝙ antiquus quãdam
vim ſubtiliãdi habeat. butirũ etiaʒ ſuper
fluificũ cũ ſit pinguiſſimũ. bouini lactis
vſus laudat̃ ſecunda ad glauconẽ. ⁊ pro
pterea ſythe lactis potatores nunq̃ fere
hãc egritudinẽ paſſi ſunt. melius tamen
eſt ꝙ aſinarũ preter humanũ lac ex ſimi
litudine ⁊ cognitione quã habeat ad hu
manã naturã. vt tertio de ingenio ſanita
tis dicit̃: ⁊ poſtea capraꝝ ⁊c. Adminiſtre
tur autẽ lac ſcdm quẽ modum docet Ga
lenus ſeptimo terapẽtice. x. ⁊. v. Et lʒ ca
prarũ lac ſit magis tẽperatum excipiẽdo
humanũ tamen vt dixi cõuenientius eſt
patientibꝰ hanc egritudinẽ q̃ aſinarum
In actu vero preſeruatiuo caprarũ eſſet
ad ꝓpoſitum. Inter fructus cõcedunt̃ fi
cus ⁊ vue bene mature ſʒ moderato vſu.
vuarũ paſſarũ aliquãtulus vſus: eius na
tura lʒ dicat̃ ꝙ impinguãt epar: tñ im-
moderatus vſus earũ ardorem faceret. ⁊
ad p̃nianũ dixit Gal. Cõſilia ſeruẽt q̃ cu
piũt ſe a tali morbo p̃ſeruare. Quãtũ ad
potũ ſiue ſermo fuerit de potu tũ quiper
accñs dr̃ nutriẽs ſiue de potu ⁊ cibo dent̃
vina aquoſa vſu ⁊ virtute ẽt ſi febris cõ
iungat̃: tũ qr digeſtioni auxiliant̃: tũ qr
ſudores ꝓuocant; vt. 8. terapẽ. ⁊ quarto

ſanatiuoꝛũ dicit̃. Una nãqꝫ ex intẽtioni-
bus in ſanãdo eſt alteratio vt ibidẽ dicit̃
talia aũt ſiue alba ſiue nigra dummodo
aquoſa ſint: ſed qꝛ nigra nõ ita diafoꝛeti
cã virtutẽ hñt ⁊ magis nutritiua: ideo
magis laudant̃. mellicrati vſus laudabi
lis eſt aut aqua in qua decocta ſit boꝛa-
go aut bugloſa ⁊ hmõi oĩbus nota. Hec
aũt ad melius ſummati ſint dicta qꝛ lon
ge plura fuiſſent dicẽda ſed breuitati in
dulgendũ eſt. Tamẽ vnũ moneo vt tales
hac egritudine laboꝛãtes vtant̃ tenui die
ta ⁊ quãto cõmodius fieri põt tãto ſubti
lietur magis: inſpectis ſemper etate ma-
xime ⁊ virtute ac cõſuetudine. Quantũ
aũt faciãt animi accidẽtia ptꝫ cuicunqꝫ le
genti libꝛos Gal. de ſequela potẽtiarum
aĩe ⁊ libellũ de ludo parue ſphere. ꝗꝫ po-
tẽs autem ſit fantaſia ad immutationem
taꝫ exterius ꝗꝫ interius ptꝫ manifeſte his
qui diui Jambici aut Sicareſij operibꝰ
incubuere pariter ⁊ qui ſciuerunt intelli
gere quid Gal. per virtutẽ regitiuaꝫ ſiue
naturalem caloꝛẽ intelligit. ſed de his ſi
lentio me expedio ad pñs alia alijs relin
quẽdo. Admoneo vt coitũ ſummoꝑe eui-
tẽt ex cãis ſuperius aſſignatis. ⁊ qui vo-
lunt ſe ꝓſeruare ſimiliter abſtineãt ⁊ ma
xime cũ patiẽtibus hanc egritudinẽ. ſed
de hoc ſatis cũ iaꝫ cõueniens ſit ⁊ lauda
bile ad cõueniẽtes farmacias accedere
quas ſimiliter ex rei natura inueſtigabi-
mus retinẽtes cõe principiũ in medicina
ad egritudines curãdas vꝫ egritudinibꝰ
cõtraria exhibẽdo. Dicamꝰ igitur ꝙ cũ
egritudines craſſe in multiplici dr̃ia cõſi
ſtant: nã alie ſunt intrinſece alie vero ex-
trinſece ⁊ quedã medio mõ ſe hñtes ſicut
multe earũ ꝗ in cute apparent intrinſecꝰ
cãꝫ hñtes ⁊ interius affligẽtes cuius ge
neris ſit elephãtiaſis: quo ſit in duplici
genere farmacie ad eius curã: intrinſeca
ſcꝫ. ⁊ extrinſeca opus ſit. Intrinſeca far-
maca ad duodecim genera reducunt̃: ex-
trinſeca vero ad vndecim vt in ſcđa pte
introductoꝛij a Gal. declaratur. Sed qꝛ
in diffinitione dicebatur craſſa ⁊ puſtu-
loſa ſtatim declaratur nobis quibus me
dicaminibus vti debemus. Habitum eſt
eñi in pꝛima pte ex tali craſſitudine ledi
naturalẽ foꝛmã. Exaſperat̃ eñi ⁊ puſtulo
ſa ſit cutis idõ illo generi farmacꝰ e exteriꝰ
eſt opꝰ qđ ſineticũ dixit gal. i. purgatiuũ
eoꝝ ꝗ in ſuperficie floꝛeſcunt. At cũ talis
ſuꝑficies aliter craſſities ſic dura pꝛoue-
niat ex craſſo flegmate vt plꝰm nũc aut ni
gra colera: ptꝫ tam qualia dicunt̃ hmõi
farmaca qꝛ mollitiua. Similiter qꝛ dice-
bat̃ puſtuloſa: hinc manifeſte cognoſci-
mus materiã ad cutẽ a natura tranſmit-
ti adunãte hoc qꝛ craſſum dicebat̃ quo
ſit vt pꝛius abſciſa cã apponi debeãt que
talis materie ad cutim a natura trãſmiſ
ſe habeant attractiuã potentiã: materia
attracta exiccari dꝫ ⁊ inde cutis abſtergi
quo ſit vt talia exteriꝰ applicãda ⁊ mol-
litiua ⁊ attractiua ⁊ diafoꝛetica cũ dige-
ſtiõe ⁊ abſterſiõe ex ꝗ exiccatiua ſint ⁊ tã
dẽ bonũ coloꝛẽ in cutẽ inducãt. Sꝫ qꝛ vl
teriꝰ in data diffinitiõe dicebat̃ ꝙ ex fle-
gmate groſſo ⁊ nigra colera pꝛoueniret
trãſitus aũt talis materiei ad cutim fieri
nõ põt abſqꝫ aliqua ſolutione cõtinuita-
tis vt in ſcđa pte dictũ eſt ex qua ſm quã
dam ꝓpoꝛtionẽ cauſabatur doloꝛ qꝛ ⁊ ꝗ
mitigãt doloꝛẽ quare dicunt. Ex quibus
intentionibus ſic faciemus cõuenientem
vnctionem. Accipiantur ſaponis albi ⁊
minuti ⁊ in parua folia redacti. ℥. iij. mul
totiens loti in ſucco endiuie ⁊ plantagi-
nis: deinde bulliat in ſucco lapatij acuti
vſqꝫ ad lenem ſpiſſitudinẽ. Preterea. Rꝫ.
maſticis thuris añ. ʒ. iij. aromatici ſulfu
ris viui nitri añ ʒ. ſ. vnguẽti cõmunis ad
ſcabiẽ qđ dicitur vnguentũ de quinqꝫ. ℥.
vj. ⁊ miſceãtur oĩa ſimul. Modus. auteꝫ
adminiſtrationis eſt vt vna die vtantur
hac vnctione. alia die lauentur cũ aqua
decocta fuerit malua ⁊ excoꝛticatũ oꝛdeũ
aut farina amaroꝛũ lupinoꝛũ. Sed qꝛ di
xeramꝰ iſta fieri nõ debere niſi pꝛius fuiſ
ſemus exercitati circa abſciſionẽ cauſe:
hoc aũt cõmode fiet qñ data materia fue
rit expulſioni parata. Quecũqꝫ igitur di
gerunt flegma groſſum aut nigrã colerã
⁊ huic rei cõueniẽtia: ⁊ talia ſunt boꝛa.
bugloſa. fumuſterre. ſparagus. lupulus
ſcolopẽdria. pĩpinella. lauãdula ⁊ hmõi
Si igitur fiat decoctio oĩum iſtoꝛum aut
aliquoꝝ cũ intentione optimi zuchari ⁊
accipiatur per ſeptẽ dies. ℥. v. in mane bo
nũ erit ⁊ multi cũ pꝛedictis herbis faciũt

bullire mirabolanū chebulū aut indum. multi vero abſq mirabolanis immittūt ſolliculos ſene. alij vero magis expedite pcedunt ꝛ ſic ordināt farmacū. ℞. ſirupi de fumoterre mellis roſati colati añ ℥.ſ. aquarū lupulorū bugloſe ꝛ endi. añ. ℥.ſ. miſ. deinde adminiſtret hoc ſolutiuū. ℞. mirabolanorū indorū chebulorū hermodactilorꝫ añ. ʒ.ſ. florum boraginis ꝛ bugloſe añ. .ß. bulliant in ſeptem vncijs aque lupulorū. vel ſi aliqua affuerit febricula endiuie ꝛ cicoree ꝛ facta condecenti decoctione. ℞. agarici electi. ʒ.ſ. ſalis gemme. ℈.ß. boni ponderis ꝛ infundātur condecenti tempore in. ℥.ij. pdicte decoctionis. preterea fiat expreſſio cui adatur dia. ʒ.iiij. Diaſi. ʒ.iij. mellis roſa. colati. ʒ.ſ. ꝛ miſceantur ſimul cum pdicta decoctione. Poterimus vti electuario hamech ꝛ alijs quibuſcunq flegmatis groſſi aut nigre colere eductiuis. Similiter ꝛ vti poterimus hac purgatione potione gal. nam accipiant mirabolani indi chebuli abſynthium flores violarum turbith carthamus fumuſterre fructus ſebeſten capilli veneris que oīa bulliant in. ℥.viij. aque longa decoctione ꝛ lento igne vſq ad cōſumptionē duarū tertiarū deinde addat diagredij. ʒ.ſ. Doſis eius eſt. ʒ.iij. cū aqua calida ꝯſideratis oībus q̄ circa egrotantē cōſiderari debēt: admonētes ꝙ iſta dentur in maiori aut minori doſi: ſimiliter iſta aut alia ſꝫ ꝙ bonus medicus iudicauerit ne incidamꝰ in illud qđ. 9. terapē. ſcriptū eſt vꝫ vt oēs vna forma velimꝰ calciari. Aduertēdū tñ eſt ꝙ hāc eūonem dꝫ ſlo. pcedere etate ꝛ virtute cōſentiētibus. In magnis nāq egritudinibus ſiue pſentibus ſiue incipiētibus vel expectatis ſemper expectanda eſt ſlo. vt in lib. de ſlo. dixit. gal. ꝛ ppterea ſcđo ad glauconē pcepit ſlo. in hac egritudine ꝛ alijs de cauſis quas hic enumerare nō eſt locus. Et vbi iudicatū fuerit materiā in aliqualē aduſtionē tēdere optima eſſet ex ſiniſtro latere vt in q̄rtanis pcepit gal. ꝛ quanto copioſior tanto melior cōſideratis in ſlo. examinādis. Iſtis aūt factis eūonibus applicāda ſunt illa que dolorē auferāt talia aūt ſunt in multiplici dr̄ia. nam aut mitigāt apparenter ſenſus hebetādo q̄ ſtupefactiua dicunt a q̄bus fugiendū eſſe optime docuit. xij. ter. niſi in vrgētis neceſſitatis caſu. Et tunc accedendū eſt ad illa quorū praſim exercuit gal. x. decē tractatuū. Et i alijs locis quedam mitigant vere ꝛ horum quedam per abſciſionem cāe immediate ſiue per ſeq̄lā vt verbo vtar gal. talia aūt interdū ſunt calefactiua interdū infrigidatiua. Et lꝫ horū aliqua tacta ſint ſupra vbi poſuimus medicinas euacuatiuas: tñ vltra illas inueni mirabiles pillulas a gal. cōpoſitas quas lꝫ ipſe mirabiles appellet: ego vero mirabiliores inueni ꝛ ſunt. ℞. mirabolanorū kebulorū indorꝫ corticuꝫ cucumeris aſinini vel loco eiꝰ electuarij zinziberis interioris colloquintide ſalis indi hermodactilorū hierepigre ſatirionis añ. partes eq̄les. ſerapini ad duplū vnius pdictorꝫ ꝛ nō oīm: piſtent piſtāda ſubtilr̄ ꝛ redigant in formā aut maſſam p pill' cū aq̄ endi. ꝛ aliquātulo mell'. roſ. ꝛ fiāt pillule admodū ciceris: vſus quarꝫ ſit de tertio ad tertiū ſm virtutē patiētis. Ego vero aliq̄n tres: aliqū duas: aliq̄n vnā exhibebā. Quedā vero pprie tollūt dolorē p ſolā. ſ. reſolutionē vaporū ꝛ ſupfluitatū cōcurrentiū ad doloroſum locū. hmōi aūt ſunt tēperate vt ita dixerim caliditatis vel velis dicere in gradu primo ꝛ ſubtilis ſubſtātie vt. v. de ſim. medicinā ga. dicit ꝛ iō dicunt reſolutiua ꝛ rarefactiua ſubtiliatiua maturatiua ꝛ q̄ faciāt pcedere oē qđ coarctatū eſt ꝛ retētū in doloroſo mēbro: vt ibidē late gal. q̄lia ſunt camo. oleū anetinū euiſcus. caſſia aūt fiſtula multū vꝫ in mitigādo dolores exterius applicata ꝛ ſeruatis ſuis cōditionibus. oleū antiquū maximi inueni iuuamēti ppter ſuā citā penetrationē ꝛ reſolōnē nō ꝙ recēti magis ſit mitigatiuū doloris vt. 6. de ingenio ꝛ. 6. de ſim. medi. ſcriptū eſt. Itē farina puri frumenti ꝛ multa alia: qꝛ vſus eorꝫ poterit eſſe vel ex eoruꝫ oleis vel faciēdo ēplm̄ ſiue cerotū ex his immiſcēdo aliq̄d de noua cera cū aliquātulo cinamomo. Itē appoſitio bone tiriace ad loca doloroſa vt. 4. tera. ſcribit. Et ſiquis hr̄et echiglas q̄s marſi ppli maraſoſ dicūt: ꝛ ſale ipſorꝫ illiniret doloroſa mēbra. Silr̄. ꝛ viperatū vinū bibitū ex cā

in prima pte aſſignata cuius rei fecimus experientiam. Nā tūc tpis adhortante gregorio ſpoletino in ga. opibus diligētiſſimo ex vtraq; lingua optime habita accepimus e patauinis mōtibus maraſos mortuos deinde in vino quod poſtea tribus exhibuimus ꝛ vidimus notabile iuuamentū. Sūt tñ multi q̄ volentes citius euadere in hac egritudine vtunṫ in frascripta vnctione p quinq; dies cooperientes ſe in lecto quo ad plurimum ſudant vtentes tñ ſupraſcripta dieta. Rc. raſine pini turis maſticis tartari albi littargirij auri argēti viui olei laurini olei vulpini olei abietis cuſcute ſucci pomorum arancioꝝ ana. ℥. ij. aſſungie porcine colate. ℥. vſ. rediganṫ oia ſimul miſcēdo in formam vnguenti. Ab hac tamen vnctione caueāt q̄ ſunt debilis cōplexionis ꝛ potius ſophiſtica inueniṫ q̄ vera. nā vidi fere oēs recidiuaſſe vt prius. Sꝫ ſiq̄s hoc pati pōt curaṫ poſtea p̄dictis pillulis cū bona dieta credo pdeſſe multū factis prius euacuationibus.

¶ Ulterius ne quid deficiat ſucurrēdum cēſeo ne macule quedaꝫ rubee remaneāt in illis locis vnde puſtule abſceſſere. Ad hoc inueni vnguentū vel velis dicere lutū qd̄ fit ex finiſſimo criſtallo ꝛ bene poſtea trito: deinde accipiaṫ fructus cuiuſdam ſpēi pentafilonis quos frãlas dicimus ꝛ rediganṫ in aquam que permiſceatur cum p̄dicto p̄parato criſtallo quouſq; accipiāt formam luti ꝛ inūganṫ ex eo loca maculata. dixi aūt calcinatū criſtalluꝫ ne fiat error: q: aliter eueniret. Ultra hec expertus ſum ad hoc mirabilē aquā que non ſolum delet huiuſmodi maculas ſed quaſdam alīs turpiores adhuc quam medici dicūt aquam metallorum omnium. ſed quia mod' faciēdi eaꝫ a multis medicis diligentiſſime notatus eſt: idcirco ſupra illam amplius non me extendam ſꝫ potius aura benigna in trāqllo portu nauicula noſtra firmetur.

HAbes reuerēdiſſime dñe lucubratiūculas meas morſibus viti litigatoruꝫ meaq; dē ſnia obnoxias aurib' non antiq̄s ſꝫ nr̄i tpis elocutionē expectātibus blādientes: q̄ tñ p inde erūt quaq; fortaſſe apud aliquos tāq; hoſpites ꝛ a cōi ſnia aliena videbunṫ accipiēda. Sꝫ vt q̄ antiquos legerint nr̄e opinioni nō aduerſanṫ: ſic qm̄ has tue clemētie vigilias dedicaui tribue his quantū voles. voles aūt quantum licebit. nihil enim niſi illa dignū abs te deſideramus. Uale. ꝛc.

¶ Queſtio de febre ſanguinis ad mentē gal. preſtantiſſi. Sebaſtiani aquile.

ANtiq̄ ꝛ difficilis dubitatio eſt de putreſcēte ſanguine vtrum ex ipſo cum proprium decorem perdiderit ꝛ in putredinem venerit: ſanguinea febris fiat: ſicut ex alijs humoribus putreſcentib' proprie febres generāṫ. Antiqua quideꝫ nam ſi vellemus eam altius repetere inueniemus a Democriti temporibus incepiſſe vt ex gal. dictis ſecundo de virtutibus naturalibus elici poteſt. Eſt etiā difficilis quidē ex diuerſitate virorūm illuſtrium. colligitur diuerſimode ſententia in hac materia. hoc enim ſemper arguit difficultatem in re vt primo capitulo colligitur. Ad qd̄ manifeſtanduꝫ primo adducenṫ auctoritates ꝛ rationes volentium ſanguinem facere genus febrium humoralium. Secundo eorum qui partem contrariam ꝛ veram magis ſectanṫ. Tertio ad argumenta prime partis reſpondebo.

¶ Pro primo exequēdo eſt Joanniti' in ſermone de febribus q̄ ſic hꝫ de ipa. Secundi generis modus primus eſt qui fit de putredine ſanguinis cōburentis vtrāq; partem interiorē ꝛ exteriorem vt eſt ſinochus. Halyabas ēt tertio practice ca. 16. de medicinis cōtinuarū febriū ſic refert. Continue feb. ab humorū putredine q̄ ſunt intra vaſa ꝛ venas fiūt vt in prima hui' nr̄i libri pte oſtēdimus. Et qm̄ qui amplior ē in venis humor: ſanguis ē fit vt q̄ continua eſt fe. amplius ſanguinea ſit quare dicitur ſinoch'. Auenzoar autem tractatu primo tertij libri de febre ſanguinea loquēs ſic inquit. Et poſſibile eſt q; ſupradicta ephimera conuertatur ad febreꝫ ſanguinis cuius tres ſūt

ſpecies. Et infra de ſignis febꝛis ſangui
nis. Modus vero febꝛis ſanguinee eſt qꝛ
continue affligit ⁊ patiť ſitim ⁊ vigilias
⁊ habet perturbationē mentis. ſed vapoꝛ
qui pꝛocedit ab hac febꝛe nō eſt tm̄ moꝛ-
dax ſicut ille ꝗ exit a febꝛe tertiana. Ra.
iterum. 16. continētis. 2. cap. ponit hanc
ſeriem. Tertia erit tertiana. cum ipſe ſcꝫ
Sal. videat ꝙ ſanguis quando putrefit
erit colera. raro tamē vult ꝙ numeretur
que eſt de putredine ſanguinis per ſe cū
inter ſanguinem quando putrefit: ⁊ cole
ram quādo putrefit ſit remotio magna.
Auer. aūt. 3. colliget. c. de egritudinibus
calidis febꝛis ſanguis ſunt due ſpēs vna
ſit ꝓpter augmentū quātitatis ſoluꝫ. Et
alia ſpecies ſit ꝓpter putrefactionem ali
quam. Et illo eodē capitulo: ſed exit' ip-
ſius in qualitate debet dici paucus: qꝛ
quando exit multuꝫ opꝫ attribui egritu
dinem nomini illius egritudinis ad quā
declinat. Aui. vero non ſolum hanc par
tē tutat' eſt pꝛima quarti. c. de febꝛe ſan-
guinis. verū etiā effulminať: vt ita loqr
⁊ contra Sal. pꝛoceſſit quē conat' eſt ali
quibus rationibus redarguere. Sed
pꝛo rationū ſuarum intellectione arguit
Aui. ex dictis Sale. 2. de differentijs fe-
bꝛiū. c. 9. ſic dicentis. Si vero ſupercoq̄-
tur ſanguis tranſmutať quidē vtiq3 qua
ſi oſo: quātū quidē ei' ſubtiliſſimū ſimul ⁊
pingue eſt in flauā quātum vero groſſius
in nigrā colerā ſicut ⁊ in vocatis carbū
culis. Viſum eſt igitur Sale. voluiſſe ꝙ
ſanguis cuꝫ putrefit conuertiť in colerā
quantum ad eius ſubtile. ⁊ ideo non pōt
facere ſanguis putreſcens pꝛopiam feb.
ſed ſicut in coleram conuertitur ita ⁊ co
lericam febꝛem facit. Accipit igitur Aui
cen. hanc compoſitionem. ſanguis cum
putrefit fit colera. ⁊ illam diſtinguit ſm
duplicem intellectum quem poteſt habe
re vt ex. v. phiſicoꝛuꝫ poteſt colligi. Uno
modo ꝙ putrefactio illa ſit via in colerā
⁊ terminus talis alterationis ſit ipa co
lera. Secūdus intellectus eſt ꝙ ſimul ⁊
ſemel pꝛocedat ſanguinis putrefactio ⁊
colere generatio. Contra pꝛimum intel
lectum tripliciter arguit. Pꝛimo nam ſi
Sal. dicit ꝙ ſubtile conuertatur in cole
ram groſſā ⁊ in melancoliā quomō igiť
cum totalitate ſua faciet febꝛeꝫ coleri cā
cur non faciet melancolicam. Secundo
alij humoꝛes cum putrefiunt cauſant fe
bꝛem. a pari ⁊ ſanguis. igitur non bene
intellexit dicendo ꝙ ſanguis faciat ter-
tianam poſt putrefactionē. nam queſtio
eſt in ipſo putrefieri. Tertio multa ſunt
que ex putrefacta materia generantur ꝗ
non ſunt putrefacta: vt pꝫ in muribus ve
ſpis ⁊ ꝯſimilib' d̄ ꝗb' loquiť philoſoph'
pꝛimo de generatione animaliū. c. 4. Et
Auer. 12. metha. etiam ex intētione The
miſtij commēto. 18. ⁊. 4. metha. trac: cō
menti. 13. Igitur eſto ꝙ genereť colera
poſt putrefactionem ſanguinis ſtat ipſā
nō eſſe putridam ⁊ nō generať febꝛis co
lerica. Adducit poſt hec Aui. alia tria ar
gumenta contra ſecundū intellectū que
nunc dimitto: qꝛ in tertio exequēdo illa
manifeſtabunť. Sed pꝛeter ratiōes Aui.
quas friuolas appellat pluſq3 commen
tatoꝛ tertio tegni. 38. ſunt ēt rationes ip
ſius pluſq3 cōmentatoꝛis eodem loco Ar
guit nāq3 pꝛimo pꝛobando rationē Sal.
non eſſe efficacē. naꝫ videť fundari Sal.
ſuper hoc vt tangitur. 2. de criſi. ⁊. 2. vir
tutū naturaliū. Calidū agens. ſ. extrane
um in ſanguinē per vlterioꝛem decoctio
nem conuertit ſubtile eius in coleram ⁊
groſſum in melancoliam. quo ſtāte a pa
ri dꝫ concedi de flegmate ꝙ ibi ſubtile
conuertatur in coleram ⁊ groſſum in me
lancoliam. hoc aūt non concediť a Sal.
quare ⁊c. Pꝛeterea ſi mouereť ad hoc di
cendū: qꝛ ſanguis putreſcēs non haberet
ꝓpꝛiam periodum ſed colere. vt tangiť
ſcdo de differenentijs febꝛiū. Contra nā
reditus paroxyſmoꝛū non fit ex tranſmuta
tione ſanguinis in coleraꝫ ſed penes ref
teratum ſanguinis curſuꝫ ad locum pu
tredinis: qd̄ fit añ taleꝫ ſuꝑcalefactionē
ſanguinis: qꝛ poſtea ſanguis conuertiť ꝗ
ad ſubtile in coleram ⁊ groſſum in mſiā
Pꝛopter has ratiōes motus eſt ad aliā
fundandam fantaſiam: vꝫ ꝙ eſto ꝙ co
gamur dicere ſanguinē ſimpliciter dictū
poſſe putrefieri quod dicit pꝛopter hoc:
quia ſecundum ipſuum ſanguis qui eſt
vere ſanguis rariſſime aut vix inueniť
quin declinet: aut in melancolicum: aut
in colericū: aut in flegmaticū. Sꝫ vbi po

neremus ꝙ iſte putrefieret tunc ex affini
tate quã hꝫ cũ flegmate: hoc enim ex mo
dica decoctione tranſit in ſanguinẽ. ꝑio
dus ſanguinis magis aſſimilabit̄ perio
do flegmatis ꝗ̃ colere. Ex quo conclu-
dit non recte dici ſang. ꝑiodicare ꝑiodo
colere: lꝫ ⁊ aliã dederit ad hoc rõem. pri
ori tñ magis enitit̄. At cũ illa ſit viri ex-
cellentiſſimi qꝛ tñ repugnat oĩm verita-
tum poſt Hippocratẽ magiſtro ⁊ qꝛ fal-
ſa eſt in ſe: ideo fas erit cõtra ipſum ali-
qualiter inſtare. Nã eſto ꝙ illi cõcederẽt
ꝙ flegma naturaliter diſpoſitũ maiorẽ
affinitatẽ habeat cum ſang. naturalr̄ ꝗ̃
ſang. naturalr̄ diſpoſitus cuꝫ colera: ex
hoc tñ nõ ſequit̄ ꝙ flegma nãliter diſpo
ſitũ maiorẽ cõueniẽtiã hẽat cũ ſanguine
preternaturalr̄ diſpoſito a calido extra-
neo ꝗ̃ cõſimilis ſang. cũ ipſa colera. In
hoc em̄ conſiſtit fundamentũ Gal. ⁊ ſta-
tim põt reflecti argumentum ꝯ ipm ſic.
Sanguis ꝑ vlteriorẽ decoctionẽ qualis
eſt febrilis vicinior eſt colere ꝗ̃ flegmati
igit̄ veriſimilius eſt ꝑiodicare ꝑiodo co-
lere ꝗ̃ flegmatis. antecedẽs pꝫ vnicuiq̃
intelligiẽti dicta Gal. ij. virtutũ nãlium
vbi determiat de mõ gñationis humoꝝ.
Dicit. n. ꝙ res ꝗ̃cũq̃ dulces per vlte-
riorem decoctionẽ fiunt amare: vt pꝫ de
melle. ergo ſan. per vlteriorẽ decoctionẽ
nõ trãſibit in flegma ſed hñ in colerã. ⁊
iſto mõ non magis vicinat̄ flegmati ꝗ̃
colere. Q.ō autẽ per vlteriorem decoctio
nem nõ trãſeat in flegma patet ſimiliter
ex Gale. ſcõo naturaliũ virtutũ cap. vlti
mo. vbi aſſignãs rõem quare natura nõ
fecerit flegmati receptaculũ ſicut colere
⁊ melancolice: inquit qꝛ ipſum humidũ
⁊ frigidũ eſt: ⁊ veluti ſemidigeſtuꝫ aliqͦd
nutrimentũ. indiget. n. nõ euacuari hoc
tale ſed in corꝑe manens alterari. ſang.
vero eſt complete digeſtus vt liquet igit̄
per vlteriorẽ decoctionẽ nõ tranſibit in
flegma. ſed ſi trãſiret iſtud eſſet ꝑ infrigi
dationẽ. Preterea ſi qͤs quereret a Tru-
ſiano quo medio probaretur flegma ma
gis appropinquare ſanguini ꝗ̃ ſanguis
colere. non dicit aduerſarius ꝙ magis
appropinquat digeſtũ digeſto ꝗ̃ ſemidi
geſtũ digeſto. immo dicit quis ꝙ vbi ca-
lor naturalis aliqualiter intenderetur
non taliter ꝙ traheret hominẽ extra la-
titudinẽ ſanitatis: tunc ex ſubtiliſſimis
partibus ſanguinis generarentur par-
tes colere. Et iſto modo diceret aduerſa
rius maiorẽ poſſe eſſe diſtantiã inter fleg
ma ⁊ ſanguineꝫ ꝗ̃ inter partes ſubtiles
ſanguinis ⁊ coleram. Q.ō aũt maior poſ
ſit eſſe diſtantia deducit̄ ex tribus ſuppo
ſitis primo ⁊ ſecundo tegni: vꝫ ꝙ natu-
ra non tollerat repentinas mutationes:
ſed ꝙ actiones nature paulatim fiũt or-
dine quodã. ⁊ hoc Truſianus nõ negat.
Secũdo ꝙ preternaturalr̄ aliquid poſ-
ſit breuiſſimo tempore ⁊ quaſi ſubito im
mutari patet. xij. terapẽ. vbi habetur. Si
vero repente ⁊ ſꝫm multũ nõ ſolũ curatio
nes ſed ⁊ adiectiones aliquando curat
egritudo: itaq̃ demũ conſiſtet. Tertio ꝙ
non ad quãcunq̃ caliditatẽ preternatu
ralem exiſtentem ſequatur febris: ſed ad
iſtam que in tantã immoderatam venit
vt contriſtet hominẽ ⁊ actionibus noce-
at. viij. terapentice. Et eſt ſentẽtia princi
pis q̄ ponit remedia ad egritudines calĩ
das cordis diſtinctas ab egritudinibus
febris. Et ſeptimo de ingenio curatiuo
manifeſte ex iſtis arguitur ſic. tranſitus
flegmatis in ſanguinẽ de quo ibi loqui-
tur Truſianus eſt naturalis. igitur hoc
fiet paulatine ⁊ nõ repente per primum
ſuppoſitũ. ſed tranſitus ſanguinis in co
leram de quo eſt preſens ſermo eſt preter
naturã: qꝛ ab agente preternaturaliter
agente. igit̄ hoc põt fieri repente ꝑ ſcõm
ſuppoſitũ. igitur citius poterat ſanguis
in colerã tranſire ꝗ̃ flegma in ſanguinẽ.
Itẽ potentius eſt agẽs trãſmutãs ſang.
in colerã ꝗ̃ trãſmutãs flegma in ſanguĩ
nem: qꝛ hic naturalis calor tãtũ. vbi ꝯo
calor naturalis fact⁹ igneus. ignis autẽ
inter cetera elemẽta eſt maxime actiuita
tis hoc enim requiritur ad eſſe febris ex
tertio preſuppoſito. Reſiſtẽtia autẽ par-
tiũ flegmatis eſt maior ꝗ̃ reſiſtentia par
tium ſanguinis in tali cõuerſione: quia
quecunq̃ partes flegmatis comparan-
tur proportionabiliter ad partes ſan-
guinis minus reſiſtunt ꝗ̃ ſanguinis ꝗ̃
que flegmatis. igitur citius partes ſan-

guinis conuertentur in colerã q̃ flegma
tis in ſanguinẽ qđ erat intentum. Prete
rea Truſianus fundatur ſuper mala cõ
ſequentia. nã hec conſequentia non vz.
flegma eſt vicinius ſanguini q̃ colera.
igitur potius peryodicabit peryodo fleg
matis q̃ colere. ſed oportuit ipſuz ſic ar
guere. ſanguis citius tranſit in flegma
q̃ in coleram. igitur ₇c. ſed antecedẽs ne
garetur vbi concederemus cõſequentiã.
Et licet viſus ſim aliqualiter a propoſi
to exiuiſſe tñ Galie. doctrina ad hoc me
impulit. Gentilis poſt hos licet voluerit
Aui. cũ Gal. concordare adheſit tñ ma-
gis Auicẽ. q̃ galie. immo appellat gal.
ambiguum cũ. ix. terapentice ad princi-
pium noluerit ſanguinẽ facere febrẽ pu-
tridam ſicut patet in exemplo de ſeruo ₇
in multis alijs locis hoc negauit. Utrũ
autem hoc ſit verum videmus in opinio
nis declaratione ipſius gal. Ultimũ xo
de moderniorib9 fuit Joan. arculan9
veronenſis qui vltra rõnes adductas fa
cit rõnem vnã contra gal. q̃ efficacẽ di-
cit. Nitit̃ nanq3 iprobare iſtã propoſitio
nem ſanguis dũ putrefit eſt colera: quia
ſanguis cũ putrefit: aut eſt aut nõ eſt. nõ
datur ſcdm qꝛ ſequit̃ cõtradictio. Seq-
tur eñi ſanguis putrefit qñ nõ eſt ſang.
putrefit. ₇ nõ eſt. Ex alia pte ſequit̃ ſan.
putrefit igit̃ eſt. cũ putrefactio ſit paſſio
mixti. Si vero dr̃ primũ. igit̃ putrefit qñ
eſt ſang. igit̃ putrefit qñ nõ eſt colera. ali
ter ſequeret̃ q̃ ſimul eſſet ſang. ₇ colera
Alia poſſent adduci argumẽta in proli-
xitatẽ: ſ3 ſatis ſunt iſta viroꝝ excellẽtiũ.
¶ Reſtat mõ ſcdm propoſitorum exequi
vbi declarabitur opinio gal. cũ ſuis ve-
riſſimis fundamẽtis. Pro cuius opinio
nis declaratione p̃io notãdũ q̃ totum
fundamentũ gal. q̃re ſan. putreſcẽs nõ
facit propriã febris ſpeciẽ cõſiſtit in hoc
vz in mõ generationis humoꝝ vt tangit
ſcdo de criſi. Et ſcdo de virtutibus na-
turalibus vbi redarguẽs opinionẽ Era
ſiſtrati ſequentis in parte fantaſias De
mocriti: voluit generationez humorum
quattuor fieri a calore naturali agente
in materiã clarificatã excernente ex tali
materia in epate diuerſos humores. cui9
oppoſitũ voluit Eraſiſtratus calorẽ na-
turalem nõ excernere hos humores ſed
in rebus q̃ comedũtur ₇ bibuntur extro-
ſum exiſtere. Blitis nãq3 abſq3 hoc q̃ in
eã fieret actio a naturali calore in ſeipſa
continet coleram. ₇ dicebat q̃ ſecure vti
poteramus que non multã colerã conti
nebant. que vero multã: cauſe erunt di-
uerſarum paſſionũ: exemplum dabat de
corporib9 ictericoꝝ. Hec opinio fortaſſe
potuit ponere febrẽ ex putredine ſangui
nis. ſed qꝛ iſta poſitio eſt manifeſte falſa
₇ a gal. ibi ſufficientiſſime redarguitur:
ideo pñs negociũ non expedit hic illam
tractare. gal. autẽ qui oẽm rem in medi-
cina exactiſſime tradidit ex ſnia Hippo.
Ariſto. ₇ Pythagore noluit q̃ alterato
cibo in ſtomacho venis ₇ epate a calore
naturali q̃ ipſummet calidũ innatũ ſ3 di
uerſum modũ agẽdi in materiã iã dictã
generet quattuor humores diuerſos. nã
dum ipſum moderate ageret ſanguinẽ
dicebat gñari. ſi vero immoderate alios
humores a ſanguine. Sed quia iſta poſi
tio eſt qꝛ talis inequalitas poterat eſſe
verſus diminutã decoctionẽ ₇ verſus ni-
miã coctionẽ: primo mõ flegma generat̃
qꝛ eſt humor ſemidecoctus vt ſupra dice
batur. ſcdo mõ colera ₇ tandẽ melanco-
lia. Ex quibus ſequitur p̃io q̃ ſicut ad
generationẽ ſanguinis requiritur cõmo
derat9 calor innat9: ita ad ſang. genitũ
neceſſariũ eſt habere rõnem cõmenſura-
ti ₇ mediꝫ inter alios humores. Ex quo
deducit̃ q̃ ſuperfluente alio calore innato
cũ illo vt ſuperflue agat nõ generabit̃ pro
prie ſang. neq3 diu cõſeruabit̃ iã3 genit9
ſang. ₇ hoc ſi ſecum fuerit coniuncta ali
qua mordicatiua proprietas ₇ putrefa-
ctiua rõne cuius ſuperetur virtus regi-
tiua noſtri corporis. Scdo notanduz vt
bene tetigit Concilia. differentia. lxxxix
ex premiſſis ſequit̃ ex quo ſang. propin-
quior eſt ₇ magis conueniens nãe noſtri
corporis ceteris alijs hũorib9 vt ſcribit̃
in fine de elemẽtis ₇ tertio de ſim. medi.
₇ quinta pti affo. a gal. ₇ iõ tanq̃ dedi-
ens nature filius non poterit tantam la-
titudinem putrefactionis ſuſtinere ſicut
₇ alij humores de quibus pauca aut nõ
tãta ſolertia hr̃ cũ multum a medio rece
dant. cito enim corrigit̃ ſan. a natura ſi

potens fuerit:deinde q̄ꝫ multū extraneat
Ex quo ſequit ꝙ non tāto gradu putre-
fiet ſanguis remanēs ſub propria forma
q̄ꝫto putrefient alij humores. Ex quibus
omnibus ſequit ꝙ q̄ꝫuis ſang. poſſit eſſe
ſubiectuꝫ putrefactionis tamē nunq̄ꝫ po
terit in tm̄ putrefieri vt ipſo remanēte ſub
forma ſanguinis poſſit feb. putredinalis
gn̄ari merito ꝓprie putrefactionis ſꝫ be
ne ratione partiū ſubtiliū conuerſarū in
cole. ⁊ groſſarū in mℓiam. Q̄ ḋ ſic deduci
tur primo auctoritate Gale. ſcḋo de criſi
cap. xiij. vbi hꝫ cum ſan. incipit putrefie-
ri nō remanet verus ſed declinat ad cole
ram. Tūc ſic. igit ſi magnū gradū putre-
factiōis ſuſcipiet multo min⁹ remanebit
ver⁹. Scḋo nā. viij. tera. vt ſupraſtactū eſt
caliditas febrilis ⁊ ſuꝑabundās: incōmo
derata ⁊ diffuſa ꝑ vniuerſuꝫ corp⁹. Scḋo
de morbo ⁊ accidēti ⁊ in cōmē. primo re-
giminis acutorū: eſt declinatio calidita-
tis innate ad caliditatē igneā. Et in li. de
creticis. ꝙ eſt calor naturalis extranea-
tus factus igneus ſed tanta aduſtio fieri
non pōt a parua ebulitione putrida: qr
ſic efferueſceret calor naturalis ⁊ tā mo
dica ebullitione iam illū humorē ſic bre-
uiter putrefactū natura expelleret ⁊ non
permitteret vniuerſum corpus inflāma-
ri. igit per declarata ſuperius cū ſang. re
quirat moderatā ⁊ equalē caliditatē ſtā
te magno incēdio erūt aduſte partes ſan.
ſubtiles ⁊ in colerā conuerſe. hoc enim in
tendebamus.

¶ Sed cōtra hec omnia poſſet quis ar-
guere ex fundamēto Gal. ix. terapeu. ca-
pitulo. iiij. vbi Gal. loquit de ſinocha ſi
ue putredine. exēplificat em̄ de iuuene pa
leſtrita ⁊ libero qui hmōi febrē ex ſangui
ne ſine putredine patiebat. Jlle febricita
bat ex ſanguine. igit ibi erat immodera-
ta caliditas: ⁊ iam non fiebat conuerſio
in coleram ſed ſemper remanebat verus
ſanguis licet inflāmatus igitur ⁊c.

¶ Ut ad hoc pateat reſponſio notādum
ꝙ in ſanguine conſiderauit ſuarum par
tiū diuerſitateꝫ vt ſupra dictū eſt. Alique
nāq̄ꝫ ſunt partes valde ſubtiles. alique te
nues ⁊ groſſe. alique molles ⁊ ſuperflui
fice quodāmō. quedā vniformes. in hoc
enim vniformi vera ſanguinis rō reſerua
tur. Et quare homo ſanguineus denomi
nat. ab alijs vero ſan. colericus fℓaticus
aut melācolicus denominat vt ſcribit. x.
de ſim. medi. Poſſemus aūt ſignare lati
tudinē taliū ſan. eo modo quo de omnib⁹
corporib⁹ primo tegni ſignificata eſt. hoc
aūt lene eſſet ordinare. iō relinquit. Et
quēadmodū eſt dictū de ſanguinea ita ⁊
ſuo mō dicendū eſt de ceteris: ex quo ſe-
quit vltra tēperatā compℓionē ⁊ ſimpli-
cē ſexdecim dari compℓiones cōpoſitas q̄
tandē in quattuor principales reducunt
Ex his ſtatim ſoluit argumentū. nā in fe
bre ſynocha ex ſanguine ſine putrefactio
ne hn̄ adurit ſan. ⁊ cōtinuo declinat ver
ſus extremū ſanguinis colerici ex quo il-
li nō admiſcet putrefactiua qualitas vt
ſupra quo multū inimicat virtuti nr̄e re-
gitiue. Et ſi quis inſtaret de extremo. i.
de ſanguine in extremo latitudinis ima
ginate adducēdo ſiℓe argumētū. Ad hoc
dicetur in reſponſione ad argumenta ex
parte ex quo nō admiſcet mala qualitas
putrefactiua: iō nō opus eſt fieri talē cō-
uerſionem vel dr ⁊ melius ꝙ cū incipit fa
cere febrē ſubtiliſſime ꝑtes cōuerſe ſunt
in colerā ⁊ fit ſinocha ex colera ſine pu-
trefactione. Et ſi diceret vbi eēt ſanguis
flegmaticus ⁊ incipet putrefieri tūc ꝓus
trāſiret in illū ſanguinē q̄ꝫ in colerā qua
re ſtabit putrida ex ſanguine. Dicit ꝙ ſi
cut nō eſt opus exēpli grā ſanū vt multū
ſi dꝫ egrotare ꝙ currat ꝑ reſiduū latitu-
dinis ſanitatis ſꝫ ſtatim pōt cadere in la
titudinē neutralitatis vt nūc per puncta
tn̄ ꝓportionaℓr correſpondētia pūctis ad
ītra latitudinē ſanitatis. ita ⁊ de tali ſan
guine eſt ⁊ maxime cū iā ꝯceſſuꝫ ſit ex ſen
tētia gal. nr̄i ꝙ ſāguis nō generet niſi ex
caliditate equali: quāto magis ille q̇ hꝫ
rōnem ſanguinis verā. ſed de hoc ſatis.

¶ Supeſt nūc ad tertiū ꝓpoſitoꝝ accede
re vꝫ ad inducta rn̄dere: ⁊ vt clarius hec
mā ſit examinata adducā prius rn̄ſiones
aliorū vt rectū in hoc loco poſſit fieri iu-
diciū. Conciliator vir diligentiſſimus in
omnib⁹ dictis antiquoꝝ ⁊ maxime gal.
in differentia preallegata imaginat⁹ eſt
ſanguinē in duplici loco poſſe putrefieri
ſcꝫ intra venas ⁊ extra vt in bubone he
riſipilla. Et colligitur hoc a gale. ij. de

differentijs febriū. ſed quia ſanguis extra venas manens duplicem habet cām putrefactionis: ꝛ qꝛ extra ſuum locū naturalē manet: ꝛ qꝛ caret ſua debita euentatione. hinc eſt ꝙ maiorē gradū putrefactionis ſuſcipiet ꝛ citius tranſibit in colerā. In venis aūt qꝛ in ſuo loco manet naturali ſi nō multam putrefactionē accipiet: poterit facere febrez ſanguinis ex putrefactione ipſa: per tres/per quattuor ꝛ per plures dies: remanente tñ ſub forma ſanguinis antequā in coleram tranſeat. Ex quo pꝫ concordia inter Gal. ꝛ Aui. qꝛ extra venas non datur febris ex ſanguine ſed intra venas nihil prohibet. lꝫ iſte vir multum afficiat̄ Gal. tamē ſalua reuerentia tanti viri non videt̄ ꝓceſſiſſe ex fundameuto Gal. immo cum dictis Auer. quarto colliget voluit ponere cōcordiā inter vtrūqꝫ. Dictum nanqꝫ eſt ſupra rationem Gal. eſſe vniuerſalē ad omnē ſanguinem vbicunqꝫ exiſtat. nam in ſecundo de criſi. c. 12. dicit tantuꝫ tria eſſe genera febrium putridarū: ꝛ reddens rationeꝫ ſic inquit. Conſtat igitur propter hoc ꝙ genera febris ſingl'is omnia ſunt tria propterea qꝛ febris que prouenit ex ſanguine quando putrefit ꝓportionatur ad coleram: cū ſanguis quando putrefit declinet ad coleram. Et illud tibi manifeſtum erit cum conſiderabis in ſermone meo de rebus naturalibus. ꝛ cū conſtet apud te qđ iam vere oſtendimus ꝙ ſanguis nō generet̄ niſi ex caliditate equali. ꝛ colera nō generat̄ niſi cuꝫ caliditas ſupfluat in re pluſq̃ oporteat. Quis igit̄ bene diſpoſitus diceret hanc rationē nō eſſe vniuerſalem. Nam querat̄ a Conciliatore cum ſanguis putrefit ad intra venas nonne tunc dicitur caliditas maior q̃ conueniat. certum eſt ꝙ ſic nam aliter non eſſet febris. Preterea Gale. ſecundo de criſi capitulo. 9. vbi loquitur de febribus cōpoſitis ſine apoſtemate ſic inquit Jam ergo cōuenit tibi vt ſcias ex libris in quibus narraui eſſe febris. ꝙ omnia genera febrium ex humoribus ſunt tria notata mihi. ꝛ illud eſt quia quedā ſunt que ex colera ꝛ eſt vt plurimum qui accidit de febre: quedā ex melancolia: ꝛ quedam ex flegmate. Ecce quomodo Gal. loquit̄ hic de generibus febrium ſine apoſtemate ꝛ tantū dicit illa eſſe tria qđ magis explicat in fine illius capituli vbi ſic ſcribitur. Et forme quidem febrium que fiunt ex putredine aliquorū humorū abſqꝫ egritudine in loco membroꝝ corporis ſunt tres. Nonne patet manifeſte cū hic loqui de febribus non ex apoſtemate. ſi ipſemet hoc explicat quare oportet manifeſte non ẜm Gal. eum fuiſſe locutum ſed Auer. imaginatione. Poſt hunc Gētilis nititur cōcordare Gal. cum Aui. ex diuerſo modo conſiderandi. ſ. naturalis phi ꝛ medici ꝛ concedit ꝙ gal. pro breuiſſimo aliquo tempore nō negaſſet eſſe in ſanguine putredinem facientem febrē pro quanto nulla eſt facta conuerſio vnctuoſitatis ſanguinis ad coleram. Sed quia iſtud tempus eſt adeo breue qđ vix a medico percipi poteſt: ideo gal. tāquaꝫ medicus aſpernatur hoc tempus ꝛ dixit nō dari febrē ſanguinis: ex quo medicus debet per ſenſibilia procedere. Dicitqꝫ vlterius Auic. magis phice q̃ medice proceſſiſſe. Ex his igitur pꝫ cōcordia ad omnes: licet ab ipſo plura dicta ſint ſuper prima quarti. Hec tamen eſt ſentētia ex quo deducitur ꝙ ẜm gentilem gal. medice proceſſit. Auicen. auteꝫ phice. Sed cū queſtio ſit in medicina igitur ẜm medicū tria erunt genera febriuꝫ. Preterea licet gentilis dicta ſint apparentia non ſunt tamen ẜm gal. ſententiam tam ex his ꝛc. q̃ ex quibuſdam alijs poſitis ſecūdo de criſi. nam ſi daretur pro aliquo tempore febris ex ſanguine ad minus duraret per vnam inuaſionem: ideo galenus nō fuiſſet incognitus probatur cōſequentia. nā in ſecundo de criſi dat regulas cognoſcēdi febres in prima acceſſione. ꝛ in hoc mirabiliter deridet Theſſlum qui expectabat tertium diem ꝛ aſſimilauit illum pectinantibus lanam. igitur ſi galenus in prima acceſſione non cognouiſſet ꝛ ipſe collocandus eſſet inter pectinantes lanam. Preterea ſi diceretur ꝙ illud tempus eſt ita breue ꝙ medicus aſpernatur illud: quare igitur tradidit doctrinam cognoſcendi febrem in prima acceſſione. Ulterius concedit gentilis pro illo tempore facere febrem. igitur cum/calor febri

lis ſit igneus ⁊ ſtet ſufficiens applicatio
igitur in illo tēpore erunt aduſte alique
partes vnctuoſe ſanguinis ex ſententia
Gal. igitur in illo tempore erunt ſufficiē-
tes diſpoſitiones pro forma colere. Sed
ex quarto capitulo agens quantum dat
de forma tantum dat de conſequentibus
formam. igitur in illo habebit modū pe-
riodicandi colere ⁊ alia multa accidētia
poſita ſecundo de cri. ⁊ ſcdo de differen-
tijs febriū. quare patet hanc rōnē nō eſſe
ex principijs Gal.

¶ Ueniſſem ad tertium propoſitum com
plendum niſi ſuperioribus diebus vidiſ
ſem queſtionem in hac materia cuiuſdaz
digniſſimi viri ⁊ operibus Gal. multum
aſſueti ita ⁊ non immerito magnum iam
adeptus ſit nomen. Habeat ⁊ ipſe nouā
in hac re fantaſiam. vult enim preter fe-
re omnium opinionez Gal. voluiſſe dari
febrem ex ſanguine que vere ſanguinea
ſit: ⁊ hoc ſiue ad itra ſiue ad extra venas
moueturq; ſola gal. aucto. 2. de differen-
tijs febrium capitulo nono. ⁊ eius verba
fuerunt ſuperius poſita qui vt oſtendat
veram ſententiā magis affirmat. Ad ea
autem que ſecundo de criſi adducebant
reſpōdetur ꝙ Gal. ex his verbis nō plus
voluit niſi ꝙ talis feb. ſanguinis nō diu
durat quin tranſeat in feb. colericam: lz
illud tēpus ſit a medico ꝑceptibile. ⁊ ali-
quo modo cōcedit cum Gentili. Sz quia
ſanctum eſt prehonorare veritatez primo
ethicorum: pace ſua dixerim multuz elon
gatur a mente gal. vt in reſpōſione gen.
ſatis ſufficienter puto dictum eſt. Addu-
centur tamen breuiter alie rōnes qꝛ talis
febris quā dixit breui tp̄e durare: aut du
rabit per aliquod ſenſibile tp̄s: aut non
Si ſecundū dicatur igitur vanum eſt ſm
gal. dari hmōi febres cum maxime ipſe
inter alios prepoſuerit ſenſum in medici
na. Immo ꝓmo elemētorū mordet Atha
neum qui loquendo de elementis tranſ-
cendebat ſenſum. Si detur primum. ſ. ꝙ
duret per aliquod ſenſibile tēpus ponat
ꝙ duret ad minus per vnam diem: quo
conceſſo ſequitur ꝙ a pari non debuiſſet
gal. niſi duo genera febrium principalia
ponere. ſ. humoralem ⁊ ethicam: qꝛ ephi
mera quam ponit. ix. terapen. in prima ꝑ
te latitudinis non durat niſi per vnam
diem ⁊ tamen tria ponit genera febrium
principalia. Igitur ꝗuis febris ex ſan-
guine nō duret niſi per diem propter hoc
nō negaſſet quartum genus febrium hu
moralium qd̄ expreſſe negat locis allega
tis: ⁊ rōnem reddit vt ſupradictū eſt. Eſto
enim ꝙ parum duraret propterea nō du
bitaſſet negare genus per ſe hmōi feb.
naz alique ſunt egritudines que forte mi
nus durant: ⁊ tamē facit de illis gal. mē
tionem ſpecialem. hoc nāq; in de interio-
ribus loquens de paſſionibus cordis hz
ꝙ ſi vulnera cordis nō peruenerunt vſq;
ad concauitatem cordis lz in ſubſtantia
cordis fiant: pn̄t per illam diem viuere ⁊
per noctē qua hoc paſſi ſunt. Nō debuiſ-
ſet gal. de his mentionem facere quia bre
uiſſimo tempore durant. Item minus vr
ꝙ debeat fieri mentio eoꝝ que raro tp̄e
accidunt ꝗ̄ de illis que frequentiſſime: lz
parū durent: dūmodo illud ſit ſenſibile.
Sed quarto interiorum facit mentionez
de ſquinantia accidente ex paſſione pri-
morum ſpondilium: quam raro dicit eue
nire ⁊ ponit per ſe ſpeciem igitur a fortio
ri ⁊ de tali ſpē feb. patent omnia cōſide-
ranti. Preterea queratur quare ſcdo de
differentijs febrium ſm ipſum memoriaz
faciat ponēdo ibi ſigna propria: cum tn̄
ibi nō debuerit neq; de ea queſtionez mo
uere neq; ſigna ponere: cū ipſa parū du-
ret: ⁊ de hoc medicus non conſiderat. po
nuntur. n. ſigna egritudinis vt poſſimus
in appropriata remedia deduci. ⁊ maxi-
me ſm gal. qui voluit omne negociuz me
dici eſſe practicū. ⁊ patet ꝙ non poterit
debite reſpondere. Diceret fortaſſe ad il
lud qd̄ ego ſuperius obijciebam de ephē
mera: inſtantiam nullius eſſe valoris: qꝛ
ephimera nō trāſit ita cito in putridā ne
q; neceſſariū eſt ipaz ſic trāſire. Sz de ſan
guinis mutatiōe ē aliter dicēdū. Ad hoc
dico ꝙ nihil eſt: qꝛ accipiatur quod ſcri-
bitur ad principiū primi de differētijs fe
briū ex intentione Hippo. vz rōne ſubie-
cti accipit tria genera febriū. hoc eſt ſpēs
humoris ⁊ membri. deinde accipiat qd̄
ſcribitur ad ꝑncipiū noni terapētice. vbi
ponit mediū inter ephimeram verā ⁊ pu
tredinalem. Et arguatur ſic. ſi ephimera

vera durabit pluſq̃ ꝑ diem tranſibit de
neceſſitate aut in putridam: aut in illud
mediū. igitur nō debuit ponere Gal. ali-
qđ genus rōne ſpeciei. Preterea ad hoc
principale ſic dicētes iudicio meo viden-
tur implicare cōtradictionē. Concedunt
nāq̃ ſanguinē periodicare periodo cole
re dum putreſit: ⁊ tamen facere ꝓpriā fe-
brem. Nam queratur ab eis vn̄ prouenit
ſm Gal. talis paroxyſmorū circuitio tot
vel tot diebus terminata: cū hoc inuene-
rint nō dubito: immo certiſſimum habeo
ꝙ ſtatim mutabunt propoſitū. Et ſi dica-
tur ꝙ huius rei cauſam aſſignauit Gal.
ſecundo de drīs febriū circa finem: tunc
minus in hac re credam illis: q̄ ibi poni
tur cauſa redituū paroxyſmorū tantum.
ſed ꝙ colera de tertio ad tertium ⁊ mlīa
de quarto in quartum minime ibi decla-
ratum eſt ſi bene conſiderentur eius ver-
ba. Item oſtenditur ꝙ iſti nō loquuntur
ad Gal. mentem. Nam ſtante iſta ratiōe
nō oportuiſſet eum ponere nouē comple
xiones ſm genus ſicut fecit ſecundo com
plexionum: cum quelibet ſimplicium pa
rum duret quin de neceſſitate aſſociet ſi-
bi aliam: vt ipſemet dicit ad principium
ſexti ſanatiuorum. Et propter hoc nega-
uit expreſſe ſimplices cōplexiones: ſed be
ne licet parum durent non propter hoc
negauit nouē genera gal. Ad autoritatē
quam adducit non eſt difficile reſponde
re. Nec obſtat in aliquo nobis ꝑ q̊ eſt no
tatum ſicut ſuperius dictum eſt aliquali
ter ꝙ cum primum incipit ſanguis putre
fieri ſtatim incipiunt multe ſubtiliſſime
partes in coleram conuerti ⁊ declinare:
ſed quanto magis procedit ſupercoctio
tanto plures ⁊ plures partes vnctuoſita
tis ſang. conuertuntur in coleram quouſ
q̃ reſiduum. ſ. totum vnctuoſum ⁊ ſubti-
liſſimum conuerſum ſit. groſſum vero tūc
erit in medio termino conſtitutū. i. groſ
ſum adhuc non eſt conuerſum in melan-
coliam ſed eſt in via. Secundo notatur
ꝙ talis feb. q̄ ꝓcedit ex putredine ſang.
vt ſupra pōt quātum ad preſens ſpectat
compleri ad duo. Primo ad alias feb. q̄
ex proprijs humoribus proueniunt volo
dicere ad eam que eſt colera abſq̃ hoc ꝙ
ſanguis cōuertatur in eā: ⁊ ad eā que ex
mlīa. Scđo ad ſeipſam in principio ⁊ in
termino. ſ. poſtq̃ facta fuerit cōuerſio to-
tius vnctuoſi: primo febris q̄ fit per hmōi
cōuerſionē reſpectu feb. colerice genite ex
ꝓpria materia đr eſſe lenis caliditatis ad
tactum ⁊ ſimiliter videt̄ minus triſtans.
qđ rōne pꝫ. nā cum talis feb. ꝓueniat ex
illis vnctuoſis partibus iam cōuerſis in
colerā quibus admiſcentur vapores ele-
uati ex putredine ſanguinis de ſe nō ſunt
ſufficientes facere febrem: ſed ꝑtes illas
ſubtiles cōuerſas in colerā reddūt mitio
res ⁊ non tante mordacitatis ſicut in fe-
bre ex propria maſſa colerica. Nondum
enim partes ille tantū habent de ſiccita-
te ꝓpter humiditatē ſanguinis ſicut co-
lera non ex cōuerſione q̃uis ſit tanta vt
ſufficiēs ſit pro colerica febre: hinc eſt ꝙ
talis febris dicit̄ mitior. Preterea colera
ebullit fere ſm totam profunditatē in fe-
bre colerica. ⁊ dato ꝙ ſm ſubtiles nō ta-
men habet talem humectationē ſicut in
colerica ex ſanguine: quo fit vt mordacio
res vapores ⁊ minus reſolubiles eleuen
tur a maſſa colerica: qm̄ mordacior erit
calor in tali colerica q̃ in illa que ex ſan
guine conuerſo. Si vero ſcđo mō fieret cō
paratio dicere debemꝰ ꝙ mitior eſt in ipſa
in principio q̃ in termino. Nam cōtinue
partes magis ⁊ magis exiccantur. Sic-
citas enim acuties eſt caloris vt in libro
de generatione ſcriptum eſt. Ex quibus
poſtea ſequitur ꝙ talem feb. eſſe magis
malam aut minus malam cognoſci hꝫ a
malignitate humorum in quos conuerti
tur ſanguis: ſeruatis his que pauloante
dicebamꝰ. Hec igitur expreſſit Gal. ſcđo
de differentijs febrium loco allegato. vbi
ipſi maxime fundātur: que vt melius po
tero iterū repetam verba Gal. Nam poſt
q̃ gal. probauit ſanguinē poſſe putreſce
re ſicut ſecundo principali dictum eſt pro
ſequitur: facientes autem in eam que in
ipſo eſt febrem ſimpliciorem eſſe que his
q̃ in alijs humoribus ſunt. hoc declara-
tum eſt ſm primum modum comparatio
nis. Et ne aliquis crederet eam aliud ge
nus febriū ſtatim ſubiungit. Analogiā
vero paroxyſmorum in tertiana maxime
periodo ſuſcipere ita videt̄ ⁊ in pleureti-
cis fieri cū expuerint. Deinde vt oſtende
ret modū cōuerſiōis ſanguinis in diuer-
ſos humores ſecundū diuerſas partes

ſic proſequitur. Si vero ſupercoquant transmutatur quidem vtiq; quaſi omnino quantumquidem vtiq; eius ſubtiliſſimum quidem ſimul pingue eſt in flauaz quaſi dicat Gale. cuz ſanguis incipit putrefieri ſtatim declinat ad coleram vt dixit ſecundo de criſi. Et ideo cum primuz potens eſt facere febrē ſtatim apparebūt periodi tertiane propter multas partes ſubtiles conuerſas in coleram. Sed ſi vlterius procedat inflammatio non ſolum aliquid ſed totuz ſubtile et vnctuoſum cōuertet in coleram. immo quod plus eſt pro tunc fiet diſpoſitio in partibus groſſis vt ille ſint in via ad conuerſionem ad melancoliam. Et ideo dicebat. quantuz vero groſſius in melancoliam ſeu in nigram coleram. Et ſeipſum declarans dicit. non vt certiſſime iam factā nigraz coleram ſed in medio termino aliquo conſtitutum. Deinde vt poneret differentiaz inter hanc febrem et illas que ex propria maſſa colerica generant declarauit hoc et a qualitate et a modo motus quas eſſentiales differentias vult ex primo de differentijs febriuz ex ſententia Hippo. ſic inquiens Simpliciores non ſunt que in ſanguinis transmutatione alijs et mitis caloris. Et hac ratione qualitatis in transmutatione ſanguinis dixit non in ſanguine. Poſtea proſequitur ratiōe modi motus. Si enim q̄ꝫ maxime multꝰ apparuerit ſecundum immiſſionem manus ſed mitis demum omnino eſt ſicut q̄ eſt poſt balnea. quaſi dicat talis febris ꝑueniens ex conuerſione ſanguinis a ꝑncipio ſcilicet ſecundum propriam immiſſionem manus: q2 non magna adhuc eſt facta conuerſio multarum partium vnctuoſitatis: neq; multum eſt de ſiccitate: et ſatis eſt de vaporoſo humido ſanguinis iuſtum eſt vt calor a principio appareat aliqualiter mordax vere multꝰ q2 ſtatim vapores colerici apparent tanq̄ꝫ velocius eleuati q̄ꝫ ſanguinei vt ſupradictū eſt. Ulterius faciens manifeſtam comparationem ad alias que ex proprijs humoribus naſcunt dicit. Alias vꝫ que ex vtra q̄ꝫ colera proueniunt eſſe magis anxiatiuas corroſiuas et mordaces: cuius ratio ſuperius aſſignata eſt. et ideo inquit. Et tibi quidem maxima ſit cognitio humoris operantis febrem. Dico vti ꝑ eā que eſt ſecundum equalitatem caloris operātis febrez. Patet itaq; manifeſte quomō hec auctoritatas ſit cōfirmatiua omniuz eoꝝ q̄ ſupiꝰ dicta ſūt. Et ad maiorē declarationē reſumo vnū qḋ paulo añ dictū ē q̄ ista fe. quā ſan. dicūt maxie cognoſcat imo ꝑh magis differat ab alijs rōe q̄litatis et rōe modi motꝰ. pꝫ nā dicit gal. q̄ h̄ maxima cognitio hūoris opantis hanc fe. ē ea q̄. ſ. eſt ſꝫm qualitatē caloris. Et ſuperiꝰ dixerat q̄ ſꝫm imiſſionē manꝰ appet multꝰ. Demū ꝟo q̄ſi dicat in fine iuenit mitis ſi lr̄a ſic iaceat pꝫ h̄ cōuenire colerice. ſcōo de criſi. c. iij. vbi docet cognoſcere fe. tertianā. ponit h̄ ꝟba qn̄ ponis manū tuā ſup corpꝰ ꝑmo obuiat tibi cū ipſū tāgis caliditas mſte actiuitatis q̄ſi eleuet vapore. deide ipa nō mouet q̄n debilitet et vicat eā manꝰ tua et. nō ē dr̄ia niſi ſꝫ magis et minꝰ. Si ꝟo iacet lr̄a vt nūc traducta ē. ſ. nā ſi ſe pſma manui tāgēti offert ē tñ oīno mitis ſicut ea q̄ in balneis ꝯhiƀ: tūc nō poneret ibi gal. dr̄iam a mō motꝰ ſꝫ tm̄ a q̄litate q̄ſi dicat iſta q̄ ē ex ꝯuerſione ſan. in colerā in h̄ differt ab his q̄ ex ꝓprijs hūoribꝰ q2 ibi ē multꝰ calor mitis ꝑñ in alijs ꝟo alr̄. et cāldicta eſt et in oibꝰ locis ē vniformiter loquutꝰ. ſuꝑ eſt modo tertiū Alman. cōplere.

¶ Ad argu. ſ. i oppoſitū reſpōdet et ꝑmo ad Joānitiū ꝑ q̄ ꝯſiderādū ē et maxie ſꝫ ga. ſniaz q̄ medicꝰ nūq̄ dꝫ dimittere iudiciū ſēſus ſi pōt imo q̄ ita iudicet ſicut ſenſui appet. vñ lꝫ multotiēs ſenſerit et rō̄ ne ꝑcepit colerā ꝑiodicare de tertio i tertium tamen aliter poterit innaſci putredo ſanguini ſcōm vniuerſas venas et maxime ſcōm magnitudinem vt. ix.. terapentice habetur vel in locis multū propinq̄s corde. Et licet pro tunc ſit facta conuerſio in coleram vt ſupra. tamē ex magna abundantia humoris putrefacti et ex ꝑpropinquitate ſimiliter et magnitudine vaſorum. vñ abſq; impedimento fiet trā ſitus vaporuz putridorū ad cor: tūc eger tāta affictione ꝯturbabitur: vt neq; medicus neq; eger percipiat dr̄iaz alicuius periodi; ſed iudicabit illam vniformem aut aſcendendo; aut deſcendendo; aut

vniformiter. Tales igitur oēs ſinoche ex putredine appellantur: ⁊ ſub alio vocabulo aduretes febres. vt. ij. de criſi. c. vſ. declarat Gal. Hec nūc non ſolū ex putrefacto ſanguine ſed ex colera ⁊ maxime citrina generantur vt ibidem docet Gale. quo ſtante ptz ſolutio ad eius argumenta ⁊ dicta: quare ⁊c. Simili mō dicitur ad alia.

¶ Itidē dicit ad auenzoar. dictū eſt eſſi ſupra non tante mordacitatis eſſe febrē colericā ex ſanguine: maxime illam que fit in principio ſicut illa que eſt ex colera

¶ Ad Raſim non eſſet extraneū dicere eum in hoc fuiſſe diuerſum a gale. tñ credo ꝙ adhuc eſſet via conciliādi vtrūq̄. ꝙ facere iuſtum eſt ob reuerentiam quā habuit Raſis aduerſus Gal. ſicut in toto ſuo continēte oñditur. Si igitur conſiderentur febres ille ratione qualitatis quia mordacior eſt illa que ex colera q̄ caliditas illius que eſt ex ſanguine conuerſo immo iſti⁹ calor apparet mitis. hic eſt ꝙ Raſis ſm iſtam conſiderationē voluit illam numerare de per ſe: tñ ſi fuiſſet queſitum ab illo: differunt ne ſpecie: pro certo dixiſſet ꝙ nō qr bene ſciebat ꝙ magis ⁊ minus non variant ſpeciē ſicut dixit Gal. in principio libri de differentijs febrium. nam cum ibi dictum ſit et rōne qualitatis differre: ſeipſum declarauit dicens per eā que eſt ex magis ⁊ minus Et dicitur ꝙ ibi Gal. per magis ⁊ min⁹ intelligit iſtas differentias: vz mitē mire mordacem ⁊ medio modo ſe habentem. Iſta nāq̄ faciunt eſſentialem: vt medic⁹ loquitur ſed de hoc aſſignare hic rationem non eſt opus. Dico ergo ꝙ illud mēbrum vz mordax: ſuſcipit poſtea magis ⁊ minus: vnde non ſequitur variatio ſpecifica. Sed in hoc non prolongetur amplius ſermo.

¶ Ad auer. dicit ꝙ fuit alterius opinionis licet Cōciliator aliter ſentiat: in hoc tamen conuenit cum Galeno ꝙ cum ſanguis ſupercaleſit declinat ad coleram vt ptz. 4. colliget: ſz loquitur de ſanguine extra venas: vnde generatur apoſtema cum galen⁹ voluerit illud vtiliter: tamen contra arguitur vt ſupra.

¶ Ad rationes Aui. ad primā dr ꝙ ꝑpoſitio illa eſt intelligenda ad modū ſuperius declaratum.

¶ Ad argumentum dicendum eſt ꝙ mi norandum eſt de ipſo cum ipſemet ſoluat 2. de differētijs febriū allegato. capi. vbi inquit. Ita vero intelligere oportet in ꝓ ſentiarū melancolicum humorem vt nō certiſſime iam effectum nigram coleram ſed medio modo conſtitutum. nā ſi multum prolongabitur cadet homo ille in melancolicum.

¶ Ad ſecundum patet reſponſio ex iam dictis: cur ex ſanguinea nō poſſit ſanguinea febris generari. ſimiliter patet quo modo hoc eſt dum ipſe ſanguis putreſit qr tunc aduruntur partes vnctuoſe vt ſupra.

¶ Ad Aliud dicitur ꝙ ſi verum ſit ꝙ ex putrida materia poſſit non putriduz generari: tamen ⁊ preternaturale putriduz generabit per ſe putridum ⁊ preternaturale: cui⁹ rō hec eſt. Nā ſi ex putrida materia generantur apes ex cauſa: iſtud ꝓuenit ratione alicuius naturaliter agentis: vtputa celeſtis artificis ſicut. xij. metha. dixit Auer. Licet alia in hoc efficacior poſſit adduci ratio: ſed philoſopi eā requirant. Et cuz in noſtro propoſito illa tranſmutatio ſanguinis in coleram fiat ab agente preternaturaliter in putrida materia non tamen extraneum videri debet ſi per ſe ſemper putridum generetur ſi procedat putrefactio. ⁊ ſi per viā accidentis aliter accidere poſſet: hoc ꝓpoſitum non deſtruit quia aliud genus feb. nunq̄ generetur: niſi vt dictū eſt. Ex dictis etiam patet reſponſio ad argu. cō tra intellectum ſecundum quia vt ſupra dictum eſt cum putrefactio in tantum venerit vt ſubtile conuerſum ſit in coleram tunc putrefactio colere fundabitur in colera vnde prouenit febris ⁊ putrefactio ſanguinis erit reſiduum ſanguinis vnde eleuantur vapores facientes leues illos qui ex colera vt dictum eſt. Ad ſecunduz dicitur ꝙ potius eſt contra ipſum q̄ cōtra gal. vt bene Conciliator deducit differentia preallegata: ⁊ ideo nō aliter reſpōdet Ad tertiū patuit ſupra ratione diuerſitatis

¶ Ad Pluſq̄ cōmentatorē ptz iaz reſpō

ſio. & licet in queſito conueniat q̄ ex ſanguine non detur febris ſanguinea accipiendo ſanguinem diſtinctum contra alios humores tanq̄ quartus humor: lȝ aliter conſiderando haberet fortaſſe dicere omnem febrem putridā eſſe ſanguineam colericam etiam vt ſanguinis colerici & de aliis. tamen quia ipſe ex aliis fundamentis procedit: ideo gradatim reſpondetur ad ſua argumenta.

¶ Ad primum patet reſponſio ex aliis q̄ in ſecundo principali dicta ſunt: vȝ quēcunq̄ alium humorem poſſe ampliari latitudine extraneari ipſo ſanguine: & iō alios humores poſſe cauſare ꝓprias febres & nō ſanguinem: non tamē propter hoc negatur quin alias ex magna aduſtione poſſit vna febris in aliā commutari: q2 ratio Gal. eſt efficax. & conſequentia quam facit Truſianus eſt falſa. Ad ſecundum dicitur q̄ ratio periodicandi fuit vna merito cuiꝰ venit poſtea in exactam cognitionem. Et licet redditus paroxyſmorum fiat ex reiterato curſu humoris tamen redditus paroxyſmoꝝ in tali tempore vt de tertio in tertiuȝ: eſt ex alia cauſa vt ſupra tangebatur. Nā ſtatim poteſt quidem querere quare reiteratus humor mouetur in tot diebus, quomodo hec eſt multum deſiderata: ſed de hac adhuc ſub iudice lis eſt. Ad vltimū negatur conſequentia ſicut fuit dictum ſupra in ſolutione argumentorum Aui.

¶ Ad Gentilem patȝ per vniuerſum corpus. q. immo gale. in hoc queſito nunq̄ fuit ambiguus nec in alio immo maxime ſe declarat in prin. ix. tera. ſemper eſſe conceſſit feb. ex ſanguine ſine putredine ſed de hac non erat mota queſtio verum de putreſcente ſanguine. Et ſi aliter dicat putridaȝ febrē ex ſanguine: ſuperius patet quomodo intelligi habeat.

¶ Ad Jo. arculanum dicitur diſtinguēdo illam propoſitionem. nam vnus ſenſus poteſt eſſe talis. ſanguis dum putrefit ē colera ita q̄ nihil ſanguinis ſit. Et iſto modo negatur quia falſa eſt vt probat argumentum. Alius poteſt eſſe ſenſus. Dum putrefit ſubtile eius fit colera alique iſtarum partium facte ſunt colera, reſiduo remanente ſub forma ſanguinis: licet etiam non in ſuo decore. Et iſto modo cōceditur illa propoſitio & poteſt concedi conſequentia: q̄ putrefit quando non eſt colera. nam quādo incipit putrefieri incipit declinare ad coleram: tamen nunq̄ putrefactio illa ſufficiens eſt facere febrem niſi quouſq̄ aliquid ſubtilis & vnctuoſi ſanguinis in coleram venerit: quia tunc poterit eſſe cauſa febris. Melius tamen eſſet abſolute negare illam ſecundum ſenſum quem facit. Et ſic eſt finis huius auree queſtionis.

¶ Impreſſum Lugdun̄. Per Simonem beuilaqua. Expenſis honeſti viri Vincētii de Portonariis. Anno Dn̄i milleſimo quingenteſimo ſexto. Die vero. xxix. menſis Octobris.

Marci gat. Cure pticularium egritudinum.

Sode ſanguinee. fo.ij.
Sode colerice. fo.iij.
Sode flegmatice. fo.iij.
Sode per cõitatem. fo.ſ.
Sode ex nimia mora in ſole. fo.ſ.
Scotomie ꝛ vertiginis. fo.ſ.
Freneſis. fo.ſ.
Apopleſie. fo.iij.
Appo. flegmatice. fo.iij.
Subeth. fo.iij.
Subeth a materia fleg. fo.iiij
Congelationis. fo.iiij.
Paraleſis. fo.iiij.
Torture oris ꝛ faciei. fo.v.
Spaſmi. fo.vj.
Epilenſie. fo.vij.
Incubi. fo.ix.
Melancolice. fo.ix.
Catarri. fo.ix.
Obtalmie non vere. fo.xj.
Obtal. vere. fo.xj.
Debilitatis viſus. fo.xij.
Cataracte ꝛ imagi. fo.xiij.
Fluxus ſan. narium. xiiij.
Squinantie. fo.xv.
Tuſſis. fo.xvj.
Aſmatis. fo.xvij.
Pleureſis. fo.xviij.
Peripleumonie. fo.xx.
Sputi ſanguinis. fo.xx.
Ptiſis. fo.xxj.
Tremoris cordis. fo.xxij.
Sincopis. folio.xxiiij
Colerice paſſionis. fo.xxiiij.
Debilitatis ſtomachi. xxv.
Doloris ſtomachi. fo.xxvij.
Apoſtematis ſto. xxvij.
Singultus. xxvij.
Appetitus canini. fo.xxviij.
Doloris epatis. fo.xxix.
Apoſtematis epatis. fo.eodem.
Debilitatis epatis. fo.xxx.
Ictericte cit. ꝛ nig. fo.xxxj.
Oppillationum epatis. fo.xxxiij.
Hidropiſis aſclitis. fo.eodem.
Hidropi. hipoſarce. fo.xxxiiij.
Hidropi. timpanitis. fo.xxxv.
Doloris ſplenetici. fo.xxxvj.
Colice. fo.xxxvij.
Forma Enematis. fo.xxxix.
Fluxus cerebralis. fo.eodẽ.
Lienterie. fo.eodem.
Diſſenterie. fo.xl.
Fluxus ſplenetici. fo.xlij.
Tenaſmonis. fo.eodẽ.
Fluxus epatici. fo.eodem.
Fluxus cibalis. fo.xliij.
Fluxus ex diſpoſitione aeris. fo.eodem.
Difficultatis vrine. fo.eodẽ.
Lapidis renum. fo.xliiij.
Lapidis veſice. fo.xlv.
Ardoris vrine. fo.eodem.
Mictus ſan. vel ſaniei. fo.xlvj.
Inuoluntarij exitus vrine. fo.xlvij.
Uermium. fo.eodem.
Supflui fluxus hemo. fo.xlviij.
Tumoris hemor. cecarum. fo.xlix.
Exitus ani. fo.l.
Exitus matricis. fo.eodem.
Superflui fluxus menſtruoꝝ. fo.eodem.
Retentionis menſtruorum. fo.lj.
Perfectionis matricis. fo.lij.
Ragadiarũ vulue apoſtemate. fo.lij
Mole matricis. fo.lij.
Hernie ſiue crepature. fo.liij.
Doloris iunctu. a cauſa calida fo.liij.
A cauſa frigida. fo.liiij.
Doloris ſciatici. fo.lv.
Sibboſitatis. fo.lv.
Uaricum. fo.lv.
Elephantie. fo.lv.
Ulcerationis cutis. fo.lvj.
Dolori in mẽ. mani. fo.lvj.

Blaſij aſtarij Cure Febrium.

Tertiane pure ꝛ con. fo.lvij.
Tertiane non pure. fo.lviij.
Cauſonidis. fo.lx.
Febris ſang. fo.lxj.
Febris fleg. fo.lxij.
Sincopalis humo. fo.lxiij.
Sincopalis minute. fo.lxiiij.
Quartane pure. fo.lxv.
Quartane non pure. fo.lxvj.
Febris ethice. fo.lxvj.
Ethice ſenectutis. fo.lxvij.

Tabula.

Febris peſtilentialis. fo.lxviij.
Uariolarum ꝛ moꝛbil. fo.lxix.

¶ Ceſaris landulphi Cure Febꝛium.

Tertiane pure. fo.lxxij.
Tertiane continue. fo.lxxij.
Tertiane non pure. fo.lxxiij.
Febꝛis ſang. fo.lxxiiij.
Febꝛis fleg. fo.lxxv.
Quartane. fo.lxxvj.

¶ Sebaſtiani Aquilani de moꝛbo gale.

De nomine huius moꝛbi. fo.lxxviij.
De vnitate ꝛ pluralitate huius moꝛbi. fo.lxxxij.
De modo curationis ipſius. fo.lxxxiij.
Eiuſdem Aquile Queſtio de febꝛe ſanguinis. fo.lxxxvj.

F I N I S

Me[redacted]van Doorn

de 2 de februarie 1645

Jan Maree ende

Admittien

Magister ... Leonard
Rolandus alias
barbier Hornaerus.
artium liberalium
Licentiatus
Nec non Medicinæ Doctor

Josina Marie Valzolio
viey sans amour et tout
par amour
pensés sur moy comme
je pense sur toy et
vous ne serés jamais
sans penser sur moy

XVIII   ovy

X IIII

Paris Mai 1907

20 - frs

BR

5 - 4